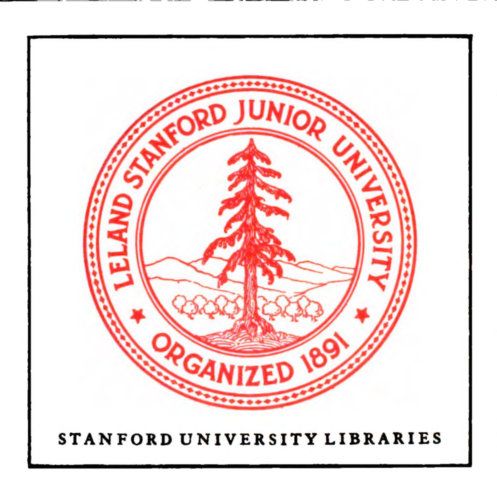

LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891

لسيل دروتي غبطن

معصه

الله يستراك من عين الخونيه

الله يبلغك لبلادك بخير و تجتمع مع
امك واحبابك

من كتب الغبطان

دوري

VOCABULAIRE

FRANÇAIS-ARABE

DES DIALECTES VULGAIRES AFRICAINS.

بسم الله الابدى الازلى الازكى وبه نستعين

كتاب كنز المصاحبة والادب للانيس وللطالب في لغة مصر والمغرب

الفه الفقير الذليل

مرسل يوسف يوحنا

بعون الناصر الجليل

طبع في باريس بسنة ١٢٥٣

والشكر لله رب العالمين الى اخر الدهرين امين

VOCABULAIRE

FRANCAIS-ARABE

DES DIALECTES VULGAIRES AFRICAINS ;

D'ALGER,

DE TUNIS, DE MAROK ET D'ÉGYPTE,

Par J.-J. Marcel,

CHEVALIER DE L'ORDRE ROYAL DE LA LÉGION-D'HONNEUR, ANCIEN DIRECTEUR-GÉNÉRAL DE L'IMPRIMERIE NATIONALE EN ÉGYPTE ET DE L'IMPRIMERIE IMPÉRIALE A PARIS, ANCIEN PROFESSEUR SUPPLÉANT DES LANGUES ORIENTALES AU COLLÈGE ROYAL DE FRANCE, MEMBRE DE LA COMMISSION DES SCIENCES ET ARTS D'ÉGYPTE, DU CONSEIL DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS, DE CELLE DE CALCUTTA, DE L'ACADÉMIE ROYALE DE CAEN, DE LA SOCIÉTÉ DE STATISTIQUE, ETC.

PARIS,

CHARLES HINGRAY, ÉDITEUR,

RUE DE SEINE, N° 10.

—

1837.

Se trouve

A PARIS,	Ve DONDEY-DUPRÉ, Libraire;
	Théophile BARROIS, Libraire;
	BAUDRY, Libraire.
A MARSEILLE,	Ve CAMOIN, Libraire.
A LONDRES,	PARBURY et ALLEN, Leadenhall street.
A ALGER,	Au Collége, chez le Professeur d'Arabe.
A TOULON,	MONGE et VILLAMUS.

Imprimerie d'Éverat et Comp., 16, rue du Cadran.

DÉDIÉ

A LA

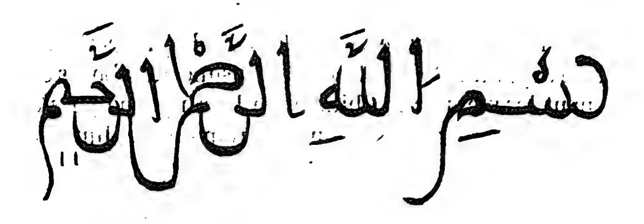
COLONIE D'ALGER.

Nihil tàm abalienat hominem ab homine quàm linguarum diversitas.

.... Atque ita porro
Pugnabant armis.......
Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
Nominaque invenere : dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt.......... et ponere leges.

HOR., Lib. I, Sat. III.

INTRODUCTION.

L'adversaire heureux de François Ier, moins lettré peut-être que son rival français, mais plus profond et plus réfléchi, Charles-Quint disait : « Autant de langues un homme sait, autant de fois il est » homme. »

Certes, cette déclaration, véritablement fondée, était le fruit d'une longue observation, et l'expression d'une conviction sérieusement sentie; mais, y mêlant quelques grains de ce sel de plaisanterie caustique, dont il se plaisait parfois à assaisonner sa conversation intime, quand il daignait dérider la gravité castillane de sa Majesté Impériale et Royale, Charles-Quint ajoutait : « Le latin est la » langue pour parler aux savans, l'allemand aux chevaux, l'anglais » aux oiseaux, l'italien à sa dame, le français à son ami, l'espagnol » à Dieu. »

A cette nomenclature, dont une partie peut à bon droit être accusée de partialité et d'injuste sarcasme, le monarque souverain des Espagnes et des Indes, au pouvoir duquel obéissaient les Colonnes d'Hercule et les Portes de l'Aurore, aurait pu inscrire encore, sans craindre de contradiction, l'ARABE, *comme langue spéciale du commerçant et du voyageur*.

Quelle autre langue, en effet, peut offrir de pareils avantages au grand commerce, au commerce maritime? Quel autre idiome règne parmi plus de peuples divers, et sur une plus vaste étendue du globe?

Maître natif, ou conquérant du diamètre entier de notre hémisphère, l'ARABE occupe à travers les deux plus grandes parties de

l'ancien continent une large zône, dont le développement s'étend depuis les rivages de l'Océan atlantique, jusques aux bords extrêmes que baignent les mers de la Chine et de l'archipel polynésien; embrassant ainsi, dans une suite non interrompue, les limites de l'occident et les bornes de l'orient les plus reculées (من قاف الى قاف); comptant pour ses domaines le Sénégal, le Nil et le Gange, l'empire de Marok et celui de Dehly, le Saharâ infécond, et l'Égypte si productive, l'ALGÉRIE maintenant sujette de la France, Tunis, Tripoli, la Turquie, ses alliées, la Syrie, la Mésopotamie, la péninsule arabique, la Perse, l'Inde; du midi au nord propageant son empire et son usage du Dârfour à l'Aral, depuis les tribus nomades des brûlans déserts du Tropique, jusques aux hordes turkes des glaciers de la Sibérie.

Ainsi, celui qui possédera bien l'ARABE, et surtout l'*Arabe vulgaire*, n'aura, soit qu'il commerce, soit qu'il voyage, nul besoin d'interprète auprès des Maures du Sénégal, comme parmi les peuplades éparses dans les vastes steppes de l'ancienne Transoxiane: il entendra et il comprendra, il sera entendu et compris, à Mogador, à Tanger, comme à Constantinople et à Jérusalem; à Malte et au Kaire, comme à Astrakhân; chez les marabouts d'Alger, comme chez les musulmans du Bengale; entre toutes ces contrées, si éloignées l'une de l'autre, il existe un lien commun, la connaissance et l'usage de l'ARABE, chez les uns langage indigène, chez les autres idiome naturalisé par le *Koran* sacré.

Les nations même, tant orientales qu'occidentales, tant au nord qu'au midi, qui, quoique musulmanes et dès lors comprenant et pratiquant l'ARABE, *la langue du Livre*, conservent en même temps leur idiome indigène et primitif, ont au moins presque toutes adopté l'*écriture arabe*, diversement modifiée par elles, suivant les besoins particuliers de leur propre langage; le turk, soit oriental, soit occidental, le tatare, le nogay, le basian, le persan, le kurde, l'afghâny ou puchto, le beloutchy, l'hindostany, le malai, le javanais, le madécasse de la mer indienne, le berbere des gorges de l'Atlas, et jusqu'aux idiomes informes et barbares des nègres de Mozambique et de la Gambie s'écrivent en caractères arabes: les *grigris* de la Nigritie sont des passages du Koran, comme les amulettes des rajas hindoux; et quand les drapeaux des noirs révoltés de Saint-Domingue furent apportés à la Convention,

on put y lire l'inscription consacrée par l'islamisme : لا اله الا الله محمد رسول الله *lâ îlah illâ Allah*, *Mohammed ressoul Allah.* « Il n'y » a pas d'autre Dieu que Dieu, *Mahomet* est l'apôtre de Dieu ».

La prééminence de la langue Arabe, sous le rapport de son utilité pour le commerçant et le voyageur, n'a donc plus besoin d'être démontrée. Aussi, les diverses puissances européennes, entre autres l'Allemagne, la Russie, la Hollande et l'Angleterre surtout, ont-elles regardé l'étude de cet idiome comme devant être encouragée par les moyens les plus actifs.

Mais combien cette utilité ne doit-elle pas être plus vivement sentie par notre France, dotée par la victoire de la souveraineté de l'Algérie, appelée naturellement par sa situation géographique, à exercer presque le monopole commercial de la Méditerranée, et se trouvant ainsi engagée dans des relations continuelles et indispensables, avec toutes les côtes méridionales de ce vaste bassin, depuis Ceuta jusques aux Dardanelles; tandis que ses rapports diplomatiques, tant avec la Porte Ottomane qu'avec l'Égypte, les pachalyks de Tunis, de Tripoli et l'empire de Marok, rapports nés à la fois de sa position physique et politique, vont nécessairement s'accroître de jour en jour, et nouer de nouveaux liens, de nouvelles sympathies entre l'Orient et l'Occident.

Parlerais-je de la nécessité où doit être le soldat français, chargé de la défense de nos possessions d'outre-mer, de comprendre les habitans du pays qu'il occupe, et de s'en faire comprendre lui-même, soit qu'il combatte les peuplades hostiles de l'Atlas, soit que, par des relations pacifiques et amicales, il rapporte à son tour les bienfaits de la civilisation dans ces contrées jadis civilisées par les colonies puniques, grecques et romaines.

Ni les relations du commerce, ni celles de la diplomatie, ni celles de la guerre, ni celles de la paix et de l'amélioration sociale, ne doivent, pour réussir, être laissées à la merci d'interprètes étrangers, susceptibles d'erreur, quand ils ne le sont pas de mauvaise foi, comme je l'ai vu moi-même plus d'une fois en Égypte; et souvent une idée bienveillante, émise dans une intention d'utilité et de conciliation, mais mal comprise ou mal rendue par le drogman, a pu amener des résultats fâcheux, diamétralement opposés au but qu'on se proposait d'atteindre, et devenir ainsi la cause inaperçue

des plus grands désastres, là même où tout était préparé pour un succès assuré.

Que faut-il faire pour se mettre à l'abri de ce danger incessant et jusqu'à présent inévitable?

—ÊTRE SOI-MÊME SON INTERPRÈTE, EN APPRENANT L'ARABE, ET SURTOUT L'ARABE-VULGAIRE.

Alors on communiquera soi-même directement avec les indigènes, et l'on verra ces communications immédiates, devenues aussi exactes que complètes, avoir un tout autre résultat que celles qui s'altéraient à notre insu dans les canaux intermédiaires, d'où bien rarement elles sortaient telles qu'elles étaient entrées : alors on fera ses affaires soi-même, et par conséquent on les fera bien : car on ne dira que ce qu'on voudra dire, et les réponses seront aussi précises, aussi intelligibles que les demandes, sans aucun *quiproquo*, aucun malentendu possible; alors le son de la voix, le tour de la phrase, le choix, la nuance des expressions, seront pour nous autant d'indices infailliblement révélateurs des véritables intentions de nos interlocuteurs ou de nos correspondans; car c'est avec raison qu'un proverbe arabe dit : تلفيظ اللسان تفتانة الانسان *Telfyzz él-lessân teftânet él-énsân.* « L'articulation de la langue est » la pierre de touche de l'homme ».

Apprenez donc l'ARABE, voyageurs, commerçans de nos ports, diplomates, soldats de notre brave armée d'Afrique, administrateurs, employés, agens, colons, négocians de l'Algérie et de nos établissemens dans l'Inde et le Sénégal, navigateurs, explorateurs qui devez parcourir ou les côtes de l'Afrique septentrionale, ou ses rivages occidentaux, ou les parages de cette mer indienne, si riche en dialectes divers, mais à travers lesquels l'idiome arabe a eu le pouvoir de se maintenir une place.

Et ne croyez pas que l'étude de cette langue soit chose longue, pénible, obscure, ardue, hérissée de plus de difficultés que celle de nos langues européennes.

La langue ARABE est simple, méthodique, facile; son système est d'une régularité, d'une conséquence véritablement mathématiques : une fois saisi, ce qui est l'affaire de peu de jours et de quelques raisonnemens (tant les principes ont peu d'exceptions), une fois saisi, dis-je, on tient la langue entière; les mots se forment normalement, analogiquement, suivant des formules générales et con-

stantes qu'on pourrait appeler des *calibres*, et d'après lesquelles on peut, sans craindre de se tromper, faire sortir de toute racine connue des dérivés exacts, réguliers, faisant réellement partie de la langue, et qui seront intelligibles à tous, quand même ces dérivés ainsi créés, seraient des mots nouveaux, exprimant des idées nouvelles; tandis que d'un autre côté, le mot le plus composé est, d'après des règles simples et faciles, par l'élimination successive des lettres nécessairement formatives, réduit à la simple racine trilitère dont il est dérivé.

La difficulté qui semble le plus effrayer ceux qui seront tentés d'aborder l'étude de l'ARABE, c'est surtout l'étrangeté de son écriture, qu'on se figure au premier coup d'œil indéchiffrable.

1° « Les caractères s'en tracent de droite à gauche; tandis que » les nôtres se dirigent de gauche à droite. » — Mais les anciens Grecs n'écrivaient-ils pas dans cette direction opposée à celle de leur écriture moderne? Bien plus, alternant d'une direction à l'autre, ils avaient leur écriture *Boustrophédon*, tracée tour à tour dans le premier sens et dans le second; et, quant à la lecture de cette écriture inverse de la nôtre, nos compositeurs d'imprimerie ne lisent-ils pas aussi rapidement sur le *plomb* les caractères présentés ainsi à l'œil, dans une série et dans des formes opposées à celles qui sont généralement connues et usitées?

2° « Les caractères de l'ARABE se lient l'un à l'autre de manière » à sembler ne faire de chaque mot qu'une seule lettre complexe. » — Mais, dans notre écriture habituelle, les caractères que trace notre plume ne sont-ils pas aussi liés l'un à l'autre, de la première à la dernière lettre du mot, et les traits parasites de ces liaisons nous empêchent-ils de reconnaître les traits essentiels qui composent le signe constitutif de chaque lettre, aussi bien que si elle était isolée comme dans nos caractères typographiques?

3° « Le nombre des caractères de l'alphabet arabe est beaucoup » plus considérable que celui des lettres françaises. » — Nous avons vingt-cinq lettres, et les Arabes vingt-huit seulement, car on ne peut compter pour lettres diverses les modifications légères que subit chaque caractère, suivant qu'il est isolé ou lié, initial ou final, ni même lorsque, par l'addition d'un point, sa prononciation est altérée; pas plus que dans notre idiome le T ou l'S ne deviennent des lettres différentes lorsqu'elles sont liées, ou qu'elles

prennent une forme finale : pas plus que les *e*, *é*, *è*, *ê*, les *o*, *ó*, les *a*, *à*, *á*, les *c*, *ç*, etc., ne sont des lettres distinctes, augmentant le nombre des signes de l'alphabet français. Bien plus, ne pourrait-on pas prétendre que notre alphabet a réellement plus de cinquante lettres ou signes, un grand nombre des formes du *romain* et de l'*italique*, des *capitales* et des *minuscules*, en usage dans l'impression ou dans l'écriture manuelle, étant réellement diverses, et sans aucun rapport les unes avec les autres? Ainsi, sous ce point de vue, l'avantage est encore du côté de l'alphabet arabe.

4° « Les formes des lettres arabes n'ont aucun rapport à celles des » nôtres, et par là sont d'autant plus difficiles à apprendre. » — L'enfant le plus illettré mettra-t-il plus de deux heures à graver dans sa mémoire, et distinguer, sans erreur, les dix caractères de nos chiffres? Vingt-huit caractères, bien distincts les uns des autres dans leurs formes, peuvent-ils donc être présentés comme une difficulté réelle? Certes, il suffisait d'énoncer ces objections pour qu'elles se réfutassent par leur énoncé même.

CONCLUSION : l'étude de la langue ARABE est aussi facile que profitable, et celui qui, placé dans une des circonstances indiquées ci-dessus, l'aura négligée, pourra en plus d'une occasion se repentir de cette négligence imprévoyante.

Et, dans tout ce que je viens d'exposer, je n'ai voulu présenter l'ARABE que sous le rapport de son utilité positive, et pour ainsi dire matérielle. Que d'argumens en sa faveur n'aurais-je pas pu accumuler, si j'avais voulu le considérer comme langue savante et littéraire, riche de productions poétiques et historiques, comme la clef des trésors de l'antiquité orientale, carrière précieuse, encore si peu fouillée, et cependant si digne de l'être!

Mais il n'entrait dans mon plan que d'apprécier l'ARABE comme langue vulgaire, langue de communications directes et immédiates, soit orales, soit écrites. Peut-être celui qui aura bien appris et pratiqué le langage usuel se sentira-t-il, par la suite, attiré à l'étude plus élevée, et, je l'avouerai, plus difficultueuse de la langue savante. Mais, si l'étude de l'ARABE savant peut et doit lui ouvrir plus tard un vaste champ de jouissances intellectuelles, il ne s'agit ici que de l'ARABE vulgaire et du langage commun, qui seul lui donnera les moyens de comprendre les habitans des contrées ci-dessus énumérées, et d'en être compris à son tour.

Car il faut bien se garder de croire que, pour se faire *comprendre* des peuples de ces divers pays, il suffise d'avoir appris l'**Arabe**, soit à Paris, soit dans les autres villes européennes, où de doctes chaires sont fondées pour cet enseignement : on y aura seulement appris l'idiome *savant et littéral*, la *langue des livres ;* on ignorera encore la *langue parlée.*

En effet, l'idiome pur de l'ancienne Arabie est altéré diversement dans les langages de l'Arabie moderne, de l'Égypte, des côtes Barbaresques et des autres pays, de manière à former de véritables *dialectes*, qui seuls sont intelligibles aux habitans de ces diverses contrées.

Aussi, lorsque j'arrivai, il y a bientôt quarante ans, à Alexandrie, quoique j'eusse suivi à Paris avec zèle, et non sans quelque fruit, les leçons des plus doctes professeurs des langues orientales, je reconnus avec désappointement que je ne pouvais me faire entendre de mes domestiques arabes, et que je ne réussissais pas mieux à les comprendre moi-même.

Cependant, les *Cheykhs* et les savans de la ville, versés dans la *langue littérale*, me comprenaient plus facilement; mais ils me disaient que je parlais *comme un livre*, et certes leur intention n'était pas de m'adresser un éloge.

Je m'attachai donc avec ardeur à l'étude de l'*idiome vulgaire*, le seul qui put être intelligible pour tous; et, désirant être utile à mes compagnons de voyage, je me hâtai de rédiger et de publier, au Kaire, un *Vocabulaire abrégé de la langue arabe vulgaire*, contenant les mots les plus usuels, dont la connaissance pouvait être nécessaire pour les communications habituelles de l'armée avec les habitans.

Mes relations avec des individus Moghrebins, soit au Kaire, à l'époque du pélerinage annuel, soit ailleurs, m'avaient mis à portée de recueillir les diverses variantes des dialectes d'Alger, de Tunis et de Marok. Aussi, à l'époque de l'expédition contre Alger, dans le même but d'être utile, je m'étais empressé de rédiger un vocabulaire abrégé du dialecte algérien, pour l'usage de la brave armée qui allait punir les pirates barbaresques, et cueillir de nouveaux lauriers dans cette même Afrique, dont une autre partie en avait offert à l'armée d'Égypte une moisson si glorieuse.

Deux éditions, tirées à grand nombre, de ce vocabulaire abrégé

ont été rapidement enlevées, et sont depuis plusieurs années entièrement épuisées : le public en réclamait une troisième ; j'ai cru devoir tellement l'améliorer, qu'elle pût être moins une nouvelle édition qu'une publication nouvelle.

En effet, le vocabulaire abrégé ne contenait qu'environ quatre mille mots, celui-ci en contient *quarante mille*, et de plus un nombre considérable de phrases usuelles, de proverbes vulgaires, de locutions utiles pour la conversation intime et habituelle. Les mots arabes, d'abord tracés dans leur propre caractère, y sont ensuite transcrits en *caractères français*, sans rigorisme puriste et scientifique, mais si fidèlement représentés dans leurs sons, que tout lecteur, pour se faire comprendre, pourra les prononcer *comme le français*, sans difficulté et sans études préliminaires.

Pour compléter, autant que possible, les moyens de communications entre les Français et les indigènes de l'Algérie, j'y ai ajouté, toutes les fois que je l'ai pu, les mots de l'idiome berbère, recueillis par moi au Kaire, sous la dictée du pélerin الحاجى الخاين الوراغى *él-hâdjy él-Khâyn él-Ourâghy*.

Puisse mon but d'utilité avoir été atteint, et l'Ouvrage, fruit de longs et pénibles travaux, que je présente en ce moment au public, ne pas être sans quelque influence sur l'amélioration de la population africaine, le bonheur de la colonie, les succès de notre brave armée d'Afrique, l'honneur et les intérêts de la France !

J'ose compter sur quelque indulgence, pour les fautes qui ont pu m'échapper dans un travail aussi long et aussi minutieux : le nombre en sera sans doute beaucoup plus grand que je ne l'aurais voulu (ان كل انسان نسيان), mais j'espère que la plupart ne seront que des fautes typographiques. L'*errata*, placé à la fin de l'ouvrage, en corrige les plus importantes ; mais si l'on trouve des mots écrits avec une orthographe fautive, comme par un د pour un ذ, un ت pour un ث, un س pour un ص, un ك pour un ق, et *vice versa*, des voyelles de prolongation en trop ou en moins, je prie le lecteur de ne pas m'en attribuer la faute ; et de regarder ces mots, ainsi orthographiés, comme des variantes vicieuses que j'ai trouvées employées par le vulgaire, et que par conséquent j'ai dû conserver..

ALPHABET ARABE.

NOM.	FORME. FINALE. liée.	FINALE. non l.	MÉD. ET INIT. liée.	MÉD. ET INIT. non l.	VALEUR.
Élyf.	ـا	ا	ـا	ا	*â, ê, î, ô.*
Bâ.	ـب	ب	ـبـ	بـ	*b.*
Tâ.	ـت	ت	ـتـ	تـ	*t.*
Thé.	ـث	ث	ـثـ	ثـ	*th, ts.*
Djym.	ـج	ج	ـجـ	جـ	*dj.*
Hâ.	ـح	ح	ـحـ	حـ	*h* fort.
Khâ.	ـخ	خ	ـخـ	خـ	*kh.*
Dâl.	ـد	د	ـد	د	*d.*
Dzâl.	ـذ	ذ	ـذ	ذ	*d, dz.*
Râ.	ـر	ر	ـر	ر	*r.*
Zâ.	ـز	ز	ـز	ز	*z.*
Syn.	ـس	س	ـسـ	سـ	*s.*
Chyn.	ـش	ش	ـشـ	شـ	*ch.*
Sâd.	ـص	ص	ـصـ	صـ	*s* fort.
Dâd.	ـض	ض	ـضـ	ضـ	*d* fort.
Tâ.	ـط	ط	ـطـ	طـ	*t* fort.
Dâ.	ـظ	ظ	ـظـ	ظـ	*d, z* forts.
A'yn.	ـع	ع	ـعـ	عـ	*a', e', i', o'.*
Ghayn.	ـغ	غ	ـغـ	غـ	*gh.*
Fâ.	ـف	ف	ـفـ	فـ	*f.*
Qâf.	ـق	ق	ـقـ	قـ	*q, g.*
Kef.	ـك	ك	ـكـ	كـ	*k.*
Lâm.	ـل	ل	ـلـ	لـ	*l.*
Mym.	ـم	م	ـمـ	مـ	*m.*
Noun.	ـن	ن	ـنـ	نـ	*n.*
Hé.	ـه	ه	ـهـ	هـ	*h* faible.
Waw.	ـو	و	ـو	و	*ou, w.*
Yé.	ـي	ي	ـيـ	يـ	*y.*
LIGATURE.					
Lâm-Êl.	ـلا	لا	ـلا	لا	*lâ.*

OBSERVATIONS.

1° L'ordre de cet alphabet est celui que suivent les Arabes orientaux; les Moghrebins suivent dans leur alphabet l'ordre suivant :

f. gh. a'. dd. ss. n. m. l. k. zz. tl. z. r. dz. d. kh. h. dj. ts. t. b. â.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز ط ظ ك ل م ن ص ض ع غ ف

y. lâ. w. h. ch. s. q.

ق س ش ه و لا ي.

2° Ils ponctuent différemment le *fâ* et le *qâf*, marquant le premier d'un point inférieur, et le second d'un point supérieur, de cette manière : ڢ F, ڧ Q.

3° L'écriture moghrebine présente avec l'écriture orientale à peu près les mêmes variantes de formes que celles qui existent entre notre *ronde* et notre *coulée*.

On a pu voir, en tête de cette introduction, un spécimen de ce genre d'écriture, j'en donnerai ici les caractères alphabétiques.

Lettres isolées.

LA. W. Z. R. DZ. D. A.

ا د ذ ر ز و لا

Liées à la précédente seulement.

ـا ـد ـذ ـر ـز ـو ـلا

Lettres liées à la précédente et à la suivante.

L. L K. K. Y TT. HH. H. DJ. B.

ـبـ ـجـ ـحـ ـخـ ـطـ ـيـ ـكـ ـكـ ـلـ ـلـ

T. CH. Q. SS. SS. F. A'. S. N. M.

ـمـ ـنـ ـسـ ـعـ ـفـ ـضـ ـصـ ـقـ ـشـ ـتـ

4° Les Moghrebins et les Berberes ont aussi modifié quelques lettres de l'alphabet arabe, afin d'exprimer quelques articulations qui leur sont particulières ; ces lettres sont les suivantes :

tch. *q.* *g.* *g.* *j.* *tch.*

ڜ, ڥ et ڨ, ڭ et ڮ, ژ, ڠ, چ et ج.

On trouvera des instructions plus détaillées, sur l'écriture et la prononciation, dans la *Grammaire arabe vulgaire des dialectes africains*, accompagnée d'un *Recueil de dialogues usuels*, qui, ainsi que le *Vocabulaire arabe-français des dialectes africains*, est sous presse, et ne tardera pas à paraître ان شا الله تعالى.

VOCABULAIRE

FRANCAIS-ARABE

DES DIALECTES VULGAIRES AFRICAINS,

C'EST-A-DIRE

D'ALGER,

DE TUNIS, DE MAROK ET D'ÉGYPTE.

A

A ا, première lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, الف *âlif*, اليف *êlyf*, *âlyf*.

A (signe du datif), لِ *l-*, *le-*, لِ *li-*, الى *êlä*, *ilä*; — louange à Dieu! الحمد لله *êl-hamd l-illah!*

— à moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y*, الى *êlay-y*; — ce couteau est à moi, لى هذا السكين *l-y hadâ 's-sekkyn*.

— à toi, لك *l-ak*, ليلك *lyl-ak*, اليك *êlay-k* (en s'adressant à un homme); لك *l-ek*, لكى *le-ky*, ليلك *lyl-ek*, ليلكى *lyl-ky*, اليكى *êlay-ky*, اليك *êlay-ki* (en s'adressant à une femme); — cette maison est à toi, هذا البيت لك *hadâ 'l-beyt l-ak*.

— à lui, لهُ *li-hou*, *le-ho*, ليلهُ *lyl-ho*, اليه *êlay-hi*; — à elle, لها *li-hâ*, *le-hâ*, ليلها *lyl-hâ*, اليها *êlay-hâ*.

— à nous, لنا *li-nâ*, *le-nâ*, ليلنا *lyl-nâ*, الينا *êlay-nâ*; — ceci est à nous, هذا لنا *hadâ le-nâ*; — pardonne-nous! إغفر لنا *êghfir le-nâ!*

— à vous, لكم *li-koum*, *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, اليكم *êlay-*

koum; (dans l'arabe littéral on emploie لكنّ *li-kounn* pour le féminin; mais il n'est pas d'usage dans le vulgaire); — nous vous donnerons de l'huile, سندفع الزيت لكم *sendefa' 'z-zeyt le-koum.*

— à eux, à elles, لهم *li-houm*, *le-houm*, ليلهم *lyl-houm*, اليهم *élay-houm;* — ce pays est à eux, هذا البلد ليلهم *hadâ 'l-beled lyl-houm;* (l'arabe littéral emploie au fém. لهنّ *le-hounn*, inusité en vulg.)

— à qui (rel.), الذى لهُ *éllazy le-ho*, m.; التى لها *éllaty le-hâ*, f.

— à qui? لمن *li-men*, ديمن *dy-men;* — à qui as-tu donné le livre? لمن عطيت الكتاب *li-men a'tteyt él-kitâb?* — à qui est ce cheval? ديمن هذا العود *dy-men hadâ 'l-a'oud?*

A (prép.) av. mouv., الى *élä, ïlä;* sans mouv., فى *fy*, بـ *be-*, *bi-;*

— il est à la maison, هو فى الدار *hou fy-'d-dâr;* — ils sont à Paris, هُم فى باريس *houm fy Bârys;* — il demeure à Alexandrie, هو ساكن في اسكندريه *hou sâken fy Iskanderyéh;* — je vais à Tunis, نروح الى تونس *nerouh ïlä Tounes;* — à Alger, الى الجزاير *ïlä 'l-Gezâyr*, بالجزاير *bi-'l-Gezâyr;*

— frappe-le à la tête, اضربهُ براسهُ *ôddroub-ho be-râss-ho.*

Il A (v.), عندهُ *aand-hou, a'nd-ho;* — il a de l'argent, عندهُ فلوس *a'nd-ho felous* (m. à m. chez lui est de l'argent).

— elle a, عندها *a'nd-hâ;* — elle a une fille, عندها بنت *a'nd-hâ bent.*

— il a été, كان *kân*, هو كان *hou-kân;* — il a été vainqueur, كان غالب *kân ghâleb;* — il a été vaincu, كان مغلوب *kân magh-loub;* — il a été frappé, ضُرب *dourib*, انضرب *éndarab.*

— elle a été كانت *kânet*, هى كانت *hya kânet;* — elle a été affligée, كانت حزنانه *kânet haznânéh;*

— il y a, فيه *fy-h, fy-hi;* — il y a là de l'eau, هناك فيه مويه *henak fy-h moyéh;*

— il n'y a pas, ما فيه شى *mâ fy-h chy*, ما فيش *mâ fy-ch;* — il n'y a pas de vin, ما فيش نبيد *mâ fy-ch nebyd;* — il n'y a pas de pain, ما فيش خبز *mâ fy-ch khobz*, ما فيش عيش *mâ fy-ch a'ych.*

AARON (n. pr.), هارون *Hâraun*, هرون *Haroun*.

AB (douzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à août), آب *âb*, طبّاخ *tabbâkh*.

ABAISSÉ, متوطّي *motouatty*, متطامل *mottâmel*, مططوف *maatlouf*.

Il a ABAISSÉ (au propre), وطا *ouattâ*, وطّي *ouattä*, *ouattey*, حنا *hanâ*, طاطي *tâttä*.

— Abaisse ta tête, وطّي راسك *ouatty râss-ak*.

— (au figuré), صغّر *sagghar*, بخّس *bakhas*, طامل *tâmel*, عطف *a'ttaf*.

— Il s'est Abaissé, نزل *nouzel*, هبط *houbett*, طوطي *touettä*, تطامل *tettâmel*; — les eaux se sont abaissées, هديت الامياه *hodeyt-êl-âmyâh*.

— Il a Abaissé le prix, رخص *rakhass*, قلل *qalal*.

— Il a Abaissé leur orgueil, كسر عزّتهم *kassar a'azzêt-houm*, كسر قرنهم *kassar qourn-houm*.

ABAISSEMENT, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, انحطات *ênhittât*.

ABANDON, ترك *terk*, تخلية *tekhallyéh*, هجرة *hedjrah*, فراغة *ferâgheh*.

Il a ABANDONNÉ, ترك *tarak*, *terek*, تخلّي عن *tekhalley a'n*.

— Il l'a Abandonné dans la nécessité, تخلّي عنه في الضيق *tekhalley a'n-ho fî 'd-dayq*.

— Que Dieu ne nous abandonne pas! الله لا يتخلّي عنّا *Allah là yenkhaley a'n-nâ!* الله لا ينخلي عنّا

ABATTEMENT (faiblesse, chute), ضعافة *daâféh*, وقوع *ouqou'*, سقوط *seqoutt*.

ABATTU (renversé), مقلوب *maqloub*, مطيّح *mattayyh*, مفكوك *mefkouk*, مهدوم *mehdoum*.

— (affaibli), مضعوف *madda'ouf*.

Il a ABATTU, نطيح *tettyh*, طاطي *tâttey*, خرب *kharab*, فكّ *fekk*, قلب *qalab*, قالب *qâleb*, هدم *hedam*, طيّح *tayyah*, رمي *ramä*, محا *mahâ*, سحق *sahaq*.

Il a ABATTU (vaincu), غلب *ghalab*, غالب *ghâleb*.

— il s'est ABATTU, سقط *saqatt*, وقع *ouaqaa*.

ABBAS (n. pr.), العبّاس *él-A'bbâs*.

ABASSIDE (n. patr.), عباسي *A'bbâssy*.

ABBAYE, دير *déyr*, pl. ديورة *dyourah*, دار الرهبان *dâr ér-rouhbân*.

ABBÉ, رئيس الرهبان *réys ér-rouhbân*, مقدم الدير *moqaddem éd-déyr*, امام الدير *imâm éd-déyr*.

ABBESSE, رئيسة الراهبات *réys-set ér-râhebât*.

A B C (alphabet), ابجد *abou-djed*, *âbouged*.

ABCÈS, دمّل *doummel*, *demmel*, pl. دمامل *damâmel*; دمله *dou-melah*, دمّالة *doummâléh*, pl. دمايل *demâyl*.

ABDALLAH (n. pr.), عبد الله *A'bd-âllah*, *A'bdou-'llah*.

Il a ABDIQUÉ, خلع *khêlaa*, *kholèè*, عزل عن *o'zel a'n*, خلع نفسه عن *khalaa nefs-ho a'n*.

ABDOMEN, جوف *djouf*, كرش *kirch*, *kerch*, مانه *mâneh*, plur. مانات *mânât*, بطن *batn*.

ABEILLE, نحله *nahalah*, *naha-léh*, plur. نحل *nahal*, *nahel*, نحلات *nahalât*.

ABEL (n. pr.), هابيل *Hâbyl*.

Il a ABHORRÉ. اكره *êkrah*, كره *keréh*, *kerah*, بغض *baghadd*, مقت *maqat*, نفر *nefer*.

— Abhorré de Dieu et des hommes, ممقوت من الله ومن الناس *memqout min Allah ou-min ênnâs*.

ABÎME, عمق *ou'mq*, *ou'mq*, pl. اعماق *êemâq*; غمر *ghamr*, pl. غمور *ghoumour*; غمق *ghoummeq*, هاوية *hâouyah*; لجة *ledjah*, plur. لجج *ledjadj*; غامض *ghâmedd*, pl. غوامض *ghouâmedd*; غوص *ghaouss*.

— Depuis ce temps il est tombé dans l'Abîme de tous les maux, من هذا الزمان سقط في هاوية كل الشرور *min hadâ-'z-zemân saqatt fy hâou-yéh koll êch-cherour*.

Il a ABIMÉ (englouti), غرّق *gharraq*, اغرق *êghraq*, غطّس *ghat-tas*, بلع *balaa*, غاص *ghâss*, غوص *ghaouass*, غمّق *ghammaq*.

Il a été ABIMÉ, غرق *ghoreq*.

— Villes Abîmées, مدن مغرقين *modon maghreqyn*.

ABJECT, وخيش *ouakhych*, ذليل *delyl*, حقير *haqyr*, دني *dény*.

ABJECTION, ذله *dellêh*, *dellah*, ذلّ *dell*, دناوة *denâouéh*, حقارة *hiqâréh*, مهانه *mehânéh*.

ABJURATION, تكفير *tekfyr*, جحودا *djouhoudâ*, جحدا *dje-hadâ*, ارتداد *irtidâd*, انكار *inkâr*.

Il a ABJURÉ, كفر kaffar, نكر nakar, جحد djahad, انكر ènker.

ABLUTION, وضوء ouddoûou, غسيل ghaseyl, تغسيل teghsyl, غسل ghousl.

Il a fait l'ABLUTION, توضّا toueddâ.

Il a ABOIÉ, عوى a'oua, عوا a'oua, نبح nabah.

ABOIEMENT, نبيح nebyh, عوية a'ouyah.

ABOIS (dernière extrémité), منازعة menâza'h, الآخر âkher, اواخر âouâkhir; — le lion est aux ABOIS, الاسد على الآخر él-assada'lä él-âkher.

ABOLI, معدوم ma'doum, محو mahou, بطّال battâl, مهدوم mehdoum.

Il a ABOLI, بطل battal, عدم a'dem, هدم hedam, محا mahâ.

Il a été ABOLI, تبطّل tebattel.

ABOLITION, تبطّيل tebettyl, تبطيل tebtyl, محو mahou, رفع refa'.

— Lettres d'Abolition (de grâce), امر العفو âmr él-aafou.

ABOMINABLE, رذيل râdel, راذل redyl, ممقوت memqout, مكروه mekrouh, مردوك merdouk.

ABOMINATION, كره kerh, اكراه êkrâh, كراهة kerâhah, رذيله rédyleh, بغض boghd.

Il a eu en ABOMINATION, كره kerêh, kerah, اكره êkrah, مقت maqat, رذل redel, بغض baghedd.

ABONDAMMENT, بالفيض bi-'l-fayd, وافرا ouâferân, بالزايد be-'z-zâyd, بالزيادة be-'z-zyâdéh, اقبالة qabâlah, اقبالة aqbâlah, كثيرا kethyrân, كثيرا kethyrân, بالزاف bi-'z-zêf.

ABONDANCE, فيض feydd, زيادة zyâdéh, كثرة kethreh.

— Abondance des biens de la terre, خصب khesb, des denrées, رخا rekhâ.

Il y a Abondance de tout dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكل شي hadâ 'l-beled fy-h èr-rekhâ be-koll chy.

ABONDANT, فايض fâydd, وافر ouâfer, كثير kethyr, غزير ghazyr.

Plus Abondant, اوفر âoufer.

Année Abondante, سنة الرخا sénet èr-rekhâ.

Il a ABONDÉ, كثر kother, غزر ghazar, فاض fadd.

— Tout Abonde cette année, كل شي مقبول في هذه السنة koll chy maqboul fy hadah ès-senéh.

Il s'est ABONNÉ, استلزم èstelzam.

d'ABORD, في الاوّل *fy 'l-âouel*, بــسبـــالاوّل *bi-'l-âouel*, اوّلا *âouelà*, اوّلا *âouelân*, اوّل نوبه *âouel-noubéh*, *ouesset*.

Il a ABORDÉ (v. n.), وصل *ou-assal*, *oueasel*.

— Il a Abordé un vaisseau, طلع على مركب *tuluu a'lä mer-kob*.

— Il a Abordé quelqu'un, قصد الى *qassad ilä*.

ABORTIF, ساقط *sâqett*, مسقوط *musqoutt*, ساقوط *sâqoutt*, سقوط *seqoutt*.

Il s'est ABOUCHÉ, لاقى *lâqä*, *lâqey*, تواجه *touâdjah*, *touâ-gah*.

Il a ABOUTI, انتها *êntèhâ*, وفى *ouafä*, قصد *qassad*, وقع *ouaqa'*, تحدّد *tehadded*.

— Où Aboutit cette route? لاين توفى هذا السكه *lêyn touaffä hadd-'s-sekkéh?* — Où Aboutit ce discours? لاين يقصد هذا القول *lêyn yeqsed hadâ-'l-qoul*. — Le chemin Aboutit à un bois, الطريق يتحدّد الى الغاب *êt-ta-ryq yethadded ilä-'l-ghâb*.

ABRAHAM (n. pr.), ابرهيم *Ibra-hym*, ابراهيم *Ibrâhym*.

ABRÉGÉ, مختصار *mokhtessâr*, اختصار *ikhtissâr*, مختصر *mokh-tesser*.

Il a ABRÉGÉ, قصر *qassar*, اختصر *ekhtessar*.

Il a ABREUVÉ, سقى *saqä*, *saqey*.

ABREUVOIR, ساقيه *sâqyéh*, سقايه *siqâyah*, سبيل *sibyl*, مستقى *mostaqä*, حوض *houdd*, *haoudd*.

ABRÉVIATION, تقصير *teqsyr*, قصره *qesrah*, اختصار *ikhtissâr*.

ABRI, حرمه *hourmah*, موضع مغطّا *mouddaa-moghattâ*, موضع ظليل *moudhlaa-zelyl*, دروه *derouéh*, منجا *mendjâ*.

ABRICOT, مشمش *michmich*, مشماش *mouchmâch*, نيش *nych*.

ABRICOTIER, شجيرة المشمش *chedjrat êl-michmich*, مشمشه *michmichéh*, شجره ذاالمشماش *chadjrah dê-'l-mouchmâch*, مشماشه *mouchmâchah*, *michmâchah*.

Il s'est ABRITÉ, التجا *êltedjâ*, *iltedjâ*, تدرّق *tedarreq*, دارى *dâ-rä*, تدرا *tedarä*.

ABROGÉ, بطال *battâl*, محو *mahou*, معدوم *maadoum*.

Il a ABROGÉ, بطّل *battal*.

ABRUTI, موحّش *mouahhech*, مستوحش *mostaouhach*.

Il a Abruti, وحّش *ouahhach*, حيون *hayouan.*

— Il s'est Abruti, تحيون *te-hayouen.*

Absence, غيبه *ghaybéh.*

Absent, غايب *ghâyb*, غيرحاضر *ghayr-hâdder.*

Il a été Absent, il s'est Absenté, غاب *ghâb*, غيب *ghayeb.*

— Femme dont le mari est Absent, مراه مغيبه *marâh mo-ghaybéh.*

— L'Absent est comme un étranger, الغايب غاريب *él-ghâyb ghâryb.*

Absinthe, شيبة العجوز *chybét-él-a'djouz*, شيبه ذاالعجكوز *chybah dê-'l-aagouz*, شيبه *chybah*, *chey-bah*, افستين *âfsintyn*, ماميتا *mâmy-tâ*, دقن الشيخ *daqn échcheykh.*

— Petite Absinthe, Absinthe du Pont, شيح *chyèh.*

Absolu (indépendant), مطلق *motlaq*, مستقل *mostaqil.*

— Il a une puissance Absolue, له سلطنة مطلقه *le-ho soultânét motlaqah.*

Absolument, من غير كلّ بد *min-ghayr-koll-bed*, مطلقا *motlaqân.*

Absolution, تزكيه *tezkyah*, حلّ *hell*, حلّه *halléh*, غفر *ghefr*, عفو *a'fou*, سمحه *semhah*, مغفره *maghferéh.*

Il a Absorbé, بلع *belaa*, ابتلع *êbtelaa.*

Absous, محلول *mahloul.*

Il a Absous, زكّى *zakkä*, *zak-key*, حل *hall*, عفا *a'fâ*, غفر *gha-far*, سمح *samah*,

— J'ai Absous, حليت *halleyt.*

Il s'est Abstenu, امتنع *êmtinaa*, انتهى *êntehä*, *êntehey*, توقع *toueq-qaa*, تحصن *tehassen*, اعف *âaff*, كف *keff.*

Abstinence, توقيع *toueqqy'*, انقطاع *inqittâa*, حميه *hamyah*, قطاعه *qittâah*, امتناع *imtinâa.*

Abstrait, واعر *oua'er.*

Absurde, ضدّ العقل *dodd él-aaql*, بغير معقول *be-ghayr maaqoul*, مضادد العقل *moddâded êl-aql.*

Abus, فلت *falt*, ظلم *zelem*, *zoulm*, غلط *ghalatt*, غلوطه *gha-louttah*, غش *ghech*, *ghouch.*

Il a Abusé (trompé), غش *ghach*, خدع *khadaa*, خلب *kha-lab*, طمع *tamaa*, دهى *dahü*, غر *ghar*, طغى *taghü*, استهزا *éstehzâ.*

— Il a Abusé de sa fortune, استعمل ماله بغير الواجب *éstaamel mâl-ho be-ghayr él-ouâdjeb.*

Il s'est ABUSÉ, غلط *ghalatt.*

ABYB, onzième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de juillet, ابيب *âbyb.*

ABYSSIN, حبشى *habechy.*

ABYSSINIE, الحبش *él-Habech,* بلد الحبش *beled êl-Habech.*

ACACIA, سنط *sentt.*

ACADÉMICIEN, مدرس *moderris,* عالم *aâlem.*

ACADÉMIE, مدرسه *medresséh, moudersah,* pl. مدارس *medâres;* ديوان العلما *dyouân êl-eu'lemâ,* جماعة العلما *djemâat êl-eu'lêmâ.*

Il a ACCABLÉ, كلف *kalaf,* تكلف *teklef,* غيّا *a'yyâ,* معس *maas,* ثقل على *theqqel a'lä.*

— Il les a Accablés d'impôts, ثقل عليهم المكس *theqqel a'lay-houm êl-maks.*

— La chaleur m'Accable, عيتني الحر *aayét-ny 'l-harr.*

ACCABLEMENT, تكليف *teklyf.*

Il a ACCÉLÉRÉ, عجّل *aadjal,* سرّع *sérraa,* تعجل *te'adjel.*

ACCENT dans la prononciation, حفظه *hefzéh,* شدّه *cheddah;* — dans l'écriture, شحطه *chehtah,* نقطه *noqtah,* علامه *a'lâmeh.*

ACCEPTATION, تقبيل *teqbyl.*

Il a ACCEPTÉ, تقبل *teqbel,* تقبّل *teqabbel.*

ACCÈS (entrée, approche), دخول *dakhoul,* مقابله *moqâbeléh.*

ACCÈS de fièvre, بلاغة الحميه *balâghét êl-hammyéh,* ضرب الحميه *darb êl-hammyéh,* نوبة السخونه *noubét ês-sekhounéh,* دور السخونه *dour ês-sekhounéh;* — j'ai eu aujourd'hui un Accès de fièvre, زارتني اليوم الحميه *zârét-ny êl-youm êl-hammyéh.*

ACCIDENT, وقعه *ouaqaah,* pl. وقايع *ouqâyè';* عرضه *aardéh,* عارض *aâredd,* pl. عوارض *a'ouâridd;* مصيبه *messaybéh,* pl. مصايب *massâyb,* صدفه *sadaféh,* جريه *djerayéh,* قضيه *qaddyéh.*

— Par Accident, بالصدف *be-'s-sedf,* بالغفله *bél-ghafléh.*

ACCLAMATION, زلغوطه *zalghouttah.*

— Le peuple a fait des Acclamations devant le prince, قدام الامير زلغطت العام *qouddâm êl-êmyr zalghattét êl-a'âm.*

ACCOLADE, تقبيل *teqbyl,* معنقه *maaneqah.*

Il a ACCOLLÉ, عنق *aannaq,* عانق *a'ânaq,* حضن *haddan,* قبل *qabel.*

Accommodage de la barbe, تحفيف *tahfyf*, تحسين *tahssyn*.

— d'un mets, تطييب *tattyyb*, طبخ *tabkh*.

Accommodant (facile en affaires), متساهل *motsâhil*, موافق *mouâffeq*, مطيع *motty'*.

— C'est un marchand Accommodant, هو تاجر متساهل *hou tâgir motsâhil*.

Il a **Accommodé** (ajusté), سوى *saouä*, رتب *reteb*, صفّ *saff*, ملل *melal*, هندم *hendam*.

— J'ai Accommodé, مليت *melleyt*, سويت *saoueyt*.

— Il a Accommodé la barbe, تحفف *tahfef*, تحسن *tahssen*.

— un mets, طبخ *tabakh*.

Il **Accommode** (convient), صلح *salèh*; — cela t'Accomode, هذا بيصلح لك *hadâ byeslèh l-ak*.

Il s'est **Accommodé** (concilié), تسهّل *tessehèl*, وافق *ouâffaq*, اتفق *êttefaq*, *êttafaq*.

— Je m'Accommode aisément au temps et aux personnes, داريت انا الزمان و النـاس *dâreyt ênâ êz-zemân ou ên-nâs*.

— Accommode-toi aux circonstances, صبر على احوال الزمان *ósbour a'lä âhouâl êz-semân*.

— Je m'Accommode de tout, انا متلين مع الكلّ *ênâ motleyen ma' 'l-koll*.

Il a **Accompagné**, صاحب *sâheb*, شاع *châa*, رفق *refeq*, رافق *râfeq*, ترافق *terâfeq*, ونس *ouannes*.

— Ils ont envoyé quelqu'un avec moi pour m'Accompagner, ابعثوا واحد واياى يرافقني *êbaathoû ouâhèd ou-êyâ-y yrâfeq-ny*.

— Que Dieu vous Accompagne! الله معكم *Allah maa-koum!*

— Que la paix t'Accompagne! شاعك السلام *châ'-ak ês-selâm!* مع السلامة *ma'-'s-selâméh!*

Accompagnement, رفاقة *refâqah*, *refâqeh*.

Accompli, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, كامل *kâmel*; plur. كاملين *kâmelyn*; مكمّل *mokammel*.

— Il a dix ans Accomplis, كمل عشر سنين *kamel a'cher senyn*.

Il a **Accompli**, تمّ *tamm*, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, نجز في *nedjez fy*, خلص *khalass*, نال *nâl*,

بلغ *balagh*, قضى *qaddä*, انقضى *ènqaddä, ènqaddey.*

—Il a Accompli sa promesse, وفا *ouafâ*, وفى *ouafä*, *ouafey.*

Accomplissement, تمام *temâm*, كمال *kemâl*, تكميل *tekmyl*, اتمام *ìtmâm*, اكمال *ìkmâl.*

Il s'est Accoquiné, عربل *a'rbel*, تعربل *taarbel.*

Accord, اتفاق *ìttifâq*, استواء *istaouâ*; — d'Accord, سوا سوا *saouâ-saouâ.*

Accords, promesse de mariage, ربط على الخاتم و الزنار *rabt a'lä-'l-khâtem ou-èz-zonâr.*

Il a Accordé (donné), عطا *aattâ*, اعطا *â'ttâ*, اهدا *èhdâ*, رزق *razaq*; نعم *naam*; — (mis d'accord), اصلح *èslah*, وفق *ouaffeq*; — (ajusté), سوى *saouä*, *saouey.*

— Il a Accordé la paix, رضى فى الصلح *reddä fy-'s-soulh.*

— Il a Accordé sa fille en mariage à un tel, انا بنتهُ لفلان *ènnâ bent-ho li-foulân.*

Il s'est Accordé (il a été d'accord), اتفق *èttafaq*, طابق *tâbaq*, تشارط *techârétt*, وافق *ouâfaq*, تصلح *teslèh.*

— Ils se sont Accordés ensemble après de longues querelles, بعد شماطه طويل اتفقوا *baad chamâttah taouyl èttafaqoû.*

—Ils se sont Accordés pour nous faire la guerre, شارطوا يحربوا علينا *chârettoû yahreboû a'lay-nâ.*

— Ces paroles ne s'Accordent aucunement avec les premières, ذى الكلمه ما توافق للقول الاولانى *déy-'l-kilmeh mâ touâfeq li-'l-qoul èl-âoulâny*, هذا القول ما يناسب القول السابق *hadâ 'l-qoul mâ ynâsseb èl-qoul ès-sâbeq.*

— Lui et moi nous nous sommes accordés par serment, عهد الله بينى و بينهُ *è'hed Allah bayn-y ou-bayn-ho.*

— Ils se sont Accordés ensemble sur le prix de ces chevaux, ربطوا الكلام على ثمن هذولى الخيل *rabattoû 'l-kelâm a'lä temn hedouly 'l-kheyl.*

— Je m'Accorde à ce que tu dis, انا انقاد لكلمتك *ènâ 'nqâd li-kelmét-ak.*

Il a Accosté, قرب *qarab*, *qareb*, قرّب *qarrab*, اقترب *èqtereb*, تقدّم *teqaddem*, دنا لـ *danâ li–*; —il l'a Accosté, قربهُ *qareb-ho*, جا قريب لهُ *djâ qaryb le-ho.*

Accouchée, نفيسه *nefyssah*, *nefysséh*, نفيسا *nefyssâ*; pl. نوافس *nouâfess*, والد *ouâlidéh*, ولدانه *oualedânéh*.

Elle est **Accouchée**, ولدت *ouledét*.

Accouchemen, ولاد *ouelâd*, ولاده *oulâdéh*.

Accoucheuse, قابله *qâbilah*, *qâblah*.

Il s'est **Accoudé**, اتكى *êtkä*, *êtkey*, استند *éstened*.

Il a **Accouplé**, جمع *djemaa*, خلط *khalatt*.

— Il a Accouplé des bœufs à la charrue, اقرن *êqren*, كدن *kadan*.

— Ces animaux se sont Accouplés, ناكوا هذين حيوانين *nâkoû hadeyn hayouâneyn*.

Accouplement, اجتماع *ìdjtemâa*.

—Accouplement charnel, نيك *nyk*, نكاح *nekâh*.

Il a **Accourci**, قصّر *qassar*.

— Les jours sont Accourcis, النهار فى القصران *ên-nehâr fy-'l-qisrân*, النهار فى النقصان *èn-nehâr fy-'n-naqsân*.

Il est **Accouru**, ركد *raked*.

— Accours! اركد *ôrkod!*

Accoutumé, معتاد *mèetâd*.

Il a **Accoutumé**, عوّد *a'ouad*.

Il s'est **Accoutumé**, اعتاد *ée-tâd*, *âatad*, استانس *éstâness*.

Il a **Accoutré**, دمّن *dammen*.

Il a **Accrédité**, سمّى *semmä*, استمى *éstemä*, امّن *âmman*, ولى *ouelä*, *oueley*.

Il s'est **Accrédité**, تسمّى *tes-semmä*, *tesemmey*.

Il a **Accroché**, علق *a'laq*, علّق *aallaq*, كلّب *kallab*, تكلّب *tekaleb*.

— Mon habit s'est Accroché à un clou, تعلّق ثوبى فى المسمار *taallaq thouab-y fy-'l-mismâr*.

Il en a fait **Accroire**, غش *ghach*, طخ *takh*, خبج *khadj*, كذب *kaddab*.

Il s'en fait **Accroire**, تعظّم *tea'zzem*, افتخر *éftekhar*.

— Qui s'en fait Accroire, متعظّم *motaazzem*, متعترس *mota'-teress*.

Accroissement, زيادة *zyâdéh*, ازدياد *ìzdyâd*, تكثير *tekthyr*, *teksyr*.

Accroupi, مقفقف *moqafqaf*, ململم *molmelam*.

Il s'est ACCROUPI, قرفش *qarfach*, قرفس *qerfess*, كعمز *gaamez*, قعد على قرافيسهُ *qaad a'lä qerâfys-ho*; — ils se sont Accroupis, قعدوا على قرافيسهم *qaadoû a'lä qerâfys-houm*.

Il a ACCRU, زيّد *zeyad*, *zayad*, زوّد *zaouad*, زاد *zâd*, نشى *nechä*, نشا *nechâ*, ربا *rebâ*.

Il s'est ACCRU, زاد *zâd*, ازداد *ézdâd*.

ACCUEIL, مستقبلة *mostaqbelah*, *mostaqbeléh*, قبول *qoboul*.

Il a ACCUEILLI, استقبل *éstaqbel*.

Il a ACCULÉ, زنّق *zannaq*.

Il s'est ACCULÉ, زنق *zanaq*.

Il a ACCUMULÉ, كوّم *kaouam*, جمع *gemaa*.

ACCUSATEUR, لايم *lâym*, pl. لوام *laouâm*, شكّى *chekky*, شكّاى *chekkây*.

ACCUSATION, شكّية *chekkyah*, شكّاية *chekâyéh*, لايمة *lâyméh*, pl. لوايم *laouâym*; غمز *ghamz*.

Il a ACCUSÉ, شكى *chakä* لام *lâm*.

Il a ACHALANDÉ, حارف *haref*, زبن *zeban*.

— Ce marchand est bien Achalandé, هذا التاجر لهُ زبون كثير *hadâ-'l-tâgir le-ho zeboun-kethyr*.

ACHARNÉ, محجّم *mohamdjem*.

Il s'est ACHARNÉ, حمجم *hamdjam*, غوى *ghaouä*.

ACHARNEMENT, غواية *ghaouâyéh*.

ACHAT, شراء *cherâá*, اشترا *échtirâ*, مشترا *mouchterâ*.

ACHE (plante), هصلة *hesléh*, ملعة *melaah*, مغدانوس *maghdânous*.

Il s'est ACHEMINÉ, توجه *touedjah*.

Il a ACHETÉ, اشترى *échterä*, اشترا *échterâ*, شرا *charâ*.

— Il a Acheté argent comptant, اشترى بالنقد *échterä be-'n-neqd*, اشترى بالقبض *échterä be-'l-qobd*.

— J'Achète chez lui à crédit, نشتري عندهُ بالدين *nechtery a'nd-ho be-'d-dyn*.

— J'ai Achèté cela à crédit, اشتريت هذا بالمهلة *échtereyt hadâ be-'l-mehléh*.

ACHETEUR, مشتري *mouchtery*, شاري *chary*, pl. شرايا *chorayâ*.

ACHEVÉ, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, مكمّل *mokammel*.

Il a ACHEVÉ, تمم *tammem*, كمّل *kammel*, وفى *ouafä*, وفا *ouafâ*, قبض *qadd*, قضى *qaddä*.

Il a été ACHEVÉ, تمّ *tamm*, كمل *kamil*; — mon habit n'était pas Achevé, ماكان شى متمم لباسى *mâ kân-chy motammem lebâso-y*.

ACHÈVEMENT, تكميل *tekmyl*, اكمال *ikmâl*, تمام *temâm*.

ACHMET (n. pr.), احمد *Ahmed*.

ACHOPPEMENT, عثرة *a'trah*, شكّ *chekk*; — pierre d'Achoppement, حجر العثرة *hadjar él-a'trah*.

ACIDE (adj.), حامض *hâmidd*, *hâmedd*.

ACIER, هند *hend*, *hind*, بولاد *boulâd*, ذكير *dekyr*, صلب *solb*, فولاد *foulâd*; — Acier préparé, بولاد مستحل *boulâd mostahel*.

ACOLYTE, شمّاس *chemmâs*, pl. شمامسة *chamamsah*, ملازم *moulâzem*.

ACONIT (pl.), خانق النمر, *khâniq ên-nemr*.

Il a ACQUIESCÉ, اخذ بخاطر *akhad be-khâttr*, رضى *reddä*, *reédey*, وارضى *râddä*, *râddey*; — j'ai Acquiescé à la sentence du juge, واصيت بحكم القاضى *râddeyt be-houkm él-qâddy*; — Acquiesce-moi, خذ بخاطرى *khod be-khâttr-y*.

Il a ACQUIS, حصّل *hassel*, كسب *kassab*, ربح *rabah*.

— On n'Acquiert pas la science sans peine, ما يحصل العلم الّا بالتعب *mâ yohssel él-eelm êllâ be-'t-taab*.

Il a Acquis de la réputation, عظم شانه *eezzem*, رفع شانه *refaa chân-ho*, عظم قيمته *aazzam qeymet-ho*.

ACQUISITION, مكسب *moksab*, pl. مكاسب *mekâseb*, تحصيل *tahsyl*.

ACQUIT d'une dette, صرف *serf*, دفعه *defaah*, تصريف *tesryf*, اعفا *i'ifâ*.

Il a ACQUITTÉ un accusé, زكى *zakä*, *zakey*, خلّص *khallass*.

Il a ACQUITTÉ (soldé), دفع *defaa*, حلّ *hall*, صرف *saraf*.

Il a été ACQUITTÉ (soldé), خلص *khaless*; — je n'ai pu être Acquitté, ما قدرت شى اخلص *mâ qadart-chy êkhlass*. —

Il s'est ACQUITTÉ de son devoir, وفى حقّه *ouafâ haqq-ho*, تقن شغله *teqen choghl-ho*.

ACQUITTEMENT d'un accusé,

عفو *a'fou*, تخليص *tekhlyss*; — d'un billet, أعفا *ti'fâ*.

ACRE (adj.), حامض *hâmedd*, *hâmidd*, لادع *lâdè'*, حدّ *hadd*, عفص *aafess*, حروش *herouch*, *hou-rouch*.

ACRE (ville de Syrie), عكّه *A'kkah*, عكا *A'kkâ*.

ACRETÉ, لداعة *ledâah*, عفاصه *a'fâssah*, حدوديـه *hedoudyah*, حروشه *hourouchah*.

ACTE (pièce d'affaires), تحرير *tahryr*, plur. تحريرات *tahryrât*; واثـقه *ouâtheqéh*, pl. وثايق *oue-thâyq*; — (contrat, titre), حجه *haggéh*.

Les ACTES des apôtres, الابـركسـيـس *êl-âbrak-sys*.

ACTEUR (chanteur), غاني *ghâ-ny*, مغني *moghanny*.

ACTIF, نشيط *nechytt*.

ACTION, فعل *faal*, *fi'el*, pl. افعل *êfaal*, عمل *a'ml*, pl. إعمال *ê'mâl*, صنيع *sanâ'*.

— J'ai ACTION contre toi en justice, لي عليك دعوه *l-y a'ley-k da'ouéh*, لي حق عليك *l-y haqq a'ley-k*.

ACTION de finance ou de com-merce, باي *bây*, سهمه *sehmah*, حصّه *hessah*, *hissah*.

ACTIONS de grâces, شكر *chokr*.

ACTIONNAIRE, شركاجي *cher-kadjy*.

ACTIVITÉ, خفيه *khufyéh*, حراره *hirâréh*, نشطه *nichtah*, نشاطه *ne-châttéh*, نشط *nicht*; — l'Activité du feu, حدية النـــار *hadyét ên-nâr*.

ACTRICE (chanteuse), غانيه *ghânyah*, مغنـيه *moghannyéh*.

ACTUEL, وقتي *ouaqty*, فعلي *feely*; — les circonstances Ac-tuelles, الاحوال الوقتيه *êl-a'houâl êl-ouaqtyéh*.

ACTUELLEMENT, حالاً *hâlân*, ذلحين *di-l-hyn*, ذي الوقت *dy-'l-ouaqt*, في هذا الزمان *fy hadâ 'z-zemân*, في الساعه *fy 's-sâa'h*.

— Le général écrit Actuelle-ment, الجنرال عمال يكتب *êl-generâl a'mâl yekteb*.

ADAGE, مثل *mèthl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

ADAM (n. pr.), آدم *Adam*, ابو البشر *âbou-'l-becher*.

— Il a ADAPTÉ, قرن *qaran*, قرّب *qarreb*, نسب *nesseb*, صنف *senef*, خصص *khassas*, صاف *sâf*.

Adar, septième mois de l'année solaire des Orientaux, ادار, *âdâr;* il correspond à notre mois de mars.

Addition, زياده *zyâdéh.*

Addition d'arithmétique, تجمع *tedjmaa*, جمع *gamaa, djamaa, djemaa*, جمله *gemeléh*, pl. جمل *djoumoul;* زود *zououd, zaoued.*

Il a Additionné, اجمع *édjmaa*, اجمل *édjmel.*

Aden (province de l'Arabie), عدن *A'den.*

Il a Adhéré, لصق *lassaq*, بقط *baqatt.*

Adhérence, لصق *lesq*, تبقيط *tebqytt*, تلصيق *telsyq.*

Adhérent, لاصق *lâsseq*, باقط *bâqitt.*

Adieu! الله معك *âllah ma-ak*, اودعنك *âoueda'n-ak* (en s'adressant à un seul); الله معكم *âllah maa-koum* (en s'adressant à plusieurs); فى امان الله *fy êmân âllah.*

Il a dit Adieu, ودع *ouedah*, *ouidaa*, سلم *sallem*, سال الدعه *sâl êd-do'ah.*

— Il s'en est allé sans dire Adieu, راح من غير تودّيع *râh min ghayr toueddy'.*

Les Adieux, الودوع *êl-ouedou'*, التودّيع *êl-toueddy'*, الوداع *êl-ouidaa*, التسليم *êt-teslym.*

Adjectif, نسبى *nesby*, اضافى *âddâfy*, وصفى *ouassefy.*

Il a Adjoint, زاد *zâd.*

Un Adjoint, كحيا *kiahyâ*, كتخدا *ketkhodâ*, نايب *nâyb;* خليفه *khalyféh*, ملازم *moulâzem.*

Adjudicataire, متصرف *moutessarif.*

Il a Adjuré, استحلف *êstehlaf.*

Administrateur, مدبّر *modabber, modebber*, متولى *motoually*, ولى *oualy*, وكيل *oukyl.*

Administration, تدبير *tedbyr*, متولّه *metouelléh*, ولايه *oulâyéh.*

Il a Administré, دبّر *debber, dabber.*

Admirable, عجيب *aadjyb, a'gyb*, معجب *maadjeb*, بديع *bedy'.*

— C'est Admirable; عجايب *a'djâyb, a'gâyb.*

Admirablement, عجايب *aadjâyb, a'gâyb*, عجيبا *a'gybân.*

Admiration, عجيبه *a'gybéh;*

تعجّب *ta'djib*, استعجاب *ésti'-djâb*.

Il a Admiré, استعجب *éstaa-djeb*, *éstá'geb*, اعجب *âadjeb*, تعجب *taadjeb*, بهت *bahat*, اندهل *éndehel*, توهم *teouehem*.

— Pourquoi Admires-tu cela? ليش تعجب من هذا *l-ey-ch taa-djeb min hadâ?*

Il a Admis, قبل *qabel*, قابل *qâbel*, استقبل *éstaqbel*.

Adolescence, شبوبيه *che-boubyéh*.

Adolescent, شاب *châb*, شابّ *châbb*, plur. شباب *chebâb*, *cha-bâb*.

Il s'est Adonné à, جهد فى *djahad fy*, التهى *éltehä*, تقيد *ta-qyd*, طعاطى *te'âtâ*, انهمك *én-hamak*.

— Tu t'adonnes à tous les plaisirs, تسلم داتك لجميع اللدات *tessellem dât-ak li-djemy' él-ledât*.

Il a Adopté, استبنى *éstabney*, *estabny*.

— Il l'a Adopté pour son fils, جعله ابنهُ *djaal-ho ébn-ho*, استبنيهُ *éstabny-ho*.

Fils Adoptif, ربيب *rebyb*, *rebyb*.

Adoption, تبنيه *tebennyéh*.

Adoration, سجله *sédjedéh*, عباده *ebâdéh*.

Il a Adoré, سجد *sedjoud*, *sedjed*, عبد *aabad*, ركع *rekaa*.

Adossé contre le mur, ساند ظهره على الحيط *sâned dahr-ho a'lâ-'l-haytt*.

ho.

Il s'est Adossé, اتكى *étkä*, *étkey*, اسند ظهره *ésnad dahar-ho*.

Ils se sont Adossés (dos à dos), حطوا ظهر على ظهر *hattoû dahar a'lä dahar*.

Adouci, لين *léyn*.

Il a Adouci, ليّن *leyyen*.

— Il a Adouci la colère, راق *râq*, روّق *raouaq*, هدّا *haddâ*, سكن *saken*, طغى *tafâ*; برد *bered*, هّمد *hemmed*.

— Le vent s'est Adouci, تهدّا الهوا *teheddâ-'l-haouâ*.

Gomme Adragante, كثيرا *ketkyrâ*.

Adresse, خفّه *khofféh*, نجامه *nedjâméh*, حيله *heylah*, شطاره *cheltârah*, معرفه *maareféh*.

Adresse d'une lettre, علوان *eulouân*, علامه *a'lâméh*, نيشان *nychân*.

Il a Adressé, هدى *hadä*, رشد *rachad*.

— Ces paroles s'Adressent à vous, هذا المثل يخص لكم *hadâ-'l-methl ykhass le-koum*.

— Il a Adressé la parole, خطب *khattab*.

Adroit, شاطر *châtter*, *châttir*, pl. شاطرين *châtteryn*, شطار *chittâr*; دكى *deky*, pl. دكيين *dekyyn*; فهيم *fehym*, pl. فهيمين *fehymyn*, فهما *fehoumâ*; ناجم *nâdjem*, خفيف *khafyf*, عارف *aâref*.

Adulte, شابّ *châbb*, plur. شباب *chabâb*, *chebâb*, بلوغ *belough*, بالغ *bâlegh*.

Adultère (adj. m.), زاني *zâny*, pl. زنا *zonâ*; (adj. f.) زانيه *zânyéh*.

— Le crime de l'Adultère, زنا *zenâ*, *zinâ*.

— Ils ont commis un Adultère, زانوا *zânoû*.

Adultérin, ولد الزانيه *oueled éz-zânyéh* (comm.); ابن الزانيه *ébn éz-zânyéh* (masc.); بنت الزانيه *bent éz-zânyéh* (fém.)

Adverbe, ظرف *zarf*.

Adversaire, عدو *aadou*, pl. عدا *aadâ*; غريم *gharym*, pl. غرمان *ghormân*, غرما *ghoramâ*; مخاصم *mokhassem*, pl. مخاصمين *mokhassemyn*; خصيم *khassym*.

— Les Adversaires sont les miens, غرماتك غرماتي *ghoramât-ak ghoramât-y*.

Adverse, مخالف *mokhâlef*, مخاصم *mokhassem*.

— Les parties Adverses sont tel et tel, المخاصمين فلان وفلان *él-mokhassmeyn foulân ou-foulân*.

Adversité, مصيبه *mossaybah*, pl. مصايب *mossâyb*; محنه *mohanah*, pl. محنات *mohanât*; ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; تشدّه *techiddah*, pl. تشدايد *techdâyd*; رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; بليه *belyéh*, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; بخت اسود *bakht âssouad*.

— Il a été dans l'Adversité, انضام *éndâm*; — il est dans l'Adversité, هومضايق *houe maddâyq*, هومنضام *houe mondâm*.

— Nous sommes dans l'Adversité, نحن متضايقين *nahn motdâyqyn*.

Aérien, هوايي *haouâyy*.

Affabilité, بشاشه *bechâchéh*.

Affable, حليم *halym*, بشوش *bechouch*.

Affaibli, مضعوف *modda'ouf*, رخو *rakhou*.

Il a AFFAIBLI, ضعف *dauf*, رخو *rakhaou*, *rakhaoue*.

AFFAIBLISSEMENT, ضعافه *dadfeh*, رخاوه *rekhâoueh*.

AFFAIRE, شغل *choghl*, plur. شغول *choghoul*, اشغال *échgâl*; امر *âmr*, pl. امور *oûmour*.

— Comment s'est passée l'Affaire? كيف جرا الشغل *kyf djerâ 'ch-choghl?* كيف صار الامر *kyf sâr él-âmr?*

— Chacun a ses Affaires dans son état, كل من هو مشغول في حالة *koll-men hou mechghoul fy hâl-ho.*

— J'ai assez de mes Affaires, الامر الي انا فيه يكفاني *él-âmr élly ânâ fy-hi yekfâ-ny.*

— Vos Affaires vont mal, امورکم بالويل *oûmour-koum be-'l-ouayl.*

— Il fait bien ses Affaires, حالة طيب *hâl-ho tayeb.*

— Qu'as-tu Affaire ici? ايش لك هنا *êy-ch, l-ak honâ?*

— Son avocat l'a tiré d'Affaire, لباه وكيله *lebbâ-ho oukyl-ho.*

AFFAIRÉ, مشطون *mechtoun*, مشغول *mechghoul.*

— Il a AFFAISSÉ, ردخ *redakh*, كبس *kubbass*, دعس *daas*, حقس *haqqass*.

Il s'est AFFAISSÉ, هبط *hobett*, حقس *hoqqes*; — la terrasse s'est Affaissée, المسطوح حقس *és-set-touah hoqqes.*

AFFAISSEMENT, حقسه *hiqsah.*

AFFAMÉ, جوعان *djouâ'ân*, جيعان *djyaân*, pl. جيعانين *djyaânyn.*

Il a AFFAMÉ, جوّع *djaouua.*

AFFECTION, محبة *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبات *mohabbât*; عشق *euchq*, رغبه *raghbéh*, غيره *ghabiréh*, موده *moudah*, حرارة *kirâréh*, حنيه *hanyéh*, خاطر *khâtr.*

Il a AFFECTIONNÉ, حبّ *habb.*

Il a AFFERMÉ (donné à louage), اجر *âdjar*, ضمن *dammen*, تاجر *taâdjar*, *tâggar*, *tâagger*, كرا *kerâ*, لزّم *lazzam*; — (pris à louage), تلزّم *telazzam*, استاجر *éstâdjar*. — Celui qui afferme, ملتزم *moultezem*, مضمن *moddhammen*, مكري *mokry*, مستاجر *mostâdjir.*

Il a AFFERMI, استحكم *éstehkam*, تاكد *tâkked*, *teâkked*, ثبّت *thabbat*, *thebbet*; مكن *makan*, رسخ *ressakh.*

Il est AFFERMI dans le bien,

هو متمسك بالخير *houe motamsek be-'l-kheyr.*

AFFERMISSEMENT, استحكام *îstihkâm*, تشديد *techdyd*, تشييد *techyyd.*

AFFICHE, لزقه *lezqah*, لزق *lizq*, نصب *nisb*, نصبه *nesbah.*

Il a affiché. لزق *lazaq*, نصب *nassab.*

AFFINAGE de métaux, تصفيه *tesfyéh*, روباص *roubâss.*

Il a AFFINÉ (l'or, l'argent), صفا *saffâ*, صفى *saffä*, *saffey*, روبص *raoubess.*

AFFINITÉ (alliance), اهليه *âhlyéh*, قرابه *qorâbéh*, نسبه *nisbéh.*

Il a AFFIRMÉ, حقق *haqqaq*, *hayqeq*, ثبت *thebét*, *tsebét*, *sebét*, وكد *ouaqad.*

AFFLICTION, حزن *houzn*, غمّ *ghamm*, شدّة *chiddéh*, تحزن *tahzin*, رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; — tu connaîtras ton ami dans l'Affliction, عند الشدّة تعرف اخوك *a'nd êch-chiddéh taaraf âkhou-k.*

AFFLIGÉ, حزنان *haznân*, pl. حزنانين *haznânyn*, مكبس *moukebbes*, حزين *hazeyn*, مدبول *madboul*, مضيق *moddayq.*

Il a AFFLIGÉ, حزن *hazzan*, سوّد *saouad.*

Il a été AFFLIGÉ, il s'est Affligé, حزن *hazen*, تحصر *tahssar*, اندبل *êndabel*, انغم *ênghamm*, انغبن *ênghaben.*

AFFLUENCE, جمع *djèma'*, جموع *djemou'.*

AFFRANCHI, معتوق *maatouq.*

Il a AFFRANCHI un esclave, عتق *aateq*, اطلق *êtlaq*, سيب *seyeb.*

AFFREUX, شنيع *cheny'*, مكروه *mekrouh*, بشع *bechèe*, قبيح *qobbyh.*

Il a AFFRIANDÉ, دوّك *daouek.*

AFFRONT, شتم *chetm*, شتمه *chetmah*, بخسه *bakhséh*, سبّه *sebbah*, استهزا *îstihzâ*, بهدله *behdeléh*, pl. بهدلات *behdelât*; تخزى *takhzy*, عيب *a'yb*, عار *a'âr.*

Il a fait AFFRONT, استهزا *êstehzâ*, شتم *chetem*, *chetam*, بخس *bakhass*, *bakhess*, سبّ *sebb*, بهدل *behdel*, اخزى *êkhzä*, *êkhzey*, اهان *âhân*, حقر *haqar.*

— Nous nous vengerons de l'Affront qu'ils nous ont fait, نستنقم منهم على البخسة التي بخسونا

nestanqem min-houm a'lä 'l-bakh-sét êlly bakhassou-nâ.

Il a AFFUBLÉ, لف *leff*, تلفلف *telef-lef.*

Il s'est AFFUBLÉ, تلحق *tela-haq*, تلفف *telfef.*

AFFÛT de canon, سرير ذا المدفع *seryr dê-'l-medfa'*; — Affût de mortier, كربطه ذا المهراز *karryttah dê-'l-mihrâz.*

AFIN de, Afin que, باش *bâch*, ان *ên*, انّ *ênn*, بان *be-ên*, ما *mâ*, لاجل *li-êgl*, *li-âdjel*, لكي *le-key*, كي *key*, لـ *li*, حتّى *hattä*, لاجل ما *l-êg'l-mâ*, على شان ان *âlay-chân-ên.*

— Parle-lui Afin qu'il m'aide, قل لهُ انّ ينصرني *qol le-ho ênn yonsor-ny*; — couchez-vous maintenant et dormez, Afin de pouvoir vous lever demain plus matin, ارقدوا في ساعه و ناموا حتى تقدروا تقوموا بكسير النخ *êrqadoû fy-sâ'ah ou-nâmoû, hattä teqdaroû teqoumoû bekyr âlèkh.*

AFRICAIN, مغربي *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغاربه *moghârebah*, مغربين *moghrabyn*; افريقي *âfryqy.*

AFRIQUE, المغرب *êl-Moghreb*, الغرب *êl-Ghârb*, بلاد الغرب *be-lâd êl-Gharb*, افريقيه *Afryqyéh*, *Afryqyah*.

AGA, commandant, اغا *âghâ*, pl. اغاوة *âghâouét*, اغاوات *âghâouât.*

Il a AGACÉ, ضرّع *derraa*, حرّش *harach*, تحارش *teharach*, وحي *uahä*, *ouahey.*

— Il a Agacé un chien, تهبب في الكلب *tehebebeb fy 'l-kelb*, هوس الكلب *haouass êl-kelb.*

Il a AGACÉ les dents, درس *deress*, ضرس *daress.*

— Dents Agacées, اسنان ضرسانه *ésnân dersânéh.*

AGAR (n. pr.), هاجر *Hâdjar*, *Hâgar.*

AGARIC, غاريقون *ghâryqoun.*

AGATE (p. pr.), عقيق *a'qyq*, يمن *yemen.*

AGE, عمر *aamr*, *eeumr*, *ou'mr*, *ou'mer*, pl. عمور *eumour*, *ou'mour*, عمار *eumâr*, اعمار *é'mâr.*

— A la fleur de son Age, في تنبوك عمره *fy tenbouk â'm-ri-h*, في بتك شبوبيته *fy batk cheboubyét-ho.*

— Avancé en Age, شايب

chayb, شيخ *cheykh*, شارف *chā-ref*, *chārif*.

— Quel Age as-tu? قداي عمرك *qadd ey aamr-ak?* كام سنة عمرك *kiam seneh aamr-ak?*

AGÉ de dix ans, في العمر عشر سنة *fy-'l-a'mr a'cher seneh*, ابن عشرة عام *ebn aacheri aām*.

— Je suis Agé de douze ans, انا بلغت اثنا عشر سنة *ēnā balaghet ēthnā- a'cher seneh*.

— Il est Agé de quarante ans, عمره بالحق اربعين عام *a'mr-ho belahaq ārba'yn a'ām*.

— Je ne suis pas si Agé que lui, ماني شي قدّة في العمر *māny-chy qaddā-ho fy 'l-a'mr*.

— Très-Agé, شارف *chārif*, *chāref*, اختيار *ekhtyār*, *tkhtyār*, شيخ *cheykh*.

Il s'est AGENOUILLÉ, سجد *se-djed*, *sedjoud*, ركع *rekaa*, طامل *tāmel*.

— Il s'est Agenouillé d'un seul genou, قعد على ركبته و نصف *qaad a'lā rekabeh ou-nouṣf*.

AGENT, وكيل *oukyl*, pl. وكلا *oukelā*; خولي *khouly*.

Il a AGGRAVÉ, ثقل *thaqqal*, *theqqel*, *tseqqal*, *saqqal*.

Il a AGI, عمل *a'mal*, فعل *faal*, وسّع *ouassa'*.

— De quoi s'Agit-il maintenant? ايش هي الحكاية في الساعة *ey-ch hy 'l-hikāyeh fy-'s-sā'ah?* ايش هي السيرة *ey-ch hye 's-syreh*.

AGILE, خفيف *khafyf*, محزوم *mahzoum*, زربان *zirbān*, *zerbān*, سريع *sery'*, لطيف *lattyf*.

AGILEMENT, بالزربة *bi-'z-zer-bah*, قوم *qaouam*.

AGILITÉ, زربة *zerbeh*, *zerbah*, خفة *khiffeh*, سرعة *sera'ab*, لطافة *lout-feh*.

AGISSANT, فاعل *fāel*, *fāi'l*, عامل *a'āmel*, *a'āmil*.

AGITATION, تهزيز *tahzyz*.

— Agitation des eaux de la mer, متلاطمة البحر *motlātmet el-bahar*, تموج *temaoudj*.

— Agitation d'esprit, خبط *khabitt*, خبص *khabiss*.

Il a AGITÉ, هز *hazz*, خبط *kha-batt*, خبص *khabass*, لطم *lattam*.

— Il a Agité une question, تجادل على المسالة *tedjādel a'lā 'l-messāleh*, راز الامر *rāz el-āmr*.

AGMAT (v. d'Afriq.), اغمات *Aghmāt*.

AGNEAU, خاروف *khārouf*,

خروف *kharouf*, pl. خرفان *khirfân*, *khorfân*; حمل *hamel*, pl. حملان *hemlân*; — viande d'Agneau, لحم خاروف *lahm kharouf*.

AGNUS-CASTUS, بازغنج *bâzeghandj*.

AGONIE, نزع *nezaa*, منازعه *menâza'h*, لقف *leqf*, شراف *cherâf*.

— Il est à l'Agonie, راه ينزع *râh-ynezaa*, هو نازع *hou nâzi'*; هو صار قريب للموت *hou sâr qaryb li-'l-mout*.

AGONISANT, نازع *nâzi'*.

AGRAFE, قفله *qoflèh*, *qeflèh*, pl. قفال *qefâl*; بزيمه *bezymèh*, pl بزايم *bezâym*; كلاب *kalâb*; عروة *a'rouèh*, pl. عرا *earâ*.

AGRANDI, مكبّر *mokabber*.

Il a AGRANDI, كبّر *kabbar*, عظّم *a'zzam*, رفع *refaa*.

Il s'est AGRANDI, تعظّم *tea'zzem*.

AGRANDISSEMENT, كبر *kobr*.

AGRÉABLE, لطيف *lattyf*, حلو *halou*, *houlou*, عاجب *aâdjib*, جميل *djemyl*, محبوب *mahboub*; مقبول *maqboul*.

— Il a été Agréable, il s'est rendu Agréable, عجب *aadjeb*, عاجب *aâdjeb*, ارضى *èrdä*, *èrdey*, ترضى *terdä*.

— Il a eu pour Agréable, il a Agréé, قبل *qabbel*, رضي *raddä*, *raddey*, هان *hân*, عجب *aadjab*.

AGRÉMENT, نزهه *nozhah*, لطافه *lettâféh*.

AGRESSEUR, حارش *hârich*, ناجم *nâdjim*, ناهم *tâhim*, هاجم *hâdjem*.

AGRESSION, تهامه *tehâméh*, تجامه *nedjâmeh*, تعريش *te'arbech*, تحراش *tehrâch*, هجم *hedjem*.

AGRICULTEUR, فلّاح *fellâh*, pl. فلاحين *fellâhyn*.

AGRICULTURE, فلاحه *fellâhah*, حراثه *hirâtheh*, *kirâsséh*, زراعه *zerâ'ah*.

AGUERRI, مجرّب *modjarreb*.

AH (interj.)! آ *â*, يا *yâ*, يا يا *yâ-yâ*, اه *âh*, اخ *âkh*, او *âou*, واه *ouâh*, واي *ouây*.

J'AI, عندي *aand-y*; — j'Ai un livre, عندي واحد كتاب *a'nd-y ouâhed kitâb*.

— Je n'Ai rien du tout, ما عندي حتى شي *mâ a'nd-y hattä chy*.

J'AI été, كنت *kont*, *kount*, انا كنت *ânâ kont*.

Aide (s. f.), نصر *nasr*, عون *a'oun*, pl اعوان *é'ouân*, معونة *ma'ounéh*, نجدة *nedjdéh*, جيرة *djyréh*.

— Il a demandé Aide, استعان *ésta'ân*, استجار *ésledjar*.

— Dieu te soit en Aide! الله يسهل امرك *Allah yssehel amr-ak!* يسعدك الله *yssaad-ak Allah!*

— Avec l'Aide de Dieu tout se fera, مع معونة الله يصير كل شي *ma' ma'ounét Allah yssyr köll chy.*

— A l'Aide! على مهل *a'lä mehel!*

Un Aide, ناصر *nâsser*, plur. ناصرين *nâsseryn.*

Aide (imp.), انصر *ònsor* (en s'adressant à un homme); انصري *ònsory* (en s'adressant à une femme).

Aidé, منصور *mansour*, pl. منصورين *mansouryn*, معون *ma'oun.*

Il a Aidé, نصر *nassar*, عان *aân*, اعان *á'ân*, عوّن *aouan*, *a'ouen*, نفع *nafaa*, *nefaa* سعد *saad*, سعف *saaf*, نجد *nedjed.*

— J'ai Aidé, نصرت *nassart.*

— Ils ont Aidé, نصروا *nassaroû.*

— Tu ne m'Aides pas dans la détresse, لا انت لي عند الشدة ينتفع *lâ ént l-y a'nd éch-chedydéh yenfa'.*

Aigle, عقاب *eu'qâb*, *eeqâb*, *aaqâb*, *ou'qâb*, نسر *nesr*, *nasr*, *nisr*, pl. نسور *nessour.*

Aigle de mer, بو عميرة *bou-eu'-myrah*, *bou-o'myrah.*

Aigre, حامض *hâmedd*, *hâmadd*, حاموض *hâmoudd*, قارص *qâress.*

— Lait Aigre, لبن *leben.*

Aigreur, حموضة *hamouddéh.*

Il s'est Aigri, حمض *homedd*, خلل *khalal*, فسخ *fassakh.*

— au figuré, اغتاظ *éghtâu*, سود خاطرة *squued khâtr-ha.*

Aigu, حاد *hâdd*, محدود *mahadoud*, مدبب *modebbeb*, *modabbeb*, ماضي *mâddy*, متقيف *motqef*, رفيع *refy'*, مروس *merous.*

— Douleur Aiguë, وجع شديد *oudja' chedyd.*

Aiguière, براد *berrâd*, برادة *berradah*, ابريق *ibriq*, بريق *bryq*, قلة *qolléh*, جلة *djelléh*, مشربة *mechrebah*, pl. مشربات *mechrebât.*

— Aiguière commune en terre, قلوش *qalluuch.*

AIGUILLE, ابره *ébréh*, *ïbrah*, *ïbréh*, pl. ابار *ïbâr*, *ébâr*; المفتاحه *él-miftâhah.*

— Grande Aiguille, مخيط *moukhayït*, *moukhiyatt*; مسله *mossalléh*, pl. مسلات *mossallât.*

— Trou d'Aiguille, عرذه *eurdéh*, غرذه *gherdéh.*

— Pique l'Aiguille dans l'habit de peur qu'elle ne se perde, اغرز الابره فى الثوب و سكها حتى لا تنسيع *ôghrouz él-ïbréh fy 't-thouab ou-sokk-hâ hattä lâ tessy'.*

— Aiguille de balance, لسان السنجه *lessân él-sandjah.*

AIGUILLETTE, شرت *chirit.*

AIGUILLON, درفه *dereféh*, مشوا *mechouâ*, سفود *souffoud*; يشفه *yechféh*, *yechfah*, pl. يشفى *yechfä*, *yechfey*; غقص *eeqs.*

Il a AIGUISÉ, سنّ *senn*, مضى *maddä*, *maddey*, جلخ *djalakh*, رقق *reqqaq*, رفع *reffaa-*

Pierre à AIGUISER, رحاذا الحجام *rahâ dê-'l-hadjâm.*

AIGUISEUR, جلاخ *djellâkh*, pl. جلاخين *djellâkhyn*; سنان *sennân*, pl. سنانين *sennânyn.*

AIL, ثوم *thoum*, *tsoum*, *soum.*

— Une tête d'Ail, ثومه *thouméh*, راس ثوم *râs thoum.*

— Gousse d'Ail, سن ثوم *senn thoum*, pl. سنان ثوم *senân thoum*; حرص ثوم *hars thoum*, pl. حروص ثوم *hourous thoum.*

AILE, جناح *djenâh*, pl. اجناح *âdjnâh*, *édjnâh*, اجناحه *édjnâhah*; جناحات *djenâhât*, جوانح *djouânèh.*

— Il s'est envolé à tire d'Ailes, et on l'a perdu de vue, طار فى فرده طيره حتى لا احد عاد قشعه *târ fy ferdéh tayrah, hattä lâ âhd a'âd qecha'-ho.*

AILLEURS, فى غير مطرح *fy ghayr mattrah*, في موضع اخر *fy moudda' âkher.*

D'AILLEURS, من جهة اخرى *min djehét ôkhrä*, من وجة اخر *min oudjét âkher*, من ناحية اخرى *min nâhyét ôkhrä.*

— Cela vient d'Ailleurs, هذا بيجى من برّا *hadâ bydjy min barrâ*, هذا غريب *hadâ gharyb.*

— D'Ailleurs, de plus, en outre, وبعد *ou-baad*, واما بعد *ou-âmmâ baad.*

Aimable, حبيب *habyb*, pl. احبّا *éhbbâ*, احباب *éhbâb*; محبوب *mahboub*, pl. محبوبين *mahboubyn.*

Aimant (pierre d'), مغنطيس *maghnettys*, مغناطيس *maghnâttys*, مقناطيس *meqnâttys.*

Il a Aimé, حبّ *habb*, عشق *eecheq*.

— J'ai Aimé, حبّيت *habbéyt.*

— Nous avons Aimé, حبّينا *habbynâ.*

— J'Aime, احبّ *âhobb*, انا نحبّ *ânâ nehobb.*

— Je t'Aime, انا نحبّك *ânâ nehobb-ak*, *ânâ nehobb-ek.*

— Nous vous Aimons, نحن نحبّكم *nahn nehobb-koum.*

— Aime-moi, حبّني *hobb-ny.*

— Je t'Aime beaucoup, انا نحبّك قباله *ânâ nehobb-ak qobâlah*, انا نحبّك بالزاف *ânâ nehobb-ak bi-'z-zéf.*

— Je n'Aime pas, ما نحبّ شي *mâ nehobb-chy.*

— Je ne t'Aime pas, انا ما نحبّك شي *ânâ mâ nehobb-ek chy.*

— Je sais que tu m'Aimes, نعرف بانّ انت تحبّني *naaref be-énn ént tehobb-ny.*

— J'Aimerai qui m'Aimera, من يحبّني احبّه *men yehobb-ny âhobb-ho.*

Il a Aimé mieux, رضا *reddâ*; — tu Aimes mieux mourir de faim que de travailler, ترضي تموت بالجوع ولا تخدم *terdey temout bi-'l-djou'ou-lâ tekh-dem.*

— J'Aime mieux faire cela que cela, اود اعمل هذا اكثر من هذا *âoud âa'mel hadâ âkthar min hadâ.*

— J'Aime mieux cela que cela, انا استحسن هذا على هذا *énâ éstahssen hadâ a'lâ hadâ*, انا استحلي هذا على هذا *énâ és-tahaley hadâ a'lâ hadâ.*

— J'Aime mieux que tu te reposes chez nous que chez lui, انا احبّ خاطري انك تقعد عندنا وما تسروح عنده *énâ âhobb khâtir-y énn-ak toqo'd a'nd-nâ ou-mâ terouh a'nd-ho.*

Aine, خن الورك *khon-él-ouark*, حالب *hâleb*, pl. حوالب *heouâleb.*

AINÉ, بكسر *beker, bekir, bekr*, pl. ابكار *âbkâr;* اوّل الولاد *âouel el-oulâd.*

— Frère Aîné, عزيز *aazyz,* اخو الكبير *âkhou-'l-kobyr.*

AINESSE, بكوريه *bekouryéh*, pl. بكوريات *bekouryât.*

AINSI, كـذا *ke-dé, ka-dâ,* زى ذى *zay-dy;* هكذا *heka-dâ.*

— Ainsi que, كـ *ka-, ke-,* كما *ka-mâ,* مثلما *methel-mâ,* كيف *kyf.*

— Ainsi que vous, كـكم *ka-koum,* مثلكم *methel-koum.*

— Ainsi qu'il a fait, كما فعل هو *ka-mâ faal houe.*

— Ainsi que je suis venu, ainsi je m'en irai, مثلما جيت مثلما اروح *methel-mâ djyt, methel-mâ ârouh.*

— Ainsi que tu feras à autrui, Ainsi Dieu te fera, مثلما تعمل مع غيرك هكذا يعمل الله معك *methel-mâ taamel ma' ghayr-ak, heka-dâ yaamel Allah ma'-ak.*

AIR, هوا *haouâ*, pl. أهويه *âhouyéh;* ريح *ryéh, ryh,* pl. ارياح *âryâh,* نسيم *nesym.*

— Air frais, فرسكه *frisk.*

— Air de musique, لحن *lahn;* pl. الحان *êlhân;* تنغيم *tenghym,* pl. تناغيم *tenâghym;* الرتيل *tertyl,* pl. تراتيل *terâtyl,* رقم *reqâm,* مقام *maqâm.*

AIRAIN, نحاس *nahâss.*

AIRE à battre le blé, بيدار *beydâr,* بيدر *beydar,* pl. بيادر *beyâdar;* نادر *nâder.*

AIRE de vent, زاوية الهوا *zâouyet el-haouâ.*

AIS (s. m.), لوح *louéh, louh.*

AISANCE, وسعه *ouasa'h,* حضور *hoddour.*

AISE (s. f.), راحه *râhah,* رحا *rahâ,* رياضه *ryâddéh,* انبشاط *ênychâtt.*

— Fais à ton Aise cet ouvrage, البحبح فى هذا الشغل *élbahbah fy hadâ'ch-choghl;* عمل هذا على مهلك *âamel hadâ a'lâ mehal-ak;* اصنع هذا بلا تعب *êsna' hadâ belâ taab.*

AISE (adj.), content, مبسوط *mebsoutt, mabsoutt,* مطرح *motarrah,* فرحان *ferahân; ferhân,* pl. فرحانين *ferhânyn.*

— Il a été bien Aise, فرح *farah.*

— Je suis bien Aise de ta venue, انا فرحت فى مجيك *ânâ ferahtfy megy-k.*

AISÉ (facile), ساهل *sâhil, sâhel.*

— Tout est Aisé pour lui, كل شي واسع عليه *koll chy ouâsse' a'lay-hi.*

AISSELLE, ابباط *eybâtt*, باط *bâtt*, pl. باطان *bâttân.*

Il a AJOURNÉ en jugement, بعت للشرع *baat li-ch-cheraa*; بيّت للشرع *bayyat li-'ch-cheraa.*

Il a AJOUTÉ, زاد *zâd.*

— Il a Ajouté à la vérité, زاد على الحق *zâd a'lâ-'l-haqq.*

Il a AJUSTÉ, ظبط *dabat, zabat.*

ALAMBIC, كركة *kerkah*, حيّة *heyyah*, انبيق *ênbyq.*

Il a ALARGUÉ, لارغا *âlârghâ.*

ALARME, خوف *khaouf, khouf, khauf*, فزعة *feza'ah.*

— Fausse Alarme, تحيلة *tehy-léh*, مكر *mekr.*

— Il a donné une fausse Alarme, تحيل *tehyl.*

Il a ALARMÉ, اوهم *êouham*, فزع *fazaa.*

— Cette nouvelle a Alarmé toute la ville, هذا الخبر فزع المدينة كلها *hadâ 'l-khabar fazaa 'l-medynéh koll-hâ.*

Il s'est ALARMÉ, خاف *khâf.*

ALBANAIS, ارناوط *arnâoutt.*

ALBANIE (pr. turke), بلاد الارناوط *beled êl-Arnâoutt.*

ALBAZÈTE (v. d'Esp.), بسيط *Bassyt.*

ALCALA (v. d'Esp.), قلعة يحصب *Qalaat yahsséb.*

ALCASAR (v. d'Afr.), القصر *Al-Qassar.*

ALCHIMIE, الكيميا *êl-kymyâ.*

ALCHIMISTE, كيماوي *kymâouy.*

ALÈNE, درفه *deréféh*, يشفه *yech-fah*, pl. يشفي *yechfey*; مخرز *mokhraz*, pl. مخارز *mokhârez.*

ALENTOURS (s. pl.), دار *dâr*, ما دار *mâ-dâr.*

ALEP (v. de Syrie), حلب *Haleb.*

ALÉPIN (natif d'Alep), حلبي *haléby.*

— L'Alépin est petit-maître, le Damasquin rusé (prov. vulg.), حلبي چلبي شامي شومي *haleby tcheleby, châmy choumy.*

ALEXANDRE (n. pr.), اسكندر *Is-kander*, ذوالقرنين *Dou-'l-qarnéyn.*

ALEXANDRETTE (v. de Syrie), اسكندرون *Iskanderoun*, اسكندرونه *Iskanderounah*; — natif d'Alexan-drette, اسكندروني *Iskanderouny.*

ALEXANDRIE (v. d'Égypte), اسكندريه *Iskandéryéh.*

ALEXANDRIN (natif d'Alexandrie), اسكندراني iskanderâny.

ALEXIS (n. pr.), ريشا Rychâ.

ALGÈBRE, علم حروف الغبار e'lm hourouf él-ghoubâr, الجبر él-geber, الجبرة él-gebrah.

ALGER, جزاير Djezâyr, الجزاير él-Djezayr.

ALGÉRIEN, جزايري djezâyry, جزايرلي djezâyrly.

ALGÉSIRAS (pl. d'Espagne), جزيرة الخضرا Djezyrét él-khoddrâ.

ALHUCÉMA (v. d'Af.), حجر النكور Hadjer én-nekour.

ALICANTE (v. d'Esp.), لقنت Liqant.

ALIÉNÉ (fou), مجنون medjnoun, pl. مجانين medjânyn; خبّاط khobbâtt, اخوت âkhout, pl. خوتان khoutân; معدور maadour, جاهل djahel, pl. جهال djihâl; مستهوى mostahouy.

Il est devenu ALIÉNÉ, خوت khaouét, خوث khaoueth.

Il a ALIÉNÉ (vendu), باع baa, بيّع beyyaa.

— Il a Aliéné tout son bien, روّح كلّ رزقهُ raouah koll rezq-ho.

ALIF (Voyez A).

Il a ALIGNÉ, صفّ saff, سطر sattar.

ALIMENT, ماكلة mêklah, طعام taâm, قوت qout, pl. اقوات âqouât.

ALKORAN, القران él-qorân, الفرقان él-fourqân, المصحف él-moshaf, الجفر él-djefr, الكتاب العزيز él-kitâb, él-a'zyz, الملحمة él-melehmah, pl. الملاحم él-molâhem.

Elle a ALLAITÉ, ارضعت érdaat, رضعت reddaat, riddaat.

ALLAITEMENT, ارضع irdaa, رضع riddaa, رضاع riddâa.

ALLANT, رايح râyh, râyèh, pl. رايحين râyhyn.

Il est ALLÉ, سار sâr, سير seyr, مشى machey, machä.

— Vous Allez, انتوا رايحين éntoû râyhyn ; — nous Allons, احنا رايحين éhanâ râyhyn.

— Vous n'Allez point, ما انكم رايحين mâ 'n-koum râyhyn.

— Il Allait, كان رايح kân râyh.

— Tout va Aller bien Dieu aidant, ان شا الله ما يصير الا الخير én châ Allah mâ yssyr éllâ 'l-khéyr.

— Il est Allé à reculons, مشا خلفاني machâ khalfâny ; — à croche-pied, بقبش baqbach, حلج haladj ; — à quatre pattes, رحف rahaf, دبدب dabdab.

— Il est Allé en pélerinage, حج hadj, hagg.

—Il est Allé devant, سبق sabaq.

—Il est Allé au-devant, استقبل estaqbel, تقدم teqaddam.

—Il est Allé à pied, مشا ma-châ, مشى machä, machey.

— Il est Allé à cheval, ركب rakab.

Il s'en est ALLÉ, سفر safar, safer, راح râh, رحل rahal, ارتحل êrtehal, سار sâr.

— Mon père n'est pas encore en Allé, بويه ما زال ما سفر bouyah mâ zâl mâ safer.

— Je veux m'en Aller, بدى اروح bedd-y ârouh.

Il a ALLÉCHÉ, زهزه zahzah, وز ouaz, ملق malaq.

ALLÉE (action d'aller), مشى mechy, سير seyr.

ALLÉE d'un jardin, زنقه zan-qah, pl. زنقات zanqât, روحه raou-hah, شوره chourah, شوار chaouâr.

Il a ALLEGÉ, خفف khaffaf.

ALLÉGORIE, مثل methl, mesl, تمثيل temsyl, مجاز medjâz.

ALLEMAGNE, نمسا Nemsâ, نمسه Nemsah, Nemséh, بلاد نمسه belâd Nemséh, الامانيا Alâmânyâ.

ALLEMAND, نمساوى nemsâouy, الامانى âlâmâny.

ALLIANCE, شرط chart, pl. شروط cheroutt; عهد e'hed, عهود ou'houd, مقربه moqarebéh, نسبه nisbéh, مصاهره mossaheréh, اتفاق ittifâq, معاهد ma'âhidéh.

ALLIÉ, قريب qaryb, عهيد eehyd, متفق mouttefeq.

Il s'est ALLIÉ, تعهد tea'hed, صاهر sâher, قارب qârab.

ALLOCUTION, خطبه khotbah.

Il a ALLONGÉ, طول taoual, مدّ madd, مغط maghatt, مط matt.

— Ce lit est trop court pour que je puisse m'y Allonger, هذا الفرش قصير على ما اقدر امتد فيه hadâ 'l-farch qassyr a'lay-y mâ aqdar âmted fy-hi.

— Il s'est Allongé en bâillant, تمطا temettâ.

ALLONS! (int.) ايها âyhâ, ايوا êyouâ, يا الله yâ-llah; — عافك a'âf-ak (courage à toi); — عافه a'âf-ho (courage à lui); — عافنا a'âf-nâ (courage à nous); — عافكم a'âf-koum (courage à vous).

— Allons, promenons-nous un peu, ايها خوصوا شويه âyhâ, khaoussoû chauyéh.

Il a ALLUMÉ, شعل *chaal*, اشعل *échaal*, نور *nauuar*, وقد *oua-qad*, ولع *oualaa*.

ALLUMETTE, وقيد *ouqyd*, كبريت *kibryt*.

ALLUMEUR, شعّال *cha'âl*.

ALLUSION, كناية *kinâyéh*.

ALMAMON (n. pr.), المامون *âl-Mâmoun*, *él-Mâmoun*.

ALMANACH, روز نامه *rouz-nâ-méh*, تقويم *teqouym*, الشاهرة *éch-châhirah*.

ALMANSOR (n. pr.), المنصور *âl-Manssour*, *él-Manssour*.

ALMÉRIA (v. d'Esp.), المريه *él-Meryah*.

ALMODOVAR (v. d'Esp.), المدوّر *él-Moudeouer*.

ALMUNECAR (v. d'Espagne), المنكب *él-Menkeb*.

ALOÈS, صبره *sabrah*, صَبْرَة *sab-barah*.

ALOÈS d'Amérique, كرزيانّوا *guerzeyânnou*, كرزيانوا *guer-zeyânou*, *guerzyâno*.

Bois d'ALOÈS, كماري *komâry*, عود *ou'oud*.

ALORS, حينيذ *hyzyn*, عند ذلك الحين *a'nd delik él-hyn*, الى ذلك الحين *ilä zelik él-hyn*, في هذا الزمان *fy hadâ-'zamân*, في ذاك اليوم *fy zâk él-youm*, ثمّ *thoumm*, *soumm*.

ALOSE, شابل *châbil*, شابيل *châbyl*.

ALOUETTE, قنبر *qonber*, قنبره *qonberah*, pl. قنابر *qenâber*.

—Alouette huppée, قوبع *qoubaa*.

ALPHABET, ابجد *aboudjed*, الهجاييه *él-hedjâyyék*, زرع الكلام *zera' 'l-kalâm*, الهجا *él-hedjâ*.

Les ALPUXARES (mont. d'Espagne), البشارات *âl-Bechârât*.

ALTÉRATION (soif), عطش *a'ttch*.

ALTERCATION, خصم *khesm*, خصام *khissâm*, اختصام *ikhtissam*, مجادله *modjâdeleh*, شامطه *châ-mattah*.

— Il a eu une Altercation, اختصم *ékhtessam*, خصم *khessam*, *khassem*, استخصم *éstakhsem*.

ALTÉRÉ (changé), مغير *mo-ghayr*, متغير *motghayr*.

ALTÉRÉ (ayant soif), عطشان *aatchân*, pl. عطشانين *aatchânyn*.

Il a ALTÉRÉ (changé), v. a., غيّر *ghayyer*.

Il est ALTÉRÉ (il a soif), عطش *aattech*.

—Je suis Altéré, راني عطشان *râ-ny a'tchân*.

ALTERNATIVE, خيار *khyâr.*

— Tu as l'Alternative de faire ceci ou cela, انت الخيار فيه ان تعمل ذا والا ذاك *ènt él-khyâr fy-h èn ta'mel dâ ou-éllâ dâk.*

ALTERNATIVEMENT, بالنوبه *be-'n-noubéh*, في المداوره *fy-'l-medaourah*, على دوره *a'lâ dourèh*, واحد ورا واحد *ouâhed ouerâ ouâhed.*

ALTIER, متجبر *motgebber*, متكبر *motkabber.*

Son ALTESSE, حضرته *hadde-ret-ho.*

ALUN, شبّ *chebb*, شاب *châb*, شابّه *chabbah*, شبّه *chibbéh.*

ALY (n. pr.), على *A'ly.*

AMADOU, شعل *chououl*, صوفان *soufân*, طعم *taam.*

Il a AMADOUÉ, ميّل *meyyel*, قلب *qalab.*

Il a AMAIGRI, ضعف *da'af*, هزّل *hazzal*, دمم *demem*, رقق *reqaq.*

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان *és-soum ydmem ér-rouhbân.*

— Il s'est Amaigri, ضعف *daef*, هزل *hazel.*

AMANDE, لوزه *lousah*, *leouzah*, pl. لوز *louz*, *leouz*; نوا *nouâ.*

— Amande amère, مريج *me-rydj.*

— Amande de cerises, محلب *mahaleb.*

AMANDIER, شجرة اللوز *chadje-rét él-louz*, شجره ذا اللوز *chedjirah dê-'l-leouz.*

AMANT, عاشق *a'âcheq.*

Il a AMARINÉ, مسك *messek*, قبض *qabadd*, غلب *ghalab*, اخذ *âkhad.*

AMARRE (subst.), ربط *robt*, حبل *habel*, *habl*, pl. حبال *hebâl.*

Il a AMARRÉ, ربط *rabatt.*

—Amarre (imp.)! أربوط *ârboutt.*

AMAS, كوم *koum*, جمع *djemaa.*

Il a AMASSÉ, لمّ *lamm*, كوّم *kaouam*, حوس *haoues*, تلا *telâ*, عبّا *a'bbâ*, جمع *djamaa.*

— Il a Amassé un trésor, خزن *khazan.*

AMBASSADE, بشاره *bechârah.*

—Il l'a envoyé en Ambassade, انفله مرسولا *ènfed-ho mersoulân.*

AMBASSADEUR, الجى *âldjy*, *éldjy*, *élguy*, الجى *éltchy*, قاصد *qâssad*, مباشر *mobâcher*, مرسول *mersoul.*

AMBIDEXTRE, عيسراوى *i'ysse-râouy*, pl. عيسراويّن *i'ysserâouyyn.*

Il a ALLUMÉ, شعل *chaal*, اشعل *échaal*, نور *nauouar*, وقد *oua-qad*, ولع *oualaa*.

ALLUMETTE, وقيد *ouqyd*, كبريت *kibryt*.

ALLUMEUR, شعّال *cha'âl*.

ALLUSION, كناية *kinâyéh*.

ALMAMON (n. pr.), المامون *âl-Mâmoun*, *él-Mâmoun*.

ALMANACH, روز نامه *rouz-nâ-méh*, تقويم *teqouym*, الشاهرة *éch-châhirah*.

ALMANSOR (n. pr.), المنصور *âl-Manssour*, *él-Manssour*.

ALMÉRIA (v. d'Esp.), المرية *él-Meryah*.

ALMODOVAR (v. d'Esp.), المدوّر *él-Moudeouer*.

ALMUNECAR (v. d'Espagne), المنكب *él-Menkeb*.

ALOÈS, صبرة *sabrah*, صبّرة *sab-barah*.

ALOÈS d'Amérique, كرزبانوا *guerzeyânnou*, كرزبانوا *guer-zeyânou*, *guerzyâno*.

Bois d'ALOÈS, كمارى *komâry*, عود *ou'oud*.

ALORS, حينيذ *hyzyn*, عند ذلك الحين *a'nd delik él-hyn*, الى ذلك الحين *ilä zelik él-hyn*, فى هذا الزمان *fy hadâ-'zamân*, فى ذاك اليوم *fy zâk él-youm*, ثمّ *thoumm*, *soumm*.

ALOSE, شابل *châbil*, شابيل *châbyl*.

ALOUETTE, قنبر *qonber*, قنبرة *qonberah*, pl. قنابر *qenâber*.

—Alouette huppée, قوبع *qoubaa*.

ALPHABET, ابجد *aboudjed*, الهجايية *él-hedjâyyék*, زرع الكلام *zera' 'l-kelâm*, الهجا *él-hedjâ*.

Les ALPUXARES (mont. d'Espagne), البشارات *âl-Bechârât*.

ALTÉRATION (soif), عطش *a'ttch*.

ALTERCATION, خصم *khesm*, خصام *khissâm*, اختصام *ikhtissam*, مجادله *modjâdeleh*, شامطة *châ-mattah*.

— Il a eu une Altercation, اختصم *ékhtessam*, خصم *khessam*, *khassem*, استخصم *éstakhsem*.

ALTÉRÉ (changé), مغير *mo-ghayr*, متغير *motghayr*.

ALTÉRÉ (ayant soif), عطشان *aatchân*, pl. عطشانين *aatchânyn*.

Il a ALTÉRÉ (changé), v. a., غيّر *ghayyer*.

Il est ALTÉRÉ (il a soif), عطش *aattech*.

—Je suis Altéré, راني عطشان *râ-ny a'tchân*.

[illegible]

Son Altesse, حضرتهٔ [illegible]
rei-ho.

Alun, شب chebb, شاب châb, شابه chabbah, شبه chibbéh.

Aly (n. pr.), علي A'ly.

Amadou, شعل chououl, صوفان soufân, طعم taam.

Il a Amadoué, ميّل meyyel, قلب qalab.

Il a Amaigri, ضعف da'af, هزل hâzzal. دمم demem, رقق requq.

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان és-soum ydmem ér-rouhbân.

— Il s'est Amaigri, ضعف daaf, هزل hazel.

[illegible]

ou-

— hyss, (exa- istiq- te- استقصا [illegible]

herâm, pl. khasm [illegible]

de Turkie), [illegible]

تشريح techryh.

سالف sâlef.

(pl.), جدود djedjdâd, سلفا solfâ,

سردين ريم rym, sardellah.

[illegible]rdellah.

Il a ALLUMÉ, شعل *chaal*, اشعل *êchaal*, نور *naouar*, وقد *ouaqad*, ولع *oualau*.

ALLUMETTE, وقيد *ouqyd*, كبريت *kibryt*.

ALLUMEUR, شعّال *cha'âl*.

ALLUSION, كنايه *kinâyéh*.

ALMAMON (n. pr.), المامون *âl-Mâmoun*, *êl-Mâmoun*.

ALMANACH, روز نامه *rouz-nâméh*, تقويم *teqouym*, الشاهره *êch-châhirah*.

ALMANSOR (n. pr.), المنصور *âl-Manssour*, *êl-Manssour*.

ALMÉRIA (v. d'Esp.), المريه *êl-Meryah*.

ALMODOVAR (v. d'Esp.), المدور *êl-Moudeouer*.

ALMUNECAR (v. d'Espagne), المنكب *êl-Menkeb*.

ALOÈS, صبره *sabrah*, صبّرة *sabbarah*.

ALOÈS d'Amérique, كرزبانوا *guerzeyânnou*, كرزبانوا *guerzeyânou*, *guerzyâno*.

Bois d'ALOÈS, كمارى *komâry*, عود *ou'oud*.

ALORS, حينيذ *hyzyn*, عند ذلك الحين *a'nd delik êl-hyn*, الى ذلك الحين *ilä zelik êl-hyn*, فى هذا الزمان *fy hadâ-'zemân*, فى ذاك اليوم *fy zâk êl-youm*, ثم *thoumm*, *soumm*.

ALOSE, شابل *châbil*, ابيل *châbyl*.

ALOUETTE, قنبر *qonber*, قنبرة *qonberah*, pl. قنابر *qenâber*.

—Alouette huppée, قوبع *qoub*

ALPHABET, ابجد *aboudj* الهجاييه *êl-hedjâyyék*, الكلام ع *zera' 'l-kelâm*, الهجا *êl-hedjâ*.

Les ALPUXARES (mont. d'E pagne), البشارات *âl-Bechârât*

ALTÉRATION (soif), عطش *a'ttch*.

ALTERCATION, خصم *kh* خصام *khissâm*, اختصام *ikhtis* مجادله *modjâdeleh*, شامطه *mattah*.

— Il a eu une Alterc اختصم *êkhtessam*, خصم *kh khassem*, استخصم *êstakhse*

ALTÉRÉ (changé), بر *ghayr*, متغير *motghayr*.

ALTÉRÉ (ayant soif) *aatchân*, pl. عطشانين *a*

Il a ALTÉRÉ (chang غيّر *ghayyer*.

Il est ALTÉRÉ (il *aattech*.

—Je suis Altéré *râ-ny a'tchân*.

ALTERNATIVE, خيار khyâr.

— Tu as l'Alternative de faire ceci ou cela, انت الخيار فيه ان تعمل ذا والا ذاك ênt êl-khyâr fy-h ên ta'mel dâ ou-éllâ dâk.

ALTERNATIVEMENT, بالنوبه be-'n-noubeh, في المداوره fy-'l-medaourah, على دوره a'lâ doureh, واحد وراواحد ouâhed ouerâ ouâhed.

ALTIER, متجبر motgebber, متكبر motkabber.

Son ALTESSE, حضرته hadderet-ho.

ALUN, شب chebb, شاب châb, شابة chabbah, شبّة chibbéh.

ALY (n. pr.), على A'ly.

AMADOU, شعل chououl, صوفان soufân, طعم taam.

Il a AMADOUÉ, ميّل meyyel, قلب qalab.

Il a AMAIGRI, ضعّف da'af, هزّل hazzal. دمم demem, رقق reqaq.

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان ês-soum ydmem êr-rouhbân.

— Il s'est Amaigri, ضعف daaf, هزل hazel.

AMANDE, لوزة louzah, ... pl. لوز louz, ...

...h, بدو السنه bedou 's-seneh, ... وجة السنة oudjét ês-senéh, ... اوّل يوم من áouel youm min ...

...NACHORÈTE, زاهد zâhed.

...NAFÉ (v. d'Afr.), دار بيضا ... beyddâ (m. à m. la maison ...he.)

...AGRAMME, تحريف tahryf.

...ALOGUE, موافق mouâfiq, ... mouchâbih.

...ALYSE (abrégé d'un ou-...), مختصار mokhtessâr; — ...é), تلخيص talkhyss, ... tefsyr, بيان beyân; — (exa-...) ... taabyr, أستقصا êstiq-... ... teftych, تفرّق te-... توزيع touzy'.

...NALYSÉ (examiné), أستقصا ... êstaqsey.

...HÈME, حرام herâm, pl. ...om.

...TOLIE (pr. de Turkie), ... Anâttoulyah.

...ATOMIE, تشريح techryh.

...NCÊTRE, سالف sâlef.

— Ancêtres (pl.), جدود dje-oud, اجداد êdjdâd, سلفا solfâ, اسلاف êslâf.

ANCHOIS, ريم rym, سردين sardyn, سردلة sardellah.

Il a ALLUMÉ, شعل *chaal*, اشعل *échaal*, نور *nouar*, وقد *ouaqad*, ولع *oualaa*.

ALLUMETTE, وقيد *ouqyd*, كبريت *kibryt*.

ALLUMEUR, شعال *cha'âl*.

ALLUSION, كنايه *kinâyéh*.

ALMAMON (n. pr.), المامون *âl-Mâmoun*, *él-Mâmoun*.

ALMANACH, روز نامه *rouz-nâméh*, تقويم *teqouym*, الشاهره *éch-châhirah*.

ALMANSOR (n. pr.), المنصور *âl-Manssour*, *él-Manssour*.

ALMÉRIA (v. d'Esp.), المريه *él-Meryah*.

ALMODOVAR (v. d'Esp.), المدوّر *él-Moudeouer*.

ALMUNECAR (v. d'Espagne), المنكب *él-Menkeb*.

ALOÈS, صبره *sabrah*, صبرة *sabarah*.

ALOÈS d'Amérique, ڤرزيانو *guerzeyânnou*, ڤرزيانــوا *guerzeyânou*, *guerzyâno*.

Bois d'ALOÈS, كمارى *komâry*, عود *ou'oud*.

ALORS, حينيئذ *hyzyn*, عند ذلك الحين *a'nd delik él-hyn*, الى ذلك الحين *ilâ zelik él-hyn*, فى هذا الزمان *fy hadâ-'zemân*, فى ذاك اليوم *fy zâk él-youm*, ثم *thoumm*, *soumm*.

ALOSE, شابل *châbil*, شابيل *châbyl*.

ALOUETTE, قنبر *qonber*, قنبره *qonberah*, pl. قنابر *qenâber*.

—Alouette huppée, قوبع *qoubaa*.

ALPHABET, ابجد *aboudjed*, الهجاييه *él-hedjâyyék*, زرع الكلام *zera' 'l-kelâm*, الهجا *êl-hedjâ*.

Les ALPUXARES (mont. d'Espagne), البشارات *âl-Bechârât*.

ALTÉRATION (soif), عطش *a'ttch*.

ALTERCATION, خصم *khesm*, خصام *khissâm*, اختصام *ikhtissam*, مجادله *modjâdeleh*, شامطه *châmattah*.

— Il a eu une Altercation, اختصم *ékhtessam*, خصم *khessam*, *khassem*, استخصم *éstakhsem*.

ALTÉRÉ (changé), مغير *moghayr*, متغير *motghayr*.

ALTÉRÉ (ayant soif), عطشان *aatchân*, pl. عطشانين *aatchânyn*.

Il a ALTÉRÉ (changé), v. a., غيّر *ghayyer*.

Il est ALTÉRÉ (il a soif), عطش *aattech*.

—Je suis Altéré, راني عطشان *râ-ny a'tchân*.

Alternative, خيار *khyâr.*

— Tu as l'Alternative de faire ceci ou cela, انت الخيار فيه ان تعمل ذا والا ذاك *ént él-khyâr fy-h én ta'mel dâ ou-éllâ dâk.*

Alternativement, بالنوبة *be-'n-noubéh*, في الهداورة *fy-'l-medaourah*, على دورة *a'lâ douréh*, واحد ورا واحد *ouâhed ouerâ ouâhed.*

Altier, متجبر *motgebber*, متكبر *motkabber.*

Son Altesse, حضرته *hadde-ret-ho.*

Alun, شب *chebb*, شاب *châb*, شابّة *chabbah*, شبّه *chibbéh.*

Aly (n. pr.), على *A'ly.*

Amadou, شعل *chououl*, صوفان *soufân*, طعم *taam.*

Il a Amadoué, ميّل *meyyel*, قلب *qalab.*

Il a Amaigri, ضعّف *da'af*, هزل *hazzal.* دمم *demem*, رقق *reqaq.*

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان *és-soum ydmem ér-rouhbân.*

— Il s'est Amaigri, ضعف *daef*, هزل *hazel.*

Amande, لوزة *louzah*, *leouzah*, pl. لوز *louz*, *leouz*; نوا *nouâ.*

— Amande amère, مريج *me-rydj.*

— Amande de cerises, محلب *mahaleb.*

Amandier, شجرة اللوز *chadje-rét él-louz*, شجرة ذا اللوز *chedjirah dê-'l-leouz.*

Amant, عاشق *a'âcheq.*

Il a Amariné, مسك *messek*, قبض *qabadd*, غلب *ghalab*, اخذ *âkhad.*

Amarre (subst.), ربط *robt*, حبل *habel*, *habl*, pl. حبال *hebâl.*

Il a Amarré, ربط *rabatt.*

—Amarre (imp.)! اربوط *ârboutt.*

Amas, كوم *koum*, جمع *djemaa.*

Il a Amassé, لمّ *lamm*, كوّم *kaouam*, حوس *haoues*, تلا *telâ*, عبّا *a'bbâ*, جمع *djamaa.*

— Il a Amassé un trésor, خزن *khazan.*

Ambassade, بشارة *bechârah.*

—Il l'a envoyé en Ambassade, انفذه مرسولا *énfed-ho mersoulân.*

Ambassadeur, الجى *âldjy*, *éldjy*, *élguy*, الجى *éltchy*, قاصد *qâssad*, مباشر *mobâcher*, مرسول *mersoul.*

Ambidextre, عيسراوى *i'ysse-râouy*, pl. عيسراوين *i'ysserâouyyn.*

Ambigu, ملهبم molehem, مشريك mochryk.

Ambitieux, منتفخ mantifakh, ذونفخ dou-nefkh, متجبر motgebber, رغيب raghyb.

Ambition, نفخ nefkh, نفخه nefkhah, رغبه reghbéh, حسره hasreh, حرصه harséh.

— Il a de l'Ambition, رغب ragheb, تجبر tedjebber.

Ambre jaune (succin), كارب kâreb, kârab, كربان kerbân, كهربان keherbân, كهربا kehrebâ.

Ambre gris, عنبر a'nbar, a'nber, عمبر a'mber.

Ame, نفس nefs, nafs, plur. نفوس nefous, انفس ônfoss, ônfouss; روح rouh, pl. ارواح ârouâh.

— Grandeur d'Ame, كبر النفس kobr ên-nefs, ارواح الهالكه ârouâh êl-hâlekéh.

Il a Amélioré, جعل احسن djaal âhssan.

Amen, امين âmyn.

Amende, خطيه khattyah, khattyéh, جريمه djeryméh, pl. جريمات djezymât.

— Il a fait payer une Amende, جرّم djerrem, فرض feredd.

— Vous serez mis à l'Amende; et, si vous ne payez pas, on vous emprisonnera dans la citadelle, تعطوا خطيه و اذا ما تدفعوشي يحبسوكهم في القلعه taatoû khattyéh, ou-îzzâ mâ tedfa'ou-chy yhabessou-koum fy 'l-qala'ah.

Il a Amené, احضر âhdar, حضّر haddar, جاب djâb, وصّل ouassel.

— Les juges ordonnèrent d'Amener devant eux l'assassin avec les témoins; et on les amena, امروا القضاة باحضار القاتل مع الشهود و احضروهم âmeroû 'l-qoddât be-êhddâr êl-qâttel ma''ch-chouhoud, ou-âhderoû-houm.

— Il a Amené son pavillon, نزل البيراق nezzel êl-beyrâq, ميناد البنديره meynâd êl-bandyrah;

— Le pavillon a été Amené, وقعت البنديره ouaqa't êl-bandyrah, نزل البيراق nezel êl-beyrâq.

Amer, مر morr, mourr.

— Plus Amer, امرّ âmarr.

— Il a rendu Amer, مرمر mermer.

— Il est devenu Amer, مرر memrar, تمرمر temermer.

Américain, امريكى *âmeryky*, امريقانى *âmeryqâny*.

Amérique, امريكه *Amerykah*, امريقا *Ameryqâ*.

Amertume, مرارة *morâréh*.

Ami, صاحب *sâheb*, *sâhib*, pl. اصحاب *âshâb*; حبيب *habyb*, pl. احباب *éhbâb*; خليل *khalyl*, pl. خلّان *khellân*; صديق *sadyq*, pl. اصدقا *ésdaqâ*; محبّ *mohibb*, pl. محبّين *mohibbyn*; رفيق *refyq*.

— Qui n'aime que son bien n'a pas d'Ami, صديق ماله اصدقا ماله *sadyq mâl-ho, ésdaqâ mâ le-ho.*

— Ils ne sont plus Amis, انقطع المحبّة من بينهم *énqitta' 'l-mohabbéh min bayn-honm.*

A l'Amiable, فى الجوده *fy-'l-djoudéh*, فى الطاعه *fy-'t-tâ'ah.*

Amict, مصنه *mosnah*, plur. مصانف *mossânef.*

Amidon, نشا *nechâ.*

Amie, صاحبه *sâhibah*, حبيبه *habybah*, خليله *khalylah.*

Amin (n. pr.), الامين *âl-Amyn*, *él-Amyn.*

Amiral, ريس البحر *réys él-bahar*, ريس ذا البحر *réys dé-'l-bahar*, ريس ذا المراكب *réys dé-'l-merâkeb*, ميرانتسه *myranteh*, قبطان باشى *qobtân-bâchy.*

— Grand-Amiral, امير دا البحر *émyr dé-'l-bahar*, امير البحر *émyr él-bahar*, امير العمارة *émyr él-i'mârah*, قبطان باشا *qabouttân-bâchâ.*

— Le vaisseau Amiral, الغليون *él-ghalyoun.*

Amitié, محبّة *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبّات *mohabbât*; خلاله *khelâlah*, *khelaléh*, صحبه *sahbah*, صدقه *sidqah.*

Sel Ammoniac, نشادر *nechâder*, *nouchâdir.*

Amnistie, سماح *semâh.*

Il a Amnistié, سامح *sâmeh.*

Il a Amolli, ليّن *leyyen*, رطّب *rattab*, *ratteb*, ارتخا *értekhâ.*

Il s'est Amolli, رخا *rakhâ*, رخى *rekhä*, ترنخ *ternekh.*

Il a Amoncelé, جمع *djamaa*, *gemaa*, كوّم *kaouam.*

Amorce de fusil, دخير *dekhyr*, شرك *cherk.*

Il a Amorcé les oiseaux, صلى *saley.*

Il a Amorti, عدم *aadam.*

Amour, حبّ *hobb*, عشق *eu'chq.*

— Pour l'Amour de moi,

منشان خاطرى *min-chân khâttry.*

— Pour l'Amour de Dieu, لله تعلى منشان الله تعلى *l-illah, min-chân Allah taalä,* لله تعلى *l-illah taalä.*

— Pour l'Amour que je vous porte, لاجل محبتى لك *li-âdjel mohabbét-y l-ak* محبّا فيك *mo-habbâ fy-k.*

Pomme d'Amour, تماطش *to-mattich, tomâttech,* تفاح ذا العشق *toffah dê-'l-eu'chq.*

Il s'est Amouraché, تعلق فى عشق *taalaq fy eu'chq.*

Amoureux, عاشق *aâcheq,* pl. عشاق *eechâq,* عاشقين *a'âcheqyn.*

Amphibie, الى يعيش فى البرّ و فى البحر *êlly ya'yeh fy 'l-berr ou-fy 'l-bahar.*

Amphithéâtre, منظر *mandar, manzar,* pl. مناظر *menâder, menâzer.*

Ample, واسع *ouâssè', ouâssi'.*

Amplement, بالواسع *b-êl-ouâsè'.*

Il a Amplifié, كثر *katthar,* شرح *charah.*

Ampoule (bouteille), بقبوقه *baqbouqah,* pl. بقابيق *boqâbyq.*

— Ampoule sur la peau, بقلوشه *baqlouchah,* بلفوطه *belfouttah,* شلفوطه *chelfouttah.*

— Il a des Ampoules, تشلفط *techelfett.*

Ampoulette (sablier), رمليه *remlyah, ramlyah,* ساعة متاع رمل *sâ'h metaa raml.*

Amputation, تقطيع *taqty', tegty',* انقطاع *ênqitâa',* تشقيق *techqyq,* شق *cheqq.*

Amputé, مقطع *mouqattè',* مقطوع *maqtou'.*

Il a Amputé, قطع *qattaa,* شق *chaqq,* تقطع *teqtaa, tegta'.*

— Il a été Amputé, انقطع *ên-qettaa.*

Amran (n. pr.), عمران *A'mrân.*

Amrou (n. pr.), عمرو *A'mrou.*

Amulette, حمايل *hamâyl.*

Il s'est Amusé, تنزّه *tenezzeh,* لعب *laab,* زاح *zâh,* لاغ *lâgh.*

Amusement, لعب *laab,* ملاغه *melaghah,* مزاح *mizâh,* تنزّه *te-nezzouh,* نزهه *nozahah, nozhah.*

Amyn (n. pr.), الامين *êl-Amyn.*

An, عام *aâm,* pl. اعوام *â'ouam;* سنه *seneh,* pl. سنين *se-nyn,* سنون *senoun;* — deux Ans, سنتين *senétéyn,* عامين *aâ'méyn.*

— L'An qui vient, السنة الجايه, *ês-senét êl-djâyéh*, السنة الاتيه *ês-senét êl-âtyéh.*

— L'An passé, العام العول *êl-a'âm êl-ou'oul*, السنة الماضيه *ês-senét êl-mâddyéh.*

— Tous les Ans, كلّ سنه *koll senéh*, كلّ عام *koll a'âm.*

— Tous les deux Ans, كلّ سنتين *koll senetéyn.*

— Il a été un An à faire une chose, اسنا فى شى *ésnâ fy chy.*

— Tu as été un An à cela, انت اسنيت فى هذا *ént ésneyt fy hadâ.*

L'An 535, عام خمسه و ثلاثين و خمسمايه *a'âm khamsah ou-tselâssyn ou-khams-mâyéh.*

— L'An vi de la république française, c.-à-d. 1213 de l'hégire, سنه سادس من اقامة الجمهور الفرانساوى يعنى سنة الف و ميتين و ثلاث عشر هجريه *senét sâdis min iqâmét êl-djemhour êl-fransâouy, yu'ny senét âlf ou-mytéyn ou-thelâth-a'cher hegyryéh* (date de la conquête de l'Egypte).

Le jour de l'An, premier jour de l'année, راس السنه *râss ês-senéh*, بدو السنه *bedou 's-senéh*, وجة السنه *oudjét ês-senéh*, اوّل يوم من سنه *âouel youm min senéh.*

Anachorète, زاهد *zâhed.*

Anafé (v. d'Afr.), دار بيضا *Dâr beyddâ* (m. à m. la maison blanche.)

Anagramme, تحريف *tahryf.*

Analogue, موافق *mouâfiq*, موشابه *mouchâbih.*

Analyse (abrégé d'un ouvrage), مختصار *mokhtessâr*; — (résumé), تلخيص *talkhyss*, تفسير *tefsyr*, بيان *beyân*; — (examen), تعبير *taabyr*, استقصا *êstiqsâ*, تفتيش *teftych*, تفرّق *teferreq*, توزيع *touzy'.*

Il a Analysé (examiné), استقصا *êstaqsâ, êstaqsey.*

Anathème, حرام *herâm*, pl. حرم *horom.*

Anatolie (pr. de Turkie), اناطوليه *Anâttoulyah.*

Anatomie, تشريح *techryh.*

Ancêtre, سالف *sâlef.*

— Ancêtres (pl.), جدود *djedoud*, اجداد *êdjdâd*, سلفا *solfâ*, اسلاف *êslâf.*

Anchois, ريم *rym*, سردين *sardyn*, سردله *sardellah.*

Ancien, قديـــم *qadym*, pl. قديمون *qadymoun*, قدما *qodemâ*; عتيق *aatyq*, pl. عتقا *a'teqâ, o'teqâ.*

— Plus Ancien, اعتق *âa'taq*, *âa'teq.*

Ancienne, قديمه *qadymah*, عتيقه *aatyqah.*

Anciennement, قديماً *qadymân*, سابقاً *sâbeqân*, فى السابق *fy 's-sâbeq*, من قديم *min qadym*, فى الزمان القديم *fy 'z-zemân êl-qadym*, فى قديم الزمان *fy qadym êz-zemân.*

Ancrage, مرساة *mersâh.*

Ancre, خطّاف *khettâf*, pl. خطاطيف *khettâtyf*; مخطاف *moukhtâf*, *mekhtâf*, مرسى *mirsä*, *mersä*, plur. مراسى *merâssy*; حلب ذا المركب *helb dê-'l-merkeb.*

— Il a jeté l'Ancre dans le port, رسا فى المرساة *ressâ fy 'l-mersâh.*

—Jetez l'Ancre! ارموا المخطاف *êrmoû 'l-moukhtâf!*

— Le vaisseau amiral est à l'Ancre, الغليون راسى *êl-ghalyoun râssy.*

Andalousie, اندلوس *Andalous*, الاندلس *êl-Andalos*, بلاد الاندلوس *belâd êl-Andalous*, اندلس *Andalos.*

Andaloux, اندلوسى *andaloussy.*

André (n. pr.), اندراوس *Andrâous.*

Andrinople (v. de Turkie), ادرنه *Adrenéh*, *Êdrinéh.*

Andujar (v. d'Esp.), اندوجار *Andoudjâr*, اندوخار *Êndoukhar.*

Ane, حمار *hemâr, heumâr, himâr*, *homâr*, *hamâr*, pl. حمير *hamyr*, حمر *houmour, houmr.*

Il a Anéanti, هلك *helak*, حلك *halak*, بطّل *battal*, عدم *aadam*, افنا *êfnâ.*

Anéantissement, عدم *eedm*, *a'dem*, *eu'dm.*

Anecdote, حديث *hadyth*, *hadyts*, حكايه *hikâyéh*, pl. حكايات *hikâyât*; قصّه *qesséh*, *qisséh.*

Anémone, شقشقيق *chaqechéqyq.*

Anesse, حمارة *hemârah.*

Ange, ملك *melak*, ملاك *melâk*; pl. ملايكه *melâykah*, *melâykéh.*

Angélique (adj.), ملاكى *melâky.*

ANGÉLIQUE (plante), ملكايه *melekâyéh.*

ANGLAIS, انكليز *ênglyz*, انكليس *ênklyss.*

ANGLE, قنت *qant* (en ital. *canto*, *cantone*); قرن *qarn*, ركن *rakn*, pl. أركان *arkân*; زاويه *zâouyéh*, pl. زوايه *zouâyah*, زوايا *zouâyâ.*

— Angle droit. زاويه قايمه *zâouyéh qâyméh.*

ANGLETERRE, بلد الانكليز *bêled êl-Ênglyz.*

ANGOISSE, ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*, دله *dillah*, وجعه *oudja'ah*, *ouga'ah*, مشقه *mechaqqah*, pl. مشقات *mechaqqat*; مضيقه *moddayqah.*

— Angoisses de la mort, اهوال الموت *êhouâl êl-mout.*

ANGUILLE, نون *noun*, سنار الحوت *sounâr êl-hout*, حيّة ذا الما *hayéh dê-'l-mâ*, حنكليس *hanklys.*

ANGULAIRE, قنتي *qanty.*

ANGULEUX, مقرنه *moqarnah.*

ANIER, حمّار *hommâr*, *hammâr*, *hemmâr*, pl. حمّارة *hammârah*, حمّارين *hammâryn*; مولا ذا الحمار *mouâ dê-'l-homâr*, صاحب الحمار *sâheb êl-homâr.*

— Viens ici, Anier! طالع هنا يا مولا ذا الحمار *tâlè' henê*, *yâ moulâ dê-'l-homâr!*

ANIMADVERSION, تعزير *ta'zyr.*

ANIMAL, بهيمه *behymah*, plur. بهايم *bohâym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*; وحش *ouhach*, pl. وحوش *ouahouch*; دابه *dâbeh*, pl. دواب *douâb.*

ANIMÉ (vivant), حيّ *hayy.*

— (irrité), حردان *hordan*, مغتاد *moghtâd*, مغضوب *maghdoub*, غضبان *ghadbân.*

Il a ANIMÉ (rendu vivant), احيا *âhyâ.*

— L'ame Anime le corps, النفس يحيّ الجسد *ên-nefs yahyy 'l-djessed.*

— Il a Animé (encouragé), شجّع *chadja'*, *chagaa*, قوا *qaouâ.*

ANIMOSITÉ, غرض *gherd*, *gharadd* (d'où *algarade* en français).

ANIS, حبّة احلوة *habbet âhlaouah*, يانيسون *yânyssoun*, انيسون *ânyssoun.*

ANISETTE, يانيسوني *yânyssouny*, عنبري *a'nbery.*

ANNALE, تاريخ *târykh*, plur. توارِيخ *taouârykh.*

ANNE (n. pr.), حنّه *Hannah.*

ANNEAU, حلقه *halqah.*

— Anneau de l'ancre, غميه *ghamyah*, حلقة المرسى *halqét él-mersä.*

— Anneau d'oreille, حلقة لأذن *halqét él-oûdn.*

— Anneau (bague), خاتم *khâtem*, pl. خواتم *khaouâtem.*

— Anneau de nez (ornement des femmes), خزام *khezâm*, pl. خزمه *khezmah.*

— Anneau de jambe (autre ornement des femmes), خلخال *khelkhâl*, pl. خلاخيل *khelâkhyl.*

Année, عام *aâm*, pl. اعوام *â'ouâm*, *âa'ouâm*; سنه *senéh*, pl. سنون *senoun*, سنين *senyn.*

—D'Année en Année, chaque Année, من سنة الى سنه *min senét ïlä senèh.*

— Combien y a-t-il d'Années que tu es venu de France ici? كم لك سنه جيت من فرنسا عند نا *kiam l-ak senéh gyt min Fransâ a'nd-nâ?* قدّ ايش لك عام جيت عندنا من فرنسا *qadd éy-ch l-ak a'âm djyt a'nd-nâ min Fransâ?*

— L'Année courante, la présente Année, السنة الحضره *és-senét él-hadderéh.*

— La nouvelle Année, l'an nouveau, السنة الجديك *és-senét él-gedydéh.*

Annexe (subst.), ذيل *déyl.*

Annonce, اشعر *ichaar*, خبر *khabar*, اعلام *ï'lâm*, اخبار *ïkhbâr*, تنبيه *tenbyéh*, نصح *nash.*

Il a Annoncé, بشر *bachar*, خبر *khabar*, خبّر *khabbar*, شعر *chaar*, علّم *a'llam*, نصح *nassah.*

Annuel, سنوى *senaouy.*

Doigt Annulaire, التحتى *ét-tahaty.*

Il a Annullé, لشا *lachâ*, بطّل *battal*, عدم *aadam.*

Il a Anobli, شرف *charaf.*

Anon, جحش *djahach*, *djehach*, *djïhach.*

Anse d'un vase ou d'un panier اذنه *oudnah*, اذن *oudn*, غلاقه *ghalâqah.*

— Les deux Anses, اذنين *oudneyn.*

Anse (petite baie), كرفز صغير *korfoz saghir*, جون *djoun.*

Antécédent, سابق *sâbeq*, مقدّم *moqaddem*, pl. مقدّمين *moqaddemyn.*

L'Antéchrist, الدجال *éd-dedjal.*

Antenne, قلع *qala'*, ارتنه *ârtenah.*

Antequera (v. d'Esp.), انتقيرة *Antaqyrah*.

Antérieur, سالف *sâlef*, pl. سالفين *sâlefyn;* متقدم *motqaddem*, اولانى *âoulâny*. سبق

Dents **Antérieures** (plur.), اسنان الاحرار *ésnân êl-êhrâr*.

Antériorité, تقدم *teqaddim*

Antichambre, مابين *mâbéyn*.

Anticipation, مسبق *mousabbaq*, سبق *sebq*.

— Par Anticipation, بالمسبق *bil-moussabbaq*, فى السبق *fy-'s-sebq*.

Il a **Anticipé**, سبق *sabbaq*, تقدم *teqaddem*.

Antidote, ترياق *teryâq*, طرياق *taryâq*, دوا *daouâ*, ايارج *êyâredj*.

Antimoine, كحل *kohol*, *kohl* (en espagnol *alcohol*).

— Boîte à Antimoine, مكحلة *mekohlah*, *mekahlah*.

Antioche (v. de Syrie), انطاكيه *Antâkyéh;* — natif d'Antioche, انطاكى *ântâky*,

Antipathie, عدوة *a'daouéh*, عدوية *a'douyah*, معاندة *ma'ândéh*, ختلاف *ikhtilâf*, مضاددة *moddâdedéh*, نفرة *nefréh*.

Antipathique, عدو *a'dou*, نفر *nefer*, مضادد *moddâded*.

Antique, قديم *qadym*, plur. قديمون *qadymoun*, قدما *qodemâ ;* عتيق *a'tyq*, pl. عتقا *o'teqâ*, *a'teqâ*.

— Plus Antique, أعتق *âa'teq*.

L'**Antiquité**, الزمان القديم *éz-zémân êl-qadym*, القدم *êl-qedm*, القديمية *êl-qadymyéh*, قديم الزمان *qadym éz-zemân*.

— De toute Antiquité, من كل زمان *min koll zemân*, من كل عام *min koll a'âm*.

Antre, مغارة *moghârah*, plur. مغاير *maghâyr*, مغر *moghor;* كهف *kahf*, *kehf*, pl. كهوف *kouhouf*.

Anus, عين الطيس *a'yn êt-tys*, عين الطيز *a'yn êt-tyz*, وراك *ouerâk*, الفوقى *êl-fouqy*.

Anxiété, حيرة *heyrah*.

— Qui est dans l'Anxiété, محير *mohyr*, حاير *hâyr*.

Aoriste, مضارع *moddârè'*.

Août, اغوسطوس *âghoustous*, اغوسط *âghoust*, آب *âb*, طباخ *tabbâkh*.

Il a **Apaisé**, روق *raouaq*, سكن *sakkan*, تسكن *tesakken*.

Il s'est **Apaisé**, سكن *saken*, غلن *ghalen*.

— Apaise-toi! روق علينا *rouq a'lay-nâ!* طيّب خاطرك *tayyb khâttr-ak!* هدى خلقك *hedy khalq-ak!*

— Ma colère est Apaisée, سكن غضبي *saken ghadb-y.*

— Depuis une heure le vent s'est Apaisé, من ساعه غلنت الريح *min sâa'h ghalenét ér-ryh.*

APANAGE, رزق *rezq*, وقف *ouaqf*, املاك *âmlâk.*

Il a APERÇU, نظر *nadar, nader, nazer,* راى *râä, râey,* بصر *bassar,* فرز *ferez,* اشتلق على *échtelaq a'lä.*

APÉRITIF, فاتح *fâtih*, مفتح *mefattih*, مسهّل *messahhel.*

Il a APETISSÉ, صغر *sagghar*, قصّر *qassar*, نقص *naqqass.*

APHORISME, حكم الاطبا *houkm él-â'ttebâ.*

APHTE, بو حمرون *bou-hamroun.*

Il s'est APITOYÉ, رحم *raham.*

Il a APLANI (rendu uni), سطح *satlah*, سهّل *sahhal, sehhel*, مهّل *mehhel*, ساوا *sâouâ.*

—(facilité), سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel.*

— J'Aplanirai cette Affaire, نسهّل هذا الامر *nessehhel hadâ 'l-âmr.*

APLANISSEMENT, تسهيل *teshyl.*

Il a APLATI, بطّط *battatt*, فطّر *fattar*, وطا *ouattâ*, دكّ *dakk*, طبع *tabaa.*

— La balle s'est Aplatie sur sa poitrine, انطبع الرصاص على صدره *énteba' 'r-ressâs a'lä sadr'-ho.*

APOCALYPSE, ابوكليسيت *âbou-kalyssyt.*

APOGÉE, اوج السما *âudj és-semâ.*

APOLOGUE, مثل *methl, mesl,* pl. امثال *âmthâl, âmsâl.*

APOPLEXIE, نقطه *noqtah*, سكنه *soknah*, نزول *nezoul.*

— Attaque d'Apoplexie, ضرب النقطه *darb én-noqtah.*

— Il est mort d'Apoplexie, فطّش من نزول *fattech min nezoul.*

APOSTASIE, كفر *koffar*, نكر *neker*, شلح *choulh.*

Il a APOSTASIÉ, شلح *chalah* (*Voy.* Il a ABJURÉ).

APOSTAT, مرتد *morted.*

APOSTÈME, معقوره *maaqourah*, قرح *qarèh*, pl. قروح *qerouh* (*Voyez* ABCÈS).

Apostolat, رسالة *ressâléh*, رسوليه *ressoulyéh.*

Apostolique, رسولى *ressouly.*

Apostrophe (allocution), مخاطبة *mokhâttebéh*, خطاب *khittab.*

Il a Apostrophé, خطب *khattab.*

Apothicaire, عطّار *a'ttâr*, pl. عطّارين *a'ttâryn*; شرباتى *chorbâty*, plur. شرباتيه *chorbâtyéh*; معجونجى *maadjoundjy*, plur. معجونجيه *maadjoundjyyéh*, بياع الدوا *beyâa'-'d-dâouâ.*

Apôtre, رسول *ressoul, rassoul*, pl. رسل *roussoul*; مرسل *mersel, marsel*, هوارى *haouâry*, pl. هواريين *haouâryyn.*

— Mahomet est l'Apôtre de Dieu, محمّد رسول الله *Mohammed ressoul Allah.*

— Mahomet est le serviteur de Dieu et son Apôtre, محمّد عبد الله و رسوله *Mohammed a'bd-Allah ou-ressoul-ho.*

Apozème, شراب *chorâb*, طبخه *tabekhah.*

Appareil (cérémonie), زينه *zeynéh*, عراضه *a'raddéh.*

—Le pacha fera son entrée avec Appareil, الباشا يدخل فى عراضه *êl-bâchâ yedkhol fy a'râddéh.*

—Appareil de guerre, مهمات *mohimât*, تدارك الحرب *tedârouk êl-harb.*

Apparemment, ظاهراً *dâhirân, zâhirân*, على الظاهر *a'lä-'d-dâhir*, بلكى *belkey*, يمكن *yemken.*

Apparence, ظاهر *dâhir, zâhir*, بيان *beyân.*

— En Apparence, على البيان *a'lä 'l-beyân*, فى الظاهر *fy-'d-dâhir*, فى البيان *fy-'l-beyân*, فى الوجه *fy-'l-oudjéh.*

—Cela est vrai en Apparence, هذا يلالى الحق *hedâ yelâley 'l-haqq.*

— Il y a Apparence, فيه قابل *fy-h qâbel.*

— Il n'y a pas d'Apparence, ما له علامه *mâ le-ho a'llâméh.*

Apparent, ظاهر *zâher, dâher*, باين *bâyn.*

Il s'est Apparenté, انتسب *êntesseb*, تقرب *teqareb.*

Appariteur, محضر *mohdour*, چاوش *tchâouch*, جاويش *djâouych*, شاويش *châouych*, plur. شاويشيه *châouychyyéh.*

Apparition, ظهور *zouhour*;

douhour, روبا *rouyâ*. بيان *beyân*, تجلى *tedjoully*.

Appartement, بيت *byt*, *béyt*, pl. بيوت *byout*; اوضه *ôddah*, pl. اوضات *ôddât*.

Appartement des femmes, حرم *harem*.

Appartenance, تعلقه *taalaqah*, pl. تعلقات *taalaqât*; انتساب *intissâb*, معامله *maâmeléh*.

Appartenant, متعلق *moteal-leq*.

Il a **Appartenu**, تعلّق *taal-laq*, حق *haqq*, استحق *ésta-haq*.

— Cela m'Appartient, هذا لى *hadâ l-y*, هذا متاعى *hadâ metâ'-y*, عذا ليلى *hadâ ly-ly*, هذا شئ *ha-dâ chey-y*.

— Cette maison nous Appartient, هذا الدار لنا *hadâ 'd-dâr le-nâ*, هذا البيت بتاعنا *hedâ 'l-beyt betâa'-nâ*.

— A qui Appartient cet habit? ديمن هذا اللباس *dy-men hadâ 'l-lebâs*, لمن هذا الثواب *li-men hadâ 't-thouâb*.

— J'ai vu la maison qui lui [Appar]tient, شفت دارهُ *chouft dâr-ho*, شفت البيت متاعه *chouft êl-beyt metâ'-ho*.

— C'est l'épée qui Appartient à Ahmed, ذا السيف بتاع احمد *dâ 's-séyf betâ' Ahmed*.

— L'empire du monde n'Appartient qu'à Dieu, ملك الدنيا مختص للـه وحده *moulk êd-dounyâ mokhtass l-îllah ouahid-ho*.

— Cela lui Appartient de droit, هذا حقهُ *hâda haqq-ho*, هذا استحق لهُ *hadâ éstahaq le-ho*.

— Il ne t'Appartient pas de parler devant le prince, مايصلح لك انك تكلم قدام الامير *mâ ysléh l-ak énn-ak tekellem qod-dâm êl-êmyr*.

— Il ne nous Appartient pas de décider cette affaire, ما هو شغلنا انا نجزم هذا الامر *mâ hou choghl-nâ ên-nâ nedjezem hadâ êl-âmr*.

— Il ne vous Appartient pas d'entrer dans le divan, ما هو حايز لكم ان تدخلوا عند الديوان *mâ hou hâyz le-koum êun tedkho-loû a'nd êd-dyouân*.

Il a **Apparu**, il est Apparu,

ظهر *dahar, zahar,* ترايا *terâyâ,* بان *bân,* تجلا *tedjellâ, tedjollâ.*

— Dieu est Apparu à Moïse, الله تعلى تجلا على موسا *Allah-Taalä tedjollâ a'lä Moussâ.*

Appas, جذبات *djedebât.*

Appat, ملق *melq,* تمليق *temlyq,* طغبان *taghbân.*

— Appât pour le poisson, طعام سنارة *ta'âm sonârah.*

Il a Appauvri, فقر *faqqar,* افتقر *êfteqar,* شحل *chahhal.*

Il s'est Appauvri, انفقر *ênfaqar.*

Appel, دعوة *da'ouéh.*

— Appel à la prière, اذان *êzân.*

— Appel en justice, مرفعه *mourefa'h.*

— Appel d'une sentence, طلب المجلس *talb êl-medjlys,* استغاث *îstighât.*

Il a Appelé, دعا *da'â,* نادي *nadä,* نذا *nedâ,* اندعا *ênda'â,* عيط *a'yatt,* زعق *zaaq.*

— Appelle-le, اندع له *êndu' le-ho,* اعيط له *âa'yett leho;* — Appelle-la, اندع لها *êndâ' le-hâ.*

— Il a Appelé le palefrenier, نادى السايس *nâdä 's-sâys.*

—Je vais l'Appeler près de toi, انا ازعق لـــك ايـــاه *ânâ âzaaq l-ak êyâ-ho.*

— Il a Appelé (nommé), سمى *semmä.*

— Comment s'Appelle-t-il? ايش اسمه *êy-ch îsm-ho?*

— Il a Appelé en justice, بعث للشرع *baath li-'ch-cheraa.*

Appendice, ذيل *deyl,* ضميمه *damyméh.*

Il a Appendu, علق *a'llaq.*

Appesanti; مثقل *motheqqel.*

Il a Appesanti, ثقل *theqqal, theqqel, saqqal.*

Il s'est Appesanti, ثقل *theqal, thaqal, saqal.*

Appétit, اشتها *îchtihâ,* كانه *gânâh,* قبليه *qabelyéh.*

— Cela aiguise l'Appétit, هذا عمل الغرض *hadâ a'amel êl-ghard,* هذا يشتهى *hadâ yechtehey.*

— Il a de l'Appétit, يشتها *yechtehâ,* تطلب الاكل *tetlab êl-âkl.*

— J'ai Appétit, انا قبيل *ênâ qabyl.*

— Je n'ai point d'Appétit, نفسى ما تقبل شى *nefs-y mâ teqbel-chy,* اصبحت *êsbahat,*

انا شبعان *ênâ chaba'ân.*

Il a APPLAUDI, صفق *saffaq*, زقف *zaqqaf*, مدح *medèh*, نشد *neched.*

APPLAUDISSEMENT, تحسين *tahssyn*, تصفيق *tesfyq.*

APPLICATION, دقة *deqqéh*, طبقة *tabeqah.*

Il a APPLIQUÉ, طبق *tabaq.*

Il s'est APPLIQUÉ, نصت *nessat*, نست *nesset*, تقيد *teqeyed*, صغا *saghâ*, اجتهد *édjtehed*, *êgtehed*, داوم في *dâouam fy.*

— Il s'est Appliqué à l'étude, داوم نفسه في التعليم *daouâm nafsho fy 't-taalym.*

— Appliquez-vous, اياكم بالكم *êyâ-houm bâl'-koum.*

— Il s'est Appliqué (adressé), وافق *ouâfeq.*

— Ces mots s'Appliquent à vous, توافق لكم هذا الكلام *touâfek le-koum hadâ 'l-kelâm.*

APPOINT, كسور *kessour.*

APPOINTEMENT, جامكية *djâmkyéh*, *gâmkyéh*, علوفة *a'loufah.*

— par an, جامكية سنوية *djâmkyéh senaouyéh*; — par mois, مشاهرة *mochaherah*; — par jour, مونة *mounah.*

Il a APPORTÉ, حمل *hamel*, جاب *djâb*, *gâb*, دفع *defaa*, جلب *djeleb.*

— Apporte (imp.), جيب *gyb*, *djyb*, *guyb.*

— Apporte-moi le savon, ادفع الصابونة التي *édfa' 's-sâbounéh élay-y*, جيب لي الصابون *gyb l-y 's-sâboun.*

— Apporte avec toi un livre, هات معك كتاب *hât ma'-ak kitâb.*

Il a APPOSÉ le scellé (un cachet), علم بالختم *a'llam bi-'l-khatem*, وضع الختم *oueddaa 'l-khatem.*

APPOSITION, وضعه *ouedè'h.*

Il a APPOSTÉ, وقف *ouaqqaf.*

APPRÉCIATION, كيمه *qeymêh*, اعتبار *é'tibâr*, ثمن *themn*, *thoumn.*

Il a APPRÉCIÉ, اعتبر *é'teber*, ثمن *themmen*, اثمن *êthmen.*

Il a APPRÉHENDÉ, خاف *khâf*, فزع *fezaa*, وخف *ouakhaf.*

— J'ai Appréhendé, خفت *khaft.*

— Il a Appréhendé au corps, مسك *messek*, قبض *qabadd.*

APPRÉHENSION, خوف *khouf*, *khaouf*, *khauf.*

APPRENTI, صانع *sanè'*, متعليم

motaalym, مبتدى *mobtedy*, تلميد *telmyd*, pl. تلاميد *telâmyd*; متلمّد *motelammed*; اجير *âdjyr*, pl. اجرا *âdjéra*.

APPRENTISSAGE, تعليم الصنعه *tea'lym ês-sena'ah.*

APPRÊT, تدارك *tedârek*, *tedârouk*, هيكه *hemkéh*, هنكنه *henkenéh*, حفله *hafléh*.

— Pourquoi sont ces Apprêts? ليش هده الحفله *le-ych hadéh él-hafléh?*

Il a APPRÊTÉ, تدارك *tedârek*, اداّرك *éddârak*, هيّا *hayyâ*, دبّر *dabber*, حضّر *hadder*, حصل *hassâl*, قلفط *qalfatt* (d'où *calfater* en fr.)

— Il a Apprêté ses hardes pour partir, قلفط حوايجه تا يروح *qalfatt haouâydj-ho tâ yrouh.*

Il s'est APPRÊTÉ, شدّ على *chedd a'lä*, بدى *bedey*, *bedä*, تقلفط *teqalfatt.*

Il a APPRIS (il s'est instruit), تعلّم *ta'allem*, *ta'alloum.*

— Il a Appris (il a instruit), علّم *a'llem*, *a'llam.*

— Il a Appris par ouï-dire, بلغه *balagh-ho.*

— Il a Appris par cœur, حفظ *hafezz*, *hafedd.*

APPRIVOISÉ, مستانس *mostânis*, بيتوتي *beytouty*.

Il a APPRIVOISÉ, انس *âness*; الف *allaf*, والف *ouâlef*, استانس *éstânes.*

Il s'est APPRIVOISÉ, تألّف *tâllef.*

APPROBATION, تحسين *tahssyn*, رضا *riddâ*, تثبيت *tethbyt*, *tesbyt.*

APPROCHANT (adj.), قريب *qaryb.*

— (adv.), قريبًا *qarybân*; تخمينًا *tekhmynân*, نحو *nahou.*

APPROCHE (s. f.), قرب *qorb* (*Voyez* ACCÈS.)

Il a APPROCHÉ, قرب *qâreb*, قرّب *qarreb*, قدّم *qaddem.*

Il s'est APPROCHÉ, قارب *qâreb*, اقترب *éqtereb*, جانب *djâneb*, *gâneb*, تقدّم على *teqaddam a'lä.*

— L'hiver s'Approche (est proche), قارب زمان الشتا *qâreb zemân éch-chitâ.*

Il a APPROFONDI (rendu profond), عمّق *aammaq*, *eemmaq*, جوّف *djaouaf.*

— (au figuré), غاص *ghass*, غاطس *ghâttass*, تبحّر *tebahhar.*

— Le juge a Approfondi cette affaire, نظر القاضى فى عواقب الامر *nazar él-qâddy fy a'ouâqib él-âmr.*

APPROPRIATION, تسليط *teslytt*, تخصيص *takhsyss.*

Il s'est APPROPRIÉ une chose, تسلّط *tessellett*, تملّك *temellek.*

Il a APPROUVÉ, قبل *qabel*, استوصب *éstouesseb*, استحسن *éstakssen*, رضى *raddey*, *reddy*, ثبّت *thebbet.*

— Ils ont Approuvé, رضوا *reddoû.*

APPROVISIONNEMENT, مهمه *mohiméh*, plur. مهمات *mohimât*; ذخيره *dakhyréh.*

APPROXIMATION, تخمين *tekhmyn*, *takhmyn.*

APPUI, سند *send*, تسنيد *tesnyd*, عامود *a'âmoud*, plur. عُمُد *o'mid.*

APPUYÉ, سنيد *senyd*, مسند *mousnad*, مسنود *mesnoud*, مركز *merkez*, منجعى *mondjè'y.*

Il a APPUYÉ, سند *senned*, *sanned*, ركز *rakaz*, عكز *aakaz.*

Il s'est APPUYÉ, سند *sened*, اسند *ésned*, استند *éstened*, تعكز *taakkaz*, انجعا *éndja'â*, انكى *étkey.*

— Il s'est Appuyé sur le coussin, انكى على المخده *étkey a'lä 'l-mokhaddéh.*

— Il s'est Appuyé sur un bâton, استراح على العصا *ésterâh a'lä 'l-aassâ.*

APRE, خام *khâm*, حروش *harouch.*

Il est APRE, حرش *hourouch*, *herouch.*

APRÈS, بعد *baad*, *ba'd*, على بعد *a'lä baad*, عقب *ouqeb*, مورا *mourâ*, *maurâ*, *mouerâ.*

— Après moi, بعدى *baad-y*, مورا لى *mouerâ l-y.*

— Après toi, بعدك *ba'd-ak*, *ba'd-ek*, مورا لك *mouerâ l-ak.*

— D'Après, من بعد *min-baad.*

— Après cela, وبعد *ou-ba'd*, ساعه *sâ'ah*, ثم *thoum*, *tsoum*, *soum*, بعدهُ *baad-ho*, من بعد *min-baad*; — Après cela il est venu, ساعه جاء هو *sâ'ah djââ houe.*

— Après tout cela, بعد هذا كلّه *baad hadâ koll-ho.*

— L'un Après l'autre, واحد ورا واحد *ouâhed ouerâ ouâhed.*

— Une chose Après l'autre,

شـــــى ورا شـــــى *chy ouerâ chy.*

— Trois mois Après la fête, بعد العيد ثلاثة اشهر *baad êl-i'id thelathét achhar.*

— Après cela ne le fais plus, بعد منهُ لا تعمل هذا *ba'd min-ho lâ taamel hadâ.*

Après que, بعد مـا *ba'd mâ*, بعد انّ *ba'd-ênn*, عقب ما *ouqeb mâ.*

— Ne dis pas non Après que tu as dit oui, لا تقل لا بعد ما قلت نعم *lâ teqol lâ ba'd mâ qolt na'am.*

— Après que tu as frappé, بعد انك ضربت *ba'd ênn-ak daraht.*

Après Demain, بعد بكـراه *ba'd-bokrâh*, بعد غدوه *ba'd gha-douah*, بعد غداه *ba'd ghadâh*, بعد غدا *ba'd ghadâ*, بعد بكرا *ba'd bokrâ.*

Après Dîner, بعد الغدا *ba'd êl-ghodâ.*

Après Souper, بعد العشى *ba'd êl-a'châ.*

Apreté, حروشه *hourouchah*, *haroucheh.*

Apte, قابل *qâbil.*

Aquatique, ماوى *mâouy.*

—Oiseau Aquatique, طير نهرى *teyr nahary.*

—Lieu Aquatique, موضع موجل *moudda' moudjel*, وجله *oudjeleh.*

— Machine Aquatique, ساقيه *sâqyéh*, ناعوره *nâ'ourah* (en espagnol *noria.*)

Aqueduc, مجره *migrah*, مكّره *migrah*, *migréh*, سـلـك *selk*, سافيه *sâqyeh*; قـنـا *qanâ*, قـنـاه *qa-nâh*, pl. قـنـاوات *qanâouât*; قـنـيه *qanayah*, pl. قـنـيـات *qanayât*, قـنـانه *genânah*, حفيره *hafyréh*, كنادس ذا الما *kenâdes dê-'l-mâ.*

Aqueux (*Voyez* Aquatique).

Aquilon (vent du nord-est), شرقى مجرّج *charqy modjerredj.*

— vent du nord, هوا شمالى *haouâ chemâly*, سماوى *samaouy.*

Arabe, *aarab, a'reb*, pl. عربان *a'rbân*; عربى *a'raby, aaraby.*

—Arabe du Désert (Bédouin), بدوى *bedaouy, bedouy.*

—L'Arabe lui a dit, قال لهُ البدوى *qâl le-ho 'l-bedaouy.*

— L'Arabe (la langue Arabe), العربى *él-a'raby*, اللسان العربى *él-lessân él-a'raby.*

— Il ne sait pas l'Arabe, ما يعرف شى باللسان العربى

mâyaraf-chy be-'l-lessân êl-a'raby.

ARABIE, بلد العرب *beled êl-A'rab*, بلاد العرب *belâd êl-A'rab*, بلاد حوران *belâd Haourân.*

— L'Arabie-Heureuse, اليمن *êl-Yemen;* — natif de l'Arabie-Heureuse, يمني *yemeny.*

— L'Arabie-Pétrée, الحجاز *êl-Hedjâz, êl-Hegâz;* — natif de l'Arabie-Pétrée, حجازي *hedjâzy, hegâzy.*

— L'Arabie-Déserte, البدويه *êl-Bedaouyéh.*

— L'Arabie-Intérieure, النجد *ên-Nedjd, ên-Negd.*

— L'Arabie-Supérieure, الشاميه *êch-Châmyéh.*

ARABIQUE, عربي *a'raby.*

ARAIGNÉE, رتيله *retylah*, رتيلا *retylâ*, غزاله *ghezâléh.*

— Toile d'Araignée, عنكبوت *a'nkebout*, غزل الرتيله *ghezl êr-retylah*, بيت الغزاله *béyt êl-ghezâléh.*

ARATOIRE, فلاحي *fellâhy.*

ARBALÈTE, منجنيق *mendjanyq, menganyq*, قوس *qouss.*

Il a été ARBITRE, انصف *ên-saf.*

Il a ARBORÉ, طلّع *tallaa*, علق *a'llaq, aallaq*, نصب *nesseb.*

— Il a Arboré le pavillon, علق السنجق *a'llaq ês-sendjaq*, طلع البنديره *tallaa 'l-bandyrah*, نصب البيراق *nesseb êl-beyrâq.*

ARBOUSE (fruit de l'Arbousier), بوخنوا *boukhannoû*, ساسنوا *sâsnoû.*

ARBOUSIER, شجره ذا البوخنوا *chadjrah dê-'l-boukhannoû.*

ARBRE, شجره *chadjrah, chadjarah, chagarah*, pl. شجر *chadjar, chagar*, اشجار *âchdjâr, âchgâr;* سجره *sadjerah*, pl. اسجار *âsdjâr.*

— Tronc d'Arbre, جدر *djedr, gedr, guedr.*

ARBRISSEAU, Arbuste, شجيره *chadjeyrah, chagyrah*, نصبه *nesbéh*, pl. نضبات *nesbât*, نصب *nesb.*

ARC, قوس *qaous, qous*, plur. اقواس *âqouâss.*

— Arc-boutant, عامود *a'amoud*, pl. عمد *o'mid*, سند *send*, قاعده *qâ'idéh* (*Voyez* APPUI).

— Arc-en-ciel, القوس السموي *êl-qous ês-semaouy*, قوس قدح *qous-qadéh.*

ARCADE, Arceau, قنطره *qantarah*, كوس *kous*, كمره *kamerah* (en grec *kamara*).

Arbitre.

ARCHANGE, رئيس الملايكه *réys él-melâykah*, pl. رووسا الملايكه *rououssâ 'l-melâykah.*

ARCHE de pont, قنطره *qantarah*, pl. قناطر *qanâtter*, قناطره *qenâtterah*; قوس *qous.*

ARCHER, قوّاس *qaouâs*, plur. قوّاسه *qaouâssâh*, قصد *qassed*, جابى *djâby.*

ARCHET, زخمه *zakhméh.*

ARCHEVÊCHÉ, مطرنيه *mittranyéh.*

ARCHEVÊQUE, مطران *mittrân*, pl. مطارنه *mettârnah.*

ARCHIDIACRE, ارشيدياق *ârchydyâq*, رييس الشمامسه *reyyss éch-chemâmsah.*

ARCHIDONA (v. d'Esp.), ارشدونه *Archidounah*, ارجدونه *Ardjidounah.*

ARCHITECTE, بنّاى *bennây*, مهندس *mohendess*, معلم ذا البنايه *maallem dé-'l-benâyah*, معمار *mi'mâr*, معمّر *mo'ammer*, شيخ الصنعه *cheykh és-sena'ah.*

ARCHITECTURE, علم البنا *elm él-bénâ*, علم ذا البنا *e'lm dé-'l-benâ*, هندسه *hendesséh.*

ARCHIVISTE, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy.*

ARÇON de selle, قربوص *qarbous*, plur. قرابيص *qerâbyss.*

ARCOS (v. d'Esp.), اراك *Êrâk*, اركش حصن *housn Arkoch.*

ARDENT, حريق *haryq*, حامى *hâmy.*

— (passionné), مدود *medoud.*

— Amour Ardent, محبّه شديده *mohabbéh chedydéh.*

ARDEUR, حراره *harâréh*, حساسه *hassasséh*, حاميه *hâmyéh.*

— Il a eu de l'Ardeur, غوى *ghaouä*, *ghaouey.*

— L'Ardeur du feu, شدّة النار *cheddét én-nâr.*

ARDILLON de boucle, زميل *zemyl*, بزام *bezâm.*

ARDOISE, قرميل *qarmyl.*

ARÈNE (sable), رمل *raml.*

—(lieu de joûte), ميدان *meydân.*

ARÊTE de poisson, شوك *chouk*, *chauk*, شوكه *choukah*, *choukéh*, حسكه *heskah*, pl. حسك *hessek.*

ARGENT (métal), فضه *faddah*, *feuddah*, *foddah*, نقره *noqrah*, سبيكه *sebykah*, pl. سبايك *sebâyk.*

— Limaille d'Argent, قراضه *qorrâddah*, *qourrâddah*, قراضه *qorâddah.*

— **Vif-Argent**, زيبق *zeybaq*.

— **Argent (monnaie)**, فضة *fad-dah*, فلوس *felouss*, دراهم *derâ-hem*.

— **Bon Argent**, دراهم صاغ *de-râhem sâgh*, دراهم خلص *derâhem khalass*.

— **Mauvais Argent (Argent faux)**, دراهم زغل *derâhem za-ghal*.

—**Argent comptant**, درهم بالنقد *derhem bê-'n-neqd*, دراهم بالحصر *derâhem bi-'l-hadder*, فلوس بالقبض *felouss be-'l-qobd*.

— **L'Argent fait tout dans ce monde**, الفضة تقضى كل شي فى الدنيا *êl-faddah teqdä koll chy fy-'d-dou-nyâ*.

— **Je n'ai pas d'Argent**, ما عنديش فلوس *mâ a'nd-y-ch felouss*.

— **L'Argent est rare aujour-d'hui dans ce pays**, الدراهم اليوم مشحونة فى البلاد قليلة *êd-derâheu êl-yaum machhoutah fy-'l-belâd qalyléh*.

Argile, طين *tyn*, فخر *fekher*, فخار *fikhâr*.

Argument, برهان *borhân*, pl. براهين *borhâyn*; دليل *delyl*, pl. دلايل *delâyl*; قياس *qyâss*.

— **Argument tranchant**, برهان قاطع *borhân qâtte'*.

Il a Argumenté, برهن *bar-han*, قاس *qâss*, قيّس *qayyas*.

Argutie, نكتة *noktah*.

Aride, ناشف *nächef*, يابس *yâbess*, شايح *châyh*.

Aridité, يبوسة *yeboussah*, نشوفة *nechoufah*.

Aristocratie, جمهور الكبار *djemhour êl-koubâr*.

Aristote (n. pr.), ارسطاطليس *Arestâttelys*.

Arithméticien, حسّاب *has-sâb*, plur. حسّابين *hassâbyn*; صاحب الحساب *sâheb êl-his-sâb*, محتسب *mohtesseb*, plur. محتسبين *mohtessebyn*; حاسب *hâsseb*, pl. حاسبين *hâssebyn*; رقمجى *raqamdjy*.

Arithmétique, الغوبر *êl-ghou-bar*, علم الحساب *e'lm êl-hissâb*, علم الراقم *e'lm êr-râqam*, الحساية *êl-hissâbéh*, الاحتساب *êl-ihtissâb*, علم العدد *e'lm êl-a'ded*.

— **Table d'Arithmétique**, لوح الحساب *louh êl-hissâb*.

Arlequin, قراقوش *Qarâ-qouch*.

Armateur, صاحب المركب

sâheb él-merkeb, مولا ذا المركب *mouldá dê-'l-merkeb*.

Arme, سلاح *selâh*, pl. اسلاح *éslâh*, اسلحه *éslahah*; نبل *nebbel*.

— Nous ne portons pas d'Armes, ما نحن حاملين نبل ابدا *mâ nahn hâmelyn nebbel âbadân*.

— Les Armes sont journalières, يوم انكسر يوم انتسر *youm 'énkesser, youm êntesser*, يوم يغلب يوم ينغلب *youm yghleb, youm yenghaleb*.

Il a Armé, سلح *sallah*.

Il s'est Armé, تسلح *tessellah*.

Armée, جند *djend, gend*, جيش *djych*, pl. جيوش *djyouch, djoyouch*; عسكر *a'sker*, pl. عساكر *a'sâker*; محله *mehallah*, plur. محلات *mehallât*.

— Armée navale, عسكر البحر *a'sker él-bahar*, ارماده *ârmâdah*.

— Il est allé à l'Armée, راح للمعسكر *râh li-'l-ma'sker*.

— Il a levé une Armée, جمع عسكرا *djama' a'skerân*, جيّش *djayyach*.

— Le général a fait marcher son Armée contre l'ennemi, جمّز الجنرال بعسكرة على العدو *djemmez él-djenerâl be-a'sker-ho a'lä 'l-a'dou*.

Arménie, الارمن *él-Armen*, بلاد الارمن *belâd él-Armen*, ولاية الارمن *oulâyét él-Armen*, ارمينيه *Armynyah*.

— Bol d'Arménie, طين ارميني *tyn ârmyny*.

Arménien, ارمني *ârmeny*, ارميني *ârmyny*.

Armistice, متاركه *metârekah*, حدنه *hadenéh*.

Armoire, خزين *khazyn*, خزنه *khaznah*, خزانه *khezânéh*, *khazânéh*, pl. خزاين *khezâyn*; دولاب *doulâb*, خرستان *khoristân*.

Armoiries, علامه *a'lâméh*, نيشان *nyehân*.

Armurier, سلاحجي *selâhdjy*.

Aromates, بخور *boukhour*, عطر *o'ttr*, بهار *behâr*, طيوب *teyoub*.

— Marchand d'Aromates, عطّار *a'ttar* (*Voyez* Apothicaire).

Aromatique, عطري *o'ttry*, طيب *tayeb*.

— Odeur Aromatique, ريحه طيبه *ryhéh taybéh*.

Arpent, فدان *feddân*.

Arpentage, قياس *qyâs*, تقدير *teqdyr*.

Il a Arpenté, قيّس *qayyas*, قدّر *qaddar*.

Arpenteur, قيّاس *qayyas*, مهندس *mehendess*.

Arquebuse, مكحلة *mekehelah*, *mokéhlah*, توفنك *toufenk*.

Arquebusier, توفنكجى *toufenkdjy*.

Il a Arraché, استأصل *éstessal*, قلع *qalaa*; معط *maat*, نتف *netef*, زول *zaoual*, *zouat*, زال *zâl*, رفد *refad*, *rafed*, نهب *neheb*, *nahnb*, اخرج *ékhradj*, نثر *nether*, خطف *khâttef*.

Arrachement, استيصال *istiesâl*, نتف *nitf*, اخراج *ikhrâdj*, زول *zoul*, رفد *refd*, *refed*.

Arrachyd (n. pr.), الرّشيد *ér-Rachyd*.

Arragon (pr. d'Esp.), ارغون *Arghoun*.

Il a Arraisonné (t. de mar.), نادم *nâdem*, طلب الباسبُرت *talab él-bâsbort*.

Il a Arrangé, رتب *reteb*, *ratub*, صفّ *saff*, رستق *restaq*, ملل *melal*, شور *chaouar*, نصب *nassab*, ندم *nedem*.

— J'ai Arrangé, مليت *melleyt*.

— Il a Arrangé une affaire, استعهد *ésta'hed*.

Arrangement, ترتيب *tertyb*, صفّ *saff*, pl. صفوف *soufouf*, ملّه *melléh*, *milléh*.

— Arrangement d'une affaire, معاهدة *mo'âhedah*, تاويل *tâouyl*.

— Ils ont pris un Arrangement entre eux, تاولوا بينهم *tâouelou bayn-houm* (Voyez Ils se sont Accordés).

Arrérages, باقى *bâqy*.

Arrestation, احتباس *ihtibâss*.

Arrêt (sentence), حكم *houkm*, *hekoum*, حكم شرع *houkm-char'*.

— (ordonnance), امر *âmr*, فرض *fard*, قضا *qaddâ*, pl. اقضية *âqdyah*, *âqdyéh*.

— Il a rendu un Arrêt, قضا *qaddâ*.

— Temps d'Arrêt, اقامه *iqâméh*.

Arrêté (emprisonné), محبوس *mahbouss*.

Un Arrêté (Voyez Arrêt, — ordonnance).

Il a Arrêté (ordonné), امر *âmar*, *âmer*, قضا *qaddâ*, قضى *qaddä*, *qaddey*, فرض *feradd*.

— Il a Arrêté (fait rester), وقّف *ouaqqaf*.

Il s'est ARRÊTÉ, وقف ouaqaf, اقام éqâm, سكن saken, صبر saber, برك barak.

— Arrête-toi! استكن éstekan, اصبر ósbour, قف لي qef l-y.

— Il s'est Arrêté en chemin, وقف بالطريق ouaqaf bi-'t-taryk, اقام بالسكة áqâm be-'s-sekkeh.

— Cette drogue Arrête l'hémorragie, هذا الدوا يقطع الدم hadâ 'd-daouâ yeqtaa 'd-damm, هذا يبطل الرعف hadâ ybattel ér-raaf.

— La fièvre s'est Arrêtée, انقطعت السخونة énqetaat ès-sekhounéh.

ARRÊTE-BŒUF (pl.), شبويق chebouyq.

ARRHES, عرابون a'râboun, رعبون raaboun; سلف self.

Il a ARRHÉ, عربن a'rben.

L'ARRIÈRE d'un vaisseau, قج qadj, جوبة haubah, قج ذا المركب qatoh dê-'l-merkeb, موخر ذا المركب moukhar dê-'l-merkeb.

En ARRIÈRE, ورا ouerâ, وارا ouârâ, من ورا min-ouerâ, على خلف a'lä khalf.

— En Arrière de toi, وراك ouerak, خلفك khalfak, ورا منك ouerâ minn-ak, خلف منك khalf minn-ak, على خلفك a'lä khalf-ak, على ظهرك a'lä dohr-ak.

ARRIÈRE-FAIX, حولا houlâ.

ARRIÈRE-GARDE, ساقة العسكر sahah dê-'l-aasker, الملحقة الاخرانية él-meliallêh él-âkhrânyéh; موخر ذا العسكر moukhar dê-'l-a'sker.

ARRIÈRE-SAISON, لقيس le-qyss.

— Fruit d'Arrière-Saison, فاكية لقيسة fakyâh léqysséh, plur. فواكي لقيسة feouâky leqysséh.

ARRIMAGE, اصطف éstif.

Il a ARRIMÉ, اصطق éstaff.

Il est ARRIVÉ, حصل hassel, وصل ouassel, ouassal, ouessel, جا djâ, ورد oueved.

— Il faut que j'Arrive à la ville avant la nuit, بدي نحصل المدينه قبل الليل bedd-y nehassel él-medyneh qabl él-leyl.

— Il est Arrivé à temps, جا في وقته djâ fy ouaqt-ho.

— Il est Arrivé (échu), اصاب âssâb, حصل hassel, جري djerä, وقع oueqaa, ouaqè', عرض aa-redd.

— Cela est Arrivé, هذا وقع *hadá ouaqa'*, هذا عرض *hadá aa-redd.*

— Vous n'avez pas su ce qui est Arrivé, ما عرفتوا ايش وقع *má a'raftou éy-ch ouaqaa.*

— Il peut Arriver que, يمكن الوقوع انّ *yemken él-ouqou' énn.*

— Que lui est-il Arrivé? ايش جرى لهُ *éy-ch djerä le-ho?* ايش صار لهُ *éy-ch sâr le-ho?* —

C'est ce qui Arrive d'ordinaire, هذا الجارى غالب *hadá él-djáry ghâleb.*

— Cela n'est jamais Arrivé, قط ابداً ما جرى هذا *qatt ábádán má djerä hadá.*

— Arrive ce qui pourra! كيف ما يصير *kyf má yssyr!*

ARRIVÉE, وصول *oussoul*, ورود *ouroud*, مجى *medjy, megy.*

— A son Arrivée, عند وصولهُ *a'nd oussoul-ho.*

ARROGANCE, غرور *ghourour*, مغرورة *maghrourah*, كبريا *ki-bryá.*

ARROGANT, مغرور *maghrour*, متكبر *motkabber*, جعيس *dja'yss, ga'yss.*

Il s'est ARROGÉ, دعا نفسه *da'á nefs-ho.*

— Il s'est Arrogé l'empire, دعا نفسه فى السلطنة *da'á nefs-ho fy-'s-soultaneh.*

ARRONDI, مدوّر *modáouer*, مخرّط *mokharratt.*

Il a ARRONDI, دوّر *daouar*, خرّط *kharratt.*

ARRONDISSEMENT (action d'arrondir), تدوير *tedouyr.*

— (district), ولاية *oulâyeh.*

ARROSÉ, مسقى *mousqy*, مرشوش *merchouch.*

— Terre Arrosée, مسنى *mousny, mesney, misny.*

Il a ARROSÉ, سقى *saqqä*, اسقى *ésqä*, تسقى *tesaqqey*, راش *râch*, رش *rach.*

ARROSEMENT, اسقا *ésqá*, تسقية *tesqyéh.*

ARROSOIR, مرايشة *moraychéh.*

ARSENAL, دار السلاح *dâr és-selâh*, دار سلاح *dâr selâh*, خزانة السلاح *khezânét és-selâh*, ترسانة *tersânah*, ترسنة *tersenah.*

— Arsenal nautique, منجرة *mendjerah.*

ARSENIC, شليمان *cheleymân*, زرنيخ *zernykh.*

Art, صنعه *sena'ah*, صناعه *senâ'ah*, *sanâ'ah*, plur. صنايع *senâya'*.

— Les Arts mécaniques, صنايع واطيه *senâya' ouâttyéh*.

— Les Arts libéraux, صنايع عليه *senâya' a'lyéh*, صنايع شريفيه *senâyah cheryfyéh*.

Artère, عرق *eurq*, *eerq*, *aarq*, شريان *cheryân*, pl. شرايين *cherâyn*.

Artichaut, كرشوف *karchouf* (en ital. *carcioffo*), خرشوف *kharchouf*, plur. خرشف *khorchef*; عكوب *a'koub*.

Article de traité, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *cheroutt*, *chouroutt*; فصل *fasl*, pl. فصول *foussoul*.

— de livre, قسم *qesm*, plur. اقسام *êqsâm*; فصل *fasl*,

— de foi, قاعدة الايمان *qâ'idét êl-îmân*, pl. قواعد *qaouâ'id*; اعتقاد *i'tiqâd*, pl. اعتقادات *i'tiqâdât*.

— de marchandise, جنس *djens*, *gens*, pl. جنوس *djenouss*; شكل *chikl*, pl. اشكال *âchkâl*.

— Quels Articles tiens-tu? في ايش من سلعه تخالط انت *fy êy-ch min sela'ah tekhâlett ênt*.

Articulation (jointure des os), مفصل *mafsal*, *mefassal*.

— Il a **Articulé**, لفظ *lafed*, *lafezz*.

Artifice (ruse), حيله *hyléh*, مكر *mekr*, *mekar*, مكّر *mekkar*, غش *ghech*, غرّ *gharr*, شيطنه *cheyttaneh*, تلبيس *telbyss*.

Artificiel, مصنع *moussanne'*; مصنوع *masnou*, عملي *a'mely*, معمول *ma'moul*, شغل *chagghal*, عاريتي *a'âryéty*, معمور بصنعه *ma'mour be-sena'ah*.

Artillerie, مدفع *medfaa*, *madfa'*, pl. مدافع *medâfè'*.

— Commandant de l'Artillerie, واقف على المدافع *ouâqef a'lä 'l-medâfè'*.

Mât d'**Artimon** (mât de l'arrière), الصارى الثالث *ês-sâry êl-thalith*, الصارى الاخر *ês-sâry êl-âkher*.

Artisan, صانع *sânè'*, صنّاع *sannâ'*; صناعجى *sanâ'adjy*.

— Artisans, اهل الصناعه *êhel ês-sanâ'ah*, اهل الحُرفه *êhel êl-horfah*, اصحب الحُرَف *âshab êl-horref*.

Artiste, معرف *maaref*.

Artistement, با المعرفه *bê-'l-*

maarefeh, بصنعه *be-sena'ah.*

Tu As, عندك *u'nd-ak* (en s'adressant à un homme); عندك *a'nd-ek*, عندكي *a'nde-ky* (en s'adressant à une femme).

— Tu As deux écus, عندك ريالين *a'nd-ak ryâléyn*, عندك مشقالين *a'nd-ak metsqâléyn.*

— As-tu? اي عندك *éy-a'nd-ak*, عندك اي *a'nd-ak éy.*

— As-tu de l'argent, عندك شي دراهم *a'nd-ak-chy derâhem.*

— As-tu des dattes? اي عندك تمر *éy a'nd-ak thamr?* عندك شي بلع *a'nd-ak-chy balaa.*

— Tu As été, كنت *kount*, *kont*, انت كنت *ént kont* (en s'adressant à un homme); كنتي *kounty*, انتي كنتي *énty konty*, انتِ كنتِ *énti kounti* (en s'adressant à une femme).

— Fille, où As-tu été? يا بنت كنتي فاين *yâ bent, konty féeyn?*

Il a pris de l'Ascendant, تسلط *tesselleit*, روس *raouess*, كبّر حالة *kabbar hâl-ho.*

Ascension (action de monter), صعود *sa'oud, sou'oud*, طلوع *toulou'*, مصعد *massaad.*

— L'Ascension (fête des chrétiens), عيد الصعود *e'yd és-sa'oud*, صعود المسيح *sa'oud él-Messyh.*

— L'Ascension de Mahomet, المعراج *él-mi'râdj.*

Ascétique, تصعوفي *tessa'oufy.*

Asiatique, شرقي *cherqy.*

Asie, اسيا *Assyâ*, بلد الشرق *beled éch-cherq.*

— Asie-Mineure, اناطوليه *Anatoulyah.*

Asile, حرمه *hourmah.*

Aspect, نظر *nedr, naezr*, تطليع *tettly'*, منظر *monder, monzer* (Voy. Apparence).

Asperge, سكوم *sekkoum, sikkoum*, هليون *halyoun.*

Il a Aspergé, راش *râch*, رش *rach.*

Aspersoir, مرشه *morachéh*, pl. مرشات *morachât*, مرش *merach*, قمقم *qomqom* (Voyez Arrosoir).

Aspic (serpent), افعا *âfa'â*, افعاي *âfa'ây*, حيه *hayéh*, لفعه *lefa'ah*, حنش *hinch.*

Aspirant, طالب *tâleb.*

Il a Aspiré l'air, تنفس *tenef-fes*, تنشق الهوا *tenécheq él-haouâ.*

— Il a Aspiré à une chose,

قصد الى شي *qassad ilä chy*, طلب *talab*, اشتاق الى *èchtâq ilü.*

Aspre (menue monnaie dont la piastre turke contient 120), اقچه *âqtchah.*

Assa-Fétida (pl.), خيل *khayl.*

Assaillant, هاجم *hâdjem*, محصر *mohasser*, زادم *zâdem.*

Il a Assailli, هجم *hadjam*, *hedjem*, *heguem*, حارب *hâreb*, غار *ghâr*, حصر *hassar*, قحم *qaham*, دحر *dahar.*

— Le loup a Assailli le bœuf, الديب قحم على البقر *éd-dyb qaham a'lä 'l-baqar.*

Assaisonné, متبّل *motabbel*, مطبوخ *matboukh.*

— Mal Assaisonné, مسلوق *maslouq.*

Il a Assaisonné, طبخ *tabakh*, طبّل *tabbel*, توبل *toubel*, دسم *dessem.*

Assaisonnement, تطييب *tattyyb*, طبخ *tabkh*, تربيه *terbyéh*, تابل *tâbel*, pl. توابل *teouâbel.*

Assassin, قاتل *qâtel*, *qâtil*, pl. قتّال *qottâl.*

Assassinat, قتل *qatl.*

Il a Assassiné, قتل *qatal*, *qatel.*

Il a été Assassiné, قتل *qotel*, انقتل *énqetel.*

Assaut, هجوم *houdjoum*, *hedjoum*, هجمه *hedjméh*, *hedjmah*, زدمه *zedmah*, *zedméh.*

— Il a donné l'Assaut, زدم *zedem* (*Voyez* Il a Assailli).

Assemblage, مجمع *medjmaa*, *megmaa* (en français *megmat*, t. de chimie), اجتماع *idjtimâa'*, اختلاط *ihhtilâtt.*

Il a Assemblé, جمع *djamaa*, لمّ *lamm.*

Il s'est Assemblé (il a été Assemblé), اجتمع *édjtama'*, *égtema'*, تجمع *tedjma'*, *tegma'*, تلمّم *telemmem.*

— Le conseil s'est Assemblé, اجتمع الديوان *édjtama' 'd-dyouân.*

— Ils se sont Assemblés, تجمّعوا *tedjemma'oû*, تلمّموا *telemmemoû*, اجتمعوا *édjtema'oû.*

Assemblée, محفل *mohafel*, pl. محافل *mohâfil;* جمعه *djema'h*, *guema'ah*, جماعه *djemâ'ah*, *guemâ'ah*, جمعيه *djema'yéh*, مجلس *meglis*, *medjlis.*

— Assemblée de cheykhs, مشيخه *mechaykhah*, مشيوخا *macheyoukhâ.*

Assentiment, رضا *riddâ*.

Assesseur (adjoint d'un juge), محضر القاضى *mohadder ĕl-qâd-dy*.

Il a **Asservi**, اسّر *âssar*, فتح *fatah*, استعبد *ésta'bed*, غلب *ghalab*.

Asservissement, اسيرة *âssyréh*, استعباد *ésti'bâd*.

Assez, بس *bess*, يكفى *yekfy*, *yekfey*, كفيا *kafyân*, با الكفايه *bi-'l-kefâyéh*.

— C'est **Assez**, يكفا *yekfâ*, *yek-fé*, يقدّ *yéqadd*, اخلاص *ĕkhlâss*, خلاص *khalâss*, بركه *berekéh*, فضنى *fodd-ny*.

Assidu, مهارس *memâress*, مواضب *mouâddeb*. مواظب *mou-adddeb*, *mouâzzeb*, دايم *dâym*, مداوم *modâouem*, *modâoum*, ملازم *molâzem*.

Il a été **Assidu**, وظب *ouad-deb*, *ouazzeb*, وضب *ouaddab*, دام *dâm*, داوم *dâouam*, مارس *mâres*.

Assiduité, مواضبه *mouâdde-béh*, مواظبه *mouâddebeh*, *mouâz-zeléh*, مداومه *modâouméh*, ملازمه *molâzeméh*, منلازمه *menlâzeméh*, جهد *djehed*, *djehd*.

Assiégé, محصور *mahssour*, pl. محصورين *mahssouryn*.

Il a **Assiégé**, حصر *hassar*, حاصر *hâsser*.

Assiégeant, محاصر *mohâsser*, pl. محاصرين *mohâsseryn*; محصر *mohasser*, pl. محصرين *mohes-seryn*.

— Les Assiégeans ont levé le siège, المحاصرين تركوا الحصار *ĕl-mohâsseryn tarakoû 'l-hissâr*.

Assiette (plat), صحن *sahan*, pl. صحون *sohoun*; طبق *tabaq*, صحفه *sohafah*, سيتيه *sy-tyeh*.

— (position), طرح *tarh*, حال *hâl*.

Assignation, حواله *haouâléh*, نسبه *nisbéh*, تخصيص *takhssyss*, تعيين *ta'yyn*.

Il a **Assigné**, حوّل *haoual*, نسب *nesseb*.

Assimilation, تمثيل *temthyl*, *temsyl*, تشبيه *techbyéh*.

Il a **Assimilé**, شبّه *chabbah*, *chebbah*, حسب بحال *hesseb be-hâl*.

— Tu Assimiles tous les hommes à toi, تحسب كلّ الناس بحالك *tehseb koll ĕn-nâs be-hâl-ak*.

Assis, جالس *djâlis*, *gâlis*, جالس *gâlis*, قاعد *qâ'id*.

Il a Assis (placé), وضع *ouadda'*.

Il s'est Assis, قعد *qaad*, جلس *djeless*, *djeliss*, *guelèss*, *djaless*, ڨالس *gâless*.

— Je suis Assis, انا جالس *ânâ djâlis*.

— J'étais Assis, انا كنت جالس *ânâ kont djâlis*.

— Assieds-toi! اقعد *ôqo'd*.

— Assieds-toi un instant, اجلس اوكان *êdjlis âouekân*.

Assistance (présence), حضور *houddour*, حضره *haddereh*, حضور *houddour*.

— L'Assistance (les gens présens), جمع الحاضرين *djema' 'l-hâdderyn*, السامعين *ês-sâma'yn*, الواقفين *él-ouâqefyn*.

— (secours), امداد *îmdâd*, عونه *a'ouneh*, اغاثه *e'âneh*, عون *a'oun*, معونه *ma'ouneh*.

Assistant (présent), حاضر *hâdder*, plur. حاضرين *hâdderyn*; موجود *moudjoud*, plur. موجودين *moudjoudyn*.

Il a Assisté (il a été présent), حضر *haddar*; *hadder*.

— (il a aidé), عان *a'ân*; ساعد *sa'ad* (Voyez Il a Aidé).

— Que Dieu t'Assiste! الله يساعد لسك *Allah yssâ'ad la-k!*

— Les grands doivent Assister le pauvre, الدولتليه يعضدوا الفقير *êd-douletlyêh ya'ddedoû 'l-faqyr*.

Association, شركه *cherkéh*.

Associé, شريك *cheryk*, plur. اشراك *âchrâk*.

Il a Associé, شرّك *charrak*, تشارك *techârek*.

— Il a été Associé, شرك *cherek*, انشرك *êncherek*.

Il s'est Associé, اشرك *êchreq*, اشترك *êchterek*.

Assommé, مرضوض *merdoudd*.

Il a Assommé, رضّ *radd*.

— L'archer a Assommé les paysans à coups de bâton, القواس رضّ الفلّاحين بالعصايه *êl-qaouâs radd êl-fellâhyn be-'l-a'ssâyéh*.

L'Assomption (fête des chrétiens), عيد مريم *e'yd Meryâm*, عيد العدرا *a'yd êl-a'drâ*, عيد ذا للا مريم *e'yd dê lêlâ Meryem*, عيد السيدك *e'yd ês-seydéh*.

Bien Assorti, متكفى من كلّ شى *motkaffy min koll chy*.

Il a ASSORTI, كفّا *kaffâ*, انبعض *êtbaadd*.

ASSORTIMENT, تبعيض *teba'ydd*.

— Assortiment de marchandises, تبعيض البضاعه *teba'ydd êl-boddâ'ah*.

— Des ASSORTIMENS, اجناس *êdjnâs*, انوا *ênouâ*.

ASSOUPI, نعسان *naassân*, pl. نعسانين *naassânyn*; ناعس *nâ'ïs*, مستنيم *mostenym*, *mostenaym*.

Il s'est ASSOUPI, نعس *naass*, كبا *kabâ*, استعس *êstena's*, استنام *êstenâm*.

Il a ASSOUPI, طفى *tafâ*, *tafey*, طفا *tafâ*.

ASSOUPISSEMENT, نعس *ne'ess*, نوم *noum*, *naum*.

Il a ASSOUPLI, ليّن *leyyen*

Il a ASSOURDI, صور *saouar*.

ASSOUVI, شبعان *chaba'ân*.

Il a ASSOUVI, اشبع *êchbaa*.

— Il a Assouvi ses désirs, اشبع شهواتهُ *êchba' chehouât-ho*, تبع شهوتهُ *tabaa chehout-ho*.

— Il a été Assouvi, شبع *choubè'*, *chabaa*.

Il a ASSUJÉTI (soumis), (*Voyez* Il a ASSERVI).

—(Il a Attaché, Affermi), (*V.* ces mots).

— (il a forcé), الزم *élzem*.

— Ils se sont Assujétis à cela, الزموا حالهم بهذا *êlzemoû hal-houm be-hadâ*.

— Nous ne voulons pas nous Assujétir à cela, ما نريد نقيّد نفوسنا فى هذا *mâ neryd neqyyd nefous-nâ fy hadâ*.

ASSURANCE (certitude), اعتماد *î'timâd*.

—(hardiesse), جسارة *djessâréh*, قوّة *qououéh*.

ASSURÉ (affermi), ثابت *thâ-bet*.

— (certain), صحيح *sahyh*, امين *âmyn*, مقرّر *moqerrer*, محقّق *mohaqqeq*.

Il a ASSURÉ (affermi), قوى *qaouä*, *qaouey* (*Voyez* Il a AFFERMI.)

— (certifié), يقّن *yeqqen* (*Voyez* Il a AFFIRMÉ).

Il est ASSURÉ (affermi), ثبت *thobet*, *thebet*.

— (certain), تيقّن *teyeqqen*, تحقّق *tehaqqeq*.

— Je suis Assuré qu'il l'a frappé, صحّ عندى انّ ضربهُ *sahh a'nd-y ênn darab-ho*.

ASSURÉMENT, طغرى *doghry*.

بالصحيح *be-'s-sahyh*, بصحيح *be-sahyh.*

ASSYRIE (pays d'Asie), بلاد اثور *belad Athour*, *belâd Assour.*

ASSYRIEN, اثورى *âthoury*, *âssoury.*

ASTHMATIQUE, ضايق النفس *dâyq ên-nefs*, حاشيان *hâchyân.*

— Il est Asthmatique, حشى *hachä*, *hachey.*

ASTHME, قدفه *qadfah*, ضيق النفس *deyq ên-nefs*, *dyq ên-nefs.*

ASTRE, نجم *nedjm*, *negm*, *nidjm*, pl. نجوم *nedjoum*, *negoum*, *noudjoum*, *nougoum*, نجم *noudjm*, *nougm*; كوكاب *koukâb*, pl. كواكب *keouâkeb*; نجمه *nedjméh*, *nigméh.*

Il a ASTREINT, زوّر *zaouar*, جبّر *djebber.*

ASTROLABE, اسطرلاب *âstorlâb*, *oustourlâb*, حنايه *hendyéh.*

ASTROLOGIE, منجمه *mendjeméh*, *mounedjeméh*, علم النجوم *e'lm ên-nedjoum*, علم التنجيم *e'lm êt-tendjym.*

ASTROLOGUE, منجّم *mounedjem*, *mounegguem*, فلكى *feleky.*

ASTRONOME (*V.* ASTROLOGUE).

ASTRONOMIE, علم الفلك *eelm êl-felek*, هندسه *hendesséh*, هيه *hayéh*, *heyéh*, هياه *hayâh* (*Voyez* ASTROLOGIE).

ASTUCE, حيله *héyléh.*

ASTUCIEUX, حيل *héyl*, احيل *âhyl.*

ATELIER, معمره *maamerah*, دار العمل *dâr êl-a'mel.*

— Atelier de taneur, دار الدبغ *dâr êd-dabgh*, *dâr êd-dabagh.*

— Atelier monétaire, دار السكه *dâr ês-sikkah* (d'où vient *sequin*).

— Atelier de constructions maritimes (*Voyez* ARSENAL).

ATLAS (montagne d'Afrique), جبل درن *djebel Deren*, درن *Deren*, جبل *Djebel.*

ATMOSPHÈRE, فلك *felek*, pl. افلاك *âflâk*, *êflâk*, هوا *haouâ.*

ATÔME, درّه *derréh*, شمّه *chemméh*, غبره *ghaberah*, pl. غبار *ghobâr.*

ATOUR, زينه *zéynéh*, pl. زينات *zeynât*; تريف *teryf*, زخرفه *zakhrefah*, مروّقه *mèrouaqéh.*

Une ATTACHE, ربط *rabt*, بند *band*, زرّ *zerr.*

— Une Attache de chameaux, كركره *kirkeréh*, *kirkiréh.*

Attaché, مربوط *marboutt*, معلق *mo'allaq.*

Il a Attaché, علق *a'llaq*, ربط *rabatt*, كزق *kazaq*, جمع *djuma'*, *djema'*, لز *lazz.*

Il s'est Attaché, (*Voyez* Il a Adhéré).

— (au figuré), تعلق *te'allaq*, تقرب *teqarreb*, غوى خطرة *ghaouä khattr-ho.*

— Attachez-vous à la vertu, اتقربوا للفضل *etqarreboû li-'l-faddl.*

— Il se l'est Attachée (au fig.), ضم الى حاشيتها *damm ilä hâchyét-hâ.*

— Le général se l'est Attaché et l'a comblé d'égards, ضمه الجنرال الى حاشيته واكرمه *damm-ho 'l-djénerâl ilä hâchyét-ho ou-êkrem-ho.*

Attachement (affection), (*V.* Amitié).

— (action d'attacher, lien), علاقة *a'llaqah*, ربطة *rebtah*, ربط *rabt.*

Attaquant, غازى *ghâzy*, حارب *hâreb.*

Attaque (s. f.), محاربه *mohâ-rebéh*, منازعه *mounazâ'ah*, هجوم *houdjoum*, تسخير *teskhyr*, حمله *hamléh*, غزوة *ghazaouéh* (*Voy.* Assaut).

Attaqué, مغزو *maghzou.*

Il a Attaqué, غزا *ghazâ*, سخر *sakhar*, نازع *nâzaa*, حارب *hâreb*, هجم *hadjam*, حوش *haouach*, نقز *naqqaz.*

— Il m'a Attaqué le premier, هو نقزني بالاول *houe naqqaz-ny be-'l-âouel.*

— J'ai Attaqué l'ennemi, غزوت العدو *ghazeouét él-adou.*

— Nous avons Attaqué vivement, غزونا شدا *ghazaounâ chid-dân.*

— Vous Attaquerez aujourd'hui, تغزوا النهار ده *teghzoû én-nahâr-déh.*

— Attaque! (imperat.) اغزى *öghzy*, *ëghzy.*

— Il est Attaqué, بيغزى *byogh-zey.*

— Il a été Attaqué d'une maladie, هو ابتلا بالوجعه *houe êbtelâ bi-'l-oudja'ah.*

Il est Attaqué de pulmonie, هو بيستحس فى وجع الريه *houe byestahass fy oudja' 'r-ryéh.*

Il a Atteint, بلغ *balagh*, لحق *lahaq*, طال *tâl*, حصل *hassel*, جلب *djalab*, نال *nâl.*

— Je ne puis pas y Atteindre,

ما اقدر اطول الى هذا *mâ âqdar âttoul îlä hadâ.*

— Il a Atteint le but., صاب نشان *sâb nichân.*

— La science ne s'Atteint pas avec le désir, العلم لا يبلغ بالتمنى *êl-e'lm lâ youblegh be-'t-temounny.*

Il a Attelé des bœufs, اقرن *êqren.*

Il a Attendri, رقّ *raqq*, ليّن *leyyen*, سخّف *sakkhaf.*

Attendrissant, مسخّف *mo-sakkhef.*

Attendrissement, تليين *te-leyyen*, تسخّيه *tessekkhyéh*, رقّه *reqqéh*, *riqqah.*

Il a Attendu, انتظر *êntedar*, *êntezâr*, استنظر *êstandar*, استانى *êstânä*, استانى *êstâunä*, *êstênnä*, استنا *êstannâ*, صبر *sabar.*

— Attends! (imp.) استنى *ês-tannä!* اصبر *ôsbour!*

— Pourquoi m'as-tu laissé Attendre? علايش خليتنى استنا *a'lêy-ch khalleyt-ny êstannê?*

— Attends jusqu'à demain, اصبر حتى غدوه *ôsbour hattä gha-douéh*, قف الى بكره *qeff îlä bokrah.*

— Attends un peu, اصبر شويه *ôsbour chouyéh*, طوّل روحك *tououl rouh-ak*, تعوّق شويه *ta'ouaq choyéh.*

— J'Attends qu'il vienne, انا قاعد فى انتظاره *ênâ qâ'id fy intidâr-ho.*

— Nous vous avons fait Attendre, عوقنا كم *a'oueqnâ-koum.*

— Il m'a fait Attendre à sa porte pendant trois heures, وقفنى على بابه ثلث ساعات *ouaqqaf-ny a'lä bâb-ho thelath sâ'ât.*

— Il s'Attend à cela, هومترجى فيه *houe meterdjy fy-hi.*

Attentat, اثم *âthem*, نفاق *nefâq*, جور *djour*, مجاسره *modjâs-seréh*, تجسّر *tedjessour.*

Attente, انتظار *întidâr*, *înti-zâr*, امل *âmil*, تاميل *tâmyl.*

— Frustré de son Attente, خايب من امله *khâyb min âmil-ho;* مايس من تامله *mâys min tâmil-ho.*

Il a Attenté, تجاسر *tadjâs-ser.*

Attentif, مقيّد *mouqayyed.*

Attention, بال *bâl*, نصته *nes-téh*, تقيّد *teqayyed*, تقيد *teqyd*, دقه *deqqéh*, *diqqéh.*

— Il a fait Attention, نصت *nesset*, صغا *saghâ*, ردّ بال *redd bâl.*

— Faites Attention! اعطوا نصته *â'ttoû nestêh!*

— Ce discours mérite Attention, هذا القول استاهل ردان البال *hadâ 'l-qoul éstâhel redân él-bâl.*

Il a ATTÉNUÉ, سحق *sahaq.*

ATTESTATION, شهاده *chehâdéh*, تشهاده *techehâdéh*, مشهاده *mechehâdéh*, اعلان *i'lân.*

Il a ATTESTÉ (rendu témoignage), شهد *chahad.*

— Il a Attesté (pris à témoin), استشهد *éstachehad.*

— J'Atteste Dieu et son prophète, نستشهد الله و رسولهُ *nestechehed Allah ou-ressoul-ho.*

— Il a Attesté les assistans, طلب الشهاده من الواقفين *talab éch-chehâdéh min él-ouâqefyn.*

ATTIÉDI, فاتر *fâtir.*

Il a ATTIÉDI, فتر *fattar.*

Il s'est ATTIÉDI, فتر *fatar*, *feter.*

— (au figuré), ارتخا *értekhâ*, *âssel.*

...l, آلات *âlât*, تدارك

teddârouk, تـقـل *teqel*, حوايـج *haouâydj*, مهمات *mohimât.*

Il a ATTIRÉ, جلب *djeleb*, جذب *djedeb*, *djezeb*, لقط *laqatt.*

— Il a été Attiré, اجتذب *édjtedeb.*

— L'aimant Attire le fer, المغناطيس يلقط الحديد *él-maghnâttys yelqolt él-hadyd.*

Il a ATTISÉ le feu, علّق النار *a'llaq én-nâr*, شعل *chaal*, ولع *ouellaa.*

ATTITUDE, وضع *ouddè'*, حال *hâl*, قيام *qyâm.*

ATTOUCHEMENT, مس *mess*, لمس *lemes*, *lems*, دقر *daqr*, *deqr.*

ATTRAIT, جذبه *djedbéh*, جذب *djedb*, سحب *sehb.*

Il a ATTRAPÉ (atteint), (*Voyez* ce mot).

— (pris), مسك *messek*, قبض *qabedd*, اخذ *âkhad.*

— (abusé), قبش *qabach*, غمّر *ghammar*, غرّ *gharr.*

— Tu m'as Attrapé par tes paroles, انت رميتني في الكلام *ént remeyt-ny fy-'l-kelâm*, مسكتني في كلامك *messekt-ny fy kelâm-ak.*

ATTRAYANT, جاذب *djâdib*, *djâzib.*

ATTRIBUÉ, منسوب *mansoub*, مخصوص *mukhsouss*, مختص *mokhtass*, خاصي *khâssy*.

Il à ATTRIBUÉ, نسب *nesseb*.

Il s'est ATTRIBUÉ, دعا نفسهٗ ل *da'â nafs-ho li*.

ATTRIBUT, صفة *siféh*, صفّه *seffêh*, pl. صفات *seffât*.

ATTRIBUTION, نسبة *nesbéh*.

ATTRISTÉ, حزين *hazeyn*, محروق *mahrquq*.

Il a ATTRISTÉ, حرق *haraq*, حزّن *hazzan* (*Voyez* Il a AFFLIGÉ).

Il s'est ATTRISTÉ (*Voy.* Il s'est AFFLIGÉ).

Il a ATTROUPÉ, جمع *djemaa'*, دعا *da'â* (*Voyez* Il a ASSEMBLÉ).

Il s'est ATTROUPÉ (*Voyez* Il s'est ASSEMBLÉ).

ATTROUPEMENT, جميعه *djemy'ah*, قوم *qaoum*, *qoum*, *qaum*.

AU (art.), لِلـ *li-l-*, الى الـ *ilä-'l-*; — Au père, للاب *li-'l-âb*; — Au fils, للابن *li-'l-êbn*.

— Au-dessus, على *a'lä*, فوق *fouq*, *fauq*, *faug*, من فوق *min-fouq*, *min-foug*, *min-fauq*.

— Au-dessous, تحت *taht*, من تحت *min-taht*.

— Au loin, على بعيد *a'lä ba'yd*.

— Au-dehors, خارج *khâredj*, برّا *barrâ*, على برّا *a'lä barrâ*.

AUBE (vêtement sacerdotal), كسوة بيضا *kissouah baydâ*, كتونه *kettounéh*, pl. كتونات *kettounât*.

AUBE du jour, وجة الصبح *ou-djét ès-sobh*, شق الفجر *cheqq êl-fedjr*, طلوع الضو *toulou' éd-daou* (*Voyez* AURORE).

AUBERGE, فندق *fandaq*, *fondaq* (en ital. *fondaco*), منزل *menzel*, دار النزل *dâr ên-nouzoul*, حانوت *hânout*.

AUBERGINE, بدنجان *bedendjân*, *bedengân*, بدنجال *bedendjâl*.

AUBIFOIN, احبيبور *âhbeybbour*, بلعمان *bella'mân*.

AUCUN, ما احد *mâ âhed*, *mâ âhd*, لا احد *lâ âhd*.

— Aucun des ennemis ne s'est rencontré devant nous, ما عرضنا احد من العدو *mâ a'red-nâ âhd min êl-a'dou*.

AUCUNEMENT, ابداً *abadân*, لا واصل *lâ-ouâssel*, حتى شي *hattä-chy*, اصلاً *aslân*, اصلا *âslâ*.

AUDACE, جرّاه *djerrâh*, جساره

ïljessâréh, وقاحة *ouqâhah*.

Audacieux, جسور *djessour*, جرز *djeriz*, مزرزر *mozerzer*.

Audience, نصتة *nistéh*.

— Audience d'un magistrat, ديوان *dyouân*, ركاب *rikâb*.

— Il a donné Audience, نصت *nassat*, عطا نصتة *a'ttâ nistéh*.

— Il a refusé Audience, ابى النصتة *âbä 'n-nistéh*.

Audiencier, محضر *mohddar*.

Auditeur, سامع *sâmè'*, حاضر *hâdder*, pl. حاضرين *hâdderyn*.

Auge, حوض *houdd*, *haoudd*, تكنة *teknéh*, جرن *djourn*, plur. اجران *âdjerân*; بركة *borkéh*, plur. برك *borq*.

Augmentation (*Voyez* Accroissement, Addition).

Il a Augmenté, v. a. (*Voyez* Il a Accru).

— v. n., نشا *nechâ* (*Voyez* Il s'est Accru).

— Le vent Augmente, يثور الهوا *ytour êl-haouâ*.

Augure, فال *fâl*, بخت *bakht*, علامة *a'lâméh*.

— Bon Augure, بخت مليح *bakht melyh*, فال طيب *fâl tayeb*.

— Mauvais Augure, فال وحش *fâl ouahèch*, بخت اسود *bakht âssoued*.

— Il a tiré Augure, فوّل *faouel*, استفول *êstafaouel*.

Auguste, عزيز *a'zyz*, جليل *djelyl*.

Auguste-César (n. pr.), اوغسطس قيصر *Aoughostos-Qayssar*.

Aujourd'hui, اليوم *êl-youm*, *âl-yaum*, النهار ده *én-nahar déh*.

— Dès Aujourd'hui, من اليوم *min âl-yaum*, من حال *min hâl*.

—Jusqu'à Aujourd'hui, الى اليوم *îlä êl-youm*, الى يومنا هذا *îlä youm-nâ hadâ*.

Aumône, صدقة *sedqah*, *sadaqah*, pl. صدقات *sadaqât*, زكاة *zekâh*, زكاة *zekât*, زكوة *zekouah*, حسنة *hesnéh*.

— Il a fait l'Aumône, تصدّق *tessaddaq*, زكا *zakâ*.

— Il a demandé l'Aumône, شحد *chahad*, استعطا *êsta'ttâ*.

—Il a refusé l'Aumône, خيّت *khayyét*.

Aumônier (qui fait l'aumône), متصدّق *metsaddeq*, متزكي *metzakky*, معطى الصدقة *maatiy 's-*

sedqah, معطى الزكاة *meatty 'z-zekâh.*

AUNAGE, قياس *qyâs*, قياسه *qyâsseh.*

AUNE, ذراع *derâa'*, plur. اذرع *âdra'*, *âdrou*, پيك *pyk.*

— Combien d'Aunes a-t-il de longueur? كام ذراع طوله *kiam dera' toul-ho?*

— Demi-Aune, نصف الذراع *nousf êd-derâa'*, نص ذواع *nouss-dera'.*

— Quart-d'Aune, رُبع الذراع *roub' êd-derâa'.*

— Une Aune et demie, ذراع و نصف *derâa' ou-nousf*, ذراع و نص *derâ' ou-nouss.*

— Trois - quarts d'Aune, ثلاث اربع الذاع *theleth ârba' 'd-derâa'.*

Il a AUNÉ, قدّر *qaddar*, درع *daraa*, قاس *qâs.*

AUPARAVANT, من قبل *qabl*, *min qabl*, بالاوّل *bê-'l-âouel*, في الاوّل *fy-'l-âouel*, اوّلا *âouelân*, *âoulân*, اوّلا *aoulâ*, مقدما *meqdamân*, مقدّما *mouqaddemân*, قبايله *qabâylah*, قبايل *qabayl*, اقبايله *âqbâylah*, اقبايل *âqbâyl*, سابقا *sâbeqân.*

— Comme nous avons dit Auparavant, كما ذكرنا سابقا *kamâ zeker-nâ sabeqân.*

— Long-temps Auparavant, في ما سالف *fy mâ sâlef.*

AUPRÈS, عند *a'nd*, نحو *nahou*, بقين *yeqyn*, قريب *qâryb*, جنب *djanb*, بجانب *be-djânb*, قدام *qouddâm*, قرب *qorb*, في قرب *fy qorb.*

— Auprès de moi, عندي *a'nd-y*, جنبي *djanb-y.*

— Il a du crédit Auprès des grands, له داله عند الاكابر *le-ho dâléh a'nd êl-âkâber.*

Il AURA, يكن عنده *yekon a'nd-ho.*

— Elle Aura, يكن عندها *yekon a'nd-hâ.*

Le doigt AURICULAIRE, الصبع الصغير *ês-saba' ês-saghyr.*

AURORE, صبّاح *sabbâh*, صبح *sobh*, سحر *sahar*, فجر *fegr*, *fedjr*, *feger*, *fedjêr*, طلوع الشمس *toulou' 'ch-chems*, طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'ch-chems*, طلوع الفجر *toulou' êl-fedjr*, طلوع النهار *toulou' 'n-nahâr*, طلع الفجر *tela' 'l-fedjr*, طلع النهار *tela' 'n-nahâr* (*Voyez* AUBE du jour).

— Du couchant à l'Aurore,

من الغرب الى الشرق *min él-gharb ìlä 'ch-cherq.*

AUSPICES (*Voyez* AUGURE).

— (protection), جيرة *djyréh.*

— Sous vos Auspices je suis tranquille, فى جيرتكم انا امين *fy-djyrét-koum ênâ âmyn.*

— Jour d'heureux Auspices, يوم مبارك *youm mobârek*, يوم امبارك *yaum êmbârek.*

AUSSI, كمان *kemân*, ايضا *âyd-dân*, يضان *yddân*, انيت *énnyt*, كمانا *kemânâ.*

— Il est Aussi grand que moi, طولهُ قدّى *tout-ho qadd-y.*

— Aussi peu que tu voudras, قدّ ما تريد قليل. *qadd mâ teryd qa-lyl.*

— Deux ou trois fois Aussi grand, قدّهُ طربقين او ثلاثه *qadd-ho taryqyn âou thelâthéh.*

AUSSITÔT, فى الساعة *fy-'s-sâ'ah*, داب الطريق *dêb-ét-taryq*, على غفلة *a'lä ghafléh*, على غارّدة *a'lä ghârredah*, دغيا *daghyâ*, داب *dêb*, دبا *debâ*, من داب *min-dêb*, انداب *ìn-dêb*, داب عاد *dêb-a'ad*, من دا بعد *min-dê-baad*, من داب عاد *min-dêb-a'âd*, بساعتهُ *be-sâa't-ho* فى الحال *fy-'l-hâl.*

— Il s'en ira Aussitôt, دبا يمشى *debâ yemchy.*

— Je suis arrivé Aussitôt que toi, وصلت سوا مثلك *ouasselét saouâ methl-ak.*

— Aussitôt après, من داب الفوق *min-dêb-él-fouq.*

AUSTÈRE, عابس *aâbess.*

AUTAN (vent du midi), جنوبى *djenouby.*

AUTANT, قدر *qadr, qadar*, قدّ *qadd*, قدّ ما *qadd-mâ.*

— Autant que moi, قدّى *qadd-y.*

— Autant que toi, قدّك *qadd-ak.*

— Autant que lui, قدّهُ *qadd-ho*;—Autant qu'elle, قدّها *qadd-hâ.*

— Autant de vin que d'eau, قدّ النبيد قدّ الموية *qadd ên-nebyd qadd él-moyéh.*

— Autant que je le pourrai je te servirai, قدّ ما اقدر اقضى حاجتك *qadd mâ âqdar âqdey hâdjét-ak.*

— Autant je suis obligeant Autant tu es vilain, قدّ انا كريم قدّ انت غشيم *qadd ânâ kerym, qadd ént ghâchym.*

AUTEL, محراب *mihrâb*, pl. محارب *mehâreb;* مذبح *medbah*, pl. مدابح *medâbeh;* تبليط *teblytt*, plur. تباليط *tebâlytt.*

AUTEUR. مؤلف *mouâllef*, *moâllef*, plur. مؤلفين *moâllefyn;* مصنف *mossannef*, plur. مصنفين *mossannefyn.*

— Il est l'Auteur de la querelle, هو بعث الشاماطه *houe baath êch-châmâttah*, منه الاختصام *min-ho 'l-ikhtissâm*, هو مبتدى الخصم *hau mobtedy 'l-khesm.*

AUTHENTIQUE, صحيح *sahyh*, محقق *mohaqqeq*, مشور *mechour.*

AUTHENTICITÉ, تحقيق *tehaqqyq*, حقه *haqqah.*

AUTOMNE, خريف *kharyf*, فصل ذا لخريف *fasl dê-'l-kharyf.*

— Fruits d'Automne, خرفيه *kharfyyah*, *kharfyyéh.*

Il a AUTORISÉ, ثبت *thebbét*, استحسن *éstahssen*, *estahssan*, فوض *faouadd*, سجل *sedjel*, نفد *neffed.*

AUTORITÉ, اقتدار *iqtidâr*, دوله *doulah*, *douléh*, استقلال *istiqlâl*, قيمه *qeyméh*, *qeymah*, صوله *soulah*, قدره *qaderéh.*

AUTOUR, حول *houl*, *haoul*, دور *daouar*, *daour*, *dour*, باطراف *b-âttrâf.*

AUTOUR (oiseau), نسر *nesr*, *nisr.*

AUTRE, اخر *âkher*, *âkhar*, pl. اخرين *âkheryn;* غير *ghayr*, pl. أغيار *âghyâr.*

— L'un et l'Autre, اثنين هم *éthneyn-houm*, اثنين هما *éthneyn-houmâ.*

— Il n'y a pas d'Autre Dieu que Dieu, لا اله الا الله *lâ ilah éllâ Allah.*

— Les Autres hommes, بقيه الناس *baqyét ên-nâs.*

— Nous attendions d'un jour à l'Autre, من يوم الى يوم كنا مستنظرين *min yaum ilä yaum konnâ mostanderyn.*

— Donne-m'en encore un Autre, اعطينى واحد اخر *â'tty-ny ouâhed âkher.*

— Ils s'aident l'un l'Autre, يساعدوا بعضهم بعض *yssâ'doû baadd-houm baadd.*

— Les uns sont riches, les Autres sont pauvres, البعض غنين و البعض فقرا *êl-baadd ghanyyn ou êl-baadd foqarâ.*

— Autre chose est de dire, Autre chose de faire, الحديث شي و الفعل شي *él-hadyth chy ou-él-feel chy.*

Autrefois, سابقا *sâbeqân*, في السابق *fy-'s-sâbeq*, من قديم *min-qadym*, في اوّل الزمان *fy âouel éz-zemân*, قبايل *qabâyl*, قبايله *qabâylah*, اقبايل *âqbâyl*, اقبايله *âqbâylah* (*Voy.* Anciennement, Antérieurement, Auparavant).

— Il y avait Autrefois, كان في قديم الزمان *kân fy qadym éz-zemân*, قديما كان *qadymân kân*, في زمان القديم كان *fy zemân él-qadym kân.*

— Une Autre fois, نوبه غيره *noubéh ghayrah*, نوبة اخرى *noubét ôkhrü*, مرّة اخرى *marrat ôkhrü*, طريق اخر *taryq âkher.*

Autrement, غيرا *ghayrân.*

Autriche, اوستريا *Aoustryâ* (*Voyez* Allemagne).

Autrichien, اوستريانى *âoustryâny*, اوسترى *âoustryy* (*Voyez* Allemand).

Autruche, نعام *na'âm*, نعامه *na'âméh*, نعه *na'méh*, plur. نعم *na'm.*

—Plumes d'Autruche, ريش نعام *rych na'âm.*

Autrui, غريب *gharyb.*

— Le bien d'Autrui, الرزق الغريبى *ér-rezq él-gharyby.*

— Ce que tu ne désires pas pour toi, ne le désire pas à Autrui, شي ما تريد لنفسك لا تريده لغيرك *chy mâ teryd li-nefs-ak lâ teryd-ho li-ghayr-ak.*

Aux (art.), لل *li-l-.*

— J'ai dit Aux domestiques, قلت للخدام *qolt li-l-khoddâm.*

— Montre la place Aux maçons, ارى الطرح للبنايين *âry 'l-mattrah li'-l-bénnâyyn.*

Auxiliaire, ناصر *nâsser*, plur. ناصرين *nâsseryn*, انصاريه *ânsâryéh.*

— Armée Auxiliaire, عسكر الامداد *a'sker él-îmdâd.*

Il Avait, كان عنده *kân a'nd-ho*, كان له *kân le-ho*; — elle Avait, كان عندها *kân a'nd-hâ*, كان لها *kân le-hâ*; — ils Avaient, كان عندهم *kân a'nd-houm*, كان لهم *kân le-houm.*

— Il Avait beaucoup d'Argent, كان عنده فلوس كتير *kân a'nd-ho felous kethyr.*

— Il Avait été, قد كان *qad*

kân, قد كان هو qad kân houe, هو كان hou kân; — elle Avait été, قد كانت qâd kânét, هى كانت hy kânét, hya kânét.

— J'Avais été, كنت kont, kount, انا كنت ânâ kont; — tu Avais été, انت كنت ênt kont (en s'adressant à un homme); انتى كنتى ênty konty, انتِ كنتِ ênti konti (en s'adressant à une femme); — ils Avaient été, قد كانوا qad kânoû, هم كانوا houm kânoû.

Avalé, سقوف sefouf.

Il a Avalé, بلع belaa, bala', ابتلع êbtela', جرع djeraa, كرع kara', kera', سف saff, seff, شرق charaq, زلط zalatt, كبع keba'.

— Il nous faut Avaler le calice de l'adversité, كاس المصايب لابد نتجرعه kâs él-mossâyb lâbod netedjera'-ho.

Avancement (progrès), اقبال iqbâl.

Il a Avancé, قبل qabal, qabel, قدم qadam.

— Il a Avancé de l'argent, دفع فلوس defaa felous.

Il s'est Avancé, قدّم qaddam, تقدّم teqaddam, جانب djâneb, جنب djaneb.

Avanie, عوانه a'ouâneh, بُلص bouls, pl. بلوص boulouss, افترا iftirâ.

— Il a fait une Avanie, بلص balass تعاون ta'âouen.

— Qui fait une Avanie, معاون ma'âoun, عاوانى a'âouâny.

Avant, قبل qabel, qabl.

— Avant toi, قبل منك qabl minn-ak.

— Trois heures Avant dîner, قبل الغدا بثلاث ساعات qabl él-ghodâ be-thelâth sa'ât.

— Avant cela, قبايل qabayl.

— Avant que, قبل ما qabl mâ, قبلما qabl-mâ, قبل ان qabl-ân.

— Avant que tu ne viennes, قبل ما تجى qabl-mâ tedjy, qabl-mâ teguy.

— Plus Avant, زد zid, زيد zyd.

— L'Avant du vaisseau, مقدم ذا المركب moqdem dâ-'l-merkeb, بروة brouah, بروّة braouah (en esp. proa).

Avantage, منفعة menfa'ah, نصيب nessyb, فايدة fâydéh, pl. فوايد faouâyd.

— Ce marchand a retiré de l'Avantage de son voyage, هذا التاجر افيد من مسافرته hadâ 't-tâgir êfyd min mosaferêt-ho.

Il a AVANTAGÉ, نوّف naouaf.

AVANTAGEUX, نافع nâfè', مفيد mofyd.

AVANT-COUREUR, مخبّر mokhabber, مبشير mobachyr.

AVANT-GARDE, عكسر القدّامى a'sker 'êl-qouddâmy, وجة العسكر oudjét êl-a'sker, طليعة ذا العسكر taly'ah dê-'l-a'sker, المحلة الاوليه êl-mehallah êl-âoulyah.

AVANT-HIER, قبل البارح qabel êl-bârah, اوّل البارحين âouel êl-bârahéyn, اوّل امس âouel êmess, اوّل امبارح âouel êmbârah, الوّل البارح êl-ouel êl-bârah, لوّل البارح l-ouel êl-bârah.

AVANT-MUR, السور البرّانى ês-sour êl-barrâny.

AVARE, بخيل bakhyl, plur. بخال bokhâl, بخلا bokhlâ; شحيح chahyh, plur. شحاح chohâh; خسيس khassyss, طامع tâmè'.

AVARICE, بخل bokhl, شح chèhh, chahh, شحح chahah.

AVARIE, ضرر darar, زيان zyân, نقصه noqsah.

AVEC, مع ma'; ويا ouyâ, oueyâ, وايا ouêyâ; بـ be-, bi-.

— Avec moi, معى ma'-y, واياى oueyâ-y.

— Avec toi, معك ma'-ak, وياك ouyâ-ak (en s'adressant à un homme); معكى ma'-ky, واياكى ouêyâ-ky (en s'adressant à une femme).

— Avec lui, معه ma'ho, واياه ouéyâ-ho; — avec elle, معها ma'-hâ, واياها ouêyâ-hâ.

— Avec nous, معنا ma'nâ, وايانا ouêyâ-nâ.

— Avec vous, معكم ma'-koum, واياكم oueyâ-koum.

— Avec eux, avec elles, معهم mâhoum, واياهم oueyâ-houm.

— Viens Avec moi, طالع اوياى tâlè' ouêyâ-y.

— Avec qui étais-tu là? مع من كنت انت هناك ma' men kont ênt henâk?

— Il l'a frappé Avec un bâton, ضربه بعصايه darab-ho be-a'ssâyéh.

— Avec peine, محال mouhâl, بالمشقه bi-'l-mouchaqqah.

AVELINE, فندق fondoq, بندق

bendoq, زلزال لـوز *zelzâl-louz*, زلز اللوز *zelz êl-louz*.

AVÈNEMENT, طلوع *toulou'*, ورود *ouroud*.

— Avènement au trône, جلوس *djelouss*, *djoulouss*.

L'AVENIR, الزمان الهضارع *êz-zemân êl-moddârê'*.

— A l'Avenir, لقدّام *li-qoddâm*, حينا *heynâ*.

AVENTURE, واقعة *ouaqa'ah*, pl. وقايع *ouqâya'*, قضا *qaddâ*.

AVÉRÉ, تحقيق *tehaqqyq*, مثبّت *mathabbet*, مثبوت *mech-bout*, محقق *mohaqqeq*.

Il a AVÉRÉ, تحقق *tehaqqaq*, ثبّت *thebbet*, سجّل *sedjel*, *seg-gel*, *seggueł*.

— On a Avéré qu'il avait tué, سجّلوا عليه انه قتل *sedjelloû a'lay-hi enne-ho qatel*.

AVERSE, مطر *mattar*, pl. امطار *âmtâr*, شطا *chittâ*.

AVERSION, نفره *nefreh*, كره *kerh*, اكراه *êkrâh*, *îkrâh*, بغض *baghd*, بغضة *baghdah*, قرف *qerf*, كراهه *kerâhah*.

— Il a eu en Aversion, قرّف *qarref* (*Voyez* Il a ABHORRÉ).

— Je l'ai en Aversion, كرهت نفسي منه *kerehet nefs-y min-ho*, قلبت نفسي عنه *qalebet nefs-y a'n-ho*.

Il a AVERTI, اخبر *âkhbar*, خبّر *khabbar*, اعلم *âa'lem*, نسّح *nassèh*, *nassah*.

AVERTISSEMENT, خبر *khabar*, *khaber* (*Voyez* ANNONCE et AVIS).

AVEU, اقرار *îqrâr*, *êqrâr*, اعتراف *î'tirâf*.

AVEUGLE, اعمى *âa'mmä*, اعمى *â'mä*, اعما *â'mâ*, عمى *a'mü*, plur. عما *eu'ma*, عميان *o'myân*, *ou'myân*, *eu'myân*, ضرير *daryr*, pl. ضريرين *daryryn*.

— L'hôpital des Aveugles, دار العميان *dâr êl-ou'myân*.

— Il a feint d'être Aveugle, تعامى *tea'âmä*.

Il a AVEUGLÉ, اعمى *âa'mey*, اعما *âa'mâ*.

AVEUGLÉMENT, عماوة *a'mâoueh*.

Vous AVEZ, عندكم *a'nd-koum*.

— Certes vous Avez raison, انّ عندكم الحق *ênn a'nd-koum êl-haqq* (m. à m. chez vous est le droit).

— Vous Avez été, كنتم *kon-toum*, *kountoum*, كنتوا *kontoû*, *kountoû*, انتم كنتم *êntoum-kon-*

toum, انتوا كنتوا *êntoû-kontoû.*

Avicenne (n. pr.), ابن سينا *Êbn-Synâ.*

Avide, حريص *haryss*, طامع *tâmè'*, طميع *tamy'*, plur. طمّاع *tammâ'*, ماسك *mâssek*, شرة *cherh.*

Avidité, طمع *tam'*, *tami'*, طماعة *tamâ'ah*, حرص *hers*, *hirs*, شراهة *cherâhah.*

— L'Avidité perd les hommes, الطمع يغرّق الناس *êt-tam' yghar-raq ên-nâs.*

Avila (v. d'Esp.), افيله *Afylah.*

Avili, قبيح *qabih*, قبّيح *qob-byh*, دليل *delyl*, حقير *haqyr*, pl. حقيرين *haqyryn* (*Voy.* Abject).

— Avili de prix, رخيص *ra-khyss.*

Il a Avili, حقر *haqqar*, دلّل *dellal*, بهدل *behdel*, دنا *danâ*, نقص *naqass*, بخس *bakhass*, نجس *nedjess.*

Il s'est Avili, دنو *danoû*, حقر *hoker*, دل *dell.*

Avilissement, حقارة *haqaréh*, *hiqâréh*, تحقير *tehaqyr*, تدليل *ted-lyl*, دنا *danâ*, دناوة *danâouéh*, نقص *naqss* (*Voyez* Abjection).

Aviron, مجداف *midjdâf*, *migdâf*, مقداف *meqdâf*, *miqdâf*, *mouqdâf*, *migdâf*, pl. مقادف *me-qâdef.*

Avis (avertissement), نسيحه *nessyhah*, pl. نسايح *nessâyh*; تنبيه *tenbyéh*, *tenbyah*, نصح *nash*, pl. نسايح *nessayh* (*Voyez* Avertissement, Annonce).

— (opinion), ظنّ *zenn*, *zann*, قياس *qyâss*, تخمين *tekhmyn.*

— Avis au public, وعظ *oua'ezz.*

— Il a été d'Avis, ظنّ *zann*, خمّن *khammen.*

— Il a été du même Avis que vous, توافق معكم *touâfeq ma'-koum.*

Avocat, وكيل *oukyl*, فقيه *fa-qyh.*

Avoine, هرطمان *hertemân*, خرطال *khortâl*, شوفان *choufân.*

Il a Avoisiné, قارب *qâreb.*

Nous Avons, عندنا *a'nd-nâ*, لنا *le-nâ.*

— Nous Avons une grande maison, لنا دار كبير *lenâ dâr ke-byr.*

— Nous Avons été, كنّا *kon-nâ*, احنا كنّا *êhnâ-konnâ*, نحن كنّا *nahn-konnâ.*

Il a AVORTÉ (il est né avant terme), سقط *saqatt.*

— Elle a Avortée (l'accouchée), سقّطت *saqqattét*, طرحت *tarahét.*

AVORTEMENT, سقط *saqtt*, طرح *ter'h.*

AVORTON, سقوط *saqoutt*, مسقط *mosqatt*, مسقوط *mesqoutt.*

AVOUÉ (procureur), وكيل *oukyl.*

Il a AVOUÉ, اعترف *é'teraf*, قرّ *qarr.*

— Tu Avoues, بتقر *betqerr.*

— Il a fait Avouer, قرّر *qarrar.*

AVRIL, ابريل *âbryl*, نيسان *nyssân.*

AXE, قطب *qotb*, زاويه *zâouyéh*, محور *mihouer.*

AXIÔME, قول *qoul*, مقال *meqâl*, مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmsâl*; قاعيك *qâ'ydéh.*

AYAR, neuvième mois de l'année solaire, correspondant à mai, ايار *âyâr.*

AYCHAH (n. pr. fém.), عيشه *A'ychah.*

AYEUL, جد *djedd*, *djidd*, *gedd*, *guedd*, بابا *bâbâ*, سيدى *sydy.*

AYEULE, جدّه *djeddéh*, *djeddah*, *djiddah*, *geddéh*, *gueddéh*, يومه *youmah*, ستّ *sett*, plur. ستّات *settât.*

Les AYEUX, اجداد *édjdâd*, جدود *djedoud* (*Voyez* Les ANCÊTRES).

AYLOUL (premier mois de l'année solaire, correspondant à septembre), ايلول *âyloul*, *éyloul.*

AYN ع, dix-huitième lettre de l'alphabet arabe, vingtième de l'alphabet moghrebin, donne à la voyelle qui l'accompagne un son guttural et syncopé, عين *a'yn*, العين *êl-a'yn*, لعين *l-a'yn.*

AZAMUR (v. d'Afr.), ازمور *Azamour*, ازمّور *Azammour.*

AZEROLE, مشمله *mouchmoulah*, *mouchmilah.*

AZEROLIER, شجرة ذا المشمل *chadjerah dê-'l-mouchmoul.*

AZILA (v. d'Afr.), اصيلا *Asylâ.*

AZUR, لاجورد *lâdjouerd.*

AZURÉ, لاجوردى *ladjouerdy*, ازرق *âzraq*; fém. زرقا *zerqâ*, اسماوى *ésmaouy.*

AZYME (pain sans levain), فطير *fattyr*; pl. فطاير *fottâyr.*

B

B ب, seconde lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, با *bâ, bê, bé*.

Babil, لتّ *lauti*, لقش *lauqch*.

Babillard, هاذر *hâder*, لتيت *lattyt*, لقيش *laqych*, لقاش *laqqâch*, قوّال *qaouâl*, هرّاف *herrâf*, كثير الكلام *kethyr êl-kelâm*.

— Femme Babillarde, بلطه *bultah*, سليطه *selyttah*.

Il a Babillé, هذر *hadar*, لتّ *latt*, لقش *laqach*, حكا *hakâ*.

Babord, جانب شمال المركب *djânb chemâl êl-merkeb*, كريدر متاع اليسار *korrydor mtâa' 'l-yssâr*.

Babouche, بابوج *bâboudj*, pl. بوابيج *bouâbydj*.

— Faiseur de Babouches, بوابيجي *bouâbydjy*.

Babouin, قرد ميمون *qerd meymoun*.

Babylone, بابل *Bâbel*, *Bâbil*.

Bacha (*Voyez* Pacha).

Badin, لطيف *lattyf*, لطيفي *lattyfy*, علاك *a'llâk*, خلبوص *khalbous*, plur. خلابيص *khelabyss*.

Badinage, لعب *laab*, لطف *loutf*, لطيفه *lattyféh*, خلبصه *khalbesséh*.

Il a Badiné, لعب *laab*, بحبح *bahabah*, علك *a'lak*, خلبص *khalbess*.

Baeza (v. d'Esp.), بياسه *Beyâssah*.

Il a Baffoué, زبل *zebel*, هزر *hezzer*.

Bagage, اثواب *êthouâb*, روبا *roubâ*, حمله *hamlah*, *hamléh* (*Voy.* Attirail).

Bagatelle, جزيه *djezyéh*, pl. جزيات *djezyât*; تنتيش *tentych*, pl. تناتيش *tenâtych*.

— C'est une Bagatelle pour lui, هذا تنتيش عنده *hadâ tentych a'nd-ho*.

Bagdad (v. d'Asie), بغداد *Baghdâd*.

— Natif de Bagdad, بغدادى *baghdâdy*.

Bague (*Voyez* Anneau).

Baguette, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân*; قنبة *qannabah*, pl. قنبات *qannabât*, مدكّ *madakk*.

Bahut (coffre), سبت *sebt*, pl. اسبات *âsbât*, صندوق *sendouq*.

Bai, اسمر *âsmar*, دورى *doury*.

Baie (petit golfe), كرفز *korfoz*. *kerfez*, مرسى *mersä*, موردة *mouradah*, جون *djoun*.

— (de fruit), حبّ *hebb*, *hobb*, حبّة *hebbéh*.

Il a **Baigné** (mouillé), بلّ *bell*, صبّغ *sabbagh*, فزك *fazag*.

Il s'est **Baigné**, استحمّ *éstahamm*.

— Je me suis Baigné, استحممت *éstahamemt*.

Baigneur (qui se baigne), مستحمم *mostahamem*.

— (qui tient un bain), حمّامجى *hammâmdjy*.

Baignoire, حوض الحمّام *houdd él-hammâm*.

Bail, اجارة *édjâréh*.

— Il a pris à Bail, كرا *kerâ*.

Bain, حمّام *hammâm*, plur. حمّامات *hammâmât*, حمّامين *hammâmyn*.

Il a **Baisé**, باس *bâss*, باوس *bâouss*, تقبّل *teqabbel*, تباوس *tebâouss*.

— Ils ont Baisé sa main, قبّلوا يدهُ *qabbeloû yd-ho*.

Un **Baiser**, بوس *bouss*, plur. بوسة *boussah*.

Baisse, تنزيل *tenzyl* (*Voyez* Abaissement).

Il a **Baissé** (v. a.), نحا *nakhâ*, طاطا *tattâ*, تكا *takâ* (*Voyez* Il a Abaissé).

— (v. n.), (*V*. Il s'est Abaissé).

— Baisse toi et ramasse cela, طامل ظهرك وحوش هذا *tâmel dahr-ah ou-houch hadâ*.

— Il a Baissé de prix, رخص *rakhass*.

— Il a fait Baisser de prix, رخّص *rakkhass*.

— La toile de France a Baissé de quinze pour cent, قماش فرنجى رخص خمستعش فى الميه *qoumâch frangy rakhass khamsta'ch fy-'l-myéh*.

Bal, رقاص *riqâss*, رقص *reqqess*, تعليلة *taalyléh*.

Baladin, بلهوان [illegible]. pl. بلهوانس [illegible]; [illegible] [illegible] pl. [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]*ouryn*.

[illegible] [illegible] *[illegible]ourek*, [illegible] [illegible]*parvon*.

[illegible] [illegible] [illegible]*mtubah*, [illegible] [illegible] [illegible] *mek*- مكانس pl. [illegible]; [illegible] [illegible] *[illegible]heh*.

[illegible] ياقوت يماني [illegible]

[illegible] [illegible] *myzan*, plur. [illegible] وزنه *oueznéh*; [illegible] pl. سنجات *san*-[illegible]

[illegible] la Balance, وزن [illegible]

[illegible] juste, ميزان مضبوط [illegible]

[illegible]que de la Balance, [illegible] *bourdj él-myzân*.

[illegible] de pendule, رقّاص [illegible]

[illegible]AGE, تشطيب *techtyb*.

[illegible] BALAYÉ, اشطب *échteb*, [illegible]*annass*, كنّس *kannass*.

[illegible]AYURE, كناسه *konnassêh*, [illegible]*léh*.

[illegible] (v. d'Esp.), بربشتر [illegible]

Balbek (v. de Syrie), بعلبك *Baalbek*.

Il a **Balbutié**, نعنع *naanaa*, تمتم *temtem*.

Baleine (cétacée), قيطوس *qytous*, بيله *bylah*, حوت *hout*, pl. حيتان *haytân*.

Baliste, منجنيق *mandjanyq*, قذّاف *qaddâf*, *qazzâf*.

Balivernes, كلام بطال *kelâm battâl*, ترّهات *torréhât* (*Voy.* **Bagatelle**, **Babil**, **Bavardage**).

Balle à jouer, كوره *kourah*, *kaourah*, *kaurah*.

— de fusil, رصاص *ressâs*, رصاصه *ressâssah*, ثقل *thaqyl*, *tsaqyl*, زلطه *zelattah*.

— de marchandises, فرده *ferdéh*, *fardêh*, *fardah*, pl. فردات *ferdât*; غايشه *ghâychéh*, شدّه *chaddah*, *cheddéh*, plur. شدّات *cheddât*; باله *balah*, pl. بالات *bâlât*; حمل *haml*, pl. احمال *éhmâl*.

— de café, سنصان *sinsân*.

Ballon, طابه *tâbéh*, *tâbah*, pl. طابات *tâbât*; عكره *o'krah*, *eukrah*.

Ballot (*Voyez* **Balle** de marchandises).

Il a **Ballotté**, هز *hazz*, *hezz*.

Baleine chlaga ~~[illegible]~~ el hout.
شلاغم الحوت
شلاغم الحوت

BALOURD, بهلول *behloul*, مطرمخ *mottarmakh*, دسوقى *demmouqy*, *doummouky*, أحمق *âhmaq*.

BALSAMINE, بها *behâ*, غيارة *ghayâréh*.

BALSAMIQUE, معطر *mou'atter*, بلسامى *balsâmy*, بلسانى *balsâny* (*Voyez* AROMATIQUE).

BALUSTRADE, درابزين *derâbzyn*, pl. درابزينات *derâbzynât*; أسطوان *éstouân*, pl. أسطوانات *êstouânât*.

BAMBOU, قصاب هندى *qassâb-hendy*, بمبوه *bambouh*.

BAN, ندا *nedâ*, علانية *i'lânyéh*, مناده *menâdéh*, pl. منادات *menâdât*.

BANANE, موزة *mouzah*, pl. موز *mouz*.

BANANIER, شجرة الموز *chadjerét êl-mouz*, سجرة دا الموز *sadjerah dê-'l-mouz*.

BANC (siége), كرسى *koursy*, pl. كراسى *karâssy*.

— de sable, كوم الرمل *koum êr-raml*, كومة رمل *koumét raml*, دكة رمل *dekket raml*, بنك رمل *bank raml*.

BANDAGE, حفاط *heflatt*, لفافة *lefâféh*, pl. لفافات *lefâfât*, لزقة *lezqah*, حزام *hezâm*.

BANDE de linge, صارق *sâriq*, حزام *hezâm*, *hezêm*.

— de soldats, صف *saf*, plur. صفوف *sefouf*.

— d'hommes, جوقة *djouqah*, plur. جوقات *djouqât*, أجواق *âdjouâq*.

— Ils marchent par Bandes, يمشوا كلهم شربه بشربه *yemchou koll-houm chorbah be-chorbah*.

Il a BANDÉ un arc, أوتر *âouter*, شدّ القوس *chedd êl-qouss*.

— une plaie, عصب *a'ssab*, لزق *lazaq*, *lezaq*.

BANDEAU, حزام *hezâm*.

— Bandeau royal, تاج *tâdj*.

BANDELETTE (*Voyez* BANDE de linge).

BANDEROLE, بيراق صغير *beyrâq sagbyr*; فرص *forss*.

BANDIT, حرامى *harâmy*, plur. حراميه *harâmyéh*; غزو *ghazou*; جلالى *djelâly*, pl. جلاليه *djelâlyéh*.

BANDOULIÈRE (*Voyez* BAUDRIER).

BANLIEUE, حوال *haouâl*, ديرة *dyréh*, *dayréh*, دايرة *dâyréh*.

BANNI, مطرد *mattered*, منفى *monfy*.

B

pl.

beh

شار

ح

al

BARBARIE (contrée d'Afrique), المغرب él-Moghreb, بربريه Berberyéh, ولاية المغرب ouláyél él-Mogreb, الغرب él-Gharb, برّالغرب berr él-Gharb; بلاد المغاربه belâd él-Moghârebah.

— (ignorance, grossièreté), جاهليه djâhelyéh.

— (cruauté), قساوة qassâouéh, ظلم zoulm.

BARBARISME, غلط مشهور ghalatt mechhour.

BARBE, دقن doqn, daqn, daqan, pl. دقون doqoun, دقنه doqnah, daqnah (en berbere تامرت tâmart).

— Longue Barbe, لحيه lehyah, lahyah, pl. لحا lohâ.

— Qui a très-peu de Barbe, سكسوف saksouf, كسته kostéh.

— Il a fait la Barbe (rasé), حلق الدقن halaq éd-daqn (Voy. Il a ACCOMMODÉ la barbe).

— Il a laissé croître sa Barbe, سيّب دقنه sayyeb daqn-ho, رخا دقن rakhâ daqn, طلق الدقن talaq éd-daqn, فلت دقنه falat daqn-ho.

Chien BARBET, كلب مشعر kelb mocha'er.

BARBIER, مزين mouzéyn, بربر berber, حجّام hadjam, حفاف hafâf, حلاق hallâq.

BARBON, اختيار ikhtyâr (Voyez BARBU).

Il a BARBOTTÉ dans la boue, خبّص في الطين khabbass fy 'ttyn.

Il a BARBOUILLÉ, وسّخ ouassakh.

BARBOUILLEUR (mauvais peintre), نقاش غاشيم naqqâch ghâchym.

BARBU, لحيي lohyy, ملتحي moltehy, pl. ملتحيين moltehyyn; ابو دقن abou-daqn.

BARÇA (contrée d'Afr.), برقه Barqah.

BARCELONE (v. d'Esp.), برشلونه Barchelounah, برشيلونه Barchylounah.

BARDANE, لصيق loussyq.

Il a BARGUIGNÉ, عالج a'âladj.

BARIL, برميل barmyl, plur. براميل barâmyl, واريل ouâryl.

BAROMÈTRE, ميزان الهوا myzân él-haouâ.

BAROQUE (étrange), غاريب ghâryb, عجايب a'djâyb.

BARQUE, مركب merkeb, plur. مراكب merâkeb; سندل sendal, pl. سنادل senâdel; شختوره chekh-

tourah, شختور *chakhtour*, plur. شخاتير *chekhâtyr*; شيطيه *cheyttyéh*, pl. شيطيات *cheyttyât*; شايقه *châyqah*, pl. شايقات *châyqât*; سايقه *sâyqah*, plur. سوايـــق *souâyq*.

Barre de bois, de métal, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qedbân*; دقر *doqer*, pl. دقور *deqour*; شاحوط *châhoutt*, plur. شواحيط *chouâhytt*.

— de sable (*Voyez* Banc de sable).

Il a Barré (effacé, annullé), (*Voyez* Il a Annullé).

— Il a Barré la porte (barricadé), دقر الباب *daqur êl-bâb*, دربس الباب *derbes êl-bâb*.

Barreau (*Voyez* Barre).

Barricade, درباس *derbâss*.

Il a Barricadé, سدّ *sedd* (*Voy.* Il a Barré).

Barrière (*Voy.* Barricade).

Barrique, قرطيل *qartyl*, بتيه *bettyéh*, pl. بتاتى *betâty*; بطيه *bottyah*, pl. بطيات *bottyât* (*Voy.* Baril).

Bas (peu élevé), تحتى *tahaty*, دونى *douny*, واطى *ouâtty*, سفلى *sefely*.

— (vil), حقير *haqyr*, دنى *deny*, رخيص *rakhyss*.

— Bas prix, رخص *rekhs*.

— Bas-fond, قصاير *qessâyr*.

— Le Bas, سفل *sefel*.

— Au Bas, en Bas, تحت *taht*, *tahat*, دون *doun*, من تحت *min-tahat*.

— Au Bas de la montagne, تحت الجبـــل *taht êl-djebel*, في سفل الجبل *fy sefel êl-gebel*.

— Il a mis à Bas (*Voyez* Il a Abattu).

— Elle a mis bas (en parlant des animaux), ولدت *oueledét*.

— Il a parlé Bas, وشوش *ouechouech*, وســـوس *ouessoues*, قال بالدمدمه *qâl be-'d-demdeméh*.

— Bas-Ventre (*Voyez* Abdomen).

— Bas-Bord (*Voy.* Babord).

Bas (chaussure), جراب *djerâb*, *guerâb*, تـقاشـــر *te,âcher*, شخشير *chakhchyr*, plur. شخاشير *chekhâchyr*; چوراب *tchourâb*, pl. چرواب *tcherouâb*.

Basane, بطانه *battânah*, *battânéh*, جلد الخروف *djeld êl-kharouf*.

BASANÉ, اسمر *âsmar*; fém. سمرا *samrâ*, pl. سمر *soumr*.

BASCULE, نعامه *ne'âméh*, قبّان *qebbân*, pl. قبابين *qebabyn*.

BASE, اساس *âssâs*, تمل *temel*, قاعد *qâ'id*, قاعده *qâ'idéh*, plur. قواعد *qouâ'id*; ركن *rokn*, plur. اركان *ârkân*.

Il a BASÉ, تمّل *temmel*.

BASILIC (plante), ريحان *ryhân*, حبق *habaq*.

— (serpent), حيّة مليكيه *hayét melykyéh*, حيه تاجيه *hayéh tâdjyéh*, صل *sall*, plur. اصلال *âslâl*, سلطان الحيات *soultân êl-hayât*, ملك الحيات *melik êl-hayât*.

BASILIQUE, كنيسة مليكيه *kenyssét melykyéh*, سلطانيه *soultânyéh*.

BASSE-COUR, حوش *houch*, pl. احواش *âhouâch*.

BASSEMENT, حقيراً *haqyrân*.

BASSESSE, ذله *dillah*, *dilléh*, ذلّ *dell*, حقاره *hiqârah*.

BASSIN de métal, طشت *techt*.

— de pierre, حوض *houdd*, pl. احواض *êhouâdd*.

— de fontaine, جزن *djouzzen*, بركه *birkéh*.

— de jardin, فسقيه *fasqyéh*.

— de balance, كفه *kefféh*.

BASSINE (*Voyez* BASSIN de métal).

BASSINET, فاليه *fâlyéh*.

BASSORA (v. de Perse), بصره *Basrah*, *Bosrah*.

— Natif de Bassora, بصرى *basry*, *bosry*.

BASTION, طابيه *tâbyah*.

BASTONNADE, علقه *a'llaqah*, pl. علق *o'llaq*, *eu'lleq*, ضرب بعصى *darb be-a'ssâ*.

— sur la plante des pieds, فلاقه *falâqah*.

— Il a donné la Bastonnade (*Voyez* Il a BATONNÉ).

— On lui a donné cent coups de Bastonnade, ضربوهُ بمية عصايه *daraboû-ho be-myét a'ssâyéh*, انضرب مايه عصى *êndarab mâyét a'ssâ*.

BAT d'âne, de mulet, سمر *semer*, بردعه *berda'ah*.

— de chameau, صاغه *sâghah*.

— de dromadaire, رحله *rahalah*.

BATAILLE, وقعه *ouaqa'ah*, كون *keoun*, كونه *kaounéh*, محربه *mouharebah*, حراب *herâb*, plur. حرابات *herâbât*; قتال *qittal*, pl. قتالات *qittâlât*.

— rangée, حراب صفيف *herab safyf.*

— Champ de Bataille, مصف *messaff*, pl. مصاف *massâff.*

— Il a livré Bataille, ضرب قتال *darab qitâl.*

— Il a gagné la Bataille, انتصر *êntessar.*

— Il a perdu la Bataille, انكسر *ênkesser.*

BATARD, ابن زاني *êbn zâny*, بن السراري *iben ês-serâry*, بن زاني *ben zâny*, ولد زنا *oueled zenâ*, ولد المسيكة *oueled êl-mossykah*, بندوق *bendou*, pl. بنادیق *benâdyq*, بن شرموط *ben charmoutt* (*Voyez* ADULTÉRIN).

BATARDEAU, سد *sedd*, جسر *djesr, gesr.*

BATEAU, فلك *felouk, felek*, قايق *qâyq*, قياس *qayâss*, قارب *qârb*, pl. قوارب *qaouârib* (*Voyez* BARQUE).

BATELEUR (*Voyez* BALADIN).

BATELIER, مراكبي *merâkby*, بحري *bahary*, plur. بحرية *baharyéh.*

BATI, مبني *mabny.*

Il a BATI, بنا *banâ*, بنى *banâ*, عمر *a'mmar.*

— Il Bâtit, كيبني *keyebny.*

— Il a Bâti (faufilé), شل *chall*, سرج *serradj.*

BATIER, برادعي *berâda'y*, pl. برادعيه *berâda'yéh.*

BATIMENT (édifice), بنا *benâ*, بناية *benâyéh, benâyah*, دار *dâr*, عمارة *i'mâréh, i'mârah.*

— (navire), (*Voyez* ce mot).

BATISSE (*Voyez* BATIMENT).

BATISTE (toile), بتيستا *batystâ.*

BATON, نبوت *nabboutt*, plur. نبابيت *nebâbyt*; عصاة *a'ssâh*, عصاية *a'ssâyéh*, عصا *aassâ*, pl. عصوان *aassaouân*, عصي *a'ssâ, o'ssey* (en berbere تغريت *tighryt*).

Il a BATONNÉ, عصا *a'assâ*, ضرب بعصي *darab be-a'ssâ*, طعم قتله *taam qatléh*, طعم علقه *taam a'llaqah.*

BATONNIER (estafier), قواس *qouâs*, كواس *kaouâs.*

— Chef des Bâtonniers, مقدم *moqaddem.*

BATTAGE (action de battre), ضرب *darb.*

— du grain, دق القمح *deqq êl-qaméh*, درس *ders*

BATTANT de porte, درفه *derféh*, مصرع *mesraa, mesra', misra'.*

BATTERIE (querelle), شاططه *châmâttah* (*Voyez* ALTERCATION).

— de canons, صف المدافع *saff él-medâfe'*.

— de cuisine, الات المطبخ *âlât él-matbakh*.

Il a BATTU (frappé), ضرب *darab*, *dareb*, طرق *taraq*, دق *daqq*.

— Il l'a Battu, ضربه *darab-ho*; — ils l'ont Battu, ضربوه *darabou-ho*, *darabou-h*.

— Il m'a Battu, ضربني *darab-ny*.

— Il t'a Battu, ضربك *darab-ak*; — il t'a Battue, ضربك *darab-ek*; — ils t'ont Battue, ضربوكي *darabou-ky*.

— Il a Battu (vaincu), غلب *ghalab*, كسر *kassar*.

— Il a Battu le tambour, زفن *zaff*.

— le briquet, قدح *qadah*.

— le grain, درس *derass*, دق *daqq*.

— Il a Battu des mains (applaudi), زقف *zaqaf*, صفق *saffaq*.

— Il a été Battu, انطرق *éntaraq*, انضرب *éndarab*.

BAUDET (*Voyez* ANE, ANON).

BAUDRIER, مجمّة *modammah*, بند *band*, *bend*, حزام *hezâm*, زنار *zonâr*, منطقة *manteqah*, حمالة السيف *hemâlet és-seyf*, حمالة ذا لسكين *hamâlah dé-'s-sekkyn*.

BAUME, بلسم *balsam*, بلسام *balsâm*, بلسان *balsân*, *belsân*, بلاسن *balâssan*, دهن *dehen*.

BAVARD (*Voyez* BABILLARD).

BAVARDAGE, قيل وقال *qeyl ou-qâl* (*Voyez* BABIL, BALIVERNE).

Il a BAVARDÉ (*Voyez* Il a BABILLÉ).

BAVE, ريال *reyâl*.

Il a BAVÉ, ريّل *reyyel*.

BAVEUX, مريّل *moreyyel*, plur. مريّلين *moreyylyn*.

BAVIÈRE (roy. d'Allemagne), باويره *Bâouyrah*.

Il a BAYÉ, ثيّب *theyeb*, *tsayab*, تاوب *taouab*, تاؤب *tâtâouab*.

BAYEMENT, ثوّبا *thaoubâ*, *tsaoubâ*.

BAYONNE (v. de France), بيونه *Bayounah*, *Beyaunah*.

BAZA (v. d'Espagne), بسطه *Bastah*.

BAZAR, بازار *bâzâr*, خان *khân*, سوق *souq*, وكالة *oukâléh*.

Bazile (n. pr.), باسيليوس *Bassylyous.*

Béatitude, مباركه *mobârekéh*, طوبا *toubâ*, سعد *sa'adéh*, سعاده *se'âdah*, pl. سعادات *sa'âdât.*

Beau, بهى *behy*, حسن *hassan*, *hassen*, حسين *hasséyn*, جميل *djemyl*, *guemyl*, قويس *qouéyss*, *qouyess*, *qouyss*, كويّس *kouyyss*, *koueyyss*, كيّس *keyyss*, مزيان *mezyân*, *mizyân*, مليح *melyh*, شهى *chehy* (en berbere يله *yllah*).

— Belle, جميلـه *djemyléh*, *guemyléh*. كويّسـه *koueyyss-séh.*

— Plus Beau, احسان *âhssân*, اقوس *âqouess*, اكوس *âkouess.*

— Très Beau, جيل قوى *djemyl qaouy*, جيل جدّاً *djemyl djiddân*, مليح بالزاف *melyh bi-'zzâf.*

— Il a été Beau, بها *behâ*, جل *djamal.*

— Bel homme, رجل حسن *radjel hassan*, رجل مقبول *radjel maqboul.*

— Belle maison, بيت نفيس *béyt nefys*, بيت متكون *béyt metkoun*, دار مزين *dâr mozéyn.*

— Le chemin est Beau, الطريق مليـح *êt-taryq melyh.*

— Il a trouvé cela Beau, استحسن هذا *êstahssen hadâ.*

— Tu as Beau dire, on ne te croit pas, ايش ما قعلـت مما قلت مـا يصـدقـوك *êy-ch mâ qolt me-mmâ qolt; mâ ysaddeqou-k.*

Beaucoup, كثير *kethyr*, قوى *qaouy*, جدّاً *djeddân*, قباله *qobâlah*, *qabâléh*, *qebâléh*, اقباله *âqbâlah*, بالزاف *bi-'zzâf*, باس *bâss*, وياسر *yâsser* (en berbere اتّاس *âttâs*).

— Beaucoup plus, بالاكثر *be-'l-âkthar.*

— Beaucoup moins, بالاقل *be-'l-âqall.*

— Est-ce Beaucoup pour moi, اى كثير هذا علىّ *êy kethyr hadâ a'lay-y*, استكثرت هذا علىّ *ês-tekteret hadâ a'lay-y.*

Beau-Fils (gendre), (*Voyez* ce mot).

— (fils de l'autre époux), ابن الجوز *êbn-êl-djouz*, ابن جوز *êbn djouz*, *êbn gouz.*

Beau-Frère (frère de l'époux), اخو جوز *âkhou djouz.*

— (mari de la sœur), جوز اخت *djouz ôkht.*

Beau-Père (père de l'autre époux), حم *ham*, ابو الجوز *âbou 'l-djouz*, ابو الجوزة *âbou-'l-djouzah*, *âbou-'l-gaouzah*, ابو جوز *âbou djouz*, ابو جوزة *âbou djouzah*, *âbou gaouzah*.

— (mari de la mère), جوز امّ *djouz ômm*.

Beauté, حسن *housn*, بهى *behey*, *behy*, محاسن *mohâssen*, جومال *djoumâl*, جلاله *djelaléh*, لطافه *lettâféh*.

— Elle se fait aimer par sa Beauté, بحسنها تجلب الناس الى عشقها *be-housn-hâ tedjellcb ên-nâs ilä eu'chq-hâ*.

Bec, منقار *monqâr*, *menqâr*, pl. مناقير *menâqyr*, فم الطير *foum êt-tayr*.

Bec-Figue, توينه *touynéh*.

Bêche, مصحه *messahah*, مصحاه *massahâh*, لوح *louh*.

Il a Bêché, حفر *haqar*.

Becquée, زقمه *zaqméh*.

Bédaine, بطن *battn*, بدن *beden*.

Bédeau, حسكه *hassekah*, جوخدار *djoukhadâr* (*Voyez* Appariteur).

Bédouin, بدوى *bedaouy*, بداوى *bedâouy*, عربى سحراوى *a'raby sahrâouy*.

Il a Bégayé, تمتم *tamtam*, *temtem*, لدغ *ladagh*.

Bégayement, لدغه *ledghah*, *ledguéh*.

Bègue, الطغ *âlthagh*, تمتام *temtâm*, لادغ *lâdegh*, الدغ *âldagh*, اقرط *âqratt*, گرواط *guéroualt*.

Beignet, زلابيه *zelâbyéh*, pl. زلابيات *zelabyât*.

Bel (*Voyez* Beau).

Belandre, معاش *ma'âch*.

Il a Bêlé, معا *ma'â*, جعر *djaar*.

Bêlement, جعر *dje'er*.

Belette, عرسه *e'rsah*, *è'rséh*.

Bélier, حمل *hamel*, *haml*, plur. احمال *âhmâl*; كبش *kebch*, *kabch*, pl. كبوش *kebouch*; فحل *fahl*, pl. فحول *fehoul* (en berbere ازمر *ézimer*).

— (un des signes du zodiaque), برج الحمل *bourdj êl-haml*, *bourg êl-hamel*.

—(machine de guerre), منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

Bellement (sans hâte), شويه شويه *choyéh-choyéh*, على مهلك *a'lä mehelak*,

BALADIN, بلهوان *belehouân*, pl. بلهوانين *belehouânyn*; بهلوان *behlouân*, pl. بهاولن *behâoulen*; فشار *fachâr*, pl. فشارين *fachâryn*.

BALAFRE, اشـــارة *âchâréh*, اثار الجرح *âthar êl-djarrèh*.

BALAI, شطابـــه *chittâbah*, مسهله *moussêhlah*, مكنس *mekniss*, مكنسه *meknisséh*; pl. مكانس *mokâness*; مقشه *moqachéh*.

Rubis BALAIS, ياقوت يمانى *yâqout yemâny*.

BALANCE, ميزان *myzân*, plur. موازين *mouâzyn*, وزنه *ouezněh*; سنجه *sandjah*, pl. سنجات *sandjât*.

— Il a pesé à la Balance, وزن *ouézen*.

— Balance juste, ميزان مضبوت *myzân madbout*.

— Le signe de la Balance, بورج الميزان *bourdj êl-myzân*.

BALANCIER de pendule, رقّاص *raqqâss*.

BALAYAGE, تشطيب *techtyb*.

Il a BALAYÉ, اشطب *êchteb*, كنس *kanass*, كـنس *kannass*.

BALAYURE, كناسه *konnassêh*, زباله *zebâléh*.

BALBASTRO (v. d'Esp.), بربشتر *Berbechter*.

BALBEK (v. de Syrie), بعلبك *Baalbek*.

Il a BALBUTIÉ, نعنع *naanaa*, تمتم *temtem*.

BALEINE (cétacée), قيطوس *qytous*, بيله *bylah*, حوت *hout*, pl. حيتان *haytân*.

BALISTE, منجنيق *mandjanyq*, قذاف *qaddâf*, *qazzâf*.

BALIVERNES, كلام بطال *kelâm battâl*, ترّهات *torréhât* (*Voy.* BAGATELLE, BABIL, BAVARDAGE).

BALLE à jouer, كوره *kourah*, *kaourah*, *kaurah*.

— de fusil, رصـاص *ressâs*, رصاصه *ressâssah*, ثـقـل *thaqyl*, *tsaqyl*, زلطه *zelattah*.

— de marchandises, فرده *ferdéh*, *fardêh*, *fardah*, pl. فردات *ferdât*; غايشـــه *ghâychéh*, شدّه *chaddah*, *cheddéh*, plur. شدّات *cheddât*; باله *balah*, pl. بالات *bâlât*; حمل *haml*, pl. احمال *êhmâl*.

— de café, سنصان *sinsân*.

BALLON, طابه *tâbéh*, *tâbah*, pl. طابات *tâbât*; عكره *o'krah*, *eukrah*.

BALLOT (*Voyez* BALLE de marchandises).

Il a BALLOTTÉ, هز *hazz*, *hezz*.

Baleine chlaga [illegible] el hout. شلاغم الحوت

شلاغم الحوت

Balourd, بهلول behloul, مطرمخ mottarmakh, دسوقي demmouqy, doummouky, احمق âhmaq.

Balsamine, بها behâ, غيارة ghayâréh.

Balsamique, معطر mou'atter, بلسامي balsâmy, بلساني balsâny (Voyez Aromatique).

Balustrade, درابزين derâbzyn, pl. درابزينات derâbzynât; اسطوان éstouân, pl. اسطوانات êstouânât.

Bambou, قصاب هندي qassâb-hendy, بمبوه bambouh.

Ban, ندا nedâ, علانية i'lânyéh, مناده menâdéh, pl. منادات menâdât.

Banane, موزه mouzah, pl. موز mouz.

Bananier, شجرة الموز chadjerét él-mouz, سجرة داالموز sadjerah dé-'l-mouz.

Banc (siége), كرسي koursy, pl. كراسي korâssy.

— de sable, كوم الرمل koum êr-raml, كومة رمل koumét raml, دكة رمل dekket raml, بنك رمل bank raml.

Bandage, حفاط heflatt, لفافه lefâféh, pl. لفافات lefâfât, لزقه lezqah, حزام hezâm.

Bande de linge, صارق sâriq, حزام hezâm, hezém.

— de soldats, صف saf, plur. صفوف sefouf.

— d'hommes, جوقه djouqah, plur. جوقات djouqât, اجواق âdjouâq.

— Ils marchent par Bandes, يمشوا كلهم شربه بشربه yemchou koll-houm chorbah be-chorbah.

Il a Bandé un arc, اوتر âouter, شد القوس chedd él-qouss.

— une plaie, عصب a'ssab, لزق lazaq, lezaq.

Bandeau, حزام hezâm.

— Bandeau royal, تاج tâdj.

Bandelette (Voyez Bande de linge).

Banderole, بيراق صغير beyrâq saghyr; فرص forss.

Bandit, حرامي harâmy, plur. حراميه harâmyéh; غزو ghazou; جلالي djelâly, pl. جلالية djelalyéh.

Bandoulière (Voyez Baudrier).

Banlieue, حوال haouâl, ديرة dyréh, dayréh, دايرة dâyréh.

Banni, مطرد mattered, منفي menfy.

— Il a Banni, نفى *nefâ*, *nefey*, نفا *nefâ*, طرد من *tered min.*

Bannière, بيرق *beyraq*, بيراق *beyrâq*, pl. بيارق *beyâreq*; سنجاق *sandjâq*; بنديرة *bandyrah*, لواء *liouâ*, علام *a'lâm.*

— Ils ont déployé leur Bannière, نشروا البيراق *necheroû 'l-beyrâq*, دشروا البيرق *decheroû 'l-beyraq.*

Bannissement, نفي *nefy*, نفية *nefyéh*, طرد *terd.*

Banque, صرافه *serrâféh*, صرافيه *serrâfyéh*, دكان الصرفى *doukkân ês-serafy.*

Banqueroute, افلاس *iflâss*, مفلس *mefellis*, فلاسه *fallassah*, كسر *kesr.*

— Il a fait Banqueroute, فلس *faless*, *falass*, انكسر *ênkesser*; صبغ يده *sabagh yd-ho* (m. à m. il a teint sa main).

— Il a fait Banqueroute de dix mille écus, فلس فى عشرة الاف ريالات *faless fy a'chert-êlâf ryâlât.*

Banqueroutier, مفلس *moufelless*, فالس *fâless*, مكسور *maksour*, هارب *hâreb.*

Banquet, ضيافه *dayâféh*, pl. ضيافات *dayâfât*; وليمه *oualyméh*, pl. وليمات *oualymât*; مجلس *medjlis*, *meglis*; عزيمه *a'zyméh*, plur. عزيمات *a'zymât*; حفله *haffeléh*, pl. حفلات *haffelât*; اقامه *iqâméh*, pl. اقامات *iqâmât.*

Banquette (*Voyez* Banc).

Banquier, صرّاف *serrâf*, *sarrâf*, pl. صرّافين *sarrâfyn*; صيرفى *syrafy*, pl. صيارف *syâref.*

Baptême, معموديه *ma'moudyéh*, تعميد *te'amyd*, عماد *eemâd*, عماده *eemadéh*, صبغه *sabbeghah.*

Baptisé, معمود *ma'moud.*

— Il a Baptisé, عمّد *a'mmad*, صبغ *sabagh.*

Baquet, تكنه *teknéh*, مستيله *mestylah*, *mestyléh.*

Barbare (étranger), اعجم *a'adjem*, عجمى *a'djemy*, حربى *harby*, غاريب *ghâryb.*

— (ignorant, grossier), غاشيم *ghâchym*, جاهل *djâhel.*

— (cruel), قصاوى *qassâouy*, ظالم *zâlem.*

Barbaresque, مغربى *moghreby*, *mughraby*, *mogharby*, pl. مغاربه *moghârebéh*, مغربه *mogharbah*; بربرى *berbery*, plur. برابرا *barâbrâ.*

BARBARIE (contrée d'Afrique), المغرب *él-Moghreb*, بربريه *Berberyéh*, ولاية المغرب *ouláyél él-Mogreb*, الغرب *él-Gharb*, برّالغرب *berr él-Gharb*; بلاد المغاربه *belád él-Moghârebah*.

— (ignorance, grossièreté), جاهليه *djâhelyéh*.

— (cruauté), قساوة *qassâouéh*, ظلم *zoulm*.

BARBARISME, غلط مشهور *ghalatt mechhour*.

BARBE, دقن *doqn*, *daqn*, *daqan*, pl. دقون *doqoun*, دقنه *doqnah*, *daqnah* (en berbere تامرت *tâmart*).

— Longue Barbe, لحيه *lehyah*, *lahyah*, pl. لحا *lohâ*.

— Qui a très-peu de Barbe, سكسوف *saksouf*, كسته *kostéh*.

— Il a fait la Barbe (rasé), حلق الدقن *halaq ád-daqn* (*Voy.* Il a ACCOMMODÉ la barbe).

— Il a laissé croître sa Barbe, سيّب دقنــه *sayyeb daqn-ho*, رخا الدقن *rakhâ daqn*, طلق الدقن *talaq éd-daqn*, فلت دقنه *falat daqn-ho*.

Chien BARBET, كلب مشعر *kelb mocha'er*.

BARBIER, مزين *mouzéyn*, بربر *berber*, حجام *hadjam*, حفاف *hafâf*, حلاق *hallâq*.

BARBON, اختيار *ikhtyâr* (*Voyez* BARBU).

Il a BARBOTTÉ dans la boue, خبّص فى الطين *khabbass fy 'ttyn*.

Il a BARBOUILLÉ, وسّخ *ouassakh*.

BARBOUILLEUR (mauvais peintre), نقاش غاشيم *naqqâch ghâchym*.

BARBU, لحيى *lohyy*, ملتحى *moltehy*, pl. ملتحيين *moltehyyn*; ابو دقن *abou-daqn*.

BARCA (contrée d'Afr.), برقه *Barqah*.

BARCELONE (v. d'Esp.), برشلونه *Barchelounah*, برشيلونه *Barchylounah*.

BARDANE, لصيق *loussyq*.

Il a BARGUIGNÉ, عالج *a'âladj*.

BARIL, برميل *barmyl*, plur. براميل *barâmyl*, واريل *oudryl*.

BAROMÈTRE, ميزان الهوا *myzân él-haouâ*.

BAROQUE (étrange), غاريب *ghâryb*, عجايب *a'djâyb*.

BARQUE, مركب *merkeb*, plur. مراكب *merâkeb*; سندل *sendal*, pl. سنادل *senâdel*; شختوره *chekh-*

tourah, شختور *chakhtour*, plur. شخاتير *chekhâtyr;* شيطيه *cheyttyéh*, pl. شيطيات *cheyttyât;* شايقه *châyqah*, pl. شايقات *châyqât;* سايقه *sâyqah*, plur. سوايـــق *souâyq.*

Barre de bois, de métal, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qedbân;* دقر *doqer*, pl. دقور *deqour;* شاحوط *châhoutt*, plur. شواحيط *chouâhytt.*

— de sable (*Voyez* **Banc** de sable).

Il a **Barré** (effacé, annullé), (*Voyez* Il a **Annullé**).

— Il a Barré la porte (barricadé), دقر الباب *daqur êl-bâb*, دربس الباب *derbes êl-bâb.*

Barreau (*Voyez* **Barre**).

Barricade, درباس *derbâss.*

Il a **Barricadé**, سدّ *sedd* (*Voy.* Il a **Barré**).

Barrière (*Voy.* **Barricade**).

Barrique, قرطيل *qartyl*, بتيه *bettyéh*, pl. بتاتى *betâty;* بطيه *bottyah*, pl. بطيات *bottyât* (*Voy.* **Baril**).

Bas (peu élevé), تحتى *tahaty*, دونى *douny*, واطى *ouâtty*, سفلى *sefely.*

— (vil), حقير *haqyr*, دنى *deny*, رخيص *rakhyss.*

— Bas prix, رخص *rekhs.*

— Bas-fond, قصاير *qessâyr.*

— Le Bas, سفل *sefel.*

— Au Bas, en Bas, تحت *taht*, *tahat*, دون *doun*, من تحت *min-tahat.*

— Au Bas de la montagne, تحت الجبـــــل *taht êl-djebel*, فى سفل الجبل *fy sefel êl-gebel.*

— Il a mis à Bas (*Voyez* Il a **Abattu**).

— Elle a mis bas (en parlant des animaux), ولدت *oueledét.*

— Il a parlé Bas, وشوش *ouechouech*, وســــوس *ouessoues*, قال بالدمدمه *qâl be-'d-demdeméh.*

— Bas-Ventre (*Voyez* **Abdomen**).

— Bas-Bord (*Voy.* **Babord**).

Bas (chaussure), جراب *djerâb*, *guerâb*, تـقاشـــــر *te;âcher*, شخشير *chakhchyr*, plur. شخاشير *chekhâchyr;* چوراب *tchourâb*, pl. چرواب *teherouâb.*

Basane, بطانه *battânah*, *battânéh*, جلد الخروف *djeld êl-kharouf.*

Basané, اسمر ásmar; fém. سمرا samrâ, pl. سمر soumr.

Bascule, نعامه ne'âméh, قبّان qebbân, pl. قبابين qebabyn.

Base, اساس âssâs, تمل temel, قاعد qâ'id, قاعله qâ'idéh, plur. قواعد qouâ'id; ركن rokn, plur. اركان ârkân.

Il a Basé, تمّل temmel.

Basilic (plante), ريحان ryhân, حبق habaq.

— (serpent), حيّة مليكيه hayét melykyéh, حيه تاجيه hayéh tâdjyéh, صل sall, plur. اصلال âslâl, سلطان الحيات soultân êl-hayât, ملك الحيات melik êl-hayât.

Basilique, كنيسة مليكيه kenys-sét melykyéh, سلطانيه soultânyéh.

Basse-Cour, حوش houch, pl. احواش âhouâch.

Bassement, حقيرا haqyrân.

Bassesse, ذله dillah, dilléh, ذل dell, حقارة hiqârah.

Bassin de métal, طشت techt.

— de pierre, حوض houdd, pl. احواض êhouâdd.

— de fontaine, جزّن djouzzen, بركه birkéh.

— de jardin, فسقيه fasqyéh.

— de balance, كفه keffèh.

Bassine (Voyez Bassin de métal).

Bassinet, فاليه fâlyéh.

Bassora (v. de Perse), بصرة Basrah, Bosrah.

— Natif de Bassora, بصري basry, bosry.

Bastion, طابيه tâbyah.

Bastonnade, علقة a'llaqah, pl. علق o'llaq, eu'lleq, ضرب بعصي darb be-a'ssä.

— sur la plante des pieds, فلاقه falâqah.

— Il a donné la Bastonnade (Voyez Il a Batonné).

— On lui a donné cent coups de Bastonnade, ضربوهُ بمية عصايه darabou-ho be-myét a'ssâyéh, انضربماية عصى êndarab mâyét a'ssä.

Bat d'âne, de mulet, سمر se-mer, بردعه berda'ah.

— de chameau, صاغه sâghah.

— de dromadaire, رحله raha-lah.

Bataille, وقعه ouaqa'ah, كون keoun, كونه kaounéh, محربه mouharebah, حراب herâb, plur. حرابات herâbât; قتال qittal, pl. قتالات qittâlât.

— rangée, حراب صفيق *herab safyf.*

— Champ de Bataille, مصف *messaff*, pl. مصاف *massâff.*

— Il a livré Bataille, ضرب قتال *darab qittâl.*

— Il a gagné la Bataille, انتصر *ântessar.*

— Il a perdu la Bataille, انكسر *ênkesser.*

Batard, ابن زاني *ibn zâny*, بن السراري *ben ès-serâry*, بن زاني *ben zâny*, ولد زنا *oueled zenâ*, ولد المسيكة *oueled êl-mosykeh*, بندوق *bendouq*, pl. بناديق *benâdyq*, بن شرموط *ben charmoutt* (*Voyez* Adultérin).

Batardeau, سد *sedd*, جسر *djesr, gesr.*

Bateau, فلك *foloukk, felek*, قايق *qâyq*, قياس *qayâss*, قارب *qârb*, pl. قوارب *qaouâreb* (*Voyez* Barque).

Bateleur (*Voyez* Baladin).

Batelier, مراكبي *merâkby*, بحري *bahery*, plur. بحرية *baharyeh.*

Bati, مبني *mebny.*

Il a **Bati**, بنا *benâ*, بني *bany*, عمر *a'mmar.*

— Il Bâtit, كيبني *keyebny.*

— Il a Bâti (faufilé), شلل *challl*, سرج *serradj.*

Batier, برادعي *berâda'y*, pl. برادعية *berâda'yeh.*

Batiment (édifice), بنا *benâ*, بناية *benâyeh, benâyah*, دار *dâr*, عمارة *i'mâreh, i'mârah.*

— (navire), (*Voyez* ce mot).

Batisse (*Voyez* Batiment).

Batiste (toile), بتيستا *batystâ.*

Baton, نبوت *nabboutt*, plur. نبابيت *nebâbyt*; عصاة *a'ssâh*, عصاية *a'ssâyeh*, عصا *aassâ*, pl. عصوان *aassouân*, عصى *a'ssâ, o'ssey* (en berbere تغريت *tighryt*).

Il a **Batonné**, عصا *a'assâ*, ضرب بعصي *darab be-a'ssâ*, طعم قتلة *taam qatleh*, طعم علقة *taam a'lleqah.*

Batonnier (estafier), قواس *qaouâs*, كواس *kaouâs.*

— Chef des Bâtonniers, مقدم *moqaddem.*

Battage (action de battre), درب *darb.*

— du grain, دق القمح *daqq êl-qamah*, درس *dars.*

Battant de porte, درفة *darfeh*, [illegible]

Batterie (querelle), شاماطه *châmâtah* (*Voyez* Altercation).

— de canons, صف المدافع *saff el-medâfe'*.

— de cuisine, آلات المطبخ *âlât el-matbakh.*

Il a **Battu** (frappé), ضرب *darab*, *dareb*, طرق *taraq*, دق *daqq*.

— Il l'a Battu, ضربه *darab-ho*; — ils l'ont Battu, ضربوه *darabou-ho*, *darabou-h*.

— Il m'a Battu, ضربني *darabny*.

— Il t'a Battu, ضربك *darabak*; — il t'a Battue, ضربك *darab-ek*; — ils t'ont Battue, ضربوكي *darabou-ky*.

— Il a Battu (vaincu), غلب *ghalab*, كسر *kassar*.

— Il a Battu le tambour, زفّ *zaff*.

— le briquet, قدح *qadah*.

— le grain, درس *deress*, دق *daqq*.

— Il a Battu des mains (applaudi), زقف *zaqaf*, صفق *safaq*.

— Il a été Battu, انطرق *entaraq*, انضرب *endarab*.

Baudet (*Voyez* Ane, Anon).

Baudrier, مضمة *modammah*, بند *band*, *bend*, حزام *hezâm*, زنار *zonâr*, منطقه *manteqah*, حمالة السيف *hemâlet es-seyf*, حمالة ذا لسكين *hamâlah de-'s-sekkyn*.

Baume, بلسم *balsam*, بلسام *balsâm*, بلسان *balsân*, *belsân*, بلاسن *balâssan*, دهن *dehen*.

Bavard (*Voyez* Babillard).

Bavardage, قيل وقال *qeyl ou-qâl* (*Voyez* Babil, Baliverne).

Il a Bavardé (*Voyez* Il a Babillé).

Bave, ريال *reyâl*.

Il a Bavé, ريّل *reyyel*.

Baveux, مريّل *moreyyel*, plur. مريّلين *moreyylyn*.

Bavière (roy. d'Allemagne), باويره *Bâouyrah*.

Il a Bayé, ثيّب *theyeb*, *tsayab*, تاوب *taouab*, تثاوب *tataouab*.

Bayement, ثوبا *thaoubâ*, *tsaoubâ*.

Bayonne (v. de France), بيونه *Bayounah*, *Beyaunah*.

Baza (v. d'Espagne), بسطه *Bastah*.

Bazar, بازار *bâzâr*, خان *khân*, سوق *souq*, وكاله *oukâleh*.

BAZILE (n. pr.), باسيليوس *Bassylyous.*

BÉATITUDE, مباركه *mobârekéh,* طوبا *toubâ,* سعلى *sa'adéh,* سعاده *se'âdah,* pl. سعادات *sa'âdât.*

BEAU, بهى *behy,* حسن *hassan, hassen,* حسين *hasséyn,* جميل *djemyl, guemyl,* قويس *qouéyss, qouyess, qouyss,* كويس *kouyyss, koueyyss,* كيس *keyyss,* مزيان *mezyän, mizyân,* مليح *melyh,* شهى *chehy* (en berbere يلّه *yllah*).

— Belle, جميلـــه *djemyléh, guemyléh.* كويســـه *koueyyssséh.*

— Plus Beau, احسان *âhssân,* اقوس *âqouess,* اكوس *âkouess.*

— Très Beau, جميل قوى *djemyl qaouy,* جميل جدّاً *djemyl djiddân,* مليح بالزاف *melyh bi-'zzâf.*

— Il a été Beau, بها *behâ,* جمل *djamal.*

— Bel homme, رجل حسن *radjel hassan,* رجل مقبول *radjel maqboul.*

— Belle maison, بيت نفيس *béyt nefys,* بيت متكون *béyt metkoun,* دار مزين *dâr mozéyn.*

— Le chemin est Beau, الطريق مليـــح *êt-taryq melyh.*

— Il a trouvé cela Beau, استحسن هذا *êstahssen hadâ.*

— Tu as Beau dire, on ne te croit pas, ايش ما قلـــت مـمّا قلت مـا يصـــدّقـــوك *êy-ch mâ qolt me-mmâ qolt mâ ysaddeqou-k.*

BEAUCOUP, كثير *kethyr,* قوى *qaouy,* جدّاً *djeddân,* قباله *qobâlah, qabâléh, qebâléh,* اقباله *âqbâlah,* بالزاف *bi-'zzâf,* باس *bâss,* ياسر *yâsser* (en berbere اتّاس *âttâs*).

— Beaucoup plus, بالاكثر *be-'l-âkthâr.*

— Beaucoup moins, بالاقلّ *be-'l-âqall.*

— Est-ce Beaucoup pour moi, اى كثير هذا علىّ *êy kethyr hadâ a'lay-y,* استكـثرت هذا علىّ *êstekterêt hadâ a'lay-y.*

BEAU-FILS (gendre), (*Voyez* ce mot).

— (fils de l'autre époux), ابن جوز ابن الجوز *êbn-êl-djouz, êbn djouz, êbn gouz.*

BEAU-FRÈRE (frère de l'époux), اخو جوز *âkhou djouz.*

— (mari de la sœur), جوز اخت *d ouz ôkht.*

Beau-Père (père de l'autre époux), حم *ham*, ابو الجوز *âbou 'l-djouz*, ابو الجوزة *âbou-'l-djouzah*, *âbou-'l-gaouzah*, ابو جوز *âbou djouz*, ابو جوزة *âbou djouzah*, *âbou gaouzah*.

— (mari de la mère), جوز أمّ *djouz ômm*.

Beauté, حسن *housn*, بهى *behey*, *behy*, محاسن *mohâssen*, جومال *djoumâl*, جلاله *djelaléh*, لطافه *lettâféh*.

— Elle se fait aimer par sa Beauté, بحسنها تجلب الناس الى عشقها *be-housn-hâ tedjellcb én-nâs îlä eu'chq-hâ*.

Bec, منقار *monqâr*, *menqâr*, pl. مناقير *menâqyr*, فم الطير *foum ét-tayr*.

Bec-Figue, تونيه *touynéh*.

Bêche, مصحه *messahah*, مصحاه *massahâh*, لوح *louh*.

Il a **Bêché**, حقر *haqar*.

Becquée, زقمه *zaqméh*.

Bédaine, بطن *battn*, بدن *beden*.

Bédeau, حسكه *hassekah*, جوخدار *djoukhadâr*. (*Voyez* Appariteur).

Bédouin, بدوى *bedaouy*, بداوى *bedâouy*, عربى سحراوى *a'raby sahrâouy*.

Il a **Bégayé**, تمتم *tamtam*, *temtem*, لدغ *ladagh*.

Bégayement, لدغه *ledghah*, *ledguéh*.

Bègue, الطغ *âlthagh*, تمتام *temtâm*, لادغ *lâdegh*, الدغ *âldagh*, اقرط *âqratt*, كرواط *guéroualt*.

Beignet, زلابيه *zelâbyéh*, pl. زلابيات *zelabyât*.

Bel (*Voyez* **Beau**).

Belandre, معاش *ma'âch*.

Il a **Bêlé**, معا *ma'â*, جعر *djaar*.

Bêlement, جعر *dje'er*.

Belette, عرسه *e'rsah*, *è'rséh*.

Bélier, حمل *hamel*, *haml*, plur. احمال *îhmâl*; كبش *kebch*, *kabch*, pl. كبوش *kebouch*; فحل *fahl*, pl. فحول *fehoul* (en berbere ازمر *ézimer*).

— (un des signes du zodiaque), برج الحمل *bourdj êl-haml*, *bourg êl-hamel*.

—(machine de guerre), منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

Bellement (sans hâte), شويه شويه *choyéh-choyéh*, على مهلك *a'lä mehelak*,

بلا استجمال *belâ îstidjâl.*

Belle-Fille (fille de l'autre époux), بنت جوز *bent djouz.*

— (bru), (*Voyez* ce mot).

Belle-Mère (mère de l'autre époux), حمه *hamah*, حماه *hammâh*, pl. حموات *hamaouât*, حمايه *hamâyéh.*

— Sa Belle-Mère, حماته *hamât-ho.*

— (femme du père), جوزة اب *gaouzét âb.*

Belle-Sœur (femme du frère), جوزة اخ *djouzét âkh.*

— (sœur de l'autre époux), اخت الجوز *ôkht êl-djouz.*

Belligérant, محارب *mohâreb*, مبارز *mobârez.*

— Les deux puissances Belligérantes, دولتين محاربين *douletéyn mohârebéyn.*

Belliqueux, مغازى *moghâzy*, pl. مغازاة *moghâzât*, حربى *harby*, لاوند *lâouend.*

Bénédiction, بركه *berekah*, *berekéh*, pl. بركات *berekât*, تبريك *tebryk.*

Bénéfice, مكسب *mokseb*, pl. مكاسب *mokasseb*, فايده *fây-*

Il a Bénéficié (il a eu du bénéfice), كسب *kasseb.*

Benêt, ابله *âblah*, *âbléh.*

Bénévole (*Voyez* Benin).

Béni, مبارك *mobârek*, امبارك *émbârek.*

Il a Béni, بارك *barek*, دعا بالخير *da'â be-'l-kheyr.*

— Que Dieu te Bénisse! الله يبارك فيك *Allah ybârek fy-k.*

Bénignité, لطف *loutf.*

Bénin, حليم *halym*, وديع *oudy'*, لين *leyen*, *leyn*, رحيم *rahym*, لطيف *lattyf*, ملايم *molâym*, بشوش *béchouch.*

Benjoin, بخور جاورى *boukhour djâoury.*

Béquille, عكازه *a'kkâzéh*, pl. اكاكيز *ô'kâkyz.*

Berbere (nom de peuple), شلحى *chilhy*, قبيلى *qebayly* (en berbere امازغ *âmâzigh*).

Il a Bercé, هز *hezz.*

Berceau, تخت *takht*, مهد *mehed*, pl. مهود *mouhoud*, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*, سرور *sourour*; مرجوحه *merdjouhah*, plur. مراجيح *merâdjyh.*

Berge, سد *sedd*, طرف *terf*, pl. اطراف *âtrâf*; جسر *djesr.*

Berger, غنام *ghannâm*, راع *râè'*, pl. رعاة *roa'âh*, رعاة *ra'ât*; رعي *ra'y*, pl. رعين *ra'yyn*.

Bergerie, صيرة *syrah*, plur. صير *seyr*; رعية *ra'yah*, ماندرة *mândrah* (en grec *mandra*).

Besace, مخلاة *mekhlâh*, مخلاية *mekhlâyéh*, خرج *khourdj*, plur. خراج *kherâdj*; كيس *kyss*.

Besogne, شغل *choghl*, سبب *sebeb*.

— Il est allé à sa Besogne, راح يشتغل *rah yechteghol*, راح يسيب *râh yssyb*.

— Je n'ai plus de Besogne, انقطع سببي *ênqetta' sebeb-y*, ما بقا لي شغل *mâ baqâ l-y choghl*.

Besoin, عازة *aâzah*, احتياج *îhtyâdj*, لزوم *lazoum*, اقتضا *îqtidâ*, حاجة *hadjéh*, *hâguéh*, ضرورة *derouréh*.

— Il a eu Besoin, عاوز *aâ'ouz*, اعوز *â'ouaz*, احتاج الى *êhtadj îlâ*, اعتاز *ê'tâz*, استحق له *éstahaq le-ho*.

— J'ai Besoin, يستحق لي *yestahoq l-y*, انا محتاج *ânâ mohtâdj*, انا عواز *ânâ a'ouâz*.

— Tu as Besoin, يستحق لك *yestahoq l-ak*.

— Il a Besoin, يستحق له *yestahoq le-ho*.

— Vous avez Besoin de cela, في لازمكم هذا *fy lâzoum-koum hadâ*.

— Il n'est pas Besoin, ما يحتق شي *mâ yahtaq-chy*, ما لابد شي *mâ lâbod-chy*.

— Le sultan avait Besoin d'un visir pour gouverner son empire, كان السلطان محتاج الى وزير يدبر دولته *kân ês-soultân mohtâdj îlâ ouezyr, ydabber doulét-ho*.

— Qui a Besoin, محتج *mohtedj*, محتاج *mohtâdj*, عواز *a'ouâz*.

Bestial, وحشي *ouahchy*.

Bestialité, حيوانة *hayouânéh*, وحشية *ouahchyéh*.

Bestiaux (*Voyez* **Bétail**).

Bétail, بهيم *behym*, بهيمة *behyméh*, pl. بهايم *behâym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*.

— Pièce de Bétail, قطيع *qatty'*, pl. قطعان *qetta'ân*.

Bête, بهيمة *behymah*, pl. بهايم *behâym*, بهيم *behaym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*; دابة *dâbéh*, pl. دواب *daouâb*, *douâb*.

— de somme, بهايم *behâym.*

— sauvage, وحش *ouahêch, ouahach*, pl. وحوش *ouahouch.*

—(stupide), صقيه *sefyh* (*Voyez* Benêt, Bestial).

Béthléem (ville de Syrie), بيت اللحم *Beyt êl-lahm.*

Bêtise (*Voyez* Bestialité).

Bétoine, كستره *kesteréh*, بتنيلا *bettonylá.*

Bette, سلك *silk*, سلق *selq, silq.*

Betterave, بنجر *bondjar*, بنجار *bindjár, bingâr*, شوندر *choundar.*

Beurre frais, زبده *zebdéh*, زبده طريه *zebdéh taryéh* (en berbere تامديت *tâmodyt*).

— Beurre fondu, سمن *semen, sâmen* (en berbere أودى *âoudy*).

Bévue, غلط *ghalatt.*

Bey, بيك *beyk, bey*, سنجاق *sandjâq*, plur. سناجق *senâdjiq*, سنجاقات *sandjâqât.*

Bézoard, بادزهر *bâdzahar*, بزوار *bezouâr.*

Biais, اعوج *â'ouadj*, pl. عوجا *aoudjâ*, متعوج *meta'oudj.*

La **Bible**, التوراه *êt-tourâh.*

Bibliographie, فنّ كتبيّه *fenn koutoubyyéh.*

Bibliothécaire, حافظ الكتب *hâfezz êl-koutoub.*

Bibliothèque, كتبيه *koutoubyéh*, مكتبه *maktebéh*, خزانة الكتب *khezânét êl-koutoub*, خزانه ذاالكتب *khezanah dê-'l-koutoub*, كتاب خانه *kitâb-khânéh.*

Biche, لبوه *lebouah*, غزاله *ghazâléh.*

Bidon, زمزميه *zemzemyéh*, ركوه *rakouéh.*

Le **Bien** (opposé au mal), الخير *êl-kheyr.*

—Bien (adv.), طيب *tayeb*, مليح *melyh*, معدن *maadan*, طيبن *taybin*, بخير *be-kheyr*, حُسناً *hasnân* (*Voyez* Beaucoup).

— Il a fait du Bien, احسن *êhssan*, كرم *kerem.*

— Celui qui fait du Bien mérite qu'on lui en fasse, من يعمل الخير استحق ان يعملوا معهُ *men ya'mel êl-kheyr êstahaq ên ya'meloû ma'-ho.*

—Homme de Bien, رجل فاضل *radjel fâddel*, رجل صالح *radjel sâlèh*, رجل متفضل *raguel motfaddel.*

BIENS (richesse), مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*, مقتنا *moqtenâ*, رزق *rezq*, pl. ارزاق *ârzâq*, ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*.

BIEN-ÊTRE, حال طيب *hâl tayeb*.

BIENFAISANCE, احسان *ihssân*, نعمه *ni'méh*

BIENFAISANT, نعيم *naaym*, رخيم *rahym*, منعم *mouna'im*, كريم *kerym*.

BIENFAIT (subst.), خير *kheyr*, pl. خيار *kheyâr*; حسنه *housnah*, pl. حسنات *housnât*; فضل *fadl*, pl. افضال *âfdâl*; نعمه *ni'méh*, pl. نعم *naam*; لطف *louif*, كرم *kerem*.

— (adj.), ظريف *zeryf*.

BIENFAITEUR (*Voyez* BIENFAISANT).

BIENHEUREUX, طوبانى *toubâny*, pl. طوبانين *toubânyn*; سعيد *sa'yd*, pl. سعدا *so'dâ*, مسعود *messou'oud*.

BIENSÉANCE, لياقه *leyâqéh*.

BIENSÉANT, لايق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*.

BIENTÔT, من قريب *min qaryb*, في ساعه *fy-sâah*, عن قريب *â'n qaryb*, قريب *qaryb*.

— Bientôt il y aura du changement, ن قريب يصير تغير *qaryb yssyr teghayr*.

BIENVEILLANCE, خاطر *khâ*... *khâtr*, مودّه *moueddéh*, ودّ *oueda*... محبّه *mohabbéh*, اشتها *ichtehâ*.

BIENVEILLANT (*Voyez* BENIN, BIENFAISANT).

Sois le **BIENVENU**! مرحبا بك *merahbâ b-ak!* اهلاً وسهلاً فيك *ahelân ou-sahelân fy-k!*

— Soyez les Bienvenus! اهلاً وسهلاً فيكم *âhlân ou sehlân fy-koum*.

BIÈRE (boisson), بيره *byrah*, بوزه *bouzah*.

— Verse-moi un verre de Bière, سب لى كاس البيره *soubb l-y kâs él-byrah*.

— (cercueil), تابوت *tâbout*, pl. توابيت *touâbyt*, نعش *naach*, pl. نعوش *na'ouch*.

BIFFÉ, محو *mahou*, ممحى *memhy* (*Voyez* ANNULLÉ).

Il a **BIFFÉ** (*Voy.* Il a ANNULLÉ).

BIGARRÉ, ابلق *âblaq*, pl. بلق *boulouq*, ملوّن *melaouen*.

BIGOT, مزوّر *mozaouer*, *mozây*.

BIJOU, صياغه *s*... صياغات *sayâ*... مصاغ *me*...

Bijouterie, تحف *tahaf*, جواهر *djouâhir*.

Bijoutier, صايغ *sâygh*, جوهرجي *djaouherdjy*, جواهرجي *djouâherdjy*, صوّاغ *ssaouâgh*.

Bilan, ميزان *myzân*, تعريف *ta'ryf*.

Bile, مرّة *morrah*, صفرا *safrâ*, سودا *soudâ*, مرارة *morârah*, حلوة *halaouah*.

Bilieux, ممرور *memrour*, صفراوي *safrâouy*, سوداوي *soulâouy*.

Billard, بللارت *byllârt*.

Billet (lettre), رسالة *ressâlah*, *ressâléh*, مكتوب *maktoub*, تذكرة *tezkeréh*, ورقة *ouaraqah*, قص *qess*.

Billevesée (*V.* **Baliverne**).

Billot, قرمية *qormyah*, *qormyéh*, pl. قرم *qoram*, قرمة *qormah*.

Binaire, ثناوي *thenâouy*, *senâouy*, ثناتي *thounâyy*, *sounâyy*.

Bisayeul, جدّ ثاني *djedd thâny*.

Bisayeule, جدّة ثانية *djeddéh thânyéh*.

Biscuit, كعك *kaak*, بجمات *boudjmât*; بقسمات *boqsomât*, *boqsmât*, بشمات *bechmât*, بقسيمات *beqsymât*. بقشماط *boqchmâtt*.

Bis (adj.), اسمر *âsmar*.

Bise (vent), جرج *djerdj*.

Bissac, جراب *djerâb* (*V.* **Besace**).

Bitume, قير *qyr*, قفر *qiffer*.

Bizarre (*Voy.* **Baroque**, **Bigarré**).

Blafard (*Voyez* **Blême**).

Blamable, مذموم *medmoum*, ذميم *demym*.

Blame, ذمّ *demm*, طعن *ta'un*, لوم *leoum*, توبيخ *teoubykh*, تعييب *ta'yyb*, ملامة *malâméh*, تلويم *telouym*.

Il a **Blamé**, ذمّ *damm*, تعيّب *ta'yb*. عتب *a'tab*, لام *lâm*, نهى *nehä*, *nehey*, تلوم *telaouem*, شنع *chenaa*.

Blanc (de couleur blanche), ابيض *âbyadd*, ابياض *âbyâdd*, pl. بيض *bydd*; سفيد *sefyd*.

— (propre), نضيف *neddyf*.

— Blanche, بيضا *bayddâ*, pl. بيض *bydd*, بيضات *beyddât*.

— Blanc d'œuf, بياض البيضة *beyâdd êt-beyddah*.

Blanchatre, متبيض *motbéydd*.

Blancheur, بياضة *bayâddah*, بياض *beyâdd*.

Il a **Blanchi** (v. a.), بيض *bayadd*, بيّض *bayyadd*, *beyyedd*, تبيّض *tebeyyed*.

اسمــاوى *ésmâouy*, *âsmâouy*, سماوى *samâouy*.

— Il a teint en Bleu, زرّق *zarraq*.

— Il est devenu Bleu, ازرق *ézraqq*, ازراقّ *ézrâqq*.

Bleuatre, متزرّق *motzerreq*.

Il a Bleui (*Voyez* Il a teint en Bleu).

En Bloc, بالحمله *bi-'l-ham-léh*.

Blocus, محاصره *mohâsseréh*, محاطه *mohâttah*, محتاطه *mohtât-tah*, تحويط *tehouytt*.

Blond, اصفر *âsfar*, plur. صفر *soufour*.

— Blond ardent, اشقر *âchqar*, عشكار *a'chkâr*.

—Blonde, سفرا *safrâ*, pl. صفر *soufour*, صفرات *safrât*; شقرا *chaq-râ*, pl. شقرات *chaqrât*.

Il a Bloqué, حاط *hâtt*, حوّط *haouatt*, احاط *ahâtt*, حصر *hassar*.

Bluet, احبيبتور *âhbéybbour*, بالعمان *bêllaamân*.

Bluette, شراره *cherâréh*.

Bluteau, منخل *monkhoul*, pl. مناخل *menâkhel*.

Bobine, قنوط *qannou't*, pl. قنانيط *qenânytt*.

Boca (poisson), بوقه *bouqah*.

Bocal, بوقال *bouqâl*, pl. بواقيل *bouâqyl*.

Bœuf, ثور *thour*, *thaur*, بقر *ba-qar*, *bagar*, plur. بقور *bouqour*, *beqour*; عرض *aard*, ثور مخصى *thour-makhsy*, فرد *ferd*, بكر *be-guer* (en berbere ازغر *ézghir*).

—Viande de Bœuf, لحم بقرى *lahm beqry*, *lahm begry*, بقرى *beqry*, *begry*, لحم ذاالبقرى *laham dé-'l-beqry*, لحم ذاالبكرى *lahm dé-'l-begry*.

—Langue de Bœuf, لسان ذاالثور *lissân dé-'t-tsour*.

— Pieds de Bœuf, هركمه *her-guemah*.

— Bouche du Bœuf, خنفوفه *khânfoufah*.

— Bœuf sauvage, بقر الوحش *baqr él-ouahach*.

— Bœuf de charrue (mesure de labourage), فدّان *feddân*, plur. فدادين *fedâdyn*.

Bohémien, جنكان *djenkân*, *genkân*, چنگان *tchengân*.

Pour Boire (gratification), بخشيش *bakhchych*.

Bois, عود *a'oud*, عواد *a'ouâd*, pl. اعواد *é'oudd*, عيدان *e'ydân*.

خمع *khamaa*, شكى *chakâ*, قلج *qaladj*, *qalag*, فكح *fakah*.

— Il a fait Boîter, عرّج *a'rradj*.

Boîteux, اعرج *âa'redj*, *â'radj*, *a'reg*, طبّال *toubbâl*, عارج *a'â-redj*, *a'âreg*, عرجان *a'rdjân*, *a'r-gân*.

Bol, لقمه *loqmeh*.

— d'Arménie, طين ارمنى *tyn ârmeny*, تراب ارمني *torâb ârmeny*.

Bombardier, قمبرجى *qom-bardjy*.

Il a Bombardé, شلح قمبرات *chalah qombarât*.

Bombe, بومبه *bonbah*, *boum-bah*, قومبره *qoumbrah*, قمبره *qom-barah*, بنبه *bonbah*.

Il a Bombé (courbé), حدّب *haddab*.

Bon, طيب *tayeb*, *tayb*, plur. طيبين *taybyn*; مليح *melyh*, plur. ملاح *melâh*; جيد *djyd*, *gyd*, plur. اجياد *âdjyâd*; حسن *hassan*, جويد *djouyd*, plur. جويدين *djouydyn*; كريم *herym*, pl. كرام *kerâm*; صالح *sâlèh*, نافع *nâfi'* (en berbere يلّالى *yllâly*).

— Bonne, طيبة *taybéh*, مليحة *melyhéh*, *melyhah*.

— Très-Bon, صالح فى الغايه *sâlèh fy-'l-ghâyéh*, قوى مليح *qaouy melyh*.

— Vous êtes de Bonnes gens, انتوا ناس ملاح *êntoû nâs melâh*.

— Il n'est pas Bon que tu fasses cela, ما هو مليح ان تعمل ذا *mâ hou melyh ên taamel dê*, ما هو خير انك تعمل هذا *mâ houe khéyr ênn-ak taamel hadâ*.

— Il a trouvé Bon, استطيب *éstateyb*, استحلا *éstahalâ*.

— Il a rendu Bon, طيّب *tay-yab*, اصلح *éslah*, جوّد *djaouad*.

Bonace (calme de la mer), غلينه *ghalynéh*, غليني *ghâlyny*, هدو *hedou*, ملتم *meltem*, كنون *kenoun*, هداوه *hedaouéh*.

Bonbon, حلاوه *halâouéh*, plur. حلاوات *halâouât*; نفايس *ne-fâyss*.

Bond, نطّه *nattah*, *nottah*, pl. نطّات *nattât*.

Bonde, بينه *beynéh*, plur. بينات *beynât*

Il a Bondi, قفر *qafar*, نطّ *natt*.

— Cela me fait Bondir le cœur, هذا يقرفنى *hadâ yeqraf-ny*, هذا يكرز نفسى *hadâ yekzez nafs-y*.

Bone (v. d'Afr.), بونه *Bounah.*

Bonheur, سعادة *saadah*, *saadéh*, نصيب *nessyb*, دوله *doulah*, بخت *bakht*, pl. بخوت *bakhout*; حظ *hezz*, pl. حظوظ *hezouz*.

— Je n'ai pas de Bonheur, مالي بخت *mâ-l-y bakht.*

Bonjour, صباح الخير *sabbâh 'l-kheyr.*

— (à un seul), سلام عليك *selâm aaley-k*, صباحك بالخير *sabbah-ak be-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), سلام عليكم *selâm aaley-koum*, صباحكم بالخير *sabbah-koum be-'l-kheyr.*

Bonnet, تربوش *tarbouch*, pl. طرابيش *terâbych*; طربوش *tarbouch*, pl. طرابيش *terâbych*; تقيه *taqyéh*, طقيه *taqyéh*, pl. طواقي *touâqy*; قاووق *qâouq*, plur. قوايق *qaouâyq*; شوش *chouch*, pl. شواشي *chouâchy*; عراقيه *a'râqyéh*, pl. عراقي *e'râqy*; قلباق *qalbaq.*

— Petit Bonnet, شباشيه *châchyéh.*

— Grand Bonnet des femmes en métal, صرمه *sarmah.*

— Bonnet de derviche, لبادة *lebbadéh.*

Bonnetier, قلبقجي *qalbaqdjy*, قوقجي *qaouqdjy*, pl. قوقجيه *qaouqdjyéh*; طوقجي *touqdjy.*

Bon-sens, عقل *a'ql*, فراسه *ferâsséh.*

— Homme de Bon-sens, عقيل *a'qyl.*

Bonsoir, مسا الخير *massâ 'l-kheyr*, *messâ 'l-kheyr.*

— (à un seul), مساك بالخير *messâ-k bê-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), مساكم بالخير *massâ-koum bê-'l-kheyr.*

Bonté, حسنه *hosnah*, *housnéh*; سلاح *salâh*, كرم *kerem*, جوده *djoudéh*, جود *djoud.*

Borax, بوراق *bourâq.*

Bord, طرف *terf*, *tarf*, *taref*, plur. أطراف *âtrâf*; ديل *deyl*, pl. اديال *âdyâl*; حفه *hefféh*, plur. حفات *heffât*; حد *hedd*, حرف *herf*, pl. حروف *herouf.*

— Bord de la mer, ساحل البحر *sâhel êl-bahar*, pl. سواحل *souâhel*, *saouâhel*, كتف *ketf.*

— Bord d'une rivière, شط *chatt*, pl. شطوط *chettoutt*, شاطي *châtty.*

Bordage, خشب مطبق *khachab motbeq*, بردوا *bordoû*, علا ذا المركب *a'lah dê-'l-merkeb.*

Il a **Bordé**, سجف *sadjaf.*

Bordée, ضرب كليه *darb kollyéh.*

Bordereau, تذكره *tezkeréh*, تعريف *taaryf.*

Bordure, سجاف *sedjâf.*

Borée (vent du nord), جرج *djerdj.*

Borgne, اعور *â'ouer, â'aouar*, plur. عوران *a'ourân*; عوار *a'ouâr*, اخوق *akhoueq, âkhouaq.*

Borne (limite), حدّ *hedd*, pl. حدود *hedoud.*

Borné, محدود *mahdoud.*

Il a **Borné**, حدّ *hadd*, حدّد *haddad.*

Bosse, حدبه *houdebah*, *houdibah*, *hadebah*, هدب *hadab*, ورم *ouerem*, pl. آورام *âourâm.*

— de chameau, صنم *sanam.*

Bossu, احدب *âhdeb*, *âhadeb*, اهدب *êhdeb*, حدّبان *haddebân*, محدوب *mahdoub*, حدبى *hodby*, ابو كاتب *âbou-kâteb*, كابور *kâbour.*

— Il est **Bossu**, بيحدب *byéhdeb*, كيحدودب *kyéhdoudeb.*

Botanique, علم النبات *e'lm ên-nebât.*

Botte (chaussure), جزمه *djezmah*, *djezméh*, *guezméh*, plur. جزمات *djezmât*, *guezmât.*

— Il a mis ses **Bottes**, لبس جزمات *lebess gezmât.*

— Botte de paille, دمه تبن *deméh tebn*, غمره *ghamerah*, plur. اغمار *êghmâr.*

Il a **Bottelé**, غمّر *ghammar.*

Bottier, جزمجى *djezmedjy.*

Bottine, سروال *serouâl*, *serouêl*, حفّ *hoff*, pl. احفاف *êhfâf.*

Bouc, جدى *djedy, gedy, djidy, guedy*, عنز *aunz*, معز *maaz*, ماعز *mâ'az*, pl. مواعز *maouâ'iz.*

Bouche, فم *foum*, فمّ *foumm*, pl. افوم *êfoum*, افمام *âfmâm*, افواة *âfouât*, افهات *êfahât.* (en berbere امى *âmy, êmy*).

— d'un fleuve, تمّ *toumm*, pl. اتمام *êtmam*, بوغاز *boughâz.*

— d'un bœuf (*Voyez* **Bœuf**).

— Qui a la **Bouche** difforme, الوق *âlouaq*, pl. لوق *louq.*

Bouché, محصور *mahssour*, مسدود *masdoud.*

Il a **Bouché**, سدّ *sadd, sedd*, حصر *hassar*, حقن *haqan.*

Bouchée, لقمه *loqmah, loqméh*, pl. لقمات *loqmât*, لقم *loqm*; بضعه *bedda'ah, bidda'ah.*

Un **Boucher**, جزّار *djezzâr*, *gezzâr*, plur. جزّارين *djezzâryn*;

كزّار *guezzâr*, قصّاب *qassâb*, لحّام *lahhâm*.

BOUCHERIE, مدبحه *madbahah*, مدبح *madbah*, دكان القصّاب *doukkân êl-qassâb*, سوق اللحم *souq êl-lahm*, ملحمه *melhamah*, مسلخ *meslukh*.

BOUCHON, سداد *sedâd*, غطا *ghattâ*, حقنه *heqnéh*, سداده *se-dâdéh* (*Voyez* BONDE).

— Bouchon de paille, فرصه *ferrasséh*.

BOUCLE, حلقه *halqah*, بكله *bouklah*, pl. بكلات *bouklât*, بكل *boukoul*.

— d'oreilles (*Voyez* ANNEAU d'oreilles).

Il a BOUCLÉ, بكّل *bakkal*, حلّق *hallaq*.

BOUCLIER, ترس *tours*, *ters*, pl. اتراس *âtrâss*; درقه *derqah*, *deraqah*, *dargah* (en ital. *targa*), دروق *dourouq*, *douroug*.

BOUDIN, مصران محشيه *mesrân mahchyah*.

BOUE, غيس *ghays*, طين *tyn*, وحل *ouehel*.

BOUÉE, شمندره *chamandrah*.

BOUEUX, موحل *mouehel*.

BOUFFÉE de vent, هبة الهوا *he-bét êl-haouâ*.

BOUFFON, مسخره *maskharah*, plur. مساخير *masâkhyr* (*Voyez* BALADIN).

Il a BOUGÉ, انهز *ênhezz*.

— Ne Bouge pas! قف عندك *qeff a'nd-ak!*

BOUGIE, شمع *chamâa*, *che-ma'*, شماع *chamâa'*, *chemâ'ah*, شمعه *chama'ah*, pl. شمعات *cha-ma'ât*; شمعة العسل *chemaat êl-aassel*, شمع عسل *chema' a'ssel*, plur. شمعات العسل *chema'ât êl-a'ssel*, شمع العسل *chame'-'l-a's-sel*.

BOUILLANT, غالى *ghâly*, غليان *ghalyân*, سخن *soukhn*, حامى *hâmy*.

Il a BOUILLI, غلى *ghală*, *gha-ley*, غلا *ghalâ*.

— L'eau bout, تغلى المويه *teghly 'l-mouyéh*.

— Il a fait Bouillir, غلّى *ghal-ley*; تغلى *teghalley*, سلق *salaq*.

— Fais Bouillir à ceci un bouillon, اغلى هذا غلوه *êghly ha-dâ ghalouéh*.

— Il a Bouilli à gros bouil-lons, فار *fâr*.

— Il a fait Bouillir à gros bouillons, فوّر *faouar*.

— Il a Bouilli à petits bouil-

lons, بقبق *baqbaq*.

Bouilli, مغلى *moghly*, غالى *ghâly*, مسلوق *meslouq*, plur. مسلوقين *meslouqyn*.

—Viande Bouillie, لحم مسلوق *lahm meslouq*, مصلو *meslou*.

— Œuf Bouilli (à la coque), بيضه مسلوقه *baydduh meslouqah*.

Bouillie, حريرة *keryréh*.

Bouilloire, ابريق نحاس *îbryq nahâss*.

Bouillon, شربه *chorbah*, مرق *mareq*, *maraq*, مرقه *marqah*, *meraqah*, pl. مرقات *maraqât*.

— (ébullition), غليه *ghalyéh*, غلوه *ghalouéh*.

Bouillon-Blanc (plante), مصلح النظر *maslah ên-nadar*, اذن الحمار *oudn êl-homâr* (m. à m. oreille d'âne).

Bouillonnement, فاضه *fâddah*, فوره *fourah* (*Voy.* **Bouillon**).

Boulanger, خبّاز *khobbâz*, *khabbâz*, pl. خبّازين *khobbâzyn*; فرّان *fourrân*, *farrân*, كوّاش *keouâch*.

Boulangerie, فرن *fourn*, pl. فرون *fouroun*.

Boule, حبّه *hobbéh*, عكره *eu'krah*, pl. عكرات *eu'krât*.

Boulet, جله *djoulléh*, *goulléh*, غلّه *ghoulléh*, كوره *gourah*, كوره *kourah*, pl. كور *kour*; كوله *gouléh*, ثقيل *tsaqyl*, قلّه *qoulléh*, pl. قلل *qoulal*.

Boulette de pâtisserie, فداوه *fedâouéh*, كبّه *koubbéh*, pl. كباب *kebâb*, *kobêb*.

Boulevard, طابيه *tâbyah*, طابه *tâbah*, pl. طابات *tâbât*.

Il a **Bouleversé**, قلب *qalab*.

Bouline, اورسه *âoursah*, *âursah*, ورسا *oarsâ*.

Bouquet de fleurs, مشموم ذاالنوار *mechmoum dê-'n-nouâr*, باقه *bâqah*, *bâqéh*, جرّزة زهور *djourrazét-zohour*.

— Il a fait un Bouquet, جرّز *djerraz*.

Bouracan, صوف *souf*.

Bourasque, زوبعه *zouba'ah*, pl. زوابع *zeouâbè'*.

Bourbe (*Voyez* **Boue**).

Bourbeux (*Voyez* **Boueux**).

Bourdon (insecte), دبّور *dabbour*, pl. دبابير *debâyr*.

Bourdonnement, زميم *zemym*,

Bourg, كفر *kafr*, قصبه *qassabéh*, plur. قصبات *qassabât*; قريه *qoryéh*, *qaryah*, بليده *belydah*, *béleydéh*, pl. بليدات *belydât*, *beleydât*.

Bourgade, دشره *déchrah*, *de-*

charah, pl. دشار dechâr; حارة hâ-réh, pl. حارات hârât.

Bourgeois, بلدى beledy.

Bourgeon, زنبوط zenboutt.

Il a Bourgeonné, زنبط zunbatt, قمّع qamma', فرّخ farrakh.

Bourrache, لسان ذا لعرض lissan dê-'l-aard, لسان الثور lissân êt-thour (m. à m. langue de bœuf), بالغصون bâlghessoun.

Bourre d'arme à feu, تفيك tefiyk.

Bourreau, سيّاف seyyâf, جلّاد djellâd, gellâd, gelâd, مشعالى mecha'âly, مشاعلى me-châa'ly, pl. مشاعليه mechâa'lyéh.

Bourrelier, سرّاج serrâdj.

—Atelier de Bourrelier, سروجيه seroudjyéh.

Bourrique (Voyez Anesse).

Bourse, كيس kys, pl. اكياس âkyâs, كيسه kysséh, حنشه han-chah.

—Bourse de cuir, جراب dje-râb.

Boussole, بوصوله boussoulah, بوصله boussolah, بوسله bouslah, ابره êbréh, îbréh, قمارة qamârah, بيت الابره béyt êl-îbréh.

Bout, حدّ hedd, pl. حدود he-doud, طرف terf, teref, taraf, plur. اطراف âtrâf; اخر âkher.

— Le Bout de l'oreille, شحمه ذا الوذن chahmah dê-'l-oudn.

— de fil, قصّفه خيط qassuféh kheytt.

— de chandelle, نتفه شمعه net-féh chama'ah.

—Au Bout de l'an, فى اخر السنه fy âkher ês-senéh.

— Au Bout de deux ou trois jours, من ورا يومين اولا ثلاثه min ouerâ youméyn ou-ellâ thelâ-théh.

Bouteille, قزازه qazâzah, qa-zâzéh, pl. قزازات qazâzât; جزاز djezâz, guezâz, بوقال bouqâl, pl. بواقيل bouâqyl; قنينه qennynah, qennynéh, pl. قنايني qenâyny, قنانى qenâny; بوتليه boutelyah, قرعه qara'ah, كنينه kennynéh, فنجل fendjel, رضومه raddoumah, rouddoumah.

— Bouteille de terre, بطّه bat-tah.

— Bouteille carrée, مربّعه mo-rabba'ah.

Boutique, دكّان doukkân, pl. دكاكين dakakyn; حانوت hânout, pl. حوانات haouânât; دكان dou-

kân, plur. دكانيـــــن *doukânyn*.

Boutiquier, دكاني *doukkâny*, سوقي *souqy*, pl. سوقاة *souqât*.

Bouton d'habit, زرّ *zerr*, pl. زرور *zerour*, زرار *zerâr*.

— de fleur, زهر *zahar*, عقاد *ou'qâd*.

— au visage, حبّة *habbéh*, pl. حبوب *heboub*.

Il a Boutonné son habit, قفل *qafel*.

Bouvier, بقّار *baqqâr*.

Boyau, مصيـر *messyr*, plur. مصارين *messâryn*, مصارنه *massâreneh*, مصران *mesrân*, *misrân*; قصب *qassab*, pl. اقصاب *éqsâb*.

Bracelet, مليـيـج *demlydj*, سوار *souâr*, plur. اساور *âssâouer*, اسوار *âssouâr*; مقياس *miqyâss*.

Brai, بياض *beyâdd*.

Braise, جمرة *djemréh*, *guemréh*, pl. جمر *djoumr*; حمرة *homrah*, جدوة *djedouah*, *djedouéh*, جمرة ذا العافيه *djoumrah dê-'l-a'âfyéh*, بصّة نار *bessét nâr*.

Il a Brait, نهق *nahaq*, هدر *hader*, شنهق *chanhaq*, شهنق *chah*[illegible]

[illegible] *ghosn*, *ghousn*, pl. اغصان *éghsân*; فرع *fera'*, pl. فروع *ferou'*.

Brandon, مشعله *meche'lah*.

Il a Braqué (le canon), قوم *qaouam*, صوب *saouab*, قنن *qannan*, ضبط *dabatt*.

Bras, دراع *derâa'*, درعة *dera'ah*, pl. ادرع *âdraa*, *âdroua'* (en berbere, اكّل *âguil*).

— Avant-Bras, ساعد *sa'ëd*, زند *zend*, pl. زنود *zenoud*.

— Bras de mer, لسان البحر *lessân él-bahar*.

Brasier, حريقه *heryqah*, منقل *manghal*, فكيرة *fegeyrah* (en esp. *hoguera*).

Brasse (mesure), دراع *derâa'*, درعة *dera'ah*, باع *bâa'*, pl. باعات *bâ'ât*, پيك *pyk*.

— Deux Brasses, دراعين *derâ'eyn*, *derâ'ayn*.

Bravache, عتر *a'ter*, pl. عتورة *a'touréh*.

Brave, جدع *djadaa*, *gadaa*, شجيع *chadjaa*, *chagaa*, شاجع *châdji'*, شجيع *chedjya'*, *cheguy'*, سجيع *sedjy'*, شجّاع *chadjâa'*.

—Un brave homme, رجل مليح *radjol melyh*, *ragel melyh*.

Il a Bravé, غار *ghâr*.

BRAVOURE, شجاعة *chedjâ'ah.*

BRÊBE (n. de peuple), (*Voyez* BERBERE).

BREBIS, غنمه *ghanaméh*, نعجه *naadjah*, *na'djeh*, *na'guéh*; غنم *ghanam*, pl. غنوم *ghounoum* (en berbere ولى *ouley*).

BRÈCHE, نقبة *noqbéh*, طقبة *toqbéh*, كسرة *kesréh*, هدّة *haddéh*.

— de muraille, فتحة ذا الحيط *fatihah dê-'l-haytt*, ثغرة *tegghârah*, pl. ثغر *togghor*.

— Il a fait Brèche au rampart, ثغر الصور *tagghar ês-sour*.

— Il a fait une Brêche au sabre, فجّم السيف *fadjam ês-séyf*.

Il a BREDOUILLÉ, ترتر *tartar*, *terter*, هيج *héyèh*, هبرج *habradj*, *hebredj*.

BREF, قصير *qassyr*, plur. قصار *qissâr*.

BREVET, براة *barât*.

BREUVAGE (*Voyez* BOISSON).

BRIDE, لجم *ledjem*, *leguem*, *ledjam*, عنان *èenân*, pl. عنون *eunoun*; لجام *ledjâm*, صرة *sorrah*.

— Bride de mulet, صريمة *serymah*, سريمة *seryméh*.

— Retiens la Bride, شدّ اللجم *chedd êl-ledjem*.

Il a BRIDÉ, الجم *êldjem*, *élguem*, تلجّم *teleddjem*, لجّم *leddjem*.

— Bride le cheval (impératif), حطّ اللجم للعود *hott êl-ledjem li-l-a'oud*.

BRIGADE, اوجاق *âoudjaq*, وجاق *oudjâq*, *ougâq* pl. وجاقات *oudjaqât*.

BRIGAND, لصّ *less*, pl. لصوص *lessous*; غزو *ghazou*, سارق *sâreq*, *sâriq*, pl. سارقين *sâreqyn*, حرامي *harâmy*, pl. حراميّة *harâmyyéh*, سفار *saffâr*, *seffâr*.

BRIGANDAGE, لصوصة *lessoussah*, شناعة *chinâ'ah*.

— Il a commis des Brigandages, تلصّص *telesses*.

— Il a BRIGUÉ, طلب *talab*.

BRILLANT (subst.), جلا *djelâ*, نورق *neouraq*, رونق *reounaq*, *rounaq*.

— Un Brillant (diamant), الماس *êlmâss*.

BRILLANT (adj.), لامع *lâme'*, لالى *lâly*, بارق *bâreq*, ضوى *daoüy*.

Il a BRILLÉ, نوّر *naouer*, *naouar*, لمع *lamaa*, لالا *lâlâ*,

برق bareq, ضوا dhaouâ.

Brin, عرق eerq, شتل chetl, pl. شتول chotoul.

Brique, طوب toub, توب toub, لاجور lâdjour, اجرة âdjereh, pl. اجر âdjour; اجور âdjour; لجور ladjour, ledjour.

—Brique de savon, لوح الصابون louh ês-sâboun.

Briqueterie, فرن متاع الاجور forn metâ'a 'l-âdjour.

Briquet, زناد zenâd, قداح qaddâd.

— Il a battu le Briquet, قدح qadah.

— Fabricant de Briquets, زنايدي zenâydy.

La Brise, ريح ryk, نسم nessim. —

Brisé, مكسر moukasser, مكسور maksour. — ||—

Il a Brisé, كسر kasser, kassar, فسخ fesekh, سحق sahaq, صحن sahan, طحن taban, رضرض radradd, صدم sadam.

— Il a été Brisé, il s'est Brisé, انكسر énkassen.

Brisement, فسخ feskh, سحق sahq.

Brisure, تكسير teksyr.

Broc, ابريق ibryq.

Brocanteur, دلال dellâl, dallâl, pl. دلالين dellâlyn.

Brocard, ديباج dybâdj.

Broche, سفود souffoud, pl. سفافيد sefâfyd; سيخ sykh, plur. اسياخ âsyâkh; مشوا michouâ.

— Il a mis à la Broche, شوا chaouâ, chouâ.

— Il a tourné la Broche, فتل السيخ fetel ês-sykh.

Brochet, سمك الكراكي semak êl-kerâky.

Brocoli, زنبوط zenboutt.

Il a Brodé, طرز terrez.

— en couleurs, نقش naqqach.

— en or, en argent, زركس zarkas.

Brodé, مطرز motarrez, مغيش moghayech.

Broderie, طرز terez, terz, teraz, تطريز tetryz.

— en couleurs, نقش neqch, naqch.

— en or, قصبة qassabéh.

Brodeur, طراز terrâz, tarrâz, plur. طرازين terrâzyn, نقاش naqqâch, نقشجي naqichdjy, قصابي qassâby.

— Brodeur sur cuir, قبورجي *qobourdjy*.

— Atelier de Brodeur sur cuir, قبورجيه *qobourdjyéh*.

Brodeuse, طرّازة *terrêzah*.

Il a Bronché, عثر *aather*, *aatser*; عش *eech*.

— Ne Bronchez pas, ou sinon gare à vous! لا تعثروا وإلّا الويل لكم *lâ taatherou*, *ou-éllâ 'l-ouayl lekoum!*

Bronze, نحاس *nahâss* (en berbere تونكولت *toungoult*).

Bronzé, معدني *maadeny*, pl. معدنيه *maadenyéh*.

Brosse, مقشه *moqachéh*, شيته *cheytah*.

Il a Brossé, مسح *messèh*.

Brouillard, ضباب *dabâb*, *debâb*, غيم *gheym*, pl. غيوم *ghayoum*; غيام *ghyâm*, ظلمه *zoulméh*, ضبابه *debâbéh*, غيمه *gheyméh*, pl. غيم *gheym* (en berbere تلاس *telâss*).

Il a Brouillé (mêlé), خلط *khalatt*.

— (troublé), خبط *khabatt*, نكت *neket*, نكش *nekech*, شربك *charbak*.

— Il s'est Brouillé avec quelqu'un, خاصم *khâssem* (Voyez Il a eu une Altercation.

—Le qâdy et lui se sont Brouillés, هو و القاضي تخاصموا بينهم *houe ou-êl-qâddy tekhâssemoû baynhoum*.

Brouillerie, خصام *khessâm*, pl. خصايم *khessâym*, نزاعه *nizâ'ah* (Voyez Altercation).

Brouillon d'écritures, مسوّدة *messaoudéh*, حجّة *haddjeh*, *haggah*.

Broussailles, صبّرات *sebbarât* (Voyez Buisson).

Il a Brouté, مرش *marach*, قرط *qaratt*.

Broutilles, قطع *qitta'*, *qettaa*.

Broyé, مدقوق *medqouq*.

Il a Broyé, سحق *sahaq*, صحن *sahan*, درس *derass*, *deress*, طحن *tahan*, *tahen*, رحا *rahâ*, دق *doqq*.

Broyement, سحق *sahq*, دراس *dirâss*.

Bru, كنه *kennâh*, *kennéh*, pl. كنات *kennât*, كنايين *kenâyn*.

Bruine, صر *sarr*, زاويه *râouyah*, *râouyéh*, زميته *zemytéh*.

Bruit, هدير *hadyr*, *hedyr*, غوشه *ghaouchéh*, ضجه *daddjéh*, *dagguéh*, شوشره *chaoucharah*, صوت *sout*,

pl. اصوات *âssouât*, عيطه *ayttah*, عكره *a'krah*, عوّشه *a'ouachah*.

— du canon, هدير ذا المدفع *hedyr dê-'l-medfaa*.

— Il a fait du Bruit, صاح *sâh*, ضجّ *daddj*, عكر *a'kar*, عيّط *a'yatt*, عوّش *a'ouach*.

Brulant, حارق *hâreq*, *hâriq*.

Brulé, محروق *mahrouq*.

Il a Brulé (v. a.), حرق *haraq*, شعل *chaal*, احرق *âhraq*.

— Il a Brûlé (v. n.), تشعّل *techa'el*, احترق *êhteraq*, شاط *châtt*.

Il a été Brûlé, حُرق *houreq*, انحرق *ênharaq*.

Brulot, حرّاقه *harrâqah*.

Brulure, حرق *horq*, *herq*, تحريق *tahryq*, احتراق *îhtirâq*, احراق *îhraq*, حريق *haryq*.

Brume (*Voyez* Brouillard, Bruine).

Brun, اسمر *âsmar*, *êsmer*, pl. سمر *soumour*.

—Brune, سمرا *samrâ*, pl. سمر *soumour*, سمرات *samrât*.

Or Bruni, دهب مسكول *dahab maskoul*.

Brunissoir, مصقله *mosqalah*, مسكله *moskalah*.

Brusque, عجل *a'djel*.

Brut, خام *khâm*, وسيخ *ouessykh*, غير ناطق *ghayr nâtteq*, حيواني *hayouâny*.

— La Brute, حيوان *hayouân*.

— Sucre Brut, سكر خام *soukker khâm*.

Brutal, خشين *khachyn*, غشيم *ghachym*, واحش *ouâhech*, غربزي *gharyzy*.

Brutalité, وحشه *ouahchah*, وحشيه *ouahchyéh*.

Il a Bu, شرب *charab*, *chereb* (en berbere اثوع *îtsou'*, *îssou'*).

— Il Boit, كيشرب *keyechroub*.

—Bois (imp.)! اشرب! *êchrab*, *êchrob*(enberbere ثوع *tsou'a*, *tseou'*).

— Qui a Bu, شربان *charbân*.

— Il a Bu à la régalade, زرزق *zarzaq*.

— Il a donné à Boire, سقى *saqü*, *saqey*.

—Donne-moi à Boire, اسقيني *êsqy-ny*.

— Fais Boire mon cheval, اسقى الحصان متاعى *êsqy 'l-hossân metâ'y*.

— Donne-moi un peu d'eau à Boire, اعطيني شوية الما نشرب *âa'tty-ny choyét êl-mâ nechreb*.

—Je Bois à ta santé, محبّة فيك *mohabbéh fy-k;* — moi, à la tienne, وفيك *ou-fy-k.*

— Le papier a Bu, نش الورق *nach él-ouaraq*, الورق نشاش *él-ouaraq nechâch.*

Bubon (*Voyez* Abcès).

— de peste, حمرة *homréh.*

Buche (*Voy.* Morceau de bois).

Bucher (*Voyez* Brazier).

Buffet (*Voyez* Armoire).

Buffle, جاموس *djâmouss*, *gâmouss*, pl. جواميس *djaouâmys*, *gaouâmys.*

Bugie (v. d'Afr.), بوجيه *Boudjayah.*

Buis, بقس *baqs*, بقسيس *baqsys*, شمسير *chemsyr*, چمسير *tchemsyr*, شمسان *chemsân.*

Buisson, عليقه *o'llyqah*, plur. عليق *o'llayq*, قرطب *qortab* (*Voyez* Broussailles).

Bulle d'eau, بقبوقه *baqbouqah*, pl. بقابيق *beqâbyq;* بقلوشه *baqlouchah*, plur. بقاليش *boqâlych.* (*Voyez* Bouillonnement).

Bulletin, حاديث *hadyth*, pl. حوادث *haoudeth;* تذكره *tezkéréh*, pl. تذكرات *tezkerât.*

Bureau d'administration, ديوان *dyouân.*

— (table à écrire), مكتب *makteb*, pl. مكاتب *makâteb.*

Burette, ابريق *ibryq.*

Burin, مقاع *meqalè*, قلم حديد *qalam hadyd.*

Il a Buriné, نقش *naqach.*

But, حدّ *hedd*, pl. حدود *hedoud*, نيّه *nyyéh*, مرام *merâm*, نشان *nichân*, نيشان *nychân*, اماج *âmâdj*, حدف *hedef*, مقصد *meqsâd*, pl. مقاصد *meqâssed.*

— Il a atteint son But, لحق مرادهٗ *lahaq mourâdho.*

Butin, نهبه *nahabah*, نهابه *nahâbéh*, غنيمه *ghanyméh*, pl. غنايم *ghenâym*, قطرمه *qattarmah*, كسب *kesb*, مكسب *mokseb* (en berbere اسعى *êssa'y.*

Il a Butiné, نهب *neheb*, غنم *ghanam*, كسب *kesseb.*

Butor (*Voyez* Balourd, Bélitre, Brutal).

Butte, تل *thall*, *thell*, pl. ثلال *thelâl;* ثله *thelléh*, pl. ثلات *thellât.*

Buveur, شارب *châreb*, plur. شوارب *chouâreb*, شروب *chouroub.*

C

C, troisième lettre de l'alphabet français; dans sa double prononciation de Ç et de K, elle est analogue aux lettres arabes س ص ou même ث pour le premier cas, et à ك ou ق pour le second.

Ça et La, هنا هناك *hanâ-honâk*, *henâ-henâk*, هون هونيك *houn hounyk*.

Cabane, خصّ *khass, khess*, plur. خصوص *khessouss*, اخصاص *ékhsâss*; خيمه *kheyméh*, pl. خيام *kheyâm*.

Cabale, شجب *chedjeb*, فتنه *fetnéh*, pl. فتنات *fetnât*; غصبه *ghasbéh*, pl. غصايب *ghassâyb*.

Cabaret, خمارة *khamarâh*, pl. خمارات *khamârât*.

Cabaretier, خمّار *khemmâr*, *khammâr*, pl. خمّارين *khemmâryn*, *khammâryn*.

Cabas, مقطف *maqtaf*, plur. مقاطف *meqâttef*.

Cabinet, مقصورة *maqsourah*, pl. مقاصير *meqâssyr*, اوضه *ôud-dah*, *âuddah*, خزنه *khaznéh*, خلوة *khelouéh*, حجرة *hodjrah*, *hodjarah*, pl. حجرات *hodjarât*.

Cable, رمّاة *rimmâh*, حبل *ha-bel*, *habl*, pl. حبال *hebâl*, احبال *êhbâl*; غمنه *ghâmenéh*, pl. غمنات *ghamenât*.

Il s'est Cabré, قنطر *qantar*.

— Le cheval s'est Cabré et a renversé son cavalier, الفرس تقنطرت على الخيال و رمته *él-fars teqantarét a'lä 'l-khyâl ou-remet-ho*.

Caché, مختفي *mokhtefy*, مخفّي *mokhaffy*, مستور *mestour*.

Il a Caché, ستر *seter, satar*, خفا *khafâ*, اخفا *ékhfâ*, غطا *ghattâ*, خبّا *khabbâ*.

— Il a Caché de l'argent dans la terre, طمر دراهم *temer derâhem*, طمّ دراهم *temm derâhem*.

— Cache! (imp.) خبّ *khobb* (en berbere سنفي *senfy*).

Il s'est CACHÉ, انخفا *ên khafâ*, تخبّى *tekhabbä*, لطى *lattä*.

— Je ne me cache de personne, ماني مخفى من الناس *mâ-ny mekhâfy min ên-nâs*.

CACHET, خاتم *khâtem*, ختم *khatem*, plur. خواتم *khouâtem*, ختومه *khatouméh*, مهر *mouhour*.

Il a CACHETÉ, ختم *khetem*, *khatam*, طبع *tabaa*.

CACHETTE, وكر *oueker*, plur. اوكار *óukâr*; اختفا *ikhtifâ*, خفيه *khafyéh*.

— En Cachette, بالخفيه *bi-'l-khafyah*, بسرّ *be-serr*.

CACHOT, ديماس *dymâss*, داموس *dâmouss*, plur. دياميس *deydmyss*; سجن *sedjen*, pl. سجون *soudjoun*; حبس *habs*, pl. حبوس *hebouss*.

CACOCHYME, مخستك *mokhas-tek*.

CADASTRE, دفتر الاملاك *def-tar êl-âmlâk*.

CADAVRE, جيف *djyf*, plur. اجياف *adjyâf*; جيفه *djyféh*, pl. جيفات *djyfât*, جيف *djouyf*; ميت *méyt*, pl. اموات *âmouât*; جثه *djattéh*, plur. جثث *djetit*; قتيل *qatyl*, pl. قتلا *qotelâ*.

CADEAU, هديّه *hedyyéh*, بخشيش *bakhchych*.

CADENAS, قفل *qafl*; *qofl*, pl. اقفال *êqfâl*.

CADENCE, وزن *ouezn*.

Il a CADENCÉ, وزن *ouezen*.

CADET, صغير *saghyr*, *sagheyr*, اصغر *âsghar*.

CADI (*Voyez* QADY).

CADIX (v. d'Esp.), قادس *Qâ-dess*, *Qâdiss*, قالص *Qâless*, *Qâ-liss*.

CADRAN, ساعه *sâ'ah*, قدر *qadr*.

— Cadran solaire, ساعه شمسيه *sâ'ah chemsyéh*.

CADUC (débile), ضعيف *da'yf*, هركيل *herkyl*.

— Mal Caduc, صرع *seraa*.

— Qui tombe du mal Caduc, مصروع *mesrou'*.

CAFÉ en liqueur ou en poudre, قهوه *qahouah*, *qahouéh*, قهوا *qa-houâ*.

— en grains, بنّ *bonn*.

— (boutique), دكان قهوه *douk-kân-qahouéh*.

CAFETIER, قهوهجى *qahouha-djy*.

CAFETIÈRE, بقراج *baqrâdj*, *baqrâg*, ابريق متاع القهوه *ibryq*

metá'a 'l-qalouéh, دولـه *doulah* (*Voyez* BOUILLOIRE).

CAGE, قفص *qafess*, *qafass*, pl. اقـقاص *éqfâss*; قـفاس *qaffâss*, pl. اقـفاس *éqfâss*.

— Il a mis en Cage, زرّب *zarrab*.

CAHIER, كرّاس *korrâss*, plur. كراريس *kerâryss*; كرّاس ذا الكاغيط *korrâs dé-'l-kâghytt*, دفـتر *deftar*.

CAILLE, سمّان *sommân*, *sem-mân*, pl. سمّين *sommyn*, سلو *se-lou*, سلواه *selouâh*.

Il a CAILLÉ, عقّد *a'qqad*, جهد *djemed*, جـمّـد *djemmed*, روّب *raouab*.

Il s'est CAILLÉ, راب *râb*, عقد *aaqad*.

— Lait Caillé, رايب *râyb*, حليب عـاقـد *halyb-a'âqed*, حليب مجبّن *halyb modjebben*, حليب مروب *halyb meraoub*.

CAILLOU, صوان *souân*, حصوه *hassouéh*, زلط *zalatt*, بحصه *bah-ssah*, pl. بحص *bahass*.

Le CAIRE (*Voyez* Le KAIRE).

CAISSE (coffre), صندوق *sen-douq*, pl. صناديق *sanadyq*.

— Caisse de payeur, خزنـه *khaznéh*, *khazanéh*.

CAISSIER, خزندار *khazendâr*, *khaznadâr*.

Il a CAJOLÉ (*Voyez* Il a ALLÉ-CHÉ, Il a CARESSÉ, Il a FLATTÉ).

CALAHORRA (v. d'Esp.), قلهره *Qalhouréh*.

CALAMITÉ, مصيبه *mossaybéh*, شدّه *cheddéh*, افه *âféh*, بلا *belâ*.

CALATAYUD (v. d'Espagne), قلعة ايوب *Qala'at-Ayoub*.

CALATRAVA (v. d'Espagne), قلعة رباح *Qala'at-Rebâh*.

CALCUL, حساب *hissâb*, عدد *a'ded*.

— (pierre de la vessie), حصه *hasséh*, pl. حصات *hassât*.

Il a CALCULÉ, حسب *hessab*, *hassab*, عدّ *a'dd*, عدد *a'dad*.

CALE d'un vaisseau, سنـتينـه *sentynah*.

Il a CALÉ la voile, وطا *ouattâ*, لفّ *leff*, نزّل القلع *nezzél él-qala'*.

CALEBASSE, قرعه *qara'ah*, *ga-ra'h* (en berbere تخسيت *takhsyt*).

CALEÇON, لبّاس *lebbâss*, لباس *lebâss*, pl. لباسات *lebâssât*, سروال *seroudl*, pl. سروايل *seroudyl*.

CALEMBOURG, تجنيس *tedje-nyss*.

CALENDRE (insecte), سوس *souss*, سوسه *soussah*, *sousséh*.

CALENDRIER (*V.* ALMANACH).

CALFAT, قلفتجى *qalfatdjy*.

Il a CALFATÉ, قلفت *qalfat*, زفت *zefet*.

CALIBRE, قالب *qâleb*, *qâlib*, اصل *âsl*, نوع *nouè'*, جنس *djenss*, *guenss*, قدر *qadr*, مقدار *moqdâr*, pl. مقادير *meqâdyr*.

CALICE (vase), كاس *kâs*, قدح *qadah*.

— de la rose, كبوسه *keb-boussah*.

CALIFE (*Voyez* KHALIFE).

CALLIGRAPHE, خطاط *khattâtt*.

CALME (tranquillité), تسكين *teskyn*, سكينه *sekyneh*, تليين *te-lyyn*, راحه *râhah*, هادى *hâdy*.

— de la mer, غلينى *ghalyny*, خلينى *khalyny*.

Il a CALMÉ, هدا *hedâ* (*Voyez* Il a APAISÉ).

Il s'est CALMÉ (*Voyez* Il s'est APAISÉ).

CALOMNIATEUR, تلاب *telâb*, تاهم *tâhim*, نمام *nemmâm*, مفترى *moftery*.

CALOMNIE, نميمه *nemyméh*, تهمه *tehiméh*, افترا *iftirâ*, تلب *telb*.

Il a CALOMNIÉ, نم *nemm*, سب *sebb*, افترا *éfterâ*, تهم *tehem*, قدح *qadah*, تلب *teleb*.

— Pourquoi me Calomnies-tu? ما لك تفترى على *mâ l-ak tef-tery a'lay-y?*

CALOTTE, عرقيه *e'raqyéh*, plur. عراقى *e'râqy*; طاقيه *tâqyéh*, plur. طواقى *touâqy*.

CALUS, كلكل *kelkel*.

— Ma main est pleine de Calus à force de travailler, كلكلت يدى *kelkelet yd-y*, يدى مكلكله من الشغل *yd-y mekelkeléh min êch-choghl*.

CAMARADE, صاحب *sâheb*, pl. اصحاب *âshâb*, صحاب *sa-hâb*; رفيق *refyq*.

CAMARD (*Voyez* CAMUS).

Il a CAMBRÉ, عوج *a'ouadj*, *a'ouag*.

CAMÉLÉON, تاتا *têtâ*, بوقلمون *bouqalmoun*, حربانه *herbânéh*, جمل اليهود *djemel êl-yehoud*.

CAMELOT, شال انجورى *châl ândjoury*, *châl ângoury*, صوف *souf*.

CAMOMILLE, بابونج *bâbounedj*, بابنج *bâboundj*.

CAMP, معسكر *moasker*, *maas-ker*, عرضي *eurdy*, *o'rdy*, اوردو *âur-dou*, محل *mehall*, محله *mehalléh*, وطاق *outtâq*.

Campagne, صحراه برّيه *berryéh*, *sahrâh*, pl. صحرات *sahrât*; بقعه *beqa'ah*, pl. بقعات *beqa'ât*; سهل *sehel*, خلا *khald*, غيط *gheytt*, ريف *ryf*, جنان *djenân*.

— Nous passerons la nuit à la Campagne, احنا نبات في الجنان *êhnâ nebât fy-'l-djenân*.

Il a **Campé**, عسكر *aaskar*, وطّق *ouatlaq*.

— Les soldats sont Campés sur le bord de la mer, الجنود معسكرين على شط البحر *êl-djenoud ma'askeryn a'lä chatt êl-bahar*.

Camphre, كافور *kâfour*.

Camus, افطس *âftas*, plur. فطس *fouts*.

Canaille, سفله *sefléh*, عوامّ *a'ouâmm*, اسفل الناس *âsfal ên-nâs*.

Canal, ساقيه *sâqyah*, قنايه *qa-nâyéh*, قناه *qanâh*, قنا *qanâ*, pl. قنوات *qenouât*, تراع *terâa'*, خليج *khalydj*, *khalyg*.

Canard, برك *bork*, pl. براك *brâk*; بط *bett*, *batt*, pl. بطوط *bet-toutt*; بطّه *battah*.

Cancer (ulcère), اكله *âkléh*, *âkiléh*.

— Cancer (signe du zodiaque), برج السرطان *bourdj ês-serettân*.

Cancre (écrevisse), سرطان *sertân*, *seretṡân*, صلطعان *selet-ta'ân*, plur. صلاطعين *selatta'yn*, ابوجلنبه *âbou-djelanbah*.

Candelabre, شمعدان *cha-ma'dên*.

Candeur, صفوه *safouéh*, صفو *safou*.

Sucre **Candi**, سكّر نبات *souk-ker nebât*.

Candidat, طالب *tâleb*, plur. طالبين *tâlebyn*.

Candide, صافي *sâfy*, نصيح *nessyh*, لاوي *lâouy*, طاهر *tâher*.

Candie (île de la Médit.), كريد *Kiryd*, قنديا *Qandya*, قريطش *Qiryttech*, جريت *Djeryt*.

Canelle, القرفه الهنديه *êl-qarfah êl-hindiyah*, عود قرفه *ou'oud qerféh*.

— de fontaine, حنفيه *hanefyéh*.

Canevas, خيس *kheyss*, جنفاص *djenfâss*, pl. جنافيص *djenâfyss*.

Jours **Caniculaires**, ايام باحور *âyyâm bâhour*.

Canicule (constellation), الكلب *êl-kelb*, شعرى *che'rä*.

Canif, مطوى *matouä*, موس

mous, مبرا *mobrâ*, مقشاط *maqchatt*, مقطوع *maqtou'*.

Dent CANINE, ناب *nâb*, plur. نيب *neyb*, *nyb*.

CANNE (bâton), خيزرانه *khayzrânah*, زلاط *zollâtt* (*Voy.* BATON).

— à sucre, قصابه *qassabéh*, قصبه *qassabeh*, pl. قصب *qesseb* (en berbere اغنم ازدن *âghanim éziden*).

— (roseau), قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân*, *qedbân* (en berbere تاغنم *tâghanim*).

CANON, مدفع *madfa'*, *medfaa*, *midfa'*, pl. مدافع *medâfè'*.

— Il a chargé le Canon, عمر الهدفع *a'mer él-medfa'*.

— Il a tiré le Canon, سيّب المدفع *sayyeb él-medfa'*, *seyyeb él-medfaa*.

—On a tiré deux coups de Canon du fort, سيّبوا زوج مدافع من القلعه *sayyeboû zoudj medâfè' min él-qala'ah*.

—Bruit du Canon, حسّ الهدفع *hass él-medfa'*.

— Canon (règle, ordonnance), قانون *qânoun*, pl. قوانين *qaouânyn*.

Il a CANONNÉ (*Voyez* Il a tiré le Canon).

CANONNIER, طوباجى *toubâdjy*, طوبجى *toubdjy*.

CANOT, فلوك *felouk*, صندال *sendâl*, باركوا *bârkoû*, كارب *gârb* (*Voyez* BATEAU, CHALOUPE).

CANTATRICE (*V.* CHANTEUSE).

CANTHARIDE, نـــــاس *nâs*, ذبّانه ذا الهند *debbânah dé-'l-Hend*.

CANTIQUE, مزمور *mezmour*, pl. مزامير *mezâmyr*; تسبحه *tesbihah*, نشيد *nechyd*, pl. انشاد *énchâd*.

CANTON, ناحيه *nâhyéh*, plur. نواحى *naouâhy*.

CAP, راس *râss*, plur. رؤوس *rououss*, راس ذا الجبل *râss dé-'l-djebel*.

CAPABLE, قادر *qâder*, قابل *qâbel*, *qâbil*, فهيم *fehym*, معرف *ma'ref*, *ma'rif*.

— Il n'est pas Capable de cet emploi, هده الوكليه ما هى خرجهُ *hadéh él-oukelyéh mâ hy kherdj-ho*.

CAPACITÉ d'esprit, معرفه *ma'reféh*, *ma'riféh*, قابليه *qâbelyéh*.

— d'un vase, قدر *qadr*.

CAPE, CAPOTTE (vêtement), غطا *ghattâ*, plur. اغطيه *éghtyéh*; منديل *mandyl*, pl. مناديل *mendyl*; ايزار *îyzâr*, plur. يزر *youzr*; جبّه *djobbéh*, كبّود *kabboud*.

CAPILLAIRE (plante), كزبرة البير *kouzberét él-byr*, كزبرة ذا البير *kouzberah dé-'l-byr*.

CAPITAINE de soldats, ربيس

reyyss, رايس râyss, رئيس reyss, plur. رياس ryâs; اغا âghâ, plur. اغوات âghaouât; قايد qâyd.

— de vaisseau, ريّيس reyyss, قبطان qabtân, pl. قباطين qobâttyn.

— de voleurs, لايس الحراميه lâys él-harâmyéh.

Le CAPITAL d'un bien, رسمال rousmâl, راس المال râss él-mâl, راس ذا المال râss dé-'l-mâl, راس مال rass mâl.

— d'une dette, اصل الدين âsl éd-dyn.

CAPITAL (adj), اصلي âsly, راسي râssy, ريسي reyssy.

— Ville Capitale, بلد التخت beled éltekhet.

— Crime Capital, خطيه راسيه khattyéh râssyéh, خطيه ريسيه khattyéh reyssyéh.

Il a CAPITALISÉ, رسمل rasmal.

CAPITATION, خراج kharadj, pl. خراجات kheradjât, جزيه djezyéh.

CAPITULATION, عهد a'hed, pl. وعهود ou'houd, مصالحه mossâlèhah.

Il a CAPITULÉ, عاهد a'âhed, شرط charatt.

CAPRE, قبّار qoubbâr, qabbar, كبّار kabbâr, pl. كبّارين kabbâryn; كبره kabarah, kebiréh.

— Câpres confites au vinaigre, قبار مكبّوس qabbâr makbouss.

CAPRICE, عنصل a'nsal, عنصله a'nselah, plur. عناصل e'nâssel; غرض النفس gharss én-nefs.

CAPRICIEUX, متلوّن motleouen, مغيّر moghayyer.

Le CAPRICORNE (signe du zodiaque), برج الجدى bourdj él-djedy.

CAPSULE (*Voyez* BOÎTE).

CAPTIF, اسير âssyr, éssyr, يسير yssyr, pl. اسرا ésrâ, اسراه ésrâh.

CAPTIVITÉ, اسر ésr, يسر yousr, عبوديه e'boudyéh, سبي seby, sebä.

CAPUCHON, لبّاده lebbâdéh, pl. لبّادات lebbâdât; قلوسه qallous-sah, pl. قلوسات qalloussât, قلاليس qelâlyss; قبّاعه qabbâ'ah, pl. قبابيع qebâby'.

CAQUET (*Voyez* BABIL, BALIVERNE, BAVARDAGE).

CAR, ان énn, فان fe-énn, لان le-énn, انما énne-mâ, زعما za'mâ.

CARABINE, مكحله mokahelah (en berbere امدبغ émodabagh).

CARACTÈRE (naturel), طبع teba', طبيعه taby'ah, شمال chemâl, خلق khalq.

— d'écriture, خط khatt, pl. خطوط khettoutt; حرف harf, كتب ketb.

CARAFE, قزازه qazâzéh, plur. قزازات qazâzât.

CARAT (*Voyez* KARAT).

Caravane, قافلة *qâfléh*, *qâflah*, *qâfilah*, pl. قوافل *qeouâfel*, *qaouâfel*; قفل *qafl*, pl. قفول *qefoul*; ركوب *roukoub*.

Caravansérail, خان *khân*, وكالة *oukâléh*.

Carcan, طوق *touq*, *tauq*, *taouq*, pl. طواق *touâq*, اطواق *ëttouâq*; بغرمة *beghormah*, plur. بغرم *boghorm*.

Il a Cardé, حلج *haledj*, *haladj*, مشط *mechett*, ندف *nadef*, نقش *naqach*.

Cardeur, حالج *hâledj*, حلاّج *hallâdj*.

Cardon d'Espagne, قناريه *qannâryâh*, كرنين *guernyn*.

Carène, قارينة *qârynah* (en espagnol *carena*), قعور *qa'our*.

Caresse, لطف *loutf*, pl. لطوف *lettouf*, *lottouf*.

Il a Caressé, لاطف *lâtief*.

— Elle a Caressé, لاطفت *lâttefetl*.

Carmel (montagne de Syrie), كرمل *Karmel*.

Carmin, قرمز *qermez*.

Carmona (v. d'Esp.), قرمونه *Qarmounah*.

Carnassier, لاحم *lâhim*, زفوري *zefoury*.

Carnage, قتل *qatl*, pl. قتال *qittal*; مقاتلة *moqâteléh*.

Carotte, جزر *djezer*, *guezr*, pl. جزار *djezâr*, *guezâr*; سفناريا *sefonâryâ*.

Carré, مربع *morabbaa* (en berbere لاربعي *lôrba'y*).

Carreau de pierre, بلط *balatt*, الحجر المنجور *êl-hadjar êl-mendjour*.

— de vitre, قزازة *qezâzah*, pl. قزازات *qezâzât*, ورقه ذالزاج *ouerqah dê-'z-zâdj*.

— (coussin), مقعد *maqa'ad*.

Carrelet (grosse aiguille), مسلّة *meselléh*.

Carrefour, مشرع *mechrè*, pl. مشارع *mechâri*; ساحه *sâhah*, pl. ساحات *sâhât*; فسحه *fashah*, pl. فسحات *fashât*; مفرق *mefreq*, مفارق *mefâre*; مصلبه *mossalbah*, pl. مصلبات *mossalbât*; مفرق ذا الطروق *mefraq dê-'t-torouq*.

Carreleur, مبلاّطي *moballâtty*.

Carrière de course, de lutte (*Voyez* Arène).

Carroube, خروب *kharoub*.

Carroubier, شجرة ذا الخروب *chedjrah dê-'l-kharrooub*.

Carthage (v. anc. d'Afrique), قرخيدونيه *Qarkhydounyah*.

Carthagène (v. d'Espagne), قرطاجنه *Qartâgenéh*.

Carte, كغاط *kaghâtt*, كاغد *kâghid*.

— Jeu de Cartes, لعب الورق *laab êl-ouereq.*

CARTILAGE, شرشوف *cherchouf*, pl. شراشيف *cheráchyf.*

CARTON, كاغد *kâghid*, مقاوا *mouqâouâ.*

CARVI (pl.), كروية *kerouyyah* (en espagnol *alcaravea*).

CAS (accident), عارض *a'âredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; قضا *qaddâ*, وقيعه *ouqy'ah*, pl. وقايع *ouqâya'.*

— Si, par Cas, il arrivait, اذا وقع *êzâ ouaqa'*, اذاكان *êzâ kân.*

— En ce Cas, بهذا الموقع *be-hadâ 'l-mouqa'*, بهذا الحال *be-hadâ 'l-hâl.*

— En Cas de nécessité, في حال الضرورة *fy hâl êd-derouréh.*

— Cas de la déclinaison, علامات الاعراب *eelâmât êl-î'râb.*

— (estime), قيمه *qeyméh.*

— Je fais Cas de lui, لهُ قيمه عندي *le-ho qeyméh a'nd-y.*

CASAQUE, كرتك *kourtouk*, pl. كراتك *korâtek*, قنطش *qontoch.*

CASEMATE, مطمورة *matmourah*, كمرة *kamarah.*

CASQUE, قبعه *qoba'ah*, خودة *khoudéh*, pl. خودات *khoudât.*

— Visière du Casque, وجة الخودة *oudjét êl-khoudah.*

CASQUETTE, طربوش *tarbouch*, نص راس *nouss-râss.*

CASSE (drogue), خيارشمبر *khyâr chembar*, خيار شنبار *khyâr-chonbâr.*

CASSÉ (brisé), متكسر *motkasser* (*Voyez* BRISÉ).

Il a CASSÉ (*Voyez* Il a BRISÉ).

— un magistrat, عزل *a'zal*, زركن *zerken.*

— un jugement, هلك قضيه *halak qaddyéh* (*Voyez* Il a ANNULÉ).

— Casse! (imp.) اكسر *ôksour* (en berbere ارز *érz*).

Il a été CASSÉ, تكسر *tekásser*, انكسر *ênkasser* (*Voyez* Il a été BRISÉ).

CASSEROLE, طاوة *tâouah*, مقلى *mouqlä.*

CASSETTE, بشتخته *bechetkhetah*, pl. بشتختات *bechetkhetât*; علبه *eu'lbéh* (*Voy.* CAISSE, BOÎTE).

CASSIA-LIGNEA (drogue), سليخه *selykhah.*

CASSOLETTE, بخوريه *bokhouryah.*

CASSONADE (*V.* Sucre BRUT).

CASSURE, كسر *kesr*, هرس *hours* (*Voyez* BRISEMENT, BRISURE).

CASTAGNETTES, زيل *zyl*, صنوج *senoudj*, *senoug*, كاس *kâss*, صلاصل

salâssel, جلاجل *djelâdjil*, سجّات *saddjât*, *saggât*.

— Joueur de Castagnettes, صناج *sannâdj*, *sannâg*.

CASTOR, كلب ذا الما *kelb dê-'l-mâ*.

CASUEL (fortuit), عارض *a'â-ridd*, عارضى *a'âriddy*, اتفاقى *it-tifâqy*, صدف *sadef*.

CATACLYSME, طوفان *toufân*.

CATALOGUE, زمام *zemâm*, دفتر *deftar*, *defter*, pl. دفاتير *defâiyr*; فهرسه *feheresséh*; قنداق *qandâq*, pl. قناديق *qenâdyq*.

CATAPLASME, لسزوق *lezouq*, لزقه *lezqah*, pl. لزقات *lezqât*; لسقا *lasqâ*.

CATARACTE de fleuve, شلال *chellâl*, شلاله *chelâléh*.

CATARRHE, نوازل *neouâzel*, *nouâzil*, حادر *hâder*, pl. حدور *he-dour*; ززله *zizléh*, pl. ززلات *ziz-lât*, زوازل *zouâzel*; تسقيط *tesqytt*, pl. تساقيط *tesâqytt*; سقوط *seqoutt*, سقطه *soqtah*, pl. سقطات *soqtât*, رواح *rouâh*.

CATASTROPHE (*Voy*. ACCIDENT, ADVERSITÉ).

CATÉCHISME, تلخيص الدين *talkhyss êd-dyn*, تعليم الدين *ta'a-lym êd-dyn*.

CATHÉDRALE (*V*. BASILIQUE).

CATHOLIQUE, قاطولكى *qâttou-liky*, كاتوليقى *qâtoulyqy*, لاطين *lât-tyn*.

CAUCASE (mont. d'Asie), قاف *Qâf*.

CAUSE (motif), سبب *sebeb*, pl. اسباب *êsbâb*, سبايب *sebâyb*; اصل *âsl*, سيره *syrah*, pl. سيرات *syrât*; علة *eu'leh*, pl. علات *eu'lât*; علل *eu'loul*.

— (procès), بايث *bâ'yth*, *bâ'yss*; دين *dyn*, شغل *choghl*, pl. شغول *choghoul*, اشغال *âchghâl*; دعوه *da'ouéh*, pl. دعوات *da'ouât*.

— A Cause de, à Cause que, من اجل *min âdjl*, *min âdjel*, *min âguel*, بسبب ان *be-sebeb ênn*, لان *le-ênn*, لاجل ما *li-âdjel mâ*, *li-âgl mâ*.

— Je n'en suis pas Cause, ما هو منّى *mâ houe men-ny*, ما كنت سبب هذا *mâ kont se-beb li-hadâ*.

— Il a été emprisonné à Cause de toi, من تحت راسك انحبس *min taht râss-ak ênhâbess*.

— Il a perdu sa Cause auprès du juge, خسر دعوته عند القاضى *khesser da'out-ho a'nd êl-qâddy*.

Il a CAUSÉ, سبّب *sabbeb.*

— (babillé), هذر *heder.*

CAUSEUR (bavard), هاذر *hâder* (*Voyez* BABILLARD).

CAUSTIQUE, كاويا *kâouyâ.*

CAUTÈRE, كيّ *kéyy*, كيّة *kyyah*, pl. كيّات *kyyât*, حمّصة *hommoussah.*

Il a CAUTÉRISÉ, كوا *kaouâ.*

CAUTION, CAUTIONNEMENT, كفالة *kefâléh*, تكفّل *tekaffoul*, رهين *rehyn*, ضمّان *dammân*, ضمانة *damânéh.*

— Celui qui sert de Caution, كافل *kâfel*, مضمون *medâmoun*, كفيل *kafyl*, pl. كفلا *kofelâ*; مضامن *medâmen*, مكفول *makfoul.*

— Il a accepté pour Caution, ارتضا فى كفالة *érteddâ fy kefâléh.*

—Nous avons donné Caution, نحن اعطينا كفالة *nahn â'tteynâ kefâléh.*

Il a CAUTIONNÉ, ضمن *damen*, كفل *kefel.*

CAVALE, عودة *a'oudah*, زمكة *zamkah*, pl. زمكات *zamkât*; حجلة *hodjlah*, pl. حجلات *hodjlât.*

CAVALERIE, سبيب *selyb*, خيالة *kheyâlah*, *khyâléh.*

CAVALIER, فارس *fâres*, plur. فوارس *fouâres*, فرسان *farsân*; خيّال *khayyâl*, *kheyyâl*, pl. خيالة *kheyâléh* (en berbere دمناى *demnây*).

CAVE, CAVEAU, مطمورة *matmourah*, مخزن *makhzen*, جزانة *khezânéh*, خشخاشة *khachkhâchah*, جورة *djouréh.*

CAVERNE, غار *ghâr*, pl. غيران *ghyrân* (*Voyez* ANTRE).

CAVIAR, حويار *haouyâr.*

CE, CET (pr. dém.), ذا *dâ*, *dêh*, ده *déh*, هذا *hadâ*, هل *hel.*

— Cette, ذه *déh*, هذه *hadéh*, ذهى *déhy*, ذى *dy*, هذى *hâdy*, هل *hel.*

— Ces, هل *hel*, اولآ *âoulâ*, هولآء *haoulâ*; هولى *houly*, حولاى *houlây*, ذولى *douly*, هذولى *hedouly*, هذولين *hedoulyn*, هذىهم *hady-houm.*

— Ce qui, Ce que, ما *mâ*, شى الّذى *chy-âllady*, شئ الّى *chy-êlly.*

— Ce que tu dis, ماتقوله *mâteqoul-ho*, شى الّى تقوله *chy-êlly teqoul-ho.*

— Ce qui lui plaît, ما يريده *mâ yryd-ho.*

— Je ne comprends pas Ce que vous dites, لا افهمشـــــى ما تــقــولـــوا انـــتـــوا *lâ âfehem-chy mâ teqouloû entoû.*

— Je ne sais pas Ce qui est arrivé, لا اعرفشى ما جرى *lâ â'raf-chy mâ djerü.*

— C'est lui, هذا هو *hadâ houe, hadâ hou.*

— C'est moi, انا هو *ânâ houe.*

— C'est toi, انت هو *ênt houe.*

— C'est à dire, يعنى *ya'ny,* اعنى *âa'ny.*

— C'est pourquoi, لاجل ذلك *li-âdjel zelik.*

— C'est à vous maintenant d'attaquer l'ennemi, يــبــقــا عليكم ان تـغــزوا الــعـــدو *yebqâ a'ley-koum ên teghzoû êl-a'dou.*

Céans, هنا *henâ, henê, honâ,* فى هذا الـــدار *fy hadâ-'d-dâr,* فى هذا البيت *fy hadâ-'l-béyt.*

Ceci, ذا *dâ,* ده *déh,* هذا *hadâ,* هاذا *hâdâ,* هذولى *hedouly,* ذول *doul,* ذولى *douly.*

Cécité (*Voyez* Aveuglement).

Il a Cédé, ترك *tarek, terek,* سلم *sellem,* بخـــشـــش *bakhchach.*

Cédrat, ترنج *tourondj, trondj.*

Cèdre, ارز *êrz, ârz,* ارزه *ârzéh, êrzéh.*

Cédule, تـذكـــره *tezkeréh,* تمسك *temessouk,* تسكره *teskeréh,* pl. تساكر *tessâker;* تمسك *temessik,* plur. تمســكات *temessikât;* خط يد *khatt yd-ho.*

Ceilan (île de la mer des Indes), سرنديب *Serendyb.*

Il a Ceint, احط *êhatt,* حزم *hazam,* زنر *zannar,* دار *dar,* قمط *qamatt.*

Ceinture, حزام *hazâm, hezâm,* pl. حزم *hezm;* زنار *zonnâr,* pl. زنانير *zenânyr,* منطقـه *mentaqah,* plur. منطقات *mentaqât,* مضمة *moddammah,* كرزية *korzyah.*

— de femmes, رخت *rekht,* pl. رخوت *rekhout.*

— à mettre de l'argent, كمر *kemer,* pl. كمرات *kemrât.*

Ceinturon (*Voy.* Baudrier).

Cela (*Voyez* Celui-La).

Il a Célé, كتم *katam, ketem,* ستر *satar* (*Voyez* Il a Caché).

Célèbre, مشهـور *mechehour,* شهير *chahyr,* مجهور *medjhour.*

— Il a été Célèbre, اشهر *êchehar.*

Il a Célébré, مدح *medèh.*

— la messe, قدّس *qaddass.*

Célébrité, شهرة *chaherah*, *chohrah*, مدح *medh*, مجد *medjd*, *megd*, ذكر *dikr*, *zikr*.

Céleri, كرفس *kerfes*, *kerafs*, كرفز *kerfez*, *kerafz*, *kerefz*.

Célérité, خفة *khifféh*, نشاطة *nechâttéh* (*Voyez* Agilité).

Céleste, سماوى *sumâouy*, اسماوى *êsmâouy*.

— Bleu Céleste (*Voyez* Bleu).

— Signes Célestes, بروج السمآ *bouroudj ês-semâ*.

Célibat, عزوبة *a'zoubéh*, عزوبية *a'zoubyéh*.

Célibataire (masc.), عزاب *a'zzêb*, اعزب *âhzab*, بكار *bekâr*, عزرى *a'zry*.

— (fém.), عزبة *aazebah*, عاتق *a'âtiq*.

Cellule (*Voyez* Cabinet, Chambre).

Celui-Ci, ذول *doul*, ذولى *douly*, هذولى *hedouly* (*Voyez* Ce).

— Celle-ci (*Voy.* Cette).

— Ceux-ci هم *houm* (*V.* Ces).

— Ces deux-ci (masc.), ذان *dân*, ذين *déyn*, هذان *hadân*, هذين *hadéyn*; (fém.), تان *tân*, تين *téyn*, هتان *hatân*, هتين *hatéyn*, هاتان *hâtân*, هاتين *hâtéyn*.

Celui-La, ذلك *dalik*, ذالك *dâlek*, *zâlek*, ذاك *dâk*, هذاك *hadâk*.

— Celle-là, تلك *telk*, *tilk*, ذكها *deke-hâ*, ذيك *dyk*, هذيك *hadyk*.

— Ceux-là, Celles-là, اوليك *âoulayk*, اولايك *âoulâyk*, هولايك *haoulâyk*, هوليك *haoulayk*, هذوليك *hedouléyk*, ذكهم *dek-houm*, ذكهمى *dek-hoummy*.

— Ces deux-là (masc.), ذانك *dânek*, دينك *déynek*; (fém.), تانك *tânek*, تينك *téynek*.

— Celui qui, الذى *âllady*, *êl-lady*, *êllazy*, الى *âlly*, *êlly*, من *men*.—Ceux qui, الذين *âlladyn*, *êlladyn*, *êllazyn*, الى *êlly*, *âlly*.

— Celle qui, التى *âllaty*, *êl-laty*, الى *êlly*.—Celles qui, لاتى *êllâty*, الى *êlly*, لاواتى *êllaouâty*.

Cellier, خزانة *khezânéh*, مخزن *makhzen*.

Cendre, رماد *roumâd*, pl. رمود *roumouâ*, رمد *romod*.

— chaude, ملة *melléh*, plur. ملات *mellât*.

Cendré (couleur), رمادى *re-mâdy*.

Cénobite, كشيش *keehych*.

Cens, محصول *mahsoul*.

CENSEUR, فضولى *feddouly*, pl. فضولين *feddoulyn*; مفتش *moufettich*.

CENSURE, اداب *âdâb*, تاديب *tâdyb* (*Voyez* BLAME, EXAMEN).

Il a CENSURÉ, تفوضل *tefouddal* (*V.* Il a BLAMÉ, Il a EXAMINÉ).

CENT, ميه *myah*, *meyah*, *myéh*, *meyéh*, مايه *mâyéh*, *mêyéh* (en berbere تميادان *tameyâdân*).

— Deux Cents, ميتين *mytéyn*, *myetéyn* (en berbere سن تمات *sen temât*).

— Un Cent pesant (quintal), قنطار *qontâr*.

— Cent un, ميه و واحد *myéh ou-ouâhed*.

— Cent deux, ميه و اثنين *myéh ou-êthnéyn*.

— Cent vingt, ميه و عشرين *myéh ou-a'cheryn*.

— Cent vingt et un, ميه واحد و عشرين *myéh ouâhéd ou-a'cheryn*.

— Cent trente, ميه و ثلاثين *myéh ou thelâthyn*.

— Cent quarante, ميه واربعين *myéh ou-ârba'yn*.

— Cent cinquante, ميه وخمسين *myéh ou-khamsyn*.

— Cent mille, مية الاف *myétêlâf*, كرّة *karrah*.

CENTAURÉE (plante), قنتاوريون *qentâouryoun*, قنطريون *qentaryoun*.

CENTENAIRE, ميوى *meyouy*.

CENTIÈME (n. ord.), الميه *êl-myéh*, المايه *êl-mâyéh*.

CENTRAL, وسطانى *ouestâny*.

CENTRE, وسط *ouest*, *oust*, مركز *merkez*.

Le CENT-UNIÈME (n. ordin.), الميه و الواحد *êl-myéh ou-êl-ouâhed*, الحادى والميه *êl-hâdy ou-êl-myéh*, الاوّل بعد الميه *êl-âouel ba'd êl-myéh*.

— (fém.), الحاديه و الميه *êl-hâdyéh ou-êl-myéh*, الميه والواحله *êl-myéh ou-êl-ouâhidéh*.

CENTUPLE,ماية ضعف *mâyet dou'f*.

CEP de vigne, جفنه *djefnéh*, *guefnéh*, pl. جفان *djefân*; داليه *dâlyéh*, *dâlyah*.

CEPENDANT, لكن *lakin*, *lekin*, *liken*, لاكن *lâken*, ولكن *ou-lekin*.

CÉRAT, بيداج *bydâdj*, *bydâg*.

CERCEAU, اطار *âttâr*.

— Fabricant de Cerceaux, اطّار *âttâr*.

CERCLE, دور *dour*, plur. ادوار *âdouâr*, دايره *dâyrah*, *dâyréh*.

— En bois, en fer, de barrique, طاره *târéh*, طوق *touq*, زنّار

zonnâr, حزام hèzâm, pl. حزامات hezâmât.

Cercueil (*Voyez* Bière).

Cérémonie, تكريم tekrym, تيحيل tyhyl, توقير touqyr, تكليف teklyf (*Voyez* Appareil).

— Sans Cérémonie, من غير تكليف *min ghayr teklyf.*

Cerf, ليّن leyyen, lyyen, عل eu'l, عول eu'oul, ايل âyel, غزال ghazâl.

Cerfeuil, كرفس kerfes, كرافس kerâfes, كسبر kousber, كزبره kouzberah.

Cerise, حبّ الهلوك habb él-moulouk, قيراس qyrâss, كيراس kyrâss, كراص karass, قراصيه qe-râssyéh.

Cerisier, شجره ذا الحبّ الملوك *chedjrah dê-'l-habb él-moulouk.*

Il a Cerné, دار dâr.

Cerneau, قلب الجوزه qalb él-djouzah.

Certain, حق haqq, حقيق haqyq, مقرّر moqerrer, محقق mo-haqeq, حقيقي haqyqy, مثبوت math-bout (*Voyez* Assuré).

— Cela est Certain, il n'y a pas de doute, هذا حقّ ما فيه شكّ *hadá haqq, mâ fy-h chekk.*

— Un Certain, un tel, فلان foulân (en esp. *fulano*), بعض baadd.

— Un Certain jour, ذات يوم dât yaum, zât youm, يوم من أيام youm min âyyâm.

— Une Certaine ville, مدينه من المدن *medyneh min êl-modon.*

— Un Certain homme, انسان من الناس *ênsân min ên-nâss.*

— Le Certain vaut mieux que l'incertain, الحقيقى خير من الذى في شك *êl-haqyqy khéyr min âllazy f-y chekk.*

Certainement, Certes, حقّا haqqâ, بالحقّ bi-'l-haqq, بالحقيقه bi-'l-haqyqah, فى الحقيقه fy-'l-ha-qyqah (*Voyez* Assurément).

Certificat, علان e'lân.

Il a Certifie (*Voyez* Il a Affirmé).

Certitude, حقيقيه haqyqyéh, حقيقه haqyqah, تحقيق tehaqyq, حق haqq, صحه sihah (*Voyez* Assurance).

Céruse, باروق bârouq, سبيداج sbydâdj, sbydâg.

Cerveau, Cervelle, مخ *mokkh*, pl. امخاخ *âmâkh*; موخ *moukh*, pl. مخاخ *mekhâkh*; دماغ *dimâgh*, plur. ادمغه *êdmughah*, دماغات *dimâghât* (en berbere اقاروى *âqârouy*, احشحاش *âkhich-khâch*).

— La Cervelle lui a tourné, زاغ عقله من راسه *zâgh a'ql-ho min rass-ho*.

— C'est un homme sans Cervelle, هو اخوت *houe âkhout*, ما عندهٔ معقول *mâ a'nd-ho mâa-qoul*.

Cervelas, بصطارمه *bastarmèh*, لوبوق *loubouq*.

César (n. pr.), قيصر *Qâyssar*, قيصار *Qayssâr*.

Césarée (v. de Syrie), قيصاريه *Qayssâryéh*.

Il a Cessé (v. n.), زال *zâl*, ازل *âzal*, انقطع *ênqetta'*, بطل *battal*, كف *keff*, خلص *khalass*.

— La maladie a Cessé aujourd'hui, المرض انقطع اليوم *él-meridd ênqetta' él-youm*.

— (v. a.), فرغ *faregh*, وفا *ouafâ*, وفى *ouafey*.

— Tu as Cessé ton ouvrage, وفيت خدمتك *ouafyt khidmet-ak*.

— Il a Cessé de parler, فرغ من قوله *faregh min qoul-ho*.

Sans Cesse, دايما *dâymân*.

Cession, تسليم *teslym*.

Cessionnaire, متسلم *moutsel-lem*.

C'est, C'est-a-dire, Cet (*Voyez* Ce).

Ceuta (v. d'Afrique), سبته *Sebtah*.

Chaaban, huitième mois de l'année lunaire des musulmans, شعبان *chaabân*.

Chacun, كل واحد *koull-ouâ-hèd*, كل من *koull men*, كلمن *koull-men*.

— Chacune, كله واحده *koal-léh ouâhidéh*.

— Que Chacun ait le sien, كلمن لهٔ و احد *koull men le-ho ou âhed*.

Chagrin (subst.), غم *ghamm*, pl. غموم *ghemoum*; غمه *ghamméh*, الم *élem*, قهر *qahar*, قساوه *qas-sâouéh* (*Voyez* Affliction, Adversité).

— (adj.), مغبون *maghboun*, مغبوط *maghboutt*, نزق *nezeq*, pl. نزقين *nezeqyn* (*Voyez* Affligé.)

— Ne garde pas de Chagrin dans ton cœur, لا تحبس

الحزن فى قــلــبــك *lâ tehabess él-houzn fy qalb-ak.*

— Peau de Chagrin, صاغرى *sâghry.*

Il s'est CHAGRINÉ, تمسمس *te-mesmess*, انـتـزق *éntezaq*, اغـتمّ *éghtemm* (*Voyez* Il s'est AFFLIGÉ).

Il a CHAGRINÉ, مسمس *mes-mess*, نزّق *nezzaq* (*Voyez* Il a AFFLIGÉ).

CHAÎNE, سلسلة *selselah, selseléh*, pl. سلاسل *selâssil;* سنسلة *sensseléh, senselah*, plur. سناسل *senâssel;* جنزير *djenzyr*, pl. جنازير *djenâzyr;* قطمة *qatméh*, طوق *touq*, طوق *douq*, pl. اطواق *âdouâq;* قيد *qyd*, pl. قيود *qeyoud;* غل *ghell*, pl. اغلال *éghlâl.*

— Chaîne de tisserand, قيام *qeyâm.*

CHAÎNON, حلقة *halqah*, plur. حلقات *halqât*, حلق *heleq;* زردة *zeredéh*, pl. زردات *zeredât.*

CHAIR, لحم *laham, lahm*, اللحم *élham*, pl. لحوم *lehoum* (en berbere تفى *tefy*).

— Chair crue, لحم نيّ *laham néyy*, لحمة نيّة *lahamah nyyéh.*

CHAIRE, منبر *manbar, menber*, pl. منابر *menâber*, مجلس *medjliss*, pl. مجالس *medjâless.*

CHAISE, كرسى *koursy*, plur. كراسى *korâssy, kerâssy*, شليه *chou-lyah, chilyah.*

CHAKAL, ذيب *dyb*, جاقال *djâqâl.*

CHALAND, حريف *haryf*, زبون *zeboun*, plur. زبونات *zebounât*, زباين *zebâyn* (*Voyez* ACHETEUR).

CHALE, شال *châl*, pl. شيلان *chylân.*

CHALEUR, حرّ *harr*, حارّ *hârr*, سخنة *sokhnéh*, سخانة *sekhânéh, sekhânah, sokhânah*, حرارة *hera-réh* (en berbere يرگا *yergâ*).

—Chaleur naturelle, حرارة طبعيّة *herâréh tabi'yah*, حرارة غريزية *he-râréh gharyzyéh.*

— La chienne est en Chaleur, وحمت الكلبة *ouahimet él-kelbéh*, الكلبة تسربت *él-kelbéh tesrebét*, عشرت *a'scheret.*

—Grande Chaleur, حرّ شوب *harr choueb*, شوب *choub*, مشوب *mechoub*, حماوة *hamâouéh.*

— Le vent frais diminue la force de la Chaleur, الـسـهـوا البارد ينـقـص قوة الحـر *él-haoué.'l-bâred ynaqqess qaouét él-harr.*

CHALOUPE, فلوكة *feloukah*, pl, فلايك *felâyk*, قايق *qâyq*, pl.

قياق *qeyâq*; قياسه *qayâssah*, pl. قياسات *qayâssât* (*Voy.* Barque, Bateau, Canot).

Chalumeau, زمر *zomr*, *zamr*; *zamir*, زمّرة *zoummarah*, pl. زمور *zomour*.

Il s'est Chamaillé, شمط *chamatt*, داقف *dâqaf*, كشكش *kechkech*, قرقر *qarqar*.

Chambre, بيت *béyt*, *byt*, بيث *byts*, pl. بيوت *byout*, اوظه *âudeh*, اوضه *âuddah*, plur. اوض *âudd*, *âoudd*; خزنه *khaznéh*, خدر *khedr*, *khadr*, قلّايه *qellâyéh*, *qallâyéh*, plur. قلالى *qelâly*; طبقه *tabqah*; pl. طبقات *tabqât*,

Chameau, بل *bill*, ابل *ébl*, pl. ابال *ébâl*; بعير *ba'yr*, جمل *djemel*, *guemel*, pl. جمال *djemâl*, *guemâl* (en berbere ارم *âram*, اماروت *âmârout*, الغوم *él-ghoum*, الكوم *él-goum*.

— Petit Chameau, جميل *djoumeyl*, جميّل *djoumeyyl*.

Chamelier, جمّال *djemmâl*, pl. جمّالين *djemmâlyn*.

Chamelle, ناكه *nâgah*, plur. ناكات *nâgât*; ناقه *nâqah*, pl. نوق *nouq* (en berbere تارمت *târamt*, تلغومت *telghoumt*, تلكومت *telgoumt*).

Chamois, وعل *ou'el*, pl. وعول *ou'oul*, اوعال *âou'âl*.

Champ, حقله *haqléh*, pl. حقلات *haqlât*; حقل *heql*, pl. حقول *houqoul*; بقعه *boqa'ah* (*V.* Campagne).

— Champ labouré, طين *tyn*, غيط *gheytt*.

— ensemencé, ارض مزروعه *ârdd mezrou'ah*.

— de bataille, مصف *massaff*, pl. مصاف *massâff*; معركه *mo'arekah*, ميدان *meydân*, حومه *haouamah*.

Champêtre, صحرابى *sahrâyy*, برّي *berry*, حرشي *horchy*,

— Garde-Champêtre, حاضي *hâddy*, حارس *hâriss*, حضّاى *haddây*.

Champignon, فقّاع *foggâa'*, منتر *mentar*, فطره *fottrâh*, plur. فطر *fouttour*.

Champion, لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend*.

Chance, قضا *qaddâ*, تقدير *teqdyr*, بخت *bakht*.

Il a Chancelé, تتوتل *tetoûtel*, تطوطح *tettouttah*.

Chancelier, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy*, رئيس افندي *réyss efendy*.

Chancre (*Voyez* Cancer).

bèrdoul, بردون *berdoun*, مقنين *moqnyn*.

Charge (fardeau), حمل *haml*, pl. احمال *ĕhmâl;* فرده *fardah*, *ferdéh*, plur. فردات *fardât;* حمله *hamléh*, pl. حملات *hamlât;* ثقل *theql*.

— (emploi), وظيفه *ouadyfah*, pl. وظايف *ouadâyf;* منصبيه *mansebyéh*, منصب *menseb*, وكاله *oukâléh*, وكاليه *oukâlyéh*.

— (imposition), تكليف *teklyf*.

— (accusation), تقليد *teqlyd*, تقييد *teqyyd*.

— (attaque), (*Voyez* ce mot).

— A la Charge de, بشرط ان *be-chertt ènn*, على شرط ان *a'lä chertt ènn*.

Chargé, محمول *mahamoul*, *mahmoul*, موسوق *moussouq*, محمّل *mohammel*.

— (en parlant d'armes à feu), مدكوك *medkouk*, مدق *madakk*.

Il a Chargé, تكلف *tekellef*, حمّل *hammal*, اوسق *âoussâq*.

— d'une commission, وكل *ouekkel*.

— un vaisseau de marchandises, وسق *ouesseq*.

— un canon, عمر الهدفع *aamer êl-medfaa*, تعمر المدفع *taamer êl-medfaa*.

— un fusil, دكّ *dakk*.

Il s'est Chargé, التزم *êltezem*, استلزم *êstelzem*.

Chargement d'un vaisseau, رزق *rezq*, pl. ارزاق *êrzâq*, وسق *ouesq*, *ousq*.

Chariot (*Voyez* Char).

Charitable (*Voyez* Bienfaisant).

Charité pour les pauvres, مرحمه *merhaméh*, حسنه *housnah*, صدقه *sadaqah*, زكاه *zekah*.

Charlatan, شرلابان *charlâbân*, حقباري *hoqbâry*.

Charmant, لطيف *lattyf*.

Charme, جاذبه *djâdibéh* (*Voy.* Appas, Attrait).

— magique, رقيه *raqyéh*.

Il a Charmé (il a plu), عجب *a'djeb*.

Charnel, شهوتي *chehouty*, جسداني *djesdâny*, *gesdâny*.

Charnière, قلاب *qoullâb*.

Charnu, مقدف *mouqaddef*, لحماني *lahmâny*, ملحم *molhim*, جسيم *djessym*.

Charogne, جيفه *djyfah*,

djeyféh, *giféh*, فطيسه *feltysséh*, plur. فطايس *feltâyss*.

Charpente, نجارة *naggârah*.

— Bois de Charpente (*Voyez* Bois.

Charpentier, نجار *naddjâr*, *naggâr*, pl. نجارين *naddjâryn*, *naggâryn*; مشترداش *mechterdâch*.

Charpie, فتيله *fetyléh*.

Charrette, كراطه *kerrâttah*, pl. كراطات *kerrâttât* (*Voyez* Char).

Charretier, كرارطى *karârty*, كراطى *kerrâtty*, عرباجى *a'rabâdjy*, عربجى *a'rbadjy*.

Charriage, نقل *naql*.

Il a Charrié, سحب *sahab*.

Charrue, محراث *meharâth*, *mehrâth*, *mihrâts*, pl. محاريث *mehâryts*, محرث *moharreth*; صمد *somd*, pl. صمود *somoud* (en berbere الماعون *él-mâ'oun*).

Charte, Chartre, شرط *chart*, عهد *e'hed*.

— Charte constitutionnelle, قانون الجمهور *qânoun él-gemhour*, قوانين المملكله *qaouânyn él-memlekéh*, قواعد البلد *qaouâyd él-beled*.

Chasse, صيد *sayd*, *syd*.

— Il est allé à la Chasse, راح للصيد *râh li-'s-sayd*.

Châsse de reliques, ذخيرة *dâkhyréh*, تابوت *tâbout*, pl. توابيت *teouâbyt*.

Il a Chassé (il a été à la chasse), صيّد *sayed*, صاد *sâd*, اصتاد *éstâd*, اصطاد *éstâd*, تصيّد *teseyyed*.

— Il a Chassé (expulsé), طرد *tered*, هزم *hezem*, دفع *defaa*, دشر *decher*, اخرج *ékhradj*, نقا *naqâ*, كش *kasch*, قحش *qahach*, كشح *kachah*, هجج *hedjadj*.

Chasseur, صيّاد *sayyâd*, pl. صيّادين *sayyâdyn*.

Chassie, عمص *ou'ms*, عمش *oum'ch*.

Chassieux, اعمص *â'mess*, اعمش *â'mech*.

Chassis, شوباك *choubak*, طاقه *tâqah*.

Chaste, عفى *a'fy*, عاصم *a'âsem*, عفيف *a'fyf*, plur. عفيفين *a'fyfyn*; طاهر *tâher*, pl. طاهرين *tâheryn*, اطهار *âttehâr*; متعفف *mota'fef*, pl. متعففين *mota'fefyn*.

Chasteté, عفه *i'ffeh*, عصمه *i'sméh*, طهاره *taharéh*.

Chat, قط *qatt*, *qott*, pl. قطاط *qettâtt*, *qottâtt*, قطط *qottatt* (en berbere مرش *mousch*, امشيش *émchych*).

— Chatte, قطّه *qottah*, plur. قطّات *qottât* (en berbere تموشت *tamoucht*, تامشيشت *tâmechycht*).

— Chat sauvage, سبسب *seb-seb*, قط ذا الخلا *qatt dê-'l-khalâ*.

Chat-Huant (*Voyez* Hibou, Chouette).

Chataigne, قسطل *qostal*, pl. قسطال *qostâl*; قستال *qostâl*, قستاله *qostâléh*, كستانه *kastânéh*, كستنا *kastânâ*, بلّوط سنديان *belloutt sendyân*, ابو فريوه *âbou-feryouah*, ابو فروه *âbou-ferouéh*.

Chataignier, شجره ذا القسطال *chedjrah dê-'l-qostâl*.

Chatain, اسمر *âsmar*.

Chateau, قصبه *qasbah*, *qus-sabah*, *qassobah* (en esp. *alcazaba*); قصر *qasr* (en esp. *alcazar*); قلعه *qala'ah*, قلاعه *qalâ'ah*, pl. قلاع *qalê'*, *qalâ'a*; حصار *h'ssâr*, حصن *hesn*, *hosn*, pl. حصون *houssoun*, حصين *hosséyn*.

Chatié, معدّب *maaddeb*.

Il a Chatié, عذّب *aaddeb*, تعذب *teêdeb*, تادب *tâdeb*, عزّر *a'zzar*, قاصد *qâsséd*, قاصر *qâsser*.

— Que Dieu les Chatie! يقاصرهم الله *yqâsser-houm Allah!*

Chatiment, عداب *adâb*, pl. عدابات *a'dâbât*, مقاصره *meqâs-serah*; تعديب *taadyb*, *teedyb*; تاديب *tâdyb*, جزا *djezâ*, جزيه *djezyéh*, عقوبه *a'qouyéh*, pl. عقوبات *a'qouyât*.

Chaton de bague, فصّ *fess*, pl. فصوص *fessouss*.

Il a Chatouillé, دغدغ *dagh-dagh*, زقزق *zaqzaq*, زكزك *zak-zak*, اكزكزك *êkzakzak*.

— Il a été Chatouillé, غار *ghâr*.

Chatouillement, تزكزك *te-zekzek*.

Chatré, مخصى *mokhsy*, مجوب *medjoub*, مجبوب *medj-boub*, خادم *khâdim*, طواشي *taouâ-chy*, مقطوس *maqtous*, قاقون *qâ-qoun*, pl. قواقين *qouâqyn*.

— Il a Chatré, خصى *khas-sey*, طواش *taouâch*.

Chaud (subst.), (*V.* Chaleur).

— Le Chaud et le froid, حرّ وبرد *harr ou-berd*.

—(adj.), سخن *soukhn*, حامي *hâmy*, سخون *sekhoun*, *sokhoun*, دافي *dâfy* (en berbere زقال *zaqâl*).

— Plus Chaud, ادفا *âdfâ*.

— Il est devenu Chaud, حرّ *harr*.

— Il a eu Chaud, سخن *sa-khan*; شاب *châb*, احترق *êhte-raq*, حرحر *harhar*.

— J'ai Chaud, انا مشوّب *ânâ machaoueb*, انا محرحر *ânâ mo-harher*.

— Nous avons eu Chaud dans

le chemin, حرحرنا فى الدرب *harharnâ fy-'d-darb.*

—Il fait très Chaud aujourd'hui, اليوم حرّ كثير *él-yaum harr kethyr,* شوب بالزاف *chaub be-'z-zâf.*

— Fièvre Chaude (*V.* Fièvre).

Chaudière, Chaudron, حلّه *halléh*, pl. حلّات *hallât*; خلقين *khalqyn* (en grec *khalkîon*), pl. خلاقين *khelâqyn*; دست *dest*, pl. دسوت *dessout*; قدره *qadrah*, تنجر *tendjer, tanguer*, تنجره *tandjerah.*

Chaudronnier, نحّاس *nah-hâss*, pl. نحّاسين *nahhâssyn.*

Bois de Chauffage (*Voy.* Bois à brûler).

Il a Chauffé, سخن *sakhan*, ساخن *sâkhen*, سخّن *sakkhan*, حمّ *hamm.*

Il s'est Chauffé, تسخّن *te-sakkhan*, تسخن *teskhen*, دفا *def-fâ*, دفى *deffey*, تدفا *tedeffâ.*

—Chauffe ta main! دفى يدك *deffy yd-ak!*

Chauffoir (lieu pour se chauffer), تنور *tennour*, اوجاق *âudjâq.*

Chaufournier, جيّار *djayyâr*, كوّاش *keouâch.*

Chaume, طبن *tebn.*

Chaumière, خصّ *khess*, pl. خصوص *khessouss*; دويريه *douyryah.*

Il a Chaussé, لبّس *lebbes.*

Il s'est Chaussé, تلبّس *telebbes.*

Chaussée, سك *sekk*, سكوره *sekourah*, جسر *djesr.*

Chausses, لباس *lebâss*, هوزه *haouzéh* (vieux français *houzeaux*), pl. هوزات *haouzât.*

Chausson, جرابه *djerâbéh, djo-râbéh*, pl. جرابات *djerâbât*; قلشين *qalchyn*, pl. قلاشين *qelâchyn.*

Chaussure, سباط *sabâtt, se-bâtt* (en esp. *zapato*).

Chauve, اجلح *âdjlah, âglah*; اقرع *âqra', âqraa.*

— par devant, اصلع *âsla'.*

Chauve-Souris, وطواط *ouet-touâtt*, وطوط *ouettouétt*, pl. وطاويط *ouattâouytt*; طير الليل *téyr êl-léyl* (m. à m. oiseau de nuit).

Chaux, جير *djyr, gyr, guyr*, كلس *kals* (en italien *calce*).

— vive, جير خام *djyr khâm.*

— Four à Chaux, كوشه ذا الجير *kouchah dê-'l-djyr.*

Chebeck, شبّاك *choubbâk.*

Chef, ريس *réys*, رايس *râys*, صاحب *sâheb*, باش *bâch.*

— de bataillon, بين باشى *byn-bâchy*, بيك باشى *bygn-bâchy.*

— de tribu, شيخ *cheykh*, قايد *qâyd* (en berbère مالك *mâlek*, اموخان *âmoukhân*).

— Chef-d'œuvre, راس الصنعه *râss ês-senu'ah.*

— Chef-lieu (*Voyez* CAPITALE).

CHÉLIDOINE (plante), مميرة *memmyréh*, سليدانيوم *selydânyoum*.

CHEMIN, طريق *taryq*, pl. طرق *tourouq*, طرايق *terâyq*; تنية *tenyah*, pl. تنيات *tenyât*; درب *darb*, *derb*, pl. دروب *deroub*; سكه *sekkéh*, *sikkah*; سبيل *sabyl*, pl. سبل *soubl*, *souboul*; محج *mahaddj*, مسيرة *messyréh* (en berbere ابرد *êbrid*).

— Chemin frayé, طريق مخدومه *taryq makhdoumah*.

— Chemin de traverse, لفه *lefféh*, عطفه *a'tféh*.

— Chemin raccourci, درب قاطع *darb qâtti'*.

— Chemin dérobé, درب الديب *darb éd-dyb* (m. à m. chemin de loup).

— Chemin couvert, طريق مدرق *taryq moderrèq*.

— Où va ce chemin? الى اين تاحد هدا الدرب *ilä éyn tahed hadâ éd-darb*?

— Ce Chemin traverse-t-il, ou non? هذا الدرب يمروق ام لا *hadâ 'd-darb ymrouq, âm-lâ*?

— Combien y a-t-il d'heures de Chemin d'ici à Oran? من هنا الى وهران مسيرة كم ساعات *min hené ilä Ouehrân messyrét kam sâ'ât*?

— Le Chemin est intercepté, الدرب مسدود *éd-darb mesdoud*, المسيرة مربوطه *él-messyréh marbouttah*, السكه مقطوعه *és-sekkéh maqtou'ah*.

— Où conduit ce Chemin? لاين تهدى هذه السكه *l-éyn tehdy hadéh és-sekkéh*?

— Montre-moi le Chemin de la ville! اوريني تنية المدينه *öryny tenyét él-medynéh*!

— Est-ce ici le Chemin d'Alger? هذا هو شي طريق الجزاير *hadâ hou-chy taryq él-Djezâyr*?

Il a CHEMINÉ (marché), مشى *machä*, *machey*, سار *sâr*.

CHEMINÉE, مدخانه *medkhânéh*, مدخنه *medkhanah*, plur. مدخنات *medkhanât*, اجاق *ödjâq*, *ögâq*.

CHEMISE, قميص *qamyss*, plur. قواميص *qaouâmyss*, قمصان *qamsân*, كمجه *koumdjah* (en berbere تاسيت *tâsséyt*, تقندورت *taqandourt*).

CHENAL (*Voyez* CANAL).

CHÊNE, شجره ذا البلوط *chedjrah dé-'l-belloutt*, بلوطه *belloutah*, *bolloutlah*, سندياد *sendyâd*, سنديانه *sendyânéh*, دلب *douleb* (en berbere ثبوشيشس *thibouchychiss*).

CHENEVIS, حب ذا القناب *hebb dé-'l-qannâb*.

CHENILLE, دود *doud*.

CHER (de prix), غالى *ghâly*, pl. اغلا *éghalâ*, غلوين *ghalouyn*.

—Cela est beaucoup trop Cher, هدا تـغلى كثير *hadâ teghly kethyr.*

—Ne nous vend pas trop Cher cela, لا تـغلّى علينا هذا الشى *lâ teghally a'lay-nâ hadâ 'ch-chy.*

— Je l'ai trouvé trop Cher, استـغليته *êstaghleyt-ho.*

— Cher (aimé), محبوب *mahboub*, عزيز *a'zyz* (*Voyez* CHÉRI).

— Mon Cher, يا حبيبى *yâ habyb-y*, يا اخـــوى *yâ âkhou-y*, يا قلبى *yâ qalb-y*, يا كبدى *yâ kebd-y*, يا خاى *yâ khây*.

Il a CHERCHÉ, فـتـش *fetech*, ابتـغا *êbteghâ*, افتش *êftech*, دوّر *daouar*, لطش *lattach*, التهف *êl-tehef*, تفرّس *tefarress*, فحص *fahass*, بحث *bahath*, طلب *talab*, رام *râm*.

— Cherche! (imp.) افتش *êftich* (en berb. فتش *fatach*, نادى *nâdy*).

— Il a Cherché à gagner, جهد فى كسب *djehed fy kesb.*

CHÈRE, اكل *âkl*, عيشه *a'ychah*.

— Bonne Chère, عيشه مليحه *a'ychah melyhah*.

CHÉRI, حبيبّ *habybb*, pl. احبّا *êhbbâ*; محبّ *mohebb* (*V.* CHER).

— Plus Chéri, احبّ *âhabb*.

Il a CHÉRI, حبّ *hebb*, اعزّ *êezz* (*Voyez* Il a AIMÉ).

CHERTÉ, غلا *ghelâ*

. CHÉRUBIN, كروبين *keroubyn*.

CHERVI (plante), (*V.* CARVI).

CHÉTIF, ذليل *delyl*, قليل *qalyl*, مسكين *meskyn* (en fr. *mesquin*), pl. مساكين *messâkyn*; حقير *haqyr*, دمى *domy*, شقى *cheqy*, بايس *lâyss*.

CHEVAL, عود *a'oud*, حصان *hossân*, *hassân*, *hessân*, pl. احصنه *êhssenah*, حصـايـن *hossâyn*, حصانات *hessânât*; خيل *khayl*, *kheyl*, plur. اخيال *êkhyâl*; فرس *fars* (en berbere عيـبـس *a'ybs*, اكمار *âghmâr*, عيّس *e'yyss*, pl. عيّسان *e'yyssân*).

— Il a monté à Cheval, ركب *rekeb*.

— Il est descendu de Cheval, ترجل عن العود *teredjel a'n êl-a'oud.*

CHEVELU, مشعـــر *mocha'er*, مشعرانى *mechaarâny*, ابو شعر *âbou cha'ar*.

CHEVET, مخدّه *mokhaddéh*, pl. مخدّات *mokhaddât*.

CHEVEU, شعر *cha'ar*, pl. شعار *cha'êr*, شعور *chou'our* (en berbere ازر *âzer*, دشعار *dicha'âr*, ازل *âzal*).

CHEVILLE de bois, وتد *oueted*, pl. اوتاد *ôutâd*; بيوّر *beyouer*.

— du pied, كعـــب *ka'ab*, قصبه ذا الرجل *qasbah dê-'r-rigl*, قارع *qâra'*, plur. قوارع *qouârè'*, كدم *ghedem*.

CHÈVRE, معزه *maazéh*, *ma'zah*, pl. معزات *ma'zât*; ماعزه

mâ'uzah, pl. ماعز *mâ'ez*; عنزه *a'nzéh*, pl. عنزات *a'nzât* (en berbere تاغت *tâght*, *tâghât*).

CHEVREAU, ماعز *mâ'az*, جدى *djedy*, *djidy*, *guedy*, pl. جدايا *djedâyâ*.

CHEVREUIL, جيران *djeyrân*, غزال *ghazâl*, *ghazêl*.

CHEVRON, خشبه *khachabéh*, جسر *djesr*, *guesr*, pl. جسور *djessour*, ركيزه *rekyzah*, گايزه *guêyzah*.

CHEYKH, شيخ *cheykh*, plur. مشايخ *mechaykh*, شيوخ *chouyoukh*, مشيخه *mechaykhah*.

CHEZ, عند *a'nd*, *e'nd*, الى *ilä*, لدى *ledy*, لدن *leden*, لد *led* (en berbere غار *ghâr*, غور *ghour*).

— Chez moi, عندى *a'ndy*. — Chez toi, عندك *a'nd-ak*. — Chez lui, عنده *a'nd-ho*. — Chez elle, عند ها *a'nd-hâ*.

— Chez nous, عندنا *a'nd-nâ*.
— Chez vous, عندكم *a'nd-koum*.
— Chez eux, عندهم *a'nd-houm*.

CHICANE, شرّه *cherràh*, تزوير *tezouyr*, خصومه *khassoumah*, معراضه *me'râddéh*.

— Il a CHICANÉ, خصم *khassam*, عارض *a'âridd*.

CHICANEUR, خاصم *khâssim*, معارض *mo'âridd*.

CHICHE (adj.), عويل *a'ouyl*, pl. عوّلا *ou'ouelâ*; خسيش *khassych*, pl. خسيشين *khassychyn* (*V.* AVARE).

Pois CHICHES, حمص *hims*, pl. حمّوص *hoummouss*.

CHICORÉE, مرّه *mourrah*, شقريه *chiqoryah*, هندب *hendèb*, اندب *êndeb*, اندبه *êndibah*, هندبه *hendibah*, شوكران *choukrân*, شكوريه *chikouryéh*.

Il a CHIÉ, خرا *kharâ*.

CHIEN, كلب *kelb*, *kalb*, plur. اكلاب *êklâb*, كلاب *kelâb*, اكلب *êkleb* (en berbere ديد *a'yd*, عيدى *iydy*, pl. عيدان *iydân*).

— Ils nous traitent comme des Chiens, نحن عندهم مثل الكلاب *nahn a'nd-houm methl êl-kelâb*.

— Petit Chien, كليب *koleyb*, كليّب *koleyyb*, جروا *djeroû* (en berbere اجون *âdjoun*, pl. اجان *âdjân*, f. تاجونت *tâdjount*).

— Chien de chasse, ضارى *dâry*, كلب سلاقى *kelb selâqy*, كلب صيّاد *kelb sayyâd*.

—Chien-dogue, سلوكى *selouguy*.
—Chien de fusil, خرس *khoross*.
— Chienne, كلبه *kelbéh* (en berbere تعيدت *ta'ydét*).

CHIFFON, شرموط *charmoutt*, شرميط *charmytt*, pl. شراميط *charâmytt*.

Il a CHIFFONNÉ, جاود *djâouad*, *gâouad*, تلف *telef*.

CHIFFRE, رسم *ressem*, plur.

CIEL, سما samâ, semâ, plur. سموات semaouât, سماوات samâouât; فلك felek, pl. افلاك êflêk, جلد djeled (en berbere اكنا tgnâ, كنا guinnâ).

— Bleu-Ciel (V. Bleu céleste).

CIERGE, شمعه chama'ah, مسكوبه meskoubah, pl. مسكوبات meskoubât.

CIGALE, بوقفاز bou-qaffâz, زيز zyz, pl. زيزان zyzân, جراد djerâd, guerâd.

CIGNE, شاهين châhyn, عقعق a'qa'q.

CIGOGNE, بلارج bellêrdj (en grec pelargos), بولوجه bou-loudjah, لقلق laqlaq.

CILINDRE, اسطوانه êstouânéh, pl. اسطوانات êstouânât.

CILS, اشعر ذا العين âchaar dê-'l-aayn.

—Ayant de longs Cils, اهدب âhdab.

CIME, راس râs.

CIMENT, بغلى baghly, لاقومه lâqouméh, صاروج sâroudj, ساروج sâroudj.

CIMETERRE, سيف séyf, plur. سيوف syouf, souyouf, قلج qilidj.

CIMETIÈRE, مقبره maqbarah, pl. مقابر maqâber, meqâber; تربه tóurbéh, pl. ترب touroub; مدفن medfenn, pl. مدافن medâfenn.

CINNAMOME, القرفه الحلوه él-qurfah él-halouah.

CINQ, خمسه khamsah, khamséh, خمس khams (en berbere سموس semouss, سمّس semmos, سمّست soummost).

—Cinq cents, خمسه ميه khamséh-myéh, خمسميه khams-myéh.

— Cinq mille, خمسة الاف khamsét-êlâf.

—Cinq cent mille, خمسمية الاف khams-myét-êlâf, خمسة كرات khamsét-karrât.

— Cinq à Cinq, خماس الخماس khoumâss-khoumâss; مخمس مخمس moukhammess, moukhammess; fém. مخمسه مخمسه mokhammeséh-mokhammesséh.

CINQUANTE, خمسين khamsyn (en berbere خمسين khamseyn).

— Cinquante et un, واحد وخمسين ouâhèd-ou-khamsyn.

Le CINQUANTIÈME (n. ord.), الخمسين él-khamsyn.

Le CINQUIÈME (n. ord.), الخامس él-khâmiss; fém. خامسه khâmisséh.

— Un Cinquième (n. frac.), خمس khoums.

— Quatre Cinquièmes, اربع اخـــــمـــــاس *ârba' êkhmâss.*

CINQUIÈMEMENT, خامســـاً *khâmsân.*

CIRCASSIE, جـــركـــس *Djerkess*, چركس *Tcherkess.*

CIRCASSIEN, جركسى *djerkessy*, plur. جراكسه *djerâksah*; چركسى *tcherkassy.*

Il a CIRCONCIS, ختن *khatan*, ختّن *khetten*, طاهر *tâhar*, طهّـــر *tahhar.*

CIRCONCIS, مختون *makhtoun*, مطاهر *mottâher*, طهور *tahour.*

— Il a été Circoncis, اختتن *êkhteten*, تطهّر *tettahhar.*

— Qui n'est pas Circoncis, اغلف *âghlef.*

CIRCONCISION, ختانه *khetanéh*, خـتـنـه *khettanah*, ختن *khetn*, *khatn*, سنه *sonnah*, تطهير *tettehyr.*

CIRCONFÉRENCE, دوره *dourah*, *daourah*, pl. دورات *dourât*, *daourêt*; دايره *dâyrah*, دور *dour.*

— Cette province a cent vingt milles de Circonférence, ده الولايه دورها ميه و عشرين اميـــال *deh 'l-oulâyéh dour-hâ myéh oua'cheryn âmyâl.*

Accent CIRCONFLEXE, مـدّه *maddah.*

CIRCONLOCUTION, افادة الكلام *îfadet êl-kelâm.*

CIRCONSCRIPTION, تحديد *tehadyd.*

Il a CIRCONSCRIT, حدّ *hadd.*

CIRCONSPECT, متفكّـــر *motefekkir*, بصير *bassyr*, عاقل *a'âqel.*

CIRCONSPECTION, احتراز *îhtirâz*, بصيره *bassyréh*, تبصير *tebsyr.*

— Il a eu de la Circonspection, استبصر *êstabsar.*

CIRCONSTANCE, فرصه *foursah*, كيفيه *keyfyéh*, وقت *ouaqt*, plur. اوقات *âouqât*; جهه *djehah*, plur. جهات *djehât*; عارضه *a'âreddéh*, pl. عوارض *a'ouâredd.*

CIRCONVALLATION, احتياط *îhtyâtt.*

CIRCUIT (*Voyez* CIRCONFÉRENCE).

CIRCULAIRE (adj.), مدوّر *medaouer.*

CIRCULAIREMENT, بالدور *be'd-dour.*

CIRCULATION, دور *dour*, حركه *harekéh.*

Il a CIRCULÉ, دوّر *daouer.*

Cire, شمع chamaa, شمع ذالعسل chamaa dêl-aassel, شمع عسل chema' a'ssel, سمع sma', smè' (en berbere زكير zekyr, تكير tekyr).

— Cire à cacheter, لك lekk, شمعة فرنجية chemaah franguyéh, شمع احمار chema' âhmâr.

Ciré, مشمع mouchemma'.

Ciron, دود doud, سوس sous, قميل qoméyl; عتة a'ttah.

Cirque, عرصة a'rsah, حلقة halqah, ميدان méydân.

Cisaille, مقرط moqaratt, plur. مقارط moqârett.

Ciseau de menuisier, منقاش monqach, منقار monqâr, pl. مناقر menâqer.

— de sculpteur, de ciseleur, قلم جديد qalam hadyd.

Ciseaux, مقاص moqâss, مقص moqass, maqass, meqass, pl. مقصوص meqsouss, مقصات moqassât (en berbere توسلين touslyn).

Il a Ciselé, نقش naqach.

Ciseleur, نقاش naqqâch.

Ciselure, تنقيش tenqych.

Citadelle (Voyez Chateau).

Citadin, بلدى beledy.

Citation en justice, دعوة da'ouéh, مرافعة merâfa'ah, امر با لحاضر âmr be-'l-hâdder.

Cité (ville), مدينة medynah, plur. مدايين modâyn, madâyn.

Il a Cité en justice, دعا da'â, استحضر éstahdder, نادى nâdâ, nadey, اورض âouredd, استدعا és-teda'â.

— Il a Cité un passage, ذكر zakar.

Citerne, صهريج sihiydj, seh-ryg, pl. صهاريج sehârydj; بير byr, pl. ابيار âbyâr (en berbere تانوتفيت tânoutfyt).

Citoyen, ستوين sitouyin (Voy. Citadin).

Citron doux, ليمون leymoun, lymoun, ليم lym, لامون lâmaun, ليمونة lymounah.

— acide, لارنج lârendj, نارنج nârendj, لرنج lerendj.

Citronnier, شجرة ذا الليمون chedjrah dê-'l-leymoun, شجرة ذا اللارنج chedjrah dê-'l-lârendj.

Citrouille, قرع qaraa, قرعة qara'ah, يقطين yoqtyn, يقطينة yoqtynéh.

Civette (parfum), مسك mousk, زبد zebed, زباد zebâd.

Civière, تسكر teskïr, هودج houdadj, خفيف khafyf.

Civil (poli), ادبى âdeby, ظريف zeryf, مادب mâddeb,

لطيف *lattyf*, شلبى *cheleby*, نحى *nakhy*.

Civilisation, ادب *âdeb*.

Civilité, ظريفه *zeryféh*, plur. ظرايف *zerâyf*; تحوه *tekhouéh*, مروه *meraouéh*, لطف *loutf*.

Clair, رايق *râyq*, صافى *sâfy*.

— (évident), ظاهر *dâher*, *dâhir*, باين *bayn*, مبين *mobéyn*.

— Cela est Clair, هذا باين *badâ bâyn*.

— Le Clair de la lune, ضو القمر *daou 'l-qamar*.

Clairon (clarinette), بوق *bouq* (en esp. *alboque*).

Clairvoyant, بصير *bassyr*, عارف *a'âref*, حادق *hâdeq*, عاقل *a'âqel*.

Clameur, صيح *syah*, صراخ *sarâkh*.

Clandestin, سرى *serry*, خفى *khafy*.

Il a Claqué, قرشق *qarchaq*.

— Il a Claqué des mains (*Voyez* Il a Battu des mains).

Il a Clarifié, صفى *saffä*, *saffey*.

Clarté, نور *nour*, ضو *daou*, نورق *nouraq*, رونق *rounaq*, لمع *lama'*.

Classe (division spéciale), طبقه *tabaqah*, فصل *fasl*.

— Classe scholaire, مكتب *mekteb*, مدرسه *medresséh*, plur. مدارس *medâress*.

Il a Classé, فصل *fassal*.

Clause, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *cheroutt*; مادّة *maddéh*.

Clef, مفتحه *meftahah*, مفتاح *meftâh*, *mouftâh*, *miftâh*, plur. مفاتيح *mefâtyh* (en berbere تاسّاروت *tâssârout*, سرّود *serroud*).

Clémence, رحمه *rèhmah*, *rahméh*, pl. رحمات *rahmât*; مرحمه *merahméh*, شفقه *chefeqéh*, حلم *hilm*.

Clément, رحيم *rahym*, حليم *halym*, رحمان *rahmân*, منعيم *mouna'yn*, كريم *kerym*.

Clientelle, حمايه *himâyéh*.

Climat, اقليم *âqlym*, pl. اقاليم *âqâlym*.

Il a Cligné des yeux, رف عينيه *raff a'yny-ho*, انطرفت عينيه *êntarafét a'yny-ho*, غمر بعينيه *ghamer be-a'yny-ho*, لحظ *lahazz*, لاحظ *lâhazz*.

Clin-d'Œil, طرفه ذا العين

terfah dê-'l-a'yn, طرفة العين *terfet él-a'yn*.

— En un Clin - d'Œil, في طرفة عين *fy terfét-a'yn*, في لحاظة عين *fy lehâzzét a'yn*, في رفة عين *fy reffét a'yn*.

Cloche, ناقوس *nâqouss*, نقوس *naqqouss*, pl. نواقيس *neouâqyss*.

Clocher, برج النواقيس *bourdj ên-neouâqyss*, مادنه *mâdnéh*, plur. موادن *mouâden*.

Clochette, جـرس *djaress*, جرس *djérs*, pl. جروس *djerouss*.

Cloison, سياج *syâdj*.

Cloître, تكيه *teqyéh* (*Voyez* Couvent).

Cloporte, حمير جدّه *homéyr Djeddah* (m. à m. ânon de Djeddah). بوكوره

Clos (part.), مسدود *mesdoud*, مطبوق *matbouq*.

Il a Clos (fermé), سد *sedd*, شد *chedd*, علق *aalaq*, سيّج *seyyadj*, طبق *tabaq*.

— (Il a terminé), (*Voyez* Il a Achevé).

Clôture, حايط *hâytt*, pl. حياط *hiyâtt*, حيطان *hyttân* (*V.* Cloison).

Clou, مسمور *mismour*, مسمار *mesmâr*, *mismâr*, pl. مسامر *messâmer*, *massâmer*, مسامير *messâmyr*; مبخ *mykh* (en berbere السمّور *ês-soummour*).

— de gérofle, قورنفل *qorounfel*, قرنفل *qaronfel*.

Il a Cloué, سمّر *sammar*.

Cloutier (marchand de clous), مسامري *messâmry*.

— (fabricant de clous), سمّار *sammâr*.

Clystère, حقنه *haqnah*, pl. حقان *heqân*; احتقان *ihtiqân*.

Coaction, جبر *djebr*.

Coadjuteur, نايـب *nâyb*, مساعد *messâ'ad*, معين *m'a'yn*.

Coagulation, انعقـاد *ini'qâd*.

Coche (truie), ثمودة *thamoudéh*, *tsamoudah*.

— (voiture), (*Voyez* Char).

— d'eau (*Voyez* Barque).

Cochenille, دوده *doudéh*, دود قرمز *doud-qermez*, قشنيّه *qochnyyah*.

Cocher, عراباجي *a'râbâdjy*.

Cochon, حلوف *hallouf*, خنزير *khanzyr*, pl. خنازير *khenâzyr* (en berbere حلف *hilf*).

Cochonnet (cochon de lait), خنوص *khannouss*, plur. خنانيص *khenânyss*; خنوس *khanouss*, pl. خوانيس *khouânyss*.

— Viande de Cochon, لحم ذا الحلوف *laham dê-'l-hallouf*.

Coco, جوز هندي *djouz hendy*, *gaouz hendy*.

Coëffe, كوفيه *koufyéh*, plur. كوافي *keouâfy*.

Coënne, جلد الخنزير *djeld êl-khanzyr*.

Cœur, قلب *qalb*, *galb*, *qolb*, pl. قلوب *qouloub*; فواد *feouâd*, *faouâd* (en berbere وول *ououl*, pl. ولاون *ouldouen*).

— J'ai le Cœur serré, قلبي معصوص *qalb-y ma'ssouss*.

— De bon Cœur, من جواة القلب *min djouât êl-qalb*, بطيب الخاطر *be-tayeb êl-khâttr*.

— A contre Cœur, من برّاة القلب *min barrât êl-qalb*.

— J'ai un battement de Cœur, لي حفقان قلب *l-y hafqân qalb*, قلبي يدق *qalb-y ydoqq*, قلبي يدبدب *qalb-y ydobdob*.

— De tout mon Cœur, من كل فوادي *min koll feouâd-y*, من كل وجودي *min koll oudjoud-y*.

— Il a appris par Cœur, تعلم من الغايب *ta'llem min êl-ghâyb*.

— Du fond de mon Cœur, من وسط قلبي *min ouest qalb-y*, من ضمين قلبي *min damyn qalb-y*.

— Mon Cœur! (t. de caresse) ياكبدي *yâ kebd-y* (m. à m. mon foie).

Coefin (*V.* Couffe, Cabas).

Coffre, دولاب *doulâb*, خزانه (*Voyez* Cassette, Caisse).

Coffret (*Voy.* Boîte, Cassette).

Il a Cogné, زيّر *zayyar*, طرف *taraf*.

Cohérence, Cohésion, الحاق *îlhâq*.

Coignassier, شجره ذا السفرجل *chedjrah dê-'s-seferdjel*.

Coignié, فاس *fâss*, plur. فاسات *fâssât*, فوس *fouss*; قدوم *qaddoum*, pl. قداديم *qodâdym*.

Coin (angle), زاوايه *zaouâyéh*, pl. زوايا *zaouâyâ*; ركن *rokn*, قرنه *qornah*, *qornéh*, طرف *terf*, *tarf*, لطوه *lattouéh*, قطر *qattar*, pl. اقطار *âqtâr* (*Voyez* Angle).

— Coin de l'œil, زاوية العين *zâouyét êl-a'yn*, قرنة العين *qornét êl-a'yn*, موق *mouq*, pl. امواق *âmouâq*.

— de monnaie, سكه *sikkah* (en italien *zecca*).

— en fer, اوتد *aoutad*, سفين *safyn*, pl. اسافين *âssâfyn*; قرقوس *qarqouss*, plur. قراقيس *qaraqyss*.

Coing, سفرجله *seferdjeléh*,

سفرجل seferdjel, sefirguel, plur. سفارج safâredj.

— Conserve de Coing, حميرة سفرجل hamyrét seferdjel.

Col (Voyez Cou).

Colère (subst.), غضب ghadb, غضبه ghaddabéh, غصب ghasb, غيظ ghayzz, ghaydd, خلق khalq (en berbere اچاه îtchâh).

— (adj.), نحس nehouss, نزق nezeq, خلقاني khalqâny.

— Qui est en Colère, فقصان faqsân, فقعان faqa'an, غضبان ghadbân, مخانف mokhânef.

— Il s'est mis en Colère, غضّب ghaddab, غاظ ghâdd, ghâzz, غيظ ghayazz, ghayadd, انغاظ ênghâdd, ênghâzz, اغتاظ êghtâdd, êghtâzz.

— En me voyant leur Colère s'est enflammée, لمّا راوني انغاظوا lammâ râou-ny ênghâddoû.

— La Colère commence par la folie et finit par le repentir, اوّل الغضب جنون واخرة ندم âouel êl-ghadb djenoun, ou-âkher-ho nedem.

Colérique (bilieux), (Voyez ce mot).

Colique, قولنج qoulendj, qoulondj, صانج sândj, مغص maghs, pl. مغيص moghyss.

Collatéral, جانبي djâneby.

Collation d'une copie, تطبيق tethyq.

— Il a Collationné, قابل qâbel.

Colle, غرا gharâ, gherâ, سيراس syrâs, تسريس tesryss, لزاق lezâq, حريرة haryréh, ملاط melâtt.

Il a Collé, غرّا gharrâ, لزق lazaq, ملّط mallatt, سرس sirass.

Collecteur d'impôts, خراجي kharâdjy, جابي djâby, gâby, pl. جابيه djâbyéh, جوابي djouâby; جابلي djâbely, gâbely (d'où vient en fr. gabelle).

Collectif, جامع djâmi'.

Collection, جمع djemaa, guèma'.

Collége, مدرسه medresséh, mèdrasséh, medarséh, modersah, pl. مدارس medâress; كتّاب kottâb, مسيد messyd.

Il a Colleté, زرد zarad, مسك messek.

Collier, طوق taouq, touq, pl. اطواق âttouâq; قلاد qilâd, pl. اقلاد êqlidah (en berbere تزلگيت tezleguyt).

Colline, تلّ tell, تلّه telléh, pl. تلال telâl; كديه koudyah, جبيل djebéyl (en berbere ادارار âdârâr, اددر âdrer, اگل îguil).

COLLISION, تلادم *telâdem*, *telâdoum*.

COLLOQUE, مكالمه *mokâleméh*, مصاحبه *mossâhebéh*, مذاكره *mozâkeréh*, معاشره *mo'acherah*, pl. معاشرات *mo'acherât*; مخاطبه *mokhâttebah*.

COLOFANE, قلفونه *qollofounah*.

COLLYRE, كحل *kohol*, سورمه *sourmah*, توتيا *toutyâ*.

COLOMBE, حمامه *hamamah*, pl. حمام *hamâm*, حمامات *hamamât*; زغلول *zaghloul*, pl. زغاليل *zeghâlyl*.

— sauvage, حمام خلوى *hamâm khalouy*.

COLOMBIER, برج الحمام *bourdj êl-hamâm*, بيت الحمام *beyt êl-hamâm*.

COLON, متوطن *moteouettin*.

COLONEL, بيكث باشى *bygn-bâchy*; بين شى *byn-bâchy*.

COLONNE, عمود *a'moud*, *aamoud*, pl. عمد *ou'md*, *ou'moud*, اعمد *â'mid*, عواميد *a'ouâmyd*; سارية *sâryah* (en berbere تاجديت *tiguidjedyt*).

COLOQUINTE, حدج *hadedj*, خنضل *khandal*, حنظل *khenzal*, قرع طويل *qara' taouyl*.

[illegible] COLORÉ, لون *laouan*.

[illegible]OSDRE, لباب *labbâb*.

COLPORTEUR, داير الاسواق *dâyr êl-âssouâq*, دلال *dellâl*.

COMBAT, مقاتله *moqâteléh*, قتال *qittâl*, pl. قتلات *qetlât*; جهاد *djihâd*, مكونه *mekaounéh*, اعتراك *ê'tirâk* (*Voyez* ATTAQUE, ASSAUT, BATAILLE); (en berbere امنكى *îmenguy*).

— Il y a eu un Combat entre eux, صار بينهم قتال *sâr bayn-houm qittâl*.

COMBATTANT, محارب *mohâreb*, مقاتل *moqâtel*.

Il a COMBATTU, حرب *harab*, *hareb*, تحرب *teharab*, قاتل *qâtel*, نازع *nâzaa*, عرك *a'rak*, طارد *târad*, جاهد *djâhad*.

COMBIEN? كم *kiam*, *kam*, بكم *be-kam*, كمّ *kiamm*, *kemm*, قداش *qadd-âch*, *qadd-êch*, قد ايش *qadd êych*, ايش قد *êych-qadd*, كاين *kâyn*, كاين من *kâyn min*, بشحال *bech-hâl* (en berbere منش *minch*, منو *minnou*).

— Combien as-tu d'enfans? عندك كم ولد *a'nd-ak kiam oueled?*

— Combien de frères? كم اخوة *kiam êkhouat?*

— Combien cela vaut-il? بكم هذا *be-kiam hadâ?* كم سعره *kiam se'r-ho?* بشحال ده *bech-hâl deh?*

— Combien cela l'aune? هذا قدّايش بذراع *hadâ qadd-êych be-derâa'?*

— Combien y a-t-il d'ici là? ايش يجي من هنا إلى هناك *êy-ch ydjy min henê ilä henâk?*

— Combien y a-t-il que tu es venu de France? قدّ ايش لك جيت من فرنسه *qadd êych l-ak djyt min Fransah?*

— Combien! ما *mâ*, كم *kam*.

— Combien je suis malheureux! ما انا مسكين *mâ ânâ meskyn!*

COMBINAISON, تركيب *terkyb*, انتظام *intizzâm*.

COMBLE, غاية *ghâyéh*, فضله *fadléh*.

— Le Comble des désirs, اقصا المراد *âqsâ 'l-mourâd*.

Il a COMBLÉ, عرّم *a'rram*, جمجم *djemdjem*, ملا *melâ*, كثر *katthar*, طفح *teffah*.

— Il nous a Comblés de bienfaits, كثر الخير علينا *katthar êl-khéyr a'lay-nâ*.

— Matières COMBUSTIBLES, اجزا ناريه *êdjezâ nâryéh*.

COMBUSTION, احراق *ihrâq*.

COMÉDIE, قومديه *qoumedyah*, فرجه *fourdjah*, *fourgéh*.

COMÉDIEN, لعّاب *la'âb* (Voyez ACTEUR, CHANTEUR).

— Comédienne, لعّابه *la'âbah* (Voyez ACTRICE, CHANTEUSE).

COMESTIBLE, ماكول *mâkoul*, pl. ماكولات *mâkoulât*.

COMÈTE, نجمه بالذنبه *nedjmah bê-'d-denbah*, نجم بذنب *nedjm be-dénb*, ابو ذنب *âbou-denb*.

COMMANDANT, مقدّم *moqaddem*, امقدم *êmqaddem*, باش *bâch*, اغا *âghâ*, pl. اغاوات *âghâouât*, اغوات *âghaouât*, ريس *réyss*.

— d'un fort, ضابط *dâbett*, قايد *qâyd* (en espagnol *alcaide*).

— d'une ville, حاكم *hâkem*.

Il a COMMANDÉ, فرض *farrad*, حكم *hakem*, امر *âmer*, *âmar*, وصّى *ouassey*, *ouassä*, وصا *ouassâ*, رسم *ressem*.

— Il Commande, بيامر *byâmour*.

— Commande! (imp.) امر *ômour!* مر *mour!*

— Le qady leur Commanda de s'asseoir, امرهم القاضي ان يجلسوا *âmer-houm êl-qâddy ênn ydjlissoû*.

— Nous ferons ce que tu Commanderas, الذي يرسم خاطرك سمعا و طاعة *êllazy yersoum khâttr-ak sema'ânn ou-tâ'tann*.

COMMANDEMENT, حكم *houkm*, حكومه *houkouméh*, امر *âmr*, plur. اوامر *âouâmer*; فرمان *fermân*, pl. فرامانات *ferâmânât*; وصيه *ous-syéh*, وصايه *oussâyâ*, شرع *chera'*, ميطاق *myttâq*.

— Les Commandemens de Dieu, وصايا الله *oussâyâ Allah*.

— Je suis à ton Commandement, انا حاضر في امرك *âná hâdder fy âmr-ak*.

COMME, كـ *ka-, ke-*, كما *ka-mâ*, بحال *bi-hâl*, كيف *kyf*, *keyf*, زَ *za-*, زى *zay*, *zey*, زىّ ما *zayy-mâ*, مثل *methl*, *mesl*, *mithl*, كانّ *ka-ânn*, *ka-énn*.

— L'un Comme l'autre, زى بعضهم *zay ba'dd-houm*, كيف بعضهم *kyf baadd-houm*, بحال بعضهم *be-hâl ba'dd-houm*, مثل بعضهم *methl ba'dd-houm*.

— Comme moi, بحالى *bi-hâl-y*, زيّى *zay-y*.

— Comme toi, بحالك *bi-hâl-ak*, زيّك *zayy-ak*.

— Comme lui, بحالهُ *bi-hâl-ho*, مثلهُ *methl-ho*.

—Comme elle, مثلها *methl-hâ*.

— Je serai Comme j'ai été, كانى كنت اكون *ka-én-ny kont âkoun*.

— Comme si, كان *ka-énn*.

— Comme il te plaira, بارادتك *be-ârâdet-ak*.

COMMÉMORATION, ذكر *zikr*, *dikr*, استذكار *îstizkâr*, تذكار *tez-kâr*.

— Il a fait Commémoration, ذكر *zakar*.

COMMENCEMENT, بدو *bedou*, ابتدا *îbtidâ*, بدايه *bedâyéh*, مبدا *mobdâ*, مبدّا *mobeddâ*, بدا *bedâ*, بدى *bedy*, انشا *închâ*, اوّل *âouel*, *éouel*, راس *râss*, اوله *âouléh*, *âoulah*.

— Avant le Commencement du monde, قبل انشا العالم *qabl închâ 'l-a'âlem*.

— Le Commencement de la sagesse est la crainte de Dieu, راس الحكمة هى مخافة الله *râss êl-hikmét hy mekhâfet Allah*.

—Au Commencement du mois, فى غرّة الشهر *fy ghorrét éch-cha-har*.

— Au Commencement du livre, فى وجة الكتاب *fy oudjét êl-kitâb*.

Il a COMMENCÉ, بدا *bedâ*, بدى *bedey*, *bedy*, *bedü*, ابتدا *éb-tedâ*, ابتلش *ébtelech*.

— Il Commence, يبدى *yebdey*.

— Il a Commencé à écrire, صار يكتب دار يكتب *dâr yektob*, *sâr yektob*, اخذ بالكتب *âkhad be-'l-katb*.

— Il a Commencé de parler, صار يحكي *sar yhakky*.

COMMENSAL, اكيل *âkyl*, نديم *nedym*, pl. ندما *nodamâ*.

COMMENT? كيف *kyf*, *keyf*, *kief*, كيفش *keyfach*, كيفن *keyfen*, ازاى *ézây*, *ézey*, ازى *ézeyy*, انى *ennay*, اى شى *éy-chy*, اش *éch*?

— Comment te portes-tu? كيف حالك *kyf hâl-ak*, ايش حالك *éy-ch hâl-ak*, ازاياك *ézéyyâk*, كيف كيفك *kyf keyf-ak*, كيف انت *kyf ênt*? (en berbere نمونتي *nemoutyy*?)

— Comment vous portez-vous? ايش حالكم *éy-ch hâl-koum*, ايش عليكم *éé-ch a'ley-koum*?

— Comment se porte ton frère? ايش حال اخوك *éy-ch hâl âkhou-k*?

— Comment te nommes-tu? اسمك اى *ism-ak éy*? كيف اسمك *kyf ism-ak*? (en berbere ما اسمنك *mâ ism-ennek*?)

— Comment dis-tu? ايش تقول *éy-ch teqoul*, كيف تقول *kyf teqoul*?

— Comment nommes-tu cela? كيف تسمّى ذى *kyf tessemmey dy*, كيف اسمه *kyf ism-ho*?

— Comment est le temps? كيف الوقت *kyf él-ouaqt*?

COMMENTAIRE, تفسير *tefsyr*, شرح *cherh*.

COMMENTATEUR, مفسّر *mofusser*.

Il a COMMENTÉ, شرح *charah*, فسّر *fassar*.

COMMERÇANT, تاجر *tâdjir*, *tâgir*, *tâguir*, pl. تجار *toudjâr*; متسبّب *mosebbib*, سوّاق *saouâq*.

COMMERCE, معمله *ma'ameléh*, معامله *ma'âmeléh*, تجاره *tedjâréh*, *toudjârah*, سبب *sabeb*, *sebeb*, تسبّب *tessebboub*, الشرا و البيع *éch-cherâ ou él-bya'*.

Il a COMMERCÉ, تسبّب *tessebbeb*, تاجر *tâdjar*.

COMMIS (subst.), كاتب *kâteb*.

— Premier Commis, باش كاتب *bâch-kâteb*.

Il a COMMIS (fait), عمل *a'mal*, فعل *faal*, ارتكب *értekab*.

— (chargé d'une commission), وكل *ouekel*, وكّل *ouekkel*, وقّف *ouaqqaf*.

COMMISÉRATION, ترحّم *terahhim* (*Voyez* COMPASSION, CLÉMENCE).

Commissaire, وكيل *ouekyl*, قوميسار *qoumsar*, مرسول *mersoul*, متوكل *metouekkel*, متولى *motoualy*, وصى *oussy*, *ouessy*.

— des guerres, مباشر *mobâcher*, مباشر الذخيرة *mobâcher êd-dakhyréh*.

Commission, توكيل *touekyl*, توصيه *touessyéh*, تفويض *tefouydd*, وكاله *oukâlah*, *oukâléh*.

— Il a donné une Commission, قصد *qassad*, قضا *qaddâ*.

Commode (adj.), نافع *nâfè'*, مرتاح *mertâh*.

— Cela a été Commode, هذا ارتاح *hadâ êrtâh*.

— Commode (meuble), (*Voy.* **Armoire**).

Commodité (aisance), مرحب *merahb*, سهل *sahl*, راحه *râhah*.

— A ta Commodité (à ton loisir), على مهلك *a'lä mehal-ak*.

— Commodités (garde-robe), چشمه *tchechméh*, ششمه *chichméh*, بيت الخالى *béyt êl-khâly*.

Commotion, تحريك *teharyk*, حركه *harakah*.

Il a **Commué** (*Voy.* Il a **Changé**).

Commun (général), عام *aâm*, عميم *a'mym*, عامى *a'âmy*, مشاع *meché'*, مشترك *mouchterek*, عمومى *a'moumy*, *o'moumy*, كلى *koully*.

— (de peu de valeur), واطى *ouâtty*, رخيس *rekhys*, رخيص *rakhyss*.

— (peu rare), موجود *moudjoud*, كثير *kethyr*.

— Les lions ne sont pas Communs dans cette montagne, هذا الجبل فيه السباع ما موجودين *hadâ 'l-djebel fy-h ês-sabè' mâ moudjoudyn*.

— Le Commun des hommes, عوام *a'ouâmm*.

— Nous avons tout en Commun, كل شى بينا شركه *koll chy bayn-nâ cherekeh*.

Communauté, شركه *chirkéh*, *cherekéh*, جماعه *djema'ah*.

Communicatif, متشارك *motchârik*, ممتزج *momtezidj*.

Communication (participation), تشارك *techârek*, علاقه *a'laqah*.

— d'une nouvelle, اعلام *i'lâm*, *ê'lâm*.

— d'une maladie, سرايه *serâyéh*.

Il a **Communiqué** (un secret), اظهر *âdhar*, كشف *kachaf*.

— avec quelqu'un, خالط *khâlatt.*

— Ne Communique pas avec eux, لا تخالطهم *lâ tekhâletthoum.*

COMMUTATION (*Voyez* CHANGEMENT).

COMPAGNE, صبيه *sabyéh*, pl. صبايات *sabâyât*; صاحبه *sâhébah*, pl. صاحبات *sâhibât.*

COMPAGNIE (société), شركه *cherkah*, *cherekéh*, جماعه *djemâ'ah*, مجلس *medjlis*, رفقه *refqah*, صحبه *sahbah.*

— de soldats, اورته *ôurtah*, *âurtah.*

COMPAGNON, صاحب *sâheb*, pl. اصحاب *âsshâb*; رفيق *refyq*, *rafyq*, pl. رفقا *refeqâ*; شريك *cheryk.*

COMPARABLE, معادل *mo'âdel.*

COMPARAISON, تشبيه *techbyéh*, *techbyh*, تمثيل *temthyl*, قوس *qaouss*, مثل *methl*, *mesl*, plur. امثال *âmthal*, *âmsâl.*

Il a COMPARÉ, قابل *qâbel*, قاس *qâss*, شبّه *chebbah.*

Il a COMPARU, حاضر *hâddar*, حضر *haddar.*

— Il a fait Comparaître, استحضر *estahdar.*

COMPAS, بركار *berkâr*, دابد *dâbed*, بيكار *bykâr*, pl. بياكر *byâker.*

Il a COMPASSÉ, كال بالبركار *kâl be-'l-berkâr.*

COMPASSION, رحمه *rehemah*, شفقه *chefeqah*, مرحمه *merahméh.*

Il a COMPATI, il a eu Compassion, رحم *rahem*, شفق *chefeq*, رق *raff*, تراف *terâf*, رثا *retâ*, تعطف *taattaf*, تحنن *tehennan.*

— Tu n'as pas Compassion de ce pauvre, ماتشفق على هذا المسكين *mâtechfiq a'lä hadâ 'l-meskyn.*

COMPATIBILITÉ, موافقه *mouâfeqah.*

COMPATIBLE, موافق *mouâfiq*, مستحمل *mostahmel*, محتمل *mohtamel.*

COMPATISSANT, رحيم *rahym*, شفوق *chefouq*, حنون *hannoun*, pl. حنان *henân*; رحمن *rahman*, رحمان *rahmân*, شفيق *chefyq.*

COMPATRIOTE, ولد البلد *ouelad êl-beled*, ابن البلد *êbn êl-beled.*

— J'irai loger chez mes Com-

patriotes, انزل عند اولاد بلدى *ânzel a'nd âoulâd beled-y.*

COMPENSATION, اعواض *é'ouâdd, î'ouadd*, مكافاه *moukâfâh.*

Il a COMPENSÉ, عوض *e'ouad.*

COMPÈRE, شبين *chebyn*, مشبين *mochbyn*, pl. امشابين *âmchâbyn*; عرّاب *a'rrâb*, pl. عراريب *a'râryb.*

COMPÉTENT, لايـــق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*, ملايم *molâym*, محق *mohaq.*

COMPÉTITEUR, رقيب *raqyb.*

COMPLAISANCE, خاطر *khatter, khattr*, رضا *riddâ*, تعجيب *tea'djyb.*

COMPLÉMENT, تتمّة *tetamméh* (*Voyez* ACHÈVEMENT).

COMPLET, كامل *kâmel* (*Voyez* ACHEVÉ).

Il a COMPLÉTÉ (*Voyez* Il a ACHEVÉ).

COMPLÈTEMENT, تمام *temâm.*

COMPLEXE, ضمن *demn* (*Voyez* COMPOSÉ).

COMPLEXION, طبيعه *taby'ah*, مزاج *mezâdj*, خلقه *khaliqéh*, حال *hâl.*

COMPLICATION, التوا *éltiouâ.*

COMPLICE, شريك *cheryk.*

COMPLIMENT, ســـلام *selâm*, تهنيه *tehenyah*, تــهـنــى *tehenny.*

— Fais-lui mes Complimens, سلّم عليه من عندى *sellem a'lay-hi min a'nd-y.*

Il a COMPLIMENTÉ, هنى *henney, hennä*, تهنى *teheney*, سلّم *sellem.*

COMPLOT, معصيه *maassyah*, اتفاق *îtifâq.*

Il a COMPLOTÉ, عصــى *aassey*, عاصى *a'âssey.*

COMPOSÉ, مركّب *mourekkeb*, مشتمل *mouchtemel*, متصوّر *motsaouar.*

Il a COMPOSÉ, ألّــف *âllaf*, ركّب *rakkab*, صنف *sanaf*, صنّف *sannaf*, طابق *tâbaq*, ضمّ *domm.*

COMPOSITEUR, مؤلّف *moual-lef*, مصنف *mossannef.*

COMPOSITION, تركيب *terkyb*, تاليف *tâlyf*, تصنيف *tesnyf*, انشا *închâ*, مصنفه *mossannefah.*

COMPOSTELLE (v. d'Espagne), شنت يعقوب *Chent-Ya'qoub.*

COMPOTE, مربـــه *morabbah*, مربّى *morebbä.*

COMPRÉHENSION, ادراك *îd-râk.*

COMPRESSION, تضييق *ted-dayyq.*

Il a Comprimé, ضيّق dayyaq.

Compris (entendu), مفهوم mefhoum. — (contenu), مشتمل mouchtemil.

— Y Compris, داخل dâkhel.

— La vente, y Compris le bénéfice, ne monte qu'à mille pârâs, البيع داخلهُ الكسب ما يطلع شى ألّا الف فضه él-bya', dâkhel-ho 'l-mekseb, mâ yttaa-chy éllâ âlf faddah.

Il a Compris, فهم faham, fehem, fahem, درا darâ, اخذ âkhad, سمع sama', درك darak, اشتلق échtelaq, فطن fetlenn, تيفن tyfenn.

— Il Comprend, بيفهم byefhem, byefham.

— Comprends! (imp.) فهم fehem.

—Me Comprends-tu? فهمتنى شى fehemt-ny-chy?

— Je te Comprends, بافهمك bâfhem-ak, باسمعك bâsma'-ak, رانى نسمعك râ-ny nesma'-ak.

— Comprends - tu l'arabe? انت تدرك العربى ênt tedrek él-a'raby, انت تفهم العربى ênt tefhem él-a'raby?

Un Compromis, معاهده mo'âhidéh, مصالحه maslahah, تواعد teouâ'oud, ترقيم terqym (Voyez Accord).

Comptant (argent comptant), فلوس حاضر felouss hâdder, دراهم بالحاضر derâhem be-'l-hâdder, نقد neqd, قبض qobd (Voyez Il a Acheté).

Compte (subst.), (Voyez Calcul).

— As-tu fait ton Compte? عملتشى حسابك a'melte-chy hissab-ak.

Il a Compté (Voyez Il a Calculé).

Comput (Voyez Calcul).

Concassé, مدقوق medqouq, مرضوض merdoudd.

Il a Concassé, سحق sahaq, درس deress, رضّ ress, رضّ redd, طحن tahan, دق daqq.

Concave, معقر mou'qar.

Concernant, متعلق motaaleq, داير dâyr.

Il a Concerné, ناسب nâsseb, تعلق ta'allaq.

— En ce qui Concerne votre pays, فى ما يناسب بلدكم fy mâ ynâsseb beled-koum.

CONCUPISCENCE, شهوة *chahouah*, *chehouéh*, زنية *zonyah*.

CONCURREMMENT, معا *ma'ân*.

CONCUSSION, ظلم *zoulm*, مصادرة *mossâderéh*.

CONCUSSIONNAIRE, ظالم *zâlem*, *zâlim*.

CONDAMNABLE (*Voyez* BLAMABLE).

CONDAMNATION, تحكيم *tahkym*; حكم شرع *koukm-chera'*, جزا *djezâ*, قضا *qaddâ*. (*Voyez* BLAME).

Il a CONDAMNÉ, عذب *a'dab*, عذب *a'ddeb*, دحص *dahes*, دحض *dahadd*, حكم على *hakam a'lä*.

CONDENSATION, تكثيف *tekthyf*, *teksyf*.

CONDISCIPLE, شريك *cheryk*.

CONDESCENDANCE, تنزول *tenezzoul*.

CONDITION, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *chouroutt*.

— (état), حال *hâl*, pl. احوال *âhouâl*; شان *chân*, رتبه *routbéh*.

A Condition que, بشرط ان *bé-chart-ènn*.

CONDITIONNEL, مشروطى *mechrouttty*.

CONDITIONNELLEMENT, بشرط *be-chart*, بالشرط *bé-'ch-chart*.

CONDOLÉANCE, تعزية *ta'zyéh*.

CONDUCTEUR, هادى *hâdy*.

CONDUIT d'eau, ساقية *saqyah* (en espagnol *azequia*), مجرا *medjrâ*, *midjrâ*, *migrâ*, *mègrâ*, قادوس *qâdouss* (*Voyez* CANAL).

Il a CONDUIT, ودّى *oueddey*, *ouaddä*, ارشد *ērched*.

CÔNE, مخروطة *makhrouttah*.

CONFECTION (achèvement), اتمام *ītmâm* (*Voy*. ACHÈVEMENT).

CONFÉDÉRATION (*Voyez* ALLIANCE).

CONFÉRENCE, مكالمه *mokâleméh*, مذاكره *mozâkeréh*, محاوره *mohâouréh* (*Voyez* COLLOQUE).

CONFESSION, اعتراف *ī'tirâf*.

CONFIANCE, امان *īmân*, *âmân*, *êmân*, اعتماد *ī'timâd*, ثقه *theqqéh*, توكل *teouekkoul*.

— Il a eu Confiance, امن على *âmann a'lä* (*Voyez* Il s'est CONFIÉ).

CONFIANT, متوسّل *motouessil*.

CONFIDEMMENT (en confidence), سرّاً *serrân*.

CONFIDENCE, سرّ *serr*, محرمية *maheremyyéh*.

CONFIDENT, شريك السرّ *che-*

Il s'est C

tâouer, نظر *n*

CONCESSI

اجازه *édjâzé*

CONCIER

PORTIER).

CONCILE

medjme'.

CONCIL

moușlih.

CONCII

lehab;

louh (V

— Il

s'est A

CON

maqsb

CO

Il

fâreg

ACH

—

'*ch*-

-

net

êl-

êl

k

...QUE, تملّك *temel-*

...ssey, قبض *qabadd*;

... مربّى *morabby*.

...ns Confits (*Voyez* CON-

...TURE, حلوه *halouéh*; *ha-*

...awah, pl. حلوات *ha-*

...alaouât; معجون *ma-*

..., مربّه *marabbeh*, *merabbah*.

...NFLAGRATION (*Voyez* BRU-

...s, INCENDIE).

CONFLIT, تصارع *tessârou'* (*Voy.*

...OC, COMBAT, ALTERCATION).

CONFLUENT, مجمع *medjma'*,

ملتقى *moulteqâ*.

Il a CONFONDU (mêlé), خلط

khalatt.

CONFORMATION, تشكيل *techkyl*,

صوره *sourah*.

CONFORME, مطابق *mouttâbiq*,

موافق *mouâfiq*, موجسب *mohas-*

..., موجب *moudjib*, منشابه *men-*

...âbih, متشابه *matchâbih*.

Il a CONFORMÉ, اصلح *éslah*.

CONFORMÉMENT à, en CON-

...RMITÉ de, كيف *kyf*, كما *ka-*

..., بحسب *be-hisb*.

Il a CONFORMÉ, مثّل *metthel*,

messal, شبّه *chabbah*, ناسب

nâssseb, مـــاثـــبـــل *mâthal*.

— Il s'est Conformé, وافق *ouâfeq*.

Conformité, تطابق *tettâbeq*, مناسبه *menâssebéh*, مماثله *memâtheléh* (*Voy*. Concorde, Accord).

Confrérie, اخويه *âkhaouyéh*.

Il a Confronté قابل *qâbel*, واجه *ouâdjah*.

Confrontation, مواجهه *mouâdjehah*, مقابله *moqâbeléh*.

Confus (mêlé), مخلوط *makhloutt*.

—(honteux), خزيان *khazyân*.

Confusion (mélange, désordre), خلط *khalt*, تخليط *tekhlytt*, اختلاط *ikhtilâtt*.

— (honte), خزايه *khezâyéh*, خزا *khazâ*, تهلون *téhloun*, عيب *a'yb*, pl. عيوب *ou'youb*.

Congé, دستور *destour*, اجازه *édjâzéh*, *égâzéh*, انصراف *insirâf*, سور *sour*, ادن *édn*, فرصّه *forussah*.

—Il a pris Congé, ودع *ouada'*, انصرف *énsaraf*.

—Il a demandé son Congé, استادن *éstâden*.

Il a Congédié, صرف *saraf*, طلق *talaq*, اطلق *étlaq*, سرّح *sarrah*, فلّ *fell*.

Congélation, جليد *djelyd*.

Conjecture, ظن *zenn*, *denn*, pl. ظنون *denoun*, *zenoun*, تخمين *tekhmyn*, رمّز *roummiz*, اعبار *i'bâr*, اشتلاق *ichtilâq*.

Il a Conjecturé, ظنّ *zann*, *dann*, خمّن *khammen*, توهّن *teouhhenn*, رمز *remés*, اعتبر *é'tebar*.

Conjoncture, فرصه *fersah*.

Conjugal, متاع الزوج *metâ-'z-zaouâdj*.

Conjugaison, تصريف *tesryf*.

Conjuration. ربطـــه *robtah* (*Voyez* Complot, Conspiration).

Il a Conjuré (v. n.), ترابط *terâbatt*, تشـــاور *téchâouer*; توامر *teouâmer* (*Voyez* Il a Conspiré).

— (v. a.), حلف على *halaf a'lä*.

— Je t'en Conjure au nom de Dieu, de ta vie, de celle de tes enfans! بالله عليك بحياتك بـــحـــيـــاة ولادك *b-illah a'loy-k*, *be-hayât-ak*, *behayât oulâd-ak!*

Connaissance, معرفه *ma'reféh*, عقل *a'ql*.

— Il a fait Connaissance avec, تعرّف مع *ta'arraf ma'*, تعارف في *ta'araf fy*.

Connu, معروف maarouf.

Il a Connu, عرف aaref, a'raf, عقل a'qal, شعر cha'ar, علم a'lam.

— Il Connaît, بيعرف bya-raf.

— Connais! (imp.) اعرف â'a-raf!

— Le Connais-tu? انت تعرفه ênt ta'raf-ho?

— Il a fait Connaître, عقّل a'qqal, عرّف a'rraf, علّم a'llam.

— Personne ne Connaît sa maladie, ما احد عرف بوجعته má âhd a'raf be-oudja't-ho.

— Chacun le Connaît bien, كل واحد يعرفه مليح koll ouâhed ya'ref-ho melyh.

— Je ne les Connais pas, ما لي معرفه معهم má l-y ma'reféh ma'-houm.

— Il a Connu charnellement, نكح nekah, نكا nekâ, ناك nâk.

Conque, صفد safad.

Conquérant, غالب ghâleb, غازي ghâzy, مغازي moghâzy, ظافر zâfer, فاتح fatih.

Il a Conquis, غلب ghaleb, فتح fatah, تمـلك temellek, تغلب tegbaleb, استولى êstoueley, انتصر êntessar.

Consanguinité, قرابه qorabéh.

Conscience, دمّه dommeh, demmah, نيه nyéh; بصيره bessyréh, ضمير damyr.

— Sur ma Conscience, في دمّتي fy dommét-y, على دمّتي a'lă dom-mét-y.

Conseil (assemblée), مجمع medjma' (Voyez Assemblée).

— (avis), شور chour, pl. اشوار âchouâr; راى rây, pl. ارا ârá; مشوره mechourah, pl. مشير mechyr; تدبير tedbyr, pl. تدابير tedâbyr (Voyez Avis).

— Il a demandé Conseil, تشاور techâouar, techâouer, استشار êste-châr.

— Il a donné un bon Conseil, نصح nassah.

— Il a donné un mauvais Con-seil, غرّ gharr.

Il a Conseillé, اشار âchâr, اشور êchouâr, دبّر dabbar, شاور châouar.

Consentement, وفاق ouâfâq (Voyez Accord).

Il a Consenti اجاب الى âdjâb ilă, رضى reddă, reddey (Voyez Il s'est Accordé).

Conséquence (conclusion), نتيجه netydjéh.

Conservation, حفظ hafd,

hefd, *hifd*, حرس *hirs*, صيانه *seyâneh*, pl. صون *saouan*.

Il a CONSERVÉ, حفظ *hafedd*, *hafadd*, *hafezz*, حرس *haress*, حرز *harez*.

— Que Dieu te Conserve! الله يسلّمك *Allah yssellem-ak!* الله يعافيك *Allah ya'âfy-k!* الله يحفظك *Allah yahfedd-ak*.

CONSIDÉRABLE, عظيم *a'zzym*.

Il a CONSIDÉRÉ (examiné), نظر في *naddar fy*, ضمر *damer*, تامّل *tâmmel*, افتكر *éftékar*.

Il a CONSIGNÉ, مكّن *makkan*, اودع *âouda'*, سلّم *sellem*.

—Tu Consigneras cette somme entre les mains de notre ami Ibrahim, ذا الفلوس تسلّمه في يد محبنا ابرهيم *dâ-'l-felouss tessellem-ho fy yd moheb-nâ Ibrahym*.

Il a CONSISTÉ, توقّف *touaqaf*.

— L'affaire Consiste en cela, الامر واقف على هذا *él-âmr ouâqef a'lä hadâ*.

— Cela Consiste en trois choses, هذا متاسّس على ثلاثة امور *hadâ motâsses a'lä thelâthét oûmour*.

CONSISTANCE, قيام *qeyâm*, حال الوقوف *hâl él-ouqouf*.

CONSOLATEUR, معزّى *mo'azzy*.

CONSOLATION, تعزّيه *te'azzyéh*, فرج *ferdj*, سلوان *selouân*.

Il a CONSOLÉ, عزّا *a'zzâ*, عزّى *a'zzä*, *a'zzey*, سلّى *sellä*.

— Il s'est Consolé, تعزّا *taa'zza*; تعزّى *tea'zzey*, عزى *a'zä*, *a'zey*, تسلّى *tesellä*.

Il a CONSOLIDÉ, شدّ *chedd*, اشتدّ *échtedd* (*V.* Il a AFFERMI).

Il a CONSOMMÉ (terminé), فرغ *faregh* (*Voyez* Il a ACHEVÉ).

— (il a absorbé), اكل *âkal*, هتك *hatak* (*V.* Il a ABSORBÉ).

CONSOUDE, لحكم *lahakoum*, جماجم *djemâdjem*.

CONSPIRATION, غدر *ghadr*, معصيه *ma'ssyéh* (*Voyez* CONJURATION, COMPLOT).

Il a CONSPIRÉ, تعمل *ta'amel*, غدر *ghadar*, عصى *a'ssä*, *a'ssey*, حلف *halaf* (*Voy.* Il a CONJURÉ, Il a COMPLOTÉ).

CONSTANCE, شدّاد *chedddd*, ثبت *thobt*, *tsobt*, ثبات *thebât*, مداومه *medâouméh*.

CONSTANT, شديد *chedyd*, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, دايم *dâym*.

—Il a été Constant, شدّ *chedd*, ثبت *thebett*, *tsebett*.

Constantin (nom propre), قسطنطينوس *Qostantynous*.

Constantine (v. et pr. d'Af.), قسنطينه *Qessentynah*, غنبه *A'nnabéh*.

Constantinople, استنبول *Istanboul*, استانبول *Istânboul*, اسطنبول *Istanboul*, اسطانبول *Istânboul*, اسلامبول *Islâmboul*, قسطنطينيه *Qostantynyéh*.

— Natif de Constantinople, اسلامبولى *îslambouly*, إسطنبولى *îstanbouly*.

Constellation (*Voy.* Astre).

Consternation (*V.* Crainte).

Consterné, مرعوب *mar'oub*.

Il a Consterné, رعب *ra'ab* (*Voyez* Il a Effrayé).

Constipation, قبض البطن *qobd êl-batn*, كتم البطن *kotm êl-batn*.

Il a été Constipé, تـقبّض *teqabbed*, قبّض *qobbedd*, كتم *kotem*, شدّ البطن *cheddêl-batn*, انقبض بطنه *ênqabedd baten-ho*.

Il a Constitué, اقام *êqâm*, *âqâm*, جعل *dja'al*, رسم *ressem*.

— Il m'a Constitué son procureur, وكّلني *ouekkel-ny*, جعلني وكيلهُ *dja'al-ny oukyl-ho*.

— Qui vous a Constitué nos juges? من اقامكم قضاة علينا *min êqâm-koum qoddât a'lay-nâ*.

Constitution d'un état (*Voyez* Charte constitutionnelle).

Construction, بنيان *benyân* (*Voyez* Batiment).

Il a Construit (*Voyez* Il a Bati).

Consul, قنصل *qonsol*, قنصول *qonsoul*, pl. قناصل *qenâssel*.

Il a Consulté (*Voyez* Il a demandé Conseil).

— Il s'est Consulté (il a pris garde), استشار *êstechâr*.

Il a Consumé, حرق *haraq*, شعل *cha'al*, باد *bâd*, هلك *helak* (*Voyez* Il a Brulé).

Il a Contagié, انعدا *êna'adâ*.

Contagieux, منعدى *mona'dy*, *monee'dy*.

Contagion, انعدا *ini'dâ*, عوده *a'oudéh*.

Conte, حكايه *hikâyéh*, *hikâyah*, روّايه *reouâyah*, حدوثه *hadoutsah*, *hadouthéh*, *hadousséh*, حديثه *hadythéh*, *hadysséh*.

Il a Conté, روا *reoué*, حكا *ha*

ka, حكى hekä, hakey, haky, حدث hăddeth, haddets.

Il a CONTEMPLÉ, تمّل tammel, (Voyez Il a CONSIDÉRÉ).

CONTEMPORAIN, فى فرد عمر fy ferd a'mri.

CONTENT (satisfait), قانع qâne', مقانع moqâne', مستقنع mostaqna', راضا raddê.

— (gai), مبسوط mabsoutt, مطرّح mottarrah, منبسط menbassatt, فرحان ferahân.

Il a été Content, رضى red-dey, reddy, ارضا radda, érda.

— Elle a été Contente, رضيت reddyet.

— Ils ont été Contens, رضوا reddoû.

— Il est Content, بيرضى byerddä, يطيب خاطره yttayb khâttr-ho.

— Je suis Content, انا مبسوط ânâ mabsoutt.

— Tu es Content, انت مبسوط ênt mabsoutt.

— Il n'est pas Content, لا يطيب خاطره lâ yttayb khâttr-ho.

Il a CONTENTÉ, عجّب a'd-djab, قنّع qanna'.

— Il nous a Contentés, اخذ خاطرنا âkhad khâtter-nâ.

— Il s'est Contenté de, قنع qanaa, استقنع éstaqna', estaqne'.

CONTENTEMENT, رضا reddâ, تفريح tefryh, افراح ifrâh, عجب a'djeb.

Il a CONTENU, وسع ouassa', ضمن damen, ضبط dabett.

— Ce lieu ne peut nous Contenir, ما يسعنا هذا الموضع mâ-yssaa'-nâ hadâ-'l-moudda'.

— Le Contenu de la lettre, مضمون المكتوب madmoun êl-mak-toub.

— Il Contient, ايسع ayessa'.

— Cette maison ne Contient absolument personne, هدا الدار داخلها مافيش احد واصل hadâ 'd-dâr dâkhel-hâ mâ fy-ch âhd ouâssel.

CONTERIES de Venise, خرز بندقى kherez bendeqy.

CONTESTATION, خصام khis-sâm, pl. خصايم khessâym, مجاورة medjâouréh, ناقرة nâqrah, معالجة ma'âladjéh, خصومة khassouméh, مخاصمة mokhâsseméh (Voyez ALTERCATION, CONFLIT).

Il a CONTESTÉ, حاجج hâdjadj,

ضادد *dâded*, مارا *mârâ*, ناقر *nâqar*, عالج *a'âladj*, بالط *bâlati*, جاور *djâouar* (Voyez Il a eu une Altercation).

CONTIGU, قريب *qaryb*, تعلق *taalleq*, مطابق *motlâbeq*, ملازم *molâzem*, ملازق *molâzaq*, ملتصق *molasseq*, منصل *monsel*.

CONTIGUITÉ, اتصال *ittsâl*.

Un CONTINENT, برّ *berr*. — Les deux Continens, بريّن *berréyn*.

— Le souverain des deux Continens et des deux mers (titre de l'empereur ottoman), سلطان البرّين والبحرين *soultân el-berréyn ou-el-baharéyn*.

CONTINUATION, مداومه *medâouameh*, مواضبه *mouâddibeh*, استمرار *istimrâr*, دوام *daouâm*.

Il a CONTINUÉ, ظل *dall*, تمّ *tamm*, واضب *ouâddab*, دام على *dâm a'lâ*.

Il Continua de faire son ouvrage, دام يعمل شغله *dâm yaamel choghl-ho*.

CONTINUEL, مواضب *mouâddeb*, دايم *dâym*, مداوم *medâouam*.

CONTINUELLEMENT, دايما *dâymân*.

CONTINUITÉ, اتصال *ittsâl*.

CONTOUR, دور *dour* (Voy. CIRCONFÉRENCE).

Il a CONTOURNÉ, دار *dâr*, دوّر *daouar*.

Il a CONTRACTÉ (fait un contrat), عقد *a'qad*.

— (resserré), ضمّ *damm*.

— Il a Contracté amitié, تصاحب *tessâhab*, تعرّف *ta'arraf*, تقارب *teqâreb*, استقرب *êsteqrab*.

CONTRADICTION, مناقض *menâqedd*, اختلاف *ikhtilâf*, بلاطه *belâttah*, مجارنه *mohârenéh*.

Il a CONTRAINT, لزم *lezzem*, الزم *élzem*, غصب *ghassab*, سخر *sakhar*, لج *ladj*.

— Il a été Contraint, تغصب *teghasseb*.

— Personne ne t'a Contraint, ما احد غصبك *mâ âhd ghassabak*.

CONTRAINTE, غصب *ghash*, التزام *iltizâm*, غصيبه *ghassybah*.

— Par Contrainte, غصبا *ghasbân*.

CONTRAIRE, مضادد *moddâded*, ضدّ *dedd*, *doudd*, *dâdd*, pl. اضداد *âddâd*, *éddâd*.

— Il a été Contraire, ضادّ *dâdd*, عكس *a'kass*, عاند *a'âned*, خالف *khâlaf*, جافص *djâfass*, ضدد *dâded*.

— Au Contraire, بخلاف *be-khelâf*, بالخلاف *be-'l-khelâf*, ضدًا *doddân*, بالعكس *be-'l-a'ks*.

Il a Contrarié, حاكر *hâker* (*Voyez* Il a été Contraire).

Contrariété, مناضدة *menâddedeh*, خلف *kholf*, عناد *i'nâd* (*Voy.* Contradiction).

Contrat, عقد *aaqd*, pl. اعقد *é'qd*; شرط *chart*, تذكره *tezkereh*, مسوق *moussouq*, حجه *hoddjéh*, *hogguéh*, pl. حجج *hodjedj*; تمسك *temessik*, pl. تمسكات *temessikât* (*Voyez* Accord, Acte).

— Articles de Contrats (pl.), وثايق *ouethâyq*, *ouetsâyq*.

Contre (auprès), على *aalâ*, قبل *qabel* (*V.* Auprès, A Côté).

— (en opposition), ضد *dodd*, *doudd*, ضدًا *doddân*, خلاف *khelâf*, على *a'lâ*.

— Le cheykh a marché Contre nous avec ses soldats, توجه الشيخ بعساكره علينا *touedjah éch-cheykh be-a'ssâker-ho a'lay-nâ*.

Contrebande, إمتناع *imtinâ'*, سرقه *serqah*, محروم *mahroum*.

Contrebandier, سرّاق *sarrâq*.

Il a Contrecarré (*Voyez* Il a été Contraire).

Contre-Cœur, هم *hemm*, غمّ *ghamm*.

— A Contre-Cœur, من غير قلب *min ghayr qalb*, من غير خاطر *min ghayr khâttr* (*V.* Par Contrainte).

Contre-Coup, تضارب *teddâreb*.

Il a Contredit, نقد *naqed*, *naqad*, كابر *kâbar*, بالط *bâlatt*, نقض *naqadd*, حارن *hâren*, ناكر *nâkar*, ناقض *nâqadd*, عارض *a'âredd* (*Voyez* Il a été Contraire).

Contrée, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân*, برّ *berr*, ناحيه *nâhyeh*.

Contrefaçon, تزوير *tezouyr* (*Voyez* Imitation).

Contrefait (difforme), شنيع *cheny'*, مسيخ *mossykh* (*Voy.* Difforme).

Il a Contrefait, كذّب *kaddab*, شابه *châbah*, قلّد *qallad*, زور *zaouar* (*Voyez* Il a Imité).

Il a Contremandé, غيّر الامر *ghayyar él-âmr*, خالف الامر *khâlaf él-âmr*.

Contre-Poison, ضدّ السمّ *dodd ès-semm*, طرياق *teryâq*.

CONTRE-SENS, ضدّ المعنى *dodd êl-ma'ny*.

CONTRE-TEMPS (*Voyez* ACCIDENT, ADVERSITÉ, CALAMITÉ).

Il est CONTREVENU, خالف *khâlaf*, تجاوز *tedjâouez*.

Il a CONTRIBUÉ (été utile), نفع *nafa'*, *nefa'*.

— (payé une contribution), دفع *defa'*, جازى *djâzey*.

CONTRIBUTION, فرده *fardah*, *ferdéh*, plur. فرايد *ferâyd*, مجازاه *medjâzâh*, خرج *kharadj*.

— Il a levé une Contribution, فرد *farad*, *fared*.

Il a CONTRISTÉ (*V*. Il a AFFLIGÉ, Il a ATTRISTÉ, Il a CHAGRINÉ).

Il a CONVAINCU, ثبّت *thebbet*, فقس *faqass*, اثبت *éthbat*, *étsbat*, بيّن على *bayyan a'lä*.

— Je les ai Convaincus de leur crime, بيّنت عليهم ذنبهم *bayynét a'lay-houm denb-houm*.

— Il a été Convaincu (persuadé), تحقّق *tahaqqeq*.

— Vous êtes Convaincus de son innocence, صحّ عندكم انّه برى *sahh a'nd-koum énne-ho bery*

CONVALESCENCE, اشتفى *ich-tefy*, عافيه *a'âfyéh*.

CONVALESCENT, مشتفى *moch-tefy*.

— Il a été Convalescent, اشتفى *échtefey*, راق *râq*.

CONVENABLE, لاقى *lâqy*, معروف *ma'rouf* (*V*. BIENSÉANT).

CONVENABLEMENT, ما يلاقى *mâ ylâqy*, ما يصلح *mâ yslah*.

CONVENTION, انتفاق *intifâq* (*Voyez* ACCORD, ALLIANCE).

Il a CONVENU, صلح *salah*, جاز *djâz*, لاق *lâq*.

— Il est Convenu, عهد *aahed*, *a'had*, استوا *éstaouâ*, تهود *tehouad* (*Voy*. Il s'est ACCORDÉ).

CONVERSATION, معشاره *ma'a-chârah*, مكالمه *mokâlemah*, مصاحبه *mossâhebah* (*V*. COLLOQUE, CONFÉRENCE, DIALOGUE).

Il a CONVERSÉ, عاشر *aâcher*, تكالم *tekâlem*, تكلّم *tekellem*, خلط *khalatt*.

CONVERSION (*Voyez* CHANGEMENT).

Il s'est CONVERTI (*Voyez* Il a CHANGÉ).

— Il s'est Converti (s'est corrigé), تاب *tâb*, ارتد *êrted*.

— (il est devenu), صار *sâr*.

— Il s'est Converti en pierre, صار حجرا *sâr hadjarânn*.

CONVEXE, محدوب *mahdoub*, محنى *mohanny*.

CONVICTION, اثبات *îthbât*.

Il a Convié, عزم *a'zam* (*V.* Il a Convoqué, Il a Invité).

Convocation, دعوة *da'ouah.*

Convoi d'armée, حملة *hamlèh.*

Il a Convoité (*V.* Il a Désiré).

Il a Convoqué (*V.* Il a Appelé).

Copeau, براية *borâyah,* برّايه *borrayâh,* نحاته *nouhârah,* خرّاطة *khorrâttah.*

Cophte, قبطى *qobty,* pl. قباط *qobâtt,* قبطة *qobattah;* قبط *qobt.*

Copié, نسخه *neskhah,* نقلة *nâqlèh,* نسخ *neskh,* نقل *neql.*

Il a Copié, نسخ *nessèkh, nassakh,* نقل *naqal.*

Copieusement, غزيراً *ghazyrânn,* بالفايض *bi-'l-fâydd* (*Voy.* Abondamment).

Copieux (*Voyez* Abondant).

Copiste, ناسخ *nâsekh,* ناقل *nâqel,* كاتب *kâteb.*

Coq, ديك *dyk,* plur. ديوك *douyouk, dyouk;* فروج *farroudj,* بروك *berrouk,* صردوك *sardouk,* سردوق *serdouq* (en berbere ايازيد *êyâzyd,* pl. يوزاد *youzâd*).

Coque, قشرة *qechrah.*

Coquette, زعبالة *za'bâlèh.*

Coquillage, Coquille, صدف *sadaf,* pl. اصداف *âsdâf.*

غلال

محابر

—Coquille perlière, صدف اللولو *sadaf êl-loulou,* عرق اللولى *ee'rq êl-louly.*

Coquin, خبيث *khabyth,* حرامى *harâmy,* pl. حراميّة *harâmyyèh* (*Voyez* Gredin).

Coquinerie, خبث *khebth.*

Cor de chasse, ناقور *nâqour,* بوق *bouq.*

— Celui qui donne du Cor, ناقر *nâqir,* نقار *naqqâr.*

— Cor au pied (*V.* Durillon).

Corail, مرجان *mourdjân.*

Coran (*Voyez* Koran).

Corbeau, غراب *ghorâb,* plur. غربان *ghorbân;* غدف *ghadaf.*

Corbeille, قفة *qouffah, qofféh,* plur. قفاف *qefâf;* قفيفة *qoufyfah,* سلة *soullah,* ربيعة *rebya'ah.*

— Faiseur de Corbeilles, سلال *sellâl.*

Cordage, Corde, حبل *habl,* pl. حبال *hibâl, hebâl;* ربمّة *rymmah,* رمّة *roummah,* كمنة *goumnah,* طوال *touâl* (*Voyez* Cable).

— de chanvre, حبل ابيض *habl âbyadd.*

— de sparterie, حبل ليف *habl lyf.*

— Corde d'arc, de violon, وتار *ouatâr,* وتر *outer,* pl. اوتار *âoutar.*

— Echelle de Corde, سلبه *soulbah.*

Cordier, حبّال *habbâl,* شرّاط *cherrât.*

Cordonnier, اسكاف *éskâf,* pl. اساكيف *assâkyf,* اساكفه *assâkifah;* اسكافى *éskâfy,* سكّاف *sakkâf,* سبابطى *sabâbty,* خرّاز *kharrâz,* مركوبى *merkouby,* صرماتى *saramâty,* pl. صرماتين *saramâtyn;* بابوجى *bâboudjy,* بوابيجى *bouâbydjy.*

Cordoue (v. d'Esp.), قرطبه *Qartobah, Qortbah.*

Corfou (île), كورفو *Kourfou.*

Coria (v. d'Esp.), قوريه *Qouryah.*

Coriandre, قصبور *qasbour,* كزبره *kozbarah,* كسبره *kousberah.*

Cormier, قراصيه *qerâssyéh.*

Corne, قرن *qarn, qern, qorn,* pl. قرون *qouroun;* نصاب *nessâb;* جار الوذن *djâr él-oudn,* plur. جيران الوذنين *djyrân él-oudneyn.*

— Corne de cerf, قرن الايل *qarn él-âyel.*

— Corne de cheval, حافر *hâfer,* pl. حوافر *haouâfir.*

Corneille, قاق *qâq.*

Cornet (encrier), (*V.* ce mot).

Cornouiller, قزلجق *qazlâdjiq;* شوم *choum.*

Cornu, مقرّن *moqarren,* مقرون *maqroun.*

Corolle de fleur, محبقه *mohibqah.*

Corporel, جسدانى *djesdâny, gesdâny, guesdâny,* جسمانى *djesmâny, gesmâny.*

Corporellement, جسميًا *djesmyânn.*

Corps, جسد *djessed,* pl. اجساد *âdjsâd;* جسم *djesm, guesm, djism, guessem,* plur. اجسام *âdjessâm* (en berbere امسلوخ *émsouloukh*).

Corpulence, جسوميه *djessoumyéh,* جسميه *djessymyéh.*

Correct, صحاح *sahâh.*

Correctement, صحيحًا *sahyhânn.*

Correction, اصلاحه *islâhah,* اصلاح *islah,* تاديب *tâdyb, têdyb,* تصحيح *teshyh.*

— (châtiment), (*Voy.* ce mot).

Il a Correspondu, كاتب *kâtab, kâteb.*

Il a Correspondu avec eux, كاتبهم *kâteb-houm, kâtâb-houm.*

Il a Corrigé, اصلح *éslah,* ادّب *âddeb,* تادّب *tâddeb,* صحّح *sahhah.*

— Il s'est Corrigé, شعف chaaf (Voyez Il s'est Converti).

Corrompu, فسيد fassyd.

Il a Corrompu, فسّد fassed (Voyez Il a Gaté).

— Il a été Corrompu, فسد fesed.

Il a Corroyé, دبغ dabagh.

Corroyeur, دبّاغ dabbâgh.

— Atelier de Corroyeur, مدابغيه madâbghyéh, دار الدبغ dâr éd-dabgh.

Corruption, تفسيد tefsyd.

Corsaire, قرصان qorsân.

— Vaisseau Corsaire, قرصان qorsân, غليوطة ghalyouttah.

Corvée, سخرة sakhrah.

Corvette, نقيرة naqyrah, كربيت korbeyt.

Cosséir (v. d'Égypte), (Voyez Kosseyr).

Côte, ضلع delaa, dilaa, dla', ضلعه dila'ah, pl. ضلوع delouou, dloua', اضلاع édlâa', âdlaa.

— Côte (plage), ناحيه nâhyah, pl. نواحي naouâhy; جهة djehah, pl. جهات djehât; سهل sahel; شط البحر chett él-bahar, حديه hadyéh, pl. حديات hadyât.

Côté, جنب djanb, ganb, جانب djânb, gânb, djâneb; pl. جوانب djouâneb; طرف terf, tarf, taraf, pl. اطراف âttrâf.

— Les deux Côtés, الجانبين él-djânbéyn, él-gânbéyn.

— A Côté, على جنب aalâ-djanb, a'la ganb.

— A Côté de moi, على جنبي a'lâ djanb-y, a'llâ ganby.

— De ce Côté, في هذه الجهه fy hadeh él-djehah.

— De tous les Côtés, من كل جانب min koll djânb.

Coteau, حدوره houdourah.

Côtelette (Voyez Côte).

Coton, قطن qotn, qottoun.

— brut, قطن محلول qotn mahloul.

— filé, قطن مغزول qotn maghzoul, قطن مردون qotn merdoun, قطن غزل qotn ghazl.

Cou, رقبه raqabeh, raqabah, raqbah, roqbeh, رقابه reqâbéh, pl. رقاب reqâb, riqâb, رقب roqb, عنق a'nq (en berbere ارقب ourqoub, امكارت âmgârt, تمكرت temgarat, pl. تمكردن timgârdin).

Coude-Pied, قصبة ذا الرجل qasbah dé-'r-ridjl, مشط الرجل mecht ér-rigl.

Le Couchant, الغرب él-

COURROIE, سيور *syour* (en berbere الكومنة *élgoumenah*).

Il a COURROUCÉ, غيّظ *ghayyaz*, اغضب *éghdab*.

— Il s'est Courroucé, غضب *ghaddab*, غاظ *ghâzz*.

COURROUX (*Voyez* COLÈRE).

COURS (terme de commerce), سعر السوق *se'r és-souq*.

COURSE, جرى *djery*.

— Ils se sont défiés à la Course, تسابقوا *tesâbequoû*.

— Il a cherché à devancer à la Course, سابق *sâbaq*, استبق *éstabeq*, استسبق *âstesbaq*.

COURT, قصير *qassyr*, *qessyr*, pl. قصار *qisaâr*, قيصار *qyssâr*.

— Plus Court, اقصر *âqsar*.

COURTE-POINTE, ايزار *îyzâr* (*Voyez* COUVERTURE).

COURTIER, دلّال *dallâl*, plur. دلالين *dellâlyn*; سمسار *semsâr*, سمسال *semsâl*, عمال *a'mâl*.

Il a COURU, جرى *djerey*, *djerü*, *garü*, ركض *rakadd*.

— Il Court, بيجرى *byedjry*, *byegry*.

— Il Courait, كان راكض *kân râkedd*.

— Cours, بتركض *beterkodd*.

— Il s'est mis à Courir, جعل يجرى *dja'l yegry*, صار يركض *sâr yerkodd*.

— Cours! (imp) اجرى *âgry*, *âdjry*, اركض *ârkodd*.

— Courant, راكض *râkedd*.

COUSCOUSOU (*Voy.* KOUSKOUSSOU).

COUSIN (parent), نسيب *nessyb*.

— paternel, ابن عمّ *ébn-a'mm*, ابن العمّ *ébn él-a'm*.

— maternel, ابن الخال *ébn él-khâl*.

— Cousine, نسيبة *nessybah*.

— paternelle, بنت عمّ *bent-a'mm*, بنت العمّ *bent él-a'mm*.

— maternelle, بنت الخال *bent él-khâl*.

—Cousin (moucheron), ناموس *nâmouss*, pl. نواميس *naoudmyss*; بعوض *ba'oudd*, بعوضة *ba'ouddah*.

COUSINIÈRE, ناموسية *nâmoussyéh*.

COUSSIN, مخدّع *mokhaddaa*, مخدّة *moukhaddah*, *mokhaddéh* (en esp. *almohada*), pl. مخدّات *mokhaddât*; مسند *mesned*.

COUSU, مخيّط *mokhayyt*.

Il a COUSU, خيط *khayatt*, خيّط *khayyatt*.

Il a COUTÉ, استقام *éstaqâm*, كلف *kallaf*.

— Combien Coûte cela? بكم دول *be-kiam dout?* دل يسوى كم *dol ys-soud kiam?* قدّايش ذا *qaddâ éych dé?*

— Combien ce drap Coûte-t-il l'aune? قدّ اش يستقام الذراع من هذا الجوق *qadd-éch ystéqâm éd-derâ' min hadâ 'l-djouq?*

COUTEAU, سكينه *sekkynéh*, سكين *sekkyn*, plur. سكاكين *sekâ-kyn*; موسيه *a'ouayssyéh*, ختمي *khatmy*, خدمي *khodmy*, *khedmy* (en berbere هينت *hynt*, الموس *él-mous*, چودمي *tchoudmy*, افرو *éfrou*).

COUTELAS, ياتاغان *yâtâghân*, خنجر *khandjar*, جنوى *djenouy* (en berbere اجنوى *âdjeneouy*).

COUTUME, عادة *aadah*, *a'déh*, pl. عادات *a'âdât*, عوايد *a'oûâyd*; سيره *syréh*.

COUTURE, خياطه *kheyâttah*, ترقيع *terqy'*.

COUVENT, دير *deyr*.

COUVERCLE, غطا *ghattâ*, غطاه *ghattâh*, مغطه *maghattah*, مكبّ *mokebb*.

Il a COUVERT, غطّا *ghattâ*, غطي *ghatley*, *ghattâ*, ستر *satar*.

COUVERTURE de lit, لحاف *la-haf*, لحاف *léhâf* (en berbere افو *âfou*, *âfau*, اخوى *âkhouey*), (*Voy.* COURTE POINTE).

CRABE, عقرابشه *o'qrâychah*.

CRACHAT, براق *bezâq*, *bouzâq*, تفل *tefl*, تفول *toufoul*.

Il a CRACHÉ, بزق *bezeq*, *be-zaq*, تفل *tefel*.

— Crache! ابزق *ôbzouq* (en berbere سوسف *soussef*).

CRAIE, طباشير *tabâchyr*, كريشه *krychah*, طين ابيض *tyn âbyadd*, بياض الوجه *beyâdd él-oudjéh*.

Il a CRAINT, خاف *khâf*, فزع *faza'*.

— Il Craint, بيخاف *byékhâf*, بيخوف *bykhaouf*, *bykhauf*.

— Crains! (imp.) خوف *khauf!* (en berbere اكسود *âksoud*, اوكاد *aougâd!*).

CRAINTE, خوف *khouf*, *khauf*, *khaouf*, مخافه *mekhâféh*, فزع *feze'*, جزع *djez'*.

— Par Crainte, فزعا *fez'ann*.

CRAINTIF, خايف *khâyf*, خواف *khouâf*, فزيع *fezy'*, فزعان *feza'ân*.

CRAMOISI, قرمزي *qermezy*.

CRAMPON (*Voyez* CROCHET).

Il s'est CRAMPONNÉ, خيّش *khayyach*.

Crampe

Crane, جمجمة *djemdjoumah*, *djoumdjoumah*, pl. جماجم *djemâdjem*; حيزة *hayzah*, قرعة *qara'ah*, pl. قرع *qara'*.

Crapaud, كرانة *guerânah*, ضفضع *difdaa*, *doufda'*, pl. ضفاضع *defâddè'*.

Il a Craqué, قزقز *qazqaz*.

Crasse, وسخ *oueskh*, *oussèkh*, نخالـــه *nokhalah*, قرعة *qara'ah*, خشكار *khechkâr*.

Crasseux, وسيخ *ouessykh*, موسّخ *mouessekh*.

Cravate, محرمة *mohareméh*, *mohraméh*, منديل *mandyl*, فوطة *fouttah*, سبنية *sebnyah*.

Crayon, قلم الرصاص *qalam ér-ressâss*, حوارة *haouâréh*.

Créance, دين *dyn*.

— Nous avons une Créance sur eux, لنا دين عليهم *lenâ dyn a'lay-houm*.

— Pourquoi nies-tu la Créance que j'ai sur toi? علاش تنكـــر الدين الى ليلي علـــيـــك *a'l-êch tenker éd-dyn âlly lyly a'lay-k?*

Créancier, ربّ الديون *rabb éd-dyoun*, pl. ارباب الديون *ârbâb éd-dyoun*; مديّن *medeyyn*.

Créateur, خالق *khâleq*, بارى *bâry*.

Création, خاليقه *khâlyqah*, خلقه *khalqah*, خلق *khalq*.

Créature, خليقه *khalyqéh*, خاليقه *khâlyqah*, pl. خلايق *khelâyq*; بريه *beryéh*, pl. برايا *berâyâ*.

Crédit, طلوق *telouq*.

— A Crédit, بطلوق *bi-telouq*, بدين *be-dyn*, بالدين *be-'d-dyn*, بالـمـهلـه *be-'l-mehlah*.

Crédule, امين *âmyn*.

Il a Créé, خلق *khalaq*, برا *barâ*, اوجد *âoudjed*.

Crème, رايب *râyb*, قشطه *qechtah*. جبرازي

— de tartre, كزمور طرطير *kremour tartyr*.

Crêpe, برنجك *brondjouk*.

Il a Crêpé, جعّد *dja'ad*.

Crépu, مجعّد *modja'ed*.

Crépuscule, غبشيه *ghabchyéh*, شفق *chefeq*.

— Fin du Crépuscule, العشى *él-a'chä* (en berbere العشى *él-a'chä*, تنيث *tenyets*).

Cresson d'eau, كروانش *guerouênnech*, زيانه *ziyâtah*, قرّة *qorrah*, جرّا *djerrâ*, جرجير *djerdjyr*.

— des jardins, حرف *hourf*, ريشاد *rychâd*.

CRÊTE, غرف *eu'rf*, قنبوره *qanbourah*.

— de coq, زين *zéyn*, نواره ذا الديك *nouârah dê-'d-dyk*, فلفله ذا البروك *folfolah dê-'l-berrouk*.

Il a CREUSÉ, حفر *hafer*, جب *djabb*, قور *qaouer*, جور *djaouer*.

CREUSET, بودقه *boudaqah*.

CREUX, فحات *fahât*, جراف *djourâf*, جور *djour*.

CREVASSE, تفليح *teflyh*.

Il a CREVÉ (v. a), فتق *fatteq*, بعج *ba'adj*, فزر *fezar*.

CRI, صيح *séyh*, pl. صياح *seyâh*.

CRIBLE, منخل *monkhol*, غربال *gherbâl*, *ghorbâl*, plur. غرابل *gharâbel*, غرابيل *gherâbyl*; بوسيار *bousseyyâr*.

— Faiseur de Cribles, غرابلى *gharâbly*.

Il a CRIBLÉ, غربل *gherbel*.

Il a CRIÉ, صاح *sâah*, عيط *a'yatt*, صرخ *sarakh*, ضج *dâddj*, زعق *za'aq*.

— Crie! اعيط *â'yett*, *a'ytt* (en berbere سول *scoual*, *sioual*).

CRIEUR des mosquées, مودن *moueddin*, *mouezzin* (*V.* CHANTRE).

— public, براح *berrâh* (*Voyez* COURTIER).

CRIME, ذنب *denb*, pl. ذنوب *dounoub*, *denoub*; جريمه *djerymah*, pl. جرايم *djerâym*; جرم *djerem*, *germ*.

— Il a commis un Crime, جرم *djerem*, اذنب *âdneb*.

CRIMINEL, مذنب *modenb*, مجرم *modjerem*.

CRIN, شعر *chaar*, *cha'r*, plur. شعور *cheour*, *chouour*; شعر خيل *cha'r khéyl*.

— Sac de Crin, خيشه *khéychéh*, pl. خيش *khouyach*.

CRINIÈRE de cheval, سبيب ذا العود *sebyb dê-'l-a'oud*, عرف الفرس *eu'rf êl-fers*.

CRISTAL, بلور *bellour*, بلار *bellâr*.

CRISTALLINE (maladie), بله *beléh*.

CROC, CROCHET, كلاب *kellâb*, pl. كلاليب *kelâlyb*; خطاف *khottâf*, مكلب *mekalleb*.

CROCODILE, تمساح *temsâh*, pl. تماسيح *temâssyh*, فرعون *fera'oun*, pl. فراعين *ferâ'yn*.

CROISÉE (fenêtre), طاقه *tâqah*, pl. طواقى *teouâqy* (*V.* FENÊTRE).

Croisière, قرصنة *qersenah.*

Croissant de la lune, هلال *helâl.*

Croix, صليب *salyb.*

Crosse d'évêque, عكازة *o'kkâzéh.*

Crotte (*Voyez* Boue).

Crotté, مطيّن *motteyyen.*

Il a Crotté, طيّن *tayyan.*

Crottin, زبل *zebl, zebel.*

Il a Croulé, طاح *tâh.*

Croupe, كفل *kefl.*

Croute du pain, قشرة ذا الخبز *qichrah dê-'l-khobz,* قرص *qers,* pl. قروص *qourouss.*

Crouton, رغيف *reghyf,* pl. ارغفة *érghifah;* ارغف *érghif,* رغفان *roughfân.*

Croyance, ظنّ *dann, zann,* تخمين *takhmyn,* امان *îmân, êmân.*

Croyant, مؤمن *moumen,* pl. مومنين *moumenyn.*

Cru (non cuit), نيّ *neyy.*

Il a Cru (ajouté foi), امن *âmen,* صدّق *saddaq.*

— (pensé), افتكر *éfteker,* ظنّ *zenn,* حسب *hassab,* خمّن *khammen.*

— Crois-tu que tous les hommes te ressemblent? تحسب كلّ الناس بحالك *tahssib koll ên-nâs be-hâl-ak?*

— Je Crois cela, هذا في ظنّي *hadâ fy zenn-y,* هذا في تخميني *hâda fy tekhmyn-y.*

— J'ai Cru, ظنيت *zenyt, denyt.*

Il a Cru (augmenté), ازاد *âzâd,* ربا *rabâ,* كبر *kabar* (*Voyez* Il s'est Accru).

Cruauté, شدّة *cheddah,* سفكة *sefekah,* قساوة *qassâouéh,* plur. قساوات *qassâouât;* قاساحة *qâssâhah.*

Cruche, Cruchon, قلّة *qallah, qolléh,* pl. قلال *qelâl,* بلاصه *ballâsséh,* بلاص *ballâss,* جرّة *djarrah,* بطّه *battah,* قلوش *qallouch,* كوز *kouz.*

Il a Crucifié, صلب *salab.*

Cruel, سفاك *seffâk,* قاسح *qâssih.*

— Il est devenu Cruel, انتحس *êntahass,* تنحس *tenahass.*

Cubèbe (*Voyez* Kubèbe).

Il a Cueilli, لقط *laqatt, laqett,* قطف *qattef, qattaf,* نتج *netedj,* خرف *kharaf,* حوّش *haouach.*

Cuença (v. d'Espag.), كونكه *Kounkah.*

Cuiller, معلقة *ma'laqah*, pl. معالق *ma'âleq*; ملعقة *malaaqah*, pl. ملاعق *melâ'eq*; مغرفة *moghrefah*, pl. مغرفات *moghrefât*, مغارف *meghâref*, مغرف *moghrouf* (en berbere اكانحه *âgânhah*).

Cuir, جلد *djeld*, *geld*, *gueld*, plur. جلود *djeloud*, *geloud*; نعل *na'al*, pl. انعال *âna'âl*.

— de bœuf, جلد بقرى *djeld baqry*.

— de buffle, جلد جاموسى *djeld djâmoussy*, *gueld gâmoussy*.

— Cuir tanné, جلد مدبوغ *djeld madbough*.

— Cuir mince, حورة *haourah*, pl. حور *haour*, سختيان *sokhtyân*, شمريخة *chamrikhah*.

Cuirassé, زادية *zâdyéh*, سدرية *sadryéh*, pl. صدريات *şadryât*.

Il s'est Cuirassé, تدرع *te-derra'*.

Cuisine, مطبخ *metbakh*, *mat-bakh*, plur مطابخ *méttâbekh*, كشينة *keschynah*, *koschynah*, كوسينة *koussynah* (en berbere اهريس *âheryss*).

— (apprêt des mets), طباخة *tabâkhah*, طبخ *tabkh*.

— Il a fait la Cuisine, طبخ *tabakh*.

Cuisinier, طبّاخ *tabbâkh*, pl. طبّاخين *tabbâkhyn*.

Cuisse, فخذة *fakhdah*, plur. فخذات *fakhdât*, فخاذ *fekhâd*; فيخذة *feykhdah*, فخذ *fakhd*, ورك *ouark*, *ouerk*.

— Les deux Cuisses, فخذين *fakhdéynn*, فخذان *fakh-dânn*.

Cuisson d'un mets, طبخ *tabkh*, تطييب *tetlayyb*, *tattyyb*.

— Cuisson (douleur), حرق *harq*, *herq*.

Cuit, مطبوخ *metboukh*, *mat-boukh*, مستوى *mestouy*.

— Haricots Cuits dans l'eau, لوبية مسلوقة *loubyéh maslouqah*.

— Brique Cuite au soleil, طوب مشمّس *toub mochammess*.

Il a Cuit (v. a.), طبخ *tabekh*, *tabakh*, تطيّب *tetlayyeb*, استوى *êstaouey*, *êstaouy*.

— (v. n.), انطبخ *êntabakh*.

— Il a Cuit du pain, خبّز *khab-baz*.

— Il a Cuit du biscuit, قرمش بقسماط *qarmach boqsmâtt*.

— La viande Cuit, ينطبخ اللحم *yentabakh êl-lahm*.

— Il a fait Cuire dans de l'eau, سلق *salaq*.

Il a Cuit (causé une cuisson), حرق *haraq*.

— Cela me Cuit beaucoup, هذا يحرقني كثير *hadâ yahraq-ny kethyr.*

Cuivre, نحاس *nahâss*, *nehâss* (en berbere تونكولت *toungoult*).

— vieux, نحاس فراصه *nahâss ferâddah.*

— rouge, نحاس احمر *nahâss âhmar.*

— jaune, صفر *sofar.*

Cul, طيز *tyz*, pl. طيوز *tyouz*; مجلس *medjles*, pl. مجالس *medjâles*; ليه *lyéh*, pl. لوايا *louâyâ* (Voyez Derrière).

— Cul-de-lampe, كعب القنديل *kaab êl-qandyl.*

Culbute, كردايسه *kordâyssah*, شقلايبه *choqlêybah*, قلبه *qolbah.*

Il a Culbuté, قلب *qalab.*

Culotte, سروال *seroudl*, pl. سراويل *serâouyl*; شروال *cheroudl*, لباس *lebbâss.*

Cultivateur, حارث *hârets*, زراع *zerrâ'*, plur. زراعه *zerrâ'ah*, زراعين *zerrâ'yn* (Voyez Agricul-te[...]

Il a Cultivé, حرث *hareth*, *harets*, خدم *khadam.*

Culture, خدمه *khidmeh* (Voy. Agriculture).

Cumin (drogue), كمون *kamoun*, كامون *kâmoun.*

Cupide (Voyez Avide).

Cupidité, طمع *tem'*, *tema'* (Voyez Avidité).

Curcuma (Voyez Kurkuma).

Cure-Dent, خلال *khalâl.*

Cure-Oreille, هلال *helâl.*

Curieux, صناط *senâtt.*

— (rare), غريب *gharyb*, عجيب *a'djyb.*

Curiosité, تصنيط *tesnytt.*

Cuve, خابيه *khâbyéh*, pl. خابيات *khâbyât*, خوابي *khouâby.*

Cuvette, بليان *belyân.*

Cuvier, مستله *mastallah*, تكنه *teknéh*, بركحه *bourkehah.*

Cygne (Voyez Cigne).

Cynoglosse (pl.), لسان الكلب *lessân êl-kelb.*

Cyprès, سرو *serou*, سرول *serouel*, سروه *serouéh.*

D.

D, quatrième lettre de l'alphabet français, dont le son est rendu par la huitième lettre de l'alphabet arabe د, et même par la neuvième ذ que l'idiome vulgaire confond habituellement avec la précédente. Le D français, articulé fortement et comme avec un redoublement emphatique, correspond aussi à la quinzième lettre arabe ض, et souvent même à la dix-septième ظ.

D'Abord (*Voyez* d'Abord).

Dad ض, nom de la quinzième lettre arabe, ضاد *dâd* (*Voyez* D).

Dague, خنجر *khandjar.*

Daher (n. pr.), ظاهر *Dâher, Zâher.*

Daim, ظبى *deby*, pl. ظبا *dobâ.*

— Peau de Daim, جلد الظبى *geld éd-deby.*

Dal د, nom de la huitième lettre arabe, دال *dâl* (*Voyez* D).

Dalle (*V.* Carreau de pierre).

Damanhour (ville d'Égypte), دمنهور *Damanhour, Demenhour.*

Damas (ville de Syrie), الشام *éch-Châm*, دمشق *Dimechq*, شام شريف *Châm cheryf.*

— Damas (étoffe), كمخه *kemkhah.*

Damasquin (natif de Damas), دمشقى *demechqy*; شامى *châmy* (*Voyez* Alépin).

Dame! سيدة *seydah*; ست *sett*, *sitt*, ستة *sittah*, plur. ستات *sittât*; لالا *lêllâ*, لاله *lêllah*, لالى *lêllâ.*

— Madame! يا ستى *yâ sett y!*

Dame-Jeanne, دامجانه *dâmdjanah.*

Damiette (v. d'Égypte), دمياط *Demyâtt, Dimyâtt.*

Dammah, nom du signe de la voyelle O chez les Arabes, ضمه *dammah*, رفعه *refa'ah*, رفاع *refa'.*

Damnation, لعنة *la'aneh.*

Il a Damné, دان *dân*, لعن *la'an.*

Les Damnés, اهل جهنم *êhl djehennam* (m. à m. les gens de l'enfer).

Il a Cuit (causé une cuisson), حرق *haraq*.

— Cela me Cuit beaucoup, هذا يحرقني كثير *hadâ yahraq-ny kethyr*.

Cuivre, نحاس *nahâss*, *nehâss* (en berbere تونكولت *toun-goult*).

— vieux, نحاس فراضه *nahâss feraddah*.

— rouge, نحاس احمر *nahâss âhmar*.

— jaune, صفر *sofar*.

Cul, طيز *tyz*, pl. ظبوز *tyouz*; مجلس *medjles*, pl. مجالس *medjâles*; ليه *lyéh*, pl. لوايا *louâyâ* (Voyez Derrière).

— Cul-de-lampe, كعب القنديل *kaab êl-qandyl*.

Culbute, كردايسه *kordâyssah*, شقلايبه *choqlâybah*, قلبه *qalbah*.

Il a Culbuté, قلب *qalab*.

Culotte, سروال *serouâl*, pl. سراويل *serâouyl*; شروال *cherouâl*, لباس *lebbâss*.

Cultivateur, حارث *hârets*, زراع *zerrâ'*, plur. زراعه *zerrâ'ah*, زراعين *zerrâ'yn* (Voyez Agriculteur).

Il a Cultivé, حرث *hareth*, *harets*, خدم *khadam*.

Culture, خدمه *khidmeh* (Voy. Agriculture).

Cumin (drogue), كمون *kamoun*, كامون *kâmoun*.

Cupide (Voyez Avide).

Cupidité, طمع *tem'*, *tema'* (Voyez Avidité).

Curcuma (Voyez Kurkuma).

Cure-Dent, خلال *khalâl*.

Cure-Oreille, هلال *helâl*.

Curieux, صناط *senâtt*.

— (rare), غريب *gharyb*, عجيب *a'djyb*.

Curiosité, تصنيط *tesnytt*.

Cuve, خابيه *khâbyéh*, pl. خابيات *khâbyât*, خوابي *khouâby*.

Cuvette, بليان *belyân*.

Cuvier, مستله *mastallah*, تكنه *tekneh*, بركه *bourkehah*.

Cygne (Voyez Cigne).

Cynoglosse (pl.), لسان الكلب *lessân êl-kelb*.

Cyprès, سرو *serou*, سرول *serouel*, سروه *serouéh*.

DANEMARCK, دانيمارقه *Dâny-mârqah*, دينمارك *Dynamârk*.

DANIEL (n. pr.), دانيال *Dânyâl*.

DANOIS, دانيمارقي *dânymârqy*.

DANGER, خطر *khettr, khattar*; مخاطره *moukhâttereh*.

DANGEREUX, خاطر *khâttir*.

DANS, بـ *bi-*, في *fy*.

— Dans moi, فيّ *fy-y*, بي *b-y*.

— Dans toi (masc.), فيك *fy-k*, بك *b-ak*; — (fém.), فيكي *fy-ky*, بكي *bee-ky*.

— Dans lui, فيه *fy-hi*, فيهُ *fy-ho*, *fy-hou*, به *be-hi*, *be-ho*;

Dans elle, فيها *fy-hâ*, بها *be-hâ*.

— Dans nous, فينا *fy-nâ*, بنا *be-nâ*.

— Dans vous, فيكم *fy-koum*.

— Dans eux, Dans elles, فيهم *fy-houm*.

— Dans le, Dans la, Dans les, بالـ *bi-l*, في الـ *fy-'l*.

DANSE (subst.), رقص *raqs*, *reqs*, رقصه *raqassah*, pl. رقوص *reqouss*.

Il a DANSÉ, رقص *raqess*, *raqass*.

— Danse! (imp.) ارقص *órqoss* (en berbere اشدح *échdah*).

DANSEUR, رقاص *raqqâss*, pl. رقاصين *raqqâssyn*.

DARD, نشابه *nischâbah*, شوكه

Il a DARDÉ, نشب *nescheb*.

DARFOUR (pays d'Afrique), دارفور *Dâr-four*.

DARTRE, حزازه *hezâzah*.

DATE, تاريخ *târykh*, تريخ *ta-rykh*, pl. تواريخ *touârykh*.

— J'ai reçu de lui une lettre en date du premier de ce mois, اخذت منهُ مكتوب تاريخه اول الشهر *âkhadt min-ho maktoub târykh-ho âouel êsh-chhar*.

Il a DATÉ, ارخ *árakh*.

DATIF, المفعول لاجله *él-mê-fa'oul li-âdjel-hi*.

DATTE, بلحه *balahah* (en berbere تيني *tyny*).

— sèche, تمر *themr*, *thamr*, *thamar*, *themer*, pl تمار *themâr*, *tsemâr* (en berbere اكايين *âk-kâyn*).

DATTIER, نخله *nakhlah*.

DAUPHIN, دنفيل *denfyl*.

DAVANTAGE, اكثر *âkthar*, *âk-tsar*, زد *zîd*, زيد *zyd*, بزياده *be-zyâdéh* (en berbere فلا *felâ*, وكار *ougâr*).

DAVID (n. pr.), داود *Dâoud*, داوود *Dâouoûd*.

DE (prép.), من *min*, عن *aann*, بـ *be-*, من عند *min-aand*.

— Je viens D'Alger, انا جاي

مــــــــن الــجــزايــر *ânâ djây min él-Djezâyr.*

— Il s'est enfuit De la prison, هرب عن الحبس *harab a'n él-habs.*

— Il sort De chez Soliman, هو خارج من عند سليمان *hou khâredj min a'nd Souleymân.*

— Tu es plus aimé que moi De mon père, انت محبوب بابوى اكثر منى *ênt mahboub be-âbou-y âkthar minny.*

— De pays en pays, من بلد الى بلد *min beled îlä beled.*

— De bas en haut, من تحت الى فوق *min taht îlä fauq.*

— De la, d'Ici (*V.* La, Ici).

— De près (*Voyez* Près).

— De loin (*Voyez* Loin).

— De (marque du génit.), الـ *él-*, متاع *metâa'*, بتاع *betâ'*, ذا *dé.*

— La maison De mon associé, دار شريكى *dâr cheryk-y*, الدار متاع شريكى *éd-dâr metâa' cheryk-y.*

— La fille De ton frère, بنت اخوك *bent âkhou-k.*

— Le cheval De mon cousin, العود متاع ابن عمى *él-a'oud metâa' êbn a'mm-y.*

— Du, De la, Des (art.), الـ *él-*, ذا الـ *dé-'l*, متاع الـ *metâa'-'l.*

— Le livre Du cheykh, كتاب الشيخ *kitâb êch-cheykh*, كتاب ذا الشيخ *kitâb dé-'ch-cheykh*, الكتاب متاع الشيخ *él-kitâb metâa' 'ch-cheykh.*

Dé à coudre, كوستبان *koustebân*, حلقة *halqah.*

— à jouer, زهار *zahâr.*

Il a Déballé, حل *hall.*

Il a Débarbouillé, مسح *massah, messèh.*

Il a Débarqué (v. n.), نزل *nezel*, نزل فى البرّ *nezel fy-'l-berr.*

— (v. a.), نزل *nezzel.*

Débarquement, تنزيل *tenzyl.*

Il a Débarrassé, خمّل *khammal*, طاح *tâh*, خلّص *khallass*, حلّ *hall.*

Débat, خصامة *khessaméh* (en berbere لخصوم *lokhsoum*), (*Voyez* Altercation, Contrariété).

Il a Débattu (contesté), (*Voy.* ce mot et Il a eu une Altercation, Il a Contrarié).

— Il a Débattu une affaire, une question (*Voyez* Il a Agité).

Débauche, زنيه *zenyah, zenyéh.*

— Maison de Débauche (lieu de prostitution), دار اللوق *dâr êl-louff,* دار الشراميط *dâr éch-charâmytt.*

Débauché, زاني *zâny,* وكّال *ouakkâl,* pl. وكالين *ouakkâlyn.*

— Femme Débauchée (prostituée), شرموط *charmout,* pl. شراميط *charâmytt;* قبّيجه *qobbyhah,* قحابه *qahâbah.*

Il a Débauché, اساء *âssâ.*

— Débile, ضعيف *daayf* (*Voyez* Affaibli).

Débilité (*Voyez* Affaiblissement).

Il a Débilité (*Voyez* Il a Affaibli).

Débit, تنفيق *tenfyq* (*Voyez* Vente.

Débitant, متسبّب *motsebbeb.*

Il a Débité, نفّق *naffaq.*

— Il s'est Débité, خرج *kharadj, kharag.*

— Cette marchandise se Débite bien dans notre pays, في بلدنا تحرج بخير هده البضاعه *fy beled-nâ tekhroudj bé-khéyr hadéh 'l-boddâ'ah.*

Débiteur, مدّان *meddân,* مديون *medyoun,* ديان *dyân.*

Débonnaire, انيس *ânyss* (*V.* Bénin, Bienfaisant).

Il a Débordé, فاض *fâdd.*

Débordement, فيضان *feyddân.*

Il a Débouché, عرّى *a'rrä, a'rrey* (*Voyez* Il a Ouvert).

Un Débouché (*Voy.* Défilé).

Déboursé, منفوق *manfouq,* مصروف *masrouf,* plur. مصروفين *masroufyn* (*Voyez* Dépense).

Il a Déboursé, صرّف *sarraf,* نفّق *neffeq, naffaq* (*Voy.* Il a Dépensé).

Déboursement, نفقه *nefeqah.*

Debout, قايم *qâym.*

— Il a été Debout, قام *qâm,* وقف *ouaqaf.*

Débouté, مردود *merdoud.*

Débris (pl.), تكاسر *tekâsser* (*Voyez* Décombres, Ruines).

Il a Débrouillé, ظهّر *dahhar,* سهّل *sahhal* (*Voy.* Il a Arrangé).

Il a Débusqué (*V.* Il a Chassé).

Début, شروع *chourou'* (*Voyez* Commencement.

Débutant, مبتدى *mobtedy.*

Il a Décacheté une lettre,

فك المكتوب *fakk él-maktoub.*

DÉCADENCE, تنزول *tenouzzoul,* (*Voyez* DÉCLIN).

DÉCALOGUE, عشر كلمات *a'cher kilmât* (*Voy.* Les Commandemens de Dieu).

Il a DÉCAMPÉ (fuit), (*V.* ce mot).

— (Il a changé de camp), (*Voy.* Il a DÉLOGÉ).

DÉCAPEUR de métaux, جلّا *djallâ, gallâ.*

DÉCAPITÉ, مقطوع الراس *maqtou' 'r-râs.*

Il a DÉCAPITÉ, قطع الراس *qatta' 'r-râss.*

Il est DÉCÉDÉ, مات *mât,* وفا *ouafâ,* توفى *toueffü, toueffey.*

Il a DÉCÉLÉ, ظهر *dahhar,* كشف *kachaf,* باح السر *bâh és-serr.*

DÉCÈLEMENT, كشف *kechf,* فاش *fâch.*

DÉCEMBRE, كانون الاول *kânoun él-âouel,* دجنبر *dedjenber,* دچنبر *detchenber,* دكنبريس *dekenbrys.*

DÉCENCE, اصلاح *islâh,* ادب *âdeb,* اركان *érkân* (*V.* BIENSÉANCE).

DÉCENNAIRE, عشارى *a'châry.*

DÉCENT, مصلح *meslih* (*Voyez* BIENSÉANT, CONVENABLE).

— Il a été Décent, اصلح *éslah.*

DÉCEPTION (*Voy.* TROMPERIE, ABUS).

DÉCÈS, موت *mout, maout, maut,* وفاه *ouafâh.*

DECEVANT, غاش *ghâsch* (*Voy.* TROMPEUR).

Il a DÉCHARGÉ une voiture, un animal, حل *hall.*

— un fardeau, نزل *nezzel.*

— un fusil, ضرب البنظوقيه *darab él-bendouqyéh.*

— d'un impôt, حرر من فرايد *harrer min ferâyd.*

DÉCHARNÉ, ضعيف *da'yf,* نحيف *nahyf,* ارق *âryq.*

DÉCHAUSSÉ, حافى *hâfy,* حافيان *hâfyân.*

Il a DÉCHAUSSÉ, حفى *haffü, haffey.*

— Il s'est Déchaussé, تحفى *tehaffey.*

DÉCHÉANCE, سقوط *souqoutt,* هبوط *houboâtt,* عزل *a'zl.*

DÉCHET (*Voyez* DÉFAUT).

Il a DÉCHIFFRÉ, فسر *fassar,* ظهر *dahhar.*

DÉCHIRE, مقطع *moqattè'.*

Il a DÉCHIRÉ, شق *chaqq,* خرق *khereq, kharaq,* شرمط *charmatt.*

— Déchire! (imp.) شقّ *choqq!* (en berbere بي *by!*)

DÉCHIRURE, خرق *khirq*, pl. خروق *khourouq*, شـــق *cheqq*, تـقطيع *taqty'*.

DÉCHU, معزول *ma'zoul*, منزول *manzoul*.

— Il est Déchu, سقط *saqatt*.

Il a DÉCIDÉ, قضى *qaddä*, نوى *naouä*, *naouey*, اتـفـق *étefaq*, استوى *éstouey*, جعل في نفسـهُ *dja'l fy nafs-ho*.

DÉCISIF, قاطع *qâtti'*, *qatte'*.

DÉCISION, فصل *fasl*, فيصال *fyssâl*, فـتوا *fetouâ*, فـتوه *fétouah*, *fétouéh* (*Voyez* ARRÊT, ORDRE).

DÉCISIVEMENT, قطعًا *qatta'ân*, جزمًا *djezmân*.

DÉCLAMATEUR, خطيب *khattyb*, متكلم *motkellem*.

DÉCLAMATION, خطاب *khittâb*, خطبه *khotbah*.

Il a DÉCLAMÉ, خطب *khattab*.

DÉCLARATION, تعريف *taaryf*, بيان *beyân* (*V.* ANNONCE, AVIS).

Il a DÉCLARÉ, عرّف *a'rraf*, *aarref*, اعلم *éé'lam*, اظهر *édhar*, شاهد *châhad*, بـيّن *bayyan* (*Voy.* Il a ANNONCÉ).

DÉCLIN, زوال *zouâl*, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, سقوط *soqoutt*.

DÉCLINAISON du soleil, مـيـل الشـــــــــمـــــــــس *méyl éch-chems*.

Il a DÉCLINÉ (il s'est détérioré), نزل *nezel*, هبط *hebet* (*Voyez* Il a DÉCRU, Il est DÉCHU).

DÉCLIVITÉ, حـــدور *hadour*, حدوره *houdourah*.

Il a DÉCOLLÉ (détaché), فـكّ *fekk*.

— (décapité), (*Voyez* ce mot).

DÉCOMBRES, طياح *tyah* (*Voyez* DÉBRIS, RUINE).

DÉCOMPTE, مبـلـغ *mobulagh*, *moblagh*.

DÉCONCERTÉ, متحـــيّر *matehayyr*, حيران *hyrân*.

DÉCORATION, زينه *zeynéh*, علامه *a'lâméh*.

Il a DÉCORÉ, تزيّن *tezeyyenn*.

Il a DÉCOULÉ (*Voy.* Il a COULÉ).

Il a DÉCOUPÉ, قطع *qattaa*, نقش *naqach*.

DÉCOUPEUR, قطّاع *qattâ'*.

— de métaux, ذوجرمه *dougreméh*.

DÉCOURAGÉ, مرخا قلبهُ *merkhâ qalb-ho*.

Il a DÉCOURAGÉ, راخى القلب *râkhey-'l-qalb*.

— Il s'est Découragé, رخى قلبهُ *kekhti qalb-ho.*

Découvert, مكشوف *makchouf*, ظاهر *dâher.*

Il a Découvert, كشف *kechef, kachaf*, اظهر *âdhar*, وجد *oudjed, ougued.*

Découverte, ايجاد *îydjâd*, كشف *kechf.*

Décrépit, اختيار بالزاف *îkhtyâr bi-'z-zâf*, شارف *chârif, châref.*

— Vieille Décrépite, عجوز *a'djouz, a'gouz.*

Décrépitude, هرم *herem.*

Décret, فرمان *fermân*, plur. فرامانات *ferâmânât*; حجه *haddjéh, hagguéh* (*Voy.* Arrêt, Ordre).

Il a Décrété (*Voyez* Il a Arrêté).

Il a Décrié, عرض *a'redd* (*V.* Il a Diffamé, Il a Déshonoré).

Il a Décrit, وصف *ouâssaf*, ذكر *zakar.*

Il a Décru, نقص *naqes*, قلّ *qell.*

Déçu, مغشوش *maghchouch.*

Il a Déçu (*Voyez* Il a Abusé).

Décuple, عشرة اضعاف *a'cherat êdda'âf, a'chert êd-da'âf.*

Il a Dédaigné, حقّر *haqqar*, هوّن *haouan* (*Voy.* Il a Avili).

Dédaigneux, حاقر *hâqer*, هوانى *haouâny*, مستغنى *mustaghny.*

Dédain, حقر *hiqr*, اهانه *îhânéh*, هوان *haouân*, تحقير *tahqyr.*

Dedans, داخل *dâkhel*, دخلا *dakhelân*, جوه *djouh, gouh* (*Voyez* Dans).

— De Dedans en dehors, من جوه الى برّا *min djouh îlä barrâ.*

— En Dedans de la maison, فى قلب الدار *fy qalb êd-dâr.*

Dédicace, تقديس *taqdys*, تخصيص *takhsyss.*

Dédit, انكار *înkâr.*

Il s'est Dédit, عاد بكلامه *a'âd be-kelâm-ho*, نكر *nakar.*

— Qui se Dédit, ناكر *nâkir.*

Il a Dédommagé, خلف الخسارة *khalaf êl-khissâréh.*

Dédommagement, تضمين *tadmyn.*

Déduction, تنزيل *tenzyl*, تفريق *tefryq*, طرح *tarh* (d'où le mot français *tare*).

Il a Déduit (exposé), بان *bân*, فسر *fassar.*

— (retranché), طيّح *tayyah*, فرق *fara*, طرح *tarah.*

Défaillance, غشيه *ghachyah.*

— Il est tombé en Défaillance, غشى *ghachä, ghachey*.

Il a Défait ce qui était fait, فسّد *fassad*.

— une armée, كسّر *kassar*.

Défaite d'une armée, تكسير *teksyr* (*Voyez* Déroute).

— (excuse), عذر *eu'zr*.

Défalcation (*Voyez* Déduction).

Il a Défalqué (*Voyez* Il a Déduit).

Défaut (manque), نقص *naqs*, نقصان *noqsân*, خصاصه *khessâsséh*.

— (vice), عيب *a'yb*, *e'yb*, pl. عيوب *ou'youb*.

Défavorable, مخالف *mokhâlef* (*Voyez* Contraire).

Défectif, Défectueux, ناقص *nâqess*, معيوب *ma'youb*.

Défectuosité (*Voyez* Défaut).

Il a Défendu (protégé), صيّن *seyyenn*, حفظ *hafedd*, *hafezz*, حما *hamâ*.

— (prohibé), نها *nehâ*, منع *menaa*, حرم *haram*.

— Il s'est Défendu, توقّـا *taoueqqâ*.

Défense (protection), حمايه *himâyéh*, نصر *nasr*, محافظه *mohafeddah*, صيانه *seyanéh*.

— (prohibition), تحريم *tahrym*, نهى *nehy*, منعه *mena'ah*.

Défenseur, ناصر *nâssir*, حامّ *hâmm*.

Défi, تحريص *tahryss*, تحريض *tahrydd*.

Défiance, قلّة الامان *qellét êl-îmân*.

Défiant, قليل الامان *qalyl êl-îmân*, غير امين *ghayr âmyn*.

Déficit, قسور *qoussour* (*Voyez* Défaut).

Il a Défié, دبّح *dabbah*, *dabbèh*, حرّض *harredd*, حرّص *harress*.

Il s'est Défié, قلّ الامان *qall êl-îmân*.

— Je me Défie de vous, ما عندى شى امان فيكم *mâ a'nd-y chy îmân fy-koum*.

Un Défilé, خروج *khouroudj*, مخرج *makhredj*.

Il a Défilé, تعدّى *taaddey*.

Il a Défini, فسر *fassar*.

Définition, تفسير *tefsyr*.

Il a Défleuri (v. n.), ذبل *dabel*, ضاع الزهـر *dâa' 'z-zahar*.

Il a Défrayé, خلف المصروف khalaf él-masrouf.

Il a Défriché, حرث hareth, harets (Voyez Il a Cultivé).

Défunt, ميت méyyt, مرحوم merhoum, متوفى metoueffy.

Il a Dégagé (Voyez Il a Délivré, Il a Débarrassé).

— Il s'est Dégagé, تخلص te-khallass.

Il a Dégaîné, جذب djedeb, سل sell, sall, عرّا a'rrâ.

Il a Dégarni (Voyez Il a Dépouillé).

Dégat, نهب neheb, خسارة khessârah (Voyez Dévastation, Dommage).

Déglutition, بلع belâ'.

Il a Dégoûté, قلع القلب qa-la' 'l-qalb.

Il a Dégoutté (tombé par goutte), قطر qattar.

Il a Dégradé, عزل azz'al.

Il a Dégraissé (nettoyé), قصر qassar.

Dégraisseur, قصار qassâr.

Degré, درجه déradjah, der-géh, déraguéh, pl. درجات dera-djât, دوروج douroudj, douroug.

— Bonaparte est au plus haut Degré de gloire, بونابارته هو في غاية الفخارة Bounâbartéh hou fy ghayél él-fi-kharéh.

Il a Déguerpi, خرج kharadj, kharag, ذهب dahab, هرب ha-rab.

Dehors, خارج khâredj, برّا burrâ.

— Au Dehors, على برّا a'lä barrâ, الى برّا ilä barrâ.

— De Dehors, من برّا min barrâ.

Déja, قد qad, بعدا baadâ.

— Il est Déja mort, قد مات qad mât.

— Ils seraient Déja arrivés, قد يكونوا وصلوا qad yekounou oues-selou.

Il a Déjeuné, فطر fetter, fat-tar.

Le Déjeuner, فطر fettr, فطور fouttour, fattour.

— Donne-moi à Déjeûner, اعطيني باش نفطور a'tty-ny bâch neftour.

— Le premier Déjeûner, سحور sahour, souhour.

Délai, بطا battâ.

Il a Délaissé, خلا khâlâ (Voy. Il a Abandonné).

DÉLAISSEMENT (*Voyez* ABANDON).

Il s'est DÉLASSÉ, استراح *ésterâh*.

DÉLASSEMENT, راحة *râhah*, سكون *sokoun*, *sekoun*.

Il a DÉLECTÉ, لذذ *ledded*, *lezzaz*.

— Il s'est Délecté, استلذ *ésteledd*, *éstelezz*, تلذذ *teledded*, *telezzez*.

DÉLÉGATION (*Voyez* CESSION, COMMISSION).

DÉLÉGUÉ (*Voy.* COMMISSAIRE, CESSIONNAIRE, COMMIS).

Il a DÉLÉGUÉ, رسل *ressel* (*V.* Il a CÉDÉ, Il a COMMIS).

DÉLIBÉRATION, تدبير *tedbyr*, مشاورة *mochâourah*.

Il a DÉLIBÉRÉ, شار *châr*, تدبر *tedabber*.

DÉLICAT, لطيف *lattyf*, لذيذ *ledyd*, *lezyz*.

DÉLICATEMENT, لطيفا *lattyfân*.

DÉLICATESSE, لطافة *lattâfeh*.

DÉLICE, لذ *lezz*, لطف *loutf*.

DÉLICIEUX (*Voyez* DÉLICAT, EXCELLENT, AGRÉABLE).

Il a DÉLIÉ, حل *hall*, تخلص *tekhallass*.

— J'ai Délié, حليت *halyt*.

— Délie! حل *holl* (en berbere افسني *éfsy*).

DÉLIRE, خرف *kherf*.

Il a été dans le Délire, خرف *kharaf*.

DÉLIT, ذنب *denb*, pl. ذنوب *denoub*, *dounoub* (*Voyez* CRIME).

DÉLIVRANCE, تخليص *tekhlyss*, تحرير *teharyr*, تسريح *tesryh*.

Il a DÉLIVRÉ, خلص *khallass*, حرر *harrer*, سرح *sarrah*.

Il a DÉLOGÉ (v. n.), انتقل *énteqal*.

DÉLUGE, طوفان *toufân*.

DEMAIN, غدوة *ghodouah*, *ghadaouah*, غدا *ghadd*, غدوا *ghodouâ*, بكرة *bokrah*, بوكرة *boukrah* (en berbere ازكا *âzkâ*, ازيكا *ézykâ*).

— Demain matin, بكرة بدري *bokrah bedry*.

— Après Demain (*Voyez* ce mot), (en berbere نف ازيكا *nef ézykâ*).

DEMANDE, سوال *souâl*, طلب *talb*, رغب *reghb*.

DEMANDÉ, مطلوب *matloub*.

Il a DEMANDÉ, طلب *taleb*, سال *sâl*, استخبر *éstakhbar*, نشد *neched*.

— Demande-leur de l'argent, اطلب منهم فلوس *ôtlob min-houm felouss.*

— Il a Demandé avec instance, رغب *ragheb.*

— Je Demande à Dieu, حبيت من الله *habyt min Allah.*

— Je ne Demande rien de toi, ما حبيت شي منك *mâ habyt-chy minn-ak.*

— Que Demandes-tu? اش تبغي *êch tebghy?* تريد اي *teryd êy?* تعوز اي *ta'ouz ây?*

— Je te demanderai quelle heure il est? اسال منك اش من الساعه *âssâl minn-ak êch min ês-sâ'ah.*

— Tu leur Demanderas le prix des marchandises, تستخبر منهم على سعر السلعه *testakhber min-houm a'lä si'r ês-se-la'ah.*

— Je vous Demanderai si vous avez trouvé ce que j'ai perdu, انشد منكم اذا وجدتوا ما ضيعت انا *ânched min-koum izâ oudjedtoû mâ dayya't ânâ.*

Demandeur, طالب *tâleb,* سايل *sâyl,* دعواجي *da'ouâdjy,* مدّعي *modda'y.*

Demanderesse, طالبه *tâlebéh,* سايله *sâyléh.*

Il a Démangé, حكّ *hakk,* اكل *âkâl.*

Démangeaison, حكه *hakkah,* اكال *âkâl.*

Démarcation, تحديد *tahdyd.*

Démarche, ماشه *mâchah,* ماشيه *machyéh,* حركه *harakah, harekéh,* تفرّج *teferroudj.*

Il a Démarré, سفر *safar,* سار *sâr.*

Il a Démasqué, قلع المسخره *qala' 'l-maskherah.*

Il a Dématé, كسر الصواري *kassar ês-souâry.*

— Vaisseau Dématé, مركب مكسور الصواري *merkeb maksour ês-souâry.*

Démêlé, نزاع *nezâ'a, nizâ'a* (*Voyez* Altercation, Contestation, Conflit, Débat).

Il a Démêlé (*Voyez* Il a Distingué, Il a Arrangé, Il a Séparé).

— Il a Démêlé l'affaire, فسر الامر *fassar êl-âmr.*

De même (*V.* Ainsi, Comme, Même).

Il a Déménagé (*V.* Il a Délogé).

DÉMÉNAGEMENT, انتقال *inti-qâl.*

DÉMENCE, حبل *hebl*, جنن *djenan* (*Voy.* FOLIE).

— Il a été en Démence, حبل *habal*, جن *djenn.*

DÉMENTI (subst.), تكذيب *tekdyb.*

DÉMESURÉ, غير قياس *ghayr qyâss.*

— L'avidité Démesurée avilit les ames, الطماعه بغير قياس تنجس النفوس *ét-temâ'ah be-ghayr qyâss tenedjess ên-nefouss.*

DEMEURE, مسكن *mesken*, pl. مساكن *masâken*, ماكن *mâkan.*

Il a DEMEURÉ, سكن *saken*, بقا *baqâ*, قعد *qaad.*

— Demeurant, ساكن *saken.*

— Au Demeurant, باقي *bâqy.*

DÉMOCRATIE, الجمهور العام *él-djemhour êl-a'âm.*

DEMI, نصف *nousf*, نص *nouss.*

Il a DÉMIS d'un emploi (*Voyez* Il a DÉGRADÉ).

— Il s'est Démis les membres, فسخ المفاصل *fasakh él-mofâssel.*

— d'un emploi, عزل نفسه *a'zal nafs-ho.*

DEMOISELLE, بنت *bent*, بكر *bekr*, ست *sett*, *sitt*, سته *settéh*, *sittéh*, pl. ستات *sittât*; جاريه *djâ-ryéh*, *gâryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr.*

— Mademoiselle! يا ستي *yâ-sitt-y!*

DÉMOLI, مقلوب *maqloub* (*Voy.* DÉTRUIT).

Il a DÉMOLI, قلب *qalab*, *qa-leb* (*Voyez* Il a DÉTRUIT).

DÉMOLITION, مقلب *moqleb*, تقليب *teqlyb* (*V.* DESTRUCTION, DÉCOMBRES).

DÉMON, جن *djinn*, عفريت *nafryt*, شيطان *cheyttân*, pl. شياطين *cheyâttyn* (*Voyez* DIABLE), (en berbere سيطان *seyttân*).

DÉMONIAQUE, مجنون *medj-noun*, شيطاني *cheyttâny.*

DÉMONSTRATIF, برهاني *borhâ-ny*, مبرهن *moberhân.*

DÉMONSTRATION, اظهار *izhâr*, اثبات *ithbât*, *itsbât*, بينه *beyynéh*, تباين *tebâyèn*, اقامة البينه *iqâmét él-baynéh*, دلاله *délâléh* (*Voyez* ARGUMENT).

Il a DÉMONTRÉ, بان *bân*, اظهر *âdher*, *ézher*, *âzhar*, اقام بينه *âqâm baynéh* (*Voyez* Il a ARGU-MENTÉ).

Il a DÉNATURÉ (*Voyez* Il a ALTÉRÉ).

DENDERAH (v. d'Eg.), دندره *Denderah.*

DÉNÉGATION, انكار *înkâr,* امتناع *îmtinâ'.*

DENIA (v. d'Esp.), دانيه *Dânyah.*

Il a DÉNIÉ, امتنع *êmtenaa,* انكر *ênkar.*

DENIER (petite monnaie), فلس *fels,* pl. فلوس *felouss,* دنير *denyr.*

Il a DÉNIGRÉ, شنع *chenna'* (*Voyez* Il a AVILI, Il a DÉCRÉDITÉ).

DÉNIS (nom pr.), ديونيسيوس *Dyounyssyous.*

DÉNOMBREMENT, عداد *e'dâd,* تعدّاد *tea'ddâd,* احساب *îhssâb* (*Voyez* CALCUL).

Il a DÉNOMBRÉ (*Voyez* Il a CALCULÉ).

DÉNOMINATION, تسميه *tesmyéh* (*Voyez* NOM).

DÉNOMMÉ, مسمّى *mossemmy.*

Il a DÉNOMMÉ (*Voy.* Il a NOMMÉ, Il a APPELÉ).

Il a DÉNOUÉ (*Voy.* Il a DÉLIÉ).

DÉNOUEMENT d'une affaire, عاقبه *a'âqibéh.*

DÉNONCIATEUR, غمّاز *ghammâz.*

DÉNONCIATION, غمز *ghamz.*

DENRÉE, قوت *fôut,* pl. اقوات *êfouât;* دخيره *dakhyréh.*

DENT, سن *senn, sinn,* pl. سنان *senân,* اسنان *ésnân, ïsnân* (en berbere اهزان *ôhzân*).

— Les Dents antérieurs (*Voyez* ANTÉRIEUR).

— Dent canine, نيب *nyb* (*Voy.* CANINE), (en berbere وغول *oughoul,* pl. وغلان *oughlân,* اكول *ôgoul,* pl. اكلان *ôglân.*

— molaire, درسه *derséh,* درس *dercs,* pl. دروس *dourouss;* ضرسه *darsah, derséh,* ضرس *deress,* pl. ضروس *dourouss* (en berbere توغماس *toughmâss*).

— Ce qui reste entre les Dents après avoir mangé, خلاله *khoutâlah,* خلّاله *khoullâlah.*

DENTELLE, شبيكه *chebykah,* برنجونق شريت *broundjounq cheryt.*

DÉNUÉ, معرّى *moa'rry,* معرّا *mo'errâ,* مفقود *mefqoud,* محروم *mahraum.*

DÉNUEMENT, خصاص *khissâs,* احتاج *îhtâdj,* مضايقه *moddâyqah.*

Il a DÉPAQUETÉ, حل الصرّه *hall ês-sorrah.*

DÉPART, سفار *sefâr.*

DÉPARTEMENT, تقسيم *teqsym,* توزيع *teouzy',* ولايه *ouldyéh.*

Départi, مقسوم *maqsoum*,

Il a **Départi**, قسم *qessem* (*Voy.* Il a **Distribué**).

Il s'est **Dépaysé**, ترك بلده *tarek beled-ho.*

Dépecé, مخروق *makhrouq.*

Il a **Dépecé**, خرق *kharaq* (*V.* Il a **Coupé**).

Dépêche (subst.), تحرير *tahryr*, pl. تحريرات *tahryrât*; ارسال *îrsâl* (*Voyez* **Lettre**).

Il a **Dépêché**, سرّع *serra*, عجّل *a'ddjal.*

— il s'est Dépêché, استعجل *êstaadjel*, اسرع *êsra'.*

— Allons Dépêchez-vous! يا اياكم بالعجل *yâ êyâ-koum bi-'l-a'djel!*

Il a **Dépeint** (*V.* Il a **Décrit**).

Dépendances (pl.), متابعات *metâba'at*, تعالقات *taa'laqât*, متعلّق *mote'alliq* (*Voyez* **Appartenance**).

Il a **Dépendu** de (*Voyez* Il a **Appartenu**).

— Cela ne Dépend pas de moi, دل ما يطلع شي من يدى *dol mâ ytla'-chy min yd-y*, هدا ما هو شي في قدرى *hadâ mâ hou-chy fy qâdr-y.*

Dépens, **Dépense**, صرف *sarf*, مصرف *masraf*, مصروف *masrouf*, pl. مصاريف *massâryf*, مصارف *massâref*; نفقه *nefeqah*, pl. نفقات *nefeqât*; دفعه *defa'ah*, خرج *khardj.*

— A mes Dépens, بضرارى *be-derâr-y.*

Il a **Dépensé**, صرف *saref*, *saraf*, نفق *nefeq*, دفع *defa'.*

— en pure perte, خسر *khassar.*

Dépensier (celui qui est chargé de la dépense), وكيل الخرج *oukyl êl-khardj.*

—(qui aime la dépense), مبذّار *moubeddâr*, *moubezzâr.*

Déperdition, تلف *telef*, افنا *îfnâ.*

Dépérissement, تهليك *téhlyk*, تضعيفه *tedda'yféh.*

Dépeuplé, مخروب *makhroub*, خريب *kharyb.*

Il a **Dépeuplé**, اخرب *êkhrab.*

Dépit, سخط *sakht*, غصب *ghasb.*

— En Dépit de toi, غصب عنك *ghasb a'nn-ak.*

— Il a eu du Dépit, فقع *feqaa*, تسخّط *tesakkhatt.*

Il a **Déplacé**, غيّر الموضـــع *ghayyar êl-moudda'*.

— (ôté de son emploi), (*Voyez* Il a **Dégradé**).

Déplaisant, صاعب *sâ'ib* (*V.* **Désagréable**).

Déplaisir, صعب *sè'eb*, غمّ *ghamm*, الم *êlem*.

Il a **Déplié**, Il a **Déplissé**, بسط *basatt*.

Déplorable, مبكّى *moubek-key*, *moubèkky*.

Il a **Déploré**, بكى على *bekey a'lä*.

Il a **Déployé**, فرش *farach*, نشر *nachar*.

Il a **Déplu**, صعب *sa'ab*.

— Cela nous Déplaît, هـــدا يصعــــب عــلـــيــنـــا *hadâ ysse'eb a'lay-nâ*.

Il a **Déplumé**, نتـف الريش *netef êr-rych*.

Déposant (*Voyez* **Témoin**).

Il a **Déposé** (placé), وضــــع *ouaddu'*, حطّ *hatt*.

— quelqu'un d'une charge (*V.* Il a **Dégradé**).

— en justice (*Voyez* Il a **Témoigné**, Il a **Avoué**).

— (mis en dépôt), ودع *ouadu'*, سلّم *sellem*.

— Dépose l'argent chez mon frère, حط الدراهم امانة عند اخوى *hott êd-derâhem îmânét a'nd akhou-y*.

Déposition en justice, تقرير *teqryr* (*V.* **Aveu**, **Témoignage**).

Dépôt, امانه *îmânéh*, ودعه *ouda'ah*.

— d'humeurs (*Voyez* **Abcès**).

Dépouille (*Voyez* **Butin**).

Il a **Dépouillé**, عرّى *a'rrä*, *a'rrey*, نزع *neza'*.

— On l'a Dépouillé de ses effets, نزعوه حوايجـه *neza'ou-ho haouâydj-ho*.

Dépourvu (*Voyez* **Dénué**).

— Au Dépourvu, غافلان *ghâfilânn*.

Dépravation, قبّح *qobbèh*, سوا *souâ*.

Dépréciation, تحقير *tahqyr* (*Voyez* **Avilissement**).

Il a **Déprécié**, Il a **Déprimé**, Il a **Déprisé**, تحقر *tahaqqer*, استرخص *êsterkhes* (*Voyez* Il a **Avili**).

Déprédateur, ناهب *nâhib*.

Déprédation, نهب *nehb*,

… Depuis les … ظرتها … من رجليها الى … ridjléyn-hâ ilâ …

… مباشر mobâcher (Voy. Commissaire).

Il a … استاصل estés-…

Déraison (Voyez Démence).

Déraisonnable. خريق khoryq, ضد العقل dodd él-a'ql. غير عاقل ghayr a'âqel. غير حق ghayr haqq. ضد الحق dodd él-haqq.

Il a Déraisonné. خرق khara (Voy. Il a été en Démence).

Il a Dérangé. غير ghayyar. فسد الصف fassad ès-saff.

Dérangement (V. Désordre).

Derechef. ابدا abadan. تكرارا tekrâran.

Déréglé. ضايع dây'.

Dérèglement (Voyez Désordre).

Dérision. استهزا istihzâ (Voy. Affront).

Dérivation. اصل asl.

Dérivé. مشتق mouchtaq.

Il a Dérivé (v. n.). جرى djerey, نزل nezel, طلع tela'. انسبب ênsebeb.

— C'est de l'oisiveté que Dérivent tous les vices, البطالة تتولد منها الذنوب كلهم él-battâléh tetouelled min-hâ éd-denoub koll-houm.

Dernier, اخر âkher, âkhir, pl. اواخر aouâkhir; عاقب a'âqib.

Dernièrement, يوم الآخر youm él-âkhir, تونو taoutaou.

Dérobé, مسروق masrouq.

— A la Dérobée (*Voy.* en Cachette).

Il a Dérobé, سرق *sareq, saraq,* خطف *khattaf, khattef.*

Déroute, انهزام *ínhizâm* (*Voy.* Défaite).

— Il a mis en Déroute, كسّر *kassar, kasser.*

Derrière, ورا *ouerâ,* وارا *ouârâ,* وارة *ouârah,* وارة *ouêrah,* مورا *mourâ, mouerâ,* خلف *khalf* (en berbere ازدفير *ízdefyr*).

— Par Derrière, من ورا *min ouerâ,* من خلف *min khalf,* من قفا *min qafâ.*

— Le Derrière (*Voyez* Cul, Fesse, Anus).

— Le Derrière de la tête (*V.* Occiput, Nuque).

Derviche, درويش *derouyeh,* فقير *faqyr,* سنتو *santou.*

Dès (*Voyez* Depuis).

— Dès l'enfance, من الصغر *min és-soghr.*

— Dès le matin, من الصبّاح *min és-sabbâh.*

— Dès que, من الوقت الّى *min él-ouaqt élly,* من الساعة ما *min és-sâ'ah mâ.*

Il a Désabusé, سقط الغلاط *saqqatt él-ghalâtt.*

— Je suis Désabusé sur eux, سقطوا من قلبي *saqattoû min qalb-y.*

Désagréable, ناحس *nâhess,* مقلق *moqalleq,* شديد *chedyd* (*V.* Déplaisant).

Désagrément, كلفة *kelféh* (*V.* Déplaisir).

Il a Désaltéré, برّد الريق *barrad ér-ryq* (m. à m. il a rafraîchit la salive).

— Il s'est Désaltéré, برّد ريقه *barrad ryq-ho.*

— J'ai bien soif, je voudrais me Désaltérer, نشف ريقي نحبّ تبرّده *nechef ryq-y nehebb teberred-ho.*

Désapprobation (*V.* Blame).

Il a Désapprouvé, انكر *ênkar* (*Voyez* Il a Blamé).

Désarmé, بغير سلاح *be-ghayr selâh.*

Il a Désarmé, فكّ السلاح *fekk ês-selâh.*

— On les a Désarmés, فكّوا لهم سلاحهم *fekkoû le-houm selâh-houm.*

Désastre, عكس *a'ks* (*Voyez* Calamité).

Désavantage, خسارة *khessâ-réh*.

Désaveu, نكرة *nekrah*.

Il a **Désavoué**, نكر *nuker*.

Descendance, سلسلة *selseléh*.

Il est **Descendu**, نزل *nazel*, *nezel*, هبط *houbett*.

— Il a fait Descendre, نزّل *nezzel*.

— Descends! انزل *ênzel* (en berbere ارس *êrs*).

Descente, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*.

— (pente), هبوط *houboutt* (*Voy.* Déclivité).

— (hernie), فتق *fetq*, *fitq*.

Description ذكر *zikr*, وصف *ouasf*, pl. اوصاف *âoussâf*; تعبير *ta'byr*, تعريف *ta'ryf*.

Il a **Désemparé**, خلا *khallâ* (*Voyez* Il a Abandonne).

Il a **Désennuyé**, لهّا *lahâ*, لهوا *luhouâ*.

— Il s'est Désennuyé, تلهّوا *teluhouâ*.

Désert (subst.), صحرا *saharâ*, plur. صحارى *sohâry*; خلا *khalâ*, برّية *berryah*, *berryéh*, *barryéh*, جبل *djebel*, *guebel*, رمل *raml*.

— (adj.), خريب *kharyb*, خالى *khâly*; fém. خالية *khâlyéh*.

— Il est Désert, خرب *khoreb*.

Il a **Déserté** (*Voyez* Il a Abandonné, Il a Désemparé).

Desertion (*Voyez* Abandon).

Il a **Désespéré**, ايّس *âyyass*.

— Il s'est Désespéré, ايس *âyess*.

Désespoir, اياس *éyâss*.

Déshonnète, شنيع *cheny'*, قبيح *qobbyh*.

Déshonnèteté, شنيعه *cheny'ah*.

Déshonneur, عيب *aayib*, pl. عيوب *ouyoub* (*V.* Avilissement, Abjection).

Déshonorant, عيّاب *a'yyâb*.

— Tu as fait une action Déshonorante, فعلت فعلاً عيّاباً *faalt faalânn a'yyâbânn*.

Déshonoré, معيّب *mo'ayyeb* (*Voyez* Abject, Avili).

Il a **Déshonoré**, عيّب *a'yyab*, شنّع *channa'* (*V.* Il a Avili).

— Il s'est Déshonoré, تعيّب *tea'yyeb* (*Voy.* Il s'est Avili).

Désigné, مدلول *medloul*.

Il a **Désigné**, دلّ *dell*.

Désintéressement, حفظ الاختياذ *hifd êl-ikhtyâd*.

Désir, شوق *chouq*; pl. اشواق *âchouâq*; رغب *roghb*, شهوة *chahouah*, plur. شهوات *chehouât*; مراد *mourâd*, اشتها *ichtihâ*.

— J'ai atteint le but de mes Désirs, لحقت مرادى *lahaqt moarâd-y*.

Il a Désiré, اشتها *èchtehâ*, اشتهى *èchtehey*, اشتاق *èchtâq*, طلب *taleb*, حبّ *habb*, رغب *ragheb*, تمنى *temenney*.

— J'ai Désiré, حبيت *habyt*.

— Je ne Désire que de t'être agréable, انا ما نحبّ شي غير خاطرك *ânâ mâ nehobb-chy ghayr khâttr-ak*.

Il s'est Désisté, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho* (m. à m. il est revenu en arrière), عدى *a'ddä*.

Il a Désobéi, عاق *a'âqq*, عصا *a'ssâ*, عصى *a'ssey*, خالف *khâlaf*.

Désobéissant, عاصى *a'âssy*.

Il a Désobligé, نحس *nahass*.

Désordre, تخليط *tékhlytt*.

Désormais, لقدّام *li-qoddâm* (*Voy.* Dorénavant).

Desséché, مجفف *modjeffef*, ناشف *nâchef*, يابس *yâbess*.

Il a été Desséché, يوبس *youbess*, نشف *necchef*, جفف *djefef*.

Desséchement, تنشيف *tenchyf*, جاف *djâf*.

Dessein, نوى *naouä*, نيّة *niyah*, pl. نيّات *niyât*; قصد *qasd*.

— Il a formé le Dessein, نوا فى باله *naouâ fy bâl-ho*.

— A Dessein, بالقصد *bi-'l-qasd*, على قصد *a'lä-qasd*, بالعنى *bi-'l-âny*, قصداً *qasdânn*.

Il a Desserré, راخف *râkhaf*.

Dessert, نقل *noql*.

Il a Desservi (il a nui), ضرّ *darr* (*Voyez* Il a été Contraire).

— la table, خمّل المايدة *khammal êl-maydah* (*Voy.* Il a Débarrassé).

Il a Dessillé les yeux, فتح العيون *fatah êl-ou'youn*.

Dessin, تصوير *tessouyr*, رسم *resm*.

Il a Dessiné, رسم *ressem*, صوّر *saouar*, اشار *êchâr*.

Dessous, Au-Dessous, تحت *taht*, سفل *sefel* (*Voyez* Au Bas), (en berbere دوّا *deouâ*),

— Le Dessous (*Voy.* Le Bas).

— De Dessous, par Dessous, من تحت *min taht*.

— Ci-Dessous, اذناه *ouznâ-ho* (*Voy.* Ci-après).

Dessus, فوق *fouq*, *feouq*, *fauq*, على *a'lä* (en berbere سفلا *soufellâ*, انيغ *énnygh*, انيك *énnyg*).

— Au-Dessus, en Dessus, على فوق *a'lä fauq*.

— De Dessus, من فوق *min fauq*, *min fouq*.

— Le Dessus (*Voy.* Le **Haut**, La **Surface**).

— Ci-Dessus, اعلاً *â'lânn*, من على *min a'lä* (*Voyez* Ci-devant).

Le **Destin**, la **Destinée**, قدر *qadr*, تقدير *taqdyr*, مقدار *meqdâr*, pl. مقادير *meqâdyr*; بخت *bakht*.

— Tu n'échapperas pas à ta Destinée, لا تتخلى من القدر *lâ tetkhally min él-qadr*.

Destination, تعيين *ta'yyn*.

Il a **Destiné**, تعيّن *taayyen*.

Destitué (*Voy.* **Déchu**).

Il a **Destitué** (*Voy.* Il a **Dégradé**).

Destitution, عزله *a'zelah*.

Destruction, تهليك *tehlyk*, تضييع *teddyy'*, خربانه *khorbânéh*.

Désuni, مفروق *mefrouq*.

Il a **Désuni**, شقّ *chaqq*, فكّ *fekk* (*Voyez* Il a **Divisé**).

Désunion, (*Voyez* **Division**).

Détaché, محلول *mahloul*.

Il a **Détaché**, فكّ *fekk*, سيّب *seyyeb* (*Voyez* Il a **Délié**).

Détail, تفريق *tefryq*.

— En Détail, بالتفريق *bi-'t-tefryq*, بتبيين *be-tebeyn*.

— Décris chaque article en Détail, اذكر حاجه كله بتبيينها *ézker hadjéh kolléh be-tebeyn-hâ*.

Il a **Détendu**, ارخف *êrkhaf*.

Détente de fusil, درع ذا المكحله *dera' dê-'l-moukéhlah*.

Détention, حبس *habs* (*Voy.* **Emprisonnement**).

Détenu, محبوس *mahabouss* (*Voy.* **Prisonnier**).

Il a **Détenu**, مسك *messek* (*Voyez* Il a **Emprisonné**).

Détérioré, مفسّد *mofassed*, مفسود *mafsoud*.

Il a **Détérioré**, فسّد *fassad*.

— Il s'est Détérioré (*Voyez* Il a **Décliné**, Il a **Décru**).

Détermination, قضا *qaddâ* (*Voyez* **Dessein**).

Il s'est **Déterminé**, قضى *qaddä* (*Voyez* Il a formé le Dessein).

Détestable, بغيض *baghydd* (*Voyez* **Abominable**).

Il a **Détesté** (*Voyez* Il a **Abhorré**).

Détourné, مطروف *mattrouf*, مقلوب *maqloub*.

Il a DÉTOURNÉ, طرف *taraf*, *teref*, عوق *a'ouaq*, قلب *qalab*.

DÉTRESSE (*Voyez* ADVERSITÉ, CALAMITÉ, DÉNUEMENT).

— Il a été dans la Détresse, اضيق *édeyaq* (*Voyez* Il a été dans l'Adversité).

DÉTRIMENT, نقص *naqs*.

DÉTROIT, بوغاز *boghâz*.

DÉTRUIT, مهدوم *méhdoum*, مضيّع *moddayè*, مهلّك *mohallek*, مخروب *makhroub*.

Il a DÉTRUIT, هلّك *hallak*, خرب *kharab*, ضيّع *dayya'*, هدم *hedem*, باد *bâd* (*V.* Il a DÉMOLI).

DETTE, دين *deyn*, plur. ديون *dyoun*.

— Il a payé ses Dettes, خلّص دينهُ *khallass déyn-ho*.

— Il est abîmé de Dettes, هو غارق في الدين *houe ghâriq fy 'd-déyn*.

DEUIL, مندب *mandeb*, عزا *a'zâ*, *e'zâ*, عزيه *e'zyéh*, تعزيه *te'azyeh*, نوّح *neouèh*, بكا *bekâ*, بكوه *bekouéh*, مناحه *menâhah*.

— Temps du Deuil, عدّه *o'd-duh*, *eu'ddah*, عداد *i'dâd*.

— Habits de Deuil, ميزر *mey-zer*, pl. ميازر *meyâzer*.

— Il a pris le Deuil, لبس ميزر *lebess meyzer*.

— Il a porté le Deuil, ناح *nâh*.

DEUX, ثنين *thnéyn*, اثنين *éthnéyn*, *éstnéyn*, *êtsnéyn* (en berbere سين *syn*, سن *sin*); fém. ثنتين *thintéyn*, اثنتين *éthnetéyn* (en berbere سنت *snét*); (pour les deux genres), زوج *zoudj*.

— Deux cents (*Voyez* CENT).

— Deux mille (*Voy.* MILLE).

— Deux à Deux, ثنين بثنين *thnéyn be-thnéyn*, اثنين اثنين *éth-néyn-éthéyn*, fém. ثنتين ثنتين *thentéyn-thentéyn*; مثني مثني *mou-thannä-mouthannä*, f. مثناه مثناه *mouthannâh - mouthannâh* ; (des deux genres), ثنا ثنا *thounâ-thou-nâ*.

DEUXIÈME, ثاني *thâny*, *tsâ-ny*, fém. ثانيه *thânyéh*.

Il a DÉVALISÉ (*Voyez* Il a DÉPOUILLÉ).

DEVANCÉ, مقدوم *maqdoum*.

Il a DEVANCÉ, سبق *sabaq*, سابق *sâbaq*, قدم *qadam*, قدّم *qad-dem*, تقدّم *teqaddem*, سلف *saluf*.

DEVANT, قدّام *qouddâm*, امام *êmâm* (en berbere ازّت *ézzét*).

— Ci-Devant, سابقا *sâbeqânn.*

DÉVASTATION, انقضه *inqiddah* (*Voyez* DÉGAT, DESTRUCTION).

Il a DÉVASTÉ, خرب *kharab*, تخرّب *takherreb*, نقض *naqadd.*

DÉVELOPPÉ, مفروش *mafrouch*, منصوب *mansoub.*

Il a DÉVELOPPÉ, فرش *farach*, نصب *nassab.*

Il est DEVENU, صار *sâr*, طلع *talaa*, رجع *redja'*, كان *kân.*

— Deviens! كن *kon*, اطلع *êtla'* (en berbere وكول *oukkout!*)

— Il est Devenu le plus cruel de tous les hommes, رجع اقسى من كلّ الناس *redja' âqsah min koll én-nâs.*

DEVIDOIR, مسلكه *moslakah* كلوله *kolouléh*, محلجه *mahludjéh* (en berbere تماغزلت *timdghzelt*).

DEVIN, رمّال *remmâl.*

Il a DEVINÉ, حزر *hazer*, خمّن *khammen*, تحزّر *tehazzer.*

DÉVOIEMENT (*V.* DIARRHÉE).

Le DEVOIR, حقّ *haqq*, لزوم *lezoum*, التزام *iltizâm*, واجب *ouâdjeb.*

— C'est mon Devoir, دل جرّتي *dol djorrét-y*, واجب عليّ *ouâdjeb a'lay-y*, هذا حقي *hadâ haqq-y.*

DÉVORÉ, مبلوع *mablou'.*

Il a DÉVORÉ, بلع *belaa*, *bela'.*

DÉVOUEMENT, عبوديه *ou'boudyéh*, اختصاص *ikhtissâss*, انقياد *inqyâd.*

DEXTÉRITÉ (*Voyez* ADRESSE).

DEYROUT (v. d'Égypte), ديروط *Deyroutt.*

DHA ظ, dix-septième lettre de l'alphabet arabe, treizième de l'alphabet moghrebin, ظآ *dâ*, *zâ*, الظا المشال *éd-dâ 'l-mechâl;* elle est susceptible de deux prononciations etcorrespond tantôt à un D, tantôt à un Z fortement articulés (DD, ZZ); (*Voyez* D).

Le DIABLE, ابليس *iblyss*, *éblyss*, بليس *belyss*, pl. اباليس *ébâlyss* (*V.* DÉMON).

— Maudit soit le Diable! على بليس اللعان *a'lä belyss él-la'ân!*

DIABOLIQUE, شيطاني *cheyttâny.*

DIADÊME, اكليل *âklyl* (*Voyez* COURONNE).

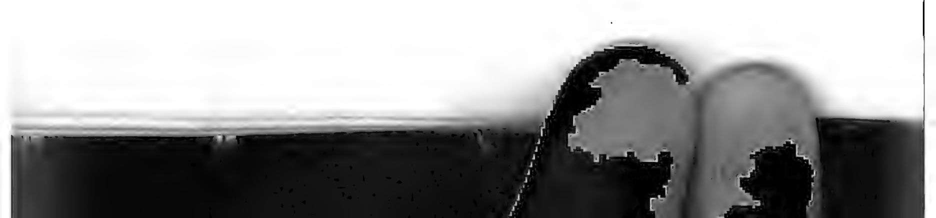
DIALECTE (*V.* LANGUE, IDIOME).

— Dialecte vulgaire, لسان العامّه *lissân él-a'âmmah.*

DIALOGUE, مخالطه *mokhâlettah* (*Voyez* CONVERSATION, COLLOQUE, CONFÉRENCE).

DIAMANT, الماس *élmus.*

DIARRHÉE, تسهيل البطن *teshyl él-botn*, اسهال *ishâl.*

— J'ai la Diarrhée, تسهّل بطني *tessehhel botn-y.*

Dicté, منطوق *mantouq.*

Il a Dicté, نطق *natta;, nat-teq,* ملّى *mellü, melley.*

Dictionnaire, فهرسة *fahras-séh, fehresséh,* كتاب اللغة *kitâb él-loghat,* قاموس *qâmouss.*

Dieu, الله *Allah,* الربّ *ér-Rabb,* اله *Ilah,* pl. الهه *ilahah* (en berbere اربي *érby,* ربّي *rebby*).

— Dieu suprême, الله تعالي *Allah ta'âlü* (en berb. اكيدمكرن *âguyd mokkorn*).

— Plût à Dieu, ان شا الله *in-châ-Allah* (en espagnol *oxalla*), ليت *léyt,* من صاب *min-sâb,* متصاب *minsâb.*

— Plût à Dieu que j'eusse mille écus! من صاب ليلى الف ريال *min-sâb lyl-y âlf ryâl!*

— A Dieu ne plaise! حاشا *hachâ;* استغفر الله *éstughfor Allah!*

— Dieu sait! الله يعلم *Allah ya'-lem!* يعلم الله *ya'lem Allah!* الله علم *Allah a'lem!*

Diffamé, مفضوح *mafdouh,* مدموم *madmoum* (*V.* Déshonoré).

Il a Diffamé, فضح *faddah,* سخم *sakham,* نمّ *namm* (*Voyez* Il a Décrié, Il a Déshonoré).

Différence, فصل *fals,* اختلاف *ikhtilâf,* تاخير *teékhyr,* فرق *ferq* (*Voyez* Diversité).

Il a Différé, il a été Différent, تاخر *teékkher,* تفصّل *tefas-sel,* اختلف *ékhtelaf,* اخّر *âkkhar.*

Différent (subst.), (*Voyez* Altercation, Débat).

— (adj.), اخر *âkher,* غير *ghayr,* متغير *motghayr,* مختلف *mokhtelef,* متفصل *motfassel.*

Difficile, صعب *saab,* plur. صعاب *so'âb;* وعر *oue'ur.*

Difficilement, بالمشقه *bi-'l-mochaqqah,* محال *mouhâl.*

Difficulté, صعوبه *saoubah.*

Difforme, بشع *becha', beché'* (*Voyez* Laid, Contrefait).

— Visage Difforme, خنشوش *khanchouch,* كمّاره *kemmârah.*

Il a Digéré, هضم *heddem, heddam,* صرّف *sarraf.*

Digestif, هضّام *heddâm.*

Digestion, حضم *hedm.*

Digne, مستحق *moustahaq,* مستوجب *moustoudjeb,* اهل *âhil,* مستاهل *mostâhil.*

— Il a été Digne, استاهل *és-tâhel,* استوجب *éstoudjeb,* استحق *éstahaq.*

Dignité, منصب *manseb*, منزل *manzel*, منزله *manzeléh*, فرجه *ferdjéh*, pl. فرجات *ferdjât*.

Digue, جسر *djesr*, *guesr*, pl. جسور *djessour*, *guessour*.

Dilaté, مبسوط *mabsoutt*.

Il a **Dilaté**, بسط *bassatt*.

Diligence, عجل *a'djel* (*Voy*. **Célérité**).

— Il a fait Diligence, استعجل *êsta'djel* (*Voy*. Il s'est **Haté**).

Diligent, مستعجل *mosta'adjel*, شاطر *châtler*, نشيط *nechytt*.

Dimanche, الاحد *él-âhd*, يوم الاحد *youm él-âhd*, الحدّ *él-hadd*, يوم الواحد *youm él-ouâhed*.

Il a **Diminué** (v. a), نقص *naqqass*, قلّل *qallal*.

— (v. n.), نقص *naqass*, قلّ *qell* (*Voyez* Il a **Décru**).

Diminution, تنقيص *tenqyss*, تقليل *teqlyl*, تقصير *teqsyr*.

Dinar (anc. pièce d'or), دينار *dynâr*, مثقال *methqâl*, *metsqâl*.

Dinde, دجاجه ذا الهند *dedjadjah dê-l-Hind*.

Dindon, برّوك هندى *berrouk hendy*.

Il a **Dîné**, تغدّا *teghaddâ*, اتغدّا *êtghaddâ*.

Le **Dîner**, غداه *ghodâh*, *ghadâh*.

Direct, مستقيم *mostaqym*.

Directement, مستقيماً *mostaqymânn*.

Dirigé, مرشد *marched*.

— Affaire bien Dirigée, شغله صايبه *choghléh sâybéh*.

Il a **Dirigé**, ارشد *érched*.

— Il a bien Dirigé, صاب *sâb*.

Il a **Discerné**, فرق *fereq*.

Disciple, تلميذ *talmyd*, plur. تلاميذ *telâmyd*; طالب *tâleb*, مستذود *mestedoud* (*V*. **Apprenti**).

Discipline, قانون *qânoun*, رتبه *retbh*, ادب *âdeb*.

Discontinuation, انقطاعه *înqettâ'ah*.

Il a **Discontinué**, وفى *ouafä*, وقف *ouaqaf* (*Voyez* Il a **Cessé**).

Discorde, فتنه *fetnéh*, شمته *chamatah*, خلف *khelf* (*Voy*. **Altercation**, **Division**).

Discours, كلام *kelâm*, قول *qoul*, *qaoul*, خطاب *khittâb* (*V*. **Allocution**).

Il a **Discouru**, تكلّم *tekellem*, تفاوض *tefâouedd*.

Discret, حافظ السرّ *hafezz és-serr*, حادق *hâdeq*.

Discrétion, حذاقه *heddâqah*, حفظ السرّ *hifz és-serr*.

DISCUSSION, مجادله *modjâdeléh* (*V.* CONTESTATION, DÉBAT).

Il a DISCUTÉ, تجادل *tedjâdel* (*Voyez* Il a DÉBATTU, Il a Agité une question).

DISETTE, نقص *naqs*, قلّه *qelléh*.

— Disette générale, نقص في كل شي *naqs fy koll chy*.

DISGRACE, عكس *a'ks* (*Voyez* ADVERSITÉ, CALAMITÉ).

Il a DISJOINT (*V.* Il a DÉSUNI).

DISLOCATION, فكّ *fekk*.

Il s'est DISLOQUÉ, انزاغ *énzâgh* (*Voy.* Il s'est DÉMIS).

Il a DISPARU, غاب *ghâb*.

DISPENSÉ, محرّر *moharrer*.

Il a DISPENSÉ, حرّر *harrar*.

Il a DISPERSÉ, ذرا *derâ*, ذرى *derey*, وزّع *ouezza'*.

Il a DISPOSÉ, هندم *hendem* (*Voyez* Il a ARRANGÉ).

DISPOSITION, تهندم *tehondoum* (*Voyez* ARRANGEMENT).

DISPUTE, مخصامه *makhsâméh*, نزعه *naza'ah*, *neza'ah*, منادمه *menâdeméh* (*Voyez* ALTERCATION, CONTESTATION, DÉBAT).

Il a DISPUTÉ, جادل *djâdel* (*V.* Il a eu une Altercation).

DISSECTION, تقطيع *teqty'*, *taqty'*, تشريح *techryh*.

DISSENTERIE, تسهيل الدمّ *teshyl êd-damm*, سهله *sohlah*, جزيان الدمّ *djezyân êd-damm*.

DISSENTIMENT (*Voyez* DÉBAT, DIFFÉRENCE, CONTESTATION).

— Il a été en Dissentiment (*Voyez* Il a DIFFÉRÉ, Il a eu une Altercation).

Il a DISSÉQUÉ, تقطّع *teqattè'*, شرّح *cherrah*.

DISSIMULATION, غير صدق *ghayr sedq*, تمغميش *temghemych*.

Il a DISSIMULÉ, مغمش *maghmach* (*Voy.* Il a CACHÉ).

Il a DISSIPÉ, ضمحل *demhel*, فرّط *farratt* (*Voyez* Il a DISPERSÉ, Il a DÉPENSÉ).

Il a DISSOUS (fondu), ذوّب *daouab*, مرط *maratt*, خفق *khufaq*.

— (détruit, rompu), (*Voy.* Il a BRISÉ, DÉTRUIT).

— Il s'est Dissous, il a été Dissous (fondu), تذوّب *tedaoueb*.

— (il a été détruit), تهلّك *tehellek*, تكسّر *tekasser*.

Il a DISSUADÉ, انذر *énder*, رجّع *reddja'* (*Voy.* Il a DÉTOURNÉ).

DISTANCE, بعد *be'ed*.

DISTANT, بعيد *bayd.*

Il a DISTILLÉ, قطر *qattar*, استقطر *éstaqtar*, استخرج *éstukh-radj.*

DISTINCTION (division), (*Voy.* ce mot).

— (honneur), (*Voyez* ce mot).

Il a DISTINGUÉ (divisé), (*Voy.* ce mot).

— (honoré), (*Voyez* ce mot).

DISTIQUE, بيت *béyt.*

DISTRACTION, غيبة البال *ghay-bét él-bâl*, طياشه *tayâchéh.*

DISTRAIT, مغيب باله *moghayeb bâl-ho*, مشوّش *mechouech.*

— Il a été Distrait, غاب باله *ghâb bâl-ho*, شرّد *charrad.*

DISTRIBUÉ, مقسوم *maqsoum.*

Il a DISTRIBUÉ, قسم *qessem*, *qassem.*

DISTRICT, حومه *haoumah*, ناحيه *nâhyéh*, ولايه *oulâyéh.*

Il a DIT, قال *qâl*, *gâl.*

— Il m'a Dit, قال لى *qâl l-y*, *gâl l-y.*

— Dis! قل *qol!* احكى *âhky* (en berbere سيول *syouel*).

— Qu'as-tu Dit? اش قلت *éch qolt?* قلت اى *qolt éy?*

— J'ai quelque chose à te Dire, عندى شى ما نقولك *a'nd-y chy mâ neqoul-ak.*

— Il a entendu Dire, سمع *sama'.*

— C'est-à-Dire (*Voy.* CE).

DIURNE, يومىّ *youmyy.*

Il a DIVAGUÉ, خرف *kharaf.*

DIVAN (assemblée), ديوان *dyouân.*

— Le Divan général, الديوان العمومى *éd-dyouân él-a'moumy.*

— Le Divan particulier, الديوان الخصوصى *éd-dyouân él-khossoussy.*

— (sopha), صفه *safféh*, زربيه *zerbyah*, مقعد *ma'qaad.*

DIVERS (*Voyez* DIFFÉRENT).

DIVERSITÉ, تغير *teghayr* (*Voy.* DIFFÉRENCE, VARIÉTÉ).

Il s'est DIVERTI, افرح *éfrah*, تسلى *tesselly*, بحبح *bahbah*, تبحبح *tebahbah.*

— Divertis-toi! اتبحبح *étbah-bah!*

DIVIN, الهىّ *ilahyy.*

DIVINITÉ, الهيه *ilahyéh*, اللهيه *âllahyéh*, الاهيه *ilâyéh.*

Il a DIVISÉ, فرّق *farraq*, فرز *fa-rez*, قسم *qassem*, تقسّم *teqassem.* (*Voy.* Il a DÉSUNI, Il a SÉPARÉ).

DIVISIBLE, متقسمى *motqassemy*, متجزى *motedjezzy*.

DIVISION, تقسيم *taqsym*, فرقه *ferqéh*, تفسيل *tefsyl*, قسم *qesm*.

— (opération de calcul), قسامه *qassâméh*, قسمه *qassaméh, qesméh*.

— (discorde), (*Voyez* ce mot).

— Il a semé la Division, رمى الفتنه *ramä 'l-fetnéh*.

DIVORCE, طلق *telq*, هجر *hedjr*.

Il a DIVORCÉ, طلق *tallaq*, هجر *hadjar*.

DIVULGUÉ, مجهور *madjehour*.

Il a DIVULGUÉ, جهر *djeher*, اشهر *écheher*, باح *bâh*, نادى *nâdä*.

DIX, عشره *aacherah*, *a'cheréh*, *e'chréh*, fém. عشر *aacher* (en berbere مراو *merâou*, مرّاو *morrâou*).

— Dix à Dix, عشار عيشار *ou'chár-ou'chár*, معشر معشر *mo'aschar-mo'aschar*, fém. معشره معشره *mo'ascharah-mo'ascharah*.

— Dix-sept, سبعة عشر *seba't-a'cher*, *saba'at-a'cher*, سبعتعشر *seba't-a'cher*, سبعتعش *seba't-a'ch* (en berbere سات مراو *sâte-merâou*, ساد دمرّاو *sâd-de-morrâou*).

— Dix-huit, ثهانث عشر *themânt-a'cher*, ثمانية عشر *themânyét-a'cher*, ثهنتعش *tsemant-a'ch*, ثمانتعش *themânt-a'ch*, *tsemânt-a'ch* (en berbere ثمت مراو *themte-merâou*, ثمت دمرّاو *temt-de-morrâou*, ثمپت دمرّاو *thempt-de-morrâou*).

— Dix-neuf, تسعة عشر *tessa'at-a'cher*, *tassa'at-a'cher*, تسعتعشر *tesa't-a'cher*, *tisa't-a'cher*, تسعتعش *tisa't-a'ch* (en berb. اثزعات مراو *êthzâa'te merâou*, تزع دمرّاو *tza'-de-morrâou*).

— Dix fois, عشرة مرّات *a'cherét marrât*, عشرة طرف *a'cherah torf*.

DIX-HUITIÈME, ثامن عشر *thâmen a'cher*, fém. ثامنة عشر *thâmenét-a'cher*.

DIXIÈME, عاشر *a'âcher*, fém. عاشره *a'âcherah*.

— Un Dixième (nombre partitif), عشر *ou'chr*, عشير *ou'chéyr*, معشار *mè'châr*.

— Neuf Dixièmes, تسع اعشار *tessa' â'châr*, تسع عشور *tessa' ou'chour*.

DIX-NEUVIÈME, تاسع عشر *tâssè'-a'cher*, fém. تاسعة عشر *tâssè't-a'cher*.

DIX-SEPTIÈME, سابع عشر *sâ-*

bè'-a'cher, fém. سابعة عشر *sâbè't-a'cher*.

DJEMADY Ier, cinquième mois de l'année lunaire des musulmans, جمادى الاوّل *djemâdy êl- âouel*, جماد الاوّل *djemâd êl-âouel*.

DJEMADY IIe, sixième mois de l'année lunaire des musulmans, جمادى الثانى *djemâdy êt-thâny*, جماد الاخر *djemâd êl-âkhar*.

DJEZM (signe orthographique des Arabes, annonçant l'absence de signes-voyelles), جزم *djezm*, جزمه *djezmèh*, سكون *sokoun*.

DJYM ج, cinquième lettre de l'alphabet arabe : l'idiome vulgaire la prononce souvent comme notre G dur dans *guerre ;* جيم *djym*, *guym*.

DOCILE, طايع *tây'*, وديع *ouly'*, مطيع *motty'*, ملايم *melâym*.

DOCILITÉ, طاعه *tâ'ah*.

DOCTE, عالم *a'âlem*. عليم *au-lym*, pl. علما *ou'lemâ*, *eu'lemâ ;* ماهر *mâher*, عريف *a'ryf*, pl. عرفا *eu'rfâ ;* فقيه *faqyh*.

— Plus Docte, اعلم *âa'lem*, امهر *âmhar*, اكثر علما *âkthar e'l-mânn*.

— Très-Docte, كلى العلم *koly 'l-e'lm*.

DOCTEUR, علامه *a'llâmah*, معلم *ma'allem* (*Voyez* DOCTE).

DOCTRINE, تعليم *ta'alym* (*Voy.* SCIENCE, INSTRUCTION).

DOGME religieux, اصل الدين *âsl êd-dyn*, pl. اصول الدين *ôssoul êd-dyn*.

DOIGT, اصبع *âsbaa*, صبعه *sa-bu'ah*, pl. اصابع *âssâbe'*, صوابع *souâbe'*, اصابيع *âssâby'*, صبعين *sabi'yn* (en berbere اداد *êdâd*, ادات *âdât*, pl. ادودن *îdouden*, ادودان *îdoudân*, ادادن *îdâden*).

— de la main, صبع ذا اليد *saba' dé-'l-yed*, pl. صبعين ذا اليد *sebi'yn dê-'l-yed*.

— du pied, بنه ذا الرجل *ben-nah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl ;* صبع ذا الرجل *saba' dê-'r-ridjl*, plur. صبعين ذا الرجل *sabi'yn dê-'r-ridjl* (en berbere تغاد نيوين *tefâd-nyouyn*).

— Le premier Doigt (*Voyez* POUCE).

— Le second (*Voyez* INDEX).

— Le Doigt du milieu, الوسطى *êl-ousty*, *êl-ouesty*, الوسطا *êl-ouestâ*.

— Le quatrième Doigt, البنصر *êl-bonsor*, plur. البناصر *êl-bonâsser* (*Voyez* ANNULAIRE).

— Le petit Doigt, الخنصر *él-khonsor*, pl. الخناصر *él-khonâsser* (*Voyez* Auriculaire).

— Le bout des Doigts, انمله *énmeléh*, pl. انامل *ânâmel*.

Doloire, غزّاليه *ghazzâlyâh*, ملاسه *mellâssah*, *mollâssah*, مطلع *matla'*.

Domaine, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*; ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*; معامله *ma'âmeléh*, مملكه *memlekéh*, رزاق *rizâq*.

Dôme, قبّه *qoubbah*, *qoubbéh*, *qobbéh* (en espagnol *alcoba*), pl. قبب *qobob*.

Domestique, خدّام *khaddâm*, *khoddâm*, plur. خدّامين *khaddâmyn*; وصيف *ouessyf*, pl. وصفان *ouisfân*, وصفا *ouisfâ*; خواص *khaouâss*, غلام *gholâm*.

Domicile, منزله *manzeléh*, pl. منازل *menâzel* (*Voyez* Demeure).

Dominateur, ربّ *rabb*, plur. ارباب *érbâb*; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâtyn*; سيد *seyd*, plur. سادة *sâdât*.

Il a Dominé, ساد *sâd*, سلط *sollatt*, حكم *hakam*, ملك *malak*, تعلى *te'allä*, *te'alley*, تسلط *tessellett*, استولى *éstouelä*.

Dommage, ضرر *darar*, ضرور *derour*, plur. اضرار *âdrâr*, خساره *khessâréh*, plur. خساير *khessâyr*; تنكيد *tenkyd*.

— Il a causé du Dommage, ظالم *zâlem*, خسر *khessar*.

Il a Dompté, ربّض *rayyadd*, كبّس *kabbass*.

Don, هديه *hedyah*, *hedyéh*, pl. هدايا *hedâyâ*; عطيه *a'ttyéh*, pl. عطايا *a'ttâyâ*; موهبه *mouhebéh*, pl. مواهب *mouâhib*; اهدا *ihdâ*; عطا *a'ttâ*, اعطا *i'ttâ*.

Donc, فلابد *fa-lâbod*, ف *fa-*, لذلك *li-zalek*, لهذا *li-hadâ*, لاجل ذلك *li-âdjel zelik*.

Dongola (pays d'Afr.), دنقله *Donqolah*, *Douqalah*, دنگله *Dongolah*.

Donjon, منزه *menzah*.

Donné, معطى *ma'atty*.

Il a Donné, عطا *aattâ*, *eetâ*, وهب *ouahab*, اهدا *éhdâ*, اعطى *â'ttä*, هدى *hadä*.

— Tu lui Donneras, تهدى له *tehdy le-ho*.

— Donne! اعط *â'tt!* (en berbere فكى *éfky*, فكى *fky!*)

— Donne-moi, اعط لى *da'tt l-y*; هكيبنى *heddy-ny*, هات ليلى *hât lyl-y*, اعطينى *â'tty-ny*,

وهب لي *oueb l-y.*

— Donne-moi quelque chose, اعطيني واحد امسالة *â'tty-ny ouâhid êmsâlah.*

Dont (de qui, duquel), الّذي لهُ *êllady le-ho, êllazy le-ho,* الّي لهُ *êlly le-ho.*

— (de laquelle), الّتي لها *êllaty le-hâ,* الّي لها *êlly le-hâ.*

— (desquels), الّدين لهم *êllazyn le-houm, êlladyn le-houm;* الّي لهم *êlly le-houm.*

— (desquelles), الّاتي لهُنّ *êllâty le-hounn,* الّي لهُم *êlly le-houm.*

— Les gens Dont j'ai parlé, الناس الّي ذكرتهم *ên-nâs êlly zekert-houm.*

Doré, مذهب *modaheb,* مطلّي *mottally,* طالي *tâly.*

Il a **Doré**, ذهّب *dahhab,* اطلي *êtley.*

Dorénavant, منذ الان *minz êlân* (*Voy.* **Désormais**).

Doreur, وشّاي *oueschây.*

Il a **Dormi**, نام *nâm,* نعس *naass,* رقد *raqad,* انضجع *êndadja'* (en berbere كن *guen*).

— Je **Dors**, انا نايم *ânâ nâym,* انا ناعس *ânâ na'yss.*

Dos, ظهر *dahar, dahr,* ضهار *dahâr,* pl. ظهور *douhour* (en berbere عرور *a'rour,* تاداوت *tâdâout*).

— Dos d'un couteau, قفا السكّين *qefâ-'s-sekkyn,* سند *send.*

— Dos à Dos, ظهر على ظهر *dahr a'lä dahr,* ظهر على بعضهم *dahr a'lä ba'd-houm.*

— Il a tourné le Dos, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho.*

Dot, صداق *sadâq,* صدق *sadaq,* pl. صداقات *sadâqât;* مهر *mehr,* pl. مهور *mouhour;* نقد *neqd,* pl. نقود *neqoud,* جهاز *djehâz.*

D'où (*Voyez* **Où**).

Douane, جمروك *djomrouk, gomrouk,* كمروك *gomrouk,* ديوان *dyouân,* المينا *êl-mynâ.*

Douanier, صاحب ديوان *sâheb-dyouân,* جمركي *djomrouky.*

Double, **Doublé**, مثنّي *mothanny, motsanny,* مضاعف *moud dâ'af,* ثاني *thâny, tsâny, sâny.*

— Le Double, الضعف *êd-da'f,* الثاني *êt-thâny, êt-tsâny.*

— Habit Doublé, لبس مبطّن *libs mobatten.*

Il a **Doublé**, ضاعف *dâ'af,* ثنّي *thannä, tsannä, thanney.*

— un habit, بطن *battan*.

— (terme de marine), تعدّى *ta'addü*, *te'addey*.

Doublure d'habit, بطانه *battânéh*, بطانى *bottâny*, pl. بطاين *battâyn*, تبطين *tebtyn*.

Doucement, بالحلاوة *bé-'l-helâméh*, شوبه شوبه *chouyéh-chouyéh*, بلا معجله *belâ medjléh*.

— Il marche Doucement, هو ماشي بشوبه *houe mâchy be-chouyéh*.

Douceur, حلاوة *halâouah*, حلوه *halouéh*, ليان *leyyân*.

Doué, مفضل *mofaddel*, ذو *dou*, مزين *mozeyyenn*, مرزوق *marzouq*.

— Il a été Doué, تفضل *tefaddal*, انخص *ênkhass*.

Douleur, وجع *ouedjaa*, *ouega'*, *oudja'*, *ouga'*, pl. اوجع *âoudjè'*, *ouguèh*; حريق *haryq*, سقم *seqqem*, الم *élem* (Voy. Chagrin).

Dou-l-Hagéh, douzième mois de l'année lunaire des musulmans, ذو الحجه *dou-'l-hadjéh*, *dou-'l-haguéh*, العيد الكبير *él-i'yd él-kebyr*.

Douloureux, وجيع *oudjy'*, *ouguy'*, اليم *élym*.

Dou-l-Qadéh, onzième mois de l'année lunaire des musulm[ans] ذوالقعله *dou-'l-qa'déh*, جلايب *bou 'l-djelâyb*.

Dourra (Voyez Blé de Tu[rquie]).

Doute, شك *chokk*, *chekk*, pl. شكوك *chokouk*; ريب *réyb*.

— Il n'y a pas de Doute, ما فيه شك *mâ fy-hi chekk*, لا ريب فيه *lâ réyb fy-h*.

— Sans Doute, بلا جميل *belâ djemyl*, موكد *moukked*.

Il a Douté, شك *chekk*, راب *râb*, استراب *ésterâb*, ارتاب *értâb*.

—Ne Doute pas de mes paroles! ما تشكشي في بالك على كلامى *mâ techok-chy fy bâl-ak a'lä kelâm-y!*

Douteux, شكوكى *chekouky*.

Doux, حلو *halou*, *helou*, *houlou*, محلوا *mahlouâ*, لين *leyen*, *leyin* (en berbere زيد *zéyd*, دزيدن *dazydén*).

— de caractère (Voyez Bénin).

— Il a été Doux, حلا *halâ*, حلو *halaou*, *halou*, حلى *halä*.

Douze, اثنى عشر *éthnê-*[...] اثنعشر *éthn-a'cher*, [...] *nâ-a'ch* (en berber[...]

sinte-merdou, سن د مرّاو *sin-de-morrâou*).

Douzième, ثاني عشر *thâny a'cher*, fém. ثانية عشر *thânyét a'cher*.

— La Douzième partie, الجز الثاني عشر *él-djouz ét-thâny-a'cher*.

Dragée, ملبّس *melebbess*, خزدوقه *khozdouqah*, plur. خزدق *khozdouq*.

— Dragée de plomb pour la chasse, رش *rousch*, *rosch*.

Dragme, درهم *derhem*, plur. دراهم *derâhim*.

Dragon, تنين *tannyn*.

Drap (étoffe), جوخ *djoukh*, pl. اخواخ *âdjouâkh*; ملف *melf*.

— de lit, ملايه *mellâyéh*, ملايه *melâyéh*, ملحفه *melahféh*, plur. ملاحف *melâhif*, ازر *âzr*, pl. ازار *ézâr*; طراحه *terâhah*.

Drapeau, بيراق *beyrâq*, pl. بيارق *byâreq*, *beyâreq*; علام *aalâm*, علم *a'lam*, سنجاق *sandjâq*.

— Porte-Drapeau, بيراقدار *beyrâqdâr*.

Drapier, جوخاجي *djoukhâdjy*.

Dressé, مستقيم *mostaqym*, منتصب *montesseb* (*Voy*. **Droit**).

Il a **Dressé**, اقام *âqâm*.

— des chiens pour la chasse, نش الكلاب للصياده *nech êl-kelâb li-'s-seyâdéh*.

Drogue, دوا *daouâ*, *douâ*, pl. ادويه *êdouayah*, عطر *a'tter*, بهار *bohâr*.

Droguerie, عطري *o'ttry*, عطريّه *o'ttryyéh*, عطاره *o'ttaréh*.

Droguiste (*Voyez* **Apothicaire**, Marchand d'Aromates).

Le **Droit**, حق *haqq*, plur. حقوق *houqouq*.

— Droits (taxes, impôts), عوايد *a'ouâyd*, عشور *ou'chour*.

Droit (adj.), مقوم *mouqaouam*, مسقد *mousaqqad* (*Voyez* **Dressé**).

— (debout), (*Voyez* ce mot).

— La Droite, اليمين *él-ymyn*.

— La main Droite, اليد اليمين *él-yed él-ymyn* (en berb. تهان يفوس *temân-yefouss*).

— A Droite, باليمين *bi-'l-ymyn*, على اليمين *aalâ-'l-ymyn*.

— De Droite à gauche, من اليمين الى الشمال *min él-ymyn ilâ 'ch-chemâl*.

— de cœur, صعب *sa'eb*, خشن *khachen*, مقرف *moqref*.

— Il a l'ouïe Dure, سمعهُ ثقيل *sema'-ho theqyl.*

— Cela m'est Dur à supporter, هذا ثقيل علىّ *hadâ theqyl a'lay-y.*

— Il a couché sur la Dure, نام على الارض زلطًا *nâm a'lä 'l-ârd zaltânn.*

Durable, باقي *bâqy*, دايم *dâym*, ثابت *thâbet*, جالد *djâled*, موقف *mouaqqef*, مستعمل *mosta'-mel*, واقف *ouâqef.*

Durant, ما دام *mâ dâm*, بينما *bayn-mâ*, في وقت *fy ouaqt.*

— Durant ce temps, مادام هذا الزمان *mâ dâm hadâ 'z-zemân*, في مدّة تلك الايام *fy meddéh tilk êl-âyâm.*

— Durant ma vie (ma vie durant), طول حياتي *toul hayât-y.* مدّة حياتي *meddét hayâty*, طول عمري *toul a'mr-y.*

Il a Durci, شدّد *chedded*, صلّب *sallab*, نشّف *naschaf.*

— Il a Durci comme une pierre (*Voy.* Il a Pétrifié).

— Il s'est Durci, يبس *yabess*, نشف *nechef*, اشتدّ *êch-tedd.*

— La terre est Durcie, الارض صلبه *êl-ârd selbéh.*

Il a Duré, دام *dâm*, وقف *ouaqef*, بقا *baqä*, بقي *baqä*, *ba-qey*, ثبت *thebet*, استعمل *êsta'mel*, تثبّت *tetheblét*, *tessebbét.*

— Cela ne Durera pas, هذا ما له اقامه *hadâ mâ le-ho îqâméh.*

Durée, دوام *daouâm*, بقا *be-qâ*, مدا *medâ*, مده *meddéh*, دوم *doum*, اقامه *îqâméh*, استمرار *îs-timrâr*, طول *toul.*

Durement, صعبًا *sa'bânn*, شديدًا *chedydânn.*

Dureté, شدّيه *cheddyéh*, صلابه *salâbéh*, يبوسه *yeboussah*, صعبه *sou'oubéh.*

— de cœur, تخشين *tekhchyn*, قسوه *qassouéh*, عنف *eu'nf.*

Durillon, ثالوله *talouléh*, pl. ثواليل *teouâlyl.*

Dynastie, دوله *douléh*, *dou-lah*, plur. ادوال *âdouâl*, دول *doual*; مملكه *memlekéh.*

Dyssenterie (*Voyez* Dissenterie).

Dystique (*Voyez* Distique).

Dysurie, حصران ذا البول *housrân dê-'l-boul.*

E

E ; cette cinquième lettre de l'alphabet français n'existe pas dans l'alphabet arabe, et sa valeur s'exprime tantôt par le signe-voyelle *fathah*, tantôt par le signe-voyelle *kesrah* (*Voyez* ces mots).

Eau, ماء *mâ*, pl. مياه *myâh*, امياه *âmyâh*; ميه *moyéh*, مويه *mouyéh* (en berbere امسن *âmenn*, *êmann*, انان *ânânn*).

— Eau naturelle, مويه خام *moyéh khâm*.

— Eau douce, مويه حلوه *moyéh halouéh*, مويه عدبه *moyéh o'dbéh*, *moyéh i'dbéh*, ما عدب *mâ a'deb*.

— Eau pure, مويه صافيه *moyéh sâfyéh*, ما رايق *mâ râyq*.

— Eau distillée, ما مستخرج *mâ mostakhredj*.

— Un peu d'Eau, شويه متاع الما *chouyéh metâ' 'l-mâ*.

— Porteur d'Eau, كراب *guerrâb*, ساقى *sâqy*, سقا *saqqâ*.

— Pot à l'Eau (*V.* Aiguière).

— Jet d'Eau, فسقيه *fasqyéh*.

— Eau de rose (*Voyez* Rose).

— Eau-forte, ما الحل *mâ-'l-hall*.

— Eau-de-vie, عرقى *aaraqy*.

Il s'est Ébahi (*Voyez* Il s'est Étonné).

Ebat, تنزيه *tenezyéh*, صفا *safâ* (*Voyez* Amusement).

— Il a pris ses Ebats, نزه *nezzah*, شم الهوا *chemm êl-haouâ* (m. à m. il a respiré l'air); انشرح *êncharah*, انبسط *ênbassatt*, عمل الصفا *a'mel ês-sofâ* (*Voyez* Il s'est Amusé, Il s'est Diverti).

Ebauche (*Voyez* Brouillon).

Il a Ebauché, سود *saoued*, رسم *ressem*.

Ébène, Ebénier, ابنوس *êbenouss*, *âbenouss*, ابانوس *âbânouss*, ابريوس *âbryouss*, بابلوس *yâblouss*, ساج *sâdj*.

Eblis (*Voyez* Diable).

Ebloui, مجهر *modjehher*.

Il a Ebloui, جهر *djahhar*, غبش *ghabbach*, ابهر *âbhar*.

Eau forte ماء برقه

— Il a été Ebloui, بهر *beher*, انبهر *enheher*, تجهر *tedjehher*.

EBLOUISSANT, باهر *bâhir*.

EBLOUISSEMENT, بهر *behr*, جهرة *djeherah*, غبش *ghabéb*, دوخة *deoukhah*.

Il a EBORGNÉ, قور عين *qaouar a'yn*, بخص عين *bakhass a'yn*.

Il s'est EBOULÉ, طاح *tâh*.

Il a EBRANCHÉ, شهل *chahhal*, زبر *zabar*.

EBRANCHEMENT, زبر *zabr*.

EBRANLÉ, منفوض *manfoudd*.

Il a EBRANLÉ, زعزع *za'za'*, زلزل *zelzel*, نفض *nefedd*, نزع *nezaa* (*Voyez* Il a AGITÉ).

— L'enfer tout entier ne pourrait les Ebranler, جهنم كلها ما تقدر تزعزعهم *djehennam koull-hâ mâ teqder teza'za'-houm*.

— Il a été Ebranlé, تزلزل *tezelzel*, تزعزع *teza'za'*, اضطرب *édtarab*, *éttarab*.

ÈBRE (fl. d'Esp.), ابرة *Êbrah*.

EBRÉCHÉ, مبخوش *mabkhouch*, منجور *mandjour*.

EBULLITION (*Voyez* BOUILLONNEMENT, BOUILLON).

— du sang, حرارة الدم *herârét éd-damm*, دموية *damouyéh*.

ÉCAILLE, قشرة *qechrah*, قشر *qechr*, pl. قشور *qechour*; سدف *sadaf*.

— de poisson, قشير الحوت *qechyr él-hout*, بشير ذا لحوت *bechyr dê-'l-hout*.

ECAILLÉ, مقشور *maqchour*.

ECARLATE, برفير *borfyr*, اشكرناط *échkernâtt*, بفير *bafyr*, قرمز *qermez*, سكرلات *sikarlât*.

A l'ECART, منفرداً *menferedânn*.

Il a ECARTÉ, ابعد *ébaad*, دفع *défa'*, فرد *ferred*.

— Il s'est Ecarté, استبعد *éstebaad*, انفرد *énfered*.

ECERVELÉ, بلا عقل *belâ a'ql*, خباط *khabbât*, ناقص العقل *nâqess él-a'ql*, مبهلل *mobehlal* (*Voyez* ETOURDI, IMBÉCILLE, FOU).

ECHAFAUD, ECHAFAUDAGE, دفة *deffét*, plur. دفات *deffat*; تخت *takht*, pl. تخوت *tokhout*; سقالة *seqâlah*, pl. سقالات *seqâlât* (*Voy.* ESTRADE).

ECHALAS, ساموك *sâmouk*, pl. سواميك *souâmyk*.

ECHANGE (*Voyez* CHANGE).

— En Echange, عوض *a'oudd*

من عوض *a'nn a'oudd*, بدال *bedâl*, عوضا *a'ouddânn*.

Il a ECHANGÉ, عوض *a'ouadd*, دايش *dâyach* (*Voyez* Il a CHANGÉ).

ECHANSON, ساقى *sâqy*, plur. ساقيين *saqyyn*, صبّاب *sabbâb*.

ECHANTILLON, عينه *a'ynéh*.

Il a ECHAPPÉ, il s'est Echappé, خلص *khalass*, افلت *éflat*, فلت *falat*, زمط *zamett*, زمق *zama*.

— Il a fait Echapper, فلّت *fallat*, زمّق *zammaq*.

— Il s'est Echappé du danger où il était, خلص من الخطر الّى كان فيه *khalass min él-khattr élly kân fy-hi*.

— Ils se sont Echappés de la prison, خلصوا عن الحبس *khalassoû a'nn él-habs*.

— Qui laisse Echapper l'occasion n'en retrouve pas de pareille, من خلّى يفوت المحل لايلاقى مثلهُ *min khalley yfout él-mehal lâ ylâqy methl-ho*.

— Il n'Echappera pas de mes mains, ما ينخلص من يدى *mâ ynkhaless min yd-y*.

Il a ECHAUDÉ, صمط *samatt*.

ECHAUFFÉ, مسخن *mosakkhen*, (*Voyez* CHAUD).

Il a ECHAUFFÉ (*V.* Il a CHAUFFÉ).

— Il s'est Echauffé, تسخن *tessakkhen* (*V.* Il est devenu Chaud, Il a eu Chaud).

ECHAUFFEMENT, تسخين *teskhyn* (*Voyez* CHALEUR).

ECHÉANCE, ميجال *mydjâl*.

ECHEC, عكس *a'ks* (*Voyez* ACCIDENT, ADVERSITÉ, CALAMITÉ, DÉFAITE).

— Jeu d'Échecs, شطرنج *chattrendj*, *chattroug*, صترنج *satrondj*, *satrong*.

— Il a joué aux Echecs, لعب شطرنج *laab chattrendj*.

ECHELLE de bois, سلوم *soulloum*, سلم *soullem*, *sellem*, plur. سلاليم *selâlym*, سلالم *selâlem*.

— de corde (*Voyez* CORDE).

— de carte géographique, مقياس *moqyâss*.

— (port), سقاله *seqâlah*, اسكله *éskelah*.

— Les Echelles du Levant, سقالات برّ الشرق *seqâlât barr éch-Cherq*.

ECHELON (*Voyez* DEGRÉ).

ECHEVIN, عيان *a'yân*.

ECHIQUIER, لوح شطرنج *louh chattrendj*, تخت الصترنج *lakht és-satrondj*.

Echo, دعوبه *da'ouyéh*, داويه *dâouyéh*, صدا *sedâ*.

Il a Echoué, انكسر *ênkesser*.

Il est Echu, حصل *hassel*, وقع *ouaqaa*, جرى *djerä*, *djerey*.

Ecija (v. d'Esp.), استجه *Êstidjah*.

Eclair, برق *barq*, *baraq*, pl. بروق *bourouq* (en berb. البرقيت *êl-barqyt*), (Voyez Foudre).

Eclairage, تنوير *tenouyr*.

Il a Eclairci (au propre), جلا *djelâ*, *galâ*, طلا *talâ*.

— (au fig.), بيّن *beyen*, *bayan*, فسر *fassar* (V. Il a Commenté).

Eclaircissement, بيان *beyân* (Voyez Commentaire).

Eclairé, منوّر *menaouer*.

Il a Eclairé (v. a), نوّر *naouer*.

— (v. neutre imp., il a fait des éclairs), برق *baraq*.

— Il Eclaire, دنيا يبرق *dounyâ ybrouq*.

Eclaireur, چارقاجى *tchârqâdjy*.

Eclanche (Voyez Gigot).

Eclat (lumière), (V. Clarté, Brillant).

— (bruit), (Voyez ce mot).

— (rupture), كسار *kissâr*.

— (morceau, fragment), (Voy. ces mots).

— de bois (Voyez Copeau).

— de rire, قهقهه *qahqahah*.

— de tonnerre, صاحقه *sâhqah*, صاعقه *sâ'aqah*.

Eclatant (lumineux), ناير *nâyr* (Voyez Brillant).

Il a Eclaté (il s'est brisé en éclats), تكسر *tekasser* (Voyez Il s'est Brisé).

— (il a luit), نار *nâr* (Voyez Il a Brillé).

Eclipse, تكسيف *teksyf*, كسف *kesf*, تخسيف *tekhsyf*, انكساف *ênkissâf*.

—de soleil, كسوف الشمس *koussouf êch-chems*, كسوف ذا الشمس *koussouf dê-'ch-chems*.

— de lune, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qamar*.

Eclipsé, مكسوف *maksouf*, منكسف *monkessef*, منخسف *monkhessef*.

Il a Eclipsé, كسف *kassaf*, خسف *khassaf*.

Ecliptique, طريق الشمس *taryq êch-chems*.

Eclisse, جبارة *djebâréh*, جبيرة *djebyréh*.

Eclopé, طوبال *toubâl*, طوپال *toupâl* (Voyez Boiteux).

Il est Eclos, تولد *teouelled*.

Ecole, مكتب *mekteb*, *maktab* (Voy. Collège).

Ecolier, متعلّم *motaallem*, مستعلم *mostaalem*, مشدود *mech-doud* (*Voyez* Disciple, Etudiant).

Econome, مقصد *maqsèd*, قاصد *qâssed*, ماسك *mâssek*.

— L'Econome d'une maison, وكيل النخرج *oukyl êl-khardj*.

Economie, قصد *qasd*, امساك *îmsak*.

Economisé, مقصود *maqsoud*, ممسوك *mamsouk*.

Il a **Economisé**, قصد *qassed*, قصت *qasset*, توفر *teouaffer*, مسك *massak*.

Ecorce, جلد *djeld*, *gueld*, قشر *qechr*, pl. قشور *qechour*.

Ecorché, مجلّد *modjelled*, مسلوخ *masloukh*.

Il a **Ecorché**, سلخ *salakh*, *selekh*, جلد *djellad*.

Ecorchement, **Ecorchure**, سلخ *selkh*, تسليخ *teslykh*.

Ecorcheur, سلاخ *sellâkh*, جلاد *djellâd*.

Il s'est **Ecoulé**, تصبّب *tes-sabbeb*, مضى *maddü* (*Voyez* Il a Coulé).

Il a **Ecouté**, سمع *samaa*, استمع *êstema'*, تصنت *tessannet*.

— Il a Ecouté attentivement, كسر اذنه *kassar oûdn-ho* (m. à m. il a brisé son oreille).

— Ecoute! اسمع *êsma'!* (en berbere أسلّ *êssill*).

— Ecoute-les! انصنت عليهم *ênsennét a'lay-houm!*

— Ecoutez-moi bien attentivement! اكسروا اذنكم عليّ *ôksoroû oûdn-ekoum a'lay-y!*

— Tu ne veux pas m'Ecouter, ما تقبلشي كلامي *mâ teqbel-chy kelâm-y* (m. à m. tu n'accueilles pas mes paroles).

Ecrasé, مفشّخ *mofaschekh*.

Il a **Ecrasé**, فشخ *faschakh*.

Ecrevisse, سرطان *sertân*, pl. سراطين *serâttyn*.

— Ecrevisse de mer (*Voy.* Homard).

— L'Ecrevisse (signe du zodiaque), (*Voyez* Cancer).

Il s'est **Ecrié** (*Voy.* Il a Crié).

Ecrin, مجرّ *medjarr* (*Voyez* Boête).

Ecrit, مكتوب *maktoub*.

Il a **Ecrit**, كتب *katab*, انشا *ênchâ*.

Ecris! (imp.) اكتب *êkteb*, *ôktob*, *êktob*, كتب *ktob!* (en berbere أوري *oûry!*)

— Il a fait Ecrire, كتّب *kattab.*

— Papier à Ecrire (*Voyez* PAPIER).

ECRITEAU, كتابه *kitâbéh.*

ECRITOIRE (*Voyez* ENCRIER).

ECRITURE, خط *khatt, khett, khitt*, pl. خطوط *khottoutt*, كتب *katb, ketb*, كتبه *katbéh*, كتيبه *katybéh*, كتابه *kitâbéh*, تحرير *tahryr.*

ECRIVAIN, كاتب *kâteb*, plur. كتبا *kotebâ*, كتبه *ketebéh*; كتّاب *kottâb*; خطّاط *khattâtt* (*Voy.* AUTEUR, COPISTE).

ECROUELLES, حوصله *haouslah*, صراجه *sirâdjah.*

Il s'est ECROULÉ (*Voyez* Il a CROULÉ).

ECRU, خام *khâm.*

ECU (monnaie), اسكودى *éskoudy*, شكط *chekott*, pl. شكوط *chekoutt*; ريال *ryâl*, pl. ريالات *ryâlât*; كرش *kirch*, pl. كروش *kourouch*; كروشه *grouchah*, plur. كروش *gourouch*; غروشه *ghrouchah*, pl. غروش *ghourouch.*

— Deux Ecus, رپالين *ryâléyn*, غروشين *ghrouchéyn.*

— Ecu (bouclier), (*Voyez* ce mot).

— (armoiries), (*Voyez* ce mot).

ECUEIL, ترش *terch*, pl. تروش *tourouch.*

ECUELLE, زبديه *zebdyah, zebdyéh, zobdyah*, plur. زبادى *zebâdy.*

— Ecuelle de bois, قصع *qassaa* (*Voyez* JATTE, SÉBILLE.)

ECUMANT, ECUMEUX, رغاوى *raghâouy.*

ECUME, رغوه *raghaouah*, كشكوشه *kouchkouchah.*

Il a ECUMÉ, رغا *raghâ*, رغى *raghey.*

ECUMEUR de mer (*Voyez* CORSAIRE, PIRATE).

ECUREUIL, سنجاب *sindjâb.*

ECURIE, روا *reouâ*, روه *reouah*, اصطبل *éstabl*, اسطبل *éstâbel*, اخور *âkhour.*

— Garçon d'Ecurie (*Voy.* PALEFRENIER).

ECUSSON (*Voyez* ARMOIRIES).

ECUYER, فارس *fâress*, ركبدار *rekebdar*, سلاحدار *selâhdar*, مير اخور *myr-âkhour.*

EDEN (le paradis terrestre), الجنه *él-djennéh.*

EDESSE (v. de Syrie), الرها *ér-Rohâ.*

EDIFICE (*V.* BATIMENT, CONSTRUCTION).

Il a EDIFIÉ (bâti), (*V.* ce mot).

EDIFICATEUR, بانى *bâny*.

EDIT, امر *âmr*, pl. اوامر *âouâmer*; فتوه *fetouah*, خط شريف *khatt-cheryf*.

EDRIS (n. pr.), (*Voy.* ENOCH).

EDUCATION, تربيه *terbyah*, *terbyéh*, ادب *âdeb*.

EFFACÉ, مذروب *mazroub* (*V.* BIFFÉ).

Il a EFFACÉ, محى *mahä*, *mahey*, ذرب *darab*, *zareb*. (*Voyez* Il a ANNULLÉ).

EFFECTIF, مكوّن *mokaouen* (*V.* CERTAIN).

EFFECTIVEMENT, بالحقه *bi-'l-haqqah* (*Voyez* CERTAINEMENT, ASSURÉMENT).

Il a EFFECTUÉ, افعل *éfaal*.

EFFÉMINÉ, مونث *mouanneth*, *mouanness*, مخنث *moukhanneth*, *mokhanness*.

Il a EFFÉMINÉ, انث *ânnath*, *ânnats*, *ânnass*.

EFFET, فعل *feel*, pl. افعل *éfeel*, عمل *a'ml*, نتيجه *netydjéh*, فاعله *fâ'iléh*.

— (billet, lettres de change), (*Voyez* ces mots).

— En Effet, فى الواقيع *fy 'l-ouâqy'* (*Voyez* EFFECTIVEMENT).

— Ces ordonnances ne feront pas bon Effet, ذولى الاوامر لا يخرجوا بخير *douly 'l-aouâmer lâ ykhradjoû be-kheyr*.

— Effets, روبا *roubâ*, مال *mal*, املاك *âmlâk* (*Voyez* HARDES, MEUBLES, PROPRIÉTÉS).

EFFENDY, افندى *éfendy*.

EFFICACE, قادر *qader*, مقتدر *moqtader*, كافى *kâfy*, موثر *mouessir*, فاعل *fâ'il*, عامل *a'âmil*.

EFFICACEMENT, محكم *mouhkem*, كافيا *kâfyânn*.

EFFICIENT, فاعلى *fâ'aly*.

— Cause Efficiente, عله فاعليه *i'lléh fâ'alyéh*.

EFFIGIE (*Voyez* PORTRAIT).

EFFILÉ (*Voyez* FRANGE).

Il s'est EFFORCÉ, جهد *djehed*, اجتهد *édjtehed*, *égtehed*.

EFFORT, اجتهاد *îdjtihâd*, جهد *djehd*, *djouhd*, pl. جهود *djouhoud*.

— Il a employé tous ses Efforts, اخدم بجميع جهده *ékhdem be-djemy' djouhd-ho*.

EFFRACTION, هرس *hers*, *hours* (*Voyez* BRISEMENT, BRISURE).

EFFRAYANT, فزيع *fezy'*, فجّيع *feddjy'*, مفجّع *mefeddji'*.

EFFRAYÉ, مفجّع *mofedjè'*, متخوف *matkhaouf*, مفزّع *mofezzè'*, مرهوب *marhoub* (*V.* CRAINTIF).

Il a EFFRAYÉ, فزّع *fezzaa'*, فجّع *faddjaa*, راع *râ'*, خيّف *khayyaf*.

— Il s'est Effrayé, انفزع *ênfedja'*, ارتاع *êrtâ'* (*V.* Il a CRAINT).

EFFROI, تفزيع *tefzy'*, روع *raou'*, روعه *raou'ah* (*Voyez* CRAINTE).

EFFRONTÉ, غير الحيا *ghayr êl-hayâ*, قليل الحيا *qalyl êl-hayâ*.

EFFROYABLE (*V.* EFFRAYANT).

EFFUSION, صبّ *sabb*, صبّه *sebbéh*, افراغ *ifrâgh*.

—Effusion de sang, سفك الدمّ *sefk êd-damm*.

EGAL, سوا *saouâ*, مسوى *mesaouey*, متساوى *motsâouy*.

— Cela m'est tout à fait Egal, ما على بالى شى *mâ a'lä bâl-y chy*.

Il a EGALÉ, سوى *saouä*, *saouey*, ساوا *sâouâ*.

EGALEMENT, سوا سوا *saouâ-saouâ*, بالسويه *be-'s-souyéh*.

EGALITÉ, تسويه *tessaouyah*, *tessouyéh*, سويه *saouyéh*.

EGARD, خاطر *khâttr*, *khâttir*, وقر *ouqer*, كرامه *kerâmih*, تفضيل *tefdyl*.

— A ton Egard, فى حقك *fy haqq-ak*, فيك *fy-k*.

— Par Egard pour lui, بخاطرهُ *be-khattr-ho*, من شانهُ *min chân-ho*, مشانهُ *michân-ho*, بكرامتهُ *be-kerâmit-ho*, لخاطرهُ *li-khâttr-ho*.

— Il a eu Egard à mes paroles, ردّ بالهُ لكلامى *redd bâl-ho li-kelâm-y*.

—J'ai eu pour vous des Egards, فضّلتكم *faddalt-koum*..

EGARÉ, ضايع *dây'*, مضيّع *moddayy'*, تالف *tâlef*.

Il a EGARÉ, ضيّع *dayya'*, اتلف *êtlaf*.

—Il s'est Egaré, تاه *tâh*, تلف *telef*, ضاع *dâa'*.

EGAREMENT, تيه *tyéh*, *tyh*.

— Vallée de l'Egarement (lieu d'Egypte), وادى التيه *Ouâdy 't-Tyh*.

EGAYÉ, فارح *fâréh*, مفرّح *moferréh*.

Il a EGAYÉ, فرّح *ferrah*.

— Il s'est Egayé, فرح *ferah*, افرح *êfrah*, تفرّح *teferréh*.

EGLISE, كنيسه *kenyssah*, *konaysséh*, pl. كنايس *kenâyss*, *kanâyss*; دير *déyr*, pl. ديوره *dyourah*.

EGORGÉ, مذبّح *modabbéh*, مقطول *maqtoul*.

Il a EGORGÉ, قطل *qattel*, دبح *dabah*, دبّح *dabbèh*.

— Egorge! (imp.) اذبح *édbèh!* (en berbere ارلو *ézlou!*)

EGOUT, بلوعه *bellou'ah*, plur. بلاليع *belâly'*.

EGRATIGNÉ, مظفر *modaffer*.

Il a EGRATIGNÉ, ظفر *daffer*.

EGRATIGNURE, تظفير *tedfyr*.

EGYPTE, برّ مصر *barr Masser*, برّ المصر *barr él-Masr*, مصر *Masser*, *Masr*, *Mesr*, الاقاليم المصريه *él-âqâlym él-Masryéh*.

— Haute-Egypte, الصعيد *és-Sa'yd*.

— Basse Egypte, الريف *ér-Ryf*, البحريه *él-Baharyéh*, *él-Bahryéh*.

EGYPTIEN, مصرى *masry*, *mesry*, pl. مصريين *masryyn* (*V.* COPHTE).

EH! (interj.) يا *ya!* ايها *éyohâ*, اح *âkh*, ده *deh!*

Il s'est ELANCÉ, صدم *sadam*, رمى نفسهُ *ramä nafs-ho*.

ELARGI, موسّع *mouessè'*, معرّض *mo'arredd*.

— (mis en liberté), مسرّح *mossarrèh*.

Il a ELARGI, وسّع *ouassaa*, *ouassè'*, اعرض *â'radd*.

— (il a mis en liberté), سرّح *sarrah*.

ELARGISSEMENT, توسيع *touessy'*, تعريض *tea'rydd*.

— (mise en liberté), تسريح *tesryh*.

ELCHE (pl. d'Esp.), الش *Êlch*.

ELECTION (*Voyez* CHOIX).

ELECTUAIRE, تنقيه *tanqyoh*, رب *robb*.

ELÉGAMMENT, لطيفًا *laltyfânn*, ظريفًا *zeryfânn*.

ELÉGANCE, لطيفه *lattyféh*, ظرافه *zerâféh* (*Voy.* AGRÉMENT).

ELÉGANT (*Voyez* AGRÉABLE, BIEN FAIT).

ELÉMENT, اصل *âsl*, pl. اصول *oussoul*, ركن *rokn*, plur. اركان *ârkân*.

ELÉPHANT, فيل *fyl*, pl. افيال *âfyâl*, فيال *fyâl*.

— Dent d'Eléphant, سن الفيل *sinn él-fyl*.

ELÉPHANTIASIS, جذام *djoudâm*, داء الفيل *dâ 'l-fyl*.

ELÉPHANTINE (île de la h. Eg.), جزيرة اسوان *djezyrét-Assouân*.

ELÉTHUYA (anc. v. d'Egypt.), الكاب *él-Kâb*.

ELÉVATION, رفاعه *refâ'ah* (*V.* ERECTION).

ÉLÈVE, مرتّب *moratteb* (*Voyez* DISCIPLE, ECOLIER, APPRENTI).

ELEVÉ (haussé), مقوم *meqoum*, مرفوع *merfou'*, رفيع *refy'* (*Voyez* HAUT).

— (nourri), مرتّب *moratteb*.

— Bien Elevé, متأدّب *motádd-deb*.

— Mal Elevé, غير متأدّب *ghayr motaddeb*, قليل الادب *qalyl él-ádeb*.

Il a ELEVÉ (mis en haut), رفع *rafaa*, اقام *áqâm*.

— (donné de l'éducation), رتّب *ratteb*, ادّب *áddeb*.

— (nourri), ربّى *rabbä*.

— Il a été Elevé en dignité, كبر في دراجه *kabar fy derâdjeh*.

ELIE (n. pr.), اليا *Élyâ*.

ELIF (*Voyez* A).

ELIXIR, الاقصير *él-êqsyr*, اقصير *êkhsyr*, الاكسير *él-eksyr*.

ELLAHOÛN (v. d'Egypt., l'anc. *Ptolemaïs Arsin.*), اللاهون *Élâhoun*.

ELLE, هي *hy*, *hye*, *hya*.

— Elle-même, هي بنفسها *hye be-nefs-hâ*, هي بذاتها *hye be-zât-hâ*.

— A Elle, لها *le-hâ*, *li-hâ*, ليلها *lyl-hâ*.

— Elles, هم *houm*, همن *houman* (هنّ *houan* en arabe littéral).

— Elles-mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ânfous-houm*, هنّ بذاتهن *houan be-zât-houan*.

ELOGE, مدح *medh*, حمد *hamd*, شكر *chokr*, pl. شكور *chekour*.

— Il a donné des Eloges (*Voy.* Il a LOUÉ).

ELOIGNÉ, بعيد *be'yd*, *ba'yd*, باعد *bâ'id*.

Il a ELOIGNÉ, بعّد *ba'ad*, ابعد *êbaad*.

— Il a été Eloigné, بعد *ba'd*.

ELOIGNEMENT, بعاد *bi'âd* (*Voy.* DISTANCE).

ELOQUEMMENT, بالفصاحه *be-'l-fessâhah*.

ELOQUENCE, فصاحه *fessâhah*.

ELOQUENT, فصيح *fassyh*, plur. فصاح *fassâh*.

ELU, مختار *mokhtâr*.

Il a ELU (*Voyez* Il a CHOISI).

EMAIL, جاز *djâz*, مينا *mynâ*.

EMANCIPATION, اطلاق *itlâq*, تسريح *tesryh*.

EMANCIPÉ, مطلوق *matlouq*.

Il a EMANCIPÉ, اطلق *étlaq*, سرّح *serrah*.

— Il s'est Emancipé, تعدّى الحدود *te'addey 'l-hadoud*.

EMBALLÉ, مستف *mostaff*.

Il a EMBALLÉ, استف *ėstaff*.

Il s'est EMBARQUÉ, ركب المركب *rekeb ėl-merkeb*.

EMBARRAS, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; صدعة *sada'ah*.

EMBARRASSANT, صادع *sâdė'*.

EMBARRASSÉ, مصدوع *mesdou'*.

Il a EMBARRASSÉ, صدع *sada'*.

— Tu abattras cette tente qui nous Embarrasse, هذه الخيمه التي صدعتنا تطيحها *hadéh 'l-kheyméh ėlly sada't-nâ tettyyh-hâ*.

EMBELLI, مجمّل *modjemmel*, مزين *mozéyn*, محسّن *mohassen*.

Il a EMBELLI, جمّل *djammal*, حسّن *hassan*; زيّن *zayyen*.

EMBELLISSEMENT, تجميل *tedjemyl*, زينه *zeynéh*.

EMBOUCHURE d'un fleuve, فمّ *foumm* (*Voyez* BOUCHE).

EMBOURBÉ (*Voyez* BOUEUX, CROTTÉ).

Il a EMBOURBÉ, اوحل *ėouhal* (*Voy*. Il a CROTTÉ).

— Il a été Embourbé, نطيّن *tetteyyenn*.

EMBRANCHEMENT de chemins (*Voy*. CARREFOUR).

EMBRASÉ (*Voyez* BRULÉ).

— Charbon Embrasé (*Voyez* Charbon ardent).

Il a EMBRASÉ (*Voyez* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ).

EMBRASEMENT, اشعال *ėchi'âl*, *ėcha'al*, حرقه *hareqah*.

Il a EMBRASSÉ, عانق *a'ânaq*, باس *bâss*.

— Elle a Embrassé sa mère et l'a couverte de baisers, عانقت امها و كثرت بالبوس عليها *a'ânaqét ômm-hâ ou-ketherét be-'l-bouss a'lay-hâ*.

EMBRASSEMENT, بوس *bouss*, عانقه *a'âneqah*.

EMBRYON, جنين *djenyn*, جني *djeny* (*Voyez* AVORTON).

EMBROUILLÉ, مخلوط *makhloutt*, مفسّد *mofassed*.

Il a EMBROUILLÉ, فسّد *fassad* (*Voyez* Il a BROUILLÉ).

EMBUCHE, تكمين *tekmyn*.

— Il a dressé des Embûches, كمّن *kammen*.

EMERAUDE, زمرد *zemroud*, *zomrod*, زمرّد *zemerred*, زبرجد *zeberdjed* (en berbere سيدي *seydy*).

Emesse (v. de Syrie), حمص *Hems*.

Il a Emigré, رحل *rahal*, ارتحل *értehâl.*

Eminence (*Voyez* Hauteur).

— Son Eminence (t. honor.), (*Voyez* Son Altesse).

Eminent (*Voyez* Haut).

Emir (*Voyez* Prince).

Emmaillotté (*Voyez* Enveloppé).

Il a Emmaillotté (*Voyez* Il a Enveloppé).

Emmené, مرفوع *merfou'.*

Il a Emmené, رفع *rafa'.*

Emotion, تحريك *tahryk.*

— du cœur, رقة القلب *riqqét él-qalb.*

Empalé, مخزوق *makhzouq.*

Il a Empalé, خزق *khazaq*, خزق *khazzaq*, خوزق *khaouzaq.*

— Il a été Empalé, خُرق *khouzeq*, انخـزق *énkhezeq*, تخوزق *tekhouzaq.*

Empan, شبر *chebr*, pl. اشبار *échbâr.*

— Deux Empans, شبرين *chebréyn.*

Il s'est Emparé, مسك *missek*, تملك *temellek.*

Empêché, ممنوع *memnou'.*

Il a Empêché, منع *mena'*, *manaa*, امتنع *émtinaa.*

— Je ne puis m'Empêcher de t'aimer, لازمني نحبك *lâzoum-ny nehobb-ek.*

— Il ne put s'Empêcher de rire, لا يستطيع ان لا يضحك *lâ ystaly' énn lâ yeddahak.*

Empêchement, منع *menè'.*

Empereur, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*; بادشاه *pâdichâh*, *pâdchâh*, بادشا *bâdchâ* (en berbere اكليد *aguillyd*).

Empire, دولة *doulah*, *douléh*, مشيخة *mochykah* (*V.* Royaume).

Emplatre, مرهم *merhem*, لزقة *lazqah*, لصقة *lousqah*, ضماد *demâd.*

— Il a mis un Emplâtre, ضمد *damed.*

Emplette (*Voyez* Achat).

— Il a fait une Emplette (*Voy.* Il a Acheté).

Empli, مملو *memlou*, ممتلي *memtely*, ملان *melân*, معمر *mo'ammer.*

Il a Empli, ملا *melâ*, املا *émlâ*, امتلا *émtelâ*, عمّر *a'mmar.*

— Emplis! املي *émly!* (en berbere چار *tchâr*).

Emploi (usage), استعمال *isti'mâl.*

— (charge, fonction), (*Voyez* ces mots).

— (occupation), شغل *choghl.*

Employé (mis en usage), مستعمل *mosta'mel.*

— (commis), (*Voyez* ce mot).

Il a Employé, استعمل *ésta'mel*, شغل *chagghal.*

Empoisonné, مسمّم *mosammem.*

— Vent Empoisonné et pestilentiel, سموم *samoum.*

Il a Empoisonné, سمّ *semm*, سمّم *semmem, sammem.*

— Il a été Empoisonné, تسمّم *tesammem.*

Empoisonnement, تسميم *tesmym.*

Emporté, مرفوع *merfou'.*

— de colère, غاضب *ghâddeb* (*Voyez* Colère, qui est en Colère).

Il a Emporté, رفع *refa'.*

— Il s'est Emporté de colère (*Voyez* Il s'est mis en Colère).

— Il l'a Emporté sur les autres, قهر على بعضهم *qahar a'lä ba'd-houm.*

Emportement, مغضوب *maghdoub* (*Voyez* Colère).

Empreint, مطبوع *metbou'*, مختوم *makhtoum.*

Il a Empreint, طبع *tabaa*, ختم *khatam.*

Empreinte, طبع *tobè'.*

Empressé, عجيل *a'djyl*, مستعجل *mesta'djel.*

Il s'est Empressé, اسعجل *ésta'djel.*

Empressement, عجل *a'djl*, *a'djel*, *a'guel.*

— Avec Empressement, عجلاً *a'djelânn*, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *be-'l-a'guel.*

Emprisonné, محبوس *mahbouss*, مسجون *masdjoun.*

Il a Emprisonné, سجن *sedjen*, حبس *habass*, حابس *hâbess.*

Emprisonnement, سجون *soudjoun*, حبس *habs*, سجن *sedjn.*

Emprunt, سوال *souâl*, تسليف *teslyf.*

Il a Emprunté, سال *sâl*, تسلّف *tessellef*, استلف *éstelef*, اخذ بالدين *âkhad be-'d-déyn*, استقرض *éstaqradd.*

— Il a Emprunté à intérêts, تسلّف بالفايدة *tessellef be-'l-fâydéh.*

Emu, محرّك *moharrek.*

Il a Emu, حرّك *harrak.*

— Il a été Emu, تحرّك *teharrak*.

En (prép.), فى *fy*, بـ *be*, الى *ilä* (*Voyez* Dans).

— Je demeure En ville, نسكن فى المدينه *neskoun fy-'l-medynéh*.

— Je vais En mer, نسير الى البحر *nessyr ilä 'l-bahar*.

— En bas (*Voy*. Bas).

— En dedans, من داخل *min dkhel* (*Voy*. Dedans).

— En dehors, من خارجاً *min khârdjânn* (*Voyez* Dehors).

— En dessous (*Voy*. Dessous).

— En dessus (*Voy*. Dessus).

— En Dépit (*Voyez* Dépit).

— En faveur (*Voy*. Faveur).

— En présence (*Voyez* Présence).

— En vertu de (*Voyez* Vertu).

— En déjeunant, فى الفطور *fy 'l-fottour*.

— Il a agi En ami, فعل كيف صاحب *faal kyf sâheb*.

— Il s'est En allé, مضى *maddä*, انصرف *ênsaraf* (*Voyez* Il s'en est Allé, Il est Parti).

En (pron.), منهُ *min-ho*, عنهُ *an ho*, منها *min-hâ*, منهم *min-houm*.

— En reviens-tu? ترجعشى منهُ *terdja'-chy min-ho?*

— En veux-tu? تحبّشى منهُ *tehobbe chy min-ho?*

— Il vous En donnera, يعطى لكم منهُ *ya'ty le-koum min-ho*.

— Qu'En dis-tu? اش تقول منهُ *êch teqoul min-ho?*

Encan, بيعه *beya'ah*, دلال *dalâl*.

Il a Enceint (*Voyez* Il a Entouré).

Enceinte (subst.), (*Voy*. Circonférence, Circonvallation).

— (adj. fém.), حابله *hâbeléh*, حبله *habléh*, حامله *hâmeléh*.

— Elle a été Enceinte, حملت *hamelét*, حبلت *habelét*.

Encens, لبان *lebân*, *lobân*, لوبان *loubân*, البان *êlbân*.

Encensoir, مبخور *mebkhour*, مبخره *mebkhorah* (*Voyez* Cassolette).

Enchaîné, مقيّد *moqayyed*.

Il a Enchaîné, قيّد *qayyad*, سلسل *selsel*.

Il a Enchanté (par magie), رقى *raqqä*, *raqqey*.

— (fait plaisir), عجّب *a'ddjab*.

ENCHANTEMENT magique, رقوه *reqouéh.*

— (plaisir), تعجيب *ta'djyb.*

ENCHANTEUR (*V.* MAGICIEN).

— de serpens, حاوى *hâouy.*

ENCHÉRI, غالى *ghâly.*

Il a ENCHÉRI (v. a.), غلّى *ghal-ley.*

—(v.n.), il est Enchéri, غلا *ghalâ.*

— Le blé est Enchéri de trois pour cent, غلا القمح بثلاثه فى الميه *ghalâ 'l-qaméh be-thelâtthéh fy-'l-myéh.*

ENCHIFFRENÉ, مزكوم *mezkoum.*

ENCLIN, مايل *mâyl*, قاصد *qâssed.*

— Il a été Enclin, مال *mâl*, قصد *qassad.*

ENCLOS (subst.), سياج *syâdj*, pl. سوايج *souâydj* (*V.* CLÔTURE, CIRCONVALLATION).

ENCLOS (part.), مسدود *mes-doud*, مزروب *mazroub.*

Il a ENCLOS (*V.* Il a ENTOURÉ, Il a CLOS).

ENCLOUÉ, مسمّر *mossammer.*

Il a ENCLOUÉ (*V.* Il a CLOUÉ).

ENCLUME, زبره *zebrah*, بوقرنيه *bou-qouruyah*, بقرنيه *bouqornyah* (en français *bigorne*), سندان *sindân*, pl. سناديــن *senâdyn.*

ENCORE, كمان *kemân*, كمانا *ke-mânê*, ايضا *âyddân*, انت *ênnyt*, لساعه *lisâ'ah*, ما زال *mâ-zâl.*

— Pas Encore, ليستا *lyssâ*, لستا ما *lissâ mâ.*

— Encore un peu, كمان شويه *kemân chouyéh.*

— Il est Encore debout, ما زال قايم *mâ-zâl qâym.*

— Tu es Encore Couché! انت لساعه راقد *ênt li-sâ'ah râ-qed!*

— Vous n'êtes pas Encore partis! لساعه ما سافرتوشي *li-sâ'ah mâ sâfertou-chy!* ليستا ما ذهبتوش *lyssâ mâ dahabtouach!*

Il a ENCOURAGÉ, قوّى القلب *qaouey 'l-qalb.*

ENCRE, مداد *medâd*, حبره *he-brah*, حبر *hebr*, دوا *deouâ*, *daouâ* (en berbere سماغ *simâgh*).

ENCRIER, دوايــه *daouâyéh*, *deouâyah*, pl. دوايات *daouâyât*; محبره *mohibrah.*

— Couvercle de l'Encrier, غطا الدوايه *ghattâ-'d-daouâyéh.*

ENDETTÉ, مدين *modéyn* (*Voy.* DÉBITEUR).

Il s'est ENDETTÉ, تداين *tedâ-yenn*, اداان *êddân*, استدان *êstedân.*

ENDOMMAGÉ, مفسّد *mofassed.*

Il a ENDOMMAGÉ, فسّد *fassad* (*Voyez* Il a causé du Dommage).

ENDORMI, نايم *nâym* (*Voyez* ASSOUPI).

Il s'est ENDORMI, استنعس *éste-naass* (*Voyez* Il s'est ASSOUPI).

Il a ENDOSSÉ un vêtement, لبس *lebess.*

— une lettre de change, كتب علـى ظـهـرهـا *katab a'lä dahr-hâ.*

ENDROIT, موضع *moudda', mod-da'*, pl. مواضع *mouâddè'*; مكان *maqân*, pl. اماكن *âmâken.*

ENDUIT (part.), مدهّن *modah-hen.*

Il a ENDUIT, دهّن *dahhan.*

ENDURCI, متـقـسّى *motqassy.*

Il a ENDURCI (*V.* Il a DURCI).

— Il s'est Endurci, قاسى *qâssey* (*Voyez* Il s'est Durci).

Il a ENDURÉ, حمل *hamel*, تحمّل *tehammel*, لاقى *lâqä, lâ-qey*, قاسى *qâssä, qassey.*

ENERGIE, قوة *quouéh*, شدّة *chid déh.*

ENERGIQUE, قوى *qaouy*, شديد *chedyd.*

ENERVÉ, ناحل *nâhel* (*Voyez* EFFÉMINÉ).

Il a ENERVÉ, انحل *énhal* (*V.* Il a EFFÉMINÉ).

ENFANCE, صغر *soghr*, طفوليه *toufoulyéh*, صباوة *sabâouéh.*

ENFANT, ولد *oueled*, pl. اولاد *ôulâd, âoulâd* (en berbere اقشيش *âqchych*), (*Voyez* FILS, FILLE, GARÇON).

— Petit Enfant (nourrisson), تربيه *terbyah, terbyéh.*

ENFANTÉ, مولود *moulqud.*

Elle a ENFANTÉ (*Voyez* Elle est ACCOUCHÉE).

ENFANTEMENT, ولاد *oulâd*, توليد *touelyd*, ميلاد *mylâd*, مولد *mouled* (*Voyez* ACCOUCHEMENT), (en berbere اتارو *âtârou*).

— Douleurs de l'Enfantement, طلق *talq.*

— Elle est dans les douleurs de l'Enfantement, اخدها الطلق *âkhad-hâ 't-talq.*

ENFER, جهنم *djehennam, gue-hennam, gehennem*, pl. جهنمه *dje-hennemah*; جحيم *djehym*, نار *nâr.*

ENFERMÉ, مقـفـول *maqfoul*, محبوس *mahbouss*, مخزون *makh-zoun* (*Voyez* CLOS).

Il a ENFERMÉ, قـفل *qaffel*, خزن *khazann*, حبس *habess* (*Voy.* Il a CLOS).

Il a ENFILÉ, طعن لزهم *lezhem*, *ta'enn*, عدّى *a'ddû*, لظم *lazzam*.

—une aiguille, عبّر الخيط فى الابره *a'bber él-khieytt fy 'l-ibréh.*

ENFIN, باالاخر اخيرا *âkhyrânn*, *be-'l-âkhir*, غايتَهُ *ghâyét-ho.*

ENFLAMMÉ, مشعول *mechououl*, ملهّب *molahheb*, ملتهب *molteheb*, ملهوب *malhoub* (*Voyez* BRULÉ).

Il a ENFLAMMÉ, لهّب *lahhab* (*Voy.* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ).

— Il s'est Enflammé, تلهّب *telahhab*, التهب *éltahab* (*Voyez* Il a BRULÉ).

ENFLÉ, منفوخ *menfoukh.*

Il a ENFLÉ (v. a.), ورّم *ouarram*, نفخ *nafakh*, نفش *nefech*.

— Il s'est Enflé (v. n.), انتفخ *êntafakh*, تورّم *touerrem.*

ENFLURE, ورم *ouerm*, pl. اورام *âourâm*, نفخه *nefekhah.*

ENFONCÉ, غارق *ghâriq*, مغروق *maghrouq*, غايص *ghâyss.*

Il a ENFONCÉ, غرق *gharaq.*

— Il a été Enfoncé, غُرق *ghoreq*, انغرق *êngharaq*, غاص *ghass.*

— Il a Enfoncé la porte, قلع الباب *qala' 'l-bâb*, خلع الباب *khalâ 'l-bâb*, طبش الباب *tabach él-bâb.*

ENFREINT, مهتوك *mahtouk.*

Il a ENFREINT, هتك *hatak.*

Il s'est ENFUI, هرب *harab.*

ENFUMÉ, مدخّن *modakkhenn.*

Il a ENFUMÉ, دخّن *dakkhann.*

Il a ENGAGÉ, حرّض *harrass* (*Voyez* Il a INVITÉ, Il a CONVIÉ).

— Je vous Engage à vous tranquilliser, نحرّض عليكم باش تسكنوا *naharress a'laï-koum bâch teskenoû.*

ENGAGEMENT, عقد *e'qd.*

ENGENDRÉ (*Voyez* ENFANTÉ).

Il a ENGENDRÉ, ولّد *ouallad* (*Voyez* Elle a ENFANTÉ).

— (au fig.), il a causé (*Voy.* ce mot).

ENGLOUTI, مغرّق *mogharreq*, ملقوف *malqouf* (*Voyez* AVALÉ).

Il a ENGLOUTI, Il a ENGOUFFRÉ (*V.* Il a AVALÉ, Il a ABIMÉ).

— Il s'est Englouti, تغرّق *tegharraq* (*Voyez* Il a été ABIMÉ).

ENGOURDI, مخذور *makhdour.*

Il a ENGOURDI, اخذر *âkhdar.*

ENGOURDISSEMENT, خذر *khedr.*

Il a ENGRAISSÉ (v. a.), سمّن *sammenn*, علف *a'laf.*

— (v. n.), سمن *samenn.*

Il a ENGROSSÉ, حبل *habal.*

— Engrossée, محبله *mohqbeléh* (*Voyez* ENCEINTE).

Endommagé, مفسد ...

Il a **Endommagé**, ...

(*Voyez* Il a causé du ...

Endormi, نايم ...

Assoupi).

Il s'est **Endor**... ...*sukar*,

naass (*Voyez* Il s'... ...*tessak*-

Il a **Endoss**... ...*infechel*,

لبس *lebess*.

— une lettre ... *fdouadd*,

... ...*ld*.

katab a'lä da... ... *mennä*,

Endroit, ... *mahalass* (*V*.

da', pl. ... Il a **Caressé**, Il

maqân, pl. ... **Abusé**).

Enduit ... مزين *mozeyyen*.

hen. ...nt, زينه *zéynéh*.

Il a E... فرحان *ferhân*.

Endu... ... *ferhah*.

Il a ... مفكوك *mafkouk*,

— I... ...*oub*.

qâssey ... زول *zaouel*, رفد

Il ... ...*heb*, رفع *rafa'*, شال

تحمل ... غصب *ghassab*.

qey ... enlevé tout ce que

E... فكوا عني ما لي ...

déh- ... *koll-ho*.

E... ...*fa'*, غصب

chedy...

E... ..., pl. اعدا

Ente... ... *dâ'adou*).

Ennobli, مشرّف *mocherref*.

Il a **Ennobli**, شرّف *charref*

(*Voyez* Il a **Anobli**).

Ennui, زعل *zé'el*, تقليق *teqlyq*.

Ennuyé, زعلان *zé'elân*, متقلق *motqalleq*, ضجران *dadjerân*.

Il a **Ennuyé**, قلق *qallaq*.

— Il s'Ennuye, هو زعلان *houe zé'elân*, تمسمس *temesmess*.

— Je m'ennuye, انا زعلان *ânâ zé'elân*, انا دشيت *ânâ deschyt*.

Ennuyeux, قالق *qâleq*, مقلق *meqalleq*, متزعل *motza'el*.

Enoch (n. pr.), ادريس *Êdryss*.

Enoncé, مبيّن *mobeyyen*.

Il a **Enoncé**, بيّن *bayyan*, فسّر *fassar*.

Enonciation, تبيين *tebeyyn*.

Enorgueilli, متكبّر *motkabber*.

Il s'est **Enorgueilli**, فخر *fakhar*, تكبّر *tekabber*.

Enorme, كبير جدًّا *kebyr djeddânn*, عظيم قبالة *a'zzym qobâlah*, عظيم بالزاف *a'zzym bi-'z-zâf*.

Enormité, عظيمه *a'zzyméh*.

Enquête, استخبار *istekbâr*, تفتيش *teftych*, فحاص *fehâss*.

Il s'est **Enquis**, استفحص *éstafhass* (*Voy*. Il a **Cherché**).

Enraciné, اصيل *âssyl.*

—Il s'est Enraciné, تاصل *téâssel,* شلش *chelech,* شرش *cherech.*

Enragé, مكلـــوب *makloub,* مكلّب *mokelleb,* كلبان *kelbân* (en berbere دامسود *dâmassoud*).

— Il a été Enragé, كلب *kelab.*

Enregistré, مسجّل *mossed-djel,* مكتوب فى الدفـتر *maktoub fy 'd-deftar,* مرسوم *mersoum.*

Il a Enregistré, سجّل *sed-djel,* رسم *ressem,* كتب فى الدفتر *katab fy 'd-deftar,* كتب فى الزمام *katab fy 'z-zemâm,* اورد *âoured.*

Enregistrement, سجل *sedjel,* مقيل *moqéyl.*

Enrhumé, مستروح *masterouh.*

— Il s'est Enrhumé, استروح *ésteraouah,* زكم *zakam,*

Enrichi, مغنى *moghanny.*

Il a Enrichi, اغنى *éghney.*

— Il s'est Enrichi, غنى *ghanä,* استغنى *éstaghnä,* رزق *rezaq.*

Enroué, باحّ *bâèh,* مبحوح *mabehouh, mabhouh.*

— Il a été Enroué, بحّ *baah.*

Ensaché, مكيّس *mokeyyess.*

Il a Ensaché, كيّس *kayass.*

Ensanglanté, مضرج بالدمّ *moddarredj be-damm.*

Il a Ensanglanté, ضرّج بـدمّ *darradj be-'d-damm,* مرّغ *marragh.*

Enseigne (*Voyez* Drapeau, Bannière, Ecriteau).

Il a Enseigné, درّس *derress,* اعلم *â'alem,* تعلّم *ta'allem* (*Voyez* Il a Appris).

Enseignement, درس *ders,* تعليم *taa'lym,* pl. تعاليم *te'âlym;* تعليم *ta'allym.*

Ensemble, معاً *ma'ânn,* ساوا *sâouâ,* سـوا سـوا *saouâ-saouâ,* جميعًا *djemya'ânn,* جميع *djemy',* مع بعضهم *ma' ba'dd-houm.*

Ensemencé, مزروع *mezrou'.*

Il a Ensemencé, زرع *zara'.*

Ensena (v. d'Eg., l'ancienne Antinoë), انصنا *Ênsenâ.*

Enseveli, مكفون *mekfoun.*

Il a Enseveli, كفن *kefenn.*

Ensevelissement, كفن *kefn.*

Ensuite, امّا بعد *âmmâ-baad,* وبعد *ou-baad,* ثـــمّ *thoumm, tsoumm, soumm,* امّا *âmmâ,* ساعه *sâ'ah* (*Voy.* Après).

Il a ENTAMÉ une affaire, فتح futuh, ابتدا ebtedâ, خمش kha-mech, تخمّش tekhammech.

ENTASSÉ, مجموع medjmou', مملوم memloum, متكوّم matkaoum.

Il a ENTASSÉ (V. Il a AMASSÉ).

ENTASSEMENT (Voyez AMAS).

ENTENDEMENT (V. JUGEMENT).

ENTENDU, مسموع mesmou', مفهوم mefhoum.

— en affaires, فاهم fahim (V. HABILE, ADROIT).

Il a ENTENDU, فهم fehem, نصت nessét (Voy. Il a ECOUTÉ).

— M'Entends-tu? اى فهمتني êy fehemt-ny? هل سمعتني hel sa-ma'at-ny?

— Tu n'as pas Entendu? ما فهمتيش mâ fehemty-ch?

— N'a-t-il pas Entendu? الم سمع é-lam-sama'?

ENTÉ, مطعوم malta'oum.

— Arbre Enté, شجرة مطعومة chadjerah malta'ouméh.

Il a ENTÉ un arbre, طعم الشجرة taam éch-chadjerah.

ENTERRÉ, مطموم matmoum, مقبّر moqabber, مدفّن modaffen, مدفون madfoun.

Il a ENTERRÉ, قبّر qabbar, دفن defenn, طمّ tamm, الحد élhad.

ENTERREMENT, جنازة djenâ-zéh, pl. جنايز djenâyz, تجنيز te-djenyz, دفن defn, مقبرة maqberah (en berbere ثمديلت thimdylt).

ENTIER, كامل kâmel, kâmil, تمام temâm, تمّام temmâm, كل koll, koull.

ENTIÈREMENT, بالتمام bi-'t-temâm, بالكلية bi-'l-kollyéh.

Il a ENTONNÉ (mis dans un tonneau), صبّ في البرميل sabb fy 'l-barmyl.

ENTONNOIR, لنبوط lenboutt, قمع qoma'.

ENTORTILLÉ, مفتول maftoul (V. ENVELOPPÉ).

Il a ENTORTILLÉ, فتل fetel, كعوك ka'ouk (V. Il a ENVELOPPÉ).

A l'ENTOUR, بدور be-dour, دوّر daouer, داير dâyr (Voy. AUTOUR).

— Les alentours (Voyez ENVI-RONS, ALENTOURS).

Il a ENTOURÉ, دوّر daouar, حاول hâoual, دار dâr, حوّط haouatt, احاط éhâtt.

— d'une haie, زرب zereb.

ENTRAILLES (Voyez BOYAU).

ENTRAÎNÉ, مجرور medjrour, مسحوب mashoub.

Il a ENTRAÎNÉ, جرّ *djarr*, سحب *sahab*, جرجر *djerdjer*.

Il a ENTRAVÉ, صدّ *dadd* (*Voy.* Il a ARRÊTÉ, Il a CONTRARIÉ).

ENTRE, بين *béyn*, *bayn* (en berbere كيكار *gaygâr*, كويكار *gouygâr*).

— Entre nous, بينا *béyn-nâ*.

— Entre vous, بينكم *béyn-koum*.

— Entre eux, Entre elles, بينهم *béyn-houm*.

ENTRE, داخل *dâkhel*.

Il est ENTRÉ, دخل *dakhal*.

— Entre! ادخل *ôdkhoul!* (en berbere اكشيم *êkchym!*).

— Il a fait Entrer, ادخل *êdkhal*.

ENTRÉE, دخول *dokhoul*.

Sur ces ENTREFAITES, في تلك الاحوال *fy tilk êl-âhouâl*.

ENTREMETTEUR de débauche, محرّص *maharrass*; fém. محرّصة *maharrasséh*.

Il a ENTREMIS, احمل *êhmal*.

— Il s'est Entremis, وقف بين *ouaqaf bayn*, اشتبك *êchtebek*.

Par l'ENTREMISE, بالطريق *be-'t-taryq*, بيد *be-yd*.

ENTREPONT, عنبر *a'nber*.

ENTREPOSÉ, مطروح *mattrouh*.

Il a ENTREPOSÉ, طرح *tarah*.

ENTREPÔT, مطرح *mattrah*, pl. مطارح *mattâréh*.

Il a ENTREPRIS, جهد في *djehad fy*, مدّ يدهُ الى *madd yd-ho ïlä*, قصد *qassad*.

— N'Entreprends pas cette affaire parce que tu n'y réussirais pas, لا تمدّ يدك الى هذا الامر لاجل ما لا تفلح به *lâ temedd yd-ak ïlä hadâ 'l-âmr li-âdjel-mâ lâ teflouh bi-hi*.

ENTREPRISE, حركه *harakah*.

Il a ENTRETENU (conservé), (*Voy.* ce mot).

— (nourri), قوّت *faouatt*.

— Il s'est Entretenu (il a conversé), خاطب *khâtteb*, تكلّم *tekallem*, اتكلّم *êtkallem*.

ENTRETIEN (conservation), (*Voyez* ce mot).

— (conversation), خطاب *khettâb*, حديث *hadith* (*Voyez* CONVERSATION, DIALOGUE).

Il a ENVAHI, قهر *qahar*, سبى *sebä* (*Voy.* Il s'est EMPARÉ).

ENVAIN, بالبطاله *bi-'l-battâléh*, بغير النفع *be-ghayr ên-nefa'*.

ENVELOPPE, لفّه *leffah*, لفافه *lefâféh*, pl. لفايف *lefâyf*.

Enveloppé, ملفوف *melfouf*, مغلوف *maghlouf*.

Il a Enveloppé, لفّ *leff*, لفلف *leflef*, التف *êltef*, التحف *êltahaf*, غلف *ghalaf*.

Il a Envenimé (*Voyez* Il a Empoisonné).

Envers d'étoffe, قفا *qefâ*.

Envers (prép.), نحو *nahou*, الى جهة *ilä djehéh*.

Envie, حسد *hesd*.

— (désir), خاطر *khâttr* (*Voyez* Désir).

— (besoin pressant), تقاضا *teqâddâ*.

Il a Envié, حسد *hassad*, غار *ghâr*.

Envieux, غيور *ghayour*, حاسد *hâssid*.

Environ, قدر *qadr*, نحو *nahou* مقدار *miqdâr* (*Voyez* Autour).

— Il y a aujourd'hui Environ deux mois, اليوم قدر شهرين *êl-youm qadr chaharéyn*.

— Tu y resteras Environ trois heures, تبقى فيه نحو ثلاث ساعات *tebqy fy-hi nahou thelâth sâ'ât*.

Il a Environné (*Voy.* Il a Entouré).

Il a Envisagé, نظر *naddar*, لحظ *lahadd*, *lahazz*.

— Les Environs, حوز *houz* (*V.* Alentours).

Envoi, رسالة *ressâlah*, ارسال *îrsâl*.

Il s'est Envolé, طار *târ*.

Envoyé, مرسول *marsoul*, رسول *ressoul*, pl. رسل *roussoul*; مبعوث *mabûouth*

Il a Envoyé, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, بعث *baath*, شيع *chaya'*.

— Envoie (imp.), ارسل *êrsel*.

Epais, تخين *tekhyn*, قاصح *qâssèh*, غليظ *ghalydd*, *ghalyzz*, غلاظ *ghilâdd*, *ghilâzz*, عقيد *a'qyd*.

Epaisseur, غلظة *ghildah*, *ghilzéh*, غلظ *ghoulz*.

— Ce mur n'a que deux empans et demi d'Epaisseur, هذا الحيط غلظتهُ بسّ شبرين و نصف *hadâ 'l-haytt ghilzét-ho bess chebréyn ou-nousf*.

Il s'est Epaissi, عقد *a'qad*.

— L'eau gommée s'est Epaissie par la force de la chaleur, من شدّة الحرّ عقدت ما الصمغ *min chiddét êl-harr a'qdét mâ 's-samgh*.

Il a Epargné (ménagé), قصّد *qassad*, قصّت *qassatt*, صمصم *samsam*.

— (pardonné), شفق *chefeq*.

Il a Eparpillé, فرفط *ferfétt*, درى *derey*, *derä*.

EPAULE, كتف *kelf, kitf*, pl. كتاف *ketâf, koutâf*, اكتاف *âkhtâf, êktâf* (en berbere ثيت *thayt*).

EPAULETTE, كتّاف *koutlâf.*

EPÉE, سيف *séyf, syf*, plur. سيوف *syouf, souyouf* (en berbere لمشع *lemcha'*, pl. لماشيع *lemâchy'*; صبير *sabyr*).

— Ils ont tiré leurs Epées et nous ont frappés, جـــــرّدوا سيوفهم و ضـــربـــونــــا *djerredoû syouf-houm ou-darabounâ.*

Il a EPELÉ, هجا *hadjâ.*

EPERDUMENT, بغير قياس *beghayr qyâss.*

EPERON, شوك *chouk*, شوكه *choukéh*, pl. شوكات *choukât*; مهماز *mehemâz, mohmâz*, pl. مهاميز *mehâmyz* (en berbere ثعورديــــن *thoughourdyn*).

EPERVIER, باشق *bâcheq*, pl. بواشق *bouâcheq.*

EPI, سنبوله *sonboulah*, سنبله *sonbeluh*, pl. سنبل *sonbel*, سنابل *senâbel*; سبوله *sel oulah*, pl. سبولات *seboulât*, سبل *sebel* (en berbere ثدرت *thidert*).

EPICIER (*Voyez* DROGUISTE).

EPICERIE, عطريه *o'ttryéh*, plur. عطريات *o'ttryât*; بهار *behâr*, pl. بهارات *behârât* (*V.* DROGUERIE).

EPIDÉMIE, علّه ساريه *i'lléh sâryéh* (*Voy.* PESTE).

EPIDÉMIQUE, سارى *sâry.*

Il a EPIÉ, عايـــن *a'âyann*, ديدب *daydab* (*Voyez* Il a ESPIONNÉ).

EPILATOIRE, ملقط *melqatt.*

Il a EPILÉ, نتف *netef.*

EPILEPSIE, قرينه *qarynah* (*Voy.* Mal Caduc).

— Il est tombé en Epilepsie, انصرع *ênsara'.*

EPILEPTIQUE (*Voyez* CADUC).

EPINARD, اسبانـــخ *êsbanekh*, سبانخ *sbânekh.*

EPINE, شوكـــه *choukeh*, plur. شوك *chouk*, شيوك *chyouk.*

—Epine du dos, سنسول ذا الظهر *sensoul dé-'d-dahar.*

EPINEUX, شايك *châyk.*

— (au figuré), (*V.* DIFFICILE).

— Affaire Epineuse, شغله صعبه *choghléh sa'abéh.*

EPINGLE, دبـــوس *dabbouss*, pl. دبابيس *debâbyss*; خلال *khelâl.*

EPIPHI (*Voy.* ABYB).

EPITRE (*Voyez* LETTRE).

EPLORÉ, دموع *damou'.*

EPLUCHÉ, منظوف *mandouf.*

Il a Epluché, نظف naddaf, جوجل djoudjal.

Epongé, اسفنجه ésfindjéh, pl. اسفنج ésfendj; نشاف naschâf, pl. نشاشف nechâchef; نشافه neschâféh, pl. نشافات neschâfât.

Il a Epongé, نشف nachaf.

Epoque, تاريخ târykh.

Epouse, زوج zoudj, زوجه zoudjah, جوزه djaouzah, djaouzah, gaouzah, gouzah (Voy. Femme), (en berbere تسليت teslyt).

Il a Epousé, تزوّج tezaououdj.

— Il l'a Epousée, تزوّج بها tezaouedj be-hâ, زوّجها zaouadj-hâ.

— Elle l'a Epousé, تزوّجت لهُ tezaouedjét le-ho.

Epouvantable, فاجع fâdji' (Voyez Effrayant).

Epouvante فجع fadja', نفض nefd (Voyez Crainte, Effroi).

Epouvanté, مرعوب mar'oub (Voyez Effrayé, Craintif).

Il a Epouvanté, ارعب éraab, هوّش haouach, نفض nafadd (Voy. Il a Effrayé).

Epoux, زوج zoudj, جوز djaouz, gaouz, djouz, gouz (Voy. Fiancé, Mari), (en berbere دسلي disly).

Epreuve, تجريب tedjryb, جريبه djarybah, بلا belâ.

Epris, مدود medoud, عاشق a'âcheq.

Eprouvé, مجرّب modjerreb.

Il a Eprouvé, تجرّب tedjerreb, عاير a'âyar, بلا balâ.

— Qu'Eprouves-tu? ايش بك éy-ch b-ak?

Il a Epuisé, خلا khalâ, فرّغ farragh, عزل a'zal.

Equilibre, موازنه mouâzenéh, معادله mo'âdeléh, اعتدال i'tidâl.

Equinoxe, اعتدال النهار و الليل i'tidâl én-nahar ou él-léyl.

Equipé, مجهّز modjehhez.

Il a Equipé, جهّز djahhaz.

— un vaisseau, حرج haradj.

Equitable, عادل a'âdel, رشيد rachyd, منصف mènsaf.

Equitation, ركوب roukoub.

Equité, عدل aadel, a'dt, صدقه sadqah, انصاف énsâf.

Equivalent, ساوي sâouy.

Ère, تاريخ tarykh.

Erection, نصب nasb, نصبه nasbah, تنصيب tensyb (Voyez Elévation).

Ergot, ظفر doufr, plur. اظفار idfâr; مخلاب moukhlâb, plur. مخاليب mokhâlyb.

Il a Erigé, نصب *nasseb*, *nassab*, أوقف *âouqaf* (*V.* Il a Elevé).

Erment (v. de la H.-Egypte,) ارمنت *Êrment*.

Errant, هايم *hâym*.

Il a Erré çà et là, هام *hâm*, زحق *zahaq*, زلق *zalaq*.

— (il s'est trompé), ضل *dall* (*Voyez* Il s'est Abusé).

— Il a Erré volontairement, استغلط *ésteghlatt*.

Erreur, غلط *ghalt* (*V.* Abus).

— Il a été dans l'Erreur (*Voy.* Il s'est Abusé, Il a Erré).

— Il a induit en Erreur, غرّ *gharr*, غالط *ghâlatt* (*V.* Il a Abusé).

Erudit (*V.* Docte, Savant).

Erudition, علم *e'lm*. *i'lm*.

Erysipèle, حمرة *houmrah*, النار الفرسيه *ên-nâr êl-farsyah*.

Tu Es, تكون *tekoun*, تكوني *tekouny*, بتكون *betekoun*, انت هو *ênt houe*, انت *ênt*.

— Es-tu bien portant? انت طيب *ênt tayyeb?*

Escalier, سلم *sellem*, *soullem*, pl. سلالم *selâlem* (*V.* Degré).

Escarmouche, جرّادة *djarradéh*, *garradéh* (d'où le fr. *algarade*).

Esclavage, عبوديه *a'boudyéh* (*Voyez* Servitude).

Esclave, عبد *a'bd*, plur. عبيد *a'byd*, عباد *i'bâd*; اسير *âssyr*, pl. اسرا *êsrâ*; يسير *yessyr*; مملوك *mamlouk*, pl. مماليك *memâlyk*.

— Femme Esclave, جاريه *djâryéh*, *gâryéh*; pl. جوار *djouâr*, *gouâr*.

— Marchand d'Esclaves, جلّابي *djellâby*.

Esdras (n. pr.), عزير *O'zéyr*.

Esnéh (v. de la H.-Egypte), اسنه *Êsnéh*, اسنا *Êsnê*, *Êsnâ*, اسناي *Êsnây*.

Espace, مدّة *meddéh*, مسافه *messâféh*, مضي *maddy*.

— L'Espace de deux mois, مدّة شهرين *meddét chahareyn*.

Espagne, اندلوس *Andalouss*, الاندلوس *êl-Andalouss*, بلاد الاندلوس *belâd êl-Andalouss*; ايسبانيا *Iysbânyâ*, سبانيه *Sbânyah*, سبانيا *Sbânyâ*.

Espagnol, اندلوسي *andaloussy*, سبانيولي *sbânyouly*, ايسبانيولي *îyşbânyouly*.

Espèce, شكل *chikl*, pl. اشكال *êchkâl* (*Voy.* Genre).

Espérance, رجا *redjâ*, *regâ*, رجوة *redjouéh*, أمل *êmel*.

Il a Espéré, رجا *radjâ*, ارتجى

ērtedjā, *ērtedjey*, توكّل *touekkel*, امل *âmel*, ترجّى *tereddjā*.

— Il Espère, يرجو *yerdjou*.

— Si je n'ai rien à Espérer de toi au temps du besoin, je n'ai pas besoin de toi dans la prospérité, اذا كنت ما لا ارجوك في وقت حاجه فعند الرخا ما لي بقربك حاجه *ézâ kount lâ ērdjou-k fy ouaqt hâdjéh, fa-a'nd ēr-rakhâ mâ l-y beqorb-ok hâdjéh.*

Espion, جاسوس *djâssouss*, جسوس *djassous*, *gassous*, plur. جواسيس *djouâssyss*, *gouâssyss.*

Il a Espionné, جسّ *djass*, *gass*, *guess* (*Voyez* Il a Epié).

Espoir (*Voyez* Espérance).

— Il a bercé d'un fol Espoir (*Voyez* Il a Abusé).

Esplanade, ميدان *méydân*, وطا *ouettâ*, وسعه *ouassa'ah.*

Esprit, روح *rouh*, plur. ارواح *ârouâh*; نفس *nefs*, عقل *a'ql*, pl. عقول *ou'qoul*; بال *bâl*, فهم *fehm*, فكر *fekr*, قريحه *qaryhéh.*

— Le Saint-Esprit, روح القدس *rouh él-qouds*, الروح القدوس *ēr-rouh él-qadouss*, روح الله *rouh-Allah.*

— Il s'est mis dans l'Esprit, نوى في باله *naouā fy bâl-ho.*

Esquif, صندل *sendal*, plur. صنادل *senâdel* (*Voyez* Barque, Bateau, Canot, Chaloupe).

Esquinancie, خانوق *khânouq*, خناق *khennâq.*

Il a Esquivé (*V.* Il a Evité).

— Il s'est Esquivé (*V.* Il a Fuit).

Essai, قوس *qaouss* (*Voyez* Epreuve).

Essaim, جمله *djemléh*, جوقه *djouqah*, وكر *ouekr*, صفّ *saff.*

Il a Essayé, جرّب *djerreb*, قاس *qâss.*

Essence, كون *koun*, ذات *dât*, *zât.*

— (distillée), عطر *o'ttr.*

— de roses (*Voyez* Rose).

— Il a parfumé d'Essences, عطّر *a'ttar.*

Essentiel, لازم *lâzem.*

— C'est pour moi une affaire Essentielle, ذا ليلي امر لازم *dâ lyl-y âmr lâzem.*

— Besoins Essentiels, حاجات لازمات *hâdjât lâzemât.*

Essor, طيران *teyrân*, ساحه *sâhah.*

— Il a pris son Essor, طار *târ.*

Essouflé, مبهور *mobhour*, *mobehour*, بهير *behyr.*

Essuie-Main, منشفة *manchefeh*, pl. مناشف *menaehef*.

Essuiement, مسح *mesh*, *messih*.

Essuyé, ممسوح *memsouh*.

Il a Essuyé, مسح *massah*, امتسح *êmtesah*, نظف *naddaf*.

Est, شرق *cherq*, *charq*.

— Vent d'Est, *charqy*, *cherqy*.

— Vent du sud-Est, قبلي *qably*, *qebly*.

Il Est, يكون *yekoun*, *yekon* (en berbere يلي *yly*).

— Elle Est, تكون *tekoun*, *tekon* (en berbere تلي *tely*).

— Est-ce que? ا *ê*, *â*? هل *hel*, *hâl*? الام *êlâm*? افلا *êflâ*? امّا *êmmâ*, *âmmâ*?

— Est-ce qu'elle Est sortie? هل هي خرجت *hel hye kharadjét*?

Estime, قيمه *qeyméh*, تكريم *tekrym*, ثمن *temn*.

Estimé, مقدور *maqdour*, مسعور *messaour*, مثمون *mathmoun*, محسوب *mahssoub*.

Il a Estimé, قدر *qadar*, حسب *hassab*, قوم *qaouam*, سعر *sa'ar*, اثمن *êthmenn*, هاب *hâb*.

—Je t'Estime, ليلك قيمة عندي *lyl-ak keymét a'nd-y*, نقدرك *nekdar-ak*.

Estomac, صدر *sadar*, *sadr*, *sedr*, معاده *me'âdéh*, معده *mi'idéh*, *me'idah*, pl. معد *mi'id*.

Estrade, منظر *mandar*, plur. مناظر *menâdder*.

Et, و *ou-*, ف *fa-*, *fe-*.

Etable (*Voyez* Ecurie).

Il a Etabli, اقام *âqâm*, جعل *dja'al*, ثبّت *thebbét*, مكن *makkan*.

—Etabli en coutume, اعتيادي *i'tyâdy*.

Etablissement, اقامه *iqâméh*.

Etage, طبقه *tabeqah*, pl. طبقات *tabeqât*, طباق *tabâq*.

Etain, رصاص ابيض *ressâss âbyadd*, قزدير *qazdyr*, قصدير *qasdyr*, *qasdéyr*, قسدير *qasdyr*.

Etalage, نصبه *nesbéh*.

Etalé, مفروش *mafrouch*, منصوب *mansoub*.

Il a Etalé, فرش *farach*, نصب *nassab*, بسط *bassatt*.

Etalon, فحل *fahel*, *fahl*, pl. فحول *fouhoul*.

Il a Etamé, بيض *bayadd*, قصدر *qasdar*, قزدر *qazdar*, قسدر *qasdar*.

Etameur, قزدار *qazdâr*, بياض *bayyâdd*, قسادري *qassadery*.

Etamine (étoffe), منخل *mon-khal.*

Il a Etanché le sang, قطع الدمّ *qatta' 'd-damm.*

— la soif (*V.* Il a Désaltéré).

Etang, بركه *birkéh,* مستنقع *mos-tanqa',* حوض *houdd,* pl. حياض *hayâdd.*

Etat (manière d'être), حال *hâl,* pl. احوال *âhouâl.*

— (liste), قايمه *qâyméh,* تعريف *ta'ryf,* زكر *zikr.*

— (royaume, empire), (*Voyez* ces mots).

— Les Etats de la chrétienté, عمالات الملّة النصرانيه *e'mâlât êl-mellét ên-nousrânyéh.*

Etau, زيّار *zayyâr.*

J'ai Eté, كنت *kont, kount,* صرت *sart, sarét* (en berbere اليغ *éllygh,* الليكث *éllyg*).

— Tu as Eté, كنت *kount,* كنتي *konty* (en berbere تليد *tellyd*).

— Il a Eté, كان *kân,* صار *sâr* (en berbere يلّا *yllâ,* الي *îllä*).

— Elle a Eté, كانت *kânét,* صارت *sârét* (en berbere ثلّا *thellâ,* تلّي *tellä*).

— Nous avons Eté, كنّا *kon-nâ* (en berbere نلّا *nellâ,* نلّي *nellä*).

— Vous avez Eté, كنتوا *kontoû* (en berbere تلّام *tellâm*).

— Ils ont Eté, كانوا *kânoû,* صاروا *sâroû* (en berbere الان *êl-lân*).

Eté (saison), صيف *sayf,* صيّف *sayyf,* فصل ذا الصيف *fasl dê-'s-sayf,* صيفيه *sayfyéh.*

— Fruits d'Eté, صيفيه *sayfyah.*

Eteignoir, مطفيّه *matfyyah.*

Eteint, مطفا *moteffä,* مطفي *moteffy,* منطفي *montefy.*

Il a Eteint, طفّي *taffä,* طفّا *teffâ,* اخمد *êkhmed.*

— Il s'est Eteint, خمد *kha-med,* انطفي *êntefey.*

Etendard (*Voyez* Drapeau, Bannière).

— L'Etendard du Prophète, السنجاق الشريف *és-sandjaq êch-cheryf.*

Etendu, ممدود *memdoud,* مفروش *mefrouch.*

Il a Etendu, مدّ *madd,* نشر *nescher* (*Voyez* Il a Déployé).

— J'ai Etendu, مدّيت *meddéyt.*

— Elle a Etendu, مدّت *meddét.*

— Etends! مدّ *madd* (en ber-bere افسر *éfser*).

— Il Etendra, يمدّ *yemodd.*

— Il s'est Etendu, امتدّ *êm-tadd,* تمطّي *tematta.*

— Les possessions d'Alger s'Etendent jusqu'aux frontières de Maroc, عمالات الجـــزايـــر يمتدوا الى حدود مـــراكـــش *e'mâlât êl-Djézâyr yemteddoû îlä hadoud Merâkech.*

ETENDUE (*Voyez* ESPACE).

ETERNEL, صمـــدى *semedy,* سرمدى *sermedy,* ازلى *âzely,* دايم *dâym,* باقى *bâqy,* ابدى *âbedy.*

ETERNELLEMENT, ابـــدا *âbadânn,* دايما *dâymânn,* ابديا *âbedyânn,* الى الدهر *îlä 'd-dehr.*

ETERNITÉ, ابديه *âbedyéh,* ازليه *âzelyéh,* سرمديه *sermedyéh.*

Il a ETERNUÉ, عطس *a'ttass.*

ETERNUEMENT, عطس *e'ts.*

Vous ÊTES, تكونوا *tekounoû.*

ETHIOPIE, الاحباش *êl-Ahbâch,* بلد الحبشـــه *beled êl-Habechéh,* بلد الذهب *beled êd-Dahab* (*Voy.* ABYSSINIE).

ETHIOPIEN (*Voyez* ABYSSIN).

Il a ETINCELÉ, شرر *charar.*

ETINCELLE de feu, قشاشه ذا النار *qechâchah dê-'n-nâr,* شراره *cherdréh,* plur. شراير *cherâyr;* شرارات *cherârât,* بصبوص *besbouss.*

ETIQUETTE, بطاقه *beltâqah.*

ETIREUR d'or ou d'argent, مدّاد *maddâd.*

ETOFFE, قماش *qoumâch.*

ETOILE, نجم *nedjm, negm,* نجمه *nedjmah,* plur. نجوم *noudjoum, nougoum,* نجم *noudjoum;* كوكاب *koukâb,* pl. كواكب *keouâkeb* (en berbere اثرى *îthry,* plur. اثران *îthrân*).

ETOILÉ, متنجّم *motneddjem.*

ETONNANT (*Voyez* ETRANGE, ADMIRABLE).

ETONNÉ, باهت *bâhit,* مدهّش *modahhech,* محيّـــر *mohayyer,* حيران *hayrân* (*Voy.* STUPÉFAIT).

Il a ETONNÉ, حيّر *hayyar,* دهّش *dahhach.*

— Il a été Etonné, دهش *dahach, dehach,* حار *hâr,* اندهش *êndehech,* (*Voyez* Il a ADMIRÉ).

ETONNEMENT, دهـــش *dohech* حيـــره *hayrah* (*Voyez* ADMIRATION).

— Ces faits nous frappent d'Etonnement, ده الوقايع يدهّشونا *déh êl-ouqâya' ydahhechou-nâ.*

ETOUFFÉ, مخنوق *makhnouq.*

Il a ETOUFFÉ, خنق *kkanaq.*

ETOUPE, مشاق *mouchâq.*

ETOURDI (adj.), خفيف العقل *khafyf êl-a'ql* (m. à m. léger d'esprit), احمق *âhmaq.*

— (part.), مــــدوخ *madoukh*, دايخ *dâykh*, مطروش *mattrouch.*

Il a Etourdi, طرش *tarach*, دوّخ *damakh*, طرمخ *tarmakh.*

— Il a été Etourdi, داخ *dâkh.*

— Ma tête est Etourdie de ces nombreuses affaires, من كــثـرة الشـغـل راسي دايــــــــخ *min kethrét éch-choghl rass-y dâykh.*

Etourneau, زرزول *zerzoul*, زرزور *zarzour*, زورزور *zourzour*, pl. زرازير *zerâzyr.*

Etrange, Etranger, غريب *gharyb*, pl. غربا *ghorebâ*; برّاني *barrâny* (en berb. دبرّاني *daberrâny*).

— Les pays Etrangers, بلدان برانيا *boldân barrânyâ.*

Il a Etranglé شنق *chanaq* (*Voyez* Il a Etouffé). خلق

L'Être-Suprême, الله تعالى *Allah-Ta'âlä*, الرب *êr-Rab.*

Il a Etreint, ضيّق *dayyaq*, شدّ *chedd*, عضّ *a'ss*, معك *maak.*

Etrier, ركاب *rekâb*, *rikâb*, ركابه *rikâbéh*, pl. ركابات *rikâbât.*

Etrille, كفه *kifféh*, محسه *mohasséh*, فرجون *ferdjoun.*

Etroit, مضيّق *modhayyq*, ضايق *dâyq*, *dêyq*, ضيق *dayq*, مزنك *mouzenneg.*

— Il a été Etroit, ضاق *dâq.*

Etude, مناظر *menâzzer.*

Etudiant, طالب علم *tâleb e'lm* (*Voyez* Disciple).

— Le corps des Etudians, طلبه *talebah.*

Il a Etudié, ناظــــر *nâzzar*, حطّ بالهُ *hatt bâl-ho*, درس *deress.*

— Plus tu Etudieras, plus tu t'instruiras, قــد مــــــــــــا تحطّ بالك قد ما تـتـعـــلـــم *qâd-mâ tehott bâl-ak*, *qad-mâ teta'allem.*

Etui, ميبر *meyber*, plur. ميابر *myâber* (*Voy.* Gaine, Boête).

Eunuque, طواشي *touâchy*, pl. طواشيه *taouâchyéh* (*V.* Chatré).

Euphrate (fl. d'Asie), فرات *Ferât*, الفرات *êl-Ferât.*

Europe, اوروبـــا *Aouroubâ*, بلد الـفـرنـــج *beled êl-Frendj*, فرنجستان *Frandjistân.*

Européen, فرنجـــي *frandjy*, *frangy*, pl. افرنج *âfrendj* (en berbere وروبي *ouroumy*, pl. يرومي *yroumy*, يرومين *yroumyn*).

Eux, هُم *houm*, هما *houmâ*, همن *houman.*

— Eux-mêmes, هم بانفوسهم

houm be ânfous-houm, هم بذاتهم *houm be-zât-houm*.

Evacuation, خلو *khelou*.

Il a Evacué, خلا *khallâ* (*Voy.* Il a Abandonné, Il a Vidé).

Il s'est Evadé (*Voy.* Il a Echappé, Il a Fuit).

Evaluation, تسعير *tesse'yr*, تقويم *teqouym*, قيمه *qeyméh* (*Voy.* Appréciation).

Evalué, مقوّم *moqaouem*, مسعّر *mosse'er*, مثمن *motammen*.

Il a Evalué, سعّر *sa'ar*, قوّم *qaouam* (*Voyez* Il a Apprécié).

Evangile, الانجيل *él-andjyl*, انجيل *éndjyl*, pl. اناجيل *ânâdjyl*; بشاره *bechirah*, pl. بشارات *bechârât*.

Evanoui, مغشى عليه *maghchy a'lay-hi*, غايب عن العقل *ghâyb a'nn él-a'ql*, غيب عن الدنيا *ghayb a'nn éd-dounyâ*, باهت *bâhitt*, غامي *ghâmy*, فاشي *fâchy*.

— Elle est tombée Evanouie, وقعت مغشيا عليها *ouaqa't maghchyânn a'lay-hâ*, غميت *ghaméyt*.

Il s'est Evanoui, اغشى عليه *éghchä a'lay-hi*, فشي *fachä*.

Evanouissement, مغاشيه *moghâchyah*, غشيه *ghachyah*.

Evaporation, تبخير *tebkhyr*.

Il a Evaporé, بخّر *bakkhar*.

— Il s'est Evaporé, تبخّر *tebakkhar*, فاح *fâh*, هف *haff*.

Evasion (*Voyez* Fuite).

Il a Eveillé, صحّى *sahä*, حسّس *hassass*, اسهر *éshar*.

— Il s'est Eveillé, فاق *fâq*, استيقظ *éstyqazz*, حسّ *hass*.

Eveillé, سامر *sâmir*, فايق *fâyq*.

Evénement, وقوع *ouqou'*, وقيع *ouqy'*, pl. وقايع *ouqaya'*.

Eventail, مروحه *merouahah*, pl. مراوح *merâouèh*.

Il a Eventé, تروّح *teraouah*.

— (au figuré), طهّر *dakhar*.

Il a Eventré, شقّ *chaqq*.

Evêque, اسقف *ésqof*, plur. اساقفه *âssâqifah*; امام *îmâm*, pl. امايم *émâym*, ايمه *éymah*.

Il s'est Evertué, شقا في *chaqâ fy*, اجتهد *édjtehed*.

Evidence, بينه *baynéh*.

Evident, باين *bâyn*, مبين *mobéyn*, معلوم *maaloum*.

— Il a été Evident, بان *bân*.

Il a Evité, اجتنب *édjtenab*, باعد *bâ'ad* (*Voy.* Il a Fuit).

Evora (v. de Portugal), يابوره *Yâbourah*.

Exact, مواظب *mouâzzeb*.

— Il a été Exact, واظب *ouâzzab.*

Exactitude, مواظبة *mouâzzebéh.*

Il a Exagéré, تزيد في *tezay-yad fy*, كثر *katthar*, حفل *haffal.*

Exalté, معلي *mo'ally.*

Il a Exalté, علي *a'llü, a'lley*

Examen, تفتيش *teftych*, نظر *nezr, nedr*, استقصا *îstiqsâ.*

Il a Examiné, فتش *fattach*, نظر في *naddar fy*, تبحر *tebahar.*

Exaspéré, مخشن *mokhaschinn.*

Il a Exaspéré, خشن *khas-chan.*

Exaucé, مستجاب *mostedjâb.*

Il a Exaucé, اجاب *êdjâb, âgâb*, استجاب *êstedjâb, êstegâb.*

L'Excédant, زيادة *zyâdah*, تغية *taghyah*, باقية *bâqyéh.*

Il a Excédé, تغي *taghey*, زيد *zayyed*, عدي *a'ddä, a'ddey.*

Excellence, فضلية *fadlyéh*, فضل *fadl*, تفضيل *tefdyl.*

— Votre Excellence (tit. hon.), جنابكم *djenâb-koum* (*V.* Altesse).

Excellent, فاضل *fâddel*, افضل *âfdal*, pl. افاضل *âffâddel*, افضلين *âfdalyn*; جيد *djeyyd, djyyd*, مليح كثير *melyh kéthyr*, مليح قبالة *melyh qobâlah*, قوى طيب *qaouy tayeb*, مليح بالزاف *melyh bi-'z-zâf.*

— Le plus Excellent des hommes, افضل الناس *âfdal ên-nâss.*

Excepté, الا *êllâ*, سيوى *syouey*, غير *ghayr*, سوا *soû*, مخالف *mokhâlef*, خلا *khelâ.*

Il a Excepté, خالف *khâlef.*

Exception, خلاف *khelâf.*

— Sans Exception, بغير خلاف *be-ghayr khelâf.*

Excès, زيادة *zyâdéh*, قلة القياس *qellét êl-qyass*, تجاوز *tedjâouz.*

— Par Excès, avec Excès (*V.* Excessivement.

Excessif, زايد *zâyd*, قليل القياس *qalyl êl-qyass.*

Excessivement, بالزيادة *be-'z-zyâdéh*, بغير قياس *be-ghayr qyâss*, بزايد *be-zâyd.*

Excitation, بعث *baath, ba'ts*, تحريك *tahryk* (*Voyez* Appel).

Excité, محرص *moharress*, محرض *moherredd.*

Il a Excité, تحرك *taherrak*, حرص *harrass*, حرض *harradd.*

Exclu, مطرود *mattroud.*

Il a Exclu, طرد *tarad.*

Excrément, خرا *kherâ, kharâ*, خرو *kherou* (*Voyez* Fiente).

Excuse, عذر *e'dr, o'dr*, اعتذار *î'tidâr*, عذرة *e'drah*, معذرة *me'edrah.*

Excusé, معذور *meedour.*

Il a Excusé, عذر *e'dar.*

— Il s'est Excusé, استعذر *és-ta'dar*, تعذر *taaddar*, اهتدر *êhtedar*, برّى *berrä*, تعفى *taaffä*.

Exécrable, كريه *keryh* (*Voyez* Abominable, Détestable).

Exécration (*V.* Abomination).

Il a Exécré (*V.* Il a Détesté, Il a eu en Abomination).

Exécuté, معمول *ma'moul*, مفعول *mef'oul*, مقضى *moqaddy*.

Il a Exécuté, عمل *a'mel*, فعل *fa'al*, قضى *qaddä*, فضّ *fadd*.

Exécution, عمل *a'ml*, قضيه *qaddyéh*.

Exemple, مثل *methl*, pl. امثال *âmthâl*, قدوه *qedouéh*, عتبار *i'tibâr*; عبره *e'beréh*, pl. عبر *i'br*.

— Par Exemple, فى قدر المثل *fy qadr êl-missel*, بمثل *be-methl*, مثل *methl*, مثلاً *methlânn*.

Exempt, حرّ *harr*, برّى *berry*.

— Il a été Exempt, تحرّر *te-harrer*, عفى *a'ff*, نجى *nedjä*.

Il a Exempté, حرّر *harrar*.

Exemption, تحرير *tahryr*.

— de taxes, معافاه *mo'âfâh*.

En Exercice de fonctions, حالاً *hâlânn*.

Exhalaison, بخاره *bekhârah*.

Il a Exhalé, بخر *bakhar*.

Exhaussé, مرفوع *merfou'*.

Il a Exhaussé, رفع *refa'a*.

Il a Exhibé, ظهّر *dahhar*.

Exhibition, تظهير *tedhyr*.

Exhortation, نصيحه *nessy-hah*, توكيد *touekyd*.

Exhorté, منصوح *manssouh*.

Il a Exhorté, نصح *nassah*, *nessèh*, وكّد *ouekked*, عنف *a'nnaf*.

Il a Exigé, دعا *da'â*, جبى *djebä*.

Exigence, دعوه *da'ouéh*.

Exil, نفيه *neffyéh*.

Exilé, منتفى *montefy*.

Il a Exilé, نفا *neffâ*, نفى *neffey*.

Existence, معيش *ma'ych*, وجود *oudjoud* (*V.* Essence).

— L'Existence est pour moi un pesant fardeau, على المعيش فرده ثقيله *a'lay-y 'l-ma'ych ferdéh theqyléh*.

Expansion, بسط *bast*.

Expectative (*Voy.* Attente).

Expédié, مرسول *mersoul*, معجّل *mo'addjel*.

Il a Expédié, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, عجّل *a'ddjel*, نجّز *neddjez*.

Expédient, باب *bâb*, pl. ابواب *âbouâb*; مواسطه *mouâssettéh*.

Expéditif, عجيل *a'djyl*, *a'gyl*, سريع *sery'*, منجز *moneddjez*.

Expédition, ارسال *ïrsal*.

— de guerre, غزاة *ghazâh*, pl. غزوات *ghazaouât*.

Expéditionnaire (commis), كاتب *kâteb*, مونشى *mounchy*.

Expérience (connaissance acquise), تجربة *tedjribah* (*V.* Habileté, Science, Connaissance).

— (essai), (*Voy.* ce mot).

Expérimenté, جارب *djârĭb*.

Expert, حاذق *hâdeq*, ماهر *mâher* (*Voyez* Habile, Savant).

Il a **Expiré**, توفى *touetfä*, *toueffey*, مات *mât*, هلك *helak*, سلم روحهُ *sellem rouh-ho*.

Explication (*Voyez* Commentaire, Description).

Expliqué, مفسّر *mofasser*.

Il a **Expliqué**, لخص *lakhass*, لحص *lahass*, عبّر *a'bbar*, تـفسّر *tefassar* (*Voyez* Il a Commenté).

Exploit, غلبه *ghalbéh*, plur. غلبات *ghalbât*, حسنه *housnéh*.

Explosion (*V.* Bruit du Canon).

Il a **Exposé**, أوضح *âouddah*.

— Il s'est Exposé au danger, خاطر نفسهُ *khâttar nefs-ho*.

Exprès (subst.), ساعى *sâ'y*, pl. سعاه *so'âh*. (*Voyez* Courrier, Envoyé).

— (adverb.), (*Voy.* A Dessein).

Expulsé, مطرود *mattroud*.

Il a **Expulsé** (*V.* Il a Chassé).

Expulsion, طرد *tard*, دفع *defa'*.

Extension, مدّ *madd*, تمديد *temdyd*.

Extérieur (adj.), برّانى *barrâny*, خارج *khâredj*.

Extérieurement, برّه *barrah*, خارجاً *khâredjânn* (*V.* Au-Dehors).

Extinction de voix, دقة الصوت *deqqét ès-'sout*.

Extraction (*Voyez* Arrachement, Origine).

Extrait (part.), مستخرج *mostakhredj*, مقطوف *maqtouf*.

— (subst.), نخبه *noukhbeh*, *noukhabéh*, مختصار *mukhtessâr*.

Il a **Extrait** (analysé), اختصر *èkhtessar*, قطف *qattaf*.

— (arraché), (*Voy.* ce mot).

Extraordinaire (*V.* Etrange, Etonnant, Admirable).

Extravagance, خرف *khirf* (*V.* Délire, Folie, Démence).

Extravagant, طايش *tâych* (*Voy.* Fou, Insensé).

Il a **Extravagué** (*Voy.* Il a été dans le Délire, en Démence).

Extrême, اخر *âkhir*, pl. اواخر *âouâkher*.

Extrèmement, بالزّاف *bi-'z-zâf*, قبالة *qebâlah*, بالغايه *bi-'l-ghayéh*.

Extrêmité, (*V.* Bord, Borne, Bout, Comble).

F

F ف ; cette sixième lettre de l'alphabet français a pour correspondante dans l'arabe le *fè*, dix-septième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième de l'alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabet moghrébin, فا *fâ*, *fé*.

Fable, تمثيل *temthyl*, حكايه *hlkâyéh*, مثل *methl*, *metsl*, *mesl*, pl. أمثال *âmthâl*, *âmsâl*; خرافة *khorafêh*, pl. خرافات *khorâfât*, قشارة *qechârah*, pl. قشارات *qechârât*.

Fabricant, صناعي *sannâ'yy*, pl. صناعيين *sannâ'yyn*; صنايعي *sannây'y*, صانع *sânea'*.

Fabrication, صنع *sane'*, صنعه *sana'ah*, تصنيع *tesny'*.

Fabrique, صناعه *sanâ'ah*.

Il a Fabriqué, صنع *sanaa'*.

Fabuliste, خارف *khâref*.

Façade, جبهه *djebhah*, plur. جبهات *djebhât*; مقابل *meqâbel* (*Voyez* Face, Frontispice).

Face, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouéh*, أوجاه *âoudjâh*; وج *oudj*, وش *ouch*, منظر *mandar* (*Voy.* Visage).

Facétie, مزحه *mezâhah*.

Facétieux, مزاح *mezzâh*.

— Il a été Facétieux, مزح *mezah*.

Faché, مغبون *maghboun*, مغضوب *maghdoub*, غايظ *ghâyzz*, *ghâydd* (*Voy.* Qui est en Colère).

Il a Faché, غيظ *ghayyazz*, *ghayyadd*, عز *a'rr*, صعب *sa'ab* (*Voy.* Il a Affligé, Il a Irrité).

—Cela me Fâche, دلك يغيظني *zalek yghayz-ny*, ذلك يعزني *zelik ya'rre-ny*, ذا يصعبني *dâ yssaab-ny*, ذا حردني *dâ harrad-ny*.

— Il s'est Fâché, حمق *hamaq*, تحمق *tehammaq*, سخط *sakhatt*, انكر *ênkar* (*Voyez* Il s'est mis en Colère, Il a été Affligé).

Facheux, مشوم *mechoum*, منشف *monaschef*, نزق *nezeq*.

— Etat Fâcheux, حال منشف *hâl monaschef*, حال صعيب *hâl sa'yb*, حال ثقيل *hâl theqyl*.

—Nouvelle Fâcheuse, خبرمشوم

khabar mechoum, خبر اسود *khabar åssouad*.

Facile, سهل *sehel*, رخو *rekhou*, بشوش *bechouch* (*Voyez* Aisé).

Facīlement, بسهله *be-seheléh*.

Facilité (s. f.), سهوله *sehoulah*, تسهيل *tessehyl*, بشاشه *bechâchéh*, لينه *leynéh*.

— (part.), مسهول *massehoul*.

Il a Facilité, سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel*, تسهّن *tessehhen*.

Façon, صنعه *sana'ah*, صنع *sena'*, خدمه *khidméh* (*V.* Espèce).

Façonné, مصنّع *mossannè'*, مخدوم *makhdoum*.

Il a Façonné, صنع *sana'*, خدم *khadam*, هيّن *heyyen*.

Facteur (commissionnaire), وكيل *oukyl*, خولي *khouly*.

Facture de commerce, قيمه *qeyméh*, قايمه *qâymah*, *qâyméh*.

Faculté, قدر *qadr*, قوه *qaouéh*.

— Faculté intellectuelle, القوة العقليه *él-qouét él-a'qlyéh*.

Fade, بشيع *bechy'*.

Fadeur, بشاعه *bechâ'ah*.

Fadhel (n. pr.), فاضل *fâddel*.

Fagot, باقه *bâqah*, *bâqéh*, حزمه *hezmah*.

Faible, ضعيف *da'yf*, *daayf*, (en berbere دمضعوف *demda'ouf*).

Faiblesse, ضعفه *da'yfah*; قلّه *qilléh*.

Il a Failli (t. de commerce), فلس *falass*, *feless*, زلّ *zell*.

— Il a Failli tomber, كاد ان يوقع *kâd ênn youqa'* (*Voy.* Peu s'en est Fallu).

— Ma tête a Failli se briser, كادت راسى ان تنفصّل *kâdét râss-y ênn tenfessel*.

Faillite, فلاسه *felâssah*, *felâsséh* (*Voy.* Banqueroute).

Faim, جوع *djou'*, *gou'*, *goua'*.

— Il a eu Faim, جاع *djâa'*, *gâa'*.

— Qui a Faim (*V.* Affamé).

— J'ai Faim, انا جيعان *ânâ djyaân*, انا جوعان *ânâ djoua'ân*.

— Il a Faim, هو جيعان *houe djya'ân*.

Faisan, درّاج *derrâdj*, plur. دراريج *derârydj*; افوف *âfouf*.

Faisceau, باقه *bâqah*, *bâqéh*, جرزه *djorzah*.

Fait (subst.), (*Voyez* Action, Événement, Exploit).

— (part.), معمول *ma'moul*, مفعول *mefa'oul*, *mef'oul*.

Il a Fait, عمل *aamal*, *a'mel*, فعل *faal*, صنع *sanaa*.

— Fais! اعمل *â'mel* (en berbere اسكر *êsker*).

— Il s'est Fait, il a été Fait (*Voyez* Il est Devenu).

— C'est ainsi que cela s'est Fait, كك هذا صار *ke-déh hadâ sâr,* كان كذلك *kân ke-zalek.*

— S'il plaît à Dieu cela se fera, ان شا الله هذا يصير *én-châ Allah hadâ yssyr.*

— La paix a été Faite entre vous et nous, صار الصلح بينا وبينكم *sâr ès-soulh bayn-nâ ou-bayn-koum.*

— Que vas-tu Faire? ايش رايح تعمل *éy-ch râyh ta'mel?* ايش ماشى تعمل *éy-ch mâchy ta'mel?*

— Que Fais-tu? تعمل اى *ta'-mel éy?* ايش بتفعل *éy-ch betfa'l?*

— Qu'y a-t-il à Faire? ايش يكون العمل *éy-ch ye-koun él-a'ml?*

— Tu ne peux Faire Cela, ما فيك تعمل هذا *mâ fy-k ta'mel hadâ.*

— J'ai Fait ce que j'ai pu, عملت على قدرى *a'melt a'lä qadr-y.*

— Tout se Fait avec de l'argent, بالفلوس كلّ حاجه يصير *be-'l-felouss koll hâdjéh yssyr.*

— Bien Fait (adj.), كامل *kâ-mel, kâmil* (*Voyez* Bien fait).

— Une femme bien Faite, مراة كاملة *marâh kâmiléh.*

— Tout à Fait, واصل *ouâssel,* بالمرّة *bi-'l-marrah,* كلّيا *koullyân* (*Voyez* Entièrement).

Faite (*Voyez* Cime, Comble).

— Il est parvenu au Faîte des honneurs, بلغ غاية الاكرام *balagh ghâyét él-ikrâm.*

Il a Fallu, احتاج *éhtâdj, éh-tâg,* استحق *éstahaq,* لزم *lazem,* الزم *élzem* (*Voyez* Il Faut).

— Il a Fallu que j'écrivisse, استحق لى الكتب *éstahaq l-y 'l-katb.*

— Peu s'en est Fallu qu'il ne tombât, بشويه الا وقع *be-chouyéh éllâ ouaqa'* (*Voyez* Il a Failli).

Falsification, تقليد *teqlyd,* تزوير *tezouyr.*

— des monnaies, زغل *zaghl,* دنس *dens.*

Falsifié, مزوّر *mozaouer.*

Il a Falsifié, زوّر *zaouar,* زغل *zaghal* (*Voy.* Il a Altéré).

Famélique, جيعان *djya'ân, djey'ân* (*Voyez* Affamé).

FAMÉNOUT (mois des Cophtes), (*Voyez* PHAMENOTH).

FAMEUX (*Voyez* CÉLÈBRE).

Il s'est FAMILIARISÉ, استانس *éstâness*, عشر *a'chêr*.

FAMILIARITÉ, انسه *ânissah*, *ânisséh*, انيسه *ânysséh*, استناس *istinâss*, عشره *èchrah*.

FAMILIER, انيس *ânys*, معشر *mo'acher*, نديم *nedym*.

— Les Familiers du prince, ندما الامير *nodemâ 'l-émyr*.

FAMILLE, اهل *âhal*, *âhl*, *êhl*, عيله *e'yléh*, عيل *e'yl*, pl. عيال *a'yâl* (en berbere الواشول *él-ouâchoul*).

FAMINE, جوع *djou'*, غلا *ghelâ*.

FANAL, منارة *menâréh* (*Voyez* LANTERNE, FLAMBEAU, PHARE).

FANÉ, ذبلان *dabelân*.

Il s'est FANÉ, ذبل *dabel*.

FANGE (*Voyez* BOUE).

FANGEUX, مطيّن *motteyyen* (*Voyez* BOUEUX).

FANTAISIE, خاطر *khâtter*, خطر *khattr*, خيال *khyâl*.

FANTASSIN, تراس *terâss*, pl. تراسه *terâsséh*.

FANTASTIQUE, خيالى *kheyâly*, خايل *khâyl*.

FANTÔME, خيال *kheyâl*, plur. خيول *kheyoul*. اخيال *akhyal*; عفريت *a'fryt*.

FARAMA (lieu d'Egypte), فرمه *Faramah*, فرما *Faramâ*.

FARDEAU, حمال *hamâl*, plur. احمال *èhmâl* (*Voyez* CHARGE).

FARGUE (ballot), فرق *farq*, pl. فروق *fourouq*, فرق *fourouq* (*Voy.* BALLE de marchandise).

FARINE, طحين *tahyn*, طحينه *tahynéh*, دقيق *daqyq* (en berbere اورن *âouren*).

— Farine grillée (en berbere طمّنه *tamminah*, زمّيته *zoummitah*).

— Fleur de Farine, خالص *khâliss*, سميد *semyd*.

— Farine pétrie, عجين *a'djyn*, *a'gnyn*.

FARMOUDI, FARMOUTHI (mois des Cophtes), (*V.* PHARMOUTI).

FARSISTAN (prov. de Perse), فارسيستان *Fârsystân*.

FAROUCHE, خشن *khechen*.

Il a FASCINÉ, سحر *sahar*.

FASTE, نخوه *nekhouéh*.

FASTUEUX, ناخى *nâkhy*.

FAT, شلبى *cheleby*, چلبى *tcheleby*.

FATAL (*Voyez* FUNESTE).

FATALITÉ, مقدار *miqdâr*, مقدر *meqder* (*Voyez* DESTIN).

FATHAH, nom du signe de la voyelle A chez les Arabes, sou-

vent prononcée E dans l'idiome vulgaire, فتحه *fathah, fatehah*, نصبه *nasbéh*, فتح *fath*, نصب *nasb*.

— Lettre marquée d'un Fathah, حرف مفتوحه *harf maftouhah*, حرف منصوب *harf mansoub*.

Fatigue, تعب *taab*, اتعاب *itaâb*, شقا *chaqâ*.

Fatigué, تعبان *taabân*, عيان *a'yân*, متعوب *mat'oub*.

Il a Fatigué (v. a.), تعب *ta'ab*, اتعب *étaab*, اشقى *échqey*.

— Il s'est Fatigué, انتعب *éntaab*, تعب *taab, teeb*.

— C'est assez te Fatiguer, حاجه تتعب *hâdjéh tetaab*, بركه تتعب *berekéh tetaab*.

Faubourg, حصن *housn*.

Il a Fauché, نجل *nadjal*.

Faucille, محشه *mouhachah*, حديده *hadydah*, زبّاره *zebbârah*, مزبره *mouzberah*, منجيل *mondjyl*, *mongueyl* (en berb. امكين *êmguyn*).

Faucon, باز *bâz*, طير الحرّ *tayr êl-hourr*, صقر *saqr*, pl. صقور *soqour*, صقوره *seqourah*.

Faussaire, صاحب مزوّر *saheb mozaouer*, زوّار *zaouâr*.

Faussement, زورا *zaourânn*, بالكذب *bi-'l-kedb*.

Fausseté, كذب *kedb*, زور *zour*.

Il Faut, لابد *lâbed, lâbod*, يلزم *ylzem*, لازوم *lâzoum*, لازم *lâzem*, واجب *ouâdjeb*, بدّ *bedd* (*Voy.* Il a Fallu).

— Il Faut que moi, بدّي *bedd-y*, لابد لي *lâbod l-y*.

— que toi, بدّك *bedd-ak*, *bedd-ek*, الزمك *êlzem-ak*.

— que lui, بدّه *bedd-ho*.

— qu'elle, بدّها *bedd-hâ*.

— Il Faut que je m'en aille, بدّي اروح *bedd-y ârouh*, بدّي روح *bedd-y rouh*.

— Il Faut qu'il écrive, بدّه يكتب *bedd-ho yekteb*.

— Il Faut que nous lui disions, يحتاج ان نقول له *yhtâdj ênn neqoul le-ho*.

— Il ne Faut pas que tu parles ainsi, هذا كلام ما يلزمك *hadâ kelâm mâ ylzem-ak*, ما صحاش ان تقول كده *mâ sahâ-ch énn tequul ke-déh*.

Faute, ذنب *denb*, pl. ذنوب *denoub*; خطا *khattâ*, زله *zelléh*.

— Il a commis une Faute, اذنب *édneb*, اخطى *ékhtâ*.

Faux (adj.), كاذب *kâdeb*, كذاب *kaddâb*.

— (s. m.), (*Voyez* Falsification).

— (s. f.), منجل *mendjel*, pl. مناجل *menâdjel* (*Voy*. Faucille).

Faveur (grâce), نعمه *ni'imah*, *ni'iméh*, نعم *ni'im*, عجب *a'djeb* (*Voy*. Bienveillance).

Favorable, ناعم *nâ'im*.

— Il a été Favorable, نعم *naam*, فضّل *faddal*, تفضّل *tefaddal*.

— Que Dieu te soit Favorable! نعم الله بك *na'am Allah b-ak !*

Favori, مفضل *mofaddel*.

Il a Favorisé (*Voyez* Il a été Favorable).

Fayoum (pr. d'Eg.), الفيوم *él-Fayoum*.

— Lac du Fayoum, بحيرة الفيوم *bahyrét él-Fayoum*, بركة قارون *birkét Qâroun*.

Fe ف, lettre de l'alphabet arabe (*Voyez* F).

Fécond, ناتق *nâteq*.

Fécondité, نتق *netq*.

Fedala (v. d'Af.), فضالة *Fed-dâlah*.

Félicitation, هنيه *henyéh*, تهنيه *tehnyéh*, *tehnyah*.

Félicité (s. f.), نصيب *nessyb*, سعاده *saâdah*, طوبا *touba*.

Il a Félicité, هنى *hennä*, *henney*, تهنى *tehenney*, دعى *da'ä*.

Félouque, فلوكه *feloukah* (*Voyez* Barque, Bateau, Chaloupe).

Femelle, Féminin, انثى *ânethy*, pl. انثيات *anthyât*.

Femme, مراه *marâh*, لالاه *lêllah*, لالى *lêllä*, لالا *lêllâ*, امراه *îm-râh*, pl. نسوان *nissouân*, نسا *nessâ* (en berbere ثمطوت *themmettout*, pl. ثولاون *thoulâouenn*, *thou-lâouinn*).

— Femme (épouse), حرمه *hor-méh* (*Voyez* Epouse).

— Ma Femme, زوجتى *zou-djét-y*, جوزتى *gouzét-y*, حرمتى *hormét-y*, مراتى *marât-y*.

— Sage-Femme (*Voy*. Accoucheuse).

— Femme grosse (*Voyez* Enceinte).

— La ruse des Femmes l'emporte sur celle des hommes, كيد النسا يغلب كيد الرجال *kyd ên-nessâ yeghleb kyd êr-redjâl*.

— Femme publique, شرموط *charmoutt*, شرموطه *charmouttah*, pl. شراميط *châramytt*; قحبه *qabahah*.

Fémur, عظم الفخد *u'dm él-fakhd.*

Fendeur de bois, حطّاب *hattâb.*

Fendu, مشقوق *mechqouq.*

Il a **Fendu**, شقّ *chaqq, cheqq,* قطع *qattaa*, شقق *chaqqaq*, فلق *fellaq.*

— Il Fendra, يفلّق *yfelloq.*

Fenêtre, شوبك *chaubak, choubak*, سوباك *choubâk*, شبّاك *chebbâk*, pl. شبابيك *chabâbyk*; كوة *koueh* (en berbere تكوة *takouah*, pl. تكواتين *tikouâtyn*), (*Voyez* Croisée.

Fenouil, بشنيخ *bechnykh* (en esp. *biznâga*), نافع *nâfa', nefâ'*, برغل *bourghal*. برغول *bourghoul*, شمرة *chamrah*, شمر *chamr.*

Fente, شق *cheqq, choqq*, pl. شقوق *chouqouq*; شرم *cherm.*

Fenugrec, حلبة *helbéh, holbéh*

Fer, حديد *hadyd*, pl. حدايد *hedâyd* (en berbere وزّال *ouezzâl*, اوزال *óuzzâl*).

— Fil de Fer (*Voyez* Fil).

— Ouvrier en Fer, (*V.* Forgeron).

— Fer à repasser, مكوا *makouâ*, مكوايه *mokouâyéh.*

— Fer de cheval. نعل *naal*, pl. انعال *éna'âl*; صفيحة *safyhah, sfyhah.*

— Fer-blanc, صفيح *safyh.*

— Fers (chaînes), خلخل *khilkhal*, سلاسل *selâssel.*

Ferblantier, قزادري *qazâdry*, قسادرجي *qassâderdjy*, قشادري *qachâdry.*

Ferme (s. f.), ماجار *mâdjâr, mâgâr*, التزام *éltizâm*, حوش *haouch*, pl. حواش *haouâch.*

— (adj.), ثابت *tsâbett*, مقرّر *moqerrer*, مقرّ *maqerr*, محكم *mohkem.*

— Il a été Ferme, ثبت *thabatt*, استقرّ *éstuqarr*, قام *qâm.*

Fermé, مغلوق *maghlouq* (*Voy.* Clos).

— à clef, مقفول *maqfoul.*

— La porte est Fermée, باب مقفول *bâb maqfoul* (en berbere تابورت تصلح *tâbourt teslah*).

Il a **Fermé**, غلق *ghalaq, ghlaq*, اغلق *éghlaq*, قفّل *qaffal*, صرّ *sarr*, طوى *taouä* (*Voyez* Il a Clos).

— Il Fermera, يغلق *yoghloq.*

—Ferme! اقفل *áqfoul!* اصر *ésr!* (en berbere آرّ *érr!* افر *éfr!*)

— Ferme la porte! اقفل الباب *áqfoul él-bâb!*

Fermentation vineuse, خمارة *khamârah*, خمّارة *khommârah*

Il a **Fermenté**, خمر *khamer*, اختمر *ékhtemer.*

Fermeture, شدّ *chedd*, سدّ *sedd* (*Voyez* **Cloture**).

Fermier, متلزم *motelazzem.*

Bois de **Fernambouc** (*Voyez* **Bois de Brésil**).

Il a **Ferré** un cheval, نعل *naal*, صفح *safah.*

Fertile, خصيب *khassyb*, موجد *moudjed*, محصول *mahsoul*, مرخي *markhy*, مثمر *mothummer* (*V.* **Fécond**, **Abondant**).

— Il a été Fertile, خصب *khassab*, غل *ghall.*

Il a **Fertilisé**, خصّب *khassab*, اخصب *ékhsab.*

Fertilité, خصبه *khesbéh*, *khesbah*, غلة *ghellah*, بركه *berekéh* (*V.* **Fécondité**, **Abondance**).

Férule (plante), كلخ *kelakh.*

Fervent, جاهد *djâhed*, حرّان *harrân*, شديد *chedyd.*

Ferveur, جهد *djehd*, شدّة *chiddéh*, *cheddéh*, حرارة *harârah.*

Fesse, تيز *tyz*, ترم *term*, plur. اترام *ttrâm*; فلس *fels*, طرمس *termess*, ورك *ourk*, pl. وروك *ourouk*; طرمه *torméh*, صرمه *sorméh*, pl. صرم *sorem*, *serem* (en berbere انثدون *énthadouna*) (*Voyez* **Cul**, **Derrière**).

Festin, وليمه *oulyméh*, plur. ولايم *oulâym* (*Voyez* **Repas.**).

Fête, عيد *a'yd*, *e'eyd*, *i'yd*, pl. عياد *ee'yâd*, اعياد *â'yâd* (*V.* **Jour**).

— Que cette Fête soit heureuse pour toi! عيد مبارك عليك *i'id mobârek a'ley-k!*

— La plus heureuse des Fêtes? ابرك الاعياد *âbrak êl-â'yâd.*

Fêté, معيّد *mo'yyd.*

Il a **Fêté**, عيّد *a'yyad*, *a'yyed.*

— Il Fêtera, يعيّد *ya'yyed.*

Fétu, قشّ *qesch*, قشّه *qeschéh*, *qeschah.*

Feu, نار *nâr*, pl. نوار *naouâr*, *niouâr*, انوار *ânouâr*, نيران *nyrân*; عافيه *a'âfyah* (en berbere عوفا *ou-fâ*, ثيمس *tsymess*, تيمس *timyss*, يكه *ykah*), (*Voy.* **Flamme**).

— (défunt), (*Voyez* ce mot).

Feuillage (*Voyez* **Feuille**).

Feuille, ورق *ouereq*, ورقه *ouerqah*, *ouaraqah*, pl. اوراق *âourâq* (en berbere ايفر *i'yfer*, pl. ايفريون *iyfryouenn*).

— de papier, ورقه ذا الكاغيط *ouerqah dé-'l-kâghytt*, فروغ *forough*, ورقه *ouerqah*, *ourqah.*

— d'un livre, Feuillet, قايمه

qâyméh, plur. قوايــــم *qouâym*.

Fève, فوله *foulah* pl. فول *foul* (en berbere بيبـاوان *bybâouân*, ايبـاون *îybâouenn*).

— Fèves bouillies, مدمّس *moudammess*.

Février, شباط *chabâtt*, *choubâtt*, اشباط *êchbâtt*, فبرواريـوس *febrouâryous*, فلوارس *felouâriss*, امشير *âmchyr*, *êmchyr*.

— Le mois de Février a cette année vingt-neuf jours, شباط في هلك السنة لهٌ تسع وعشرين يومًا *Chebâtt fy hadéh ês-senéh le-ho tessa' ou-a'cherynn youmânn*.

Fez (roy. d'Afr.), فاس *Fâss*, *Fêss*, فس *Fess*.

— (ville), مدينة البيضا *Medynét êt-Bayddâ* (m. à m. la ville blanche).

—La rivière de Fez, واد فاس *Ouâd-Fâss*, واد الجواهر *Ouâd-êl-djeouâhir* (rivière des pierreries).

— Natif de Fez, فاسي *fâssy*, pl. فاسيين *fâssyyn*.

Fezzan (pays d'Afr.), فـزان *Fezân*, *Fazân*, افزان *Afzân*.

Fi! اف *âff*, افا *âffâ*, يستغفر الله *ystaghfour Allah!* اخزيت *âkhzyt!* حاش *hâch*, اف *ôf*, حشا *hachâ!*

— Fi de toi! حشاك *hachâk!*

— Fi de lui! افا لهٌ *âffâ le-ho!*

Fiançailles, ملاك *melâk*, خطبه *khotbéh*, خطبـيه *khotbyah*, *khotbyéh*, تمليك *temlyk*.

Fiancé, عريس *a'ryss*; عروس *a'rouss*, pl. عُـــروس *ou'rouss*; مملك *memlek*, خاطب *khâtteb*.

Il a **Fiancé**, املاك *âmlak*, خطب *khetteb*, *khettab*.

— Il Fiancera, يخطب *yekhtob*.

Fiancée, عروسه *a'roussah*, عروس *a'rouss*, pl. عرايس *a'râyss*; مملكه *momlekéh*, مخطوبه *makhtoubéh*. صباول

Ficelle, دبره *doubarah*. خيطة

— grosse, سپاولو *spâoulou*. حبيلة

— mince, خيط *kheytt*,

Fidèle, امين *âmyn*, مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn*; نصيح *nessyh*, اصيل *âssyl*. طبيع

Fidèlement, بالامانه *be-'l-îmânéh*, بالامان *le-'l-îmân*.

Fidélité, امانه *îmânéh*.

Il s'est **Fié**, وثق *ouathaq*, امان *âmann* (*V.* Il s'est Confié).

Fief, ملك *moulk*, تيمار *tymâr*.

Fiel, مرارة *merâréh*, *morârah* (en berbere ايزى *îyzy*).

Fiente (*Voyez* **Excrément**).

— de cheval, زبل *zobl* (*Voyez* **Fumier**).

Fier, مستكبر *mostakber*, طاغى *tâghy* (*Voyez* Arrogant, Orgueilleux).

— C'est un homme si Fier que je n'ose lui parler, هو رجل متكبر حتى ما نقدرشى نتكلم لهُ *houe radjel motkabber hattä mâ neqder-chy netkellem le-ho*.

Fierté, كبريا *kobryâ*, *kibryâ* (*Voyez* Orgueil, Arrogance).

— La Fierté ne convient pas aux grands, لاكبار ما صحيشى الكبريا *li-'l-koubâr mâ saha-chy 'l-kibryâ*.

Fièvre, حمّا *hoummâ*, حمّى *hoummä*, *hammy*, سخنه *soukhnéh*, حمّيه *hammyéh*, *hoummyah*, plur. حميات *hoummyât* (en berbere ثعلا *theulâ*, ثوله *tsou'lah*).

— Accès de Fièvre, وقت الابتدا *ouaqt él-ibtidâ*. (*Voyez* Accès).

— Fièvre chaude, الحمّا السخونه *él-hoummâ 's-sakhounah*.

— Fièvre froide, الحمّا البارده *él-hoummâ 'l-bâridah*, برودة *be-roudah*.

— Fièvre tierce, الحمّا الثلثيه *él-hoummâ 't-tsoultsyâh*.

— Fièvre maligne, مكلفه *mou-kelfah*, بو نقطه *bou-noqtah*.

— Il a une forte Fièvre, توجعهُ الحمّا قوى *te-oudja'-hou él-hoummâ qaouy*.

— Il a la Fièvre aujourd'hui, زارتهُ اليوم الحمّيه *zâret-ho él-yaum él-hammyéh* (en berbere اسا ثوكه ثوله *âssâ tsougah tsoulah*).

Il a Figé, جمد *djemed*, *guemed*.

— Il Figera, يجمد *ydjemed*, *ygmed*.

Figue, تين *tyn*, كرموس *ker-mouss* (en berbere اكرموس *âker-mouss*, ماثان *mâthân*).

— Figue hâtive, باكور *bâkour* (en esp. *albacora*).

— Figue fraîche, تين طارى *tyn târy* (en berbere تازرت *tâ-zert*, تزرت *tazart*, تازت *tâzett*).

— Figue sèche, تين مربّى *tyn morabby* (en berbere تباخشيشين *tibâkhchichyn*).

Figuier, شجرة التين *chadjrah êt-tyn*, كرمه *kermah* (en berbere تنوكلين تازرت *tinouklyn-tâzert*, تغرست *taghrest*, pl. تيغرست *ty-ghrast*).

— Figuier d'Inde (*V.* Nopal).

Figure (visage), (*Voyez* Face).

— Figure laide, كمّاره *kemmâ-rah*, خنشوش *khanchouch*.

— Figure (forme), صوره *sou-*

rah, شكل *chikl*, pl. اشكال *échkâl*, شوكول *choukoul*, تصوير *tessouyr*.

FIL, خيط *khaytt*, *kheytt*, pl. خيوط *khyoutt* (en berbere الخيوط *él-khayoudd*).

— de laiton, سلك نحاس *selk-nahâss*.

— de fer, سلك جديد *selk-hadyd*, تسال *tessal*, ثال *tsal*.

— (tranchant), (*Voyez* ce mot).

— Il a donné le Fil à une épée, مضي سيف *maddä séyf*.

FILASSE, كتان *kittân*, كداد *kedâd* (*Voyez* ÉTOUPE).

FILE (rang), صف *saff*, plur. صفوف *soufouf*.

Il a FILÉ, غزل *ghazel*, *ghzél*, فتل *fetel*.

— File! اغزلي *âghzouly!* (en berbere اليم *éllym*).

— Il Filera, يغزل *yoghzel*.

FILET de pêcheur, شبكه *chebkah*, *chabakah*, pl. شباك *chebâk*; مصيده *messydéh*, plur. مصيدات *messydât* (en berbere تمغزلت *timaghzelt*, تجمّاع *tadjemma'*, pl. تجمّاعين *tadjemmâ'yn*.

— Filet de viande, هبرة ذا اللحم *habrah dé-'l-laham*.

FILLE, بنت *bent*, *bint*, plur. بنات *benâtt*, *benêtt* (en berbere ابليس *tylyss*, تقششت *taqchicht*, توجز *taouadjaz*, plur. تيجزاين *thidjazâyn*).

— Petite Fille (en bas âge), صبيه *sabyéh*, pl. صبايا *sabâyâ* (en berbere تقشيشت تمزيانت *taqchycht tamezyânt*).

— Jeune Fille, بشيره *yechyrah*, عايله *a'âylah*, جاريه *djârryah*, *gârryéh*, plur. جوار *djouâr*, *gouâr*; لالّه *léllah*, لالي *léllä* (en berbere تمزيل *tamzyl*).

— Fille (non mariée), (*Voyez* CÉLIBATAIRE, VIERGE).

— de joie (*V.* Femme publique).

— Sa Fille (à lui), بنتهٔ *bent-ho*.

— (à elle), بنتها *bent-hâ*.

FILOU, سريق *saryq*; حرامي *harâmy*, سارق *sâreq*, ناهب *nâheb*, سالب *sâleb*.

FILS, ولد *oueled*, *oulêd*, *oulid*, *ould*, وليد *oulyd*, pl. ولاد *oulâd*; ابن *ébn*, *ibn*, بن *ben*, pl. بنين *benyn*, بني *beny*, ابنا *ébnâ*; يشير *yechyr*, عايل *a'âyl* (en berbere ميس *myss*).

— légitime, حلالي *halâly*.

— illégitime (*Voyez* BÂTARD).

— adoptif (*Voyez* ce mot).

— Beau-fils (*Voyez* ce mot).

— Petit-Fils, حافد *hâfed, hâfid*, حفيد *hafyd*, وليد *oulyd*.

— Mon Fils, ابنــى *êbn-y*, ولدى *oueled-y*,

— Son Fils (à lui), ابنهٔ *êbn-ho*, ولدهٔ *oulid-ho, ouled-hou*.

— (à elle), ابنها *êbn-hâ*, ولدها *oulid-hâ* (en berb. ميسس *myssass*).

Fin (subst.), اخـره *âkhiréh*, عاقبه *a'âqibéh*, تمّه *tammah*, ايفـا *ĭyfah*, ختام *khetâm* (en berbere انكار *âneggâr*), (*V.* Achèvement).

— (adj.), (menu, mince), رفيع *refy', refya', refaya'*, رقيق *reqyq*.

— (rusé), احيل *âhyl* (*V.* Rusé).

Finalement, غايتهٔ *ghâyét-ho*.

Finesse (ruse), حيـلـه *héyléh, haylah*, كيد *kyd*, كيز *kyz*, كيس *kys, kyes* (*Voy.* Adresse, Ruse).

Fini, تامّ *tâmm* (*V.* Achevé).

Il a Fini, فرّغ *farregh*, تـــمّ *tamm*, خلص *khalass, khlass* (*V.* Il a Achevé).

— Finis! كمّل *kammel* (en berbere فوك *fouk*, اكملان *êkmelân*).

— Il a été Fini, انتهى *êntehey*.

— Il Finira, يخلص *ykhlass*.

Fiole, كـوز *kouz*, plur. اكواز *êkouâz* (*Voyez* Bouteille).

Firman, فرمان *fermân*, plur. فرامانات *feramanât*, فرامان *ferâmân*.

Fisc, بيت المال *béyt êl-mâl*.

Il a Fixé, ثبت *thebett, tsebett* (*Voyez* Il a Affermi).

— une époque, أرخ *ârakh*.

— les yeux, احدق *âhdaq*.

— Les gens avaient les yeux Fixés sur nous, احدقوا الناس بنا *âhdaqoû ên-nâs be-nâ*.

— Il s'est Fixé (arrêté), اقام *âqâm, êqâm*.

Flacon (*Voyez* Fiole, Bouteille).

Flagellation, سـوط *saoutt*, تجليد *tedjlyd*, شلاق *chelâq*.

Flagellé, مجلود *medjloud*.

Il a Flagellé, سوّط *saouett*, جلّد *djellad*, شلّق *chellaq*,

Il a Flairé, شمّ *chemm*.

Il a Flambé, تلهّب *telahhab*.

Flambeau, مصباح *mosbâh*, pl. مصابيح *mesâbih*, فانوس *fânous*, فنـر *fener* (*Voy.* Chandelier).

Flammant (oiseau), نحاف *nihâf*.

Flamme, لهب *leheb*, لهيب *lehyb*, تلهيب *telhyb*, لهبه *lahbah* (en berbere اجيج ثيمس *âdjydj tsymess* (m. à m. fleur du feu).

Flasque, رطيب *rettyb.*

Il a **Flatté**, لطف *lattaf*, تملق *temelleq*, فخر *fekher* (*Voyez* Il a **Caressé**).

— Il Flattera, يفخر *yfkher.*

Flatterie, تمليق *temlyq*, مداهنة *modâhenéh* (*V.* **Caresse**).

Flatteur, ملاق *mellâq.*

Fléau (calamité), ضربة *darbéh*, محنة *mihinéh* (*Voyez* **Adversité**, **Calamité**).

— d'une balance, ذراع السنجة *deraa' 's-sandjéh.*

Flèche, نشابة *nichâbéh*, نشاب *nichâb*, *nouchâb*, سهم *sehem*, pl. سهام *sehâm* (*Voyez* **Dard**).

Flegmatique, بلغمى *belghemy*, *bolghomy.*

Flegme, بلغم *belguem*, *bolghom*, بلجم *beledjm*, *belegm.*

Fleur, نور *neouer*, نورة *nouarah*, pl. نوار *nouâr*, نوارة *nouârah*; زهر *zaher*, *zahr*, pl. زهور *zouhour*; زهرة *zaharah*, pl. ازهار *âzhâr* (en berb. اجيج *âdjydj*, اججيك *êdjidjyg*, pl. اججيكن *êdjidjyguen*, اسجيك *âsdjyg*, pl. اسجيكن *âsdjyguenn*).

— Fleur de la passion (*Voyez* **Grenadille**).

— Pot à Fleurs, ماجور *mâdjour*, *mâgour*, pl. مواجير *mouâdjyr*, *mouâguyr.*

— Fleur de Farine (*V.* **Farine**).

Fleuri, منور *monaouer.*

Il a **Fleuri**, زهر *zahar*, نور *naouar*, *nouer.*

— Il Fleurira, ينور *ynouer.*

Fleuriste (march. de fleurs), نواورى *nouâouery.*

Fleuve, واد *ouâd*, وادى *ouâdy*, نهر *nahar*, *nahr*, *nehr*, *neher*, pl. انهار *ânhâr*; بحر *bahar* (en berbere اسيف *âssyf*, pl. اسافين *îssâfynn*).

Flexible, عطيف *a'ttyf.*

Floréal, فلوريال *flouryâl.*

Florissant, مشهور *mechehour.*

— Il a été Florissant, اشهر *êchehar.*

— Dans l'origine des temps les sciences ont été Florissantes dans l'Orient, من اصل الزمان العلم كان مشهور فى بلاد المشرق *min âsl êz-zemân êl-e'lm kân mechehour fy belâd êch-Cherq.*

Flot de l'eau, فرخ ذا الما *ferkh dê-'l-mâ*, موجه *moudjéh*, *moudjah*, *mougah*, *mouguéh*, pl. امواج *âmouâdj*, *âmouâg*, موجات *moudjât* (en berbere الموجه *êl-moudjah*; موج *moudj*).

Flotte, عمارة مراكب t'mârét merâkeb.

Il a Flotté, عام a'âm.

Fluide (adj.), جارى djâry, لين leynn.

Flute, بوق 'bouq, شبابه chebâbéh, زووك zououaq.

— Joueur de Flûte, غيّاط ghayyâtt.

Fluviatile, نهرى nehery, بحرى bahary.

Flux de la mer, البحر مالى él-bahar mâly, فرخ ذا الماء ferkh dê-'l-mâ, مدّ medd.

Flux de sang, تسهيل الدمّ tessehyl éd-demm.

Fluxion, حمله hamlah, نزال nizâl, نازله nâziléh.

Foc (voile), — grand Foc, فلوك felouk.

— Clin-Foc, كنترا فلوك kountrâ-felouk.

Foi, امانه imânah, imânéh, ايمان âymân, éymân, دين dyn (en berbere ادين idyn).

— Bonne-Foi, صدق sadq.

Foie, كبد kebd, كبده kibdah, kebdéh (en berbere تسّه tassah).

Foin, دريس derys, عشبه eu'chbah, عشب e'chb, كورت gourt (en berbere اساغور âssâghour, ثوكه tsoukah).

Foire, موسم moussom, plur. مواسم moudssem; سوق souq, pl. اسواق dssouâq; خان khân.

Fois, مرّة marrah, نوبه noubah, (en berbere ثيكلت thykilt).

— Deux Fois, مرّتين marratéyn (en berbere مرتين martyn).

— Quelquefois, بعض المرّات baadd él-marrât.

— Une Fois et demie autant, قدر اوّل مرّة و نصف qadr âouel marrah ou-nousf.

—Parfois, بالنوبه bi-'n-noubah.

— Il y eut une Fois un roi, ملك كان مرّةً melik kân marratann.

— Toutes les Fois que tu feras cela, كلّ مرّة تعمل ذه koll marrah ta'mel déh, كلّ ما تعمل كذه koll-mâ tu'mel ke-déh.

Fol (Voyez Fou).

Folie, جنون djenoun (Voyez Démence).

Fond, قعر qaar.

— Double-Fond, قعر آخر qaar âkher.

—Le vaisseau a touché le Fond, حرث المركب harath él-merkeb.

FONDATION, تاسيس *teëssys* (*Voy.* ETABLISSEMENT).

FONDÉ, سنيد *senyd.*

— de pouvoirs, وكيل *oukyl*, pl. وكلا *oukelâ.*

Il a FONDÉ, تاسّس *teësses* (*V.* Il a ETABLI, Il a BASÉ).

— Il a été Fondé, سند *sened.*

— Ce que je dis est Fondé sur les vrais principes, قولي تسند على قواعد صحاح *qoul-y tesned a'lä qouâ'id sahâh.*

FONDEMENT, اس *âss*, plur. اساس *âssâss*; قاعدة *qâ'idéh*, *qâ'idah*, pl. قواعد *qouâ'ïd* (*V.* BASE).

— (anus), صرمة *sarmah*, *sarméh* (*Voyez* ANUS, CUL, DERRIÈRE).

FONDU, مذوّب *modaoueb.*

Il a FONDU, سلّى *selley*, داب *dâb*, دوّب *daouab*, *doueb.*

— Il fondra, يدوب *ydoueb.*

— Beurre Fondu, سمن مسلى *semenn mosly* (*Voy.* BEURRE).

— Il a Fondu sur eux, صدم عليهم *sadam a'lay-houm.*

FONTAINE, عين *aayn*, *a'yn*, pl. عيون *ou'youn*; عين الما *a'yn êl-mâ*, عين ذا الما *aayn dê-'l-mâ*, راس ذا الما *râss dê-'l-mâ* (en berbere عنصرة *a'nserah*, pl. عونصر *a'ouanser*), (*Voyez* SOURCE).

— Fontaine de terre ou de grès (*Voy.* JARRE).

— Fontaine publique, سقاية *siqâyah*, سبيلة *sebyllah*, pl. سبايل *sebâyl*; ساقية *sâqyéh*, pl. سواقي *seouâqy*; سبّالة *sebbâléh*; *sebbâlah*, pl. سبابل *sebâbel.*

FONTE d'arçon, كبورة *kebourah*, pl. كبورات *kebourât.*

FORBAN (*Voyez* BRIGAND, PIRATE, CORSAIRE).

FORCE, قوّة *qaouah*, *qoouah*, *qouah*, *qouëh*, pl. قوّات *qaouât*; قوية *qouyyéh*, شدّة *cheddéh*, pl. اشدّ *êchedd*; قدرة *qodrah.*

— De Force, par Force, بالاجبار *be-'l-êdjbâr*, بالغصب *bi-'l-ghasb*, بالزز *bi-'z-zez*, *bê-'z-zïz*, بالذراع *bi-'d-derâa'*, قهرا *qahirânn*, اجبارا *êdjbârânn*, *êgbârânn*, قسرا *qesrânn* (*Voyez* Par CONTRAINTE).

— Il a pris de Force, اخد قسرا *âkhad qesrânn.*

Il a FORCÉ, جبر *djebar*, *djabar*, اجبر *êdjebar*, *êgbar*, لزّم *lazzam*, *lezzem*, *lezzim* (*Voyez* Il a CONTRAINT).

— Il Forcera, يلزم ylezzim.

Forcément (*Voyez* Par Contrainte, De Force).

Forêt, غابه *ghâbéh*, *ghâbah*, pl. غابات *ghâbât* (en berbere تغبت *taghabt*, امادغ *âmâdagh*, امدغ *âmadagh*, pl. اموذغ *âmoudagh*, يموداغ *iymoudâgh*), (*V.* Bois).

— Dans cette route y a-t-il des Forêts? ذا الطريق فيه شي غابه *dâ êt-taryq fy-hi-chy ghâbah?*

Forge, كوره *kourah*, كور *kour*, كير *kyr*, pl. اكور *âkour*, اكير *âkyr*.

Forgeron, حدّاد *haddâd*, pl. حدّادين *haddâdyn*.

Formation, تصوير *tessouyr*.

Forme, صوره *sourah*, *souréh*, خلقه *khilqah* (*Voyez* Figure).

— (moule), قالب *qâleb*, *qâlib* (d'où vient le mot fr. *calibre*).

Il a Formé, صوّر *saouar*, تصوّر *tessouer*, جعل *djaal*.

— La navigation Forme les matelots, تركيب البحر تجعل البحريه *terkyb êl-bahar tedja'l êl-baharyéh*.

Formidable, مخسوف *mekhaouf*, مخيف *mokhayf*.

Fort (adj.), قوى *qaouy*, *qoouy*, قاوى *qâouy*, قوىّ *qaouyy*; fém. قويّه *qoouyyah*, *qouyyah*; شديد *chedyd*, شدّ *chedd*, جدع *djeda'*, *guedaa*, مجهد *modjehed* (en berbere يقوا *yaqouâ*).

— Plus Fort, اشدّ *âchedd*, قوى على *qoouy a'lä*.

— Le lion est plus Fort que le tigre, السبع قوى على النمر *ês-seba' qoouy a'lä ên-nemr*.

— Fort (adv.), كثير *kethyr*, *ketsyr*, جدّاً *djeddânn*, قوى *qaouy*.

— Le chemin est Fort beau, الطريق طيب كثير *êt-taryq tayeb kethyr*.

— Le chemin est Fort difficile, الدرب صعب قوى *êd-derb sa'ab qaouy*.

Fort, Forteresse, قلع *qala'*, برج *bourdj*, pl. بروج *bouroudj*, براج *borâdj* (*Voyez* Chateau).

Fortification, تحصين *tahessyn*, استحكام *istihkâm*.

Fortifié, محصون *mahassoun*, حصين *hosséyn* (*Voyez* Affermi).

Il a Fortifié, تشدّد *techedded*, حصّن *hassann*.

— (encouragé), (*Voy.* ce mot).

— Il s'est Fortifié, تحصّن *tahassen*.

— Il a été Fortifié, حصن *hassenn*, *hossenn*.

Fortin, قصير *qosséyr*, بريج *brydj*, قليعه *qoleya'ah* (*V.* Fort).

Fortune (destin), (*V.* ce mot).

— Bonne Fortune, بخت طيب *bakht tayeb* (*Voyez* Bonheur).

— Mauvaise Fortune (*Voyez* Adversité).

— (richesses), مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl;* رزق *rezq*, pl. رزاق *rizâq*, أرزق *êrzaq*.

Fortuné, مسعود *messou'oud*, (*Voyez* Heureux).

Fosse, **Fossé**, حفرة *houfrah*, *hafrah*, خندق *khandaq*, plur. خناديق *khenâdyq;* جورة *djourrah*, *gourrah*, جرّاف *djourrâf*, *gourrâf*, pl. اجراف *âdjrâf*, *âgrâf;* فحات *fahât* (en berbere تشرفه *tacherfah*, pl. تشرقين *tacherfyyn*).

— profonde, بهموت *behemout*.

— pleine d'eau, كلتة *keltah*, كلتة *guiltah*.

Fossoyeur, صحاف *sahhâf*.

Fostatt (ville anc. d'Égypte), فسطاط *Fostâtt;* c'est maintenant le Vieux-Kaire (*Voyez* ce mot).

Fou, مجنون *medjenoun*, *megnoun*, plur. مجانين *medjânynn;* محبول *mahaboul*, جاهل *djâhel* (en berbere يونشف *younchef*, امجنون *âmedjenoun*, pl. امجنونين *âmedjenounyn;* امسلوب *âmesloub*, pl. ايمسلاب *îymeslâb*), (*Voyez* Insensé).

— Le Fou se moque du sage, المحبول يسخر على العاقل *êl-mahboul yeskher a'lä êl-a'âqil*.

— Hôpital des Fous (*Voyez* Hôpital).

Fouah (v. d'Egyte, l'ancienne Metelis), فوه *Faouêh*, *Faouah*.

Fouah (alisary), فوه *Fouah*.

Foudre, رعد *raad*, plur. رعود *ro'oud;* صاعقه *sa'aqah*, صاحقه *sâhqah*, صحاقه *sahâqah*, برق *barq*, *bar aq* en berbere صعقه *saaqah*.

Fouet, كوربج *kourbadj*, *kourbag*, كرباج *karbadj*, قرباج *qourbâdj*, *qurbadj*, *qrabadj* (d'où vient en fr. *cravache*), سوط *soutt*, *saoutt*.

Il a **Fouetté**, شحط *chahatt* (*Voyez* Il a Flagellé).

— Il Fouettera, يشحط *ychahatt*.

Il a **Fouillé**, نقش *naqach*, *nqech* (*Voyez* Il a Creusé).

— Il Fouillera, ينقش *ynqech*.

Foulé, مزحوم *mazhoum*.

Il a **Foulé**, زحم *zahem*, قصر *qassar*.

— aux pieds, زطم *zattam*, داس *dâss*, دعس *da'ass*.

— la terre, كبس *kabass*, ربص *rabass*.

Fouine نمس

— le drap, قصر *qassar.*

Foulon (insecte), بومقص *bou-maqass.*

— (apprêteur de draps), قصّار *qassâr.*

Foulque (oiseau aquatique), دجاجه ذا الما *dedjadjah dê-'l-mâ.*

Four, فرن *fourn, forn,* plur. فران *ferân;* كوشه *kouchah.*

— Four à chaux (*V.* Chaux).

Fourbe, احيل *âhyl.*

Fourberie, حيله *haylah, hey-léh,* كيد *kyd,* غبن *ghobn.*

Il a Fourbi, صقل *saqal.*

Fourchette, شوك *chauk, chouk,* ملقط *melqatt,* ملقاط *mol-qâtt, melqâtt,* pl. ملاقط *melâqett;* مجك *medjekk.*

Fourmi, نمله *namléh, nemlah,* نمل *naml, neml,* pl. نمول *nemoul,* نمل *nemel* (en berbere توطفت *taouettefi,* pl. تيوطفين *tyouettefyn*).

Fournaise, اتون *âtoun,* pl. اتونات *âtounât* (*Voyez* Brasier).

Fourneau, كانون *kânoun,* مجمار *moudjmâr,* مجمر *moudjmer,* pl. مجامر *medjamer;* اوجاق *oû-djâq,* pl. اوجاقات *oûdjâqât.*

Il a Fourni, كفا *kefâ,* جعل *djaal,* جاب *djâb, gâb.*

Fourrage, علف *aalf, aaluf,* علفه *aalfah* (*Voyez* Foin).

— vert, ربيع *rebya',* ربيعه *reby'ah,* رطب *routtab, routtoub,* برسيم *barsym* (*Voyez* Herbe).

Il a Fourragé (été au fourrage), علف *aalef.*

Il a Fourré, حشى *hachü.*

— Il Fourrera, يحشى *yahchy.*

Fourreau d'épée, غلاف *ghilâf,* pl. غلف *ghoulouf;* قراب *qo-rab* (*Voyez* Gaine, Étui).

Fourreur, فرّا *farrâ.*

Fourrure, فروه *farouéh,* فروا *forouê, forouâ.*

Il s'est Fourvoyé, انتلف *ên-telef* (*V.* Il s'est Egaré, Il a Erré).

Foyer (*Voyez* Fourneau).

Fracas, شامطه *châmattah,* طليق *talyq* (*Voyez* Bruit).

Fracassé (*Voyez* Brisé).

Il a Fracassé (*V.* Il a Brisé).

Fraction, تكسير *teksyr,* plur. تكاسر *tekâsser;* كسور *koussour.*

Fracture (*Voyez* Brisure).

Fraga (v. d'Esp.), افراغه *Êfrâ-ghah.*

Fragile, قابل التكسير *qâbel êl-teksyr,* فاني *fâny.*

Fragilité, خسّ القوّه *khass êl-qouéh,* ضعف *da'f.*

Fragment, قطعه *qatta'ah*, pl. قطع *qatta'*, *qittu'*; شقفه *cheqfah*, بضعه *bedda'ah*, *bidda'ah*.

Fraîcheur, طراوه *taràouéh*, برد *bard*, *berd*, برودة *bouroudah*.

Frais (adj.), بارد *bârid*, طرى *tary*, *tery*, *try*, طارى *târy*, طراوى *taràouy*; fém. طريه *taryah*, *taryéh*, *teryah*, *tryah*.

— De l'eau Fraîche et pure, ما طريه وصفيه *mâ taryah ou-safyah*.

Frais (subst.), برد *berd*, *bard*.

— Il a pris le Frais, تبرّد *te-barred*, شمّ الهوا *chamm él-haoué*.

Frais (dépense), مصروف *masrouf*, pl. مصروفين *masroufyn*, مصاريف *messâryf*; كلفه *koulféh*, نفق *nefq*, نفقه *nefqah*, خرج *khardj*.

— A mes Frais, بنفقى *be-nefq-y*.

— A leurs Frais, بنفقتهم *be-nefqét-houm*, بصرفهم *be-sarf-houm*.

Franc (adj.), (sincère), نصيح *nessyh*, صحيح *sahyh*, صديق *sa-dyq*, امين *âmyn*, دوغرى *doghry*.

— (Européen), فرنجى *frendjy*, *frandjy*, *franguy*, pl. افرنج *âfrandj*, فرنجيه *frandjyéh*, *franguyéh* (*Voy.* **Européen**).

— Le quartier des Francs, حرة الفرنجى *hart él-franguy*.

— Un Franc (monnaie), فرنك *frank*.

Français, فرنسيش *fransyss*, فرنساوى *fransâouy*; fém. فرنساويه *fransâouyéh*, plur. فرنساويّه *frân-sâouyyéh*, فرانسيز *frânsyz*.

— Comprends-tu le Français? انت ماشى تفهم الفرانسوى *ént mâchy tefehem él-Fransâouy?*

— Où as-tu appris le Français? فاين علمت الفرانساوى *féyn aa'-lemt él-Fransâouy?*

— Il n'entend pas le Français, هوما فهمشى الفرنساوى *hoae mâ fehem-chy él-Fransâouy*.

— Parles-tu le Français? بتتكلم بالفرنساوى *betetkellem bi-'l-Fransâouy?*

France, فرنسه *Fransah*, فرانسا *Frânsâ*, فرنسا *Fransâ*.

Franchement, صحيًا *sahyânn*.

— Pour te parler Franchement, حتى اقول لك الصحيح *hattä âqoul l-ak ês-sahyh*.

Il a **Franchi**, تعدّى *taa'ddä*.

Franchise (véracité), صدقه *sadqah*, كرم *kerem*, نصحه *nesse-hah*, سخاوه *sekhâouéh*.

— de droits, de taxes, معافه *mo'âféh* (*Voyez* **Exemption**).

— En Franchise, معافا *mo'â-fânn.*

François (n. pr.), فرنسيس *Fransyss.*

Francolin, بوزرّاد *bou-zerrâd*, افوف *âfouf*, درّاج *derrâdj.*

Frange, ذيل *déyl*, pl. اذيال *âdyâl;* فتول *fetoul*, طرف *terf*, pl. اطراف *âttrâf.*

Frappé, مضروب *maddroub*, مطروق *mattrouq*, مدقوق *mad-qouq.*

Il a Frappé, خبّط *khabbatt*, ضرب *darab*, *drab*, *drob* (*Voyez* Il a Battu, Il a Batonné, Il a Flagellé).

— Il Frappera, يضرب *yddrob.*

— Il a Frappé à la porte, دق *daqq*, دقدق *daqdaq*, *doqdoq.*

— Il Frappera à la porte, يدقدق *ydoqdoq.*

—Frappe à la porte! دق الباب *doqq él-bâb !*

— Frappe-le! اضربهٗ *ôddroub-ho!*

— Il m'a Frappé, ضربنى *da-rab-ny.*

— Ils se sont Frappés l'un l'autre, تضاربوا *teddârebou.*

— Il a été Frappé, انطرق *én-taraq*, انضرب *éndarab.*

Frappement, تضريب *teddryb* (*Voyez* Coup).

Fraternel, اخوى *âkhaouy.*

Il a Fraternisé, تاخو *takhaou.*

Fraternité, اخوّة *âkhououah*, اخوه *âkhouéh*, اخويه *âkhouyéh.*

Fratricide, قاتل اخوهٗ *qâtel âkhou-ho.*

Fraude, غش *ghech*, سرقه *ser-qah* (*Voyez* Fourberie).

Il a Fraudé, مكر *makar*, خلب *khalab*, خلّب *khallab*, سرق *sa-raq.*

Fraudeur, سارق *sâreq*, سرّاق *serrâq.*

Frayeur (*Voy.* Crainte, Effroi, Epouvante).

Frégate, فرگاطه *fergâttah*, فراجتا *frêgatta.*

Frein, لجام *lodjâm*, *logâm*, pl. لجم *lodjoum*, *logoum* (en berbere الگام *élgâm*, pl. الگامن *élgâ-menn*), (*Voyez* Bride).

Frèle (*V.* Faible, Fragile).

Frelon, زنبور *zenbour.*

Il a Frémi, رجّ *ruddj*, ارتعب *érta'ab*, لجب *ledjeb.*

— Il Frémira, يرتعب *yrta'ab.*

Frénésie, جنان *djenân* (*V.* Folie, Démence, Délire).

Frénétique (*Voyez* Fou).

Fréquent, كثير *kethyr, ketsyr*, موجود *moudjoud*, حاضر *hâdder*.

Fréquentation, خلاطه *khélâttéh, khelâttah*.

Il a Fréquenté, خالط *khâlatt*, عاشر *a'âcher*, عمّر *a'mmer*.

— Il Fréquentera, يعاشر *ya'âcher*, يعمر *ya'mmer*.

Frère, اخ *âkh*, اخو *âkhou*, خو *khou, khaou*, خاي *khây*, pl. اخوان *ôkhouân, êkhouân*, اخوه *ôkhouéh*, اخوة *ôkhouet, ôkhout, êkhouat, êkhout*, خوت *khout*, خيواه *khyouâh* (en berbere اغما *ighmâ*, اثماث *ithmâth*, pl. اثماثن *êthmâthenn*; اكمس *êgmess*).

— Frère aîné (*Voyez* Aîné).

— Frère utérin, شقيق *châqyq*.

— Frère cadet, الاخ الصغير *él-akh és-saghyr, él-âkh és-sogheyr*.

— Comment se porte ton Frère? ايش حال اخوك *êy-ch hâl âkhou-k?* اى شى حال خاك *êy-chy hâl khâ-k?*

Fret, كره *keréh*, كرا *kerâ, kirâ*, كرة المركب *kirét él-merkeb*.

Il a Frété un vaisseau, كرا *kerâ*.

— Il Frétera une barque, يكرى مركب *ykerey-merkeb*.

Friand, لذيذ *lezyz, ledyd*.

Friandise, لذّه *lezzéh*, plur. لذاذ *lezâz*; حلوه *halouéh*, plur. حلوات *halouât*; نفايس *nefâyss*.

Fricassée, تسقيه *tesqyéh*, ياخنى *yâkhny*.

Fripier, دلال *dellâl*, pl. دلالين *dellâlyn*; چلقچى *tchelloqdjy*, pl. چلقچيه *tchelloqdjyah*.

Fripon, سرّاق *serrâq* (*Voyez* Filou, Fourbe).

Il a Frisé, جعد *djaad*.

Frisson, برديه *bardyéh* (en berbere ايتركيكى *ytterguyguy*).

Frit, مقلى *moqly*.

Il a Frit, قلا *qalâ, qlâ*, قلى *qaley*.

— Il Frira, يقلى *yqly*.

Frivole, باطل *bâttel*, بطال *battâl*.

Frivolité, بطاله *battâléh*.

Froid (s.), برد *bard, berd, bered*, برودة *beroudéh* (en berbere اسيمّد *êssymmid*, اسمّيظ *âssemmydd*).

— (adj.), بارد *bâred, bârid*, باريد *bâryd*, بردان *berdân*; fém. بارده *bârdah*, بردانه *berdânéh* (en berbere سماظ *sammâzz*, pl. سماظين *sammâzzyn*).

— Le temps est Froid, هوا بارد *houaâ bârid*.

— Il a eu Froid, تبرّد *tebenrad*.

— J'ai Froid, انا بردان *ânâ berdân.*

Froideur (*Voyez* Froid).

Froissé, مكسّر *mokassir.*

Il a Froissé, كسّر *kassar.*

Fromage, جبن *djeben, djoubn, djebn, guebn*, جبنه *djebnéh, guebnéh* (en berbere اكوكلي *âgougly*).

— Marchand de Fromages, جبّان *djoubbân, djebbân, guebbân.*

Froment (*Voyez* Blé).

— Marchand de Froment (*V.* Blatier).

Fronde, مقلع *maqlaa, moglaa* (en berbere يلّي *ylly*).

Front, جبهه *djebehah, djebhah, djibhah, guebhéh*, pl. جبهات *djebehât*, جبهين *djebeyn;* جبين *djebyn;* صلعه *sala'ah* (en berbere تونزا *teouenzâ*, تونزة *taouenzah*, pl. تونزيون *taouenzyouenn*).

Frontière, حدّ *hedd, hadd*, pl. حدود *hedoud.*

Frontispice, مقدامه *miqdâméh*, منظر *monzar, mondar*, plur. مناظر *menâzzer;* قدّام *qouddâm.*

Frotté, محكوك *mahakouk.*

Il a Frotté, حكّ *hakk*, مسّ *mass, mess*, فرك *frek.*

— Il Frottera, يمسّ *ymess*, يفرك *yfrek.*

Frottement, حكّ *hakk; hekk.*

Fruit, فاكهه *fâkehah, fâkahah*, فاكيه *fakyah*, pl. فواكه *faouâkih*, فواكي *faouâky;* ثمر *thamr, themr, tsamr*, plur. اثمار *âthmâr, âtsmâr*, ثمار *themâr.*

— Fruits d'Automne (*Voyez* Automne).

— d'été (*Voyez* Eté).

— Fruits confits (*Voy.* Confiture).

— Les Fruits de la terre, غلّات *ghellât, ghollât.*

Fruitier (adj.), مثمّر *motham-mer.*

— Arbres Fruitiers, سجور ذا الغلّه *sedjour dé-'l-ghollah.*

— (marchand de fruits), فوكهي *feqoukahy.*

— (marchand de légumes), بقالي *baqqâly*, خضّار *khaddâr.*

Frustré, معدوم *ma'doum.*

Il a Frustré, عدم *a'dem.*

Fugitif (*Voyez* Fuyard).

Il a Fuit, فرّ *ferr*, هرب *hareb, harab*, رحل *rahel*, باعد *bâ'ad* (*Voyez* Il a Evité).

— Fuis! روح *rouh!* أرحل *êrhel* (en berbere أروحل *érouhel*.

— Il a fait Fuir, هزم *hezem*, هرّب *harrab*, طفر *teffer*.

— Il a Fuit (en parlant d'un vase), (*Voyez* Il a Coulé).

Fuite, هربه *harabéh*, هرب *horb*, *herb*, فرار *firâr*, فرّ *ferr*, هجرة *hedjrah*, *hedjréh*.

— Il a pris la Fuite, انهزم *énhezem*, صيّع *sayy* (*Voy.* Il a Fuit).

— Il a mis en Fuite, هجّج *hedjadj* (*V.* Il a fait Fuir).

Fulminant, بارق *bâreq*, *bâriq*.

Fulmination, تبريق *tebryq*.

Il a Fumé, دخن *dakhan*.

— la terre, زبل *zabal*.

— une pipe, شرب قضيب *charab qaddyb*, شرب سبسى *charub sebsy*, شرب دخان *charab dokhân*, شمّ داوايه *chemm dâouâyéh* (en berbere اثوع دخان *itsou' dokhân*).

— Il Fumera, يشرب دخان *ycherob doukhân*.

— Fume! اشرب دخان *échrab dokhân!* (en berbere ثوع دخان *tsou'-dokhân! tseou dokhân!* زفوف *zafouf*).

— Je fume, انا شارب دخان *énâ châreb dokhân* (en berbere اثوعگ *etsou'ag*, ادثوع *âdtseou'agh*).

— Terrein Fumé, زروع مزبّل *zerou' mezabbel*.

Fumée, دخان *dokhân*, *doukhân*, دخان *dokkhân*, pl. دخاخين *dekhâkhyn*; دخنه *dokhnéh*, عبي *a'by* (en berbere ابّو *âbbou*).

Fumeron, فحم داخن *faham dâkhenn*.

Fumeterre (pl.), شاهترة *châhterah*, *châhteréh*.

Fumeux, مبخّر *mobakkher*.

Fumier, زبل *zebel*, زبله *zebléh*, مزبله *mezoblah*, *mezbelah*.

Funambule, جانباز *djânbâz*.

Funèbre, جنايزى *djenâyzy*.

Funérailles, ميّت *meyyt* (*Voyez* Enterrement, Ensevelissement).

— Il a fait les Funérailles, جنز *djenaz*, ناح *nâh* (*Voyez* Il a Enterré, Il a Enseveli).

Funéraire (*Voyez* Funèbre).

Funeste, مشوم *mechoum*, مصيب *mossyb*, بالويل *bé-'l-oueyl*.

— Au pauvre le besoin pressant, au riche l'avidité Funeste, للفقير العازة الشديدة الملزومه و للغنى الطماعه المشومه *li-l-faqyr él-a'azéh éch-chedydéh él-melzouméh, ou-li-l-ghany ét-tamâ'ah él-mechouméh.*

Fureur, غضب *ghadb*, خشم *khichm*, تهوّر *teheouer*.

Furieux, غضيب *ghaddyb*, غضوب *ghaddoub*.

Furoncle, دمالة *demmâlah*, دمّال *doummâl* (*Voy.* Abcès).

Furtif, خفي *khafy*.

Furtivement, خفياً *khafyânn*, بالاختفا *bi-'l-ikhtifâ* (*Voyez* En Cachette).

Fuseau, مغـــزل *moughzel*, *meghzel*, *maghzel* (en berbere تمغزلت *timoghzelt*, *timaghzelt*).

Fusée, فشكة *fechekéh*, *fechekah*, *fchekah*, pl. فشكات *fechekât*, *fchekât*, فشك *fechk*.

Fusil, مكحلة *mekahaléh*, *mokehelah*, مكحالة *mokahâlah*, *mokehâlah*, plur. مكحال *mokahâl*, مكحلات *mokehelât*; pl. بندقية *bendouqyah*, pl. بندوقيات *bendouqyât*; بندقية *bendoqyéh*, *bendoqyah*, plur. بندقيات *bendoqyât*, تفنك *toufenk*, تبنك *toubenk* (en berbere ثمكحلة *thimakahalah*), (*Voyez* Carabine).

— Canon de Fusil, جابة *djâbah*, *gâbéh*, plur جابات *djabât*.

— La batterie d'un Fusil, زناد ذا المكحلة *zenâd dê-'l-mokehelah* (*V.* Chien de fusil).

— Bois de Fusil, قندلق *qondâq*, قندوق *qondouq* (*V.* Bois).

— Fabricant de bois de Fusils, قندقجي *qondaqjy*.

— Pierre à Fusil (*V.* Pierre à feu).

— La baguette d'un Fusil, مدك ذا المكحلة *medekk dê-'l-mokehelah*.

— Fusil à aiguiser les couteaux, مستحد *mestehadd*.

— Il a tiré un coup de Fusil, سيّب بندقية *sayyeb bendoqyéh*.

Fusilier, بندوقي *bendouqy*, pl. بندوقيّة *bendouqyyah*, بندوقيين *bendouqyyn*; تفنكجي *toufenkdjy*, pl. تفنكجيان *toufenkdjyân*; تبنكجي *toubenkdjy*, تبنجي *toubendjy*, *toubenguy*, plur. تبنجية *toubendjyéh*.

Il a **Fusillé**, ضرب ببندقية *darab be-bendoqyéh*.

— On le Fusillera aujourd'hui, النهار ده يضربوه ببندقيات *en-nahâr déh ydrobou-ho be-bendoqyât*.

Il a **Fustigé**, ضرب بالسوط *dareb be-'s-soutt* (*Voyez* Il a Flagellé).

Futaine, بصمة *basmah*.

Futur, مستقبل *mostaqbel*.

Fuyard, هارب *hâreb*, هربان *herbân*, سايب *sâyb*, هرّاب *harrâb*.

G

G, cette septième lettre de l'alphabet français, est rendue en arabe par différentes lettres. D'abord la cinquième lettre de l'alphabet arabe, *djym*, ج, qui a en arabe littéral la prononciation de Dj, prend dans les dialectes vulgaires celle du G français dans *gêne*, et, surtout en Egypte et en Barbarie, celle de notre G dur dans *gain;* dans ce cas les Moghrebins marquent souvent cette lettre de trois points, de cette manière : ڃ et ڿ.

2° La dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe, *ghayn*, غ, vingt-et-unième de l'alphabet moghrebin, a le son de Gh, c'est-à-dire à peu près R grasseyé des Provençaux;

3° La vingt-et-unième de l'alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moghrebin, *qâf* ق, se prononce *gâf*, ou G dur dans la plupart des provinces de l'Égypte et chez les peuplades barbaresques où elle est aussi marquée de trois points ڨ, et quelquefois ڢ.

4° Enfin les Moghrebins prononcent aussi souvent, par le G dur, la quatorzième lettre de leur alphabet, *kef*, ك, vingt-deuxième de l'alphabet arabe, et dans ce cas ils la marquent aussi de trois points, de cette manière ڭ.

Gabarre, غبارة *ghabârah.*

Gabelle, مكس *maks*, plur. مكاس *makâss ;* غفر *ghafer*, جمرك *djomrouk*, *gomrouk* (*V.* Impôt).

— Employé de la Gabelle, غفري *ghafery*, رداد *reddâd*, امين *âmyn.*

Gabès (v. d'Af.), قابس *Gâbess.*

Gabion, مترس *meteris*, طرقه *tarqah.*

Gabriel (n. pr.), جبرايل *Djebrâyl*, *Guebrâyl*, جوبران *Djoubrân.*

Gache de serrure, رزة *rezah*, *rezéh*, pl. رزات *rezât.*

Il a Gaché le plâtre, خمر الجبص *khammar êl-djibs.*

Gadamès (v. d'Afr.), اقدامس *Êqdâmess*, ادامس *Addmess.*

Gaf (*Voyez* G, Qaf).

Gage (arrhes, nantissement), عـــربون *aareboun*, ربون *reboun*, رهن *rehenn*, رهين *rehyn*, pl. رهون *rohoun*; رهينه *rehynéh*.

— Il a donné en Gage, رهن *rahann*, عربن *a'rabenn*.

— Il a été mis en Gage, ارتهن *értehenn*.

— Il a reçu en Gage, استرهن *ésterehenn*.

Gages (salaire), أجرة *âdjrah*, جامكيه *djâmkyah*, pl. جامكيات *djâmkyât*, جوامك *djouâmek*; كراه *kerâh*, كرا *kerê*, علوفه *ou'loufah*, ثواب *touâb* (*V.* Appointemens).

Il a Gagé (parié), تخاطر *tekhatter*, تراهن *terâhenn*.

— Il Gagera, يتخاطر *ytkhâtter*.

— Je Gage avec toi le double, اتراهن معك قدّه وطريقين *étrâhenn ma'ak qadd-ho ou-taryqéynn*.

— Gageons deux piastres ensemble, نـــتـــراهـــن انا و اياك على غروشـــيـــن *netrâhenn ânâ ou-éyâk a'lä ghroucheyn*.

Gageure, رهنه *reheneh*.

Il a Gagné de l'argent, كسب *kassab*, *kesseb*, *kseb*, ربح *rabah*.

— Il Gagnera de l'argent, يكسب *ykseb*, *yekseb*.

— Il a Gagné la victoire, غلب *ghalab*, *ghaleb*.

—Il Gagnera la victoire, يغلب *yghaleb*, *yghleb*.

— Il a Gagné un lieu, قرب *qarab*, سمت على *semett a'lä*.

— Nous n'avons rien Gagné aujourd'hui, ما كسبنا شي اليوم *mâ kesseb-nâ chy él-youm*.

— Tu n'y Gagneras que de la peine, ما تكسبشي فيه الّا تعب *mâ tekseb-chy fy-hi éllâ taab*.

— Il a cherché à Gagner, استكسب *éstaksab*.

Gai, انيس *ânyss*, جويّد *djouyed*, رضي *reddy*, مسرور *mesrour* (*Voy.* Content, Aise, Joyeux.

— Il a été Gai, فرح *ferah*.

Gaillard, ناصح *nâssih*, منيع *meny'*, كيفي *keyfy*.

Gain, مكسبه *maksebah*, *maksebéh*, فايده *féydéh*, اكتساب *éktissâb*, ربح *robh*, *rebah*, رباح *rebâh*, مكسب *mekseb*, ارباح *érbâh*, منتش *montech*, فايده *fâydéh*.

— Il n'y a pas de Gain dans cette affaire, هذه المصلحه ما فيها ربح *hadah él-moslahah mâ fy-hâ rebah*.

Gaîne, قراب *qorâb*, كراب *kerâb*, غمد *ghamd*, *ghomd*, plur.

اغماد *ighmâd;* غلاف *ghelâf*, pl. غلوف *ghoulouf*, غلافات *ghelâfât* (*Voyez* Boîte, Fourreau).

Gaînier, غمّاد *ghammâd*.

Gaîté, فرح *ferh*, فرحه *ferahah*, ابتهاج *ibtihâdj*, انبساط *inbissâtt*, انشراح *inchirâh*, بشاشه *bechâchah*, انفتاح الصدر *infetâh ès-sadr* (*Voyez* Contentement).

— De Gaîté de cœur, من خاطره *min khâttr-ho*.

Galant, لطيف *lattyf*, plur. لطاف *louttâf;* چلبى *tchéléby*.

La Gale, جرب *djereb*, *djerb*, خباش *khobâch*, جراب *djerâb*, *guerâb* (en berbere اجتجيد *idjiddjyd*, اججاد *âdjeddjâd*, مججوط *medjehoutt*).

— Il a eu la Gale, جرب *djarab*.

Galère, ساغونه *sâ'ounah*, صاعونه *sâ'ounâh*, *sâ'ounéh*, plur. صواعين *saouâ'yn ;* غراب *ghorâb*, pl. غرابات *ghorâbât*, اغربه *âgherbah*.

Galerie, ممشا *mimchâ*, اسطوان *éstouân*, دربوز *derbouz*.

— La Galerie (les personnes présentes), جماعه *djemâ'ah*, احباب *êhbâb*, المحضرين *él-mohadderyn*.

Galérien, قدّاق *qaddaq*, قادق *qâdeq*, مجرم *madjrem*.

Galette, قرصه *qorsah*, plur. قراص *qorâss*, قرص *qorass*.

Galeux, جربان *djerbân*, *guerbân;* fém. جربانه *djerbânah;* اجرب *âdjereb*.

— Une brebis Galeuse en gâte une autre, النعجه الجربانه تنعدّى الاخرى *ên-naadjah êl-djerbânah te'addey 'l-ôkhrä*.

Galhauban (t. de marine), ستراجو *strâdjou*, *strâdjo*.

Galice (prov. d'Esp.), جليقيه *Djelyqyah*, جاليقيه *Djâlyqyah*.

Galicien, جاليقى *Djâlyqy*.

Galien (n. pr.), جالينوس *Djâlynous*.

Galion, غليون *ghalyoun*.

Galiote, غليوطه *ghalyouttah*, غليطه *ghalyttah*.

Noix de Galle, عصفه *a'sfah*, عفصه *a'fsah*, pl. عفصات *a'fsât*, عفص *eufess*.

Galoche, قتقاب *qotqâb*, pl. قتاقيب *qetâqyb*.

Galon, شريط *cherytt*, pl. شروط *chouroutt;* شرت *chert*.

— de soie, شلته *cheltéh*, *cheltah*.

— d'or ou d'argent, قصب *qassab*.

Galop, رمح *ramèh*, *ramh*, ركض *raqodd*, *raqd*, طرد *terd*.

Il a GALOPÉ, رمح ramah, رقص raqadd, طرد tarud, دنى dennä.

— Il GALOPERA, يرقص yerqedd, يدنى ydenny

GAMBADE, رقص raqs, تنيط teny tt (Voyez SAUT).

Il a GAMBADÉ, رقص raqass, نط natt.

GAMELLE, صينية seynyah, seynyéh, pl. صوانى seouâny.

— de bois, جتنه djetnah, جاطه djâtlah.

— Petite Gamelle, صوينيه souynyéh.

GAMME, نشان موسقى nichân moussiqy.

GANGRÈNE, اكله âkiléh, âklah, شقيفه cheqyféh, شقيفه cheqyféh.

GANT, قفاز qafâz, قفز qafz, pl. قفزان qafzân; شرّاب ذا اليد cherrâb dê-'l-yd, كف keff, pl. كفوف kefouf.

GANTIER, قفاز qaffâz, صانع القفاز sanê' 'l-qafâz.

GARANCE, فوّة fououah, fouah.

GARANT, ضامن dâmenn.

Il a GARANTI (caché), ستر sâtar, تدرّق tedarraq.

— (cautionné), ضمن damann.

— Il s'est Garanti, تدرّق نفسه tedarraq nafs-ho, اجتنب êdjteneb.

— Tu me Garantis qu'il est bon, تضمن به الّى هو مليح teddamenn bi-hi êlly houe melyh.

GARCETTE DE RIS (t. de mar.), ترسلون torselounn, torselonn.

GARÇON, صبى saby, pl. صبيان sâbyân; فتى fetey, fety, plur. فتيان fetyan, افتا êftâ (en berbere اقشيش âqchych, مزين mozayn), (Voyez FILS, ENFANT).

GARDAYÉH (v. d'Afr.), غردايه Ghardâyéh.

GARDE (s. fém.), حفظ hifz.

— (s. m.), (Voyez GARDIEN).

— (sentinelle), عاسّ a'ass, pl. عسيس a'ssyss; عساس a'ssâs, عساسين a'ssâssyn.

— champêtre (V. CHAMPÊTRE).

— des troupeaux, رعايه ra'âyah.

— A la Garde de Dieu, على باب الله a'lä bâb Allah, سخرت الله soukhourt Allah, فى امان الله fy êmân Allah.

— Il a monté la Garde, عسّ a'ss.

— Il a pris Garde, ردّ بال redd bâl, احترز chteraz.

— Mon ami, prends Garde à toi! ياخاى ردّ بالك لنفسك yâ khâ-y rodd bâl-ak li-nafs-ak!

— Prends Garde à ne pas tomber! ردّ بالك لا تطيح rodd bâl-ak lâ teityh! (Voyez GARE!)

Gardé, محروس *maharouss*, *mahrouss*, محفوظ *mahfouzz*.

— La ville bien Gardée, المدينه المحروسه *él-medinéh él-mahousséh*.

Il a Gardé, حفظ *hafadd*, *hafedd*, *hafazz*, *hafezz*, عاس *a'âss*, حاش *hach*, حرس *haress*, حرز *harez*, *herez* (en berbere ايشف *ïychaf*).

— Il Gardera, يحرز *yherezz*.

— Il s'est Gardé, حذر *hadar*, *hader*, احترز *éhtaraz* (*Voyez* Il a pris Garde, Il s'est Garanti).

Garde-robe (cabinet, armoire), (*Voyez* ces mots).

— (lieux d'aisance), ششمه *chichméh*, *chichmah*, ششما *chichmâ*, كنيف *kanyf*, مستراح *mestrâh*, مطاهر *moutâhar* (*Voyez* Latrines, Commodités).

Gardien, حافظ *hâfezz*, plur. حفظان *hefzân*; حفيظ *hafyzz*, حارس *hâress*, حارز *hârez*, ناظر *nâzir*, مستحفظ *mostafezz*.

— des jardins (*Voyez* Garde-Champêtre).

Gare! عندك *a'nd-ak! a'nd-ek!* عليك *a'lay-k!* بالك *bâl-ak! bâl-ek!* خذ لك *khod la-k!* غاره *ghârah!* ورده *ouardah!* ارجع *érga'!* اياه لك *âyâh l-ak* (*Voyez* Prends Garde!)

— Gare devant toi! على وجهك *a'lä oudj-ak!* على وشك *a'lä ouch-ak!* على عيونك *a'lä ou'youn-ak!*

— Gare derrière toi! على ظهرك *a'lä dahr-ak!*

— Gare à droite! على يمينك *a'lä ymyn-ak!*

— Gare à gauche! على شمالك *a'lä chemâl-ak!*

Il s'est Garé, حيج *hayadj*, (*Voyez* Il s'est Garanti).

Il s'est Gargarisé, غرض *gharadd*, *gharedd*, غرغر *gharghar*, تغرغر *tegharghar*, مضمض *madmadd*.

Il a Gargouillé, بخ *bakkh*.

Garian (mont. d'Afr.), غريان *Gharyân*.

Garnement, ميشوم *mychoum*, شيطان *cheytlân*, خرج القتل *khardj él-qatl*, معرّس *ma'arrass*.

Il a Garni, عمر *a'mar*, رزق *reza*, لبّس *lebbess*.

Garnison, محافظه *mohafeddéh*, *mohâfezzéh*, محارسه *mohâresséh*, جند *djend*, عسكر *a'sker*.

Garniture, حرج *hardj*.

Garotté, متكتف *motkattef*.

Il a Garotté, قيّد *qeyyed*, كتّف *kattaf*, شدّ *chedd*, حزّم *hazzam*, *hazzem*.

— Il Garottera, يحزّم *yhazzem*.

Il a Gaspillé (*Voyez* Il a Dissipé, Il a Gaté).

Gaté, مفسّد *mofessed*, عاطل *a'âttel*, خامج *khâmedj*; fém. خامجه *khâmedjah*.

Il a Gaté, فسّد *fassad*, *fessed*, عطّل *aattal*, تخخّ *tekhakkh*, عدّي *a'ddü*, *a'ddey*.

— Il Gâtera, يفسد *yfessed*, يعدّي *ya'ddy*.

— Il s'est Gâté, دبل *debel*, زبل *zebel*, خمّ *khamm*, عطل *a't-tal*, فوخر *foukher*, تفوخّر *tefoukkher*.

— La viande s'est Gâtée, خم اللحم *khamm él-laham*.

Gateau, قرص *qors*, قرصه *qorsah*, pl. قراص *qorâss*, قرص *qorass*; فطوره *fouttourah*, pl. فوطير *fouttyr*; حلوه *halaouéh*, *halaouah*, pl. حلوات *halaouât*, *halaouêt* (en berbere رفيس *refyss*).

Gauche, شمال *chemâl*, يسر *yssar* (en berbere زلماد *zelmâd*, الحازو *él-hâzou*).

— La main Gauche, الشمال *éch-chemâl*, اليد الشمال *él-yed éch-chemâl*, اليد اليسر *él-yed él-yssar* (en berbere ازلهماض *âzel-mâdd*).

— A Gauche, علي الشمال *a'lü éch-chemâl*, عن شمال *a'nn chemâl*, من يسار *men yssar*.

— A ma Gauche, علي شمالي *a'lü chemâly*, ليساري *l-yssâr-y*, بيساري *be-yssâr-y*.

— A ta Gauche, علي شمالك *a'lü chemâl-ak*, علي يسارك *a'lü yssâr-ak*.

— A sa Gauche, في يسارهُ *fy yssâr-ho*.

— De droite à Gauche, من اليمين الى اليسار *min él-ymyn ilü él-yssâr* (en berbere ثمان زلماد *themân zelmâd*).

— De Gauche à droite, من الشمال الى اليمين *min éch-chemâl ilü él-ymyn*.

Gaucher, مياسر *myâsser*, ايسراوى *éysrâouy*, plur. ايسراويه *éysrâouyéh*.

Gaule, مستيجه *mestydjéh*, pl. مسانيج *mesâtydj* (*Voyez* Baton, Perche).

Gaytah (mont. d'Afr.), غاية *Ghâyétt*.

Gaz, هوا *haouâ, houê*, ريح *ryh*, بخار *bekhâr*.

Gazah (ville de Syrie), غزّة *Ghazzah, Ghazzéh*.

— Natif de Gazah, غزّى *ghazzy*, غزّاوى *ghazzâouy*.

Gaze, برنجوك *broundjouk*.

Gazelle, غزال *ghazâl*, غزاله *ghazâléh, ghazâlah*, pl. غزلان *ghazelân*, غـزل *ghezel* (en berbere زنكادس *zankâds*).

Gazette, غازطه *ghâzettah*.

Gazon, عشبه *eu'chbah*, بقعه *beqa'ah* (*V.* Herbe).

Il a Gazouillé, غرد *gharad*, غرّد *gharrad*, نغى *naghä, naghey*, زقزق *zaqzaq*.

Gazouillement, زقزقه *zaqzaqah*.

Geai, ابوزرنيق *âbou-zernyq*.

Géant, جبّار *djibbâr, djebbâr*, pl. جبابير *djebâbyr*.

Gebel-Amour (mont d'Afr.), جبل العمور *Djebel êl-A'mour*.

Gebel-Êrsas, جبل الرصاص *Djebel ér-ressâss* (mont. de plomb).

Geddah (port de la Mekke), جدّه *Djeddah, Djouddah, Gueddah*.

— Natif de Geddah, جدّاوى *Djeddâouy, Gueddâouy*.

Gelé, جليد *djelyd*, مجلّد *moudjelled*, مجمّد *moudjemmed*.

Il a Gelé (v. a.), جمّد *djammad, djemmed, guemmed*.

— Il s'est Gelé, جمد *djamad*, جزز *djezaz*, تجمّد *tedjemmed*.

— En Afrique les rivières ne Gèlent pas, فى ديار المغـــرب لا تـــجـــمـــدوا الـــواد *fy dyâr êl-Moghreb lâ tedjemmedoû êl-ouâd*.

Gelée, جمد *djemd*, ثلج *theldj*, (en berbere اغريس *âghryss*).

— blanche, صرّ *sarr*, راويه *râouyah*, ملاح *mellâh*.

Gelinotte (*Voy.* Francolin).

Gemady (*Voyez* Djemady).

Les Gémeaux (signe du zodiaque), برج الجـــوزا *bourdj êl-djeouzâ, bourg êl-gouzâ*.

Il a Gémi, ناح *nâh*, بكا *bekâ*.

Gémissement, نوح *nouh*, تنيح *tenyh*, بكى *beky*, انان *ênnân*.

Gênant, صادع *sâdè'*.

Gencive, لحم الاسنان *lahm êl-isnân*.

Gendre, نسيب *nessyb*, حافد *hâfed*, صهر *sohr*.

Il a Gêné, صدع *sada'*.

Gêné, مصدوع *mesdou'*.

Général (adj.), عامّ *a'âmm*, كلّى *kolly*, عمومى *a'moumy*.

— Le divan Général, الديوان العمومي *éd-dyouân él-a'moumy.*

— En Général, كلياً *kollyânn*, بالكليه *bi-'l-kollyéh*, بالمرة *bi-'l-marrat*, بالجمله *bi-'l-djemeléh.*

— Un Général d'armée, صاري عسكر سر العسكر *ser él-aasker*, *sâry-a'sker*, سر عسكر *ser-a'sker*, راس العسكر *râss él-aasker*, قايد ذا العسكر *qâyd dê-'l-aasker*, امير العسكر *êmyr él-a'sker*, جنرال *djenerâl*, *guenerâl*, pl. جنراليه *djenerâlyéh*; جنّنار *djenenâr*, *guenenâr.*

Généralissime, امير الجيوش *êmyr él-djouyouch*, *êmyr él-djyouch*, امير الجيش *êmyr él-djych*, صاري عسكر الكبير *sâry-a'sker él-kebyr*, صاري عسكر العام *sâry-a'sker él-a'âm*, بيلربيك *beyler-beyg*, سلطان كبير *soultân kebyr.*

Généralité, كليه *kollyéh.*

Génération, ولاده *ouladah*, *ouledéh*, مولد *mouled*, مولاد *moulâd*, ميلاد *mylâd*, توليد *touellyd.*

— L'acte de la Génération, النيك *én-nyk*, النكاح *én-nekâh.*

Généreux, كريم *kerym*, عزيز *a'zyz* (*Voyez* Libéral).

Générosité, كرم *kerm*, كريمه *keryméh* (*Voyez* Libéralité).

Gênes (v. d'Italie), جنوة *Djenouah*, *Guenouah.*

Genêt, رتم *retem*, *retam* (en espagnol *retama*), تغرة *toghrah.*

— sauvage, رتم ذا الخلا *retam dê-'l-khalâ.*

— sablonneux, رتم ذا الرمل *retam dê-'r-reml.*

— d'Espagne, حلفه *halfah.*

Genévrier, عرعر *a'raar*, عرعار *a'ra'âr*, قوقلان *qouqlân.*

Génie (intelligence), عقل *a'ql.*

— (être surnaturel), جن *djenn*, *genn*, *djinn*, *ginn.*

— Un mauvais Génie, عفريت *a'fryt*, غول *ghoul* (*Voyez* Démon).

Génois, جنوي *Djenaouy*, جنويز *Djenouyz*, جنويزي *Djenouyzy.*

Genou, ركبه *roukbah*, *rokbéh*, pl. ركاب *rekâb* (en berb. وفدّ *oufadd*).

— Coup de Genou (*V.* Coup).

Genre, جنس *djens*, pl. جنوس *djenous*, صنف *senf*, pl. اصناف *âsnâf*; نوع *nou'*, pl. انوع *ânou'* (*Voyez* Espèce).

— Il est habile en tout Genre, في كل نوع هو عاقل *fy koll nou' houe a'âqel.*

— Le Genre masculin, الجنس المذكّر *él-djens él-mozakker.*

— Le Genre féminin, الجنس المؤنث *êl-gens êl-mouânnets.*

GENS (plur.), ناس *nâss*, قوم *qoum*, *qaum.*

— La plupart des Gens disent, قال اكثر الناس *qâl âkthar ên-nâss.*

GÉOGRAPHIE, جوغرفيه *djoughra-fyah*, ذكر البلدان *dekr êl-boldân*, *zikr êl-boldân*, جوعرفيه *djaou'ra-fyah*, ذكر ذا البلدان *dekr dê-'l-boldân.*

GEÔLE (*Voyez* PRISON).

GEÔLIER, حبّاس *habbâss.*

GÉOMÈTRE, مهندز *mehedez*, مهندس *mehendess.*

GÉOMÉTRIE, هندسه *hendessah.*

GÉOMÉTRIQUE, هندسى *hen-dessy.*

— Figure Géométrique, صورة هندسيه *sourét hendessyéh*, رسم هندسى *ressem hendessy.*

GÉRANIUM MUSQUÉ (plante), مسك الغريب *misk êl-gharyb.*

GERBI (île d'Afr.), جربه *Djer-béh*, *Djerbih.*

GERGIS (port de cette île), جرجيس *Djerdjys*, *Djirdjiss.*

GERME, نبت *nebt*, pl. نبات *nebât*; سمخ *semkh.*

Il a GERMÉ, نبت *nabatt.*

GERMINAL, جرمينال *Djerminâl.*

GERMINATION, تنبيت *tenbytt.*

GEZULAH (prov. de l'emp. de Marok), جزوله *Djezoulah*, قزوله *Qezoulah.*

GHAYN غين, nom de la dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe, vingt-et-unième de l'alphabet moghrebin, غ (GH), (*Voyez* G).

Le mont GIBEL, جبل النار *Dje-lel ên-nâr*, بركان *Bourkân.*

GIBIER, صيد *syd.*

GIBRALTAR (forteresse d'Espagne), جبل طارق *Djebel-Târeq*, *Djebel-Târiq*, جبل الفتح *Djebel êl-fetèh*, جبل عطار *Djebel-a'ttar*, ست البوغاز *Sitt êl-boughâz.*

GIGERY (port d'Afr.), جيجل *Djydjel.*

— Natif de Gigery, جيجلى *djydjely.*

GIGOT, فخذ *fakhd.*

— de mouton, فخذ الضانى *fakhd êd-dâny.*

GILLET, منصوريه *mansouryah*, صدريه *sadryah*, *sadryéh.*

— sans manches, قشاب *qas-châb* (*Voyez* VESTE).

GIM, lettre arabe (*Voy.* DJYM).

GINGEMBRE, زنجبيل *zendjebyl*, سگينجبر *seguindjeber*, زنزبيل *zen-zebyl.*

GIRGÉH (ville d'Egypte), جرجه *Djirdjéh*, *Guïrguéh.*

— Natif de Girgéh, جرجاوى *djirdjâouy, guirgâouy.*

GIROFLE, قرنفل *qaronfoul, qoronfel,* عود ذا النوار *a'oud dê-'n-nouâr,* قرنفله *qoronfeléh.*

GIROFLÉE JAUNE, خيلى *khayly.*

GIROUETTE, عليم ذا الريح *ou'-léyym dê-'r-ryh,* نيسان *nyssân.*

GITON, لوطى *loutty* (en berbere شمته *chematah*).

GIZÉH (ville d'Egypte), جيزه *Djyzéh, Guyzéh, Djyzah.*

— Natif de Gizéh, جيزاوى *djyzâouy, guyzâouy.*

— Les pyramides de Gyzéh, الهرامات الجيزاويات *él-herâmât él-djyzâouyyât.*

GLACE, جليد *djelyd* (en berbere اكرس *égriss*).

— de miroir, مرايه *merâyéh, mirêyah,* ما ذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah,* ما المرايه *mâ él-mirâyéh,* بلور المرايه *bellour él-mirâyéh* (*V.* MIROIR).

— La Glace d'un miroir représente l'homme tel qu'il est, بلور المرايه يروى صورة الانسان مثلما هى *bellour él-mirâyéh yrouy sourét él-ênsân methel-mâ hye.*

GLAIRE d'œuf, بياض البيضه *beyâdd él-beyddah,* زلات *zelât.*

GLAIVE (*Voyez* ÉPÉE, SABRE, CIMETERRE).

GLAND de chêne, بلوطه *bellouttah,* pl. بلوط *belloutt* (en espagnol *bellota*).

— d'ornement, شرابه *cherrâbah.*

GLANDE, ورم *ouaram, ourem,* pl. اورام *âourâm;* ربه *robbah* (*V.* ABCÈS).

Il a GLANÉ, لقط *laqatt,* حوش *haouach.*

— Il Glanera, يلقط *yelqott,* يحوش *yahouch.*

GLANEUR, لقاط *laqqâtt,* fém. لقاطه *laqqâttah.*

GLISSADE, زلقه *zalqéh, zalqah,* pl. زلقات *zalqât.*

Il a GLISSÉ, زلق *zalaq,* زملط *zamlatt,* زحلق *zahallaq.*

— Il a fait Glisser, زلق *zal-laq.*

— Il Glissera, يزلق *yezlaq,* يزملط *yzmelett.*

GLOBE, كره *korah* (en berbere اسنيك *âssenyk*), (*Voyez* BOULE).

— Le Globe du monde, الكرة الفلكيه *él-korat él-felekyéh.*

GLOIRE, فخاره *fikhârah, fikhâ-*

rèh, جلال *djelâl*, جلاله *djelâlah*, *guelâléh*, عز *a'zz*, تنا *tenâ*, فخر *fakhr* (*V.* Célébrité, Honneur).

— Vaine Gloire, افتخار *ifti-khâr*, مجد باطل *medjd bâttel.*

— La Gloire éternelle, المجد الدايم *êl-medjd êd-dâym*, المجد الازلى *êl-medjd êl-âzely.*

— A la Gloire de Dieu, بحمد الله *be-hamd Allah.*

Glorieux, فخير *fekhyr*, حميد *hamyd*, مفتخر *moftekher* (*Voyez* Célèbre, Illustre, Renommé).

— Le nom de Bonaparte est Glorieux dans le monde entier, بونابارته اسمهُ مشهور في كلّ الدنيا *Bounâbârtéh ism-ho mechehour fy koll êd-dounyâ.*

Il s'est Glorifié, فخر *fekher*, *fakhar*, تفخر *tefakkher*, تعزّز *tea'z-zaz*, تشرّف *techerref.*

— Il a Glorifié, فخّر *fakkhar*, شكر *chakar*, *cheker* (*V.* Il a Loué).

— Il a été Glorifié, انفخر *ên-fekher.*

— Il se Glorifie en lui-même, يفتخر في داته *yeftekher fy dât-ho.*

— Qui se Glorifie lui-même, le monde le méprise, من شكر نفسهُ دمّتهُ الناس *min cheker nafs-ho, dammét-ho ên-nâss.*

Glose (*Voyez* Commentaire).

La poule a Gloussé, قاقت الدجاجة *qâqett êd-dedjâdjéh.*

Glouteron (plante), (*Voyez* Bardane).

Glouton (*Voyez* Gourmand).

Glu, علق *a'lq*, دبق *dibq*, دبوق *deboaq* (*V.* Colle, Gomme).

Il a Glué, دبّق *dabbaq.*

Il a Gobé, استلقى *êstalqä*, استنول *êstenoual*, ندح *nadah*, لقم *laqam* (*V.* Il a Avalé).

Gobelet, قدح *qadah*, قبّايه *qob-bâyéh* (*Voyez* Coupe).

— de métal, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; زلافه *zelâfah* (*Voy.* Godet).

Godet, فنجان *findjân*, *fin-gân*, plur. فناجين *fenâdjyn*, *fe-nâguyn*; سكروجه *sekroudjah*, pl. سكروجات *sekroudjât*, سكاريج *se-kârydj* (*Voyez* Gobelet, Tasse, Coupe).

Goëlette, سكونه *sekounah*, *skounah.*

Gog (n. pr.), جوج *Djoudj*, *Goug*, اجوج *Adjoudj*, *Agoug.*

GOINFRE (*Voyez* GOURMAND).

GOLFE, جون *djoun*, pl. اجوان *ádjouánn*; مجاز *madjâz*; خليج *khalydj*, *khalyg*, pl. خلجان *khalidján*; جبيث *djebyt*, pl. جبابيث *djebâbyt* (*Voyez* BAIE).

GOLIATH (n. pr.), جلياد *Djelyâd*, جالوت *Djâlout*.

GOMARAH (nom d'une tribu berbere), غمارة *Ghomârah*.

GOMME, عـلـك *aalk*, علق *aalq*, سمغ *semgh*, صمغ *samgh*, *semagh* (en berbere ليك *lyk*).

— arabique, سمغ سناري *semgh senâry*, صمغ عربي *samgh a'raby* (en berbere تونيـــن *tounyn*, ثمهت ناتلج *thamamt nâtalh*.

— turique, سمغ طوري *semgh toury*.

— adragante, صمغ أدرجـن *samgh âdradjan*, *samgh âdragan*.

— de Geddah, سمغ حجازي *semgh hedjâzy*, *semgh hegâzy*.

Il a GOMMÉ, لزق بالصمغ *lezaq bel's-samgh*.

GOND, رزة *rezzah*, *rezzéh*, pl. رزايز *rezâyz*; رتاج *retâdj*, كرنبة *kernebah*, pl. كرانيب *kerânyb*; سعرور *sa'rour*, حق *hoqq*, pl. حقاق *heqâq*; سقاطة *saqâttah*, pl. سقاطات *saqâttât*; كعب *kaab*, pl. كعاب *ko'âb*; سيار *syâr*.

GONFLÉ, مبشوم *mabchoum*.

Il a GONFLÉ, بشم *bechem* (*V.* Il a ENFLÉ).

— Il Gonflera, ينفخ *ynfokh*, يبشم *ybchem*.

— Il s'est Gonflé (*Voy.* Il s'est ENFLÉ).

— Il se Gonflera, ينتفخ *yntefokh*.

GONFLEMENT, بشمة *bechmah*.

GORARAH (oasis d'Af.), قرارة *Qorârah* (en berb. تكرارة *Tegorârah*).

GORGE, GOSIER, حلق *halq*, pl. حلوق *houlouq*; كُراجم *guerâdjem*, غرغور *gharghour*, كركور *gargour* (d'où le fr. *gargariser*), زهر *zoher*, حلقم *helqoum*, pl. حلاقيم *helâqym* (en berbere اغرجـــون *âghirdjoun*).

— Nœud de la Gorge, جوزة الحلق *djouzét él-halq*.

— L'intérieur de la Gorge, زلعمة *zelo'mah*, جنجرة *djendjerah*, pl. جناجر *djenâdjer*.

— (sein, mamelles), (*Voy.* ces mots).

— Il a rendu Gorge, ردّ الى اخده *redd âlly âkhad-ho*.

GORGÉE, جغمة *djoghmah*, شرقة *cherqah*, غبّة *ghabbéh*, plur. غبّات *ghabbât*; جرعة *djera'ah*.

Goudron, زفت *zeft*, قير *qyr*, قطران *qittrân*, *qettrân*, *qottrân* (d'où vient le fr. *goudron*), (*Voyez* Brai, Poix).

Il a Goudronné, دهن بالقطران *dehenn bi-'l-qettrân*, قيّر *qayyar*, زفّت *zaffatt*, قلفط *qalfatt* (d'où le fr. *calfater*), شحّم *chahham*.

Gouffre, نفه *neffah*, *nefféh*, pl. نفات *neffât*; حويه *haouyéh*, لجّه *loddjéh*, pl. لجج *lodjadj*.

Gouge, دفره *defrah*, سكوربيه *sgourbyah*.

Goujon, بورى *boury*.

Goule (loup-garou), غول *ghoul*, غوله *ghoulah*.

Goulot, زنونه *zenounah*.

Goulu (*Voyez* Gourmand).

Gourde, قرع *qarah*.

— (monnaie), قروش *qrouch*, غروش *ghrouch*, pl. غروشات *ghrouchât*; ريال *ryâl*, pl. ريالات *rydlât*.

Gourmade, لكمه *lakméh*, plur. لكمات *laqmât* (*Voyez* Coup).

Gourmand, طفلى *tofly*, بطنانى *botnâny*, شرّه *cherrah*, جوفانى *djoufâny*, اكيل *âkyl*, مرّاش *marrâch*, جنجرانى *djendjerâny* (*V.* Avide).

Gourmandise, شراهه *cherâhah*, جنجره *djendjerah*.

Gourme, قرعه *qara'ah* (*Voyez* Gale).

Gourmet, دوّاق *daououâq*.

Gousse, خرّوبه *kharroubah*, pl. خرّوب *khourroab*; خرنوبه *khernoubah*, pl. خرنوب *khournoub*.

— d'ail, فصّ الثوم *fess êt-thoum*.

Gout, دوق *douq*, *deouq*, بنه *bennah*, طعم *taam*, طعمه *taamah*, *taaméh* (en berbere زيظظ *zyddedd*).

Il a Gouté, استدوق *éstedaouaq*, استطعم *éstettaam*, داق *dâq*, دوق *daouaq*, طعم *taam*.

— Il Goûtera, يدوق *ydouq*, *yedouq*, يستطعم *yestetta'm*, يستدوق *yestedouq*.

— Goûte ce vin! دوق هذا النبيد *douq hadâ ên-nebyd!*

— Je n'en ai jamais Goûté, ما داقت شى منهُ ابدًا *mâ dâqett chy min-ho âbadânn*.

— Il a fait Goûter, دوّق *daououaq*.

Gouter (repas de l'après-midi), شرا *cherâ*.

Goutte de liquide, قطره *qottrah*, *qottréh*, plur. قطـرات *qottrât*, قطر *qottr*; نقطه *noqtoh*, pl. نقطات *noqtât*; دمعه *dema'ah*, دمـوع *demou'* (en berbere

تيمقيت *tymeqqyt*, plur. تيمقا *ty-miqqâ*).

— de rosée, قطر الندا *qottr ên-nedâ*.

— (maladie), نقرز *neqraz*, وجع الملوك *oudja' êl-moulouk* (m. à m. douleur des rois), عقال *ou'qâl, eu'qâl*.

— Il a eu la Goutte, تنقرز *ten-qerez*.

— Goutte à Goutte, نقطه نقطه *noqtah-noqtah*, قطره قطره *qottrah-qottrah*, نقط نقط *noqt-noqt*.

— Je n'y vois Goutte, انا اعمى في هذا *ânâ â'mmâ fy hadâ*, ما اقشع فيه شي *mâ âqcha' fy-hi chy*, ما شوفتيش حاجه *mâ choufty-ch hâguéh*.

Goutteux, متنقرز *motanqerez*.

Gouttière, افريز *âfryz*, قناه *qanâh*, مزراب *mezrâb*, plur. مزاريب *mezâryb*; قصطل *qestal*, pl. قصاطل *qessâttel*; سبّاله *sebbâ-léh*, pl. سبّالات *sebbâlât*.

Gouvernail, دمان *demân*, *doumân*, دفه *dafféh*, plur. دفوف *dafouf*.

— Il a pris le Gouvernail, مسك الدفه *messek êd-dafféh*.

Il a Gouverné, حكم *hakam*, *hakem*, ساس *sâss* (*Voyez* Il a Administré).

— Il Gouvernera, يحكم *yha-kem*, يسوس *yssous*.

— La tête Gouverne le corps, الراس يسوس اعضا الجسد *êr-râss yssouss î'iddâ êt-djessed*.

Gouvernement (action de gouverner), حكم *houkm*, تدبيره *ted-byrah*, سياسه *syâsséh* (*Voyez* Administration).

— (état), مشيخه *mocheykhah*, جمهور *djemhour*, ملك *moulk*.

— (province), ولايه *oulâyéh*, معامله *ma'âmeléh*, عماله *e'mâléh*.

— Pendant son Gouvernement, في ولايته *fy oulâyét-ho*.

Gouverneur, حاكم *hâkem*, باشا *bâchâ*, plur. باشوات *bâ-chaouât*, عامل *a'âmel* (en berbere امقران *âmeqrân*, امقور *âumqour*, امغر *âmgar* (*Voyez* Administrateur).

— d'une place, اغا *âghâ*, plur. اغاوات *âghâouât* (*Voyez* Commandant).

— d'une province, بيك *beyk*, *bey*, سنجاق *sandjâq*, *sangâq*, pl. سناجق *senâdjeq*.

— Sous-Gouverneur, خليفه

khalyféh, *khalyfah*, pl. خلفا *kholefâ*; نايب *nâyb*, pl. نوّاب *naouâb* (d'où vient le mot *Nabab*); اعيان *âa'yân*, والى *ouâly*, اركون *ârkoun*.

GRACE; كرامه *kerâméh*, *kerâmah*, فضل *fadl*, نعمه *ni'imah*, *ni'iméh*, pl. نعمات *ni'mât*; نعم *na'm*, pl. انعام *êna'âm*, عنايه *inâyéh*.

— Par la Grâce de Dieu, بنعمة الله *be-ni'imét Allah*, بمنّ الله *be-menn Allah*.

— Grâce à Dieu, شكر الله *chokr Allah*, الشكر لله *ês-chokr l-Illah*, الحمد لله *êl-hamd l-illah*.

— Il a fait Grâce, منّ *menn*, غفر *ghafar* (*Voy.* Il a PARDONNÉ).

— Fais-moi la Grâce de venir avec moi, هبّ لى تروح ويانى *hebb l-y terouh ou-yâny*.

— Il a demandé Grâce, استغفر *êstaghfar*.

— Il a rendu Grâces, حمد *hamad*, شكر *chakar*.

— Il rendra Grâce, يشكر *yechkor*.

— Je te rends Grâces, كثّر الله خيرك *katthar Allah khey-rak*, كثّر خيرك *katther kheyr-ak* (en berbere يكثّر ربّى الخيرك *y-ketther Rabb-y êl-khayr-ek*).

— Nous avons rendu Grâces au Créateur, حمدنا البارى *hamednâ êl-Bâry*,

— Bonne Grâce, حسن *housn* (*Voy.* ELÉGANCE).

— Il a bonne Grâce, حسّن *hassan*, صلح *salah*.

— Cet habit a bonne Grâce, هذا الثواب يلبق لهُ *hadâ êt-thouâb yelbeq le-ho*.

— Bonnes Grâces (*V.* FAVEUR).

Il a GRACIÉ (*Voyez* Il a fait Grâce, Il a PARDONNÉ).

GRACIEUX (*Voyez* AGRÉABLE).

GRADE, درجه *deredjah*, *deraguéh*, pl. درجات *deredjât*; رتبه *retbéh*.

GRADÉ, مدرّج *modarredj*.

GRADIN (*Voyez* DEGRÉ).

GRAIN, حبّ *habb*, *hebb*, pl. حبوب *heboub*; حبّه *habbah*, *hebbéh*, pl. حبّات *hebbât*.

— de raisin, حبّ العانب *hebb êl-a'âneb*.

— de grenade, حبّـة الرمّان *hebbét êr-roummân*.

— de chapelet, خرزة *kherzah*, pl. خرزات *kherzât*, خراز *khorâz*.

— (poids), قيراط *qyrâtt* (d'où vient le fr. *karat*), pl. قراريط *qerâryt*; حبّ *hebb*.

— Grains (en général), غلّه *ghollah*, *ghalléh*, *ghelléh* (*V.* Fruits de la terre).

— Temps de battre les Grains, وقت الدراس *ouaqt éd-derâss*, وقت ذا الدراس *ouaqt dé-'d-derâss*.

Graine (semence), زرع *zeraa*, زرعه *zere'ah*, pl. زروع *zerou'*; لب *leb*, بزر *bezr*, pl. بزرات *bezrât*, بزار *bezâr*; بزور *bezour* (en berbere ايمندى *ïymendy*), (*Voyez* Grain).

— Graine de lin (*Voyez* Lin).

Graisse, سمن *semn*, *samenn*, سبك *sebek*, شحم *chaham*, *chehem*, pl. شحوم *chouhoum*; شحامه *chahâmah*, دهن *dehenn*, *dahann*; دسم *dessem*, pl. دسوم *dessoum*; دسومه *dessoumah*, pl. دسومات *dessoumât* (en berbere تسمط *tassemitt*, *tassemt*).

— de mouton, دهن مسلى *dahann mosly*.

— de porc, شحم ذا الحلّوف *chaham dé-'l-hallouf*, شحامة الخنزير *chahâmét êl-khanzyr*.

Graissé, مدهون *madehoun*.

Il a Graissé, سبّك *sabbek*, دهن *dahan*.

— Il Graissera, يسبّك *yssabbek*.

— Il s'est Graissé, تسبّك *tessabbek*.

— Il se Graissera, يتسبّك *ytsabbek*.

Gramen (*V.* Gazon, Herbe).

Grammaire, تصريف *tasryf*, نحو *nahou*, غراماطيك *ghrâmâttyk*, علم النحو *i'lm én-nahou*.

Grammairien, صاحب النّحو *sâheb én-nahou*, معلّم اللغة *ma'allem êl-loghat*.

Grammatical, نحوى *nahouy*.

Grand, كبير *kebyr*, fém. كبيره *kebyréh*, *kebyrah*, pl. كبار *koubâr*; عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, pl. عظيمين *a'zzymynn*, عظما *a'zzemâ*, اعظم *â'zzem* (en berbere امقران *âmeqrân*, *âmouqrânn*, fém. مقريت *mouqrytt*; زجراتان *zadjrâtân*).

— (de taille), طويل *taouyl* (en berbere اغوزفان *âghouzfân*, plur. ايغوزفانن *ïyghouzfânenn*).

— Plus Grand, اكبر *âkbar*, اعظم *â'zzem*.

— (de taille), اطول *âttoual*.

— Dieu est Grand! الله اكبر *Allah âkbar!*

— Il est plus Grand que moi, هو اطول منى *hou âttoual men-ny*.

— Grande taille, petit esprit, قامة طويلة عقل قصير *qâmét taouyléh*, *a'ql qassyr*.

— Les Grands d'un pays, اكابر *âkâber*, اركون *êrkoun*, اراكنه *êrâkenah*, مشايخ *mechâykh*.

— Grand-père (*V.* AYEUL).

— Grand-mère, يـمـّه *yommah*, لالّه *lêllah*, ستّ *sitt* (*Voyez* AYEULE).

— Ce sont des contes de ma Grand'mère, ده حديث العجوز *déh hadyts êl-a'djouz* (m. à m. discours de vieille).

— Grand-amiral (*Voyez* AMIRAL).

— Grand-prêtre (*V.* PRÊTRE).

— Grand-trésorier (*Voy.* TRÉSORIER).

— Grand-juge (*Voyez* JUGE).

GRANDEUR, عظمه *a'zzeméh*, pl. عظايم *a'zzâym*; كبر *kebr*.

Il a GRANDI (v. n.), كبر *kabar*, انكبر *ênkabar*, تكبّر *tekabbar*.

— (v. a), il a fait Grandir, كبّر *kabbar*.

GRANGE, مخزن *makhzenn*, pl. مخازن *mekhâzenn*, نادر *nâder*.

— Il a mis en Grange, خزن *khazann*.

GRAPIN (*Voyez* CROC).

GRAPPE, عنقود *a'nqoud*, plur. عناقيد *a'neqyd*, عناقيد *a'nâqyd* (en berbere اكازى *âgâzy*, pl. ايكوزا *tygouzâ*).

—de dattes, عنقود الثمر *a'nqoud êt-thamr*, *aangoud êt-tsamr*.

— Tige de la Grappe, عرموش *a'rmouch*, pl. عراميش *a'râmych*.

GRAS, سمين *samynn*, *semynn*, *smynn*; fém. سمينه *semynéh*, *smynah*, معلوف *maalouf*, سمان *semânn* (en berbere كراز *karâz*, اقبّه *tqoubbéh*; fém. تقبّه *teqoubbéh*, تقبّت *teqoubbét*).

— Le Gras de la jambe, حوته ذا الرجل *houtah dê-'r-ridjl*, حوتة الرجل *houtat êr-rigl*, بطعه ذا الرجل *betta'ah dê-'r-ridjl* (en berbere تبلولت اظار *tabloult âddâr*), (*Voyez* MOLLET).

— de l'oreille (*Voyez* Bout de l'oreille).

— Il dort la Grasse matinée, ينام كل يوم الى الظهر *ynâm koll youm îlä êd-dohor* (m. à m. il dort tous les jours jusqu'à midi).

GRATIFICATION, بخشيش *bakhchych*.

Il a GRATIFIÉ, تفضّل *tefaddal*, انعم *ênaam*, بخش *bakhasch*.

GRATIN, شياطه *chyâttah*.

Gratis, باطلا *bâtlânn*, بطلوق *be-tlouq*, طليق *tèlayq*, بلاش *be-lâch*, بلاشي *belâchy*.

— Vinaigre Gratis est plus doux que miel acheté, خل بلا شي احلا من عسل بحقه *khall belâ-chy âhlâ min a'ssel be-haqq-ho*.

Gratitude (*Voy*. Reconnaissance).

Grattage, حك *hekk*.

Gratté, مذروب *madroub*.

Il a Gratté, حك *hakk*, ذرب *darab*, *zarab*, حكك *hakak* (en berbere كمز *kemez*).

— Gratte! حك *hokk*, حكي *hokky!* (en berbere اكمز *êkmiz*).

Grave (pesant), ثقيل *theqyl*, *tseqyl* (en berbere آزاي *âzzây*, pl. آزايت *âzzâyt*).

— (sérieux), عاقل *a'âqel*, مرزن *morazzen*, محتشم *mohtechem*, متهيب *motehayyeb*, مهيب *mo-hyb*, وقير *oueqyr*.

— Affaire Grave, امر ثقيل *âmr theqyl*, *âmr tseqyl*, حاجه ثقيله *haguéh theqyléh*.

Gravé, منقور *menqour*.

Il a Gravé, نقش *naqach*, ناقش *nâqach*, نقر *naqar*.

— Il a Gravé dans son cœur, طبع في قلبه *taba' fy qalb-ho*, اثر في نفسه *âttsar fy nafs-ho*.

Gravelle, حصار البول *hissâr êl-boul*, حصاه *hessâh*.

Graveur, نقاش *naqqâch*.

Gravier, حصوه *hassouah*, حصا *hessâ*, حصحاص *hesshâss*, حصاص *hessâss*, عدسه *a'dséh* (*V*. Sable).

Gravité (pesanteur), ثقيله *theqyléh*, *tseqyléh*, ثقل *tseql*.

— air sérieux), رزن *rezn*, هيبه *heybah*, *heybéh*, وقار *ouaqâr*.

Gravure, نقش *naqch*, *neqch*, نقر *neqr*, *noqr*, نقاشه *naqâchah*.

Gré, خاطر *khâttr*, رضا *riddâ*.

— De bon Gré, من خاطر *min khâttr*, في الرضا *fy êr-riddâ*, في الطيب *fy 't-tayeb*, من نفس *minn nafs*, بخاطر *be-khâttr*.

— Contre son Gré, ضد خاطره *dodd khâttr-ho*, غصبا عنه *ghasbânn a'n-ho*, من غصب *min-ghasb* (*V*. De Force).

— Bon Gré mal Gré, ان شا وان ابا *în châ ou-în âbâ*.

— De mon plein Gré, من دات خاطري *min dât khât-try*, من رضاي *minn riddâ-y*.

— Je te sais bon Gré, فضلك علي *fadl-ak a'lay-y*.

Grec, رومى *roumy*, plur. روم *roum;* يونانى *younâny*, plur. يونانيين *younânyyn.*

—Langue Grecque, لسان يونانى *lessân younâny*, لسان رومى *lessân roumy.*

— De religion Grecque, ملكى *melky*, pl. ملكيه *melkyéh.*

— Il a embrassé la religion Grecque, تملّك *temellek:*

Grèce, روميه *Roumyéh*, بلد الروم *beled ér-Roum*, بلد اليونان *beled él-Younân.*

Gredin, فاين *fâynn*, منحوس *menhouss*, محرّص *maharrass.*

Greffe (en jardinage), لقم *loqm*, تلقيم *telqym.*

— (bureau), مكتبه *mektebéh*, pl. مكتبات *mektebât;* عادليه *o'âdelyah.*

Il a Greffé, لقّم *laqqam.*

— Il Greffera, يلقم *yel em*, يلقّم *yloqqom.*

Greffier, كاتب *kâteb*, plur. كتبه *kotebah;* عادل *a'âdel*, عدول *a'doul*, ناسخ *nâssikh*, كاتم *kâtem.*

— en chef, باش كاتب *bâch-kâteb*, كاتم سر *kâtem-ser*, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy*, *rouznâmguy.*

Grégoire (n. pr.), كريغوريوس *Kryghouryous*, غريغوريس *Ghryghourys.*

Grêle (subst.), برد *bered*, تبرورى *tebroury.*

— (adj.), رفيع *refy'*, رقيق *reqyq* (en berbere ارقيق *érqyq*).

Il a Grêlé, الدنيا مضروبه بالبرد *éd-dounyâ maddroubah bi-'l-bered* (en berbere ابرورى *âbroury*).

— Les mûriers ont été Grêlés, التوت انضربت بالبرد *ét-tout éndarabét bi-'l-bered.*

Grêlon, حبّة البرد *hebbét él-berèd.*

Grenade (fruit), رمّانه *roummânah*, *roummânéh*, pl. رمّانات *roummânât*, رمّان *roummân.*

— de guerre, قنبره *qounbarah*, قنبيره *qounbeyrah*, pl. قنابر *qenâber.*

— (ville d'Esp.), غرناطه *Ghernâttah*, *Gharnâttah.*

— Natif de Grenade, غرناطى *Ghernâtty*, *Gharnâtty.*

Grenadier (arb.), شجرة الرمّان *chadjeret ér-roummân*, سجرة ذا الرمّان *sedjrah dê-'r-roummân*, شجر الرمّان *chadjar ér-roummân.*

— (soldat), قنبرهى *qounba-*

rahy, قنبرجى *qounbaradjy*, *qounbardjy*, pl. قنبرجيه *qounbardjyah*.

Grenadille (fleur), سبع الوان *seba' èlouân* (m. à m. des sept couleurs).

Grenadin (*Voy*. Natif de Grenade).

Grenier, مخزن *makhzen*, pl. مخازن *mekhâzen* (d'où le fr. *magasin*), هرّى *horrä*, pl. اهرّا *êhorrâ*.

Grenouille, ضفدع *difda'*, *doufda'*, pl. ضفادع *dafâdè'*; ضفضعه *difda'ah*, ضفضع *difda'*, مگرگر *meguerguer* (en berbere امقرقر *âmqorqar*, pl. ايمقورقار *îymqourqâr*), (*Voyez* Crapaud).

Grief, خساره *khessârah*, ضرر *dourour*, شرّ *cherr*, سيه *siyah*, pl. سيات *siyât*, باطل *bâttel*.

Griffe, مخلاب *moukhlâb*, pl. مخالب *mokhâleb*, مخاليب *mokhâlyb*; دفره *deferah*, plur. دفرات *deferât* (en berb. ايشر *îycher*, pl. ايشارن *êycharenn*), (*V*. Ongle).

— (sceau, signature, chiffre), طغرى *toghrä*, طغره *toghrah*.

— Je t'ai tiré de ses Griffes, خلصتك من قبضته *khalast-ak minn qobdét-ho*.

Griffon, حريش *harych*, عنقا *a'nqâ* (*V*. Hippogrife).

Il a Griffonné, خرطش *khartach*.

Il a Grignoté, نقور *teqouer*, قرقش *qarqach*.

Gril, مشوا *mechouâ*, مشوى *mechaouey*, مشله *mechaléh*, plur. مشلات *mechelât*; حداد الكباب *haddad êl-kebâb*, قرمش *qermich*.

Grillage, Grille, شبّاك *chebbâk*, شبكه *chebekéh*, plur. شوباك *choubâk*; شبّيك *chebbayk*.

Grillé (rôti), مشوى *mechouy*.

—(grillagé), مشبّك *mochabbek*.

— Pain Grillé, خبز مقرموش *khobz meqermouch*, عيش مقرمش *a'ych moqermech*.

Il a Grillé (rôti), شوى *chaouä*.

—(grillagé), شبّك *chabbak*.

— Il Grillera (rôtira), يشوى *ychouy*.

— Il a Grillé le café, حمّص القهوه *hammess êl-qahouéh*, *hammass êl-qahouah*.

— du pain, قرمش الخبز *qarmach êl-khobz*, قرمش العيش *qermech êl-a'ych*.

Grillon (insecte), بزيز *bezyz*, صرصور *sarsour*, plur. صراصير *serâssyr*.

Grimace, كمّاره *kemmârah*, خنشوش *khanchouch*.

Il a Grimacé, لوّق *laouaq.*

Grimagier, الوق *âlouaq*, pl. لوق *louq.*

Grimoire, كتاب السحر *kitâb ês-sahr.*

Il a Grimpé, تعشتق *taachtaq*, تعربش *taarbech* (*V.* Il a Monté),

Il a Grincé des dents, صرّ باسنانه *sarr bê-êsnân-ho*, كزّ *kizz*, كزكز *kizkiz*, غزغز *ghazghaz.*

Grincement, صريرالاسنان *seryr êl-êsnân.*

Gris, مـرّ *morr*, رمادى *remâdy*, ترابى *torâby*, اشهب *âchehab* (en berbere ايشد *îychad*).

—Les cheveux deviennent Gris, تتشيب الشعر *teichyb êch-cha'ar.*

— Il a des cheveux Gris, شعرهُ شايب *cha'ar-ho châyb.*

Grive, طرد *terd*, تـرد *terd*, سمّان *soummân*, سمّن *soummoun.*

Il a Grogné, زحر *zeher*, خمخم *khamkham*, تخنزر *tekhanzer.*

— Il Grognera, يزحر *yzeher*, *yzehor.*

Groin (*Voyez* Grouin).

Il a Grondé, شتم *chetem*, *chatam*, انتعب *ênta'b*, همر *hemer*, همّر *hemmer*, تنازق *tenâzaq*, دمدم *damdam*, نهم *nehem*, نها *nehâ.*

Gronderie, شتم *chetem*, نهام *nehâm.*

Gros, غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*, pl. غلاظ *ghelâzz*, غلظان *ghelzân*; تخين *tekhyn* (en berbere ماقور *mâqour*, ازهاران *âzhêrân*, plur. ازوهرانن *îzouherânenn*), (*V.* Épais).

— Un Gros de Cavalerie, جملة الخيالة *djoumelét êl-khyâléh*, عزم *e'zm.*

— Femme Grosse (*Voyez* Enceinte).

Grossesse, حبل *hebl.*

Grosseur, غلظ *gholz*, تخن *toukhn* (*Voyez* Épaisseur).

Il a Grossi (v. n), غلظ *ghaladd*, *ghalazz*, تغلظ *teguellezz.*

— Il Grossira, يغلظ *yghledd.*

Grossier, خشين *khachyn*, رشين *rechyn*, fém. رشينة *rechynah*, كتيف *katyf* (*V.* Incivil).

Grotte, كهف *kahf*, *kehf*, *kahaf*, pl. كهوف *kouhouf*, كهفات *kehfât*; سيرداب *serdâb*, plur. سراديب *serâdyb* (*V.* Caverne).

Grouin de porc, بوز *bouz*, pl. ابواز *âbouâz*; زنفره ذا الحلوف *zenfarah dê-'l-hallouf*, فمّ الخنزير *foumm êl-khanzyr*, خرطوم *khertoum* (*Voyez* Gueule, Hure).

Gruau, برغل *bourghoul*, pl. براغيل *borâghil*.

Grue (oiseau), غرنوق *ghournouq*, غرنوك *ghournouk*, *ghernouk*, لقلق *laqlaq*, كركى *kourky*, pl. كراكى *kerâqy*.

— (machine), دولاب *doulâb*, لولاب *loulâb*, منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

Guadalajara (ville d'Esp.), وادى الحجارة *Ouâdy êl-hadjârah*.

Guadalquivir (fleuve d'Esp.), واد الكبير *Ouâd êl-kebyr*.

Guadamès (ville d'Afrique), غدامس *Ghadâmess* (en berbere عديمس *A'dyms*), (*V.* Gadamès).

Guadiana (fl. d'Esp.), وادى انه *Ouâdy-Anah*, واديانه *Ouâdyânah*.

Guadix (ville d'Espagne), وادى اش *Ouâdy-Ach*.

Gué, مشرع ذا الواد *mechera' dê-'l-ouâd*, مخضه *mokhdah*, *mokhdéh*, مخاضه *mokhaddah*, *mokhâddéh*, pl. مخايض *mokhâydd*; خوض *khoudd*, مقطع الواد *meqtaa êl-ouêd*, pl. مقاطع *moqâttè'*.

— Il a passé à Gué, قطع الواد *qattaa êl-ouâd*, خاض *khâdd*, خوّض *khaouadd*.

Guèbre, كبر *keber*, كبر *guebèr*, عبد النار *a'bd ên-nâr*.

Guède (plante), فوّة *fououah*.

Guenilles, شرطوط. *chertoutt*, pl. شراطيط *cherâttytt* (*Voyez* Chiffon, Haillon, Habit usé).

Guenon, قردة *qerdéh*, *qerdah*, *qirdah*, *qardah*, *gardah*, قرد *qerd*, *qird*, *qard*, *guerd* (en berbere تيبكيت *tybqytt*, تزطط *tazottott*).

Guêpe, زنبور *zenbour*, زنبول *zenboul*, ناحله *nâhlah*, pl. ناحل *nâhal*; زلقطه *zelqettah*, pl. زلاقط *zelâqett*.

Guères, قليل *qalyl*, قليلاً *qalylânn*, شويه *choyéh*, بسّ *bess*.

— Je ne l'aime Guères, ما احبّه شى لا قليل *mâ âhobb-ho-chy êllâ qalyl*.

— Il ne s'en est Guères fallu que je ne l'aie battu, لو ما شويه كنت ضربتهُ *lou mâ chouyéh kont darabt-ho*.

— Il ne reste Guères à la maison, وقوعهُ فى الدار قليل *ouqou'-ho fy-'d-dâr qalyl*.

Guéri, معافى *mo'âfy*, ناسح *nâssih*, مبرى *mobry*, مشفى *mochefy*.

Il a **Guéri** (v. a.), شفا *chefâ*, *chafâ*, داوى *dâouä*, طيّب *tayyab*, خفّ *khaff*, برّا *barrâ*, *berrä*, برى

barrü, *berrü*, شفي *chefü*, *chefey*, داوا *dâouâ*, طيّب *tayyab*.

— (v. n.), برا *barâ*, انشفي *ênchefü*, *ênchefey*, طاب *tâb*, عافي *a'âfey*, تعافي *ta'âfey*, بري *barü*, *berey*, نصح *nassah*, اشتفا *êchtefâ*, استشفي *êstachefü* (en berbere حل *hal*, *hel*).

— Il est Guéri de sa fièvre, طاب من سخونته *tâb min sekhounét-ho*.

— Tu n'es pas bien Guéri, ما طبث شي مليح *mâ tubett-chy melyh*.

— Il Guérira (v. a.), يشفي *ychefy*, يبرّي *ybarry*, *yeberry*, يداوي *yedâouy*.

— Guéris-toi! اشفي *ôchfy!* *êchfy!* (en berbere احلى *âhly!* احلو *âhlou!*)

— Que Dieu te Guérisse! الله يطيّبك *Allah yttayyeb-ak!*

— Que Dieu le Guérisse! الله يطيّبهُ *Allah yttayyeb-ho!* (en berbere انيشفو ربّي *âtychfou Rabb-y!*)

— Il a Guéri toutes les maladies, quelle que fût leur espèce, كان يشفي الامراض اي جنس كانت *kân yechfey êl-âmrâdd, êy djens kânét*.

Guérison, شفاه *chefâh*, *chefâak*, استشفي *îstechfy*, صحّه *sahhah*.

Guérisseur, شافي *châfy*, طبيب *tabyb*.

Guérite, باشوره *bâchourah*, pl. باشورات *bâchourât*; بريجه *boureydjah*, *bourydjéh*.

Guerre, حرب *harb*, plur. حروب *houroub*; كرّه *guerrah*, غزوه *ghezouah*, غزاه *ghazâah*, محاربه *moharebah* (en berbere امنغي *âmenghy*, دامنغي *dêmenghy*).

— Il a déclaré la Guerre, نادي بالحرب *nâdey bi-'l-harb*.

— La Guerre est allumée, اشتعل الحرب *êchta'al êl-harb*.

— Il a fait la Guerre, حرب *harab*, حارب *hârab*, جاهد *djâhad*, حرك الحرب *harak êl-harb*, غزا *ghazâ*, غازي *ghâzey*, تغازي *teghâzey*.

— Il a fait la Guerre au prince, ركب على الامير *rakab a'lü êl-êmyr*.

— Ils se font la Guerre entre eux, يتغازوا مع بعضهم بعض *yetghâzoû ma' baadd-houm ba'dd*, هم حاربين بعض على بعضهم *houm hârebynn ba'dd a'lü ba'dd-houm*.

— Munitions de Guerre (*Voyez* Munitions).

GUERRIER, حربى *harby*, plur. حربيين *harbyyn;* لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend;* غازى *ghâzy*, مغاور *moghâouer* (*V.* BELLIQUEUX).

GUET, ناظور *nâddour*, *nâzzour*, حـــارس *hâress*, عسس *a'ssass*, رقيب *reqyb*.

— Le Guet fait sa ronde dans la ville, العسس يدور فى المدينه *êl-a'ssas ydour fy 'l-medynéh*.

— Le mot du Guet, لغز *loghz*, كلمة المعنيه *kelmét êl-ma'nyéh*.

GUÊTRE, تـقـاشـر *teqâcher*, تراباق *trâbâq*, *terâbâq*.

Il a GUETTÉ, تلّ *tell*, *toll*, عاين *a'âyann*.

— Il Guettera, يتلّ *ytoll*.

GUEULE, خنـفوفه *khanfoufah*, بوز *bouz* (en berbere امى *ïmy*, pl. اماون *ïmâouenn*), (*V.* BOUCHE).

GUEUX (pauvre), شحّاد *chahhâd*, plur. شحّادين *chahhâdyn;* مفلس *mofelless*, pl. مفلّسين *mofellessinn;* مندبور *mendabour* (*Voy.* PAUVRE, MENDIANT).

GUI (t. de marine), پوتافرا *poutâforâ*.

— (plante), دبخ *debkh*.

GUIBRE (t. de marine), تاليامار *tâlyâmâr*.

GUICHET (*Voyez* PORTE)

GUIDE, دليل *delyl*, plur. دلايل *delâyl;* رشيد *rachyd* (*Voyez* CONDUCTEUR).

Il a GUIDÉ, دلّ *dell*, وصّل *ouessel* (*Voyez* Il a CONDUIT).

— Guide-moi dans ma route! ارشدنى فى سكتى *êrched-ny fy sekkét-y!* هدنى فى سابيلى *hed-ny fy sâbyl-y!*

GUIMAUVE, خطميه *khetmyéh*, *khatmyah*, خبيزه *khobeyrah*.

Il a GUINDÉ, طالع *tâla'* (*Voyez* Il a ELEVÉ, Il a HISSÉ).

GUIRLANDE, اكليل *âklyl*.

GUISE, شكل *chikl*, pl. اشكال *êchkâl*, خاطر *khâttr*.

— Je vis à ma Guise, انا باعيش على شكلـى *ânâ bâ'ych a'lä chikl-y*.

— Va à ta Guise! امشى على خاطرك *êmchy a'lä khâttr-ak!*

— Que chacun vive à sa Guise! كلّ واحد يعيش على خاطرهُ *koll ouâhed ya'ych a'lä khâtter-ho!*

— Telle est ma Guise, ذا كيفى *dâ kyf-y*, هذا شكلى *hadâ chikl-y*.

GUITARE, طنبوره فرنجيه *tanbourah frandjyéh*, قيتاره *qytârah*, pl. قيتارات *qytârât;* كويتره *kouyterah*.

GYPSE, جبص *djïbs*, *guibs*, جبيس *djyps* (*V.* PLATRE).

H

H, cette huitième lettre de l'alphabet français est rendue en arabe par deux lettres différentes, qui ne différent l'une de l'autre, dans leur prononciation, que par leur aspiration plus ou moins forte.

La première de ces deux lettres est le *hâ* ou *hhâ*, ح, sixième lettre de l'alphabet arabe moderne (huitième de l'ancien alphabet), et qui se prononce fortement, équivalant ainsi à peu près à notre H aspiré, mais articulé plus durement encore.

La seconde est le *he*, ه, vingt-septième lettre de l'alphabet arabe moderne (cinquième de l'ancien alphabet et vingt-sixième de l'alphabet moghrebin); elle équivaut à peu près à notre H non aspiré, si ce n'est qu'on la fait presque toujours sentir dans la prononciation, quoique d'une manière beaucoup plus faible que celle du *hâ*.

HA! (exclam.) ها *hâ!* يا *yâ!* ايها *éyhâ!* ياه *yâh!* واه *ouâh!*

— Ha! que je suis malheureux! يا حصرتي *yâ hassert-y!*

HA, nom de la sixième lettre de l'alphabet arabe (ح), حا *hâ*, حا كبير *hâ kebyr* (*V.* ci-dessus H).

HABILE, حادق *hâdeq*, قابل *qâbel*, عالم *a'alem*, شاطر *châtter*, pl. شطار *chouttâr*; ماهر *mâher*, *mêher*, pl. ماهرين *mâheryn*; مستعد *moste'id* (*Voyez* ADROIT).

— Plus Habile, امهر *âmhar*, اشطر *âchtar*.

HABILETÉ, حدقه *hadeqéh*, *hedqah*, علم *i'lm*, قابليه *qâbelyéh*, مهاره *mehâréh* (*Voyez* ADRESSE).

HABILLÉ, لابس *lâbess*, plur. لابسين *lâbessyn*.

— Ils sont tous Habillés de la même manière, كلهم لابسين بفرد شكل *koll-houm lâbessyn be-ferd chikl.*

Il a HABILLÉ, لبّس *labbass*, *lebbess*, كسا *kassâ*, *kessâ*.

— Il s'est Habillé, لبس *lebess*, تلبّس *telebbess*.

— Il s'Habillera, يلبس *ylbess*, *yelbess*, يتلبّس *ytlebbess*.

— Vous vous êtes Habillés, لبستوا *lebestoû* (en berbere تلسم *telsem*).

— Habille-toi! البس *êl-bess!* البسك *êlbess-ak!* البس ثيابك *êl-bess tsyâb-ak!* (en berbere الس *îls*, اسو *îssou*, اتلوس ثلبك *êt-lous theleb-ek*).

— Après que tu te seras Habillé, بعد ما لبست ثيابك *ba'd mâ lebest tsyâb-ak*.

— Il s'est Habillé en femme, كان لابس لبس امراة *kân lâbess loubs îmrât*.

HABILLEMENT, لباس *lebâss*, الباس *îlbâss*, لبس *lebs*, *loubs*, ملبوس *melbouss*, ثوب *thoub*, *thouab*, *tsouab*, pl. ثياب *thyâb*, *tsyâb*, اثواب *êthouâb* (*V.* HABIT).

HABIT, لباس *lebâss*, pl. لباسات *lebâssât*; كسوة *kissouéh*, *kissouah*, pl. كسوات *kissouât*; ثوابة *thouâbéh* (en berbere لكسوا *liksouâ*, ثلبة *the-lebéh*), (*Voyez* HABILLEMENT).

— Habit de cérémonie, قفتان *qaftân*, خلعة *khila'ah*, كسا *kissâ*, pl. كساوى *kissâouey*.

— Habit usé, دربالة *derbâlah*. *derbâléh*, plur. دربالات *derbâlât* (*Voyez* HAILLON, GUENILLES).

— Marchand de vieux Habits (*Voyez* FRIPPIER).

— Ton Habit n'était pas encore achevé, الباس بتاعك ليسّا ما كان شي متمّم *êl-lebass betâ-ak lyssâ mâ kân-chy motammem*.

HABITABLE, عامر *a'âmer*; معمّر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour*.

— La terre Habitable, الارض العامرة *êl-ârd êl-a'âmeréh*, البّر المعامور *êl-berr êl-ma'âmour*, الدنيا المعمّر *êd-dounyâ êl-mo'am-mer*.

HABITANT, ساكن *sâkenn*, pl. ساكنين *sâkenynn*, سكّان *soukkân*; سكّان *sekkân*, مقيم *meqym*, *meqaym*, *mouqym*, متمكن *motemekkin*.

— Les Habitans de la ville, اهل المدينة *âhl êl-medynéh*.

— Habitant du pays de l'Est (*Voyez* ORIENTAL).

— de l'Ouest (*V.* OCCIDENTAL).

HABITATION, مكان *makân*, *me-kân*, مقام *maqâm*, سكن *sekn*, *soukn*, منزل *manzel*, *menzel*, pl. منازل *menâ-zel* (en berbere ثلي *thelly*, وين

oueyn), (*Voyez* Domicile, Demeure, Logis).

Habité, مسكون *meskoun*, عامر *a'âmer*, معمّر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour*, معمور *ma'mour*.

— Ce village n'est pas Habité, هلذ هالدشره ما هى مسكونه *hadéh êl-decharah mâ hye meskounah*, هدا الكفر مش معمّر *hadâ êl-kafr mo-ch mo'ammer*.

— Dans tout le monde Habité, فى كل الارض المسكونه *fy koull êl-ârd êl-meskounéh*, فى جميع المسكونه *fy djemy' êl-meskounéh*.

Il a Habité, سكن *sakann*, *sakenn*.

Habitude, امتزاج *îmtizâdj*, مزاج *mizâdj* (*Voyez* Coutume).

Il s'est Habitué, تولّف *louallef*, *touellef*, تعوّد *ta'ouad*, *teoued*, تاهّل *tâhhel* (*Voyez* Il s'est Accoutumé).

— Il s'Habituera, يتولّف *ytouallef*, *ytouellef*, يتعوّد *ytaououd*, *yteououd*, يتاهّل *ytâhhel*.

Habituel, معتاد *mou'tâd*, مالوف *mâlouf*.

Habituellement, فى العاده *fy-'l-a'âdéh*.

Hableur, لافزان *lâfzân*.

Hache, فرّعه *ferra'ah*, pl. فرّعات *ferra'ât*, شاكور *châkour*, pl. شواكر *choûâkor*; بلطه *baltah*, نجق *nedjeq*, pl. نجقات *nedjeqât*; قدوم *qadoum*, قدم *qodom*; مطلع *matla'* (*Voyez* Coignée, Hachette).

Il a Haché, قصّص *qassass*.

Hachette, ملاسه *mallâssah*; *mellâsséh*, غزّاليه *ghazzâlyah*, طبر *taber*, pl. اطبار *atbâr*.

Hachis, قيمه *qyméh*, قرم *form*.

Hadramout (prov. d'Arabie), حضرموت *Haddramout*, *Haddarmout*.

Hadrien (n. pr.), ادريانوس *Adryânouss*.

Hady (n. pr.), هادى *Hâdy*.

Haha (prov. de l'emp. de Marok), حاحا *Hâhâ*.

Haï, مكروه *mekrouh*, مبغوض *mabghoudd*.

Il a Haï, كره *karah* (en berbere كرهت *krahat*, *karahat*), (*Voyez* Il a Abhorré, Il a Détesté, Il a eu en Abomination).

Haie, زرب *zerb*, زربه *zerbéh*, pl. زروب *zeroub*, *zouroub*; سياجه *syâdjéh*, pl. سياجات *syâdjât*, سياج *seyâdj*.

— de treillage, de clayonnage, de branches sèches, جنايه *djenâyéh*.

— de soldats, صفّ *saff*, plur. صفوف *sofouf*.

— En Haie, صف صف *saf-saf*.

— Entouré d'une Haie, متسيج *motsayyedj*.

— Il a entouré d'une Haie, زرب *zarab*, *zereb*, سيّج *sayyadj*, تسيّج *tesayyadj*.

— Il a mis en Haie, صفّ *saff*.

Haillon, مرقعيه *merqa'yah*, pl. مرقعيات *merqa'yât*; خرقا *khorqâ*, plur. خرقات *khorqât*, خرق *khorouq*; شراطوط *cherrattoutt*, pl. شراطيط *cherrattytt* (*Voyez* Chiffon, Guenille, Habit usé).

— Couvert de Haillons, مشرمط *mocharmett*, ابو شراميط *âbou châramytt*, ابو شراطيط *âboucherâttytt*.

Haine, غرض *ghard*, بغض *boghd*, *boghodd*, كره *kerh*, *kerah*, اكره *ikrah*, كراهه *kerâhah*, رديله *redyléh* (*Voyez* Inimitié).

Haïssable (*Voy*. Abominable, Détestable).

Halbran, بطّ وحش *batt-ouahech*, جربه *djerbéh*, pl. جربات *djerbât*.

Halé du soleil, اسمرانى *âsmerâny*, مقشب *moqascheb*.

— Il a Halé une barque, سحب *seheb*, *sahab*, جرّ *djarr*, *djarr*, *guerr*.

Haleine, نفس *nefs*, *nefess*, *nafs*, pl. نفوس *nefouss*, انفوس *ânfouss* (*V*. Respiration, Souffle).

—Difficulté d'Haleine (asthme), صعوبة التنـــفـــس *saoubét ét-tenefouss*, ضيقة النفس *dayqét ên-nefs* (*Voyez* Asthme).

— Mauvaise Haleine, مجويه *medjouyéh* (*Voyez* Puanteur de bouche).

— Il a repris Haleine, نفّس *naffass*, *neffess*, تنفّس *teneffess*.

Haleb (*Voyez* Alep).

Halicarnasse (v. anc. de l'Anatolie), بودرون *Boudroun*.

Halle, بازار *bâzâr*, خان *khan*, رحبه *rahbah*, سوق *souq*, plur. اسواق *âssouâq*.

Hallebarde, حربه *harbéh*, *harbah*, pl. حربات *harbât* (*Voyez* Lance).

Hallebardier, حرباجى *harbâdjy*.

Hallier, غيطه *ghayttah*, pl. غيطات *ghayttât*; عليقه *o'lleyqah*, عليق *o'lleyq* (*Voy*. Broussailles, Buisson).

Halte, مكث *mekts*.

Hamah (ville de Syrie), حماه *Hamâh*.

— Natif de Hamah, حماوى *hamâouy*.

Hameau, بليله *belydéh*, *belydah*; كفر *kafr*, plur. كفور *koufour*; دشار *dechâr*, دشره *decharah*, *decherah*, pl. دشر *decher*; دوار *douâr*, pl. دوّار *dououdr* (en berb. تدرت *taddart*, pl. توّدار *touâddar*), (*Voy.* Bourgade, Village),

Hameçon, صنارة *sannârah*, pl. صنارات *sannârât*, صنانير *sonânyr*; كلابة *kellâbéh*, pl. كلاليب *kelâlyb*; سنارة *sennârah*, *sennâréh*, pl. سنار *sennâr*, سنانير *senânyr*; شوكه *choukah*, pl. شوكات *choukât*; خطّاف *khettâf*.

Hamzah, signe orthographique des arabes (ء), remplaçant l'*âlif*, همزة *hamzah*, *hamzéh*.

Hanche, خاصرة *khâsserah*, pl. خواصر *khouâsser*; حقه *heqah*, خاصر *khâsser* (en berbere امشاشن *êmchâch*, pl. امشاشن *îmchâchenn*).

Il a Hanté, مارس *mâress*, لازق *lâzaq*, تفـوّد *tefaououad*, تمنطق *temantaq* (*Voyez* Il a Fréquenté).

— Ne Hante pas les méchans! ما تمارس شى الاشرار *mâ temâriss-chy él-âcherâr*.

Haquenée, رهوانة *rehouânéh*.

Harangue, مخاطبه *mokhattebéh*, خطبه *khotbah*, خطّاب *khittab*, كلام *kelâm* (*Voy.* Discours).

Il a Harangué, خطب *khattab*, خاطب *khâttab*.

Harangueur, خطّاب *khettâb*, *khattâb*, خطيب *khattyb*.

Harassé (*Voyez* Fatigué),

Il a Harcelé, حرّض *harradd*, جرجر *djardjar*, شقى *chaqâ*, اشقى *êchqey*, نحس *nahass*.

Harde, حاجه *hâdjéh*, *hâguéh*, pl. حوايج *haouâydj*, *haouâyg*; ال *âl*, pl. آلات *âlât*; روبا *roubâ*; متعه *meta'ah*, pl. متاع *metâ'a*; شى *chy*, plur. اشيا *êchyâ* (en berbere ابردان *îberdân*), (*Voyez* Habit).

Hardi, جاسر *djâsser*, *gâsser*, جرى *djery*, مجاسر *modjasser* (*V.* Audacieux, Brave).

Hardiesse, مجاسرة *modjâsseréh*, متجاسرة *motdjâsserah*, جراه *djerâh*, اجترا *îdjtirâ*, *îgtirâ*, اجترة *îdjtirah*, *îgtirah*, غيرة *ghayrah* (*V.* Audace, Bravoure, Courage).

— Il a eu de la Hardiesse, استجرى *éstadjerey*, تجاسر *tedjâsser* (*Voyez* Il a Osé).

Hardiment, جسورا *djessourânn* (*Voyez* Courageusement).

Hareng, ريم *rym*.

Hargneux, نحس *nehess*, pl. نحسين *nehessyn.*

Haricot, لوبيه *loubyéh*, *loubyah*, لوبيا *loubyâ*, pl. لوبيات *loubyât.*

Haridelle, فرس سقط *fars saqett.*

Il a **Harnaché**, سرّج *sarradj*, *serradj*, *serrag*, بسط *bassatt*, حطّ السرج *hatt ês-serdj*, شدّ *chedd.*

Harnois, عدّه *o'ddah*, سرج *serdj*, *serg*, pl. سروج *seroudj*, *seroug*, *souroudj*, عدد خيل *a'ded kheyl*, بوساط *boussâtt.*

— Fabricant de Harnois, سروجي *seroudjy*, *seronguy* (*Voyez* **Bourrelier**, **Sellier**).

Haroun (n. pr.), (*V.* **Aaron**).

Harpe, چنك *tchenk*, قيتاره *qytârah*, plur. قيتارات *qytârât*; طنبور *tanbour*, pl. طنابير *tenâbyr.*

Harpie, غول *ghoal*, غوله *ghoulah*; خطفه *khattefah*, pl. خطفات *khettefât.*

Harpin, **Harpon** (*Voy.* **Croc**).

Hart (*Voyez* **Corde**, **Lien**).

Hasard, سدفه *sedfah*, صدفه *sodfah*, pl. صدفات *sodfât*, صدف *sodâf*; مصادفه *mossâdefah*, قضا *qaddâ*, اتّفاق *ittifâq*, مخاطره *moukhâttereh* (*Voyez* **Fortune**).

— Au Hasard, الى البخت *ilä êl-baktt*, على النصيب *a'lä ên-nessyb*, على بركة الله *a'lä berekét Allah*, على باب الله *a'lä bâb Allah.*

— Par Hasard, بالصدف *be-'s-sodaf*, سوأ *soouânn*, اتفاقا *ittifâqânn.*

Il a **Hasardé**, خاطر *khâttar.*

Hasardeux, مخاطر *moukhâtter* (*Voyez* **Fortuit**).

Hase, ارنبه *ârnebéh*, *ârnebah.*

Hassan (n. pr.), حسان *Hassân*, الحسان *êl-Hâssan.*

Hate, عجله *a'djeléh*, سرعه *sera'ah*, تعجيل *te'adjyl*, عجل *a'djel*, *aaguel*, زربه *zerbah* (*Voyez* **Célérité**, **Promptitude**).

— En Hâte, à la Hâte, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *be-'l-aaguel*, بالزربه *bi-'z-zerbah*, قوام *qaouâm*, عاجلاً *a'âdjelânn*, سرعاً *sera'ânn*, مسرعاً *mesra'ânn*, بوقت اوّل *be-ouaqt-âouel*, فيسع *fyssa'.*

Il a **Hâté**, عجل *a'ddjal*, عجّل *a'ddjal*, اسرع *êsra'*, *êsra'a.*

— Il s'est Hâté, رول *raouel*, استعجل *êsta'djel.*

— Il se Hâtera, يرول *yraouel*, *yrouel*, يستعجل *ysta'djel.*

— Ne te Hâte pas! لا تستعجل *lâ testa'djel!*

Hatif, qui se Hâte, عاجل a'âdjel, مستعجل mosta'adjel, عجول a'djoul, عجيل a'djyl, âguyl, مسرع mossari', زربان zerbân, zirbân (Voyez Prompt, Précoce).

— Figues Hâtives (V. Figue).

Haubans (t. de marine), سرسية sersyah, plur. سرسيات sersyât; حبال الصواري hebâl ês-souâry.

— Porte-Haubans (V. ce mot).

Hausse, ارتفاع îrtifâa'.

Il a Haussé, علّى a'llä (V. Il a Élevé).

— Il s'est Haussé, قام qâm.

Haut, عالي a'âly, اعلى â'aly, pl. اعلا â'alâ; مرتفع mortefe' (V. Élevé).

— Le Très-Haut (Dieu), الله تعالى Allah ta'âlä.

— Le Haut (le sommet), اوج âoudj, ôudj (V. Cîme, Sommet).

— Le Haut de la maison, طبقة البيت tabeqat êl-béyt.

— En Haut, فوق fouq, fauq.

— D'en Haut, من فوق min-fouq, min-fauq.

— De Haut en bas, من فوق الى تحت min fouq îlä taht.

— De bas en Haut, من تحت الى فوق min taht îlä fouq, من اسفل الى فوق min âsfel îlä fouq.

— Haut-de-chausses, چاقشير tchâqchyr, شاقشير châqchyr, سروال serouâl, plur. سروايل serouâyl; لباس lebâss (Voyez Culotte).

— Haute-mer (Voyez Flux).

— Haut-mal, صرع sara' (Voy. Epilepsie, Mal Caduc).

Hautain (Voy. Altier, Fier, Arrogant, Orgueilleux).

Sa Hautesse, جناب عالي djenâb a'âly, الباب العالي ê!-bâb êl-a'âlä, حضرة hadderét (Voyez Altesse).

— Sa Hautesse le sultan Mahmoud, حضرة السلطان محمود hadderét ês-soultân Mahmoud.

Hauteur, علو a'lou, ارتفع îrtifa', علاوه a'lâouéh, رفعه rifa'ah, اعتلا î'tilâ (Voyez Élévation).

— (fierté), غرور gharour, تكبّر tekebbour (V. Fierté, Orgueil).

— Il a douze pieds de Hauteur, علوّه اثنعش قدم a'lou-ho êtsn-a'ch qedem.

Havre (Voyez Port).

Havresac, شرّاب ذا الجلد cherrâb dê-'l-djeld, شرّاب جلد cherrâb gueld, بهاه behâah, اقراب êqrâb, تربه tourbah, كيسه kyssah, جيب djyb, guyb, جبّه djebbah,

guebbéh, مكتوب *maktoub*, شكارة *chekârah*, حنشة *hanechah* (Voyez Besace, Bissac, Sac).

Hé, nom de la vingt-septième lettre de l'alphabet arabe (ه), ها *hâ*, *hê*, *hé*.

Hé! أى *ây*! *ëy*! هاى *hây*! يا *yâ*! ايا *êyâ*! *âyâ*!

—Hé, toi! اياك *êyâ-k*! *âyâ-k*!

— Hé, vous! اياكم *êyâ-koum*! *âyâ-koum*!

Heaume (*Voy*. Casque).

Il a Hébergé, اوا *âouâ*.

Hébété, دايخ *dâykh*, مترمخ *motarmakh* (*V*. Sot, Imbécille).

Il a Hébété, بهم *behham*.

Hébraïque, عبرانى *e'brâny*, *i'brâny*.

Hébreu, عبرى *e'bery* (*V*. Juif).

Hedjaz (pr. d'Arabie), الحجاز *êl-Hedjâz*, *êl-Hegâz*.

— Natif de l'Hedjaz, حجازى *hedjâzy*, *hegâzy*.

Hégire, هجرة *hedjrah*, *hedjiréh*, *hedjréh*.

— L'an 1836 de Jésus-Christ répond à l'an 1252 de l'Hégire, السنة ثمانمية ستة و ثلاثين بعد الالف المسيحية موافقة للسنة الف و ميتين و اثنين وخمسين الهجرية *Ās-senét themân-mych settéh ou-thelâthyn ba'd êl-âlf êl-messyhyéh mouâfeqah li-'s-sénéh âlf ou-myttéyn ou-êthnéyn ou-khamsyn êl-hegiryyéh*.

Hélas! اى *ây*! وى *ouey*! يا *yâ*! ويلى *ouayl-y*! آه *âh*! ايا *éyâ*! واه *ouâh*! أخ *âkh* (en berb. وو *ouou*! وى *ouey*! وك *ouogh*).

— Hélas! que je suis malheureux! يا حصرتى *yâ hassert-y*!

Il a Hêlé, ندى *nadâ*, *nadey*, عيط على *aayatt a'lä* (Voyez Il a Appelé, Il a Crié).

Héliopolis (v. anc. d'Égypte), عين الشمس *A'yn êch-chems* (m. à m. fontaine du soleil), الماطاريه *êl-Mâttâryéh* (m. à m. eau fraîche).

Héliotrope, خيزران *khyzrân*.

Héllène (*Voyez* Grec).

Hélouan (bourg d'Egypte), حلوان *Helouân*, *Houlouân*.

Hem! نعم *naam*!

Hémesse (v. de Syrie), حمص *Hemess*, *Hems*.

Hémorragie, رعاف *ra'âf*, *reu'âf*, *re'âf*, *rou'âf*.

Hémorroïdes, باصور *bâssour*, pl. بواسر *bouâssir*, بواسير *beouâssyr*.

Hennéh (fleur et poudre cos-

métique), ثمر حنه *thamr-hennéh*, ثمر حنّا *thamr henná*.

— (arbrisseau), حنه *henněh*, حنّا *henná*, حنى *hennâ*, *henny*.

Il a HENNI, محمح *mahamah*, صهل *sahal*.

HENNISSANT, صاهل *sâhel*.

HENNISSEMENT, صهال *sihâl*, صهل *sahl*, صهيل *sahyl*.

HÉPATHIQUE (adj.), كبدى *kebdy*, كبدانى *kebdâny*.

— (plante), كبديه *kebedyah*, *kebedyéh*.

HEPTAGONE, سباعى *soubâ'ay*, مسبع *moussabba'*, *moussabbè'*.

HÉRAUT, منادى *menâdy*, plur. مناديين *menâdyyn*; چاوش *tchâouch* (*Voyez* HUISSIER).

HERBACÉ, حشيشى *hachychy*, عشبى *a'cheby*.

HERBAGER, عشّاب *ou'schâb*, *eu'schab*, بقّال *baqqâl*, بقّالى *baqqâly*, خضّار *khaddâr*.

HERBAGES, بقله *baqlah*, pl. بقل *boql*, بقول *bouqoul*; مرج *merdj*, pl. مروج *mouroudj* (*Voyez* HERBE, FOURRAGE, PLANTE).

HERBE, عاشب *a'âcheb*, عشبه *eu'chbah*, *eu'chbéh*, plur. عشب *eu'chb*; حشيشه *hachychéh*, pl. حشيش *hachych*, حشايش *hachâych*; سبروه *sebrouah*, plur. سبزوات *sebzouât*; خضر *khoddr*, خضره *khoddrah*, pl. خضار *khoddâr*, *kheddâr*; قصيل *qassyl* (en berbere توكه *tsougah*, *thougah*).

— potagère (*Voy.* LÉGUME).

— sauvage, حشيش برّى *hachych berry*.

— à faire des cordes, حلفه *helféh*, *helfah*.

— Corde d'Herbes (*V.* CORDE de sparterie).

— Marchand d'Herbes, d'Herbages (*Voyez* HERBAGER).

HERBIER, خزنة النبات *khaznét ên-nebât*.

Il a HERBORISÉ, عشّب *a'schab*.

HERBORISTE, عشّاب *eu'schâb*, سبزجى *sebzadjy*.

HÉRÉDITAIRE, ميراثى *myrâthy*, *myrâtsy*, وراثى *ouerâhyy*.

— Maladie Héréditaire, امراض ميراثيه *imrâdd myrâtsyéh*.

HÉRÉDITÉ, ارث *irts*, *êrts* (*V.* HÉRITAGE).

HÉRÉSIARQUE (*V.* HÉRÉTIQUE)

HÉRÉSIE, كفر *koufr*, بدع *bad'*, بدعه *bida'ah*, *boda'ah*, pl. بدعات *bodo'ât*, *bida'ât*; الحاد *ilhâd*,

غلطه *gholtah*, plur. غلطات *gholtât*; هرطقه (*Voyez* ERREUR).

HÉRÉTIQUE, خارجي *khâredjy*, رفض *rafd*, رافضي *râfeddy*, ملحد *molhid*, مبدع *mobdè'*, متبدع *motbeddi'*, هرطوقي *hertouqy*, plur. هراطقه *herâtqah*.

HÉRISSÉ, مجعّود *medjou'oud*.

Il a HÉRISSÉ, جعّد *dja'ad*.

—Il s'est Hérissé, تقلّب *teqelleb*, قبّ *qabb*, تقنفد *teqanfed*.

— Il se Hérissera, يتقلّب *ytqilleb*, يقبّ *yqobb*.

— Mes cheveux se Hérissent sur ma tête, شعري يقبّ علي راسي *chaar-y yqobb a'lä râss-y*.

HÉRISSON, قنفد *qanfod*, *qonfoud*, pl. قنافد *qenâfed*.

— de mer, قديرة *qadyrah*.

HÉRITAGE, وراثه *ouerâthéh*, *ouerâtséh*, ورثه *ouereetséh*, ميراث *myrâth*, *myrâts*, موراث *mourâts*, pl. مواريث *mouâryth* (*Voyez* LEGS).

Il a HÉRITÉ, ورث *ouereth*, *ouerets*, استورث *éstouerets*.

— Il Héritera, يورث *yourets*, *youreth*, يرث *yourets*.

—Il a fait Hériter, ورّث *ouerrets*.

— Il n'en a rien Hérité, ما استورث منهُ شي *mâ éstouerets min-ho chy*.

—Il a Hérité de moi, moi encore vivant, استورثني وانا بالحياة *éstouerets-ny ou-ânâ bi-'l-hayât*.

HÉRITIER, ورث *ouereth*, *ouerets*, وارث *ouârets*, plur. وارثين *ouâretsyn*, ورّاث *ourrâts*, مستورث *mostouerets*, صاحب الارث *sâheb êl-ârts* (en berbere يورث *youreth*, اوريث *âouryth*, pl. اوريثين *âourytsyn*).

— Héritier présomptif, ولي عهد *ouely a'hd*.

— Il a institué Héritier (*V.* Il a fait Hériter).

HERMAPHRODITE, خنثه *khannethéh*, *khauntheh*, خنثي *khontsey*, *khounthy*, خناثي *khénâthy*.

HERMÉTIQUEMENT, محكما *mohkemânn*.

HERMINE, سنجاب *sindjâb*.

HERMITAGE, زاويه *zâouyah*, *zâouyéh*, صومعه *souma'ah*, محبسه *mahabséh*, pl. محبسات *mahabsât*; رابطه *rabettah*, *rabtah*, ربض *robd*, *rabd*.

HERMITE, مرابط *morâbett*, شيخ *cheykh*, pl. مشيخه *mechaykhah*, مشايخ *mochâykh*; حبيس *habyss*, pl. حبسا *hobsâ*, متوحّد *motouahhed*, منفرد *monfered*.

HERNIE, قيله *qyléh* (*Voy.* DESCENTE).

— Attaqué d'une Hernie, مقيول *meqyoul*.

Héroïque, پهلوانی *pehlouâny*, غزوی *ghezaouy*.

Héroïsme, سجاعه *sedjâ'ah*, *sega'ah*.

Héron, بطل *battl*.

Héros, غازی *ghâzy*, پهلوی *pehlouy*, پهلوان *pehlouân*, سجيع *sedjy'*, صاحب قران *saheb-qerân*, غالب *ghâleb* (en berbere ارڭاز دا لعالی *ërghâz dê la'âly*).

Hérse, مدرس *midrass*, plur. مدارس *medâress*; مجرس *midjress*.

Hésitation, تردّد *tereddou*.

Il a Hésité, شك *chekk*.

— en parlant, تردّد *teredded*, كسر الكلام *kassar ël-kelâm*.

Hétéroclite, غاريب *ghâryb* (*Voyez* Bizarre, Etrange).

Hétérodoxe (*V.* Hérétique).

Heur (*Voyez* Bonheur, Fortune).

— Il n'y a qu'Heur et malheur dans la vie de ce monde, حياة الدنيا فيها بخت ابيض واسود *hayât ëd-dounyâ fy-hâ bakht âbyadd ou-âssouad* (m. à m. fortune blanche et noire).

Heure, ساعه *sâ'ah*, pl. ساعات *sâ'ât*, سويع *soueya'* (en berbere ڭادواس *gâdouâs*).

— Deux Heures, ساعتين *sâ'ateyn*

— Une Heure et demie, ساعه ونصف *sâ'ah ou-nouf*, ساعه ونص *sâ'ah ou-nouss*.

— Une Heure moins un quart, ساعه الا ربع *sâ'ah ëllâ roub'*, *sâ'ah ëllâ roubè'*, *sâ'ah ëllâ roubou'*, ساعه الا روب *sâ'ah ëllâ roub* (*V.* Trois Quarts d'heure).

— Demi-Heure, نصف الساعه *noufs ës-sâ'ah*, نصف ساعه *noufs sâ'ah*, نصّ ساعه *nouss sâ-ah*, نص ذا الساعه *nouss dê-'s-sâ'ah*.

— Quart d'Heure, ربع ساعه *roub'-sâ'ah*, ربع الساعه *roub' ës-sâ'ah*, ربع ذا الساعه *roub' dê-'s-sâ'ah*, *robou' dê-'s-sâ'ah*, *robeu' dê-'s-sâ'ah*.

— Dix Heures du matin, ساعتين قبل الظهر *sâ'atéyn qabl ëd-dohor*.

— Onze Heures du matin, ساعه قبل الظهر *sâ'ah qabl ëd-dohor*.

— L'Heure de midi à une Heure après midi, الظهر *ëd-douhour*, *ëd-dohor* (en berbere تزورنين *tizouernyn*).

— Une Heure après midi,

ساعة بعد الظهر *sâ'ah baad êl-dohor.*

— **Deux Heures après midi**, ساعتين بعد الظهر *sâ'atéyn ba'd êd-dohor.*

— **Trois Heures après midi**, العصر *êl-a'sr, êl-a'sser, êl-a'ssar* (en berbere تاكوزين *tâkouzynn*).

— **Quatre Heures après midi**, ساعة بعد العصر *sâ'ah ba'd êl-a'sr* (*Voyez* la dixième Heure).

— **Cinq Heures après midi**, ساعتين بعد العصر *sâ'atéyn ba'd êl-a'sr.*

— **Six Heures du soir**, المغرب *êl-moghreb, êl-moghereb, êl-meghareb* (en berb. تنوشي *tenouchy*).

— **Sept Heures du soir**, ساعة بعد المغرب *sâ'ah baad êl-moghreb.*

— **Huit Heures du soir**, العشا *êl-a'châ, êl-eu'châ.*

— **La dixième Heure du jour**, ضحى *dahä, dahey.*

— **Quelle Heure est-il?** كم ساعات *kiam sâ'ât?* كم ساعة *kiam sâ'ah?* كم ساعة راحت من النهار *kiam sâ'ah râhet min ên-nehâr?* ايس وقت الدنيا *êy-ch ouaqt êd-dounyâ?* اي شي ساعة *êy-chy sâ'ah?* ايش راح من النهار *êy-ch râh min ên-nahar?*

— **Vois quelle Heure il est**, شوف ايش ساعة *chouf êy-ch sâ'ah.*

— **Dis-moi l'Heure qu'il est?** قل لي كم ساعة *qoul-ly kiam sâ'ah.*

— **Il est deux Heures et un quart**, ساعتين وربع *sâ'ateyn ou-roub'.*

— **Combien y a-t-il d'Heures de chemin?** كم ساعات الطريق *kiam sâ'at êt-taryq?*

— **D'Heure en Heure**, ساعة بساعة *sâ'ah be-sâ'ah*, من ساعة الى ساعة *min sâ'at êlä sâ'ah.*

— **Qui dure une Heure**, ساعتي *sâ'atyy.*

— **De bonne Heure**, بدري *bedry*, بكري *bokrä.*

— **A la bonne Heure**, مع سلامة *ma' selâmeh.*

Heureux, صعيد *sa'yd*, plur. سعدا *so'dâ*; مسعد *mossa'ad*, مسعود *messe'oud, massa'oud*, مبارك *mobârek*, امبارك *êmbârek*, مبروك *mabrouk, mebrouk*, صاحب ذا البخت *sâheb dê-'l-bakht*, صاحب السعد *sâheb ês-so'adéh* (*Voy.* Fortuné).

— **Il a été Heureux**, بجح *behhah*, فلح *falah*, صلح *salah.*

— **Que tu es Heureux!**

يـــا سعدتــك *yâ saadét-ak!*

— Bien-Heureux (*Voy.* Bien-heureux).

— Mal-Heureux (*Voyez* Mal-heureux).

Il a Heurté, دق *daqq*, دقق *daqaq*, دفس *dafass*, دقر *daqar*, صرع *sara'*, نطح *nettah*, عثر *a'tsar*.

— J'ai Heurté ma tête, دقيت راســى *daqqyt râss-y*, نطحت راسى *nettahét râss-y*.

— Il Heurtera, يدق *ydoqq*, يدفس *ydfess*, يدقر *ydqor*.

— Il s'est Heurté, عثر *a'ter*.

— Mon pied s'est Heurté contre cette pierre, عـــثـــرت رجلـى فى ذا الـــحـــجـــر *a'terét redjl-y fy dâ 'l-hadjar*.

Hexagone, مسدس *moseddes*, *moasaddes*, سداسى *soudâssy*.

Hibou, حمه *hamah*, امّ الليل *ômm él-léyl* (m. à m. mère de la nuit), (en berbere ايمعروف *lyma'rouf*, pl. يمعروفان *lyma'roufénn*), (*Voy.* Chouette).

— Il est comme le Hibou il fuit la lumière, هـــو مـــثـــل البوم يهرب مـــن الـــضـــو *houe methl él-boum yehreb min éd-daou.*

Hideux, مسيخ *messykh* (*Voyez* Laid, Horrible).

Hie, ميتله *mytidéh*.

Hièble (plante), خمان صغير *khamân soghéyr*.

Hier, البراح *él-barâh*, البارح *él-bârâh*, البارح *él-bârèh*, امبارح *émbârah*, *émbârèh*, امس *émess*, *éms* (en berbere ديلاين *dyllâyn*, اطلى *ittelly*, يظلى *yddally*, يزرين *yzeryenn*, ادكام *idqâm*).

— Avant-Hier, اوّل باراح *âouel bârâh*, *âouel bârâh*, *âuel-bârâh* (en berbere سندا اطلى *sendâ it-telly*), (*Voyez* Avant-hier).

— La veille d'avant-Hier (il y a deux jours), اوّل الباراحين *âouel él-bârâheyn*, *âouel él-bârâheyn*, لوّل براحين *louel-barâhayn*.

Hilarité (*Voy.* Gaîté, Joie).

Hind, Hindah (n. pr. fém.), هند *Hend*, هنده *Hendéh*.

Hippocrate (n. pr.), ابو قراط *Abou-qrâtt*, بقراط *Bouqrâtt*, بقرات *Bouqrât*.

Hippodrome, ات ميدان *ât-meydân*.

Hippogriffe, سيمرغ *symorgh*, البراق *él-borâq*.

Hippopotame, فرس البحر *fars él-bahar*.

Hirondelle, خطيف *khottyf, khettyf*, pl. خطاف *khottâf, khittâf*; خطيفه *khettayfah, khettayféh*, pl. خطّيف *khettayyf, khotteyyf*; عصفور الجنّه *a'sfour êl-djennéh* (m. à m. moineau du paradis), pl. عصافير الجنّه *a'ssâfyr êl-djennéh*; وطواط *ouattouâtt*, سنونيه *senounyah*, pl. سنونيات *senounyât*; سنونو *senounau* (en berbere تيفرلّست *tyferellest*).

Hispahan (*Voyez* Ispahan).

Il a Hissé, رفع *refaa, rafa'*, طلّع *talla'*.

— Il a Hissé à bord du vaisseau, طلّع للبردو متع المركب *talla' li-'l-bordou meta' 'l-merkeb*.

Histoire, تاريخ *tarykh*, plur. تواريخ *teouârikh*; خبر *khabar*, pl. اخبار *âkhbâr*; سيره *syréh*, pl. سير *soyar*; نقل *neql, naql*.

— Il a écrit l'Histoire, ارخ *ârakh*.

Historien, راوى *râouy*, موّرخ *mouarrekh*.

Historiette, حكايه *hikâyéh, hikâyah*, plur. حكايات *hikâyât*; روايه *reouâyéh, reouâyah*, ارجاف *îrdjâf*; قصّه *qisséh, qissah*, plur. قصات *qissâtt*, قصص *qossouss*; مثل *methl*; *metsl*, pl. امثال *âmthâl, âmtsâl*.

Historiographe (*Voyez* Historien).

Histrion, مقلّد *mouqalled*, مسخره *maskharah*.

Hiver, شتا *chitâ, chetâ*, شتويه *chitaouyéh*, شتوه *chetouah, chitouah, chetouéh*, فصل ذا الشتا *fasl dê-'ch-chitâ* (en berbere شتوا *chitouâ*, شتوه *chetouah*).

— Le Temps de l'Hiver, الزمان الشتاوى *êz-zemân êch-chetâouy*.

— Quartier d'Hiver, مشتا *mechtâ*, مشتاه *mechtâh*.

Hivernal, شتوى *chetaouy*, شتاوى *chetâouy*.

Il a Hiverné, شتى *chettä*.

Il a Hoché la tête, هزّ الراس *hezz êrrâss*, راسهٔ حرّك *hurrak harrah râss-ho*, كبّى *kabä, kabey*.

Hoir (*Voy*. Héritier).

Hoirie (*Voy*. Hérédité, Héritage).

Holà! ايا *âyâ! êyâ!* اى *ây! êy!* يا *yâ!* ياى *yâ-êy!*

— Holà! palefrenier, viens ici! اى يا سايس تاعلى هنا *êy! yâ says, tâ'ley henê!*

—Il a mis le Holà, اصلح *éslah*, تصلّح *tessallah* (*Voy*. Il a Apaisé).

Hollande (*Voyez* Flandre).

Hollandais (*V*. Flamand).

Homard, عقرايشه *a'qrâychah*, *o'qraychah*, *eu'qrâychah*, قامرون *qâmroun*, استاقوس *âstâqous* (en grec ασταχος).

Homélie, ميمر *mymer*, pl. ميامر *meyâmer*.

Homicide (meurtre), (*Voyez* ce mot).

— (meurtrier), (*Voyez* ce mot).

Hommage, طاعه *tâ'ah*, تقديم *teqdym*.

— Il a rendu Hommage, قدّم الطاعه *qaddam êt-tâ'ah*.

Homme, رجل *redjol*, *redjoul*, *radjol*, *radjoul*, *radjel*, *radjil*, *raguel*, pl. رجال *redjâl*, *ridjâl*, *regâl*, رجايل *redjâyl*; بشر *bachar*, pl. بشرين *becharyn*; ابن ادم *êbn-Adam*, pl. بنى ادم *beny-Âdam*, بنادمين *benâdemyn*; انسان *énsân*, *însân*, pl. ناس *nâss*, الناس *ên-nâss* (en berbere واجيد *ouâdjyd*, وجيد *ouedjyd*, ارڭاز *ôrghâz*, *êrghêz*, اكز *ârgaz*, *ôurgaz*, pl. اركازن *êrgâzenn*; ارغاز *êrghâz*, pl. يرغازن *yrghâzenn*; وركاس *ourgâs*, اركاس *êrghêss*).

— Homme blanc, رجل ابيض *radjel âbyadd* (en berbere ادراف *âdrâf*).

— noir, رجل اسود *radjel âssoued* (en berbere اساكو *âssâkou*, يسمك *yessemk*), (*Voyez* Nègre).

— La plupart des Hommes, اكثر الناس *âkthar ên-nâss*.

— Jeune Homme (*V*. Jeune).

— Tu es un brave Homme, انت رجل مليح *ént radjel melyh*.

— Je ne sais pas quel Homme tu es, ما باعرف كيف طبعك *mâ bâ'ref kyf taba'-ak*.

— Connais-tu cet Homme? تتعرّف هذا الرجل *teta'rraf hadâ êr-radjel?* (en berbere تسنت ارگاز *tesnett êrgâz?*)

Hongre (*Voyez* Chatré).

Hongrie, بلد المجار *beled êl-Madjâr*, *beled êl-Magâr*.

Hongrois, مجار *madjâr*, *magâr*, مجارى *madjâry*, *magâry*.

Honnête (civil), مودّب *mouddeb* (*Voy*. Civil, Poli).

— (probe), حرّ *horr*, pl. احرار *âhrâr*; جيد *djyd*, جيّد *djyyd*, pl. جويّد *djouyyoud*; مليح *melyh*.

— Un Honnête homme, رجل طوغسرى *radjel doughry*,

رجل دغرى *raguel doghry*, رجل صالح *raguel sâlèh.*

— Les gens Honnêtes, جياد *djyâd*, جويّد *djouyyd*, *djouyyoud*, ناس ملاح *nâss melâh.*

— Un Honnête homme ne craint rien, الجيد ما بخاف شى حاجه *êl-djyd mâ be-khâf chy hâdjèh* (en berbere اركاز العالى ورى تاقادت يرك *êrgâz êlla'âly ouery tâqâdt yrkah*).

Honnêteté, حشمه *hachemèh*, *hochemah*, ادب *âdeb*, اداب *êdâb.*

Honneur, كرامه *kerâmèh*, *kerâmah*, pl. كرام *kerâm*; اكرام *îkrâm*, عزّه *izzèh*, *e'zzah*, عز *è'zz*, تفخيم *tefkhym*, تكريم *tekrym*, توقير *toueqqyr.*

— (vertu), ارض *a'rd*, ناموس *nâmouss* (*Voyez* Honnêteté).

— Il faut que nous sortions de cette affaire à notre Honneur, بدنا نطلع من هلك المصلحه فى بياض الوجه *bod-nâ netla' minn hadèh êl-moslahah fy bayâdd êl-oudjèh* (m. à m. avec la blancheur du visage).

— Que Dieu te comble d'Honneur, الله يبيّض وجهك *Allah ybayyadd oudjeh-ak!* (m. à m. que Dieu blanchisse ton visage!)

— Il a attaqué l'Honneur, Il a attenté à l'Honneur, خدش *khadach*, عرض *è'rradd.*

— Je me fais honneur de te servir, انشرّف من خدمتك *ên-cherref minn khidmet-ak.*

—Tu nous fais Honneur, شرفتنا *cherefte-nâ.*

Il a Honni, زمزر فى *zemzer fy* (*Voy.* Il a Avili, Il a fait Honte, Il a Hué).

Honorable, مكرّم *moukerrem*, *mokerrem*, عزيز *a'zyz*, فاخر *fâkhir*, جليل *djelyl*, موقّر *mouaqqer*, متكرّم *motkerrem*, مفخّر *mofakkher.*

Honoraires, حق *haqq* (*Voyez* Appointemens, Salaire).

Il a Honoré, عزّ *aazz*, كرم *kerem*, *karam*, كرّم *karram*, *kerrem*, اكرم *êkram*, وقر *ouaqqar*, توقر *toueqqer*, جل *djell*, هاب *hâb*, شرف *charaf*, *cheref.*

— Il Honorera, يعزّ *ya'zz*, يكرم *ykrem*, يكرّم *ykerrem*, يوقّر *youqqer.*

— Qui Honore son père s'Honore lui-même, من عزّ ابوه عزّ نفسه *menn a'zz âbou-ho a'zz nafse-ho.*

Honte, حيا *hayâ*, استحيا *isti-*

hyâ, خجل *khadjal*, حيه *hayah*, حجاب *hidjâb*, هتيكه *hetykah*, عار *a'âr*, فضحيه *feddahyah*, سخام *sekham* (*Voyez* DÉSHONNEUR, AVILISSEMENT, INFAMIE).

— Il a eu Honte, استحا *éstehâ*, استحى *éstehey*, *êstahey*.

— J'ai Honte de toi, استحيت من دانك *éstehyt minn-dât-ak*.

— Il a fait Honte, عيب *a'yyab*, حايا *hâyâ*, بخع *bakkha'*, عير *a'y-yar*, فضح *faddah*, هتك *hatak*.

— Elle a perdu toute Honte, عرق الحيا من بين عينيها *a'raq él-hayâ minn bayn a'yny-hâ*.

— N'as-tu pas de Honte de faire cela? ما هو عيب عليك انك تعمل كذا *mâ hou a'yb a'lay-k énn-ak taamel ke-dê?*

HONTEUX, مستحى *mestahy*, *mostahy*, خجلان *khadjelân*, عيب *a'yb*, مهتوك *mehtouk*, معيوب *ma'youb*, معير *ma'yyar* (en berb. دلاعر *delâ'ar*, (*V.* AVILI).

— Parties Honteuses de l'homme, مذاكر *modâker*, *mezâker*.

— de la femme, عوره *a'ourah*, *a'ourêh*.

HÔPITAL, دار المرضا *dâr él-moreddâ*, بيت الهتشوشين *béyt él-mechouchyn*, دار الشفا *dâr és-chefâ* (*Voyez* HOSPICE).

— des aveugles (*Voyez* AVEUGLE).

— des fous, مرستان *mourestân*, *moristân*, مارستان *mârestân*, *môristân*, دار الحوتان *dâr él-khoutân*.

HOQUET, حزوقه *hazouqah*, شهقه *chahaqah* (en berbere تيحيتطشت *tyhytattecht*, تيعرقشت *ty'erqacht*).

— de la mort, لفق *lefq*, لقف *leqf*.

— Il a eu le Hoquet, تهوزق *tehouzaq*.

HORDE, طايفه *tâyféh*, قابيله *qâbyléh*, pl. قبايل *qobâyl*; اوردو *dourdou*, اوردى *dourdy* (d'où vient le mot français).

HORIZON, افاق الارض *éfâq él-ârd*, خافق *khâfaq*, اوفق *oûfouq*, افق *âfeq*, pl افاق *ifâq*.

HORIZONTAL, افاقى *éfâqy*.

— Ligne Horizontale, خط مبسط *khatt mobessett*.

HORLOGE, مكانه *magânah*, بيت الساعه *béyt és-sâ'ah*, ساعه *sâ'ah*, pl. سويع *soueyû'*.

— de sable, رمليه *ramlyéh* (*Voy.* SABLIER).

HORLOGER, سواعـى *saouâ'y*, ساعتى *sâ'aty*, ساع *sâè'*, *sâa'*, سوايعى *saouâya'y*.

HORMIS, غير *ghayr*, بغير *be-ghayr*, الا *éllâ* (*Voy.* EXCEPTÉ).

HOROSCOPE, طالع المولود *tâlè' él-mouloud*, فال *fâl*.

HORREUR, نفر *nefr*, فزع *feza'*, رعبه *ra'béh*, *ra'bah*, رهبه *rahbah*, هيبه *heybéh*, قرفه *qerféh* (*Voy.* ABOMINATION, ÉPOUVANTE).

— Il a eu en Horreur (*Voyez* Il a ABHORRÉ, Il a eu en ABOMINATION).

HORRIBLE, مقروف *meqrouf*, مرهوب *merahoub*, مرعوب *mera'oub*, مرعـــــوش *mera'ouch*, مسترعب *mostera'eb*, مهول *mohoul* (*V.* ABOMINABLE, DÉTESTABLE).

HORS, خارجاً *khâredjânn* (*Voy.* DEHORS, HORMIS).

— Allons nous promener Hors la ville, نروح نتمشّى برّا المدينه *nerouh netmaschy barrâ él-medynéh*.

— Hors d'ici! روح برّا *rouh barrâ!* روح عنى *rouh a'nn-y!* (en berbere افاغ *éffâgh!* سدّ *souddo!*)

HOSPICE, تكيه *tekyéh*, plur. تكيات *tekyât*, تكايا *tekâyâ*; فندق *fondoq*, دار الفقرا *dâr él-foqarâ* (*Voyez* HOPITAL).

HOSPITALITÉ, ضيفه *dayfah*, *dayféh*.

— Il a donné l'Hospitalité, ضيّف *dayyaf*.

HOSSEIN (n. pr.), حسين *Hosséyn*, الحسين *él-Hosséyn*.

HOSTIE, برشانه *berchânéh*, pl. برشانات *berchânât*, برشان *borchân*; قربان *qorbân*, pl. قرابين *qorâbyn*.

HOSTILE, عدو *a'dou'*, عدوى *a'douy* (*V.* ENNEMI, CONTRAIRE).

HOSTILITÉ, عداوه *a'dâouéh*, عدويه *a'douyéh*, *a'douyah* (*Voyez* INIMITIÉ, GUERRE, ATTAQUE).

HÔTE (qui reçoit), ماوى *mâouy*, مضيّف *moddayyef*.

— (qui est reçu), ضيف *dayf*, pl. ضيوف *dyouf*, *douyouf*; متاوى *metâouy*.

HÔTEL, منزول *manzoul*, دار *dâr*, قصر *qasr*.

— Maître-d'Hôtel, وكيل الخرج *oukyl él-khardj*, كلارجـــى *kelârdjy*.

HÔTELLERIE, خمّاره *khammâ-*

rah, منزل *menzel*, pl. منازل *menâzel* (*Voyez* AUBERGE).

HOTTE, قفه *qouffêh*, *qouffah*, pl. قفف *qofaf*.

HOTTÉE de terre, حملة تراب *hamlét torâb*.

HOUSSE de cheval, de mulet, سرج *serdj*, *serg*, سربجه *serydjah*, *serydjêh*, دكدك *dakdak*, plur. دكادك *dekâdek*.

HOUSSINE (*Voyez* BAGUETTE, FOUET, CRAVACHE).

HOUX, زرور *zerour*.

HU! (*Voyez* FI!).

Il a HUÉ, غوّش على *ghaouach a'lä* (*Voy.* Il a HONNI).

HUESCA (v. d'Espagne), وشقه *Ouchqah*.

HUILE, زيت *zéyt*, *zyt* (en espagnol *azeite*), (en berbere ادى *ôdy*, زيت *zéyt*, ثمور *tsemour*).

— de sézame, سيرج *syridj*.

— d'olive, زيت حاو *zyt halou*, *zéyt halou*, زيت طيب *zéyt tayeb*.

— de lin, زيت كتان *zéyt kitân*, *zyt ketân*, *zyt ktân*.

— de noix, دهن جوز *dahann djouz*, *dehenn gouz*.

— d'amandes douces, دهن لوز *dehenn louz*.

— de roses, قطر ورد *qottr ouerd*, عطر *o'ttr*.

— Marchand d'Huiles, زيّات *zayyât*.

— Boutique de marchand d'Huiles, معصرة *maasrah*.

HUISSIER, يسقى *ysqy*, pl. يسقيه *ysqyéh*; چاويش *tchâouych*, plur. چاويشيه *tchâouychyéh*; شاويش *châouych*, plur. شاويشيه *châouychyéh*.

HUIT, ثمانيه *themânyéh*, *tsémânyah*, *theményah*, fém. ثمان *themân*, *thmân* (en berbere ثمنيه *themenyah*, ثم *tham*, *them*, ثميت *thempt*, ثمّت *themmet*).

— Huit à Huit, ثمان ثمان *thoumân-thoumân*.

— Huit cents, ثمان مايه *theman-mayéh*, ثمنميه *themn-myéh*, *themn-myah*.

— Huit mille, ثمانيه الاف *themâniéh-élâf*, ثمانت الاف *themânt-élaf*.

— Huit neuvièmes, ثمان اتساع *themân êtsâa'*.

HUITANTE (*Voyez* QUATRE-VINGTS).

HUITIÈME, ثامن *thâmenn*, *tsâmenn*, ثمن *themenn*, *tsemenn*,

fém. ثامنه *thâmeneh*, *tsâmeneh*.

— Le Huitième mois de l'année lunaire des Musulmans, شعبان *chaabân*.

— Un Huitième, ثمن *thoumn*, *tsoumn*, ثمين *themyenn*, *tsemyenn*.

— Le Huitième de boudjou (monnaie d'argent valant à Alger de 22 à 23 centimes), ثمين بوجو *tsemyenn-boudjou*.

HUITIÈMEMENT, ثامنا *thâmenânn*, *tsâmenânn*.

HUÎTRE, صدف *sadaf*, صدفه *sadafah*, بطلينس *betlynouss*.

— Huître à perles (*Voyez* Coquille perlière).

HUMAIN (se rapportant à l'homme), انسانى *însâny*, انسانىّ *însânyy*, بشرى *bechery*, ناسوتى *nâsouty* (en berbere كفا اوجيد *kefâ êouidjyd*).

— (bienfaisant), حليم *halym*, كريم *kerym*, صديق *sadyq* (*Voyez* BIENFAISANT, CLÉMENT).

HUMAINEMENT (en qualité d'hommes, انسانيا *însânyânn*, كمثل انسان *ka-mthel însân*.

— (avec bonté), بالكرامه *bi-'l-kerâmeh*, نعما *ni'mânn*.

HUMANITÉ (les hommes en général), خليقة الله *khelyqet Allah*, عباد الله *i'bâd Allah*.

— (la nature humaine), انسانيه *însânyeh*.

— (bienfaisance), صداقه *sadâqah*, كرامه *kerâmeh*, *kerâmah* (*V.* BONTÉ, BIENFAISANCE).

HUMBLE, متضع *motadda'*, pl. متواضع *metouâddè'*, واطى *ouâtty*, وديع *oudy'*, حقير *haqyr*, دليل *delyl*, طايع *tây'* (*Voyez* HUMILIÉ).

HUMBLEMENT, بالتواضع *bê-'t-touâddi'*, بالاتضاع *bi-'t-itidda'*.

Il a HUMÉ (*Voyez* Il a AVALÉ).

— Hume! اشرق *êchraq* (en berbere اسكف *êskef*).

HUMECTÉ, مندّى *moneddy*.

Il a HUMECTÉ, شمّخ *chimmekh*, ندّى *naddä*, *neddey*, نطّل *nattal*.

— Il Humectera, يشمّخ *ychimmekh*, يندّى *yneddy*.

— Il s'est Humecté, تندّى *teneddä*, *teneddey*, تنطّل *tenattal*, رطّب *rattab*.

HUMEUR, بلّه *belléh*, *bellah*, pl. بلّات *bellâtt*; مزاج *mezâdj*, plur. مزاجات *mezâdjât* (en berbere ارصاط *ârsâtt*).

— d'esprit, خاطر *khâtter*, *khâttr*.

— Bonne Humeur (*V.* Joie, Gaîté, Contentement).

— De bonne Humeur (*Voyez* Gaî, Joyeux).

— Mauvaise Humeur, صعبه *sa'abéh.*

—De mauvaise Humeur, صعب مغيّر *moghayyar* (*Voyez* Chagrin).

Humide, ندى *nedy,* رطب *rettib,* pl. ارطاب *êrtâb;* بارد *bâred,* برود *beroud, bouroud,* طارى *târy,* طرى *tery, try,* مفزّك *moufezzeg,* نشاش *nechâh,* نزيز *nezyz,* نادى *nâdy.*

— Humide radical, رطوبه طبيعيه *rettoubéh taby'ayéh.*

Humidité, رطوبه *rettoubéh,* ماويه *maouyéh,* برودة *bouroudah,* ندا *nedâ,* ندة *nedah, nedéh,* نداوة *nedâouah, nedâouéh* (en berbere ندا *nadâ*).

Humiliation (*Voyez* Avilissement, Affront).

Humilié, مطيّع *motteyyh,* مصغّر *mossagher* (*V.* Humble, Avili, Abject, Abaissé).

Il a Humilié, اخضع *âkhda',* وطى *ouattä,* واضع *ouâdda',* وضع *ouadda',* خسف *khassaf,* طيّع *ayya',* صغّر *sagghar,* خرّد *kharrad* (*Voy.* Il a Abaissé, Il a Avili, Il a fait Affront).

— Il s'est Humilié, بيا *beyâ,* اختضع *êkhtedda',* توطى *touettä,* كشكش *kechkech* (*Voyez* Il s'est Avili).

— Humilie toi! وطّى نفسك *ouetty nefs-ak!* (en berbere ثاتر *thatter*).

— Il s'Humiliera, يبيا *ybeyâ,* يتوطى *ytouetty.*

— Qui s'Humilie est élevé, et qui s'élève lui-même est Humilié, كلّ من وضع نفسهُ أرتفع وكلّمن ارفع نفسهُ اتضع *koll menn ouadda' nafs-ho êrtefa', ou-koll-men êrfa' nafs-ho êttedda'.*

Humilité, تواضع *touâddi', touêddou',* اتضاع *îtiddâ',* خضوع *khedou',* طاعة *tâ'ah,* اتضع *îttidda',* خشوم *khechoum,* طوع *toua',* انكسار القلب *înkissâr êl-qalb.*

Hune (t. de marine), صحفة *sahafah, sahfah,* قفص *qafass, qofass,* كمبوزة *kambouzah,* كمبزة *kambozah, kambozéh.*

— Mât de Hune (t. de marine), براتة *brêtah* (*V.* Hunier).

Hunier (terme de marine), صارى فوقانى *sâry fouqâny.*

— Grand Hunier, صارى كْرندة *sâry grandéh.*

— Vergue de grand Hunier, ربطه كْرندة *rabtah grandéh.*

— Petit Hunier, صارى پروا *sâry prouâ*, صارى بـــروه *sâry brouah.*

— Vergue de petit Hunier, ربطه پروا *rabtah prouah*, ربطه بروه *rabtah brouah.*

Huppe (oiseau), شبب *che-boub*, هدهد *houdhoud*, طير ابابيل *tayr âbâbyl.*

Hure (*Voyez* Grouin).

Il a Hurlé, عوى *a'ouä, a'ouey.*

— Il Hurlera, يعوى *ya'ouey.*

Hurlement, عوا *a'ouâ.*

Les Hyades (constellation), الدبران *êd-debarân*, القلايص *êl-qalâyess*, الفنيق *êl-fenyq*, عين الثور *a'yn êt-thour.*

Hydre, حيه *hayéh*, افعى *âfa'y*, تعبان *ta'bân* (*V.* Dragon).

Hydropique, مستسقى *mos-tasqy.*

Hydropisie, استسقا *îstisqâ* (en berbere آتان *âttân*).

Hyenne, ضبع *deb', dàbè'*, pl. مضبعه *medbe'ah.*

Hymen, Hyménée (*Voy.* Mariage).

Hymne, مديحه *medyhah*, pl. مدايح *medâyh*; هلال *helâl*, تسبيح *tesbyh*, pl. تسابيح *tessâbyh*; قصيدة *qassydéh*, pl. قصايد *qassâyd.*

Hypericon (plante), افريكون *îferycoun.*

Hypocondriaque, مخـــروع *mekhrou'*, مطرطع *mottartè'*, مطحول *mottehoul*, اخوت *âkhout*, plur. خوتان *khoutân.*

— Maladie Hypocondriaque, شراشيف *cherachyf.*

Hypocrisie, مراه *merâh*, مراياه *merâyâh*, مرايا *merâyâ*, plur. مرايات *merâyâtt*; ريا *rayâ*, تلبسه *telbesséh*, موالس *mouâless.*

Hypocrite, مراىّ *merâyy*, مراى *merây*, pl. مرايين *merâyyn*; موالس *mouâliss*, تلبيس *telbyss*, plur. تلابيس *telâbyss.*

— Il a fait l'Hypocrite, رايى *râyä*, والس *ouâless*, تنسنس *ten-seness.*

Hypocritement, مراياةً *merâ-yâtann*, مرايًا *merâyânn.*

Hypothèque, رهن *rehn* (*Voyez* Gage).

Hypothéqué, مرهون *merhoun.*

Il a Hypothéqué, رهن *rahan* (*Voyez* Il a mis en Gage).

Hyssope (plante), زوفا *zoûfâ.*

I

I, cette voyelle de l'alphabet français s'exprime en arabe de plusieurs manières, suivant qu'elle est longue ou brève :

1° Lorsqu'elle est brève, on l'écrit par le point-voyelle appelé *kesrah* كسرة, et *khafdah* ou *khoufdah* خفضة, dont le signe est un trait oblique placé au-dessous de la consonne avec laquelle la voyelle s'articule (ِ). Ce signe n'est presque jamais employé dans l'écriture vulgaire ; mais on le suppose grammaticalement.

2° Lorsque la voyelle I est longue, elle est représentée par le *yâ* (ى), dixième lettre de l'alphabet arabe ancien, vingt-neuvième et dernière de l'alphabet moderne.

3° L'*élyf* initial (ا) prend souvent le son de l'*i* long, et le *a'yn* (ع) celui d'un *i* saccadé dans la prononciation, répondant d'une manière assez exacte à notre articulation *ie* dans les mots *pie, châtie, fie*, etc. ; dans ces deux cas l'*élyf* et le *a'yn* sont, dans les manuscrits soignés, souscrits du point-voyelle *kesrah;* mais cette notation orthographique est toujours négligée dans l'écriture vulgaire.

Ibis blanc, ابو حنس *âbou-hanness*, ابو منجل *âbou-mendjel*, *âbou-menguel*, المنجل *êl-mendjel*, *êl-menguel*.

— noir, الحــــارز *êl-hârezz*, الحارس *êl-hâress*.

Ibrahym (n. pr.), (*Voy.* Abraham).

— Beny-Ibrahym (tribu berbere), بنى ابراهيم *Beny-Ibrâhym*.

Ichneumon, نمس *nems, nims*.

Ici, هنا *henâ, henê, honâ*, هنى *heny, heney*, هونى *houney*, هن *houn*, هاهنا *hâhonâ*, اهنا *âhonâ*, اهنايه *êhnâyah* (en berbere غردا *ghardâ*).

— Monte Ici! اطلع لى هنى *êtlla' l-y heney!*

— Entre Ici! ادخل هنا *ôdkhoul honâ!*

— D'Ici, من هنا *minn-henê, minn-he n.*

— D'Ici en bas, من هنا الى اسفل *min henâ îlä âsfal.*

— D'Ici là, من هنا الى هناك *minn-henê îlä henâk.*

— D'Ici au port, من هنا الى المينا *minn-henê îlä êl-mynâ.*

— Ils n'étaient pas loin d'Ici, ما كانوا بعيد من هنا *mâ kânoû ba'yd minn-henê.*

— D'Ici à demain, من اليوم الى غدا *minn âl-youm îlä ghadâ.*

— Par Ici, من هنى *minn-henâ*, على هنا *a'lä-honâ.*

— Près d'Ici, قريب من هنا *qaryb minn-henâ.*

Idéal, متخيّل *mokhayyel*, متخايل *mokhâyel, mokhâyl*, خيال *kheyâl* (*Voyez* Fantastique).

Idée, راى *rây*, بال *bâl*, ظنّ *zenn, denn*, pl. ظنون *zenoua, denoun*; خيال *khyâl*, تخيّل *tekhyyl*, تخمين *tekhmyn.*

— Il s'est mis cela dans l'Idée, حط ذكا فى بالهُ *hatt dekâ fy bâl-ho.*

— Je n'en ai aucune Idée, ابدًا ما لى اثر فى هذا *âbadânn mâ l-y âthar fy hadâ.*

Identité, شوية واحدة *choyét ouâhidéh.*

Idiome (*Voyez* Langue, Langage, Dialecte).

Idiot, ابلم *âblem*, بجم *bedjem*, امى *ômmy*, pl. اميين *ômmyynn*, بلا العقل *belâ êl-a'ql*, قليل العقل *qalyl êl-a'ql* (*Voyez* Imbécille).

Idiotisme (imbécillité), (*Voyez* ce mot).

— Particularité d'un Idiôme, خصّ اللغة *khoss êl-loghat.*

Idolatre, عبد الصنام *a'bd ês-senâm*, ثنى *thenä*, pl. ثنيين *thenayyn*; عابد الاصنام *a'abed êl-ês-nâm*, pl. عبّاد الاصنام *o'bbâd êl-âsnâm*, عباد الاصنام *i'bâd êl-êsnâm* (*Voyez* Infidèle).

Idolatrie, عبادة الاصنام *i'bâdét êl-êsnâm.*

Idole, صنم *sanam*, pl. صنام *senâm*, أصنام *êsnâm*; وثن *outhenn*, pl. أوثان *âouthân*, وثن *outhoun* (en berbere معبود *ma'boud*).

Ièble (plante), دمدوم *demdoum*, البوشريش *êl-boucherych*, حشيشة المنتنه *hachychét êl-menteneh.*

Iémen (*Voyez* Yémen).

Ignominie, تعيّر *ta'yyr*, عار *a'âr* (*Voyez* Honte, Infamie).

IGNOMINIEUSEMENT, تعيّرًا *ta'yy-ránn*; بالتعيّر *bi-'t-ta'yyr.*

IGNOMINIEUX, عـــارى *a'âry*, شنيع *cheny'*, معيار *ma'yâr* (*Voyez* HONTEUX, INFAME).

—Mort Ignominieuse, موت العار *wout él-a'âr.*

IGNORANCE, جاهليه *djâhelyéh*, *djâhelyah*, جهالة *djehâléh*, *djehâ-lah*, غشم *ghochm*, غشومه *ghechou-méh*, *ghechoumah.*

IGNORANT, جاهل *djâhel*, *gâ-hel*, pl. جهال *djohâl*; غشيم *gha-chym*, pl. غشما *ghochmâ*; خيّاب *khayyâb.*

— C'est un Ignorant dans son métier, هو جاهل في صنعتهُ *houe djâhel fy sena't-ho.*

IGNORÉ, مجـهـول *medjehoul*, غير معروف *ghayr-ma'rouf.*

Il a IGNORÉ, جهـــل *djahal*, ما عرف شـــى *mâ a'raf chy*, ما عرفشى *mâ a'raf-chy.*

—Je n'Ignore pas cette affaire, انا ما اجهل فى هذه المصلحه *ânâ mâ âdjehel fy hadah él-mouslahah*, ما انيش جاهل فى ذا الامر *mâ mâ âny-eh djâhel fy dâ él-âmr.*

—Je n'Ignore absolument rien, ما يخفا عـــنـــى شي واصل *mâ yekhfâ a'nn-y chy ouâssel.*

—Vous n'Ignorez pas l'état des affaires, ما يخفا عنكم احوال الامور *mâ yekhfâ a'n-koum âhouâl él-âu-mour.*

IL, هو *hou*, *houe*, pl. هم *houm.*

— Il a, لهُ *le-ho* (*Voy.* A).

— Ils ont, لهم *lehoum*, عند هم *and-houm.*

— Il est content, هو مبسوط *houe mabsoutt.*

— Ils s'en vont, هم راحـيـن *houm râhyn.*

— Il a été (*Voyez* A).

— Il faut, Il est nécessaire, لزم *lazem* (*V.* IL FAUT).

— Il y a (*Voyez* A).

ILE, جزيره *djezyrah*, *djezyréh*, *guezyréh*, pl. جزاير *djezâyr*, *gue-zâyr*; دزيره *dezyrah* (en berbere لگزيرت *ligzyrt*).

— Presqu'Ile, جزيره *djezyréh*, *djezyrah*, *guezyréh.*

ILLÉGAL, ضدّ للشرعه *dodd li-'s-chera'ah*, ضدّ الناموس *dodd én-nâmouss.*

ILLÉGITIME, ضدّ للحق *dodd li-'l-haqq.*

—Enfant Illégitime, ابن الحرام *êbn él-herâm*, زانوه *zânouéh* (*Voyez* BATARD, ADULTÉRIN).

Illicite, حرام *hèram*, محروم *mahroum*, محرّم *moharrem*, منهى *monhy*, غير حلال *ghayr-helâl*.

Illimité, غير قياس *ghayr qyâs*, غير محدود *ghayr-mehadoud*, غيرمتناهى *ghayr-motnâhy*, غيرحدود *ghayr-hedoud*.

— Son pouvoir est Illimité, قدرتهُ ما لها حدود *qodrét-ho mâ le-hâ hedoud*.

Illuminé, منوّر *monaouer*.

Il a **Illuminé**, نوّر *naouar*, *naouer*, انار *énâr*.

— Il a été Illuminé, تنوّر *te-naouer*, أضى *éddü*.

Illusion, خيال *khyâl*, plur. خيالات *khyâlât*; احتلام *îhtilâm*, تخيّل *tekheyyl* (Voyez **Erreur**).

Illusoire, باطل *bâttel* (Voyez **Faux**, **Trompeur**).

Illustration, تشريف *techeryf* (Voy. **Célébrité**, **Honneur**).

Illustre, عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, شريف *cheryf* (V. **Célèbre**).

Illustré, مشرّف *mocherref*.

Il a **Illustré**, شرّف *charraf*, *cherref*, عظم *a'zzam*.

— Il s'est Illustré, انشرف *én-cheref*.

Ils, هم *houm* (Voy. **Il**, **Eux**).

Image, صورة *souréh*, *sourah*, pl. صور *sour*, *souar*, صورات *sourât*; ايقونه *îyqounéh* (en grec εικων), pl. ايقونات *îyqounât*; قونه *qounéh*, *qounah*, pl. قون *qouann*.

Imaginaire (V. **Idéal**, **Fantastique**),

Imagination, خيال *khyâl*, مخيله *mekhyléh*, تخمين *tekhmyn*, فكر *fekr*, pl. افكر *éfkâr*; ظن *zenn*, pl. ظنون *zenoun*; خياله *khoyâlah*, زعم *za'm*, بال *bâl*, هدس *hods*.

— Cela surpasse l'Imagination, هذا تفوق تخمين عقولنا *hadâ te-faouq tekhmyn ou'qoul-nâ*.

L'Imaginative, قوّة النخياليه *qououét êl-kheyâlyéh*.

Il a **Imaginé**, il s'est Imaginé, افتكر *éfteker*, خال *khâl*, ظنّ *zann*, زعم *za'am*, خمّن *khammenn*, حسب *hessab* (Voyez Il s'est mis dans l'Idée).

— Tu t'es Imaginé que, تخايل لك ان *tekhâyl l-ak ênn*, يتخايل لك ان *yetkhâyl l-ak ênn*.

Iman (prêtre musulman), امام *îmâm*.

Imbécille, مبهّم *mobehhem*, خشين *khachyn*, بلا عقل *belâ-a'ql*, مخوّخ *mokhaouakh*, دمّوقى *dem-mouqy*, *doummouqy*, احمق *âh-*

maq (*Voyez* Hébété, Idiot, Insensé, Ignorant).

Imbécillité, قلّة العقل *qellét él-a'ql* (*V.* Sottise, Ignorance).

Imberbe, اجرود *âdjeroud, âdjroud, âgroud,* املط *âmlatt.*

Imbibé, مسقّى *mosqyy.*

Il a Imbibé, سقى *saqä, saqey,* روّا *raouâ,* مرّن *marrann.*

— Il s'est Imbibé, انسقى *énsaqey.*

— Mets cette outre dans l'eau, pour qu'elle s'Imbibe, حطّ هذه الزكره فى الميه حتّى تنبل *hott hadéh éz-zokrah fy-'l-moyéh, hattä tenbol.*

Il s'est Imbu des principes de la morale, تعلّم اصول الحقّ *ta'allem ôussoul él-haqq.*

Imitateur, تبيع *taby'.*

Imitation, شابهه *châbehah, châbehéh,* مشاكله *mochâkeléh,* تباع *tebâ',* مشابهه *mechâbahah,* مماثله *memâtheléh,* اتباع *îtbâ',* تمثيل *temthyl,* تبيعه *tebya'ah.*

Il a Imité, امتثل *êmtethal, êmtetsal,* تبع *taba',* تشاكل *techâkel,* قدى *qadä, qadey,* شبّه *chabbah,* قلّد *qallad,* ساوى *sâouey, sâouä,* تشبّه *techabbah,* تشابه *techâbah,* اقتضى *êqteddä, êqteddey.*

Immédiat, اقرب *âqrab,* متواصل *metouâssel,* متلاحق *motlâheq.*

Immédiatement, فى ساعه *fy sa'ah,* بالوقت *be-'l-ouaqt,* للوقت *li-'l-ouaqt,* حالاً *hâlânn,* فى الحال *fy 'l-hâl* (*Voyez* Incontinent).

— Elle est morte Immédiatement, توفيت حالاً *toueffeyt hâlânn.*

— Tu les mettras Immédiatement à mort, تقتلهم فى ساعه *teqtelhoum fy sâ'ah.*

Immémorial, غير مذكور *ghayr mezkour.*

— De temps Immémorial, من زمان ما ينذكر *minn zemân mâ ynzeker,* من دهر الدهور *minn dahar éd-dohour.*

Immense, بغير قياس *be-ghayr qyâs* (*Voyez* Infini, Illimité).

Immersion, غوص *ghaouss,* غطس *ghats, ghattess.*

Immeuble, ملك *moulk,* pl. املاك *âmlâk.*

Imminent, حاضر *hâdder,* هاجم *hâdjem.*

Immobile, غير متحرك *ghayr-motaharrek,* ثابت *thâbett.*

Immodeste, قليل الحيا *qalyl*

él-heyâ, غير اديب *ghayr-âdyb*, غير وقور *ghayr-ouqour* (*Voyez* Indécent).

Immodestie, قلّة الحيا *qillét él-heyâ* (*Voyez* Indécence).

Immolé, مدبوح *medbouh*.

Il a Immolé, ذبح *dabah, dabéh*.

Immonde (*Voyez* Impur).

Immondice, نجاسه *negâsséh, nedjâssah* (*Voyez* Ordure, Saleté).

Immortel, غير مايت *ghayr mâytt*.

Immuable, غير متزعزع *ghayr motza'zè'*.

Imparfait, ناقص *nâqess*, غير كامل *ghayr-kâmel*.

Impatience, نزاقة *nezâqéh, nezaqah*, نزافيه *nezâqyéh*.

Impatient, غير صابر *ghayr-sâber*, غير صبور *ghayr-sabour*, غير محتمل *ghayr-mohtamel*.

Il s'est Impatienté, نزق *nazaq*.

— Il a Impatienté, نزّق *nazzaq*.

Impérial, سلطاني *soultâny*.

Impérieux, صارم *sârem*.

Impie, كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferynn*, كفّار *kouffâr*; منافق *menâfeq*, pl. منافقين *menâfeqyn*; شرير *cheryr*, خبيث *khabyth*, *khabits*.

Impiété, الحاد *ilhâd*.

Il a Imploré, تضرّع *teddarra'*.

Important, ثقيل *theqyl, tseqyl*, ضرور *derour*, ناجب *nâdjib*, سايل *sâyl* (*Voyez* Grave).

— Affaire Importante, امر ثقيل *âmr theqyl*, مصلحه ضروريه *moslehah derouryah*.

— Cela est Important, ذل شي ثقيل *dol chy tseqyl*.

Il m'Importe de faire cela, عليّ ان نعمل ده *a'lay-y ênn na'mel déh*.

— Cela n'Importe pas, هذا ما فيه شي ضرر *hadâ mâ fy-hi chy derar*.

— Que t'Importe-t-il? ايش عليك انت *êy-ch a'lay-k ênt?*

— Cela vous Importe, هذا عليكم انتوا *hadâ a'lay-koum êntoû*.

Il a Importé (v. act.), (*Voyez* Il a Apporté, Il a Introduit).

Importun, لجيج *ledjydj*, لزيز *lezyz*, لزّاز *lezzâz*, لجوج *ledjoudj*, قلّاق *qallâq*.

IMPORTUNÉ, ملجوج *mel-djoudj.*

Il a IMPORTUNÉ, لج *laddj,* لز *lazz, lezz,* قرّط *qarratt,* تعنّ *taann,* لجج *ledjadj.*

—Tu m'Importunes تتعب قلبي *tetaab qalb-y,* تضيّق صدري *ted-dayyq sadr-y,* تتعنّت عليّ *tetannét a'lay-y.*

— Ne m'Importune pas ! لا تثقّل دمّك عليّ *lâ tetheqqel damm-ak a'lay-y !*

— Pourquoi m'Importunes-tu toujours ? لايش انت قاعد لي رقبتنا *lêy-ch ênt qâ'id l-y roqbetann?* (m. à m. pourquoi es-tu assis sur mon cou ?)

IMPORTUNITÉ, لجّه *leddjéh,* لزّة *lezzéh,* لبكه *lebekéh,* لجاجه *ledjâ-djéh.*

IMPOSSIBLE, غير ممكن *ghayr memken,* غير مستطاع *ghayr-mes-tatê'.*

— Il est Impossible que, ما يمكن ان *mâ yemken ênn.*

— Supposons, par Impossible, que cela soit juste, نخمّن الّذي ما يمكن ان هذا حق *nekhammenn, allazy mâ yemkenn, ênn hadâ haqq.*

Il a IMPOSÉ une taxe, حمل دراهم *hamel derâhem,* فرض الدراهم *fe-redd êd-derâhem* (*V.* Il a levé une Contribution).

— une amende, قطع جزيمه *qatla' djezymeh,* بلص *balass.*

— On l'a Imposé à dix piastres, حططوهُ عشرة قروش *hattettou-ho a'cherat qourouch.*

IMPÔT, بلص *bals,* مكس *maks* (*Voy.* CONTRIBUTION).

— personnel, خراج *kharâdj, kharâg,* خرج *kharadj, khardj.*

— territorial, ميري *myry.*

— Il les a accablés d'Impôts (*Voy.* Il a ACCABLÉ).

IMPRÉCATION, تشقيع *teche-qy'* (*Voyez* INVECTIVE).

IMPRESSION, تاثير *tâthyr, tâtsyr,* تطبيع *tetby'.*

IMPRÉVU, متغافل *motghâfel,* خوّان *khaououân,* بوّاق *baououâq.*

IMPRIMÉ, مطبوع *matbou'.*

Il a IMPRIMÉ, طبع *tabaa,* كبس *kabass,* ختم *khattam.*

— Imprime ce cachet ! اكبس هذا الختم *êkbess hadâ êl-khatem !*

— Il l'a Imprimé dans son esprit, طبعه في لوح عقله *taba'-ho fy louh aqli-hi* (m. à m. dans la planche de son esprit).

IMPRIMERIE, مطبع *matbaa*, مطبعة *metba'ah*.

— L'art de l'Imprimerie est le flambeau qui éclaire le monde, علم المطبعة مصباح تنور فيه الدنيا *i'lm él-metba'ah mosbâh tenaouer fy-hi éd-dounyâ*.

IMPRIMEUR, طبّاع *tabbâ'*, صاحب المطبعة *sâheb él-metba'ah*, مطبعى *matba'y*, بصماجى *basmâdjy*, pl. بصماجية *basmâdjyah*.

Il a IMPROUVÉ (*Voy.* Il a BLAMÉ).

A l'IMPROVISTE, على الغفلة *a'lä él-ghaflah*, على غرّدة *a'lä gharredah*, بالغدر *bi-'l-ghadr*.

IMPRUDENT, قليل العقل *qalyl él-a'ql*, ناقص الراى *nâqess êr-rây*, بلا فطنة *belâ-fetnéh*, غير عاقل *ghayr-â'qel*.

IMPUDICITÉ, زنا *zonâ*, فسادة *fessâdéh*, فسق *fesq*, نجاسة *nedjâssah*, *negâsséh* (*V.* IMPURETÉ).

IMPUDIQUE, مفسّد *mofessed*, فاسد *fâssed*, زانى *zâny* (*V.* IMPUR).

IMPUISSANT, غير قادر *ghayr-qâder* (*Voyez* FAIBLE).

— (inhabile à la génération), عجوز *a'djouz*, عاجز *a'âdjez*.

IMPULSION, اغرا *îghrâ*, حركة *harakah*, تحريك *tahryk*, *teharyk*.

IMPUR, نجس *noudjess*, *nedjess*, *nouguess*, *neguess*.

IMPURETÉ, نجس *noudjs*, *nougs*, *nidjs*, *nigs*.

Il a IMPUTÉ, تقلّد *teqalled*.

Il est INABORDABLE, INACCESSIBLE, ما انقرب شى *mâ ênqereb chy*, بغير الدنو *be-ghayr éd-denou*.

INCARCÉRATION, سجن *soudjn*, *sougn* (*Voyez* EMPRISONNEMENT).

INCARCÉRÉ (*Voyez* EMPRISONNÉ, PRISONNIER).

Il a INCARCÉRÉ (*Voy.* Il a EMPRISONNÉ).

INCENDIAIRE, حارق *hâreq*, pl. حارقين *hâreqyn*.

INCENDIE, حراقة *harâqah*, *herâqah*, احراق *îhrâq*, شعلة *chaalah*, وقيد *ouqyd*, حريقة *haryqah*, حريق *haryq*. اضرام *îdrâm*, تحريق *tahryq* (*Voyez* EMBRASEMENT).

— Il y a eu un grand Incendie dans la ville, صار حريق عظيم فى المدينة *sâr haryq a'zzym fy-'l-medynéh*.

Il a INCENDIÉ (*Voyez* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ).

INCERTAIN, غير معلوم *ghayr ma'loum*, غير معروف *ghayr-ma'arouf* (*Voyez* DOUTEUX).

— Demain est Incertain, غدا يوم مجهول *ghadâ youm medjehoul.*

Incessamment, رايح رايح *râyh-râyh* (*Voyez* Bientôt).

Inceste, فجور *fedjour.*

— Il a commis un Inceste, فجّر *feddjer.*

Incestueux, فاجر *fâdjer*, pl. فجار *fidjâr.*

Incident, عرض *a'redd*, plur. اعراض *î'râdd* (*Voyez* Accident, Événement).

Incirconcis (*Voy.* Circoncis).

Incivil, وحش *ouahech*, مشوش *mechouch*, غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*, بلا ادب *belâ-âdeb* (*Voyez* Grossier).

— Il a été Incivil, غلظ *ghaladd*, *ghaluzz*, همج *hamadj.*

Incivilité, غلظه *ghildah*, *ghilzah.*

Inclination du corps, ركعه *reki'ah*, *rika'ah*, pl. ركعات *rika'ât*; مطانيه *mettânyéh.*

— de l'esprit, غرض *gherd*, pl. اغراض *êghrâdd*; اهوا *âhouâ*, pl. اهوايه *âhouâyéh*; خاطر *khâtter*, ميّل *meyyl*, plur. ميلان *meylân.*

Il a Incliné, حنى *hannä.*

— Il s'est Incliné, انحنى *ên-hanä*, ركع *rekaa.*

Incognito, مختفى *mokhtafy.*

Incommode, تاعب *tâ'eb*, صعب *sa'ab*, عسر *a'sser*, تعب *ta'ab.*

Il est Incompétent, ما له مدخل في ذالك *mâ le-ho medkhel fy dâlek.*

Inconstant, غاوى *ghâouy.*

Incontinent (adv.), فيسع *fyssa'* (*Voyez* Aussitôt).

Inconvenant (*Voy.* Indécent).

Incorrect, مغلط *meghallett*, اعوج *â'ouedj*, غالط *ghâlett.*

Incorrigible, عاصى *a'âssy*, pl. عاصيين *a'âssyyn.*

Incrédule, غير مومين *ghayr moumyn* (*V.* Infidèle, Impie).

— Serez-vous Incrédules à mes paroles? اى انتوا ما تتصدّقوا على كلامي *êy êntoû mâ tetsaddeqoû a'lä kelâm-y?*

Incroyable, غير مصدّق *ghayr mossaddeq.*

Inculte, برّ *berr*, بور *bour.*

Inde (contrée d'Asie), الهند *êl-Hend*, *êl-Hind*, بلد الهند *beled êl-Hend*, بلاد الهند *belâd êl-Hend.*

— Les Indes, سند و هند *Send ou-Hend.*

— Blé d'Inde, درّا *dourrâ*, درّه *dourrah*, تركيّه *tourkyyéh*, *tourkyyah* (*Voy.* Blé de Turquie).

— Poule d'Inde, poulet d'Inde (*Voy.* DINDE, DINDON).

— Figuier d'Inde (*V.* NOPAL).

— Bois d'Inde (*V.* BOIS).

INDÉCENCE, شناعة *chenâ'ah*, عيب *a'yb* (*Voy.* IMMODESTIE).

INDÉCENT, عايب *a'âyb, a'âyeb*, غير لايق *ghayr-lâyq*, شنيع *cheny'* (*Voyez* HONTEUX, IMMODESTE).

INDEX d'un livre, برناميج *ber-nâmydj* (*V.* CATALOGUE, TABLE).

— (doigt), الشاهد *és-châhed* (en berbere اذاض شاهد *âdzâdd-châhed*).

INDICE, اشارة *ichârah*, علامة *a'lâméh*.

INDIEN, هندى *hendy*, pl. هنود *henoud*; هندوى *hendaouy*, *hen-douy*, fém. هندية *hendyéh*.

INDIENNE (toile), قماش يمنى *qoumâch yemeny*, قماش شيت *qoumâch chytt*.

INDIFFÉREMMENT, بين البينين *bayn êl-baynéyn*, نصف على نصف *nousf a'lä nousf*, بغير ميل *be-ghayr meyl*.

INDIGENCE (*Voy.* PAUVRETÉ).

INDIGENT (*Voy.* PAUVRE).

INDIGNATION, غضب *ghadb*, سخط *sakht*, حرد *hard*, خنفسة *khanfesséh*, غضبة *ghadbah*.

— Il a excité l'Indignation, حرّد *harrad*, سخط *sakhatt*, اسخط *êskhatt*, غضّب *ghaddab*.

INDIGNE, غير مستحق *ghayr-mostaheqq*.

— Ne fais rien d'Indigne de ton rang, ما تعمل شى غير مستحق لدرجتك *mâ ta'mel chy ghayr-mostaheqq li-deradjét-ak*.

INDIGNÉ, حردان *hardân*, غصبان *ghosbân*.

Il s'est INDIGNÉ, غضب *ghad-dab*, حرد *harad*, تخنفس *tekh-nefess*.

INDIGO, نيلة *nylah*, *nyléh*, نيل *nyl*.

INDISPOSÉ (*Voyez* MALADE).

INDISPOSITION (*Voy.* MALADIE).

Un INDIVIDU, مفرد *mofered*, فلان *foulân*, *fulân* (en espagnol *fulano*), ذات *dât*, plur. ذوات *douât*; شخص *chakhs*, pl. اشخص *êchkhess*, شخوص *chokhouss* (en berbere يمان *ymân*).

INDIVIDUEL, شخصى *chakhsy*.

INDIVIDUELLEMENT, شخصاً *chakhsânn*, شخصياً *châkhsyânn*.

Par INDIVIS, بلا قسمة *belâ-qesméh*.

INDIVISIBLE, غير منقسم *ghayr*

monqassem, غير مشقوق *ghayr machqouq*, غير متفصل *ghayr-motfassel*, غير منفرّق *ghayr-monferreq*.

Indolent, معكاز *ma'agâz*, عكزان *a'gzân* (*Voyez* Paresseux).

Indomptable, متمرّد *motamerred*, *motmèrred*.

Indostan (contrée d'Asie), هندستان *Hendostân* (*Voy.* Inde).

Cela est Indubitable, هذا مثبوت *hadâ methbout*, ما فيه شك *mâ fy-hi chek*, لا ريب فيه *lâ réyb fy-hi*.

Indulgence, مغفرة *maghferah*, غفران *ghaferân*, سامحة *sâmehah*, تحنّن *tehinn*, رافة *râfeh* (*V.* Clémence).

Indulgent, رووف *raouaf*, حنون *hanoun*, شفوق *chefouq*, مسامح *messâmèh*, غفور *ghafour* (*Voy.* Clément, Bienveillant).

Industrie, صنعة *sana'ah*, pl. صنعات *sana'ât* (*V.* Art, Métier).

Industriel, اهل الصنعة *âhl ês-sena'ah* (*V.* Artisan).

Industrieux (*Voyez* Habile).

Inébranlable, ثابت *thâbett*.

Inégal, خشون *khochoun*, خشن *khachin*, غير ساوى *ghayr-sâouy* (en berbere فردى *firdy*).

Inexorable, صارم *sârem*.

Infame, معيوب *ma'youb*, معيّر *ma'yyer*, مذموم *madmoum*, عيب *a'yb*, مفضوح *mafdouh* (*V.* Honteux, Avili, Ignominieux).

Infamie, بهدله *behedeléh* (*Voy.* Honte, Ignominie, Avilissement).

Infanterie, ترّاسية *terrâssyéh*, ازلام *âzlâm*, زلمه *zelméh*.

Infect, مفسود *mafsoud*, مهرى *mohry*, منتن *montenn*, مجوى *medjaouy*, مخم *mokhim*, منشح *manchih*.

Il a Infecté, عدى *a'dä*, *a'dey*, فسّد *fassad*.

— L'air est Infecté de miasmes, الجو انفسد من الريحة *êl-djou enfessed min êt-ryhah*.

Il a Inféré, استدل *êstedall*.

Inférieur, تحتانى *tahtâny*, pl. تحتانيين *tahtânyyn*; سفلانى *sefelâny*, اسفل *âsfal*.

Infernal, جهنمى *djehennemy*, *guehennemy* (*V.* Diabolique).

— Le feu Infernal, نار الجهنّم *nâr êl-djehennam* (*V.* Enfer).

— Esprit Infernal (*Voyez* Démon, Diable).

Infidèle (sans foi), غير مومن *ghayr-moumenn*, غير امين *ghayr-*

âmyn, خـــايـــن *khâyn*.

— (non musulman), كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr*.

— Le musulman sans bonne foi, Dieu le compte au nombre des Infidèles, المومن بلا صدق حسبهُ الله بين الكفار *êl-moumen be-lâ sedq, hesseb-ho Allah bayn êl-kouffâr*.

INFINI, غير متناهي *ghayr mot-nâhy*, بغير منتها *be-ghayr mentehâ*, بلا انتهى *belâ-entehey* (*Voyez* IMMENSE, ILLIMITÉ).

INFINIMENT, قبالة *qobâlah*, اقبالة *âqbâlah*, بالغايه *bi-'l'-ghâyéh*.

— Je l'aime Infiniment, انا نحبها قبالة *ânâ nehobb-hâ qo-bâlah*.

INFIRME, ضعيف *da'yf*, plur. ضعفا *do'fâ*; مستضعف *mostedda'f* (*Voyez* FAIBLE, MALADE).

INFIRMERIE, بيت المرضا *béyt êl-mordâ*, *béyt êt-moreddâ*.

INFIRMITÉ, ضعف *do'of*, علّه *o'lléh*, وجع *oudja'*, *ouga'* (*V.* FAIBLESSE, MALADIE).

INFLAMMATION, احراق *îhrâq* (*Voyez* EMBRASEMENT).

— (maladie), حراره *harârah*, *herâréh*, حماوه *hamâouéh*, دمويّه *damaouyyéh*.

INFLUENCE des astres تاثير النجوم *tâthyr ên-nedjoum*.

INFORMATION, اخبار *îkhbâr*.

Il a INFORMÉ, علم *a'llam*, *a'l-lem* (*Voyez* Il a AVERTI).

— Il a Informé d'une affaire, نصّ الامر *nass êl-âmr*.

— Il s'est Informé, استخبر *ês-takhbar*.

INFORTUNE (*Voyez* ADVERSITÉ, CALAMITÉ, MALHEUR).

INFORTUNÉ, شقي *chaqy*, plur. اشقيا *êchqyâ*; تعيس *ta'yss*, plur. تعسا *to'ssâ*; ملعوق *melou'auq* (*V.* MALHEUREUX).

Il a INFUSÉ, نقع *naqa'a*, انتقع *ênteqa'a*.

INFUSION, نقع *neqa'*.

INGÉNIEUR, مهندز *mehendezz*, *mohendezz*, مهندس *mohendess*.

INGÉNIEUX, مفنن *mofennen* (*Voyez* ADROIT, HABILE).

INGÉNU, طاهر *tâher*, صالح *sâ-lèh*, صفي القلب *safy êl-qalb* (*V.* FRANC).

INGÉNUITÉ, قلب ابيض *qalb âbyadd* (m. à m. cœur blanc), صحيه *sahyéh* (*Voyez* FRANCHISE).

INGRAT, ناكر *nâker*, غير معروف

ghayr-ma'rouf, غير شاكر *ghayr-châker*, يضيع *yddy*".

INGRATITUDE, نكران *nokrân*.

INGRÉDIENS (pl.), عقاقير *o'qâqyr*.

INHABILE, عاطل *a'âttel*.

INHUMAIN, قاسى *qâssy* (*Voyez* CRUEL).

INHUMANITÉ (*Voy.* CRUAUTÉ).

Il a INHUMÉ, وارى *ouârä* (*V.* Il a ENTERRÉ).

INIMITIÉ, عدوة *aadouah*, *a'douéh*, عدوية *aadouyah*, *a'douyéh*, عداوة *a'dâouéh*, pl. عداوات *a'dâouât* (*Voyez* HAINE, HOSTILITÉ).

— Il y a une Inimitié mortelle entre eux, بينهم عداوة قاتلة *baynhoum a'dâouéh qâteléh*.

INIQUE, اثيم *âtym*, pl. اثمة *ôtamah* (*Voyez* INJUSTE).

INIQUITÉ, اثم *îtm*, plur. اثام *êtâm*; سيه *syah*, pl. سيات *syât* (*Voyez* INJUSTICE, CRIME).

INJECTION, القا *îlqâ*.

INJONCTION, تفويض *tefouydd*.

INJURE, ظلم *zoulm*, *doulm*, تشتيم *techetym* (*Voyez* AFFRONT, INSULTE, INVECTIVE).

Il a INJURIÉ, il a dit des Injures, وصف *ouassaf* (*Voy.* Il a fait Affront, Il a INVECTIVÉ).

— Il lui a dit toutes sortes d'Injures, قال لهُ صفتك نعتك *qâl le-ho soffet-ak na't-ak*.

INJURIEUX, شاتم *châtem*, سبّاب *sebbâb*.

— Paroles Injurieuses (*Voyez* INVECTIVE).

INJUSTE, ظالم *zâlem*, *dâlem*, pl. ظالمين *zâlemyn*; باطلى *bâtely*, جاير *djâyr*, بلاص *ballâss*.

INJUSTEMENT, بالبطاله *bi-'l-battâléh*, بغير عدل *be-ghayr a'del*.

INJUSTICE, ظلم *zoulm*, *doulm*, جور *djour*, بلص *bels*, بطاله *battâléh*.

INNOCEMMENT, بالبرّ *bi-'l-berr*.

INNOCENCE, برّ *berr*, طهارة *tahâréh*, نقاوة *neqâouah*, تبرير *tebryr*.

INNOCENT, بارّ *bârr*, pl. ابرار *êbrâr*; برى *bery*, pl. ابريا *îbryâ*, ناجى *nâdjy*; طاهر *tâher*, pl. اطهار *âtehâr*; زكى *zaky*, pl. ازكيا *êzkyâ*.

Il a INNOCENTÉ, برّر *barrar* (*V.* Il a ABSOUS, Il a JUSTIFIÉ).

INNOMBRABLE, بلا عدد *be-lâ a'ded*, بغير عدد *be-ghayr a'ded*, بغير حساب *be-ghayr hissâb*.

INNOVATION, تجديد *tedjedyd*.

Il a INNOVÉ, جدّد *djaddad, djedded.*

INONDATION (*Voyez* DÉBORDEMENT, DÉLUGE).

Il a INONDÉ, طفر *tefer, tafar,* غمّر *ghammar,* طفح على *tefah a'lä* (*Voyez* Il a DÉBORDÉ).

— Il Inondera, يفيض *yfydd,* يطفر *yetfor.*

— La pluie a Inondé tout le pays, عمّ المطر على البلاد كلّها *a'mm êl-mattar a'lä êl-belêd kolle-hâ.*

INOPINÉ, باده *bâdéh, bâdih,* لامستنّا *lâ-mostannâ,* غير مامول *ghayr-mâmoul* (*V.* IMPRÉVU).

INOPINÉMENT, بديهاً *bedyhânn* (*Voy.* A l'IMPROVISTE).

INOUI, غريب *gharyb,* pl. غربا *ghorebâ,* غير مسموع *ghayr-mesmou'.*

INQUIET, مهموم *mehemooun,* متحير *motehayer,* ضايج *dâydj,* حاير *hâyr, hâyer,* معكر *ma'aker.*

— Il a été Inquiet, حار *hâr.*

— Je suis Inquiet, يتضايق روحي *yetdâyq rouh-y.*

Il a INQUIÉTÉ, عكّر *akkar,* حيّر *hayyar,* اقلع *êqla',* قلّق *qallaq,* شوّش *chaouach.*

— Il s'est Inquiété, تمرمس *temermess,* تحرمس *taharmess,* تعكّر *ta'akker,* ضاج *dâdj.*

— Ne t'Inquiète aucunement, طيّب خاطرك *tayyeb khâttr-ak!* لا تمرمس خاطرك *lâ temermess khâttr-ak!* لا تتعب خاطرك *lâ tetaab khâttr-ak.*

INQUIÉTUDE, تحيير *tahyyr,* مضيّقه *modayyaqah.*

INQUISITION, تفتيش *teftych,* كشف *kechf.*

INSCRIPTION, عنوان *e'nouân,* رسمه *resméh, resmah,* كتابه *kitâbéh* (*V.* ÉTIQUETTE, ÉCRITEAU, ÉCRIT, ADRESSE).

Il a INSCRIT, رسم *ressem,* كتب في *katab fy.*

INSECTE, دبّابه *debbâbéh,* plur. دبّاب *debbâb.*

INSENSÉ (*Voyez* FOU, IMBÉCILLE).

— Il est devenu Insensé, اختلط عقله *êktelatt a'ql-ho.*

INSENSIBILITÉ, قساحه *qassâhah.*

INSENSIBLE, قسيح *qassyh.*

INSENSIBLEMENT, شويه شويه *chouyéh-chouyéh,* بالتدريج *bi-'l-tedrydj.*

INSÉPARABLE, غير منفصل *ghayr*

monfassel, غير متفارق *ghayr-motfâreq.*

Il a Inséré, دخّل *dakkhal.*

Insidieux, غدور *ghadour*, غادر *ghâder* (*Voy.* Fourbe).

Insigne, شهير *chahyr*, مسمّى *mesemmy*, مشهور *mechehour.*

Il a Insinué (*V.* Il a Inséré).

— Il s'est Insinué, تدخّل *ledakkhal.*

Insipide, باسل *bâssel, bâssil*, مسوّس *mossaouess*, قليل الطعم *qalyl êt-ta'am.*

— (au fig.), (*Voy.* Sot, Imbécille).

Insipidité, قلة الطعم *qillét êt-ta'am.*

— (au fig.), (*Voyez* Sottise, Imbécillité).

Il a Insisté, اكد *âkad*, استمرّ *êstemerr.*

— N'Insistez pas sur cela, لا تاكدوا على هذا *lâ tâkedoû a'lä hadâ.*

Insolence, طغية *taghyah* (*Voy.* Arrogance).

Insolent, طاغى *tâghy* (*Voyez* Arrogant).

Il est Insolvable, ما لـــه فـــلوس بـــاش يـــدفـــع *mâ le-ho felouss bêch yedfa'.*

Il a Inspecté, نظر على *nazzar a'lä, naddar a'lä.*

Inspecteur, ناظر *nâzzer, nâzzir, nâdder, nâddir*, plur. ناظرين *nâzzeryn, nâdderyn.*

Inspiration, الـهـام *êlhâm*, وحى *ouhy.*

Inspiré, ملهم *molhem*, موحى *mouhy.*

Il a Inspiré, الـهـم *êlehem*, وحى *ouahä, ouahey.*

Instabilité, قلة الثبات *qillét êl-thebât.*

Instance, تاكيد *tâkyd.*

— Il a fait Instance (*Voyez* Il a Insisté).

Instant (subst.), وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât;* دقيقه *deqyqah*, plur. دقايق *deqâyq;* نقطه *noqtah*, درج *derdj, derg.*

— A l'Instant, بالوقت *bi-'l-ouaqt*, هل وقت *hel ouaqt*, الوقت *êl-ouaqt.*

Instigation, تحريض *tahrydd.*

Il a Instigué, حرّض *hurradd*, حرّك *harrak.*

Instinct, تحريك طبيعى *tahryk tabya'y*, الميل الطبيعى *êl-myl êt-tabya'y.*

Il a Institué (*Voyez* Il a Etabli, Il a Fondé).

Institut (*Voyez* Académie).

Institution, تقويم *teqouym*, جعاله *dja'âléh*, تزوكه *tozoukah*, pl. تزوكات *tozoukât* (*Voyez* Etablissement, Fondation).

Instruction, ادب *âdeb*, تعليم *ta'alym* (*Voyez* Enseignement, Éducation).

Instruit, معلم *mo'allem*.

Il a Instruit, علم *a'llam* (*Voy.* Il a Appris, Il a Enseigné).

Instrument (outil), اله *âléh*, *âlah*, pl. الات *âlât*.

— de mécanique, عدّه *e'ddah*, *oddéh*, *ee'ddah*, pl. عدد *o'dad*.

— de musique, اله *âlah*, *âléh*, pl. الات *âlât*.

—Joueur d'Instrumens de musique, الاتى *âlâty*, pl. الاوات *âlâouât*.

A mon Insu, بغير علمى *be-ghayr i'lm-y*, ما لى علم *mâ l-y i'lm*, ما لى شى خبر *mâ l-y chy khabar*.

— A ton Insu, بغيرعلمك *be-ghayr i'lm-ak*.

—A son Insu, بغيرعلمه *be-ghayr i'lmi-hi*, *be-ghayr i'lm-ho*.

— A notre Insu, بغيرعلمنا *be-ghayr i'lme-nâ*.

— A votre Insu, بغيرعلمكم *be-ghayr i'lme-koum*.

— A leur Insu, بغيرعلمهم *be-ghayr i'lme-houm*.

— Tu as fait cela à son Insu, عملت هدا خلفه *a'melt hadâ khalf-ho*, عملت ده برّا منّه *a'melt déh barrâ minn-ho*.

Insubordonné (*V.* Rebelle).

Insulaire, اهل الجزيره *âhel êl-djézyréh*, *âhl êl-guezyréh*.

Insultant (*Voy.* Injurieux).

Insulte, شتمه *chetméh* (*Voyez* Affront, Injure).

Il a Insulté, تهزّى *tehezzä*, *tehezzey* (*Voyez* Il a Invectivé, Il a fait Affront).

Insupportable, غير مستحمل *ghayr-mostahmel*.

Insurgé, Insurgent (*Voyez* Rebelle).

Il s'est Insurgé, قام على *qâm a'lä* (*Voyez* Il s'est Révolté).

Insurrection, قيمه *qeyméh*, *qàymah* (*Voyez* Rébellion).

Intact, كامل *kâmel*.

Intègre, صالح *sâléh* (*Voyez* Équitable, Juste).

Intégrité, صلاحه *salâhah*, كماله *kémâléh*, صحه *sahah* (*Voyez* Équité, Perfection).

Intellectuel, عقلى *a'qely*, ضميرى *damyry*, روحانى *rouhâny*.

Intelligence, درايه *derâyéh*, معرفه *ma'reféh*, عقل *a'ql*, فهم *fehm*, *fehem*, فهامه *fehâmah*, فطنه *fetnéh*.

— Bonne Intelligence, اجتماع *ìdjtimâ'*, *ìgtimâ'*, اخاويه *akhâouyah*, *ékhâouyéh* (*Voyez* Amitié, Fraternité, Accord, Union).

— Il n'est pas en bonne Intelligence avec eux, هو دشمان معهم *houe douchmân ma'-houm*.

— Vous avez des Intelligences avec l'ennemi, انتوا تتسارروا مع العدو *êntoû tetsârerou ma' êl-a'dou*.

Intelligent, عاقل *a'âqel; a'âqil*, فهيم *fehym*, فطين *fettyn*.

Intelligible, مفهوم *mefehoum*, متفهّم *motfehhem*, متفسّر *motfasser*.

Intempérance, قلة القناعه *qillét êl-qinâ'ah*, خمخمه *khemkhemah* (*V.* Gourmandise).

Intempérant, قليل القناعه *qalyl êl-qinâ'ah*, خمخيم *khemkhym*.

Intempérie de l'air, رداوة *redâouah*, *redâouéh*, فساد الهوا *fessâd êl-haouâ*, وخم الهوا *ouekhem êl-haouê*.

Intendance, تصريف *tesryf* (*Voyez* Administration).

Intendant (*V.* Administrateur, Inspecteur, Maître-d'Hôtel).

Il a Intenté un procès, تعاوّن *ta'âouann*, اندعى للشرع *ênda'â li-'s-chera'* (*V.* Il a Cité en justice).

Intention, نيه *nyéh*, ضمير *damyr*, pl. ضماير *damâyr*; مطلوب *matloub*, مامول *mâmoul*, مقصود *maqsoud* (*Voyez* Désir, Volonté, But, Dessein).

— (mauvaise), نية سودا *nyét soudâ* (m. à m. intention noire).

— Il a eu l'Intention, نوى في نفسه *naouä fy nafs-ho* (*V.* Il a Voulu, Il a Désiré).

— Avec Intention, بالعانى *bi-'l-a'âny* (*V.* à Dessein).

Il a Intercédé, شفع *chafa'a*, تشفّع *techaffa'*, توسّل *touessel*, تضرّع *teddarra'*.

— Il Intercédera auprès de vous, يشفع عندكم *yechfa' a'nd-koum*.

Intercesseur, شافع *châfê'*, *châfi'*, شفيع *chafy'*, متضرّع *motdarri'*, متوسّل *motouessel*.

Intercession, شفاعه *chefâ'ah*, تشفاعه *techfâ'ah*.

Interdiction (*Voy.* Défense, Prohibition).

Interdit, ممنوع *memnou'* (*V.* Défendu, Illégal, Illégitime, Illicite).

— (étonné), (*V.* ce mot).

— Je suis tout Interdit, عقلي مربوط *a'ql-y marboutt.*

Il a **Interdit**, منع *mena'a*, نهى *nehâ*, نهى *nehey* (*V.* Il a Défendu).

— (il a étonné), (*V.* ce mot).

Intéressé (avide), (*V.* ce mot).

Il a **Intéressé** (donné un bénéfice), عطا فايدة *a'ttâ fâydéh.*

Intérêt (utilité), صلحة *sal-hah*, *selhah* (*Voyez* Utilité).

— (cupidité), (*Voy.* Avidité).

— (profit), مكسب *mekseb* (*V.* Gain, Bénéfice).

— (d'argent prêté), فايدة *fay-déh*, *fâydah*.

— Je l'ai fait pour votre Intérêt, انا عملتهُ في صلحتكم *ânâ a'melt-ho fy salhat-koum.*

— Chacun défend ses Intérêts, كلّ واحد يقاتل لحالهُ *koll ouâhed yqâtel li-hâl-ho.*

— Tu n'as pas d'Intérêt à cela, ما لك حسب في هذا *mâ l-ak hesb fy hadâ.*

— Je n'ai point d'Intérêt à cela, ما ني شي ضايع في هذا *mâ-ny-chy dây' fy hadâ.*

— Il a prêté de l'argent à Intérêt, ديّن بالفايدة *dayyann bi-'l-fâydéh.*

Intérieur (adj.), داخل *dâ-khel*, وسطاني *ouestâny*, جواني *djouâny*, *gouâny*.

— (subst.), وسط *ouest*, قلب *qalb*, باطن *bâtn*, *bâttenn*, plur. بواطن *bouâttenn* (*Voyez* Dedans).

— d'une maison, وسط ذا الدار *ouest dê-'d-dâr*, صدر البيت *sadr êl-béyt.*

— du corps (*Voyez* Intestins).

Intérieurement, باطناً *bât-nânn*, جوا *djouâ*, *djoû*, *goû*, في قلب *fy qalb*, من جوا *minn-djoû*, في الصدر *fy-'s-sadr*, من داخل *minn dâkhel* (*Voy.* Dedans).

Intermédiaire, وسطاني *oues-tâny.*

Intermission, **Intermittence**, اهمال *îhmâl*, سكون *sokoun.*

Interne (*Voyez* Intérieur).

Il a **Interposé**, وسّط *ouassatt*, واسط *ouâssatt*, جعل بين *dja'al bayn*, لملم *lamlam.*

— Il s'est Interposé, تواسط *touâssett*, دخل بين *dakhal-bayn*, صار مواسط *sâr mouâssett.*

Interprétation, ترجمه *terdjeméh*, *terguemeéh*, تفسير *tefsyr* (*Voyez* Explication, Commentaire, Traduction).

Interprète, ترجمان *terdjemân*, *tergmân* (dont on a fait en fr. les mots *truchman*, *drogman*), pl. تراجمين *terâdjemyn*, *terâguemynn* (*Voy.* Traducteur, Commentateur).

Il a Interprété, فسّر *fassar*, ترجم *terdjem*, *terguem* (*Voyez* Il a Expliqué, Il a Traduit).

— Il Interprète tout en mal, يفسّر كلّ شي بالضدّ *yfesser koll chy bi-'d-dodd*, ينسب الكلّ الى الشرّ *yonsob êl-koll îlä ês-cherr*.

— On ne pouvait l'Interpréter en bien, ما كان يمكن ينسبهُ الى الخير *mâ kân yemkenn yonsob-ho îlä-'l-kheyr*.

— On a mal Interprété mon intention, فسدوا نيتى *fassadoû nyét-y*.

Interrogateur, سايل *sâyl*.

Interrogation (*V.* Demande, Question).

Interrogatoire, مساله *messâléh*, *messâlah* (*Voy.* Enquête).

Il a Interrogé, سايل *sâyal*, ساول *sâoual*, تسايل *tessâyal* *Voy.* Il a Demandé, Il a Questionné).

— Il Interrogera, يسول *yssoul*.

Interrompu, مقطوع *maqtou'*.

— Il a eu un sommeil Interrompu, قلق *qaleq*.

Il a Interrompu, صرم *saram*, عطل *a'ttal*.

— un discours, قطع الكلام *qatta' êl-kelâm*.

— Il m'a Interrompu (en parlant), لبّكني فى الكلام *lebbek-ny fy-'l-kelâm*, وقّف كلامى *ouaqqaf kelâm-y*.

— Sans vouloir vous Interrompre, بلا قطع كلامكم *belâ qattè' kelâm-koum*.

— Il a Interrompu mon sommeil, طيّر النوم منى *tayyar ên-noum menn-y* (m. à m. il a fait envoler le sommeil de moi).

Interruption, تقطيع *teqty'*.

Intervalle, مدّه *medduh*, *meddéh*.

— Par Intervalles, مدّه بعد مدّه *meddéh ba'ad meddéh*.

Il est Intervenu, وصل بين *ouessel bayn* (*V.* Il s'est Interposé, Il s'est Entremis).

Intestins, امعا *êma'â*, احشا *êchchâ* (*Voyez* Boyaux).

Intime, خصوصي *khossoussy*.

— Ami Intime, اخو *âkhou*, عزيز *a'zyz*.

— Le plus Intime de mes amis, اعزّا اصدقاى *â'zzâ âsdeqâ-y*.

Il a Intimé, اخبر *âkhbar*.

Intimidé, مخوّف *mekhaouf*, *mokhaoucf* (*Voy*. Craintif, Effrayé).

Il a Intimidé, خوّف *khaouâf*, كسر القلب *kassar êl-qalb* (m. à m. il a brisé le cœur), (*V*. Il a Effrayé).

Il a Intitulé, سمّى *samü*, *semey*.

Intolérable (*V*. Insupportable).

Intolérance, قلّة الحلم *qillét êl-hilm*.

Intolérant, قليل الحلم *qalyl êl-hilm*, قليل الرحمه *qalyl êr-rahméh*.

Intraitable, قسيح *qassyh*.

Intrépide, قليل الخوف *qalyl êl-khauf* (*Voyez* Brave, Hardi).

Intrépidité (*Voy*. Bravoure, Courage, Hardiesse).

Intrigant, مكّار *makkâr*, حشرى *hachery*, محشر *mohascher*.

Intrigue, مكر *mekr*, مشابكه *mochâbekéh*, pl. مشابكات *mochâbekât*.

Il a Intrigué, مكر *makar*.

Introducteur des ambassadeurs, مدخّل الالشيه *modakkhel êl-êlchyah*.

Introduction, ادخال *îdkhâl*, مدخل *medkhal*, ارشاد *îrchâd*.

— d'un livre, مقدامه *miqdâméh*, افتتاح *îftitâh*, فتحه *fatihah* (*Voy*. Préface, Préambule).

Il a Introduit, دخّل *dakkhal*, ادخل *êdkhal*, وجّه *oueddjah*, القا *êlqâ*.

— une coutume, جرّى العده *djerrü êl-a'déh*.

Inusité, غيرمستعمل *ghayr-mosta'mel* (*Voyez* Etrange).

Inutile, بطال *battâl*, باطل *bâttel*, بغير فايده *be-ghayr fâydéh*, عاطل *a'âttel*, غير نافع *ghayr nâfè'*.

Inutilement, بطلاً *batlânn* (*V*. En vain).

Inutilité, قلّة الفايده *qillét êl-fâydéh*.

Invariable, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, غير متغيّر *ghayr motghayyer*.

Invasion, هجوم *houdjoum*, *hougoum* (*Voyez* Attaque).

Invective, شتومه *chetoumah*, *chetouméh*, pl. شتومات *chetoumât*; شتيمه *chetyméh*, pl. شتايم *chetâym*; سبّ *sebb* (*Voyez*

INJURE, INSULTE, AFFRONT).

Il a INVECTIVÉ, لدّع *ledda'*, لعن *la'ann*, نعل *naal*, عدّ *a'dd*, بهدل *behdal*, *behdel*, شتم *chetem*, *chatam*, سبّ *sebb*, شطّ على *chatt a'lä* (*Voy.* Il a fait AFFRONT, Il a INSULTÉ).

— Il Invectivera, يلعن *yela'nn*, ينعل *yena'l*, يعدّ *ya'dd*, يشطّ على *ychett a'lä*.

— Ils se sont Invectivés l'un l'autre, تشاتموا *techâtemoû*, سبّوا بعضهم بعض *sebboû ba'dd-houm ba'dd*.

INVENTAIRE, رسمانيه *rosmânyah*, *rosmânyéh*.

Il a INVENTÉ, بدع *beda'a*, وجد *oudjed*, *ougued*, اوجد *âoudjed*, حدث *hadats*, *hadass*, اصطنع *éstena'*, فنّ *fenn*, صنّف *sannaf*.

— Tu n'as pas Inventé la poudre, ما اصطنعت شى البارود *mâ êstena't-chy êl-bâroud*.

INVENTION, بدع *bedè'*, *bed'*, وجد *ouedjed*, *oudjed*, *ougued*, جبر *djebr*, *guebr*, احداث *ihdâth*, *ihdâts*, *ihdâss*, شى مبدّع *chy mobeddi'*.

Il a INVESTI, دار *dâr*, حاصر *hâssur* (*Voyez* Il a ASSIÉGÉ, Il a ENVIRONNÉ, Il a ENTOURÉ).

— d'une charge, d'une possession, ملّك *mellek*, سلّط *sellett*.

— Il a été Investi, استملك *êstamlak*.

INVESTITURE, استملاك *îstamlâk*, تسليط *teslytt*.

INVÉTERÉ, قديم *qadym*, عتيق *a'tyq*, pl. عتق *o'toq*, *o'taq*.

INVINCIBLE, غالب *ghâleb*, غير مغلوب *ghayr-maghloub*, منصور *mansour*.

INVIOLABLE, حريم *harym*.

INVISIBLE, غايب من ابصار *ghayb minn-âbsâr*, غير منظور *ghayr mandour*.

INVITATION, عزيمه *a'zyméh* (*Voy.* CONVOCATION, APPEL).

INVITÉ, معزوم *ma'zoum*.

Il a INVITÉ, استاذن *êstâzenn*, استدعى *êsteda'ä*; كلّف *kallaf*, عزم *a'zem*, *a'zam*, عظّم *a'zzam*, ندب *nedab* (*Voy.* Il a CONVIÉ, Il a CONVOQUÉ, Il a APPELÉ).

— Ton frère m'a Invité à dîner avec lui aujourd'hui, اخوك عزمنى باش نتغدّى معهُ النهار ده *âkhou-k a'zam-ny bâch netghoddy ma'-ho ên-nahâr déh*.

Invocation, دعا *do'â*, صياح *syâh*.

Involontaire, غير اختيار *ghayr îkhtyâr*, غير اختيارة *ghayr-îkhtyâréh*.

—Cela a été Involontaire de ma part, ماصار في رضاى *mâ sâr fy riddâ-y*, ما صار في خاطرى *mâ sâr fy khâttr-y*.

Involontairement, بلانيه *belâ nyéh*, بغير اختيارة *be-ghayr îkhtyâréh*, بلا رضا *belâ riddâ* (*V.* Contre son Gré, de Force).

— Presque Involontairement, على طرف النيه *a'lü terf ên-nyéh*.

Il a Invoqué, دعا *da'â*, استعان *êsta'ân*, صاح الى *sâh ilü*, استدعا *êsteda'â*.

— Il Invoquera, يدعو *yda'ou*.

Irascible, غضباني *ghadbâny* (*Voyez* Colère).

Ironie, بغى *beghy*.

— Par Ironie, على سبيل البغى *a'lü sabyl êl-beghy*.

Irraisonnable, قليل الراى *qalyl êr-rây*, غير معقول *ghayr ma'qoul*, ضد العقل *dodd êl-a'ql*.

Irréconciliable, غير متصالح *ghayr-motsâlih*.

Irrégulier, ضد القانون *dodd êl-qânoun* (*Voyez* Illégal).

Irrémédiable, غير مشفى *ghayr mochaffy*.

Irréparable, بلا ردّة *belâ reddéh*.

— La perte du temps est Irréparable, خسارة الزمان هى غير مستردّة *khessâréi êz-zemân hya ghayr mostareddéh*.

Irrépréhensible, Irréprochable, صالح *sâlèh*, بلا عيب *belâ a'yb*.

Irrésolu, شكيك *chekyk*, حاير *hâyr*, جاير *djâyr*, *gâyr*.

Irrésolution, حيرة *hayrah* (*Voyez* Doute).

Irrévérence, قلّة الوقر *qillét êl-oueqer*.

Irrévérent, قليل الوقر *qalyl rêl-oueqer*, بغير تكريم *be-ghayr tekrym*.

Irrigation, تسقيه *tesqyah* (*V.* Arrosement).

Irritation, اغضاب *îghdâb*.

Irrité, مغبون *maghboun*, مزجور *mezdjour*, فقعان *feqa'ân*, *fiqa'an* (*Voy.* Qui est en Colère).

Il a Irrité, أغضب *êghdab*, اسخط *êskhatt* (*Voy.* Il a Agacé).

— Il s'est Irrité, غضب *ghaddab* (*Voy.* Il s'est mis en Colère).

Irruption, صدم sedm (*Voyez* Invasion, Attaqué).

— Il a fait Irruption, صدم *sadam* (*Voy.* Il a Attaqué).

Isaac (n. pr.), اسحق *Ishaq*, اسحاق *Ishâq*.

Isaïe (n. pr.), اشعيا *Icha'yâ.*

Iscander (n. pr.), (*V.* Alexandre).

Islamisme, دين الاسلام *dyn' êl-íslâm*, اسلام *íslâm.*

— Sectateur de l'Islamisme (*Voyez* Musulman).

Isle (*Voyez* Ile).

Ismael (n. pr.), اسماعيل *Ismâ'yl*, اسمعيل *Isma'yl.*

Les Ismaélites, بنى اسماعيل *Beny-Ismâ'yl.*

Isolé, وحد *ouahid.*

— Vois-tu cette tour Isolée sur la montagne, تشوفشى هـــذا البرج وحده على الجبـــل *techouf-chy hadâ êl-bourdj ouahid-ho a'lä êl-djebel.*

— Regarde cet arbre Isolé au bord du chemin, انظر هـــده السجره وحدها بطرف السكه *óndour hadéh ês-sadjerah ouahid-hâ be-terf ês-sekkéh.*

Ispahan (v. de Perse), أصفهان *Êsfahân*, اصبهان *Êsbahân.*

— Natif d'Ispahan, اصفهانى *êsfahâny*, اصبهانى *êsbahâny.*

Israel (n. pr.), اسرايل *Isrâyl*, اسريل *Israÿl*, اسرييل *Israyyl.*

Israélite (*V.* Juif, Hébreu).

— Les Israélites, بنى اسرايل *Beny-Isrâyl*, اسرييليه *ísrayylyéh.*

Il est Issu de race noble, اصله من نسل الاشراف *âsl-ho minn nesl êl-âchrâf.*

Issue, مخرج *mikhradj*, *mikhrag*, ممرق *mimraq*, منفد *minfed.*

— d'une affaire, عقب *a'qïb*, خرج *khardj*, اخره *âkhiréh.*

— Il a eu une Issue heureuse, خرج بخير *kharadj be-kheyr.*

— malheureuse, فسد *fassad.*

Isthme, دخلة الجزيره *dakhelét êl-djezyréh*, رقابة الجزيره *reqabét êl-djezyréh.* éвatte شده قوره

Ivoire, سن الفيل *senn êl-fyl*, سن ذا الفيل *senn dê-'l-fyl*, سن فيل *senn-fyl*, عاج *a'âdj.*

Ivraie, زيوانه *zyouânéh*, زيوان *zyouân* (en grec ζιζανια).

Ivre, ساكر *sâker*, سكران *sokrân*, *sekrân*, *sikrân*, مسكير *mouskyr.*

Ivresse, سكر *souker*, *soukour*, *sokor*, *sokr*, سكره *sokrah.*

Ivrogne, سكار *sakkâr* (*Voyez* Ivre).

J

J, l'articulation de cette lettre française n'existe pas isolée dans l'alphabet arabe, mais elle s'y trouve annexée à celle du D dans la prononciation du *djym* (ج), troisième lettre de l'ancien alphabet, et cinquième de l'alphabet moderne, qui équivaut au *gi* des Italiens dans *giardino*, *Giove*, etc.

Il faut toutefois observer que cette lettre arabe elle-même est quelquefois prononcée simplement, comme notre J français, par quelques tribus, et surtout par celles des Berberes; quelques-uns même expriment cette articulation par le *ze* arabe (ز) marqué de trois points à la manière persane (ژ).

Jabot (d'oiseau), حوصله *housseléh, housselah*, plur. حوصلات *housselât*; گرگور *guergour*.

Jaca (v. d'Esp.), جاقه *Djâqah*, *Jâqah*.

Jachère, بور *bour*.

Jacob (n. pr.), يعقوب *Ya'qoub, Ya'goub*.

Jacobite (secte d'Egypte), يعقوبي *ya'qouby*, pl. يعقبيه *ya'qobyéh*.

Jacques (n. pr.), ياقوب *Yâqoub*, يعقوب *Ya'qoub*, *Ya'goub*.

— Saint Jacques, مار يعقوب *Mâr-Ya'qoub*.

— Saint Jacques en Galice (v. d'Esp.), (*Voyez* Compostelle).

Jactance, فيس *féyss*, نفش *nefch*, افتخار *iftikhâr* (*Voyez* Arrogance).

Jadis, من قديم الزمان *minn qadym éz-zemân* (*Voyez* Autrefois, Anciennement).

Jaen (ville d'Espagne), جيان *Djeyân*, *Jeyân*, جيّان *Djeyyân*.

Jaffa (v. de Syrie), يافا *Yâfâ*.

Il a Jailli, نط *natt*, *nett*, فرّ *ferr*, *farr*, نبع *naba'*, *neba'*, نبط *nabatt*, طفر *teferr*, فرر *ferer*.

Jalon, علام *a'lám*.

Jalousie, حسد *hassad*, *hessed*, *hasd*, *hesd*; غيرة *ghayréh*, *ghayrah*, محسدة *mohassedéh*, *mohassedah*.

— de fenêtre, شبّاكة *chebbâkéh*, *chebbâkah*, pl. شبابيك *chabâbyk*, *chebâbyk* (*Voyez* Store).

— Il a eu de la Jalousie (*Voyez* Il a été Jaloux).

Jaloux, ظنان *zenân*, *denân*, غيراني *ghayrâny*, غيور *ghayour*, غاير *ghâyer*, *ghâyr*, حسود *hassoud*.

— Il a été Jaloux, غار *ghâr*, ظنّ *zenn*, *denn*.

— Il sera Jaloux, يغير *yghyr*, *yghayr*.

Jamais, ابدًا *âbadânn*, واصل *ouâssel*, قطّ *qatt*, اصلًا *âslânn*, قاطبًا *qâtbânn*, البته *êl-betéh*, بته *betéh*, *batah*, البتّة *êl-betann*.

— Je ne l'ai Jamais vu, ما رايتهُ ابدًا *mâ râyt-ho âbadânn*, قد ما رايتهُ *qad mâ râyt-ho*.

— Je n'ai Jamais rien vu de pareil, اصلًا ما رايت شي مثلهُ *âslânn mâ râyt-chy methl-ho*.

— Cela n'est Jamais arrivé, ما صار هذا البتّة *mâ sâr hadâ êl-bétann*.

— A Jamais, الى دهر الدهور *ilä dehr êd-douhour*.

Jambe, ساق *sâq*, ساك *sâk*, ساگ *sâg*, قصبة *qasbah*, قدم *qedem*, گدم *guedem* (en berbere اظار *êddâr*, *âddâr*).

— Les deux Jambes, سيقان *syqân* (en berbere اظاران *êddârrân*).

— Le gras de la Jambe (*Voy.* Gras, Mollet.

— Ornement des Jambes en forme de bracelet, خلخال *khalkhâl*, *khilkhâl*.

Jambon, فخدة الخنزير *fakhdét êl-khanzyr*, فخد ذا الحلوف *fakhd dê-'l-hallouf*.

Janissaire, انكشاري *ênkechâry*, pl. انكشاريه *ênkichâryah*, *ênkichâryéh*, مستحفظان *moustahfezzân*.

Janvier, كانون الثاني *kânoun êt-thâny*, كانون الاخر *kânoun êl-âkher*, ينواريوس *ynouâryouss*, ينير *yenyer*, طوبه *toubih*, *toubéh*.

Il a **Jappé** (*Voyez* Il a Aboyé).

Jardin, غيط *gheytt*, بستان *bostân*, *bestân*, pl. بساتين *bassâtyn*, *bessâtyn*; جنينه *djenynéh*, *guenynéh*, *djenynah*, pl. جنينات *djenynât*, *guenynât*; جنان *djenân*,

guenân, pl. جناين *djenâyn*, *guenâyn*; روضه *raouddah*, روض *roudd*, عرصه *a'rsah*, غرصه *gharsah* (en berbere الغلّه *êl-ghullah*.

Jardinier, بستاني *bostâny*, pl. بستانيه *bostânyah*, *bostânyéh*, غيطاني *gheyttâny*, رباع *rebbâa'*, بقال *baqqâl*, جناني *djenâny*, *guenâny*.

Jargon, رطن *retn*, *rotn*.

— Ils parlent un Jargon que personne ne comprend, يرطنوا بالكلام ما احد يعرف ايش يقولوا *yrtenoû bi-'l-kelâm mâ âhd ya'ref éy-ch yqouloû*.

Jarre, جرّة *djarrah*, *jarrah*, زير *zyr*, pl. زيار *zyâr*; زلعه *zela'ah*, pl. زلعات *zela'ât*, خابيه *khâbyah*, *khâbyéh*, pl. خواب *khouâb* (en berbere اشموخ *êchmoukh*, اساغوم *êssâghoum*, ايدّيد *âyeddyd*, plur, ايدّيدن *îyddydenn*).

Jarret. خـتـب *khitb*, plur اختاب *îkhtâb*, طيه الركبه *teyah êr-rokbah*, *teyéh êr-rokbéh*.

Jarretière, رباط *rebâtt*, pl. رباطات *rebâttât*; بند *bend*, plur. بنود *benoud*.

Il a **Jasé** (*Voyez* Il a **Babillé**).

Jaseur, هدّار *haddâr* (*V.* **Babillard**).

Jasmin, ياسمين *yâsmyn*.

Jaspe, يسب *yesb*, *yasb*, يصب *yasb*, يشم *yechem*.

Jatte, قصعه *qassa'ah*, plur. قصعات *qassa'ât*, قصع *qessè'* (*Voy.* **Tasse**, **Coupe**, **Écuelle**).

— de bois, جفنه *djefnah*, *guefnéh*, جاته *djâtah* (d'où vient le mot français), جتيه *djatyéh*.

Jaunatre, متصفر *motsaffar*.

Jaune (adj.), اصفر *âsfar*, fém. صفرا *safrâ*, *sofrâ*, pl. صفر *soufour* (en berb. أوراغ *âourâgh*, *ôourrâgh*).

— (couleur de citron), ليموني *lymouny*, *leymouny*.

— (couleur d'or), دهبي *dahaby*.

— d'œuf (s.), صفار البيضه *sofâr êl-beyddah*, صفرا ذا البيض *sifrâ dê-'l-beydd*, فصّ ذا لبيض *fiss dê-'l-baydd*.

— La couleur Jaune, صفره *sefrah*.

— Il est devenu Jaune, اصفرّ *êsfarr*, اصفر *êsaffar*, اصفارّ *êsfârr*.

Il a **Jauni** (v. a.), صفر *saffar*.

— (v. n.), (*Voyez* Il est devenu Jaune).

Jaunisse, بو صفار *bou saffâr*, ريقان *ryqân*, يرقان *yrqân*.

— Il a eu la Jaunisse, تريقن *teryqenn*.

JAVELLE, حزمه *hezméh*, plur. احزام *éhzâm;* غمر *ghommer*, plur. غمور *ghomour*.

JAVELOT, طـسرّادة *tarrâdah*, مزراق *mizrag;* حربة *harbéh*, pl. حربات *harbât;* جريدة *djirydéh*, plur. جريد *djèryd* (*Voyez* DARD, LANCE).

— Il a lancé un Javelot, جرد *djered*.

JE, انا *ânâ*, *énâ* (en berbere اينكيني *iynekkyny*).

— Je suis présent, انا حاضر *ânâ hâdder* (m. à m. moi présent).

— J'ai, لى *l-y*, عندى *a'nd-y*, معى *ma'-y* (m. à m. à moi, chez moi, avec moi).

JEAN (n. pr.), يوحنا *Youhannâ*, حنا *Hannâ*, حنس *Hanness*, يحيا *Yahyâ*, يحى *Yahiä*.

— Saint Jean (n. pr.), مار حنا *Mâr-Hannâ*.

— Saint Jean-Baptiste (n. pr.), مار يوحنا المعمدان *Mâr-Youhannâ él-Mamedân*.

— Saint Jean-Chrysostôme, مار حنا فم الدهب *Mâr-Hannâ foumm éd-dahab*, مار يوحنا فم الذهب *Mâr-Youhânnâ Foumm éd-dahab*.

— Saint-Jean-d'Acre (ville de Syrie (*Voyez* ACRE).

— Natif de Saint-Jean-d'Acre, عكاوى *a'kkâouy*.

JEBEL (*Voyez* GEBEL).

JEDDAH (*Voyez* GEDDAH).

JEMADI (*Voyez* DJEMADI).

JERBI (*Voyez* GERBI).

JERGIS (*Voyez* GERGIS).

JÉRÉMIE (n. pr.), ارميا *Ērmyâ*.

JÉRICHO (v. de Syrie), اريحا *Aryhâ*.

JÉRUSALEM (ville de Syrie), اورشليم *Aourchelym*, بيت المقدس *Béyt él-moqaddess*, القدس *él-Qouds*, بيت القدس *Béyt-él-Qouds*, مدينة القدس *Medynét él-Qouds*, القدس الشريف *él-Qouds ès-cheryf*.

— Natif de Jérusalem, القدسى *él-qoudsy*, المقدسى *él-moqaddessy*.

JÉSUITE, يسوعى *yes souu'y*, p يسوعيه *yessou'ayéh*.

JÉSUS (n. pr.), يسوع *Yessou'*, عيسى *I'yssä*.

— Notre-Seigneur Jésus-Christ, سيدنا يسوع *Seyd-nâ Ye ssou'*, حضرة عيسى *Haderét Iy'ssä* (*Voyez* LE CHRIST).

— L'an de Jésus-Christ mil huitcenttrente-six, السنة المسيحيه ستة وثلاثين وثمانمايه بعد الالف *ês-senét êl-messyhyéh settéh ou-the-lâthyn ou-themân-mâyéh ba'd êl-âlf.*

Jesulah (*Voyez* Gezulah).

Jet, رمى *remy*, رميه *remyéh*, *remyah.*

— d'eau (*Voyez* Eau).

Jeté, مرمى *morammy*, ملقى *moleqqy*, مرمى *mermyy*, ملقى *mel-qyy.*

Il a **Jeté**, رمى *ramä*, *ramey*, القى *êlqä*, *êlqey*, ورّ *ouerr.*

— Il Jettera, يلقى *yelqy.*

— Jette! ارمى *érmy!*

— Jette cela! ورّ هذا *ouerr hadâ!*

— Il a été Jeté, ارتمى *értemey.*

— Il s'est Jeté sur nous, صدم علينا *sadam a'lay-nâ*, وثب علينا *ouatheb a'lay-nâ*, هجم علينا *hedjem a'lay-nâ*, غطى علينا *ghattä a'lay-nâ.*

— Il a Jeté les yeux sur lui, بصبص عليه *besbess a'lay-hi.*

— Tu as daigné Jeter les yeux sur nous, شرفتنا بحسن نظرك علينا *charafte-nâ be-housn nezzer-ak a'lay-nâ.*

— Il a Jeté de haut en bas, شلح *chalah*, لقح *laqah.*

— Il l'a Jeté à terre comme un mort, لقحه مثل القتيل *laqqah-ho methel êl-qattyl.*

Jeton, اشرفى *âchrafy*; plur. اشرفيه *âchrafyéh*; قبرشى *qobrechy*, pl. قبارشيه *qobârchyéh.*

— d'abeille (*V.* Essaim).

Jeu, لعب *la'ab*, *la'b.*

— de hasard, قمار *qemâr.*

— d'échecs (*Voyez* Échecs).

— permis, لعب حلال *la'ab helâl.*

— défendu, لعب حرام *la'ab herâm.*

— de cartes (*Voyez* Carte).

— de mots, تجنيس *tedjenyss.*

— Maison de Jeu, ملعب *mela'ab*, plur. ملاعب *melâ'eb*; مسخرتيه *moskharetyéh.*

— Le Jeu est la ruine des Joueurs, القمار هو خلا اللعابين *êl-qemâr houe khelâ êl-la'âbyn.*

Jeudi, يوم الخميس *yaum êl-khamyss*, يوم الخاميس *youm êl-khâmyss* الخميس *êl-khamyss* (en berb. اسا الخميس *âssâ êl-khemyss*).

Il est à **Jeun** (*V.* Il a **Jeuné**).

— Qui est à Jeûn (*V.* **Jeuneur**).

— Je suis à Jeûn, انا صايم ânâ sâym.

Jeune (adj.), شب chabb, chebb, pl. شباب chebâb; ولد oueled, صغير sogheyr, seghoyer, plur. اصغار âsghâr; حدق hadeq, pl. حدقين hadeqyn.

— enfant, ولد صغير oueled sogheyr, غلام gholâm (en berbere اقشيش امزيان âqchych âmezyân, pl. شطن وراش chaddenn ouarrâch), (Voy. Enfant, Garçon).

— homme, كهل kehel, kahel, pl. كهل qohhel, كهول kohoul; شلفون chelfoun, pl. شلافين chelâfyn (en berbere اعزرى â'zery, â'azry, pl. اعزريين â'zeryyn, â'azryyn, (V. Adolescent, Adulte).

— (non marié), (Voyez Célibataire).

— fille, جارية djârryéh, gârryéh, pl. جوار djouâr, gouâr; بنت bent, pl. بنات benât (en berbere تعزريت ta'azryt, plur. تعزريين ta'azryyn; تقشيشت تمزيانت taqchycht tamezyânt).

— (non mariée), (Voyez Célibataire, Vierge).

— Il est mort Jeune (Voyez Il est Mort).

Jeune (subst.), صوم soum, saoum, saum, pl. اصوام âssouâm; صيام syâm, pl. صيامات syâmât.

Il a Jeuné, صام sâm, طوى taouä, taouey.

— Il Jeûnera, يصوم yssoum.

— Il a fait Jeûner, صوّم saouam.

Jeunesse, صبوة sabaouéh (V. Adolescence).

Jeuneur, صايم sâym, pl. صوّام sabououâm.

Jijeri (Voyez Gigery).

Jirgéh (Voyez Girgéh).

Jiride (Voyez Javelot).

Jizéh (Voyez Gizéh).

Joaillier, صيّاغ sayyâgh, جواهرى djouâhery (Voyez Bijoutier).

Job (n. pr.), ايوب Ayoub.

Joie, فرح ferh, ferah, سرور serour, sourour, تهليد tehlyd, انبساط inbesâtt (Voyez Gaîté, Contentement).

— Il a eu de la Joie, تهلّد tehelled, ابتهج êbtehedj, بعط ba'att, طفش tafach, انبسط énbassatt.

— Il a dissimulé sa joie, كتم فرحه katam ferh-ho.

Joint, مجموع medjmou', megmou', ملتزق moltezaq.

— Qui est en Jouissance, ممتلك *memtelek*.

Jour (de vingt-quatre heures), يوم *youm, yaum*, pl. ايام *âyâm*, ايّام *âyyâm* (en berb. غسف *ghosf*, غف *ghoff*, اسّا *âssâ*, pl. اوسّان *oussân*).

— (opposé à la nuit), نهار *nahâr, nehâr, nihâr*, pl. انهار *ênhâr* (en berbere واس *ouâss*).

— serein, طياب *tyâb*.

— de fête, نهار العيد *nahar êl-i'yd* (en berbere اسا العيد *âssâ êl-i'yd*), (*Voy.* Fête).

— de l'an, نوروز *nourouz*.

— Le point du Jour, فجر *fedjr, figr*, وجة الصبح *oudjet ês-sobh* (*V.* Aube, Aurore).

— De Jour, بالنهار *bi-'n-nahâr*.

— En plein Jour, في قلب النهار *fy qalb ên-nahâr*.

— Un des Jours prochains, اليوم الجاى *êl-youm êl-djây*.

— L'autre Jour, ديك اليوم *dyk êl-youm*, هاك اليوم *hâk êl-youm*.

— Chaque Jour, tous les Jours, كلّ يوم *koull youm, koll yaum*, كلّ انهار *koll ênhâr*, كلّ نهار *koull nahâr*, كلّ النهار *koll ên-nehâr*, كلّ طالع شمس *koull tâlè' chems*.

— Tout le Jour, toute la journée, طول النهار *toul ên-nahâr*, اليوم كلّهْ *êl-yaum koll-ho*.

— De Jour en Jour, يوم بيوم *youm be-youm*, يوم عن يوم *youm a'nn youm*, يوم على يوم *youm a'lä youm*, يوم بعد يوم *youm ba'd youm*.

— A Jour fixe, فى يوم مقرّر *fy yaum moqerrer*.

— Il fait encore Jour, لسّع نهار بقا *lissa' nahâr baqâ*.

— Jour et nuit, بالليل و النهار *bi-'l-léyl ou-ên-nahâr*.

— Le Jour approche, الضوقريب *êd-daou qaryb*.

— Il fait grand Jour, صارت الدنيا ضحوه *sârét êd-dounyâ dahouah*.

— En un seul Jour, فى فرد يوم *fy fered youm*.

— Bon-Jour! (à un seul), الله يصعد صباحك *Allah yssa'ad sabbâh-ak!*

— (à plusieurs), الله يسعد صباحكم *Allah yssa'ad sabbah-koum* (*Voyez* Bonjour).

— Un de ces Jours j'irai te voir, يوم من الايّام نروح لعندك

youm minn él-âyyâm nerouh li-a'nd-ak.

— Un certain Jour, ذات يوم *zât youm.*

— Au Jour-d'hui, نهار دى *na-hâr-dy* (en berberé اسّا *âssâ*), (*V.* AUJOURD'HUI).

— Jusqu'à ce Jour, الى يومنا *îlä youm-nâ.*

— De nos Jours, في ايامنا *fy âyâm-nâ*, في عصرنا *fy a'sre-nâ.*

— Dans trois Jours, بعد ثلاث ايام *ba'd thelâth âyâm*, لمدّة ثلاث ايّام *li-meddét thelâth âyyâm.*

— Avant le Jour, قبل الصبح *qabl és-sobh.*

— Autant qu'il y a de Jours dans l'an, على عدد ايّام السنه *a'lä a'ded âyyâm és-senéh.*

Le JOURDAIN (fl. de Syrie), اردن *Ardenn.*

JOURNÉE (*Voyez* JOUR).

— (salaire par jour), مونه *mou-nah, mounéh.*

— de chemin, مرحله *merahléh, merahlah*, pl. مراحل *merâhal.*

— Voyage de trois Journées, سفر ثلاث ايام *sefr thelâth âyyâm.*

— Combien y a-t-il de Journées d'ici à Tremecen? من هنا الى تلمسان كم يوم *minn honâ îlä Telmessân kiam youm?* (en berb. اشحال بوستان سياغ تلمسان *âche-hâl bouessân syâgh Telmes-sân?*)

— Belle Journée (*Voyez* Jour serein).

— Journée humide, يوم نداوه, *youm nedâouah.*

JOURNELLEMENT (*Voy.* Chaque Jour).

JOURNAL (*Voyez* GAZETTE).

— Registre-Journal, دفتر يومى *deftur youmy*, روزنامه *rouz-nâméh.*

JOYAU, جوهر *djouhar, djouher*, pl. جواهر *djouâher* (*Voyez* BIJOU).

JOYEUX, مبتهج *mobtehedj*, بهيج *behydj*, انيس *ânyss*, فارح *fârèh*, طافش *tâfech*, سرير *seryr*, منشرح *moncherih*, طافح *tâfih*, طفحان *tafehân* (*V.* GAI, AISE, CONTENT).

— Il a été Joyeux (*Voyez* Il a eu de la Joie).

JUDA (n. pr.), يهودا *Yehoudâ.*

JUDAÏQUE, يهودىّ *yehoudyy* (*Voy.* HÉBRAÏQUE).

JUDAÏQUEMENT, يهوديًا *yéhou-dyânn*, مثل يهود *methel-yehoud.*

JUDAÏSME, دين اليهود *dyn él-Yehoud*, ناموس اليهود *nâmous él-Yehoud.*

JUDÉE, بلد اليهود *beled él-Ye-*

houd, بلاد اليهوديه *belâd êl-Yehoudyah*.

Judiciaire (adj.), شرعى *chera'y*, متاع الشرع *metâ' ês-chera'*.

Judiciairement, فى الشرع *fy ês-chera'*.

Judicieux, عاقل *a'âqel, a'âqil*.

Juge, قاضى *qâddy*, pl. قضاة *qoddât*; حاكم *hâkem*, plur. حكام *houkâm*.

— Grand-Juge, قاضى القضاة *qâddy-'l-qoddât* (*V.* Kadilesker).

— Je te fais Juge de notre différent, انـا اجـعـلـك حاكم على مخاصمـتـنـا *ânâ âdja'al-ak hâkem a'lä mokhassemét-nâ*.

— Il est Juge et partie, هو قاضى و خاصم *houe qâddy oukhâssem*.

Jugé, مندان *mendân*.

Il a Jugé (rendu un jugement), حكم *hakam, hakem*, شرع *chara'a, chera'a*, قضى *qaddä, qaddey*.

— (pensé), حسب *hassab* (*V.* Il a Pensé).

— Il a été Jugé, اندان *êndân*.

— Il les a Jugés à mort, جزم عليهم بالموت *djezem a'lay-m bi-'l-mout*.

— Juge toi toi-même ! احكم ذاتـك *âhakem zât-ak* ! احكم بذاتـك *âhkem be-zât-ak* ! افصل على روحك *êfsel a'lä rouh-ak* ! اقضى على نفسك *êqdey a'lä nafs-ak* !

— Jugé en conscience ! احكم بالحق *âhkem bi-'l-haqq* ! اقضى على ذمتـك *êqdey a'lä dammét-ak* ! احكم بسبيل الله *âhkem be-sabyl Allah* !

— Nous avons Jugé nécessaire de leur faire la guerre, بـان لـنـا ان يكن لازم نغزيهـم *bân le-nâ ênn yekon lâzem neghzyhoum*.

— Si tu le Juges à propos, ان كان بان لـك معقول *ên-kiân bân l-ak ma'aqoul*.

Jugement (sentence), فتوه *fatouah, fetouah* (d'où le mot *fetfa*), pl. فتوات *fetouât*; شريعه *cherya'ah*, حكم *houkm*, pl. احكام *êhkâm*; قضا *qeddâ*, pl. قضايا *qeddâyâ*; دينونه *dynounah*, ديانه *dyânéh* (*Voy.* Arrêt).

— (opinion), (*Voy.* ce mot).

— (intelligence), عقل *a'ql*, فرز *ferz*, فرزانه *ferzâneh* (*Voy.* Intelligence, Esprit, Sagesse).

—Jugement en dernier ressort, حكم قاطع ما فيه شي رجوع عنهٌ *houkm qâttè' mâ fy-hi-chy redjou' a'n-ne-ho.*

—Le jour du Jugement dernier, يوم الدين *yonm êd-dyn*, يوم الاخره *youm êl-âkhiréh*, يوم القيامه *youm êt-qyâméh*, يوم الدينونه *youm êd-dynounah.*

—Il a de l'esprit, mais pas de Jugement, هـــــو عارف لكن ما هو صاحب فــــرز *hou a'âref, liken mâ houe sâheb ferz.*

Veine JUGULAIRE, ودغ *oudagh*, pl. أوداغ *âoudâgh.*

JUIF, يهودى *yehoudy, yhoudy*, fém. يهوديه *yehoudyéh, yhoudyah, yehoudyah*; pl. يهود *yehoud, yhoud* (*Voyez* HÉBREU, ISRAÉLITE).

JUILLET, تموز *tamouz*, يوليوس *youlyouss*, يوليه *youlyéh, youlyah*, أبيب *âbyb.*

JUIN, حزيران *houzeyrân, hazyrân*, يونيوس *younyouss*, يونيه *younyéh, younyah*, بوونه *baouou-néh*, باونه *bâounah.*

JUJUBE, عناب *aannâb*, عناب *a'nâb, è'nâb*, زفزوف *zofzouf* (en espagnol *azofafa*).

JULEP, شربه *chorbah*, كُلاب *gulâb* (d'où vient le mot français).

JULES (n. pr.), يوليوس *Youlyouss.*

— Jules-César (nom propre), يوليوس قيصر *Youlyouss-Qayssar.*

JULIEN (n. pr.), يوليانوس *Youlyânouss*, يوليانوا *Youlyânoû.*

JULIENNE (fleur), (*Voy.* GIROFLÉE).

JUMEAU, توم *thoum* (d'où vient le n. pr. *Thomas*), plur. توايم *thouâym*; توم *toum*, pl. اتوام *âtouâm.*

— Les deux Jumeaux, تومان *toumân.*

— Elle est accouchée de deux Jumeaux, ولدت تومان *oueledett toumân.*

JUMENT, فرسه *farassah, farasséh, farsah, farséh*, فرس *farass, fars*, plur. فراس *farâss*, فرسات *farsât*; عوده *a'oudah* (en berbere تكمرت *teguemert*, تكمارت *tagmart*, pl. تيكمارين *tygmâryn*).

JUPITER (planète), مشترى *Mochtery, Mechtery.*

Il a JURÉ (fait serment), حلف *halaf, halef.*

— Il a fait Jurer, حلّف *hallaf.*

— Jure! احلف *éhlef!* (en berbere غل *ghall!*)

— Ils se sont Juré les uns aux autres une amitié éternelle, تحالفوا لبعضهم بعض بالمحبّة الدايمه *tehâlefoû li-ba'd-houm ba'd bi-'l-mohabbéh éd-dâyméh.*

Jurement, (serment), (*Voyez* ce mot).

Juridiction, حكم *houkm.*

— Vous êtes sous ma Juridiction, انوا تحت حكمي *éntoû tahat houkm-y.*

Juridique, شريعي *cherya'y*, شرايعي *cherâya'y.*

— Contrat Juridique, حجّة شريعيه *hagguéh cherya'yeh.*

Juridiquement, شريعيًا *chery'ânn*, على طريق الشرع *a'lä taryq ès-chera'.*

Jurisconsulte, افندي *éfendy*, شيخ الدين *cheykh éd-dyn*, فقيه *faqyh* (en espagnol *alfaqui*), pl. فقها *foqehâ*, فقايه *faqâyh*, *feqâyah.*

Jurisprudence, فقه *feqah*, *feqéh*, *fiqah*, *faqah*, علم الفقه *i'lm él-feqéh.*

Jus, مرق *merq*, *mourq*, مرقه *mårqah*, pl. امراق *émrâq*; ربّ *rebb*, *robb* (d'où vient le mot fr. *rob*), زوم *zoum*, pl. ازوام *ézouâm*; ما *mâ*, ميه *moyéh*, pl. مياه *myâh.*

— Jus de réglisse, ربّ سوس *robb-souss.*

— Cette poire a beaucoup de Jus, هده الانكاصه ماوية كثير *hadah él-ângâsséh mâouyét ketsyr.*

Jusques, **Jusqu'a**, حتّى *hattä*, الى *îlä* (en berbere ار *âr*, *ér*).

— Jusqu'à ce que, على حتّى ما *a'lä hattä-mâ*, الى ان *îlä énn*, حتّى ما *hattä-mâ*, حتّى الذى *hattä-âllazy*, *hattä-âllady*, حتّى الى *hattä-âlly*, *hattä-élly*, حتّى ان *hattä-énn.*

— Jusques à quand? الى متى *îlä-mtä?* الى كم يوم *îlä kiam yaum?* الى اي متى *îlä éy-mtey?* الى اي زمان *îlä éy-zemân?*

— Jusqu'à présent, الى الان *îlä-élân*, الى وقت *îlä ouaqt*, لسّع *li-ssa'.*

— Jusqu'ici, الى حدّ هولى *îlä hadd houlä.*

— Jusqu'où? الى اين *îlä éyn?*

— Ne t'en va pas Jusqu'à ce que je te le dise, لا تروح حتّى اقول لك *lâ terouh hattä âqoul l-ak.*

— On a tout tué Jusqu'aux femmes et aux enfans, قتلوا الكلّ حتّى النسوان و الولاد *qateloû él-koull hattä én-nissouân ou-él-oulâd.*

— Jusques à demain, الى غدا *ilä ghadâ*, الى بوكره *ilä boukrah.*

— Jusqu'à la mort, الى الموت *ilä él-mout.*

— Jusqu'à la fin du monde, الى اخر الدهور *ilä âkhir éd-dohour.*

Jusquiame, كُنكط *guingatt.*

Jussant (t. de marine), (*Voy.* Reflux).

Juste, صدّيق *saddyq*, فرعى *fera'y*, حقانى *haqqâny*, شرّعى *cherra'y* (*Voy.* Équitable).

— (convenable), واجب *ouâdjeb*, *ouâgueb*, حق *haqq*, صواب *souâb*, صواب *souâb* (*Voy.* Bienséant, Convenable).

— Cela est Juste, الحقّ فيه *él-haqq fy-hi.*

— Il est Juste que je gagne quelque peu dans cette affaire, الصواب انى نكسب شى قليل فى هذه المصلحه *és-souâb énne-ny nekseb chy qalyl fy hadah él-mouslahah.*

— Il faut que cela arrive tout Juste, هدا بدّه يجى قدّ بقدّ *hadâ bedd-ho ydjy qadd be-qadd.*

Justement, بالعدل *bi-'l-a'del*, صدقاً *sadeqânn*, حقّاً *haqqânn.*

Justesse, اعتدال *i'tidâl.*

Justice (*Voy.* Équité).

— Il s'est fait Justice lui-même, قضى لحاله *qaddä li-hâl-ho.*

— Il ne nous est pas permis de nous faire Justice nous-mêmes, ما هو حلال انّا نقضى لحالنا *mâ houe helâl enne-nâ neqdey li-hâl-nâ.*

— Il a cité devant la Justice, اخذ للشرع *âkhad li-'s-chera'.*

— La Justice (les juges du tribunal), الشرع *és-chera'.*

Justification, تبرير *tebryr.*

— On a admis sa Justification, قبلوا تبريرة *qabeloû tebryr-ho.*

Justifié, مبرّر *moberrer.*

Il a Justifié, برّر *barrar*, برّى *barrä.*

— Il s'est Justifié, تبرّر *teberrer*, برّى نفسه *barrä nafs-ho.*

— Il s'est Justifié devant le Juge, تبرّر بين يدى القاضى *teberrer bayn yday él-qâddy.*

— Comment vous Justifierez-vous devant moi? كيف تبرّروا نفوسكم قدامى *kyf teberreroû nefouss-koum qoddâm-y?*

Juteux, ماوى *mâouy.*

K

K, cette lettre de l'alphabet français correspond à deux caractères de l'alphabet arabe :

1° Au *kef* (ڪ), vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne (*Voyez* Kef).

2° Au *kâf*, ou plus exactement *qâf* (ق), vingt-et-unième lettre de l'alphabet des Arabes (*V.* Qaf).

La différence principale entre la valeur de ces deux lettres arabes consiste dans le plus ou moins de force de leur articulation ; la première se prononce, pour ainsi dire, avec une inflexion mouillée, ou un petit I légèrement senti, comme dans notre mot *kiosque ;* la seconde s'articule largement comme notre Q dans les mots *quart*, *quoique*, etc.

Il faut prendre garde de ne confondre ni l'une ni l'autre de ces deux lettres dans leur prononciation avec la lettre *khâ* (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne dont la prononciation gutturale, étrangère à la langue française, correspond à peu près à celle du ch allemand, et plus exactement au *jota* (*khota*) des Espagnols, c'est-à-dire à leurs G, J et X dans les mots *muger*, *hijo*, *ambaxador*.

La Kaaba (sanctuaire du temple de la Mekke), الكعبة *él-ka'abah*, *él-ka'abéh*, *él-ke'abéh*, بيت الله *béyt-Allah*, *beytou-'Llah* (m. à m. maison de Dieu).

Kabaïles, Kabiles (tribus de l'Atlas), قبايل *Qabâyl*, *Qobâyl*.

Kabès (*V.* Gabès, Qabès).

Kabin (mariage temporaire des musulmans), كابين *kâbyn*, *kébyn*, *kâbyn*).

Kachef (lieutenant de bey), كاشف *kâchef*, pl. كشاف *kouschaf*.

Kader (n. pr.), قادر *Qâder*.

— Abd-él-Kâder (nom pr.), عبد القادر *A'bd él-Qâder* (m. à

m. l'esclave du Tout-Puissant.

Kadi, Kady (*Voy.* Juge).

Kadilesker, قاضي العسكر *qâddy él-a'sker* (*V.* Grand-Juge).

Kaf (lettre de l'alphabet arabe), (*Voyez* K, Qaf).

— (nom d'une montagne fabuleuse), قاف *Qâf*, جبل قاف *Djebel-Qâf, Guebel-Qâf.*

— D'un Kâf à l'autre Kâf (d'une extrémité du monde à l'autre), من قاف الى قاف *minn Qâf ilä Qâf.*

Kaffre, كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr.*

Kaftan, قفطان *qaftân* (*Voyez* Habit de cérémonie).

Kaimakan (lieutenant du gouverneur ou du visir), قايم مقام *qâym-maqâm*, قايمّقام *qâymmaqâm.*

Le Kaire, القاهرة *él-Qâhirah*, مصر القاهرة *Masr él-Qâhirah*, مصر المحروسة *Mesr él-mahrousséh*, الكنانة *él-Kinânéh.*

— Le Vieux-Kaire, مصر القديمة *Masr él-Qadyméh*, مصر العتيقة *Masr él-A'tyqah, Mesr él-A'tyqéh*, مصر العتيق *Masr él-A'tyq*, مصر فسطاط *Masr-Forstatt.*

— Natif du Kaire, مصرى *masry, mesry*, قاهرانى *qahirâny.*

Kalam (roseau servant aux Orientaux de plume pour écrire), قلم *qalam*, ريشه ذا لقصب *rychah dê-'l-qassab*, رشقه ذا القصب *richqah dê-'l-qassab.*

Kaléah (bourgade de l'Atlas), القليعه *él-Qalyah, él-Qoleyah.*

— Habitant de Kaléah, الشعانبر *ês-cha'ânber.*

Kalender (derviche), قلندر *qalender*, قرندل *qarandel* (*Voyez* Derviche).

Kali (soude), قلى *qaly*, قاليه *qâlyah, qâlyéh, qêlyéh.*

Kalife (*Voyez* Khalife).

Kamous (*V.* Qamous).

Kan (*Voyez* Khan).

Kange, قنجه *qandjah, qangah, qanguéh* (*Voyez* Barque).

Kangiar (*Voy.* Khandjar).

Kanoun Ier, quatrième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de décembre, كانون الاول *kânoun él-âouel.*

Kanoun II, cinquième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de janvier, كانون الثانى *kânoun êt-thâny, kânoun êt-tsâny*, كانون الاخر *él-âkher.*

Kapidgi, Kapigi, قاپوجى *qâpoudjy, qâpouguy*, قاپيجى *qâpydjy*, pl. قاپيجيه *qâpydjyah, qâpydjyéh*, قاپيجيات *qâpydjyât.*

— Kapydgy-Bachy, قاپوجى باشى *qâpoudjy bâchy*, قاپيجى باشى *qâpydjy-bâchy.*

Kapitan-Pacha, امير البحر *êmyr êl-bahar*, قاپودان باشا *qâpoudân-bâchâ*, قاپوطان دريا *qâpouttân-deryâ.*

Karabé, كاربان *kârbân* (*Voyez* Ambre jaune).

Kara-Meydan (*V.* Meydan).

Karat, قيراط *qyrâtt*, pl. قراريط *qarârytt, qerârytt.*

Karavansérail (*Voyez* Caravansérail).

Les Karmates (peuple d'Asie), القرامطة *êl-Qarâmtah.*

Karmatique, قرمطى *qarmatty.*

— Écriture Karmatique, خط قرمطى *khatt qarmatty.*

Kassabah, Kassaubah (château d'Alger), قصابة *Qassâbah, Qassôbah.*

Kassem (n. pr.), قاسم *Qâssem, Qâssim.*

Kayrouan (ville d'Afrique), قيروان *Qayrouân.*

—Habitant de Kayrouan, قيروى *qayrouy*, pl. قيرويين *qayrouyyn.*

Kef, ك, vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne, onzième de l'ancien alphabet, et quatorzième de l'alphabet moghrebin, كاف *kiâf, kêf* (*Voyez* ci-dessus K et G).

Keffas (*Voyez* Cage).

Keft (*Voy.* Koptos).

Kenéh (*Voyez* Qenéh).

Kermès, قرمز *qermez.*

Kesrah, signe-voyelle des Arabes, dont la forme est un petit trait placé au-dessous de la consonne (ِ), et exprimant la valeur de I ou de É, كسرة *kesrah, kesréh*, خفضة *khafdah, khefdah*; كسر *kesr, kasr*, خفض *khafd, khefd.*

— Lettre marquée d'un kesrah, مكسورة *maksourah, maksouréh*, مخفوض *makhfoudd.*

Kesrouan (prov. de Syrie), الكسروان *êl-Kesrouân, êl-Kiesrouân.*

—Natif du Kesrouan, كسروانى *kesrouâny*, كسروى *kesrouy*, plur. كسرويين *kesrouyyn.*

Keyssaryéh (*Voyez* Césarée).

Kha (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne, vingt-quatrième de l'ancien alphabet, خا *khâ* (*Voy.* ci-dessus K).

Khadem (lieu d'Afr.), الخدم *êl-Khadem.*

Khalyfe, Khalife (souverain des musulmans), خليفه *khalyféh, khalyfah*, خليفة *khalyfét*, pl. خلفا

kholefâ; امير المومنين *êmyr êl-moumenyn* (m. à m. prince des croyans; ce titre a été altéré par nos historiens du moyen-âge en celui de *miramolin*).

Khalig (canal du Kaire), خليج *khalydj*, *khalyg*.

Khan (prince, commandant), خان *khân*, امير *êmyr*, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*.

— (caravansérail), خان *khân*, سوق *souq*, وكاله *oukâléh*, pl. وكال *oukkal*, وكالات *oukâlât*.

— Khan-Khalyly (foire perpétuelle du Kaire), خان خليلي *Khân-Khâlyly*.

Khandjar, **Khangiar**, خنجار *khandjâr*, خنجر *khandjar*.

Kharadj (impôt personnel), خراج *kharâdj*, *kharâg* (*V.* **Contribution**, **Impôt**).

Khat-Chéryf (firman signé du sultan), خط شريف *khatt-cheryf*.

Kharroube, خرنوب *khernoub* (*Voy.* **Carroube**).

Khayr-Éddyn (nom propre), خير الدين *Khayr-êd-dyn*.

Khazendar, **Khaznadar** (trésorier), خزنادار *khaznâdâr*, خزندار *khazendâr*.

Khaznadjy (ministre des finances), خزناجي *khaznâdjy*.

Khaznéh (redevance annuelle au sultan), خزنه *khaznéh*, *khaznah*, خزينه *khazynéh*, *khazynah*.

Khodjah, titre donné aux bourgeois et aux marchands dans l'Orient, et à Alger aux gens de loi, خوجه *khodjah*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâdjéh*, *khaouâguéh*.

— Le surintendant des domaines, à Alger, portait le titre de خوجه ذا كواله *Khodjah dé kaouâlah*.

Khosroès (*Voyez* **Kosroès**).

Khoyak, quatrième mois de l'année des Cophtes, répondant à notre mois de décembre, كيهك *keyhak*, *kyhak*, *koyhak*.

Kiaya (lieutenant d'un haut fonctionnaire), كيخيا *kyahyâ*, كيايا *kyâyâ*, كخيا *kikhyâ*, كيخيا *kykhyâ*, كخيا *kihayâ*, كتخدا *ketkhodâ*, *ketkhoeâ*.

Kilogramme, رطلين *rotléyn*, *rattaléyn*, وكه *oukkah*.

Kilolitre, اردب *ârdeb*.

Kilomètre, ميل *myl*, plur. اميال *âmyâl*.

Kinkina (*Voyez* **Quinquina**).

Kiosque, كيوشق *kyouchq*

كوشك *kiouchk*, قبّه *qoubbéh*, *qoubbah*, pl. قبّات *qoubbât*.

KOLÉYAH (*Voyez* KALÉAH).

KOLZOUM (port de la mer Rouge), قلزوم *Qolzoum*.

KOPHTE (*Voyez* COPHTE).

KOPTOS (v. d'Égypte), قفط *Qeft*.

Le KORAN (vulgairement l'Alcoran), القرآن *êl-qorân*, الفرقان *êl-fourqân*, كتاب الله *kitab-Allah* (mot à mot le livre de Dieu), الكتاب العزيز *êl-kitâb êl-a'zyz* (m. à m. le livre auguste), المصحف *êl-mossahaf*, الكتاب *êl-kitâb* (le livre par excellence).

— Un chapitre du Koran, سورة *sourat*, pl. سورات *sourât*).

— Un verset du Koran, ايه *âyéh*, *âyah*, pl. ايات *âyât*.

— Lecteur du Koran (*Voyez* LECTEUR).

KORARAH (*V.* GORARAH).

KOREYCHILET (tribu de Mahomet), بني قريش *Beny-Qoreych*.

KOSROÈS (nom pr.), كسرى *Kesrä*.

KOSSÉYR (v, d'Egypte), قصير *Qosséyr*.

KOUFAH (ancienne ville de Mésopotamie), كوفه *Kouféh*, *Koufah*, الكوفه *êl-Kouféh*, *êl-Koufah*.

— Natif de Koufah, كوفى *koufy*, pl. كوفيين *koufyyn*.

KOUFFE, قفه *qouffah*, *qoufféh*, pl. قفات *qouffât* (*Voyez* COUFFE, CORBEILLE, CABAS).

KOUFIQUE (*V.* Natif de Koufah).

— Ecriture Koufique, خط كوفى *khatt koufy*.

KOULOGLY (descendant des Turks à Alger), كولوغلى *kouloughly*.

KOURBAG (*Voyez* FOUET).

KOURDISTAN (prov. d'Asie), كردستان *Kourdistân*, بلد الاكراد *Beled êl-Aqrâd*.

— Natif du Kourdistan (*Voyez* KURDE).

KOUS (ville d'Égypte), قوص *Qouss*, قوس *Qouss*.

KOUSKOUSSOU (sorte d'aliment), كسكسوا *kouskoussoû* (en berbere سكسو *souksou*, *suksou*).

KURDE (peuple d'Asie), كرد *Kerd*, *Kourd*, pl. الاكراد *êl-Akârd*.

KURDISTAN (*Voyez* KOURDISTAN).

KURKUMA, كركم *korkoum*.

KYSTE, كيس *kys*, كيسه *kysséh*.

L

L, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au لام *lâm* (ل), douzième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moderne, et quinzième de l'alphabet moghrebin.

Lorsque cette lettre, faisant partie de l'article défini, se trouve placée devant une des treize lettres suivantes : ت T, ث TH, د D, ذ DZ, ر R, ز Z, س S, ش CH, ص SS, ض DD, ط TT, ظ ZZ, ن N, elle s'élide, ou plutôt change sa prononciation L en celle de la consonne dont elle est suivie, devenant ainsi T, D, R, Z, S, N, etc., suivant qu'elle est suivie par une de ces lettres qui se trouve alors doublée. C'est ainsi que les Latins ont fait *alligare*, de *ad* et de *ligare*; *attinere*, de *ad* et de *tenere*; *assumere*, de *ad* et de *sumere*; *applicare*, de *ad* et de *plicare*; *arripere*, de *ad* et de *rapere*; *accipere*, de *ad* et de *capere*; *attollere*, de *ad* et de *tollere*; *irrampere*, de *in* et de *rumpere*; *illabi*, de *in* et de *labi*; *offerre*, de *ob* et de *ferre*; *effundere*, de *ex* et *fundere*, etc.

La (art. fém.), ال *él-*, *âl-*, (en berbere ت *t-*, *te-*, *ta-*).

— La ville, المدينه *âl-medynéh* (en berbere تمدينت *t-medynt*, *te-medynt*).

— (pr. fém. régime), ها *hâ*, اياها *éyâ-hâ*.

— Donne-La-moi! اعطيني اياها! *â'ty-ny éyâ-hâ!*

— Je La prends pour moi, باخدها لنفسي *bâkhod-hâ li-nafs-y*.

— Amène-La ici! احضرها هنا! *âhdder-hâ hanâ!*

Là (adv.), هناك *hinâk*, *honâk*; غادي *ghâdy*, في هذا الموضع *fy hadâ él-moudda'* (en berbere

دحيم *dihym*, دحم *dihim*).

— Est-ce Là tout ce que tu sais? حدّ علمك هذا *hadd i'lm-ak hadâ?*

— De Là, من هناك *minn henâk.*

— De Là est venu que, من هذا صار ان *minn hadâ sâr ênn.*

— Là dessus, عند ذلك *a'nd zalek, a'nd delik.*

Labeur, كدّ *kedd*, شقا *chaqâ*, تعب *ta'ab*, حرص *hers* (*Voyez* Ouvrage, Travail).

Laborieusement, بالكدّ و شقا *bi-'l-kedd ou-chaqâ.*

Laborieux, مجتهد *medjtehed, megtehed*, فالح *fâlih*, شغيل *chaghyl.*

Labour, Labourage, حراثه *hirâthah, hirâthéh, hirâtséh*, فلاحه *fellâhah*, خدمه *khidméh* (en berbere تفلحت *tefellaht*, *tafellahat*).

— Le temps du Labour, زمان الحراثه *zemân êl-hirâtsah*, زمان الفلاحه *zemân êl-fellâhah* (en berbere زمان تفلحت *zemân tafellaht*).

Terre Labourable, تلّ *tell* (*V.* Terre Labourée).

Labouré, محرّث *moharreth, moharrets*, مخدّم *mokhaddem.*

— Terre Labourée, رض مفلوحه *rodd maflouah*, ارض محروثه *ârd mahroutheh, ârd mahroutsah.*

Il a Labouré, حرث *harath, harats*, فشر *fachar*, فلح *falah*, خدم *khadam* (en berbere كرز *kerez*), (*Voyez* Il a Cultivé).

— Laboure! احرث *êhrets!* (en berbere اكريز *êkryz!*)

Laboureur, فلّاح *fellâh*, حارث *hâreth, hârets*, حرّاث *harrâth, harrâts* (*Voy.* Agriculteur).

Lac, بركه *berkéh, birkéh*, pl. برك *borak.*

— Grand Lac, بحيره *bahirah*, بحيره *bahyrah, bahyréh, boheyrah* (d'où *albufera* et *albuera* en espagnol), plur. بحيرات *boheyrât.*

Lacéré, مخروق *makhrouq.*

Il a Lacéré, خرق *kharaq.*

Lacet, شريط *cherytt*, بند *bend*, pl. بنود *benoud*; شير *cheyrr*, pl. شيور *chyour*; تشميره *techmyrah, techmyréh*, دكه *dekkéh*, pl. دكك *dokak.*

— Lacets (filet, piége), (*Voyez* ces mots).

Lache (non tendu), رخو *rekhou*, ليّن *leyyn*, مرخوّ *merkhouou*, مرخّى *morakhhy* (en berbere

يسهال *yassehâl*, pl. سهلان *soha-lân*).

— (poltron), كسيل *kassyl*, قليل الشجاعه *qalyl ês-chedjâ'ah*, خمول *khamoul*, كسلان *kaslân* (en berbere ازي كشر وزال *oury-ka-tsara-ouezzâl*).

Il a Laché (laissé aller), (*Voy.* Il a Abandonné, Il a Laissé).

— Il a Lâché prise, فلت *fa-latt*, سيّب *sayyab*, *sayyeb*.

— (détendu), ارخو *êrkhaoua*, *êrkhou*, ارخي *êrkhâ*, *êrkhey*.

Lacheté, رخاوه *rikhâouah*, *ri-khâouéh*, تواني *teouâney*, بلاده *be-lâdéh*, كسل *kesl*, قلّة الشجاعه *qillet ês-chedjâ'ah*.

Ladre, مقعطل *moqa'ttel*, pl. مقعطلين *moqa'ttelyn*; مجدّم *mo-djeddem*, مجردم *modjerdem* (*Voyez* Lépreux).

— (au figuré), (*Voyez* Avare, Chiche).

Ladrerie, قعطله *qa'ttelah*, *qa'tteléh* (*Voyez* Lèpre).

— (au figuré), (*Voy.* Avarice).

Laid, بشع *becha'*, pl. بشعين *becha'yn*; مشيخ *mechykh*, وحش *ouâhech*, شنيع *cheny'*, قبيح *qobbyh*, مكروه *mekrouh* (*Voyez* Difforme).

Laideur, شنعه *chena'ah*, *che-ni'ah*, شنيعه *cheny'ah*, شناعه *che-nâ'ah*, وحشه *ouahechah*, *ouahe-chéh*, وحاشه *ouhâchah*, نجاسه *nedjâssah*, *negâsséh*.

Laine, صوف *souf*, pl. اصواف *âssouâf* (en berbere تادوط *tadoutt*, تدوت *tadoutt*).

— Marchand de Laine, صوّاف *saouâf*, *seouâf*.

Laineux, صوفي *soufy*.

Il a Laissé, خلا *khalâ*, خلي *khaley*, اخلي *êkhley* (*Voyez* Il a Abandonné).

— Nous les avons Laissés chez le juge, ابقيناهم عند القاضي *âbe-qynâ-houm a'nd êl-qâddy*.

— Laisse-moi! شيل عني *chyl a'n-ny!* ارجع عني *êrdja' a'n-ny!* *êrga' a'n-ny!* اتركني *êtrek-ny!* فضني منك *fodde-ny minn-ak!*

— Il a Laissé aller, اطلق *êtlaq*.

— On ne nous a rien Laissé, ما بقا شي لنا *mâ baqâ-chy le-nâ*.

— Tu ne m'as rien Laissé à faire, ما خليت شي ما عملته *mâ khalleyt-chy mâ a'melt-ho*.

— Il a Laissé des enfans, خلف اولاد *khalaf aoulad*.

— Il a Laissé une grande for-

tune après sa mort, خلف مال كثير بعد موته khalaf mâl kethyr ba'd mout-ho.

Lait, لبن lebenn, labenn, رطب retteb (en berbere ايفكي âyfky, êyfky, âyefky).

— fraîchement trait, حلب haleb, حليب halyb, مصل mesl, messel, mossel.

— aigre, لبن lebenn, labenn, قمق qoumaq (en berbere أغو âghou, أغي ighy).

— caillé, رايب râyb, لبن رايب lebenn râyb, جبنه djebnah, guebnéh (en berbere ايغي ygliy), (Voyez Fromage, Caillé).

— Petit Lait, لبا lebâ, لباه lebâh, مخيض mokydd, قشطه qichtah.

Laitage, زفر zefer, زفوره zefourah, pl. زفورات zefourât.

Laiton, نحاس اصفر nahâss âsfâr (en berbere تونگولت اوراغ toungoult-ourâgh, تنگوت وراغ tongout-ourâgh), (V. Cuivre jaune).

— Fil de Laiton, شريط نحاس cheryth nahâss (Voyez Fil).

Laitue, خس khass, khoss, خص khass, خاس khâss, حسبه hassebah.

— amère, خسة مرة khasset morrah.

Lam (lettre arabe), (Voy. L).

Lam-Élyf (لا ou لا), lettre double, ou plutôt ligature composée de la vingt-troisième lettre (ل), et de la première (ا) de l'alphabet arabe, et valant la; les Arabes cependant la placent parmi leurs lettres simples, et en ont fait la vingt-huitième lettre de leur alphabet moderne; لام اليف lâm-élyf (Voyez ci-dessus L et A).

Lambeau, قطعه qetta'ah, خرقه khorqah, pl. خرق khoraq, khorouq (Voy. Haillon, Morceau).

— Il a mis en Lambeaux, شرمط charmatt, خرق kharraq.

— Habits en Lambeaux, ثواب مخرق thouâb mokharreq, لبس ممزع loubs momazzè'.

Lambris, سقف saqf, seqaf, سقف الجواني saqf êl-djouâny.

Lambrissé, مسقوف masqouf, مضوى moddaouy.

Il a Lambrissé, سقف saqaf, ضوى daouey.

Lame, صفيحه safyhah, plur. صفايح sefâyh.

— de couteau, نصله neslah.

— d'une arme, حربة harbéh.

— d'or ou d'argent dans un tissu, ترصيع tarsyh, مقاصب meqasçâb.

Lamentable, مبكى *mobekky*, مبكى *mabky*.

Lamentation, بكا *bekâ*, نوح *nouh*, pl. انواح *ânouâh*.

Il s'est Lamenté, بكا *bekâ*, تشكى *techekkâ*, دمدم *damdam*, ناح *nâh*.

— Il se Lamentera, يبكى *yebky*.

Lampe, قنديل *qandyl*, plur. قناديل *qenâdyl*; مصبح *mosbah*, مصباح *masbâh*, *mosbâh*, pl. مصابح *messâbih*, *messâbeh*.

Lampion (*Voy.* Lampe).

Lamproie, اخطبوط *ekhteboutt*, مرينه *merynah*, مورينه *mourynah* (en italien *murena*).

Lance, حربة *harbah*, *harbéh*, pl. حربات *harbât*; مزراق *mizrâq*, pl. مزاريق *mezâryq*; مزراك *mizrâk*, رمح *romh*, *romeuh*, pl. رماح *remâh*, *rimâh*, ارماح *ârmâh*, *ërmâh* (en berbere اختوش *âkhetsouch*, pl. ايختوشن *iykhtsouchenn*).

— Fer de Lance (*Voy.* Lame).

— Il a donné un coup de Lance, طعن بالرمح *ta'ann be-'r-romeah*.

Il a Lancé, القا *elqâ*, (*Voyez* Il a Jeté).

— Il Lancera, يلقى *yelqy*.

Lancette, نشتان *nichtân*, ريشه *rycheh*, *richah*, pl. ريشات *rychât*, ريش *rych*.

Lancier, خيال *khayyâl*, رماح *rammâh*.

Langage, حديث *hadyth*, *hadyts*, كلام *kelâm*, تكلم *tekelloum* (*Voyez* Langue, Idiome, Discours, Parole).

— Langage grammatical, لسان النحوى *lissân en-nahouy*.

— vulgaire, لسان العام *lissân él-a'âmm*, لسان العامة *lissân él-a'âmmah*.

Lange, خرقه *kharqah*, pl. خرق *khoreq*; لفه *leffah*, *lefféh*, plur. لفايف *lefâyf*; قماط *qamatt*, pl. قماطات *qamâttât*.

Langoureux (*Voyez* Languissant).

Langue, لسان *lissân*, *lessân*, pl. لسن *loussoun*, السن *élsenn*, *élsoun* (en berbere الس *iliss*, يليس *ylyss*, ايلس *ylees*, pl. السان *ilsân*, ايلساون *iylsâouenn*).

— (idiôme), لسان *lessân*, *lissân*, لغه *loghah*, لغة *loghat*, pl. لغات *loghât* (*Voy.* Idiôme, Langage).

— Comprends-tu la Langue

française? تعرف اللسان الفرنساوي *teta'raf êl-lessân êl-fransâouy*?

— Je parle la Langue arabe, بتكلم باللسان العربي *betkellem be-'l-lessân êl-a'raby*.

— La Langue arabe vulgaire, اللسان العمى العروب *êl-ou'roub*, *êl-lessân êl-a'mmy*.

— Il parle toutes les Langues, يتكلم بساير الالسن *yetkellem be-sâyr êl-êlsoun*.

— Ce mot était sur le bout de ma Langue, كانت هذه الكلمة على راس لساني *kânet hadéh êl-kilméh a'lä râss lessân-y*.

— Ce sont de mauvaises Langues, هم دجاج ومنخارهم بولاد *houm dedjâdj ou-monkhâr-houm boulâd* (m. à m. ce sont des poules à bec d'acier).

— Il a la Langue longue, هو لتات *houe lettât* (*Voy.* Babillard).

— Qui sait garder sa Langue vit en paix, سلامة الانسان في حفظ اللسان *selâmét êl-însân fy hifz êl-lessân*.

— Langue de bœuf (plante, buglosse), لسان الثور *lessân êl-thour*, لسان ذا الثور *lissân dé-'t-tsour*.

Languette de balance, قلب الميزان *qalb êl-myzân*.

— de fusil, دافش *dâfech*.

Langueur, ذبل *debl*, *zebl*, علة *o'lléh*, دبلة *dobléh*, سقم *soqm*.

— Avec Langueur (*Voyez* Languissamment).

Il a Langui, ذبل *dabal*, *zabal*, تعلل *ta'âllal*, انذبل *êndabel*.

— Il Languit d'amour, يذبل من عشق *yedbol minn eu'chq*.

— Il a fait Languir, اسقم *ésqam*, صلب *saleb* (*Voyez* Il a rendu Languissant).

— Pourquoi m'as-tu tant fait Languir? ليش صلبتني هذه الصلبة *leych salebte-ny hadéh ês-solbéh*?

ليش قفتني هذه الوقفة *leych qaffét-ny hadéh êl-ouqqféh*?

Languissamment, متكاسلا *mot-kâsselânn*, متغافلا *motghafelânn*.

Languissant, ذابل *dâbel*, *zâbel*, معلول *ma'aloul*, ذبلان *dâbelân*, مسقوم *masqoum*, سقيم *seqym*, كسلان *kaslân* (*Voyez* Faible).

— Il a rendu Languissant, علل *a'llal*, ذبل *dabbal*.

LANUGINEUX (*Voyez* LAINEUX).

LANTERNE, فانوس *fânouss*, pl. فوانيس *fouânyss*; فنار *fenâr, fanâr*, pl. فناير *fanâyr* (*Voyez* LAMPE, FANAL, FLAMBEAU).

— Faiseur de Lanternes, فنيار *fanyâr*, سنكرى *senkery*, فنايرى *fanâyry*.

LAODICÉE (v. de Syrie), لادقيه *Lâdaqyéh*, لاطقيه *Lâttaqyéh*.

— Natif de Laodicée, لاطقى *lâttaqy*, لادقى *lâdeqy*.

LAPIDÉ, مرجوم *merdjoum*.

Il a LAPIDÉ, رجم *redjem*.

— Il Lapidera, يرجم *yerdjoum*.

LAPIN, ارنب *ârneb, êrneb*, pl. ارانب *ârâneb*; قلين *qoléyn*, كنين *guenyn*.

— Terrier de Lapin, وكر *oukkar*, pl. اوكار *âoukâr*.

LAPIS-LAZULI, لازورد *lâzouerd*, لازور *lâzouer* (d'où le fr. *azur*).

Il a LAPPÉ, لق *laqq*.

— Il Lappera, يلق *yloqq*.

LAQUELLE (pr. rel.), التى *âllaty, êllaty, êllety*, pl. الاتى *êllâty*, الذين *êllezyn, êlledyn*, الذى *êllezy, êlledy*, الى *êlly*, لى *ly*.

— (interr.), من *menn?* ايه *éyyéh?* انا *énâ?* اينا *éynâ?* اما *âmâ?* من هى *menn-hye?* انا هى *énâ-hy?* اينا هى *éynâ-hy?* اماهى *âmâ-hy? êmâ-hy?* (*Voyez* LEQUEL).

— Laquelle des deux portes? اينا البابين *éynâ êl-bâbéyn?*

LARACHE (port d'Afr.), العرايش *êl-A'râych*.

LARCIN, سرقه *sorqah, serqéh*, حرام *horâm* (*Voyez* VOL).

LARD, دهن ذا الحلوف *dehenn dê-'l-hallouf*, شحمه *chahamah*, شحم ذا الحلوف *chehem dê-'l-hallouf*, دهن الخنزير *dohenn êl-khanzyr, dehenn êl-khanzyr*, شحم الخنزير *chohm êl-khanzyr*.

LARGE, عريض *a'rydd*, pl. عراض *eu'râdd*; عارض *a'âredd*, شرح *cherih*, فضى *faddy*, واسع *ouâssa', ouâssè', ouâssi'*, وسيع *ouassy'* (en berbere يوسع *youssa'*).

— Il a rendu Large, فضا *faddâ* (*Voyez* Il a ÉLARGI).

LARGESSE, رزق *rezq, rizq* (*Voyez* DON, LIBERALITÉ).

LARGEUR, عرض *a'rd*, pl. عروض *ou'roud*; وسعه *ouassa'h, ouassi'* (en berbere تيوسعت *tyoussa't*).

— Quelle largeur a-t-il? ايش عرضه *éy-ch a'rdd-ho?*

LARME, دمعه *dema'ah*, pl. دموع *demou', damou'*; دمع *dama', dam'*, مدامع *medâmè'*, بكا *bokâ, bekâ, bikâ* (en berb. ايمطاون *îymettâouenn*).

— Il a versé des Larmes, دمع *dama'a*, دمّع *damma'a* (*Voyez* Il a Pleuré).

— Il a pleuré à chaudes Larmes, يبكي بدموع غزيرة *yebkey bedemou' ghazyréh*, يسكب دموع مثل السيل *veskob damou' methl ês-syl.*

— Il a retenu ses Larmes, منع دموعه *mena'a demou'ho*, حبس دموعه *habess demou'-ho*, ضبط دموعه *dabett demou'-ho*, منع حالهُ عن البكا *mena' hâl-ho a'n êl-bekâ.*

—Pourquoi vos larmes coulent-elles sans cesse? لاي ما تزل تجري مدامعكم *lêy mâ tezal tedjyry medâmè'-koum?*

Larmoyant, مدمّع *modammè'.*

Larron, سرّاق *sarrâq* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خيّان *khouyânn*), (*V.* Voleur, Filou).

Larynx, جنجورة *djandjourah* (*Voyez* Gorge).

Las, تعب *ta'eb*, *ta'b*, مكسّر *mokasser* (*Voyez* Fatigué).

— Il a été Las (*Voyez* Il s'est Lassé).

—Je suis bien Las, انا تعبان كثير *ânâ ta'abân kethyr.*

Lascif, متفحّش *motfahhech*, فاجر *fâdjer*, *fâguir*, فاحش *fâhech* (*Voyez* Impudique).

Lassé, متعّب *mota'eb*, *mota'ab* (*Voyez* Las).

Il a Lassé (*Voyez* Il a Fatigué).

— Il s'est Lassé, أعيّ *â'ayä*, عيي *a'yä*, دجر *dadjor*, ضجر *dadjor*, كدّ *qadd*, ملّ *mell*, زعل *za'al*, عجز *a'djaz* (*Voyez* Il s'est Fatigué).

— Il s'est Lassé de faire cela, عجز عن فعل ذلك *a'djaz a'n fa'l zelik.*

Lassitude, كدّ *kedd*, زعل *za'l*, *ze'l* (*Voyez* Fatigue).

Latin, لاطيني *lâttyny*, لاتيني *lâtyny.*

Latitude, عرض *a'rd.*

Latrines, بيت الما *béyt êl-mâ*, بيت الخلا *béyt êl-khelâ*, مستراح *masterâh*, *mesterâh*, مرتفق *morteqaf*, سنداس *soundâss*, *sendâss*, مطاهر *mottâher*, *mottâhar* (*Voyez* Commodités, Garde-Robe).

— Il est allé aux Latrines, تمشّي *temeschy.*

Latte, دقة *deqqéh*, *deqqah.*

LAUDANUM, الدنا *él-dená, él-daná*, افيون *âfyoun* (*V.* OPIUM).

LAURIER, آس *âss*, رند *rand*, *round*, غار *ghâr* (en berbere تسلنت *taslent*).

— Laurier-Rose, دفلى *deflä*, *defley*, *dafley*, *defly* (en grec δάφνη), (en berbere اليلى *alyly*).

LAVAGE, غسل *ghousl*, *ghasl*, تغسيل *teghsyl*, تصبين *tasbyn*, غسيل *ghassyl*.

LAVANDE, خزامه *khezâmah*, *khezâméh*, خزمه *khezmah*, *khezméh*, حراسما *herâsmá*.

LAVÉ, مغسول *maghsoul*.

Il a LAVÉ, غسل *ghassal*, *ghessel*, غاسل *ghâssal*.

— Il Lavera, يغسل *yeghsel*, *yghsel*.

— Lave! اغسل *éghsel* (en berbere سرد *sired*).

— Lave-le! شتفه *chataf-ho!* اغسله *éghsel-ho!*

— Il a Lavé ses pieds, نطل رجليه *nattal redjly-ho*.

LAVEMENT, حقنه *hoqnah*, ترومبه *trombah* (*Voy.* CLYSTÈRE).

LAVEUR, غسال *ghassâl* (*Voyez* BLANCHISSEUR).

— Laveuse, غساله *ghassâlah*, *ghassâléh*, *ghassâlah*.

— des corps morts, مغسله *moghasseléh*, *moghasselah*.

— de bains, بلانه *belânéh*.

LAVOIR, مغتسل *maghtessil*, مغسل *maghsil*.

LAZARE (n. pr.), عازر *A'âzar*, العزر *él-A'âzar*.

LAZARET, قرنتنا *qarintená*.

LE (art. masc.), ال *él-*, *âl-*

— (pr. masc., régime), ه *-ho*.

— Je Le tiens, مسكته *mes-sekt-ho*.

— Tue-Le! اقتله *éqtel-ho!*

— Fais-Le boire! اسقيه *ésqy-ho!*

LÉCHÉ, ملحوس *melhouss*.

Il a LÉCHÉ, لحس *lahass*, *lehess*, لمح *lamah*, *laméh*.

— Il Lèchera, يلحس *ylhess*.

LEÇON, قرايه *gerâyéh*, plur. قرايات *qerâyât*; مثاله *methâléh*.

— Il a fait réciter une Leçon aux enfans, قرا لاولاد *qarrá él-aoulâd*.

LECTEUR, قارى *qâry*.

— Lecteur du Koran, قارى القران *qâry 'l-Qorân*, قارى *qâry*, مقرى *moqry*.

LECTURE, قرا *qará*, قراة *qorât*, قران *qorân*, قراه *qorâh*, قرايه *qerâyéh*, تلاوه *telâouéh*, *telâouah*.

— Soyez attentif à cette Lec-

ture, ردّوا بالكم لهذه القراة *reddoû bâl-koum li-hadéh êl-qorât.*

Lefhat (n. d. l. dans l'Atlas), اللفحات *êl-Lefhât.*

Légal, موافق للقانون *mouâfcq lī-'l-qânoun*, مناسب الشرعه *monâsseb ês-chera'ah.*

Il a Légalisé, تحقق *tehaqquq* (*Voyez* Il a Affirmé).

Légat, مرسل *morsel*, pl. مرسلين *morselyn*; قاصد *qâssed*, pl. قصاد *qoussad* (*Voyez* Ambassadeur).

Légation, رسالة *ressâléh* (*Voy.* Ambassade).

Légataire (*Voyez* Héritier).

Léger, خفيف *khafyf*, *khefyf*, pl. خفاف *khoufâf.*

— (au figuré), يسير *yessyr.*

— d'esprit, مقرتع *moqerta'*, طفاش *taftâch* (*Voy.* Imprudent).

— Affaire Légère, امر يسير *âmr yessyr*, امر خفيف *âmr khafyf*, مصلحه خفيفه *meslahah khafyféh.*

— Faute Légère, ذنب يسير *denb yessyr.*

— Ne sois pas Léger dans tes paroles, ما تكون طفاش في كلامك *mâ tekoun taffâch fy kelâm-ak.*

Légèrement, غير ثقيله *ghayr theqyléh*. سرعًا *sera'ânn.*

— (au figuré), غير مهمّه *ghayr mehemméh*, *ghayr-mehemmah.*

Légèreté, خفه *kheffêh*, *khifféh*, *khïffah*, *khofféh*, تخفيف *tekhfyf*, سرعه *sera'ah*, عجله *a'djeléh* (*Voyez* Agilité).

— d'esprit, خفة العقل *khouffet êl-a'ql*, طفش *tofch.*

Légion, كومه *kouméh*, جماعه *djema'ah*, لجيون *ledjyoun* (*Voyez* Bataillon, Régiment).

Législateur, واضع الناموس *ouâddi' ên-nâmouss.*

Légitime, حلال *helâl*, حلالى *helâly* (en berbere احلات *âhlât*).

— Enfant Légitime, ولد حلال *oueled helâl.*

— Meurtre Légitime, قتل حلالى *qâtl helâly.*

Il a Légitimé, حلل *hallal*, حرر *harrar.*

Légitimement, بالحلال *bi-'l-helâl*, حلالا *helâlânn.*

Legs, توصيه *toueddyéh*, plur. توضيات *toueddyât*; توصيه *touessyéh*, pl. توصيات *touessyât*; تركه *terkah*, *torkah*, *terkéh*, وضايه *ouddâyah*, *ouddâyéh*, وصايه *oussâyéh*, *oussâyah* (*Voyez* Héritage).

— pieux, واقف *ouâqf*, plur. اوقاف *ôouqâf.*

Il a Légué, وصّى *ouassä*,

ouassey, oussä (*V.* Il a fait Hériter).

— à une mosquée, اوقف *áouqaf.*

— Il Léguera, يوصي *youssy.*

— Il lui a Légué cent piastres dans son testament, وصّى له عند المنازعة بماية قرش *oueddä le-ho a'nd êl-menâzah be-mâyét qourouch.*

Légume, بقل *baql*, pl. بقول *bouqoul;* قطاني *qattâny,* مونه *mou-nah,* نبات *nebât*, pl. نباتات *ne-bâtât.*

— Légumes secs, خشاخش *khechâkhch.*

— Marchand de Légumes (*Voy.* Herbager, Fruitier).

Le Lendemain, يوم الاخر *youm êl-âkher,* بكرا *bokrâ* (en berbere ازكا *âzekkâ*), (*Voyez* Demain).

— Qui doit voyager le Lendemain se lève avant le soleil, الي يبات علي سفر يقوم قبل الشمس *âlly ybât a'lä sefr yqoum qabl ês-chems.*

Lénitif, ليّن *leyyin*, مليّن *mo-leyyin.*

Lent, بليد *belyd*, كسلان *kas-lân*, بطي *batty,* متعوق *mote'aoueq.*

— Fièvre Lente, مكلفه *mou-kelfah, moukelféh.*

— Il a été Lent, تسلّل *tessel-lal*, تواني *teouânä, teouâney.*

Lent (n. d'une tribu d'Afrique), بني لنت *Beny-Lent.*

Lente (vermine), صيبانه *say-bânéh*, pl. صيبان *saybân;* نمنوم *nemnonn,* فقس *foqs.*

Lentement, علي مهل *a'lä mehel,* بالعقل *bi-'l-a'qel,* بالبطا *bi-'l-battâ,* بشويّه *be-chouyyéh,* شويّه شويّه *chouyéh-chouyéh,* دقه دقه *doqqéh-doqqéh,* واحدة واحده *ouâ-hidéh-ouâhidéh,* بلا عجله *belâ-a'djeléh.*

— Il marche Lentement, يمشي سلّ *yemchy sell,* يتسلّل في المشي *yetsellel fy-'l-machy.*

— Marchez Lentement! امشوا واحده واحده *êmchoû ouâhidéh - ouâhidéh!* لا تستعجلوا *lâ testa'adjeloû!*

— Parle-moi Lentement, pour que je puisse te comprendre, كلّمني بشويه باش نفهمك *kellem-ny be-chouyéh, bêch nefehem-ak.*

Lenteur, بطا *battâ.*

Lentille, عدس *a'dess, a'a-dess*, pl. عدس *a'ds;* عدسه *a'dséh*, pl. عدس *o'ds* (en berbere تلنتيت *telentylt*).

Léon (v. d'Esp.), ليون *Leyoun.*

Léopard, نمر *nemr, nemer,*

nimr, plur. نمور *noumour*; غيلس *ghayless*, *ghayliss*, تلثى *toultsy*.

Lèpre, برص *barass*, *bars*, *bours* (*Voyez* Éléphantiasis).

Lépreux, ابرص *âbrass*.

Lequel (pr. rel.), الذى *âl-lady*, *âllazy*, *êllazy*, *êllezy*, *êllady*, *êlledy*, الى *êlly*, *âlly*, لى *ly*, pl. الذين *âlladyn*, *âllazyn*, *êlladyn*, *êllazyn*, الى *êlly*, *âlly*, لى *ly*; من *menn*.

— (pr. interr.), من *menn*? مين *myn*? من هو *men-hou*? منو *menou*? اىّ *êyy*? ايش *ey-ch*? انا هو *ênâ hou*? اينا هو *êynâ-hou*? اما هو *âmâ-hou*? *êmâ-hou*? اى شى *êy-chy*?

— Lequel des deux? من الاثنين *menn êl-êthnéyn*?

Lérida (v. d'Esp.), لاردة *Lâ-ridah*.

Les (art. pl.), الـ *êl-*, *âl-*.

— Tous Les pays, كلّ البلاد *koll êl-belâd*, البلاد كلّها *êl-belâd kolle-hâ*.

Lésé, مخسّر *mokhasser*.

Il a Lésé, خسّر *khassar*, اذا *âdâ*, ضرّ *darr*, اسا الى *âssâ îlâ*.

— Il a été Lésé, تاسّا *tâssâ*, تاذّى *tâddâ*, انضرّ *êndârr*, نكد *neked*.

Lésion, خشارة *khichârah*, *khi-chârêh*, ضرر *derar*, ضرورة *derou-réh*, *derourah* (*Voyez* Tort, Injure, Blessure).

Il a mené un chien en Lesse, قاد الكلب *qâd êl-kelb*.

Lessive (*Voyez* Lavage),

Lessivé (*Voyez* Lavé, Net-toyé).

Il a Lessivé (*Voy.* Il a Lavé, Il a Nettoyé).

Lest (t. de marine), صابورة *sâ-bourâh*, *sâbouréh*, سقالة *seqâlah*, *seqaléh*, ثقالة *tseqâlah*, *theqâléh*.

Leste, عجيل *a'djyl*, *a'guyl*, (*Voyez* Agile, Prompt).

Il a Lesté (t. de marine), (*V.* Il a Chargé).

Léthargie, نعس *na'ss*, هجم النوم *hedjem ên-noum*, سبات *sebât*, نوم ثقيل *noum theqyl*.

Léthargique, نعسان *na'as-sân*, نوّام *naououam*.

Lettre de l'alphabet, حرف *harf*, pl. حروف *hqurouf*, حرف *horf*.

— marquée d'un fathah (*Voyez* Fathah).

— d'un kesrah (*Voy.* Kesrah).

— d'un dammah, مضمومة *mad-*

moumah, *madmouméh*, مرفوع *mer-fou'*, *marfou'*.

— (missive), مكتوب *maktoub*, *mektoub*, pl. مكاتيب *mekâtyb*, *makâtyb*; كتاب *kitab*, براه *ba-râah*, *barâh*, *berâh*, pl. براوات *ba-râouât*, *berâouêt*; بطاقه *bettâqah*, pl. بطاقات *bettâqât*; رساله *ressâ-lah*, *ressâléh*, *rissâléh*, pl. رسالات *ressâlât*, *rissâlât* (en berbere تبرات *tabrât*, pl. تبراتين *tebrâtyn*), (*Voy.* BILLET).

— Une Lettre m'est arrivée, وصلني مكتوب *ouessel-ny maktoub*.

— Nous avons eu l'honneur de recevoir votre Lettre, و صلت مشرفتكم الينا *ou esselét mocherefét-koum ïlay-nâ*.

— Lettre de change, بوليصه *boulyssah*, بوليصا *boulyssâ*.

— Lettre de recommandation, مكتوب توصيه *maktoub toussyéh*.

— Lettre-patente, منشور *men-chour*, بيورلدى *byouroldy*.

— Il prend les paroles au pied de la Lettre, ياخذ الكلام على الحرف مثل ما هو *yâkhod êl-kelâm a'lä êl-harf me-thel-mâ houe*.

LEUR, LEURS, هم *-houm*.

— J'ai vu Leur maison, انا شفت دارهم *ênâ chouft dâr-houm*.

— J'ai entendu Leurs paroles, سمعت كلامهم *sema'at kelâm-houm*.

LEVAIN, خميره *khamyrah*, *kha-myréh*, *khemyrah*.

— Pain sans Levain, فطير *fouttyr*.

Le LEVANT, شرق *cherq*, شرقي *cherqy*, بلاد الشرق *belâd ês-cherq* (*Voyez* ORIENT).

LEVANTIN, شرقي *cherqyy*, pl. شرقيين *cherqyyn* (*Voyez* ORIEN-TAL).

Il a LEVÉ, رفع *rafa'a*, رفد *refed* (*Voyez* Il a ELEVÉ, Il a HAUSSÉ).

— de terre, شال *châl*, حوّش *haouach*, لمّ *lamm*.

— Il s'est Levé, قام *qâm*, فاق *fâq*, وقف *ouaqaf*, *ouaqef*, ناض *nâdd*.

— (en parlant d'un astre), طلع

— (du soleil), (*Voy.* SOLEIL).

— Levez-vous! قوموا *qoumoû!*

— La Lune est Levée (*Voyez* LUNE).

— La pâte est Levée, اختمر العجين *êkhtemer êl-a'djyn*.

— Le malade est Levé, المريض متنشط *êl-merydd motanchett*.

— Il a Levé des troupes, اقام عسكر *âqâm a'sker.*

— Il a Levé le siége, رفع الحصار *refa'a êl-hissâr.*

Levée (digue), (*Voyez* ce mot).

— d'impôts, لمّة *lemméh, lemmah*, جبايه *djebâyéh* (*V.* Impôt).

Le Lever, قيام *qyâm*, استقام *îstiqâm.*

— du soleil, شروق *cherouq*, مشرق *mechereq*, شرقة الشمس *cherqét ês-chems*, طلعة الشمس *tala'at ês-chems*, طلوع الشمس *toulou' ês-chems*, طلعه ذا الشمس *tala'ah dê-'s-chems*, طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'s-chems*, زروق الشمس *zerouq ês-chems* (en b. تّوليد ثفوكت *toulyd tsafoukt*, تّوليد ثافوكث *toulyd tsâfoukht*).

— Viens chez moi au Lever du soleil, عند شرقة الشمس تّعال لعندى *a'nd cherqét ês-chems ta'âl li-a'nd-y.*

— Depuis le Lever du soleil, jusqu'à son coucher, من شروق الشمس الى غايبتهـا *minn cherouq ês-chems, îlä ghâybêt-hâ*, من طلوع الشمس الى غيابها *minn toulou' ês-chems, îlä ghayâb-hâ.*

Lévi (n. pr.), لاوى *Lâouy.*

Levier, ملّاوينه *mellâouynah, mellâouynéh.*

— en fer, اصبع حديد *âsba' hadyd* (m. à m. doigt de fer), مخل *mokhl.*

— courbe, ماطنه *mâttenah, mâtteneh.*

— (vulgairement pied de chèvre), رجل ذا الحلّوف *ridj dê-'l-hallouf* (m. à m. pied de cochon).

Lévite, لاويّ *lâouyy.*

Lèvre, شفه *cheffah, chefféh*, pl. شفاه *chefâh*, شفاف *chefâf*; شفته *cheftah.*

— inférieure, شفّه التّحتانيه *chefféh êt-tahatânyéh* (en berbere ثيمره *tsymrah*).

— supérieure, شارب *chârb, chareb*, شفه الفوقانيه *chefféh êl-fouqânyéh* (en berbere شلاغم *chelâghem.*

— Les deux Lèvres, شفّتين *cheftéyn, cheffetyn*, شوارب *chaouârib*, شواريب *chaouâryb, cheouâryb*, شفايف *chefâyf, chafâyf* (en berbere شوارب *chouâreb*).

— Lèvre fendue, اشرم *êchrem*, pl. شرم *chourm.*

— Qui a la Lèvre fendue, مشروم *macheroum.*

Lévrier (*V.* Chien de chasse)

Levure (*Voyez* **Levain**).

Lez d'étoffe, فلقة *felqah.*

Lézard, حردون *herdoun*, *hardoun*, pl. حرادين *herâdyn*, *harêdyn;* خطّايب الصلاة *khattâyb ês-salâh*, حكّاية الصلاة *hikkâyét ês-salâh*, مولاب *moulâb.*

— venimeux, برصة *boursah*, *borsah*, pl. برص *bors*, *bours.*

Lézbéh (pl. d'Egypte), العزبه *êl-E'zbéh*, عزبة البرج *E'zbét êl-borg.*

Lézyéh (bourg de la Haute-Égypte), اللزيه *êl-Lézyéh.*

Liaison, ربط *rabt*, ترتيب *tertyb* (*Voy.* **Jonction**, **Ligature**).

— d'amitié, عشرة *a'cheréh.*

Liard, فلس *fels*, pl. فلوس *foulouss*, *felouss.*

Liasse de papiers, مخالف *mokhâlef.*

Liban (mont. de Syrie), لبنان *Lebnân*, جبل لبنان *djebel Lebnân*, *guebel Lebnân.*

— Habitant du Liban, لبناني *lebnâny.*

Libéral, رزّاق *rizzaq*, وهّاب *ouahhâb*, منّان *mennân*, سخى *sakhy*, pl. سخيين *sakhyyn;* كريم *kerym*, برمكى *barmeky*, صاحب الحسنه *sâheb êl-hosnéh* (*V.* **Généreux**, **Bienfaisant**).

— Il a été Libéral, تبرمك *tebarmak*, سخى *sakhä*, *sakhey.*

— Il n'est pas Libéral, يدهٌ ماسكه *yd-ho mâssekéh* (m. à m. sa main retient).

Libéralité, كرامه *kerâméh*, pl. كرامات *kerâmât* (*V.* **Générosité**, **Largesse**, **Bienfaisance**).

Libérateur, خلّاص *khallâss* (*Voyez* **Sauveur**).

Libération, خلاص *khalâss*, *khelâss*, تخليص *takhlyss*, *tekhlyss* (*Voyez* **Délivrance**).

Libéré, مخلّص *mokhalless*, معتوق *ma'touq.*

Il a **Libéré**, خلّص *khallass*, حرّر *harrar* (*Voyez* **Il a Délivré**).

Liberté, حرّيه *harryéh*, *harryah*, *horryéh*, *horryah.*

— d'action, سراح *serâh.*

— de penser, عتق النفس *o'tq ên-nefs.*

— de parler, اطلاق اللسان *itlâq êl-lessân.*

— Il parle avec Liberté, يطلق في القول *yetlaq fy-'l-qoul*, يحكى على الاطلاق *yahky a'lä êl-itlâq.*

— L'an deux de la Liberté, العام الثاني من اقامة الحرّيه

él-a'âm ét-tsâny minn îqâmet él-harryah.

— Il a mis en Liberté, فكّ *fakk*, اطلق *élluq*, دشّر *daschar*, سيّب *sayyeb* (*Voy.* Il a DÉLIVRÉ, Il a LIBÉRÉ).

LIBERTIN, زاني *zâny*, fém. زانيه *zânyah*, *zânyéh*; معكوس *ma'akouss*, ضايع *dây'*, طليق *talyq*, جاهل *djâhel* (*Voyez* DÉBAUCHÉ, LASCIF, IMPUDIQUE).

LIBERTINAGE, فساده *fessâdéh*, *fessâdah* (*Voy.* DÉBAUCHE, IMPUDICITÉ).

LIBRAIRE, كتّاب *kottâb*, كتبه *kotbah*, بياع الكتب *biyâ' él-kotoub* (en berbere ايزنوز الكتوب *îyznouz él-ketoub*).

LIBRAIRIE, كتوبيه *koutoubyéh*, *koutoubyah* (*Voy.* BIBLIOTHÈQUE).

LIBRE, حرّ *harr*, *horr*, مسرّح *messerrah*, *mosserrih* (en berbere امازيغ *émâzygh*, امازرغ *îmâzirgh*).

— (en parlant de discours), (*Voyez* INDÉCENT, INCONVENANT, LASCIF, LIBERTIN).

— Tu es trop Libre dans tes paroles, انت طليق بزياده في كلامك *ént talyq be-zyâdéh fy kelâm-ak.*

LIBREMENT, بسراح *be-serâh.*

— J'ai fait cela Librement, عملت ده من ذات خاطري *a'mell déh minn zât khâttr-y.*

LIBYE (prov. d'Afr.), لوبه *Loubah*, *Loubéh*, ارض اللوب *ârd él-Loub.*

LIBYEN, لوبي *louby.*

LICE, حلقه *halqah*, ميدان *meydân*, pl. ميادن *myâdenn.*

LICENCE (permission), اجازه *édjâzéh*, *édjâzah*, *îdjâzah*, *égâzéh*, اجاز *édjâz*, *îdjâz*, *égâz*, سراح *serâh*, دستور *destour*, انصراف *înserâf.*

Il a LICENCIÉ, سرّح *serrah*, *sarrah*, حلّل *hallal*, فدّ *fedd.*

LICHT (bourg d'Eg.), كفرلشت *kafr-Licht.*

LICITE, جايز *djâyz*, *gâyz* (*Voy.* LÉGAL, LÉGITIME).

LICOL, LICOU, حبله *hablah*, *habléh*, طرفه *tarfah*, *turféh*, سريمه *serymah*, *seryméh*, رسن *ressenn*, pl. ارسان *érsân* (en berbere الگام *élgâm*, pl. الگامن *élgâmenn* (*V.* BRIDE).

LICORNE, واحد القرن *ouâhid él-qourn*, كركند *kerkend*, plur. كراكند *kerâkend*; كركدان *kerkedân*.

LIE de vin, طين *tyn*, تفل *tefl*, دوردي *dourdy*, عكر *a'ker*, سفل *sefl.*

— du peuple, طرف الناس *terf ên-nâss*, اوطا الناس *âoutlâ ên-nâss*, نفاوة الناس *nefâouét ên-nâss*.

Lié, مربوط *marboutt* (*Voy.* Attaché).

— d'amitié, محبوب *mahboub* شريك المحبة *cheryk êl-mohab-bah*.

— Tu les amèneras pieds et mains Liés, تجيبهم رجليهم مقيدين وايديهم مكتفين *tedjyb-houm redjly-houm moqydynn ou-âydy-houm mokattefynn*.

Il a Lié, ربط *rabatt*, *rebott*, شدّ *chedd*, اوثق *âouataq*, عقد *a'qad* (*Voyez* Il a Attaché).

— les mains, كتّف *kattaf*.

— les pieds, قيد *qayad*, *qeyed*.

— Il s'est Lié d'amitié, خالط *khâlatt*.

— Il Liera, يربط *yerbott*.

— Ne te Lie pas avec eux, ما تخالطهم شي *mâ tekhâlett-houm chy*.

Liége, خفّانه *khaffânéh*, شوافه *chouâféh*, قشرة *qacherah*, *qeche-rah*, *qecheréh*, فرشيه *ferchyah*, *fer-chyéh*, حطب البحر *hattab êl-bahar*.

Lien, رباط *rabâtt*, pl. ربط *ro-bott*, رباطات *rabattât*; لزقه *lez-qah*, عقله *o'qdéh*, pl. عقد *ou'qoud*; اوثاق *âoutâq*, pl. اوثاقات *âou-tâqât*; حزم *hizm*, pl. حزام *hizâm*.

Lierre, عشق *a'cheq*, عنقود عشق *a'nqoud a'cheq*.

Lieu, مطرح *mattrah*, موضعه *moudda'ah*, موضع *moudda'*, plur. مواضع *mouâddè'*; مكان *makân*, ماكان *mâkân*, pl. امكنه *êmkenah*, اماكن *âmâkenn*; مقام *maqâm*, محل *mehall*.

— Ce Lieu est sans ombre, هذا المطرح ما فيه شي مظلل *hadâ êl-mattrah mâ fy-hi chy moddlel*.

— En tout Lieu, في كل مطرح *fy koll-matrah*.

— Qui tient Lieu, عوض *a'oudd*, *a'ouadd*.

— Il me tient Lieu de père, هو عوض ابوى *houe a'oud âbou-y*.

— Au Lieu de, عوض عن *a'oudd a'an*.

— de moi, عوض عني *a'oudd a'nn-y*.

— de toi, عوض عنك *a'oudd a'nn-ak*.

— de lui, عوض عنه *a'oudd a'nn-ho*.

— Lieux d'aisance (*Voyez* Latrines).

LIEUE, فرسخ farsakh, فرسخه farsakhah, pl. فراسخ ferâssekh; ملقه malaqah, pl. ملقات malaqât; درب ساعه darb sa'ah, ساعه sa'ah, pl. سوع souva'.

LIEUTENANT, قايم مقام qâym maqâm, كيخيا kyhaya, نايب nâyb, pl. نواب naouâb; متسلم motsellem, خليفه khalyfah.

LIÈVRE, ارنب ârneb, êrneb, pl. ارانب ârâneb, ارنبات êrnibât; ارنب وحش ârneb-ouehech (en berbere اوتول âoutoul, pl. ايوتال iyoutâl.

LIGAMENT, LIGATURE, ربط rabt, بند bend (Voyez LIAISON, LIEN).

LIGNE (trait), خط khatt, khitt, khett, pl. خطوط khettoutt.

— (rangée), صف saff, plur. صفوف soufouf.

— d'écriture, سطر sattr, sattar, pl. سطور souttour.

— de bataille (V. Ligne, rangée).

— de parenté, عرق i'rq, plur. عروق i'rouq; حقب hiqb, plur. احقاب êhqâb, حقوب houqoub.

— La Ligne équinoxiale, خط الاستوا khatt el-ëstiouâ, خط الاعتدال ...

— Il a tiré une Ligne, خط khatt.

— sur un mur, علم الحيط a'llam êl-haytt.

— Il a rangé l'armée en Ligne de bataille, صف عسكر الصفوف saff a'sker ês-soufouf.

LIGNÉE, ولد ouled, دريه dourryéh, pl. درارى derâry; نسل nesl, نسبه nousbéh, pl. نساب nessâb (Voyez Ligne de parenté).

LIGNEUX, خشبى khachaby.

LIGUE, ربطه rabtah, rabtéh, احتصاب i'tissâb, معمله ma'ameléh, مواصره mouâsserah (Voyez CONSPIRATION, COMPLOT).

LIGUÉ, مواصر mouâsser, متعامل mota'âmel.

Il s'est LIGUÉ, ترابط terâbett (Voyez Il a CONSPIRÉ, Il a COMPLOTÉ).

LILAS, ليلاك lylâk (d'où vient le nom français).

LIMACE, LIMAÇON, بوق bouq, pl. ابواق âbouâq; صدفه sadafah, sadaféh, اغلال âghlâl, êghlâl, اغلل êghlel, âghlel, ببوش bebbouch, بزقه bazaqah, حلزون helzoun, بزاق bezzaq (en berb. اعروس â'érouss, pl. اعراس i'ourâss).

LIMAILLE, برادة borrâdah, براده borâdah, borâdeh, حفافه hifâfeh.

— d'or ou d'argent, سحالة sohhâlah, سحالة sohâlah, sohâleh.

LIME, مبرد mebred, maired, pl. مبراد mibrâd; شكرفينه chekerfyneh.

LIMÉ, مبرود mabroud, mobroud.

Il a LIMÉ, برد burad, berad.

— Il Limera, يبرد ybrod, yibred.

LIMIER (V. Chien de chasse).

LIMITE, تخوم tekhoum, plur. تخم tokhm; حد hadd, pl. حدود hadoud (V. BORNE, FRONTIÈRE).

LIMITÉ (Voyez BORNÉ).

Il a LIMITÉ (Voy. Il a BORNÉ).

LIMITROPHE, مستطرف mostattref, طرفاني terfâny (Voyez VOISIN, FRONTIÈRE).

— Les villes Limitrophes, المدن الطرفانيه êl-modonn êt-terfânyeh.

LIMON (bourbe), وحل ouhel, ouhl, غيش gheyss, تاطه tâttah, pl. تاطات tâttât (en berbere الوط alloutt), (Voyez BOUE).

— (fruit), ليمون lymoun, leymoun, laymoun, حلو الليمون lymoun-halou, ليمون مالحي lymoun-mâly, ليمونه lymouneh (V. CITRON).

LIMONEUX, عكر a'ker (Voyez BOUEUX, FANGEUX).

— Eau Limoneuse, ميه معكرة moyeh mo'akkerah.

LIMONIER (arbre), شجرة الليمون chadjerét êl-lymoun, chaguerét êl-lymoun, شجرة ذا الليمون sadjerah dê-'l-lymoun (V. CITRONIER).

LIMPIDE, صافي saffy.

LIMPIDITÉ, صفوة safaouéh, safouah, sefaouah.

LIN, كتان kettân, kittân.

— filé, كتان غزل kittân ghazl.

— Graine de Lin, زرعة الكتان zera'at êl-kittân, zere'at êl-kettân.

— Huile de Lin (Voy. HUILE).

— Moulin à huile de Lin, معصرة ma'ssarah.

— Toile de Lin, قماش كتان qoumâch kittân, goumâch kittân.

LINCEUIL, كفن kefen, kofen, ملحفه melahfah, pl. ملاحف melâhef; لفافه lefâfah, pl. لفايف lefâyf; شرشف cherchef, plur. شراشف cherâchif (V. DRAP).

LINÉAMENT, هيه heyeh (Voyez LIGNE).

LINGE, قماش qomâch, goumâch, goumâch, كتان kittân, kettân.

— fin, حريشه horreychah.

LINGÈRE, خياطه khayyâtteh, khyyâttah, pl. خياطات khayyâttât.

— a été Liquidé, ...

LISBONNE (ville de Portugal), ... Lichbounah.

— Natif de Lisbonne, اشبوني ...

LISIÈRE, ساحل الثراء sâhel li-...

LISIÈRE de drap, حاشية hâ-chyéh, pl. حواشي haouâchy (Voy. BORD).

LISSE, LISSÉ, مدلوك med-louk, madlouk.

— Papier Lisse, كاغط مدلوك kâghyt medlouk (Voyez PAPIER).

Il a LISSÉ, دلك dalak, دلس delass, delass, صقل saqal, نظف naddaf.

LISSOIR, مصقلة masqaléh, pl. مصقلات masqalât.

LISTE, قايمة qâyméh, qâymah, pl. قوايم qouâym; دفتر deftar, pl.

دفاتر *defâter*, تحرير *tahryr* (V. CATALOGUE, TABLE).

LIT, فرش *farch*, *ferach*, pl. فروش *fourouch*, فرشات *ferachât*; زربية *zerbyéh*, فرشة *farchah*, pl. فراش *ferâch*, *firâch*; مضجع *moddadja'*, pl. مضاجع *moddâdjè'* (en berbere تيسي *tyssy*, تكنة *tekennah*).

— de rivière, ارضية النهر *ârdyét ên-nahar*.

— de justice, ديوان *dyouân*.

— Bois de Lit, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*; تخت *takht*, plur. تخوت *tekhout* (Voyez BOIS).

— Drap de Lit, ازار *izâr*, pl. ازور *izour* (Voyez DRAP).

— Sac dans lequel on renferme le Lit, مفراش *mefrâch*.

— Il a fait le Lit, فرش *farach*, فرّش *farrach*.

— Fais mon Lit! افرش فرشي *afrouch farch-y!*

LITANIES, طلبات *talebât*.

LITERIE, مفراش *mefrâch*, *mifrâch*.

LITHARGE, مردسنك *mordesenk*, مرسنك *morsenk*, رغوة *raghaouéh*, *raghaouah*.

— d'argent, رغوة الفضة *raghaouét êl-faddah*.

— d'or, مرسنك دهبي *morsenk dahaby*.

LITIÈRE (voiture), محفّة *mohaffah*, *mahaffah*, *mohaffeh*; تختروان *takhterouân*, دربوشكة *derbougah*, محارة *mahâreh*, plur. محارات *mahârât*; محمل *mahmel*, pl. محامل *mehâmil*.

— de bestiaux, تبن *tebn*, *tibn* (en berbere اليم *âlym*), (Voyez PAILLE).

LITTORAL, شالي *châly*, ﭼالي *tchâly*, چالي *tchâly*.

LIVIDE (Voy. PALE).

LIVOURNE (ville d'Italie), لغورنه *Lighournah*, لگورنو *Ligournou*.

LIVRE (masc.), كتاب *kitâb*, *ketêb*, pl. كتب *koutoub*, *kotob* (en berb. نسخة *neskhah*, pl. نسخات *neskhât*; كتاب *ketâb*, pl. كتب *ketoub*).

— journal (registre), روز نامه *rouz-nâméh* (Voyez REGISTRE).

— (fém.), رطل *rottl*, *rottal*, pl. ارطال *értâl* (en portugais *arratel*).

— Deux Livres, رطلين *rottléyn*, *rottaléyn*, *rotlyn*.

— Demi-Livre, نصف الرطل *nousf êr-rottl*, نص رطل *nouss-rottl*.

— Combien de Livres de sucre veux-tu? كم ارطال سكر تطلب مني *kiam êrtal soukker tôtlob menn-y?*

— Il vaut une piastre la Livre,

سعرهُ بالرطل ريال *si'r-ho be-'r-rotl ryál*, كل رطل سعرهُ غروش *koll rotl si'r-ho ghrouch.*

— Marchand de Livres (*Voyez* LIBRAIRE).

LIVRÉ, مسلم *mosellem.*

Il a LIVRÉ, سلم *sallam*, *sellem.*

— Il s'est Livré à ce travail, استغرم بهذه الشغله *éstaghrem be-hadéh és-choghléh.*

LOBE de l'oreille (*Voy.* BOUT).

LOCATAIRE (qui donne à loyer), مكار *makâr*, كرى *keryy.*

— (qui prend à loyer), كارى *kâry.*

LOCATION (*Voy.* LOUAGE).

LOCHE (poisson), شطون *chet-toun.*

LOF (t. de marine), لفحه *lofa-hah.*

Il s'est LOGÉ, نزل *nezel* (*Voyez* Il a HABITÉ, Il a DEMEURÉ).

— Où Logez-vous? فاين تنزلوا انتوا *féyn tenzeloû êntoû?*

LOGEMENT (*Voyez* DEMEURE, HABITATION, DOMICILE, MAISON).

— Logement gratuit, تكيه *tekyéh*, *tekyâh.*

LOGICIEN, منطقى *manteqy.*

LOGIQUE, منطق *manteq*, علم المنطق *i'lm êl-manteq.*

LOI, حق *haqq*, شرعة *chera'ah*, pl. شرعات *chera'ât*; قانون *qânoun* (en grec κανών), ناموس *nâmous* (en grec νόμος).

LOIN, بعيد *ba'yd.*

— De Loin, من بعيد *minn-ba'yd*, عن بعيد *a'nn ba'yd.*

— Plus Loin, ابعد *âba'ad.*

— Au Loin, على بعيد *a'lä ba'yd.*

— De Loin en Loin, من تحت الى تحت *minn taht îlä taht.*

— Loin de moi, بعيد عنى *ba'yd a'nn-y.*

— de toi, بعيد عنك *ba'yd a'nn-ak.*

— de lui, بعيد عنهُ *bayd a'nn-ho.*

— d'elle, بعيد عنها *bayd a'n-ne-hâ.*

— Il y a Loin d'ici à la ville, مشور من هنا الى المدينه *me-chaouer minn-henê îlä êl-medynéh.*

— Il est Loin de faire cela, بعيد عنهُ انهُ يعمل ده *ba'yd a'nne-ho ênne-ho ya'mel déh.*

— J'ai prévu la chose de Loin,

دار بالى على شى من قبل *dâr bâl-y a'lä chy minn qabl*, طلع بالى على هذا الامر *talla' bâl-y a'lä hadâ êl-âmr.*

LOINTAIN, بعيد *ba'yd*, غريب *gharyb.*

— Pays Lointains, بلاد الغربه *belâd êl-ghorebah.*

LOIR, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*; فار برّى *fâr-berry.*

LOISIR, فضا *feddâ*, فضوه *feddaouéh*, فضاوه *feddâouah*, مهل *mehel*, pl. امهال *êmhâl.*

— A Loisir, على مهل *a'lä mehel*, على فضوه *a'lä feddaouéh*, على فضاوه *a'lä feddâouah.*

— Qui est de Loisir, فاضى *fâddy.*

— Il a été de Loisir, فضى *faddey, faddä.*

— Si j'en ai le Loisir, j'irai chez vous, ان كان يكون لى فضا نروح لعندكم *în-kiân yekoun l-y feddâ, nerouh li-a'nde-koum.*

— Lorsque tu auras le Loisir, لمّا انت تفضى *lammâ ênt tefaddey.*

— Je n'ai pas le Loisir, ما انيش فاضى *mâ âny-ch fâddy.*

LOK (t. de pharm.), لعق *lo'oq* d'où vient le mot français).

LONDRES (v. d'Anglet.), لندن *London.*

LONG, طويل *taouyl, touyl*, pl. طوال *touâl* (en berbere دغوزّفان *daghouzzifân*, اغوزفان *âghouzfân*, pl. ايغوزفانن *ÿghouzfânenn*).

— Plus Long, اطول *âttoul, âttoual.*

— Long de dix pieds, طويل عشرة اقدام *taouyl a'cherat âqdâm.*

— Vie Longue, عيشة مديده *a'ychét medydéh.*

— Longue-vue (*V.* LUNETTE).

— Poivre-Long (*V.* POIVRE).

— Il est devenu Long, طال *tâl*, انطال *êntâl.*

— Long-temps, زمان طويل *zemân taouyl*, زمان كثير *zemân kethyr*, مدّة طويله *meddét taouyléh*, زمان عديد *zemân a'dyd* (en berb. دنيا غزّيفه *dounnyâ-ghouzzyfah*).

— Seras-tu Long-temps en route? تطول شى كثير فى الطريق *tettoul-chy ketsyr fy-'t-taryq?*

— Depuis Long-temps, من زمان طويل *minn zemân taouyl*, من مدّة مديده *minn meddét medydéh* (*Voyez* DEPUIS).

— Pendant Long-temps, زمان كثير *zemân kethyr.*

48

— Il durera Long-temps, يبقا زمان *yebqâ zemân.*

— Je ne serai pas Long dans mon discours, ما اطول عليكم *mâ âttoul a'lay-koum*, ما اتمادا في الكلام *mâ âtmâdâ fy-'l-kelâm.*

— L'échelle n'est pas assez Longue, السلّم ما طال *ês-soullem mâ tâl.*

— A la Longue, بالمواضبة *bi-'l-mouâddebéh*, بالمداومة *bi-'l-medâouméh.*

— A la Longue on vient à bout de tout, بطولة الروح نغلب الكلّ *be-toulét êr-rouh neghléb êl-koll.*

— J'étais étendu de mon Long, كنت ممدود على طولي *kont mem-doud a'lä toul-y.*

Longanimité, طولة الروح *tou-lét êr-rouh* (*V.* Patience).

Longe, بند *bend* (en berbere اكوس *âgouss*), (*Voyez* Lien).

Longévité (*V.* Vie Longue).

Longitude, طول *toul*, plur. اطوال *âttouâl.*

Longuement, طويلًا *taouylânn*, *touylânn*, بتطويل *be-tettouyl.*

Longueur, طول *toul.*

— du jour, مدّا النهار *meddâ ên-nehâr.*

— Il a six pieds de Longueur, له طول ستّة اقدام *le-ho toul settét âqdâm.*

— Jusqu'à ce que le jour ait plus de Longueur, حتّى يطول النهار *hattä yttoul ên-nehâr.*

Loque (*Voy.* Haillon, Chiffon, Guenille, Lambeau).

Loquet, زكروم *zekroum*, سقاطة *saqqâttah*, زمبراك *zambrâg.*

Lorca (v. d'Esp.), لورقه *Lour-qah*, الورقه *êl-Ourqah.*

Lorsque, لمّا *lammâ*, حين *heyn*, عندما *a'nd-mâ*, متى ما *metä-mâ*, اذا *êzâ*, ساعه *sâ'ah*, كيف *kyf.*

— Lorsqu'il fera cela, ساعة يعمل ده *sâ'at ya'mel déh.*

— Lorsqu'il sera venu, متى ما جا *metä-mâ djâ.*

Lot, حصه *hessah*, *hesséh*, pl. حصص *houssouss.*

Lotf (bourg de la H.-Egypt.), العطف *êl-Otf.*

Loth (n. pr.), لوط *Loutt.*

— La maison de Loth (village en Syrie), بيت لوط *béyt-Loutt.*

Lotier (arbre), سدره *sedrah*, *sidrah*, سدراه *sedrâh*, *sidrâh*, pl. سدير *sédyr*, *sidyr.*

Louable, مديح *medyh*, حميد *hamyd*, سبحان *soubhân.*

LOUAGE, اجر *âdjer*, كرا *kerâ*.

— Il a donné, Il a pris à Louage (*Voyez* Il a LOUÉ, Il a AFFERMÉ).

LOUAQY (bourg de la H.-Eg.), اللواقى *êl-Louâqy*.

LOUANGE, حمد *hamd*, مدح *medah*, *medèh*, *medh*, شكر *chokr*, pl. شكور *chokour*.

— Louange à Dieu! الحمد لله *êl-hamd li-Llah!* لله الحمد *li-Llah êl-hamd*, *li-Llahi êl-hamd*, الله سبحانهُ *Allah soubhân-ho*.

LOUBYÉH (bourg de Syrie), لوبيه *Loubyéh*, *Loubyah*.

LOUCHE, اشوّاش *âchououâch*, ازور *âzouer*, plur. زوران *zourân*; احول *âhouel*, *âhoual*, f. حولا *haoulâ*, pl. حولان *houlân* (en b. اكركار *âguergâr*, pl. اكوركارن *îgourgârenn*).

— Il est devenu Louche, انحول *ênhaoual*.

Il a LOUCHÉ, احول *êhouell*.

LOUÉ, محمود *mahmoud*.

— Dieu soit Loué! (*V.* Louange à Dieu).

— Dieu soit Loué de ce que tu arrives en bonne santé! الحمد لله جيت بخير و عافيه *êl-hamd li-Llah djyt be-kheyr ou-a'âfyéh!*

Il a LOUÉ (donné des éloges), مدح *medah*, *medéh*, نشد *neched*, شكر *chakar*, *cheker*, حمد *hamad*, سبح *sabbah*.

— Je me Loue de toi, انا انشكر منك *ânâ êtchekker minn-ak*, انا راضى عنك *ânâ râddy a'nn-ak*.

— Il a Loué (pris à louage), استكرى *êstakerey*, استاجر *êstâdjer*, *êstâguer* (*V.* Il a AFFERMÉ).

— (donné à louage), (*Voyez* Il a AFFERMÉ).

— Il a Loué de moi une chambre, كرا منى بيت *kerâ menn-y béyt*, استاجر اوضه من عندى *êstâdjer âouddah minn a'nd-y*.

— Il m'a Loué sa maison, كرا لى دارهُ *kerâ l-y dâr-ho*.

— Maisons à Louer, بيوت الكرا *byout êl-kerâ*.

LOUKÉH (île de la H.-Ég.), جزيرة اللوقه *guezyrét êl-Louqéh*.

LOUP, ذيب *dyb*, *zyb*, plur. ذيوب *dyoub*, اذياب *âdyâb*, *âzyâb* (en berbere اوشن *ôuchenn*, pl. اشانن *âchânenn*).

— garou, مقرنص *mokarness*, *mokraness*, نسناس *nesnâs*, plur. نسانس *nessâness*.

LOUPE (tumeur), غبغبه *ghobghobéh*, pl. غباغب *ghebâgheb*.

Lourd, ثقيل *theqyl, tseqyl* (en berb. ازّاى *âzzây*, pl. ازّايت *âz-zâyt*), (*Voyez* Grave, Pesant).

Loutre, رجاب *redjâb*.

Louve, ذيبه *dybéh, zybéh*.

Il a **Louvoyé** (t. de marine), بلّط *ballatt*, بوّج *bououedj* (en berb. ايكت البردو *îykétt él-bordou*).

Loxa (v. d'Esp.), لوشه *Lou-chah*, الوشه *él-Ouchah*.

Loyal, صديق *sadyq*.

Loyauté, صدق *sidq*.

Loyer (*Voyez* Louage).

Lozange, جامه *djâméh, djâ-mah*, pl. جامات *djâmât*.

Il a **Lu**, قرا *qarâ, qerâ*.

— Il **Lira**, يقرا *yeqrâ*.

— Il a **Lu couramment**, درج *daradj, darag*.

— Que **Lirons-nous** aujour-d'hui? اينا قرايه نقراها اليوم *éynâ qorâyéh neqrâ-hâ âl-yaum?*

Lubricité (*Voy.* Impudicité).

Lubrique (*Voyez* Lascif, Impudique).

Lucarne, ضويه *daouyéh*, قفّاعه *qeffâ'ah*, خرق *khirq*, تقب *te-qeb*, pl. تقوب *toqoub*.

Lucena (v. d'Esp.), اليسانه *él-Yssânah*.

Lucifer, نورانى *nourâny*.

Lucratif, مكسّب *mokasseb*.

Lucre, كسب *kesb*, ربح *ro-beuh, robn* (*Voy.* Gain).

Luette حلق *halq*, تنتله *ten-teléh, tentelah*.

Lueur (*Voyez* Lumière).

Lugubre, محزن *mahzenn*.

Lui (pr.), هو *hou, houe, houa* (en berbere ايكشينى *îykechyny*).

— (rég.), ه *ho, hou*, ه *hi* (en berbere واكى *ouâguy*).

— **A Lui**, لهُ *le-ho, li-ho*, ليلهُ *lyl-ho, lyl-hou*.

— **Lui-même**, هو بنفسه *hou be-nafs-ho, houe be-nafse-hi*, هو بذاته *houe be-zât-ho*.

Il a **Lui**, اضى *éddä*, نار *nâr*, ضوا *daouâ*, اشرف *échraf* (*Voyez* Il a Brillé).

— Le soleil **Luit**, تضو الشمس *teddou ês-chems* (en berb. ثفوكت تشرق *tsafoukt techeruq*).

Luisant, مضى *modday, med-day*, منير *menyr, mounyr* (*Voyez* Brillant).

Lumière, نور *nour*, pl. انوار *ânouâr*; لمعه *lama'ah*, ضو *daou*, pl. اضوا *éddouâ*; نار *nâr*, pl. نيران *nyrân* (en berbere ثفات *tsafâtt*).

—de canon, de fusil, فاليه *fâlyah*.

— Chacun sera tenu de porter de la Lumière, en marchant dans la ville, pendant la nuit! كلّ واحد ماشي في المدينه بدّهُ ان يشعل النار بالليل *koll-ouâded, mâchy fy-'l-medynéh, bedd-ho ênn ycha'l ên-nâr, bi-'l-léyl.*

Lumineux, باهي *bâhy*, مضي *modday*, منوّر *monaouer* (*Voyez* **Brillant**).

Lunaire, قمري *qamary*, plur. قمريّه *qamaryyéh*, *qomaryyah*.

Lundi, يوم الاثنين *youm êl-êthnéyn*, الاثنين *él-êthnéyn*, يوم الثناين *yaum êt-tsenâyn* (en berbere اسّا الثنين *âssâ êt-tsenyn*).

Lune, قمر *qamar*, *qomar*, pl. اقمار *êqmâr* (en berbere تيزيري *tyzyry*, تزيري *tsizyry*).

— pleine, بدر *bedr*, pl. بدور *boudour;* بدريه *bodryah*.

— Croissant de la Lune, هلال *helâl*, هلّة القمر *hellét êl-qamar*, راس القمر *râss êl-qamar*.

— Clair de Lune, ضو القمر *daou-'l-qamar* (en berb. ايور تزيري *âyour tsizyry*).

—Eclipse de Lune, كسوف القمر *koussouf êl-qamar*, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qomar*, ربط القمر *rebett êl-qomar* (en b. تفسخ تزيري *tefsakh tsizyry*).

— Le lever de la Lune, طلوع القمر *toutou' êl-qamar*.

— Le coucher de la Lune, غياب القمر *gheyâb êl-qamar*, غروب القمر *ghouroub êl-qamar*.

— Le décours de la Luue, نقص القمر *naqs êl-qamar*.

— La Lune est levée, طلع القمر *tala' êl-qamar*, طلعت القمر *tala'at êl-qamar*.

— La Lune est couchée, غاب القمر *ghâb êl-qamar*, غرب القمر *ghareb êl-qamar*.

— La Lune est dans son premier quartier, استهل القمر *êstehal êl-qamar*.

Lunette d'approche (télescope), نظره *naddarah*, *nadderéh*, مرايه *meréyah*, مرايه ذا الهند *merâyah dê-'l-Hend* (m. a m. lunette ou miroir de l'Inde).

— Lunettes (bésicles), عيون *eu'youn*, pl. عيونات *eu'younât;* نظاره *naddârah*, pl. نظارات *naddârât;* نواظر *nouâdder*, كوزلك *kouzluk*, مرايه *mirâyah*, *merêyah*.

Lupin, هرمس *hermess*.

Lustre (beauté), بها *behâ*, جمال *djemâl*, *guemâl*, زين *zéyn*.

— d'appartement, منارة *menârah*, pl. منایر *menâyr;* شمعدان *chama'dân*, ترایه *torâyah*, pl. ترایات *torâyât.*

Lustré, مصقول *masqoul.*

Il a Lustré, صقل *saqal.*

Luth, عود *a'oud*, العود *êl-ou'oud* (d'où vient le mot français), طنبورة *tenbourah*, pl. طنابیر *tenâbyr;* قیتار *qytâr*, pl. قیتارات *qytârât* (*Voyez* Guitare).

Luthier, عوادی *a'ouâdy.*

Lutin, جنّ *djenn, djinn, genn, ginn,* محضورة *mahdourah*, pl. محضور *mahdour.*

Lutrin, قرایه *qerâyéh*, plur. قرایات *qerâyât* (*Voyez* Pupître).

Lutte, مصارعة *messâra'ah.*

Il a Lutté, تغالب *teghâlab*, تصارع *tessâra'*, صارع *sâra'.*

Luxation, فكّ *fekk.*

Luxe, نخوة *nekhaouéh, nekhaaauah*, بدخ *badkh.*

Il a Luxé, فكّ *fakk.*

Luxor (v. d'Ég., l'anc. Thèbes), الاقصور *êl-Ouqsour*, الاقصر *êl-Ouqsor*, الاقصير *êl-Aqséyr.*

— L'obélisque de Luxor remonte au temps des Pharaons, المسلّة الاقصریه هی تنسب الی زمان الفرعین *êl-messallét êl-Ouqsoryéh hya tenseb ìlä zemân êl-Fera'yn.*

Luxure, زنیاه *zenyâh* (*Voyez* Libertinage, Impudicité).

Luxurieux (*Voy.* Lascif, Impudique, Débauché).

Luxerne, برسیم *barsym, bersym*, pl. براسیم *borâssym.*

— verte, ربیع *reby', raby'.*

— sèche, دربس *derys* (en berbere اساغور *assâghour*, ثوكه *tsougah* (*Voy.* Foin).

Lychnos (v. anc. d'Egypte), تل الهر *Tell êl-Her.*

Lycopolis (v. d'Eg.), اسیوط *Assyoutt, Ossyoutt*, سیوط *Syoutt, Soyoutt.*

— Natif de cette ville, سیوطی *soyoutty.*

Lydda (v. de Syrie), لدّ *Lodd.*

Lymoun (rivière de Syrie), نهر اللیمون *nahar êl-Lymoun.*

Lyon (v. de Fr.), لیون *Lyoun.*

Lyre, رباب *rebâb*, طنبورة *tanbourah*, pl. طنابیر *tenâbyr.*

Lys, سوسان *soussân*, شوشان *chouchân*, سیسان *syssân*, زنبقة *zenbaqah*, plur. زنبوق *zenbouq* (en espagnol *azucena*).

M

M, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au *mym* (م), treizième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-quatrième de leur alphabet moderne, et seizième de l'alphabet moghrebin, ميم *mym*.

Ma (pr. possess. fém.), ى *-y*, لى *l-y*, آلتى لى *âllaty l-y*, آلى لى *êlly l-y*, آلى ليلى *êlly lyl-y*, ديالى *dyêly*, *dyâly*, متاعى *metâ'-y*, امتاعى *êmtâ'-y*, بتاعى *betâ'-y*, بتوعى *betou'-y* (en berb. يو *-you*, ينو *-ynou*).

— Ma main, يدى *yd-y*, يدّ ديالى *yedd dyêly* (en berbere افوسيو *âfouss-you*).

— Ma maison, بيتى *béyt-y*, بيت بتاعى *béyt betâ'-y*, الدار امتاعى *êd-dâr êmtâ'-y* (en berbere اخامينو *âkhâm-ynou*).

— Ma sœur, اختى *ôkht-y*, الاخت ديالى *êl-ôkht dyâly* (en berbere والتمتيو *ouêltemét-you*, والتمتينو *ouêltemét-ynou*).

Macaire (n. pr.), ماكريوس *Mâkaryous*, مقارى *Maqâry*, مقاريوس *Maqâryous*.

— Saint Macaire, مار مكاريوس *mâr-Makâryous*, انبا مقارى *ênbâ-Maqâry*.

Macaroni, فداوش *fedâouch*.

Macéré, منقوع *manqou'*.

Il a Macéré dans l'eau, نقع فى الما *naqa' fy-'l-mâ*.

— son corps, ضعّف جسمه *da'af djesm-ho*, قهر جسده *qahar djessed-ho*.

Macédoine (pr. de la Grèce), مقدونيا *Maqdounyâ*.

Maché, ممضوغ *memdough*.

Il a Maché, لاك *lâk*, علك *a'lak*, مضغ *maddagh*.

— Il Mâchera, يلوك *ylouk*.

— Il Mâche ses paroles, يمغمغ كلامه *ymeghmegh kelâm-ho*, علك فى الكلام *a'llak fy 'l-kelâm*.

Machination, موامرة *mouâme-*

réh (*Voyez* Ruse, Fourberie, Intrigue, Complot).

Dent Machelière (*Voy.* Dent molaire).

Machine, منجنيق *mandjanyq*, *mangânyq* (d'où le vieux fr. *mangonaux*)), pl. منجنيقات *mendjenyqât*, منجانق *mengâneq*, مجانق *medjâniq*, مجانيق *medjânyq*.

— à élever l'eau, ناعورة ذا الما *nâ'ourah dé-'l-mâ*, ساقيه *sâqyéh*.

Il a Machiné, احتيل *éhtyal*, اضمر *âdmar*, تعامل *ta'âmel* (*Voy.* Il a Comploté).

— Il y a long-temps qu'ils Mâchinent ce complot, لهم زمان يطبخوا هذه المؤامره *le-houm zemân yetbekhoû hadéh él-mouâmeréh.*

Machoire, حنك *hank*, *hanak*, pl. احناك *êhnâk*; هنك *hank*, pl. اهناك *êhnâk*; عنك *a'nk*, ماضغه *maddeghah*, فك *fekk*, pl. فكوك *fekouk*.

—Les deux Mâchoires, ماضغتين *mâdghetéyn*.

Maçon, بنّا *bennâ*, pl. بنّاين *bennâyn*; بنّاى *bennây*, pl. بنّايين *bennâyyn*.

Maçonnerie, بنايه *benâyéh*, pl. بنايات *benâyât*.

Maculé, مفسّد *mofessed*, منقّط *monaqqett*, وسيخ *ouâssykh*.

Il a Maculé, فسّد *fassad*, سوّد *saouad*, قبّح *qabbah*.

Madame, ست *sitt*, ست *sett*, pl. ستات *settât*; لالاه *lâllah*, لالا *lâllâ*.

Madré, حيلى *hayly*, محيال *moheyâl*, ماكر *mâkar* (*Voyez* Fin, Rusé, Fourbe).

Madrid (v. d'Esp.), مترّيت *Matryt*.

Madrier (*Voyez* Poutre).

Magasin, مخزن *makhzenn*, مخزين *makhzynn*, *makhazyn*, pl. مخازن *makhâzenn* (d'où le mot fr.); حاصل *hâssel*, pl. حواصل *haouâssel*.

— souterrain, تخبيه *tekhbyah*, pl. تخبيات *tekhbyât*; مطموره *matmourah*.

— de blé, شونه *chaounah*, *chounah*, *chounéh*.

—Garde-Magasin وكيل الحاصل *oukyl él-hâssel*, ناظر المخزين *nâzzer él-makhzyn*.

— Il a mis en Magasin, خزن *khazann*, *khazenn*, عبّى *a'bbü*.

Mage, مجوس *madjouss*, *magouss*.

Magicien, ساحر *sâher*, راقى *râqy*, سحّار *sahhâr*, pl. سحّارين *sahhâryn* (en berbere استحّار *âssahhâr*, pl. ايستحّارين *tyssahhâryn*).

Magie, سحر *sehr, sahr, sohr*, رقيه *raqyéh, raqyah.*

— La Magie blanche (licite), السحر الحلال *ês-sehr êl-helâl.*

Magistrat, حاكم *hâkem.*

Magistrature, حكم *houkm*, وليه *ouelyéh*, متصبيه *motsebyéh.*

Magnanime, عظيم القلب *a'z-zym êl-qalb* (*Voyez* Généreux).

Magnanimité, عظمة القلب *eu'zzemét êl-qalb* (*V.* Générosité).

Magnificence, نخوه *ne-khaouéh*, عز *a'zz*, جلال *djelâl*, زينه *zéynéh*, عراضه *è'râddéh*, صمدة *somdéh*, *somdah.*

Il a **Magnifié**, عظم *a'zzam*, شرف *charraf*, عز *a'zz*, جبر *djab-bar.*

Magnifique, كريم *kerym*, زنطار *zountâr*, عظيم *a'zzym, a'd-dym*, ناخى *nâkhy*, فاخر *fâkher.*

Mahadyah (*Voy.* Mamorah).

Mahal (n. d'une tribu d'Afr.), المحال *êl-Mahâl.*

Mahboub (sequin d'Egypte valant 5 fr. 60 cent.), محبوب *mah-boub*, زر محبوب *zer-mahboub.*

—Demi-Mahboub (de 2 francs 80 cent.), نص محبوب *nouss-mahboub.*

Mahmoud (n. pr.), محمود *Mah-moud.*

Mahomet (n. pr.), محمد *Mo-hammed, Mohammad*, مصطفى *Moustafâ.*

— Il n'y a pas d'autre Dieu que Dieu, et Mahomet est l'apôtre de Dieu, لا اله الا الله و محمد رسول الله *lâ îlah êllâ Allah, ou-Mohammed ressoul Allah.*

Mahométan (*V.* Musulman).

Mahométisme (*V.* Islamisme).

Mai (mois), مايوس *mâyous*, مايه *mâyyah*, ايار *âyâr*, باشنس *bâchons*, بشنس *bachons*, مايه *mâyah, mâyéh.*

Maigre, زهل *zehel*, هزيل *he-zyl*, ضعيف *da'yf, da'ayf*, fém. ضعيفه *da'yfah*; مغير *moghayyer*, ممصوص *memsouss*, معلول *ma'loul*, دقيق *daqyq*, نحيف *nahyf.*

—Il est excessivement Maigre, قفص جسمه *qafass djesm-ho* (m. à m. son corps est une cage).

Maigreur, ضعف *da'f, de'f*, هزل *hezl*, رق *reqq, roqq* (en berbere اضعاف *îdda'âf*).

Il a **Maigri** (v. n.), ضعف *da'af*, هزل *hezal, hezel*, شين *chyenn* (*Voyez* Il s'est Amaigri).

Maille de filet, عين الشبكه *a'yn ês-chebekah*, حلقه *halqah.*

— Cotte de Maille, زرديه *zerdyéh*, *zerdyah*, pl. زرديات *zerdyât*.

— Je n'ai ni sol ni Maille, ما معى شى والا فلس *mâ ma'-y chy ou-éllâ fels*, ما فيّش جديد *mâ fy-y-ch guedyd*, انا مفلس *énâ mofélless*.

MAILLET, دقمـاق *daqmâq*, دقمه *daqmah*, دقيه *daqqyah*, مضربه *maddrebah* (*Voy.* MARTEAU).

MAILLOT, لفافه *léfâféh*, plur. لفايف *lefâyf* (*Voyez* LANGE).

— Enfant au Maillot, تربيه *terbyéh*, *terbyh*, طفل *tefel*.

MAIN, يد *yd*, *yed*, يدّ *yedd*, pl. ايد *éyd*, ايدى *âydy*, ايادى *éyâdy*, يدىّ *youdayy*, يدوى *youdouy*, يـدان *ydân* en berbere افوس *âfouess*, pl. افاسن *ifâssinn*).

— droite, يد اليمين *yd él-ymyn*, *yed êl-yemyn*, يمين *ymyn* (en berbere افوس ايفوس *âfouss-âyfouss*), (*Voyez* DROIT).

— gauche, يد الشمال *yd és-chemâl*, *yed ês-chemâl*, يدّ اليسار *yedd êl-yssâr*, شمال *chemâl* (en berbere ازلمان *âzelmân*), (*Voyez* GAUCHE).

— de papier, كرّاس *korrâss*, pl. كراريس *korâryss*; كـفه *kefféh*, دسته *destah* (*Voyez* PAPIER).

— Les deux Mains, يدين *ydéyn*, *yedèyn*, *ydyn*.

— Les doigts de la Main, صبعين ذا اليدّ *sabi'yn dê-'l-yedd*.

— De Main en Main, من يد ليد *minn yd l-yd*.

— Plein la Main, ملو يد *mellou yd*, خفنه ملانه *khefnéh melânéh*, كمشه ملانه *kemchah melânah*.

— Ils m'ont baisé les Mains, قبّلوا يدىّ *qabbeloû yday-y*.

— Il m'a pris par la Main, اخدنى بيدى *âkhad-ny be-yd-y*.

— Pieds et Mains liés (*V.* LIÉ).

— Vous avez cela sous la Main, هذا دونكم *hadâ doun-koum*.

— Il est en Main pour réussir, استحكم بالدس *éstahkem bi-'d-dess*.

— S'il tombe sous ma Main, ان وقع فى يدىّ *énn ouaqa fy yday-y*.

— Main tierce, المستودع *él-mostoudè'*, *él-mostoudi'*.

— Il a mis la Main à l'ouvrage, حطّ يدهُ فى الشغل *hatt yd-ho fy-'s-choghl*.

MAINTENANT, لان *élân*, حالا *halânn*, ذا الوقت *dê-'l-ouaqt*, الوقت *él-ouaqt*, هل وقت *hel-ouaqt*, اوانهُ *âouân-ho*.

— Maintenant plus que jamais,

بهذا الوقت اكثر من كلّ وقت *be-hudâ êl-ouaqt âkthar minn koull ouaqt.*

— Où est-il Maintenant? في اينهُ الان *fy êyn-ho êlân?* فاينهُ ذا الوقت *fêyn-ho dê-'l-ouaqt?*

— Maintenant que je l'ai vu, أواني فشعتهُ *âouâny fechât-ho.*

MAINTENU, مقرّر *moqerrer*, محفوظ *mahfouzz*, *mahfoudd.*

Il a MAINTENU, قرّر *qarrar*, عضّد *a'ddad*, ساعد *sâ'ad*, جاهد *djâhad* (*Voyez* Il a CONSERVÉ, Il a AFFERMI).

MAINTIEN (conservation), تقرير *teqryr* (*Voyez* CONSERVATION, AFFERMISSEMENT).

MAIS, امّا *âmmâ*, لكن *lakinn*, *likenn*, ليكن *lykenn*, لاكن *lâkinn*, ولكن *ou-likenn*, بل *bel.*

MAÏS, درا *derâ* (*Voyez* Blé de Turquie).

MAISON, دار *dâr*, pl. ديار *dyâr*; بيت *béyt*, *byt*, pl. بيوت *byoutt* (en berbere اخام *âkhâm*, plur. ايخامن *îykhâmenn*), (*V.* BATIMENT, DOMICILE).

— Maison à location, بيت الكرا *béyt êl-kerâ.*

— Maison de plaisance, de campagne, مقصف *maqsef*, pl. مقاسف *meqâssif*; روضه *raoulddah*, *roulddah*, pl. روضات *raouddât*, *rouddât*, مضيف *maddayf.*

— Maison des champs, d'exploitation, مزرعه *mazra'ah* (*Voy.* FERME).

— De Maison en Maison, من بيت الى بيت *minn béyt îlä béyt*, من دار الى دار *minn dâr îlä dâr.*

— Hors de la Maison, برّا البيت *barrâ êl-béyt.*

— Entre dans la Maison, et appelle-le! ادخل في البيت واندا عهُ *ôdkhoul fy-'l-béyt, ou-endâ' le-ho!*

MAISONNETTE, دويريه *douéyryah.*

MAÎTRE, صاحب *sâheb*, سيد *séyd*, *syd*, pl. سادات *sâdât*; استاد *ôstâd*, pl. استادين *ôstâdyn*; مولا *moulâ*, مولى *mouley*, pl. موالي *mouâly.*

— d'école, précepteur, معلّم *maallem*, pl. معلمين *maallemyn*, مودّب *moueddeb.*

— de Maison, صاحب البيت *sâheb êl-béyt*, صاحب الدار *sâheb êd-dâr.*

— (en quelque art), اسطا *ôstâ*, pl. اسطاوات *ôstâouât*; مفنّن *mofennenn.*

— d'hôtel (*Voyez* HÔTEL, MAJORDOME).

— Dieu est le Maître de la vie, الله صاحب الحياة *Allah sâheb êl-heyât*, الله حاكم على الحياة *Allah hâkem a'lä êl-hayât.*

Maîtresse, ستّه *settéh*, ستّ *sett*, *sitt*, pl. ستّات *settât*, *sittât.*

— (amante), صاحبه *sâhebah*, حبيبه *habybah*, معشوقه *ma'achouqah.*

— (qui enseigne), معلّمه *ma'al-lemah*, *ma'alleméh.*

— de maison, ستّ البيت *sett êl-béyt*, ستّ الدار *sitt êd-dâr.*

Il a **Maîtrisé**, غلب *ghalab.*

— Sache te Maîtriser toi-même! انسلّط على نفسك *êtsellett a'lä nafs-ak!*

Majesté, هيب *héyb*, جلاله *djelâléh*, عظمه *eu'zméh*, *ouzmah.*

— La Majesté divine, العظمة الالاهيه *êl-eu'zmét êl-ilâ-hyéh.*

— Sa Majesté, حضرته *haddé-rét-ho.*

— Sa Majesté le Sultan, حضرة السلطان *hadderét ês-Soultân.*

Majestueux, هايب *hâyb*, موقر *mouaqqer.*

Majordome, استادار *ôstâdâr* (*V.* Maître-d'hôtel, **Intendant**).

Makky (n. pr.), مكّى *Makky.*

Mal (subst.), شرّ *cherr*, plur. شرور *cherour*; قباحه *qobâhah*, pl. قباحات *qobâhât*; رداوه *redâouéh*, *redâouah*, شناعه *chenâ'ah.*

— (maladie), (*Voyez* ce mot).

— (tort), ضروره *derourah.*

— (douleur), حريق *haryq*, وجع *oudja'*, *ouga'* (en berbere هلاك *helâk*).

— de tête, وجع الراس *ouga' êr-râss*, حريق ذا الراس *haryq dê-'r-râss*, وجع راس *oudja' râss* (en berbere هلاك اقرو *helâk âqar-rou*).

— de gorge, هبوط *heboutt*, *hou-boutt.*

— de dents, وجع السنان *ouga' ês-senân*, *oudja' ês-senân* (en berb. هلاك بواوگلان *helâk bouôuglân*, هلاك اهزان *helâk ôhzân*).

— de cœur, وجع القلب *oudja' êl-qalb*, وجع قلب *oudja' qalb.*

— d'aventure, معريّق *ma'ry-yeq*, معريق *ma'ryq.*

— caduc (*Voyez* **Caduc**, **Epilepsie**).

— (adverbe), شرّا *cherrânn*, ردى *redy*, ضرارا *derârânn.*

— Il a Mal à la tête, وجع راسه *oudja' râss-ho*, راسه يوجعه *râss-ho youdja'-ho* (en berbere

ايقرهات يخفيس îyqarhâtykhfy-s).

— Tu m'as fait Mal, ضرّتني darrét-ny, ضرّت على darrét a'-lay-y.

— Il n'y a pas de Mal à cela, هذا ما فيه شي شرّ hadâ mâ fy-hi chy cherr, ما فيش ضرور mâ fy-ch derour, لا باس lâ bâss.

Malade, مشوش mechaouech, مشويش meehaouych, مريض me-rydd, fém. مريضه meryddah (en b. يهلك yehlak, pl. هلكان helkân).

— Très-Malade, معدوم ma'a-doum.

— Il a été Malade, مرض ma-radd, انمرض ênmeradd.

— Il a rendu Malade, مرّض marradd.

— Il est tombé Malade, تسقّم tesaqqam.

Maladie, ذا dâ, مرض ma-radd, meredd, mard, pl. امراض êmrâdd, îmradd; سقم saqm, seqm, pl. اسقام êsqâm, îsqâm (en ber-bere هلاك helâk).

— vénérienne, المرض الكبير él-maradd él-kebyr (*V.* Vérole).

— contagieuse, طعون ta'oun, طاعون tâ'oun, وبا ouba.

Maladresse, قلة الشطاره qillét ês-chattârah, قلة النجامه qillét ên-nedjâmah, qillét ên-nedjâméh.

Maladroit, قليل الشطاره qalyl ês-chettârah, قليل النجامه qalyl ên-nadjâmah, qalyl ên-nedjâméh.

Malaga (v. d'Espagne), معلقه Ma'lqah, Ma'alaqah.

Malah (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد معله ouléd-Ma'alah.

Malaise, الم êlm (*V.* Peine, Douleur).

Malaisé, سعب sa'ab (*Voyez* Difficile).

Male (adj.), ذكر deker, daker, pl. ذكور dekour (*Voy.* Masculin).

Malédiction, لعنه la'anah, la'anéh, pl. لعانات la'anât; نعله na'alah, pl. نعالات na'âlât.

Malef (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد مالف ouléd-Mâlef.

Malek (n. pr.), مالك Mâlek.

—De la secte de Malek, مالكي mâleky; pl. مالكيه mâlekyah, mâ-lekyéh.

Malfaisant, ضارر dârer, شرّاني cherrâny.

— Esprit Malfaisant (*Voyez* Démon, Diable).

Malfaiteur, حرامي harâmy, عامل الشرّ a'âmel ês-cherr.

Malgré, غصب ghasb, ضدّ dodd (*Voyez* Gré).

— soi, بالزز *bi-'z-zez*, *be-'z-ziz*, بقهورة *beqahourah* (*Voyez* De Force).

— moi, غصب عنى *ghasb a'nn-y*.

— toi, غصب عنك *ghasb a'nn-ak*.

— lui, غصب عنه *ghasb a'nne-ho*.

— elle, غصب عنها *ghasb a'nne-hâ*.

— nous, غصب عنا *ghasb a'n-nâ*.

— vous, غصب عنكم *ghasb a'nne-koum*.

— eux, elles, غصب عنهم *ghasb a'nne-houm*.

— Bon gré Malgré (*Voy.* Gré).

— Je l'ai fait Malgré moi, عملته بقهورة *a'melt-ho be-qahourah*.

Malheur (subst.), شرّ *cherr*, عكس *a'ks*, نحس *nehess* (*Voyez* Accident, Adversité, Calamité, Heur, Infortune).

— (interj.), ويل *ouayl!*

— à moi! ويلى *ouayl-y!*

— à toi! ويلك *ouayl-ak!*

— à vous! ويلكم *ouayl-koum!*

— à eux, ويلهم *ouayl-houm!*

Malheureux, مسكين *meskyn* (d'où *meschino* en italien), ملووك *melaououk*, منحوس *menhouss*, شقى *cheqy* (*Voyez* Infortuné).

— Il a été Malheureux, شقا *chaqâ*, نحس *nahass*.

— Il a rendu Malheureux, شقّا *chaqqâ*, نحّس *nahhass*.

Malheureusement, بالعكس *be-'l-a'ks*.

Malhonnête, قليل الظريفه *qalyl êz-zeryféh*, *qalyl êz-reryfah* (*V.* Incivil, Indécent).

Malhonnêtement, بغير ظريفه *be-ghayr zeryféh*.

Malhonnêteté, قلة الظريفه *qillét êz-zeryféh*, *qillét êz-zeryfah*.

Malice (*Voyez* Méchanceté, Ruse).

Malicieux (*Voyez* Ruse).

Malignité (*V.* Méchanceté).

Malin, حيلى *heyly*, fém. حيليه *heylyah* (*V.* Rusé, Méchant).

— L'esprit Malin (*V.* Diable, Démon, Satan).

Malingre (*V.* Faible, Malade)

Malle, صندوق *sendouq*, *sondouq*, pl. صنادق *senâdoq*, *senâdeq* (en berbere القوص *élqouss*, plur. القواص *élqouâss*), (*Voy.* Coffre).

Malpropre, ناجس *nâdjess* (*Voyez* Sale).

Malpropreté (*Voy.* Saleté, Immondice).

Malsain, قليل الصحّه *qalyl és-sahhah.*

Malte (île), ملطه *Maltah*, مالطه *Mâltah*, مالطا *Mâltâ.*

Maltais, ملطاوى *maltâouy*, مالطاوى *mâltâouy.*

Il a **Maltraité**, نحّس *nah-hass.*

Mamarah (n. d'une tribu d'Afrique), المعمره *él-Ma'amarah.*

Mamelle, بزّ *bizz*, pl. بزاز *bezâz*; ثدى *tsidy, tsedy*, بزوله *bezoulah, bezouléh*, pl. بزازل *bezâzel, bezâzil* (en berbere تبّوشت *tabboucht*, pl. تبّوشين *tabbouchyn*).

Mamelouk, مملوك *mamlouk*, pl. مماليك *memâlyk*; غوز *ghouz.*

Mamorah (place d'Afrique), معموره *Ma'amourah*, مهديه *Mehdyah, Mahadyah.*

Mamoun (n. pr.), المامون *él-Mâmoun, âl-Mâmoun.*

Mançara (plaine d'Afrique), منصره *Mansarah.*

Manche d'outil, تمسيك *temsyk*, ممسك *memsek*, قبضه *qabdah*, يدّ *yedd*, يد *yd.*

— d'habit, كمّ *kemm, komm*, pl. كمام *kemâm.*

Manchot, مكرسع *mekersa', mekersè', mekersi'*, pl. مكرسعين *mekersa'yn* (en berbere امرزو *âmerzou*, pl. ايمرزا *îymerzâ*).

Mandat, **Mandement**, امر *âmr*, فرمان *fermân, firmân*, plur. فرامان *ferâmân*, فرامانات *ferâmânât.*

—Mandat impérial, خط شريف *khatt-chéryf.*

Il a **Mandé** quelqu'un (*Voyez* Il a **Appelé**, Il a **Cité**).

— une nouvelle, اخبر *âkhbar* (*Voyez* Il a **Annoncé**).

Mandoline, عود *ou'oud*, pl. عيدان *i'ydân* (*Voyez* **Luth**).

— Il a joué de la Mandoline, عوّد *a'ouad.*

— Joueur de Mandoline, عوّاد *a'ououâd.*

Il a **Mangé**, اكل *âkal*, كلا *kelâ.*

— pendant la nuit, سهم *saham.*

— Il Mangera, ياكل *yâkol.*

— Mange! كل *kol! koul!* (en berbere اچ *îtch!*)

— Il n'a rien Mangé aujourd'hui, ما كلاشى النهار ده *mâ kelâchy én-nahâr-déh.*

— Il a donné à Manger, طعّم *ta'am.*

— L'action de Manger, ماكله *mêklah, mâkléh* (en b. وچى *outchy*).

Il a **Manié**, لمس *lamass, lemess.*

— les affaires, دبّر *dabbar*.

MANIAQUE (*Voyez* FOU).

MANIE (*Voyez* FOLIE).

MANIÈRE, جنس *djens*, شكل *chikl*, *chekl*, pl. اشكال *âchkâl*, *êchkâl*; هيه *heyéh*, سيرة *syréh*, عادة *a'âdéh*, *a'âdah*.

MANIFESTATION, اظهار *idhâr*.

MANIFESTE (adj.), ظاهر *dâher*, مظهّر *moddahher*, باين *bâyn*.

Il a MANIFESTÉ, ظهّر *dahhar*.

MANNE (drogue), منّ *menn*, *mann*, منّ حلو *menn-halou*.

MANQUE (subst.), قلّه *qilléh*, خصّه *khisseh*, نقص *noqs*.

Il a MANQUÉ. نقص *naqass*, *naqess*, خصّ *khass*, *khess*.

— L'argent nous Manque, خصّنا الفلوس *khasse-nâ êl-felouss*, مقطوع لنا الفلوس *maqtou' le-nâ êl-felouss*, تقلّ الفضه عندنا *teqell êl-faddah a'nd-nâ*, تخصّنا الدراهم *tekhasse-nâ êd-derâhem*.

— Il a Manqué de tomber, بشويه الّا وقع *be-ehouyéh êllâ ouaqa'*.

MANSOUR (n. pr.), المنصور *êl-Mansour*, منصور *Mansour*.

— (n. d'une tribu d'Afrique) ولد منصو *ouled-Mansour*.

MANSOURE (v. d'Eg.), المنصورة *êl-Manssourah*.

MANTE (*Voyez* MANTELET).

MANTEAU, برنوس *bornouss*, *bernouss*, pl. برانيس *berânyss*; هدّون *heddoun*, باليته *bâlytah*.

— de pélerin, حرام *hiram*.

MANTELET, MANTILLE, فوطه *fouttah*, منديل *mandyl*.

— de guerre, طارقه *târqah*, جنايه *djenâyéh*, *djenâyah*.

MANUFACTURE, صنعه *sana'ah*, صناعه *sanâ'ah*, pl. صناعات *sa-nâ'at*.

MANUFACTURIER, صنعى *sana'y*, صناعجى *sanâ'adjy*.

MAQUEREAU (expression grossière, entremetteur de débauche), معرص *maarrass*, قـوّاد *qaououâd* (d'où l'espagnol *alcahuete*), (*Voyez* ENTREMETTEUR).

MARABOUT, مرابط *morâbett*, pl. مرابطين *morâbettyn*.

MARAÎCHER, بقال *baqqal*.

MARAIS, مرجه *merdjah*, بطيحه *battyhah*, pl. بطايح *bettâyh* (*Voyez* MARÉCAGE).

— salant, سبخه *sebkhah*, *sabekhah*, pl. سباخ *sebâkh*.

MARASME, صفار *sefâr*.

— Il est attaqué de Marasme, ركبهٔ صفار *rakeb-ho sefâr*.

Marbella (pl. d'Esp.), مربله *Merbelah, Marbelah.*

Marbre, رخام *rokhâm, rakhâm.*

— blanc, مرمر *marmar.*

Marc (n. pr.), مرقوس *Marqouss,* مركوس *Markouss,* مرقس *Marqoss.*

— (poids), (*V.* Demi-Livre).

Marcassin, خنوص *khannouss.*

Marcassite, مركزه *markezah, markazah* (d'où vient le mot fr.)

Marchand, تاجر *tâguir, tâdjir,* pl. تجار *toudjâr, tougâr;* بيّاع *beyyâ',* مستبب *messebbeb, moussebbeb,* خواجه *khaouâdjah, khaouâguéh,* خواج *khaouâdj,* سوّاق *sououâq.*

— d'huile, بيّاع الزيت *beyyâ' êz-zéyt* (*Voyez* Huile).

— Ce Marchand est accommodant, هذا تاجر متساهل *hadâ tâdjir motsâhel.*

— Vaisseau Marchand (*Voyez* Navire).

Il a Marchandé, حوّض *haouedd.*

Marchandise, بضاع *bodâa',* pl. بضايع *boddâya', boddâyè';* سلعه *sela'ah, sila'ah,* pl. سلع *selè'.*

— courante, سلعه مجاريه *silla'ah modjâryah.*

Marche (action d'aller), مشى *mechy,* سير *séyr,* تمشّى *temchyy.*

— d'escalier (*Voyez* Degré).

Marché (lieu de vente), بزار *bazâr,* سوق *souq, sauq, saouq,* pl. سواق *souâq,* اسواق *âssouâq.*

— (convention, achat), (*Voyez* ces mots).

— (prix d'achat), ثمن *thoumn, tsoumn, themn,* سوم *soum* (*Voyez* Prix, Valeur, Achat).

— A bon Marché, رخيص *rakhys, rekhys.*

— A meilleur Marché, ارخص *ârkhass.*

— On dit que le foin est à bon Marché, قالوا ان الدريس رخيص *qâloû ènn êd-deryss rekhyss.*

— J'en voudrais à meilleur Marché que cela, نحب ارخص منه *nehobb ârkhas minn-ho.*

Il a Marché, مشى *machä, machey,* سار *sâr,* تمشى *temechä.*

— à petit pas, مشى بخطوات صغار *machä be-khattouât soghâr.*

— pas à pas, مشى خطوه بخطوه *machä khattouah be-khattouah.*

— jour et nuit, سار ايام وليالى *sâr âyyâm ou-leyâly.*

— Marche! امشى *êmchy!* روح *rouh!* (en berbere ادو *êddou*).

— Marche doucement! امشى بشويه *êmchy be-chouyah!*

Marchena (v. d'Esp.), مرجانه

Mardjânah, مرشانه *Merchâ-nah*.

Mardi, يوم الثلاثه *yôm êt-tse-latsâh*, يوم الثلاث *youm êth-the-lâth*, نهار الثلاثه *nahâr êt-thelê-thah*, يوم الثلاثا *youm êt-thelâthâ* (en berbere اسا الثلاثه *âssâ êt-tse-lâtsah*.

Mare, كلته *keltah*, ڭله *guel-tah*.

Marécage, غيس *ghayss* (en berbere الوط *âlloutt*), (*V.* Marais).

Maréchal ferrant, بيطار *beyt-târ*, *byttâr*, صفايجى *sefâydjy*, صفيحاجى *scfyhâdjy*.

— Mène-les chez le Maréchal! اهدى لهم عند البيطار *êhdy le-houm a'nd êl-beyttâr!*

Marée montante, البحرمالى *êl-bahr mâly* (*V.* Flux).

— descendante, البحر هربان *êl-bahr harbân* (*V.* Reflux).

Maréotis (v. d'Égypte), مريوط *Meryoutt, Maryoutt.*

— Lac Maréotis, بحيرة مريوط *bohéyrét Meryoutt.*

Marguerite (n. pr. fém.), لولو *Loulou.*

Mari, زوج *zoudj*, *zaoudj*, جاوز *djâouz* (*Voyez* Epoux).

Mariage, تزوّج *tezaouidj*, زواج *reouâdj*, نكاح *nikâh*, *nekâh*, تجويز *tedjaouyz*, تزواج *tezouâdj.*

Marie (n. pr.), مريم *Maryam*, *Meryam*, *Meryem.*

— La vierge Marie, لالا مريم *Lêllâ Meryam*, العدرى *êl-A'drü.*

Marié, مزوج *mezaoudj*, *me-zoudj*, مجوز *megaouz*, متزوّج *mot-zaouedj*, *motzaououdj.*

Il a Marié, زوّج *zaouadj*, جوّز *djaououaz.*

— Il s'est Marié, il a été Marié, زوج *zaouadj*, تزوّج *tezouedj*, *te-zaouadj*, جوز *djaouaz*, *gaouaz*, تجوّز *tedjaouaz*, *tedjaouez*, *teguaouez* (en berbere رشل *rechel*).

— Marie-toi! زج *zodj!* انـزوز *êtzoudj!* (en berbere ارشل *êrchel!*)

— Es-tu Marié? انت مجوز *ênta megaouz?* انت مزوج *ênte mezaoudj?*

Marin, بحرى *bahhary* (*Voyez* Matelot).

Marine, عمارة البحر *e'mârét êl-bahar*, *i'mârét êl-bahar.*

—Porte de la Marine (à Alger), باب البحر *bâb-êl-bahar.*

Marjolaine, مردڤوش *mer-deddouch.*

Marmelade, معجون *ma'djoun.*

Marmite, حله *hollah*, طنجيه *tandjyah*, برمه *bourmah* (en ber-

bere تسلت *tasselt*, pl. تسيلين *tassylyn;* تاينت *tâynt*, plur. تاينن *tâynenn*).

— en terre, قدرة *qodrah*, pl. قدور *qodour.*

— en cuivre, تنجرة *tendjerah*, pl. تناجر *tenâdjer;* طنجرة *tandjerah*, *tânguerah*, pl. طناجر *tenâdjer*, *tenaguer* (*Voyez* Chaudron).

Marne, غاسول *ghâsoul.*

Marok (royaume d'Afrique), الغرب الجوانى *êl-Gharb êl-djouâny*, المغرب الاقصى *êt-Moghreb êl-âqsä.*

— (ville), مراكش *Merâkech.*

— Natif de Marok, مراكشى *merâkechy.*

— Nous allons à Marok, احنا راحين فى مراكش *êhnâ râhyn fy Merâkech.*

Maroquin (*V.* Natif de Marok).

— (peau), سيختان *seykhtân.*

Marque, علامة *a'lâmah.*

Il a Marqué, اعلم *â'alam*, رسم *ressem*, رشم *rechem.*

Marron (*Voy.* Chataigne).

Mars (planète), المريخ *êl-Merykh.*

— (mois), ادار *âdâr*, مارتيوس *mârtyouss*, برمهات *barmehât.*

Marseille (ville de France), مارسيليه *Mârsylyah*, مرسيليا *Marsylyâ*, *Mersylyâ.*

Marsouin, دنفيل *denfyl.*

Marteau, مطرقة *mattraqah*, *mottarqah*, قدومة *qadoumah*, *qadoumeh* (en berb. افظيس *âfdyss*, pl. ايفظيسن *îyfdyssen;* ازدوز *êzdouz*).

Martial, مغاور *moghâouer* (*V.* Belliqueux, Guerrier).

Martingale, سمسار *semsâr.*

Martyr, شاهد *châhed*, *châhid*, pl. شهادا *chohâdâ.*

— L'ère des Martyrs, تاريخ الشهادا *târykh ês-chohâdâ.*

Mascara (v. d'Afr.), ام عصكرا *Omm-a'skarâ*, معسكرة *Ma'skarah.*

Mascarade, مسخرة *maskharah* (d'où vient le mot français).

Masculin, مذكر *moudakker*, *mozakker*, pl. مذكرين *moudakkeryn*, *mozakkeryn.*

Massacre, تدبيح *tedbyh.*

Massacré, مذبوح *madbouh.*

Il a Massacré, ذبح *dabah*, *dabèh.*

Il a Massé (frotté le corps), مس *mass*, *mess*, دلك *dalak.*

Massem (n. d'une tribu d'Afr.), المعاصم *êl-Ma'âssem.*

Massif (adj.), غليظ *ghelydd ghelyzz*, ثقيل *theqyl*, *tseqyl.*

La Massoure (v. d'Eg.), (*Voy.* Mansoure).

Mastic, مسطقه *mesteqah*, مصطقا *masteqâ*, *mustiqâ*.

Mastication, مضغ *madgh*.

Mat, صاری *sâry*, pl. صواری *souâry*; بيساني *byssâny* (en berb. صاري *sâry*, وشغان *ouechghân*).

— Grand Mât, مشتره *mechtrah*.

Echec et Mat, شاه مات *châh-mât* (d'où vient le mot fr.)

La Matarée, Mataryéh (b. d'Egypte), المطريه *êl-Mattaryéh*, ماطريه *Mâ-taryéh*.

Matelas, مرتبه *mortebah*, مطربه *mottarbah*, مطرح *mettrah*, *mat-trah* (d'où vient le mot fr.), pl. مطارح *mettârah*, *mettârèh*.

Matelot, مراكبي *merâkby*, pl. مركبيه *merakbyéh*; بحرى *bahary*, pl. بحريه *baharyéh*.

Matériel (adj.), هيولاني *he-youlâny*, غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*.

Maternel, امّى *ômmyy*.

Mathématicien, هندسى *hen-dessy*.

Mathématiques, علم الهندسه *è'lm êt-heudessah*.

Mathieu (n. pr.), متى *Matü*, متاوس *Matâouss*.

Matière, هيولى *heyouly*.

— d'un discours, سبب *sebeb*.

— purulente, مدّه *meddéh*.

Matin, Matinée, صبح *sobh*, صبح *sabbah*, صبّاح *sobbah*, صبّيحه *sobbyhah* (en berbere صبح *sabah*, اغلواس *ëghlouâss*).

—Demain Matin nous partons, غدوه منذ الصباح نحن مسافرين *ghadaouah mind ês-sabbâh nahn messâferyn*.

Matinal, باكر *bâker*, *bâkir*.

— Il a été Matinal, بكر *baker*.

Matmatah (v. et tribu d'Afr.), مطماطه *Matmâttah*.

Matou, هرّ *herr* (*Voy.* Chat).

—Il ne distingue pas un Matou d'un rat, ما بيعرف الهرّ من الفر *mâ bya'ref êl-herr minn êl-fer*.

Matrice, رحم *raham*, *rahm*.

Matrimonial, متاع الـتزواج *metâ' êt-tezouâdj*.

Maturité, طيّب *tayyb*, استوا *isteouâ*.

Maudit, ملعون *mela'oun*, لعين *la'yn*, منعـول *mena'oul*, مصخوط *maskhoutt*.

Il a Maudit, لعن *la'ann*, نعل *na'al*.

Maure, Mauresque, مغربي *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغربه *mogharbéh*, *mogharbah*; مسلم

meslem, pl. مسلمين *meslemyn;* fém. مسلمه *meslemah*, pl. مسلمات *messelmyât*.

Mauritanie (contrée d'Afr.), بلاد المغرب *belâd êl-Meghreb*.

Mausolée, مشهد *mechehed* (*V.* Tombeau).

Mauvais, ردى *rady, redy*, pl. اردیا *ârdyá, êrdyâ;* رفدى *refady*, رفضى *refaddy*, قبيح *qobbyh*, pl. قبّاح *qeblâh;* شرّ *cherr*, شرير *cheryr*, موش طيب *mouch-tayeb*, دونى *douny* (en berb. ايقباح *iyqbâh*, pl. قبحان *qabehân;* ذيريت *dzyryt*, pl. ذيريتن *dzyrytenn;* ديريث *dyryth*, يريث *yryth*).

— Plus Mauvais, اقبح *âqbah*.

— Le plus Mauvais de tous, الاقبح من الكلّ *él-âqbah minn êl-koll*.

— C'est un Mauvais homme, هدا الرجل قبيح *hadâ êr-radjel qobbyh*, هو ردى *houe rady*.

— Mauvais temps, دنيا صعب *dounyâ sa'ab* (en b. زمان ذيريت *zemân dzyrytt*).

Mauve, خبّيزه *khobbeyzéh*, *khobbeyzah*, بقول *baqoul*.

Maydah (n. d'une tribu d'Afrique), بنى مايدة *Beny-Mâydah*.

Mazagan (v. d'Afr.), ماصخن *Mâ-sakhan, Mâ-soukhoun*, بريجه *Berydjah*, بريجيه *Boureydjyah*, مهدومه *Mehdoumah*.

Mazaouyr (nom d'une tribu d'Afrique), مزاوير *Mazâouyr*.

Mazounah (nom d'une tribu d'Afrique), مازونه *Mâzounah*.

Mécanique (science, art), علم الصناعه *e'lm ês-sanâ'ah*.

— (machine), (*Voyez* ce mot).

Méchant, شرّانى *cherrâny*, فاجر *fâdjir, fâguir*, خبيث *khabyth, khabyts* (*Voyez* Mauvais).

Mèche, فتيله *fetylah, fitylah, fetyléh*, pl. فتيلات *fetylât*, فتايل *fetâyl;* دبلـه *deblah, doublah*, pl. دبلات *deblât*, يدك *yedek*.

Mécompte, غلاط الحساب *ghelâtt êl-hissâb*.

Mécontent, غير راضى *ghayr râddy*, قليل الرضا *qalyl êr-riddâ*.

Il a Mécontenté, صعب على *sa'ab a'lä*, ضرّ *darr*.

La Mecque (*Voy.* La Mekke).

Mécréant, قليل الامان *qalyl êl-îmân* (*Voyez* Incrédule, Infidèle, Impie).

Médecin, حكيم *hakym*, pl. حكما *houkemâ;* حاكيم *hâkym*, طبيب *tabyb, tebyb*, pl. اطبّا *ôttebbâ*.

Médecine (science), طبّ *tebb, tobb*, حكمه *kikméh, kikmah*.

— (potion curative), شربه *chorbah*, *chorbéh*, pl. شربات *chorbât*; دوا *daouâ*, *deouâ*, *douâ*; ثنقيه *tsenqyah*, pl. ثناقى *tsenâqy*.

Médiateur, مستصلح *mostaslih*, واقف بين *ouâqef-bayn* (*Voy.* Intercesseur, Intermédiaire).

— Il a été Médiateur (*V.* Il a Intercédé, Il s'est Entremis).

Médiation, توسيط *touessytt* (*V.* Intercession).

Médical, طبّى *tebby*.

Médicament, دواه *daouâh* (*V.* Médecine, Remède).

Médicinal, متاع الدواه *metâ' êd-daouâh* (*Voyez* Médical).

Médin (monnaie), ميدى *meydy*, پاره *pârah*, نصّ فضه *nouss-faddah*.

— Pièce de dix Médins, عشراويه *a'cherâouyéh*.

— de vingt, عشرينيه *a'cherynyéh*.

Médina-Céli (v. d'Espag.), مدينة الميده *Medynét êl-Maydah*.

Médine (ville d'Arabie), المدينه *êl-Medynéh*, *êl-Medynah*, مدينة النبى *Medynét ên-naby*, مدينة المنصوره *Medynét êl-mansourah*, مدينة رسول الله *Medynét ressoul Allah*, يثرب *Yathreb*.

— Natif de Médine, مدنى *medeny*.

Médiocre, مقارب *moqâreb*, واطى *ouâtty* (*Voyez* Modique).

Médiocrité, مقاربه *meqârebéh*, *moqârebah*.

Médisance, كلام بغيبه *kelâm be-ghaybéh*.

Il a Médit, تكلّم بغيبه *tekellem be-ghaybéh*.

Méditation, تخمين *takhmyn*, تفكير *tefkyr*, تأمّل *teêmmoul*, حسب *hisb*, فكر *fekr*.

Il a Médité, فكر *feker*, حسب *hassab*, افتكر *êfteker*.

Méditerranée (*Voyez* Mer).

Medjaherys (peuplade d'Afrique), المجاهريه *êl-Medjâheryah*.

Méfiance, انكار *înkâr*.

Méfiant, منكر *monker*.

Il s'est Méfié, انكر على *ênkar a'lä*.

Par Mégarde, بغير بال *be-ghayr bâl*.

— Je l'ai fait par Mégarde, عملتهُ بغير بالى *a'melt-ho be-ghayr bâl-y*.

Mehemet (*Voyez* Mahomet).

Meilleur, احسن *âhsann*, خير *khéyr*.

La Mekke (ville d'Arabie), المكه *êl-Mekkah*, *êl-Mekkéh*,

مكّة المشرفه *Mekkét él-mocherafah.*
— Natif de la Mekke, Mekkin, مكّاوى *mekkâouy,* مكّي *mekky.*

Mekkin (*V.* Natif de la Mekke).

Mékoussat (village d'Afrique), مقوسة *Meqoussat.*

Mélange, خلط *khalt,* pl. اخلاط *îkhlâtt;* اختلاط *îkhtilâtt.*

Il a Mélangé (*V.* Il a Mêlé).

Mêlé, مخلوط *makhloutt,* ملخبط *molakhbett.*

Il a Mêlé, خلط *khalatt, khalett,* لخبط *lakhbatt, lakhbett.*

Mélisse, نعنع الحرّ *na'ana' él-hourr,* نعنع الترنجي *na'ana' ét-touroundjy.*

Melon, قاوّن *qâououn,* pl. قاين *qâyyn,* قاوون *qâououn;* بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh;* عبد اللاوى *a'bd él-lâouy* (en berbere افقوص *âfeqouss*).

— d'eau, بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh,* بطيخ اخضر *battykh-âkhdar;* فلنص *felanss;* كوار *kouâr, keouâr;* دلاح *dillâh,* دلاع *dillâ',* دلاع *dilâ'a.*

— long et jaune, فاجور *fâdjour.*

Melongêne, بدنجان *bedendjân, bedengân,* بدنجال *bedendjâl,* بتنجان *betengân,* مرنجان *merengân, merendjân.*

Membre du corps, عضو *a'ddou, e'ddou,* pl. اعضا *â'hdâ;* مفصل *mefassel,* pl. مفاصل *mefâssil.*

— Membre viril (*V.* Verge).

Même (*Voyez* Semblable).

— Ceci est la Même chose que cela, هذا كيف ذالك *hadâ kyf zâlek,* ذا و ذا كيفيتهم واحد *dâ ou-dê kyfyét-houm ouâhidéh,* ذا و ذاك ساوا *dâ ou-dâk saouâ.*

— C'est le Même homme, هذا الرجل هو بنفسه *hadâ ér-radjel houe be-nafse-ho.*

— Je suis du Même rang que vous, انا في المرتبه كيف انتم *ânâ fy-'l-mertebéh kyf êntoum.*

— Moi-Même, انا بنفسي *ênâ be-nefs-y, ânâ be-nafs-y,* انا بذاتي *ânâ be-zât-y,* انا بروحي *ânâ be-rouh-y,* انا نفسي *ênâ nafs-y,* ذاتي *zât-y,* روحي *rouh-y,* نفسي *nafs-y.*

— Toi-Même, انت بنفسك *ênt be-nafs-ak,* انتينه بنفسك *êntynah be-nefs-ak,* انت بذاتك *ênt be-zât-ak,* انت بروحك *ênt be-rouh-ah,* نفسك *nafs-ak,* ذاتك *zât-ak,* روحك *rouh-ak.*

— Lui-Même, هو بنفسهُ *houe be-nefs-hou,* هو بذاتهُ *hou be-zât-ho,* نفسهُ *nafse-ho,* ذاتهُ *zât-ho.*

— Elle-Même, هي بنفسها *hya be-nefse-hâ*, هي بداتها *hye be-zât-hâ*, نفسها *nafse-hâ*, ذاتها *zât-hâ*.

— Nous-Mêmes, نحن بانفوسنا *nahn be-ônfous-nâ*, احنا بانفوسنا *êhnâ be-ônfous-nâ*, نحنا بذاتنا *nahnâ be-zât-nâ*, انفوسنا *ônfous-nâ*.

— Vous-Mêmes, انتم بانفوسكم *êntoum be-ônfous-koum*, انفوسكم *ônfous-koum*, انتوا بانفوسكم *êntoû be-ônfous-koum*, انتما بذاتكم *êntoumâ be-zât-koum*.

— Eux-Mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ônfous-houm*, هما بانفوسهم *houmâ be-ônfous-houm*, هما بذاتهم *houmâ be-zât-houm*, انفوسهم *ônfous-houm*.

— En lui-Même, في نفسه *fy nefs-hou*, *fy nafse-hi*.

— Au Même instant, في الحال *fy-'l-hâl*.

— Même (conj.), حتى *hattä*.

— On a tué les enfans Même, قتلوا حتى الولاد *qataloû hattä él-ouldâd*.

Mémoire (fém), ذكرى *dekrä*, *zikrä*, ذكر *zikr*, *dikr*.

— (masc.), عرض حال *a'rdd-hâl*, تذكرة *tezkereh*, *tezkerah*.

Memphis (v. anc. d'Ég.), منف *Menf*, *Monf*.

Menaçant, مهدد *mohadded*.

Menace, تهديد *tehdyd*, تخويف *takhouyf*.

Il a **Menacé**, هدد *haddad*, خوف *khaouaf*, حقد *haqad*.

Il a **Ménagé**, قصد *qassad*.

Mendiant, شحات *chahât*, شحاذ *chahhâd*, سايل *sâyl*, متسول *motsaouel* (*Voy.* **Pauvre**).

Il a **Mendié**, تسول *tessaouel*, طلب *taleb*, شحد *chahad*.

Il a **Mené**, ودى *oueddä*.

— Il Mènera, يدي *youddy*.

— Mène boire mon cheval! اسقي حصاني *êsqy hossân-y!* اسقي عودي *êsqy a'oud-y!*

Mensonge, كذب *kedb*, *kidb*, pl. كدوب *kedoub*, *kodoub*.

Menteur, كداب *keddâb*, *kaddab*, pl. كذابين *kaddâbyn*, *keddâbyn*; زعات *za'ât*, كداب *gueddâb*.

Menthe (plante), صندل *sandal*, نعنع *na'na'*, مانته *mântah*.

— sauvage, امشيشتروا *êmchychtroû*.

Il a **Menti**, كذب *kadab*, *kadeb*, كذب *kaddab*, *keddeb*.

Mention, دكر *dikr*, *zikr*.

Mentionné, مدكور *mezkour*.

Mensuel, مشاهر *mochâher*, شهری *chahery*.

— Solde Mensuelle, مشاهره *mochâherah*, *mochâheréh*.

Il a **Mentionné**, ذكر *zaker*, *zakar*, ذكر *zakkar*, تذكر *tezakkar*.

Menton, ذقن *doqn*, *daqn*, pl. اذقان *édqân* (en berbere ثيمرة *tsymerah*, pl. ثيميرة *tsymyrah*).

Menu (*Voyez* **Mince**).

— Il a rendu Menu, رقق *raqqaq*.

Menuisier, نجار *neddjâr*, *naggâr*, pl. نجارين *neddjâryn*, *naggâryn*.

Menzaléh (lac d'Égypte), بحيرة منزاله *bohayrét Menzâléh*.

Mépris (*Voyez* **Blame**, **Avilissement**, **Dédain**).

— Au Mépris des lois de la guerre, مخالف القوانين الحربيه *mokhâlef él-qaouânyn él-harbyah*.

Il s'est **Mépris**, غلط *ghalatt*.

Méprisable, **Méprisé**, محقور *mahaqour* (*V.* **Avili**, **Blamable**).

Il a **Méprisé**, حقر *haqar* (*Voy.* Il a **Dédaigné**).

Mer, بحر مالح *bahar mâlèh*, بحر *bahar*, *bahr*, pl. بحار *behâr*; (duel) بحرين *bakaréyn* (en berbere لبحر *lebahar*, بحر *bahr*).

— (Océan). (*Voyez ce mot*).

— Méditerranée, بحر الوسط *bahr él-ouest*, البحر الرومی *él-bahar ér-roumy* (m. à m. la mer grecque), بحر شام *bahar-Châm* (mer de Syrie), البحر الصغير *él-bahr és-saghyr*, *él-bahar és-sogheyr* (la petite mer).

— Rouge, بحر قلزم *bahar-Qolzoum*, بحر سويس *bahar-Souéyss*.

— Caspienne, بحر الخزر *bahar él-Khozar*.

— Noire, قرا دكيز *qarâ-degnyz*, بحر بانطس *bahar-Bôntoss*.

— montante (*V.* **Flux**, **Marée**).

— descendante (*Voy.* **Reflux**).

Mercenaire, أجير *âdjyr*, *âguyr*.

Mercerie, خردة *kherdah*, *kherdéh*, pl. خردات *kherdât*.

Merci! (int.) كثر الله خيرك *katther Allah kheyr-ak!* (m. à m. que Dieu augmente ton bien!) كثر خيرك *katther kheyr-ak!* الله يجازيك *Allah ydjâzy-k!* (m. à m. que Dieu te le rende!) الله يجزيك *Allah yegzy-k!* الله يكافيك خير *Allah ykafy-k kheyr!* (*V.* Il a **Remercié**).

Mercier, خرداخی *kherdâkhy*, pl. خرداخيه *kherdâkhyéh*.

Mercredi, يوم الاربع *youm êl-ârba'*, *yaum êl-êrba'a*, نهار الاربع *nahâr êl-ârba'*, الاربع *êl-ârba'*, يوم الاربعا *yaum êl-ârba'â*, الاربعا *êl-ârba'â* (en berbere اسا الاربع *âssâ êl-ârba'a*).

Mercure (vif argent), زيبق *zybaq*, *zeybaq*, زاوق *zâouq*, *zâouaq*.

— (planète), اطارد *Attâred*, عنطارد *Antâred*.

Merde, خرا *kherâ*, pl. خراوات *kherâouât*; خالي *khâly* (*Voyez* **Excrément**, **Ordure**).

Mère, امّ *ômm*, *öumm*, يمّ *yomm*, pl. امّهات *ômmehât* (en b. يمّا *yemmâ*, *yommâ*, يمّه *yemmah*).

— Ma Mère, امّي *ômm-y*, ستّي *sitt-y*.

— Ta Mère, امّك *öumm-ak*.

Méridien (ligne méridienne), خط نصف النهار *khatt nousf ên-nahâr*, خط الظهر *khatt êd-dohor*.

— (cadran solaire), (*V.* ce mot).

Méridienne (sommeil du milieu du jour), قيلة *qaylah*, *qayléh*.

— Il a fait la Méridienne, قايل *qâyel*.

Méridional, قبلي *qably*, *qabely*, جنوبي *djenouby*, *guenouby*.

Mérite, فضل *fadl*, فضيله *faddyléh*, pl. فضايل *foddâyl*.

— Il a du Mérite, فضل *faddal*, هو فاضل *houe fâddel*.

— Chacun a son Mérite particulier dans son genre, كل واحد مفضّل خصوصًا على جنسه *koll ouâhed mofaddel khossoussânn a'lä djens-ho*.

Il a **Mérité**, استحقّ *êstahaqq* (*Voyez* Il a été Digne).

Merlan, شطون *chettoun*.

Merle, سرسور *sersour* (en berbere اجهموم *âdjahmoum*, pl. اجوحمام *âdjouhmâm*).

Merluche (*Voyez* **Morue**).

Mérouan (n. pr.), مروان *Merouân*.

Mersa-êl-Khazar (port d'Afrique), مرسى الخزر *Mersä-'l-khazar*.

Merveille, عجيبه *a'djybéh*, *a'guybéh*, *a'djybah*, pl. عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

Merveilleusement, بعجيبه *be-a'djybéh* (*Voyez* **Admirablement**).

Merveilleux (*Voyez* **Admirable**, **Étrange**).

Mésintelligence, خلاف *khelâf* (*V.* **Dissentiment**, **Inimitié**).

Mésopotamie (prov. d'Asie), ديار بكر *Dyâr-beker*, *Dyâr-bekir*.

Mesquin (V. Avare, Pauvre).

Message, رساله ressâléh, ressâlah, pl. رسالات ressâlât.

Messager, رسول ressoul, مرسل morsel (Voyez Courrier).

— monté sur un dromadaire, نجّاب neddjâb.

Messidor, مسيدور messydour.

Mesure, قياس qyâs. كيل kyl, pl. اكيال âkyâl.

— de grains, كيله kylah, pl. كيلات kylât.

— d'un vers, وزن quezenn, ميزان myzân, بحر bahr, قافيه qâfyah, نظم nezzem.

Il a Mesuré, قاس qâs.

— du grain, كال kâl.

Mesureur, كيال kyâl.

Métal, معدن ma'denn, pl. معادن ma'âdenn, mo'âdenn.

Métallique, معدنى ma'adeny.

Métayer, خمّاس khammâss, pl. خمّاسين khammâssyn.

Méthode, عاده a'âdéh, a'âdah, pl. عادات a'âdât; قانون qânoun, pl. قوانين qaouânyn.

Métier (profession mécanique), صنعه sana'ah, صناعه sanâ'ah, pl. صنايع senâya'.

— de tisserand (machine à tisser), (Voyez Tisserand).

Métropole, امّ البلد ômm él-beled.

Mets (le manger), اكل âkl, طعام ta'âm.

Meuble, حاجه hâdjéh, hâguéh, pl. حوايج haouâydj, haouâyg; بضاعه boddâ'ah, pl. بضايع boddâya'; فروش fourouch, عمارة البيت i'mâret él-béyt.

Meule de moulin, رحا rahâ, rihâ, حجر الطاحون hadjar ét-tâhoun (Voyez Moulin).

Meunier, طحّان tahhân, pl. طحّانين tahhânyn; رحوى rahhouy, pl. رحويين rahhouyyn (en berbere ارحوى ârahouy, plur. ايرحوين îyrahouyn).

Meurtre, قتل qatl.

Meurtri, مجروح medjrouh, megrouh.

Il a Meurtri, جرح djerah, guerah.

Meurtrier (V. Assassin).

Meydan, ميدان meydân (Voy. Hippodrome).

—Kara-Meydan (pl. du Kaire), قرا ميدان Qarâ-meydân.

Mezzab (vallée d'Afrique), وادى مزاب ouâdy-Mezâb.

—Tribu de Mezzab (dans l'At-

las), بني مــــزاب *beny-Mezâb.*

Michel (n. pr.), ميكايل *Mykâyl,* ميكاييل *Mykâyyl,* ميخاييل *Mykhâyyl,* خايل *Khâyl,* خاييل *Khâyyl.*

Microscope, مراية الهند *merâyét él-Hend.*

Midi (heure du jour), الظهر *él-dohor,* العــالــم *él-a'âlem,* نصف النهار *nousf én-nahâr* (en berbere ازڭن واس *ézguenn-ouass*).

— (opposé au nord), قبله *qibléh, qiblah,* جنوب *djenoub, guenoub.*

— A Midi précis, في وقت الظهر *fy ouaqt éd-dohor.*

— Vent du Midi, لباج *lebadj, lebêg* (en italien *lebecchio*).

Mie de pain, قلب العيش *qalb él-aych,* قلب الخبز *qalb él-khobz, qalb dê-l-khobz,* بطعه ذا الخبز *beta'ah dê-'l-khobz,* لبّ *lobb.*

Miel, عسل *aassel.*

— Rayon de Miel, شهد *chehed, chehd, chohd, chouhd,* شهد ذا العسل *chehed dê-'l-a'ssel.*

— Marchand de Miel, بقال *baqâl,* سوقي *souqy.*

Mien (pron. poss.), ى *-y,* لي *l-y,* بتاعي *betâ'-y,* بتوعي *betou'-y,* متاعي *metâ'-y,* امتاعي *êm-tâ'-y,* الّذي لي *âllazy l-y, élledy l-y,* الّي لي *élly l-y,* الّي ليلي *él-ly lyl-y,* ديالي *dyél-y, dyâl-y* (en berbere و *ou,* يو *-you,* ينو *-ynou*).

— Ce sabre est le Mien, هدا السيف ديالى *hadâ' es-séyf dyêl-y.*

— Celui-ci est le Mien, et celui-là est le tien, ذا ليلي وذاك ليلك *dâ lyl-y, ou-dâk lyl-ak.*

Miettes, فتات *fetât, fotât.*

Mieux, احسن *âhssann,* خير *khéyr, khayr.*

Mignon (adj.), لطيف *lattyf.*

Migraine, شقيقه *chaqiqah* (en espagn. *xaqueca*), وجعة الراس *oudja'at êr-râss* (*V.* Mal de tête).

— J'ai la Migraine, توجع راسي *toudja' râss-y, touegu' râss-y.*

Miknassah (tribu berbere), مكناسه *Miknâssah.*

Milieu, نصف *nousf,* نص *nouss,* وسط *ouest* (en berbere التّاس *âlemmâss*).

— Au Milieu, في الوسط *fy-'l-ouest.*

— Doigt du Milieu, الوسطى *él-ousty,* الصبع الوسطاني *és-saba' él-ouestâny* (en berb. اذاض التّاس *âdzâdd âlemmâss*).

Militaire (s.), عسكري *a'skery.*

— (adj.), متاع الحرب *metâ' êl-harb.*

Mille (nombre), الف *êlf, âlf,* pl. الاف *êlâf,* الوف *ôulouf.*

— (mesure géodésique), ميل *myl,* pl. اميال *âmyâl.*

— Mille un, الف وواحد *âlf ou-ouâhed.*

— Mille deux, الف و اثنين *âlf ou-êthneyn.*

— Mille et cent, الف و ميه *âlf ou-myéh.*

— Mille deux cents, الف وميتين *âlf ou-mytéynn,* ميتين بعد الالف *myttéyn ba'd êl-âlf.*

— Deux Mille, الفين *âlfeyn.*

— Dix Mille, عشرة الاف *a'chert-êlâf.*

— Cent Mille, مية الف *myét âlf,* كرّه *harrah.*

— D'ici là combien de Milles? من هنا الى هناك كم اميال *minn henâ îlä henâk, kiam âmyâl?*

— Cette montagne est à trois Milles d'ici, هذا الجبل على ثلاثة اميال من هنا *hadâ êl-djebel a'lä tselâtsét âmyâl minn henâ.*

Millenaire, الفى *âlfy,* fém. الفيه *âlfyéh, âlfyah.*

Mille-Pieds (insecte), بو مليه *bou-melyah,* زرغ ميل *zergh-myl.*

Millet, جاورس *djâouress.*

Milliard, الف ربوات *âlf-raboudt* (m. à m. mille millions).

Million, ميليون *mylyoun,* الف الاف الف الف *êlf-êlf, âlf-êlâf* (m. à m. mille mille); ربوه *raboueh,* pl. ربوات *raboudt.*

— Deux Millions, ربوتين *raboutéynn.*

— Trois Millions, ثلاثة ربوات *thélâthét raboudt.*

Minaret, ميذنه *meydenéh,* ماذنه *mâdenéh,* pl. ماذن *mâdenn;* صومعه *souma'ah,* pl. صومعات *souma'ât,* صوامع *souâmè';* منارة *menâreh, menârah,* pl. مناور *menâouer.*

Mince, رفيع *rafy'a, refy',* رقيق *raqyq, reqyq* (en berb. ارقيق *érqyq, ârqyq,* pl. ارقاقن *érqâqenn*).

— Il a été Mince, رق *raqq.*

— Il a rendu Mince, رقّق *raqqaq.*

Minceur, رقاقه *riqâqah.*

Mine métallique, معدن *ma'adenn,* pl. معادن *ma'âdenn, mo'âdenn* (en espagnol *almaden*).

— de guerre, لغوم *laghoum.*

Minéral (adj.), معدنى *ma'a-*

deny, متاع المعدن *metâ' êl-ma'a-denn.*

Minéralogie, علم المعادن *e'lm êl-mo'âdenn.*

Minéralogique, متاع علم المعادن *metâ' e'lm êl-mo'âdenn.*

Mineur (plus petit), اصغر *âs-ghar*, دونى *douny.*

— (qui n'a pas l'âge de majorité), (*Voyez* Adolescent, Orphelin).

— (qui creuse une mine), معادنجى *ma'âdendjy.*

— (de guerre), لغومى *laghoumy*, pl. لغوميه *laghoumyah.*

Ministre, وزير *ouezyr* (d'où vient *vizir*), pl. وزرا *ouezerâ.*

— Le premier Ministre, الوزير الاعظم *êl-ouezyr êl-â'azzem.*

— Je n'ai pu approcher du Ministre, ماقدرت شي اقرب للوزير *mâ qadart-chy âqreb li-'l-ouezyr.*

Minuit, نصف الليل *nousf êl-léyl*, نصف الليله *nousf êl-leylah*, نص ليل *nouss-léyl* (en berbere ازكن ايط *êzguenn tytt*, نصاف دكيظ *nessâf degguydd*).

Minute, دقيقه *deqyqah*, *deqeyqah*, pl. دقايق *deqâyq*; تقيقه *teqyqah*, pl. تقايق *teqâyq*, *teqâyeq.*

— Deux Minutes, دقيقتين *deqayqtéyn*, تقيقتين *teqeyeqtyn.*

Miracle, ايه *âyéh*, *âyah*, pl. ايات *âyât* (*Voyez* Merveille).

Miraculeux (*Voy.* Merveilleux).

Miquenez (v. d'Afr.), مكناسه *Miknâsséh*, *Maknâssah*, مكناسة الزيتون *Meknêssét êz-zeytoun.*

Miroir, مراى *mirây*, مراه *merâh*, مرايه *mirâyah*, *merâyah*, pl. مرايا *merâyâ*, مرايات *merâyât* (en berbere امرى *âmry*).

— Glace de Miroir, ماذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah.*

Mis, محطوط *mahtoutt.*

Il a Mis, حط *hatt.*

— Mets-lui la bride! الجمهُ *êl-djem-hou! êlguem-ho!*

Misérable. (*Voyez* Infortuné, Malheureux, Pauvre).

Misère (*Voy.* Pauvreté, Infortune, Malheur).

Miséricorde, رحمه *rahméh*, *rahmah* (*Voyez* Clémence, Compassion).

— Que Dieu répande sur vous sa Miséricorde et ses bénédictions! عليكم رحمة الله و بركاتهُ *a'ley-kom rahmét Allah ou-berekât-ho!*

Miséricordieux, رحمان *rah-*

mân, رحمن *rahman* (*V.* Clément).

—Dieu est Miséricordieux pour ceux qui exercent la miséricorde, الرحمين يرحمهم الرحمان *ér-rahèmyn yrehm-houm ér-Rahmân.*

Mission, ارسال *irsâl.*

— Il lui a donné une Mission, انفده مرسولا *énfed-ho mersoulânn.*

Missive (*V.* Lettre, Message).

Mite (ver des étoffes), عته *i'ttah, e'ttah.*

— du blé, سوسه *soussah.*

— du papier et des livres, ارضه *êrdâh.*

Mitigé, مليّن *moleyyn* (*Voyez* Adouci).

Il a Mitigé (*V.* Il a Adouci).

Mobile (adj.), حاريك *haryk, moteharrek* متحرك.

Mobilité, تحريك *tahryk.*

Mode, عاده *a'âdéh, a'âdah.*

—(t. de gramm.), صيغه *syghah.*

— Il est habillé à la Mode, هو ملبس زي العاده الجاريه *houe molebbess zay él-a'âdéh él-djâryéh.*

Modèle, مثل *methl, metsl.*, pl. امثال *âmthâl, émtsâl* (*Voyez* Calibre).

Modération, اعتدال *i'tidâl*, انصاف *insâf* (*V.* Tempérance).

Modéré, معتدل *mo'tedel.*

Il a Modéré, دبّر *dabbar, dabber* (*Voyez* Il a Apaisé).

— Modère ta colère! سكّن غضبك *sakkenn ghasb-ak.*

— J'ai Modéré mes paroles, دبّرت كلامي *dabbert kelâm-y.*

Moderne (*Voyez* Nouveau).

Modeste, اديب *âdyb*, وقور *ouqour, oueqour.*

Modestie, ادب *âdeb*, وقار *oueqâr.*

Modique, يسير *yssyr, yessyr* (*Voyez* Petit, Médiocre).

Moelle, دهن ذا العظمه *dehen dê-'l-a'ddemah*, موخ *moukh*, مخّ *mokkh.*

Mogreb (l'Afr. occidentale), المغرب *él-Moghreb, él-Maghreb.*

Mogrebin, مغربي *moghreby, mogharby, maghreby*, pl. مغاربه *moghârbéh, moghârebah.*

Mohammed (n. pr.), (*Voyez* Mahomet).

Moharrem (premier mois de l'année lunaire des Musulmans), محرّم *moharrem*, عاشور *a'âchour*, عاشوره *a'âchourah.*

Moëz (n. pr.), معز *Mo'ezz.*

Moi, انا *ânâ, énâ* (*Voyez* Je).

—(rég.), ني *-ny*, ي *-y.*

— De Moi, ى *-y*, لى *l-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— A Moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y* (*Voyez* A).

— Moi-même (*Voyez* Même).

— Avec Moi (*Voyez* Avec).

— C'est Moi, انا هو *énâ houe*, *ânâ hou*.

— Dis moi! قل لى *qoul l-y!*

— Donne-Moi cela! اعطينى هذا *â'tty-ny hadâ!*

— Ce n'est pas Moi, ما هوشي انا *mâ hou-chy ânâ*, ما انيش *mâ âny-ch.*

— Ce livre est à Moi, هذا الكتاب ليلى *hadâ êl-kitâb lyl-y*, ذا كتابى *dâ kitâb-y*.

— Ceci est à Moi, laisse-le! هذا ديالى اتركهُ *hadâ dyêl-y, êtrek-ho!* خلّى ذا انّهُ بتعى *khally dê én-ne-ho beta'-y!*

Moindre, اصغر *âsghar.*

Moine, قصيص *qassys*, راهب *râheb*, plur. رهبان *rehbân*; قصّ *qass.*

Moineau, عصفور *a'sfour*, pl. عصافير *a'ssâfyr*; برطال *bortâl*, pl. براطل *borâtel*; زرزور *zerzour*, pl. زرازر *zerâzer* (en berbere ازوش *âzouch*, pl. تيزوشن *tyzouchenn*).

Moins, اقل *âqall.*

— (excepté), غير *ghayr*, الّا *éllâ*.

— Au Moins, و الا *oué-éllâ*, *ou-éllâ*.

— Pour le Moins, بالقليله *bi-'l-qâlyléh*, بالقليل *bi-'l-qalyl*.

— Mets-y trois onces pour le Moins, حطّ فيه ثلاث وقيات بالقليل *hott fy-hi tselâts ou-qyât bi-'l-qa-lyl.*

— Du plus au Moins, من الاكثر الى الاقلل *minn êl-âk-thar îlä êl-âqlal.*

— A Moins que, الّا ان *îllâ ênn*, *êllâ-ênn.*

— A Moins que je ne sois pré-sent, الّا ان كنت حاضر *êllâ ênn kont hâdder.*

— En Moins de rien, بعد مضى زمان يسير *ba'ad maddey zemân yssyr.*

— En Moins d'une heure, فى اقلّ من ساعه *fy âqall minn sâ'ah.*

Moire, طابى *tâby* (d'où le fr. *tabis*).

Mois, شهر *chahar*, pl. شهور *chehour*, *choukour* (en berbere ايور *âyour*, pl. ايورن *îyourenn*).

— Deux Mois, شهرين *chaha-réyn*, *chaharayn.*

— Mois (flux menstruel), حايض *hâydd*, pl. حوايض *haouâydd*; عدر *o'dr*.

— Il va être absent pendant deux Mois, راح يغيب مدّة شهرين *râh ygheyb meddét chaharéyn*.

Moisi, معفن *ma'affenn*, *mo'affenn*, معفون *ma'afounn* (*V.* Gaté).

Il a Moisi (v. n.), عفن *a'fann*.

Moisissure, دبل *debl*, عفنة *a'fnah*, *e'fnéh*, معفن *ma'fenn*, استعفان *îsti'fân* (*V.* Corruption).

Moisson, حصادة *hassâdah*, *hassâdéh*, حصاد *hessâd*, *hissâd*, *houssâd*, حصاص *hassâss* (en berbere تمكرة *temegrah*).

— Temps de la Moisson, وقت ذا الحصاد *ouaqt dê-l-houssâd*, *ouaqt dê-'l-hissâd*, وقت الحصاد *ouaqt él-hessâd*, وقت حصاد القمح *ouaqt hessâd él-qamèh*.

Il a Moissonné, حصد *hassad*, *hassed*.

Moissonneur, حصّاد *hassâd*, pl. حصادين *hassâdyn*.

Moite (*Voyez* Humide).

Moitié, نصف *nousf*, plur. انصاف *énsâf*; نصّ *nouss*.

— C'est plus d'à Moitié fait, ذا معمول اكثر من نصفه *dâ ma'moul âkthar minn nousfe-ho*.

Mokattam (montagne d'Eg.), جبل مقطم *Guebel-Moqattam*.

Moka (v. d'Arabie), المخا *él-Mokhâ*.

Mol (*Voyez* Mou).

Dent Molaire (*Voyez* Dent).

Molesté, منحوس *manhouss*.

Il a Molesté, نحس *nahass*.

Mollement, برخصوة *be-rekhaouah*, *be-rekhouéh*.

Mollesse, رخوة *rekhaouah*, *rekhouéh*.

Mollet de la jambe, دهن ذا الساق *dehen dê-'s-sâq*, بطن ذا الساق *botn dê-'s-sâq* (*V.* Gras).

Moment, درج *deredj*, دراجه *derâdjah*, *derâguéh* (en berbere ادقيمن *âdeqqymenn*, تسعت *tassa'ett*), (*Voy.* Instant).

Momie, موميه *moumyah*, plur. موم *moum*.

Mon, ى *-y*, ديالي *dyêly*, متاعي *metâ'y*, متعي *meta'a-y*, بتاعي *betâ'-y*, بتعي *beta'-y*, امتعي *émta'-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— Mon ami, حبيبي *habyb-y*.

— Mon cher! يا خاى *yâ khâ-y!*

— Mon habit, لبس بتعي *loubs beta'-y*, لبس امتعي *lebs êmta'-y*, لبسي *lebs-y*.

— Mon père, ابوی *âbou-y* (en berbere بابيو *bâb-you*).

— Mon fils, ابنی *êbn-y*, ولدی *ouled-y* (en berbere مسيو *mess-you*).

— Mon esprit, روحی *rouh-y* (en berbere امنو *îmeni-ou*).

— Mon œil, عينی *a'yn-y* (en berbere تيطيو *tsytt-you*).

MONARCHIE, ملك *moulk*, مملكه *memlekéh*, *memlikah*, pl. ممالك *memâlek*; دوله *doulah*.

MONARQUE, ملك *melek*, pl. ملوك *moulouk*; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâtîyn*.

MONASTÈRE, دير *deyr*, *dayr*, *dyr*, pl. ديور *dyour*, ديوره *dyourah*.

— de derviches, زاويه *zâouyah*, *zâouyéh*.

MONCEAU, كومه *kouméh*, *kaoumah*, *koumak* (*Voy.* AMAS).

— de ruines, تل *tall*, *tell*.

— Il a mis en un Monceau (*Voyez* Il a AMASSÉ).

MONDAIN, دنياوی *dounyâouy*, دنيانی *dounyâny*.

Le MONDE (l'univers), الدنيا *êd-dounyâ*.

— (les gens), الناس *ên-nâss*.

— Les Français n'ont perdu que peu de Monde, الفرنساويه ما انقتل منهم الا القليل *êl-Fransâouyéh mâ ênqatel minnhoum êllâ êl-qalyl*.

MONDÉ, منظوف *mandouf*.

Il a MONDÉ, نظف *naddaf*.

MONÉTAIRE, دراهمی *derâhemy*.

— Atelier Monétaire دار ذا السكه *dâr dê-'s-sekkah* (en italien *zecca*, d'où vient *sequin*), دار الضرب *dâr êd-darb*).

MONNAIE, دراهم *derâhem*, قطع *qetta'*, فلوس *felouss*, فضه *faddah* (*Voyez* ARGENT).

— (lieu où on la fabrique), (*Voyez* Atelier Monétaire).

— fausse, دنس *dens*.

— Donne moi de la Monnaie d'une piastre! اعطنی قطعات الريال *â'atty-ny qetta'ât êr-ryâl!*

— Je n'ai pas de Monnaie, ما عندی شی فلوس *mâ a'nd-y-chy felouss*.

— Je n'ai ni Monnaie, ni grosses pièces, ما فیّ شی امّا ريال واما قطع *mâ fy-y-chy âmmâ ryâl, ou-âmmâ qetta'*.

MONSIEUR, سيدی *syd-y*, سنيور *senyour*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâguéh*, موسی *moussey*.

Monstre (prodige, chose étrange), عجب الطبيعه *a'djeb ét-taby'ah* (*V.* Merveille).

— (chose horrible), شى مفزّع *chy mofezzi'*.

— (au figuré), (*V.* Scélérat).

Monstrueux (prodigieux), (*V.* Merveilleux, Étrange).

— (difforme), مسيخ *messykh* (*Voyez* Difforme).

— (horrible), مفزّع *mofezzè'*, *mofezzi'* (*Voyez* Horrible, Abominable).

Mont, Montagne, جبل *djebel*, *guebel*, pl. جبال *djebâl*, *guebâl* (en berbere ادرار *ídrâr*, plur. ادورار *ídourâr*, ايدورار *íydourâr*).

— Mont-Atlas (*Voyez* Atlas).

— Mont-Sinaï (*Voyez* Sina).

— Mont-Thabor (*V.* Thabor).

— Mont-Etna, جبل النار *djebel én-nâr*, *guebel én-nâr* (*V.* Volcan).

— Versant d'une Montagne, جانب الجبل *djânb él-djebel*, *gânb él-guebel*, pl. جناب الجبل *djenâb él-djebel*, *guenâb él-guebel*.

— Le haut de la Montagne, عقبة *a'qbah*, راس الجبل *râss él-djebel*, *râss él-guebel* (*Voy.* Cîme, Sommet).

Montagnard, جبلى *djebely*.

Montant d'un compte, قدر *qadr*, مبلغ *moballagh*.

— Tiens, voilà le Montant de tes gages, خد هدا قدر اجرتك *khod*, *hadâ qadr âdjeret-ak*.

— Tu as reçu d'avance diverses sommes, dont le Montant est de cent francs, قبلت بعض الدراهم يطلع قدره لميّة فرنك *qabelt ba'd éd-derâhem, yetla' qadr-ho li-myét frank*.

Montée, طلوع *telou'*, *toulou'*, صعود *sououd*, عقبة *a'qebah*.

Il a **Monté**, Il est **Monté**, طلع *tala'a*, صعد *sa'ad*.

— Il a Monté à cheval, ركب *rakab*, *rakeb*.

— Monte! اطلع *étlaa'*!

— à cheval! اركب *êrkeb*!

Monticule, كديه *koudyah*, تلّ *tall*, *tell*.

Montre, ساعه *sâ'ah*, منكله *menguelah*, مكانه *magânah*.

— As-tu une Montre? عندك ساعة *â'nd-ak sâ'at?*

— J'ai une Montre, mais elle ne va pas, عندى ساعة امّا ما تمشى *a'nd-y sa'ât, âmmâ mâ temchy*.

Il a **Montré**, ورّى *ouarrä*, *ouerrä*, ارّى *ârrä*, اورى *âourä*, اروى *érouä*, روّى *raouä*.

— (enseigné), (*Voyez* ce mot).

—Montre! أرى *óry!* أورى *âoury!* ورى *oury!* روى *raouy!* أروى *êrouy!*

— Montre-moi! أورنى *âouri-ny!* أورلى *âouri-ly!* اور ليلى *âouri lyl-y!* اربنى *óry-ny!* وربنى *oury-ny!*

— Montre-moi la route! اربنى السكه *óry-ny és-sekkah!* ورى لى الطريق *oury l-y êt-taryq!*

— Il s'est Montré (*V.* Il a Apparu).

Il s'est Moqué, ضحك *dahak*, سخر على *sakhar a'lä.*

Moquerie, استهزا *îstihzâ*, تسخير *teskhyr.*

Moral, اديب *âdyb.*

La Morale, الادب *êl-âdeb.*

Morceau, بذعه *bidda'ah*, قطعه *qatta'ah*, *qetta'ah*, pl. قطع *qatta'*, *qattè'*, قطعات *qetta'ât*; قطع *qitta'*, *qatta'*.

—Viande coupée en Morceaux, لحم مقصوص طروف طروف *lahm maqsouss terouf-terouf* (*V.* Hachis).

Mordu, معضوض *ma'ddoudd.*

Il a Mordu, عض *a'add.*

More (*Voyez* Maure).

La Morée (contrée de Grèce), المورة *êl-Mourah.*

Morelle des jardins, بو مقنينه *bou-moqnynah.*

Morfil, ناب فيل *nâb-fyl* (*Voy.* Ivoire).

Moribond, مايت *mâyt*, *mêyt.*

Morrue (*Voyez* Morue).

Morose, مغيّر *moughayyar.*

Mors de la bride, لجام *lodjâm.*

Morsure, عض *e'dd*, *i'dd.*

Mort (adj.), ميت *myt*, ميّت *meyyt*, متوفى *metoueffy.*

— Il y a eu parmi eux beaucoup de Morts et de blessés, وقعت بينهم جراحات و اموات كثيره *ouaqa't bayn-houm djerâhât ou-âmouât kethyréh.*

La Mort, الموت *êl-mout*, *êl-maout*, pl. اموات *âmouât.*

—Mort précoce, تقصيف العمر *teqsyf êl-a'mr*, انقصاف *înqissâf.*

Il est Mort, مات *mât*, توفى *toueffä*, *toueffey.*

— Son père et sa mère sont Morts, ابوه و امه ماتوا *âbou-h oua-ômm-hou mâtoû.*

—Il est Mort jeune, انقصف عمره *ênqassaf a'mr-ho.*

—Il Mourra jeune, ينقصف عمره *yenqessef a'mr-ho.*

— Dieu te fasse Mourir jeune! الله ينقصف عمرك *Allâh yenqessaf a'mr-ak!*

Mortè-Paye, متقاعد *mote-qâ'ed.*

Mortier en bronze (pour piler), هاون *hâoun*, pl. هواوين *houâouyn.*

— de marbre, مهراس الرخام *mehrâss êl-rakhâm*, pl. مهارس الرخام *mehâriss êr-rakhâm*; مهراز ذا الرخام *mihraz-dê-'r-rakhâm.*

— à bombes, مهراس *mehrâss*, مهراز *mehraz*, ماون *mâoun*, اموان *âmouân.*

— pour bâtir, مونه *mounah.*

— de sable, بغلى *baghly.*

— de terre, طين *tyn.*

Morue, باقلاو *baqlâou* (vieux français *baquillau*).

Morve, مخاط *mokhâtt*, خنونه *khanounah, khanounéh.*

Morveux, مخيط *mokhytt*, امخط *âmkhatt.*

Morvièdre (v. d'Espagne), مربيطر *Morbeytlar*, مرباطر *Morbâttir.*

Mosaïque (s.), شغل ابلق *choghl êblâq*, فسيفسا *fessyfassâ.*

Moscovie, بلد مسقو *beled Mosqou.*

Moscovite, مسقوى *mosqouy.*

Mosquée, جامع *djâmi', djâma', djâmè'*, مسجيد *mesdjyd, mesguyd*, pl. مساجيد *mesâdjyd.*

Mostaganem (v. d'Afrique), مستغانم *Mosteghânem.*

Mostanser (n. pr.), المستنصر *êl-Mostanser.*

Mot, كلمه *kelmah, kelméh, kilméh*, pl. كلمات *kelmât*, كلام *kelâm*; لفظه *lafdah, lafzah.*

— Mot à Mot, كلمه بكلمه *kilmah bi-kilmah, kelméh be-kelméh.*

Moteur, حرّاك *harrâk.*

— L'honneur est notre Moteur, الناموس يلزّنا *ên-nâmoussyelezzenâ.*

Motif, سبب *sebeb*, pl. اسباب *âsbâb, êsbâb.*

— Que l'intérêt ne soit pas le Motif de vos actions! ما يكن شي لفعلكم سبب الطمع *mâ yekon-chy li-fa'l-koum sebeb êt-tema'.*

Motouakkel (n. pr.), المتوكّل *êl-Motouakkel.*

Mou (adj.), ليّن *leyen*, افتى *êfty*, سهل *sehel*, رطب *retteb*, رطيب *rettyb* (en berbere يسهل *yessehal*, pl. سهلان *sahlân*).

— Il a été Mou, رطب *rattab.*

— Il a rendu Mou (*Voyez* Il a Amolli).

— (poumons d'animal), فشا *fèchê*, ريه *ryah, ryéh.*

Mouche, دبّانه *debbânéh, deb-*

bânah, pl. دبّان *debbân*, *dobbân*; ذوباب *doubâb*, *dibâb* (en berbere ايزين *tyzyn*, pl. ايزان *tyzân*).

— cantharide, دبّانة ذا الهند *debbânah dê-'l-Hend* (mot à mot mouche de l'Inde).

— à miel (*Voyez* ABEILLE).

Il s'est MOUCHÉ, مخط *makhatt*.

MOUCHERON, برغشة *berghechah*, بقّ *baqq* (*Voyez* COUSIN).

MOUCHETTES, مقص ذا الشمع *miqass dê-s-chemaa*, مقص الشمع *moqass ês-chema'*.

MOUCHOIR, محرمة *mohareméh*, pl· محارم *mohârem*; محارمة *mohâramah*, *mohâreméh*, pl. محارمات *mohâremât* (en berbere تمحرمت *timeharmét*, pl. تمحرمين *timeharmyn*).

MOUETTE, بو عميرة *bou-o'meyrah*, طلّيط *toullytt*.

MOUFFLE (*Voy*. POULIE).

MOUILLÉ, مبلول *mabloul*, مفزّك *moufézzig* (*Voy*. HUMIDE).

Il a MOUILLÉ, بل *bell*.

— (t. de marine), رسا *ressâ*.

— Tu Mouilleras devant la côte d'Oran, ترسى قدام چالى وهران *tersy qoudâm tchâly Ouahrân*.

— Il a été Mouillé (d'un liquide), انبلّ *ênbell*, تبلّل *tebellel*.

MOULE (*Voyez* MODÈLE).

MOULIN, طاحونة *tâounah*, تحونه *tahounah*, طحون *tahoun*, تحون *tahoun*, رحا *rihâ*, *rahâ*, رحاة *rahâh* (en berbere تيسيرة *tyssyrah*, pl. تيسير *tyssyr*).

— à vent, طاحونة بالريح *tâhounah be-'r-ryh*.

— à bras, رحاة بالدراع *rahâh be-'d-derâ'a*.

— à eau, ناعورة ذا الما *nâourah dê-'l-mâ* (en espagnol *noria*).

Il a MOULU (*Voy*. Il a BROYÉ).

MOURANT (*Voyez* MORIBOND).

MOUSQUET, MOUSQUETON, تبانج *toubândj*, بندقية *bendoqyéh*, *bendoqyah* (*Voyez* FUSIL).

MOUSSE (plante), اشنة *êchenah*, *êchnéh*, تجنجير *tedjendjyr*.

— (écume), رغوة *raghaouah*, *raghaouéh* (*Voyez* ÉCUME).

Il a MOUSSÉ, رغى *raghä*, *raghey* (*Voy*. Il a ÉCUMÉ)

MOUSSELINE, خاصه *khâssah*, *khâsséh*, شاش *châch*. شنبيت

MOUSTACHE, شنب *cheneb*, شارب *chareb*, pl. شوارب *chaouâreb*, *chaouârb*; عصافير *a'ssâfyr* (en berbere شلاغم *chelâghem*).

MOUSTIQUAIRE, ناموسيه *nâmousyéh*, *nâmousyah*.

MOUSTIQUE (*Voyez* COUSIN).

MOUTARDE, خردل *khardel.*

MOUTON, حولى *haouly,* خروف *kharouf,* كبش *kabch,* pl. كباش *kebâch;* غنام *ghanâm,* غنمى *ghanemy,* ضانى *dâny* (en berbere اقلواش *âqlouâch,* pl. ايقلواش *tyqlouâchenn*).

— Viande de Mouton, ضانى *dâny,* لحم ذا الغنمى *lahm dé-'l-ghanemy,* لحم الضانى *laham éd-dâny.*

MOUTURE, طحن *takn,* تطحين *tettahyn* (*V.* BROYEMENT).

MOUVEMENT, حركه *harakah,* تحريك *tahryk.*

MOYEN, طريق *târyq,* سبه *sebéh.*

— Par le Moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'ENTREMISE).

MOYSE (n. pr.), موسى *Moussä.*

Il a MU, حرك *harak.*

— Il s'est Mu, تحرك *teharrak.*

MUET, اخراس *âkhrâss,* اخرس *âkhrass,* pl. خرسان *khersân;* زيزون *zeyzoun,* ابكم *ébkem, âbkam,* plur. بكم *bokm* (en berbere اكوكام *âgougâm,* pl. ايكوكامن *tygougâmenn.*

— Il a été Muet, خرس *kharass,* بكم *bakam.*

MUFFLE, خنفوفه *khanfoufah.*

MUGE (poisson), كحيله *kohylah, koheylah.*

Il a MUGI, جار *djâr, gâr.*

MULATRE, خمرى *khomry,* fém. خمريه *khomryah.*

MULE, بغله *baghlah, baghalah, bâghléh,* pl. بغلات *baghlât, baghalât* (en berbere تاسردونت *tâsserdount,* pl. تيسردانين *tysserdâtyn*).

MULET, بغل *baghl, baghal,* pl. بغال *beghâl,* ابغال *âbghâl, ébghâl* (en berbere اسردون *âsserdoun,* pl. ايسرداتين *tyscrdâtyn*).

— Chargez vos Mulets ! حملوا ابغالكم *hammeloû ébghâlkoum !*

MULTIPLICATION, تكثير *tekthyr, teksyr,* ضرب *darb.*

Il a MULTIPLIÉ, كثر *katthar.*

MULTITUDE, كثره *kethréh, kothrah, kothréh.*

MUNITIONS, ذخيره *dekhyrah,* pl. ذخيرات *dekhyrât.*

— de bouche, اقامه *iqâméh,* pl. اقامات *iqâmât.*

— de guerre, جبخانه *djebkhânéh,* pl. جبخانات *djebkhânât.*

MUPHTI, مفتى *moufty.*

MUR, MURAILLE, حايط *hâytt,* pl. حايطان *hâyttân;* حيط *haytt,* صور *sour,* سور *sour,* pl. اسوار *âssouâr.*

— Vieux Mur, ردم *redem*, pl. ردوم *rodoum*.

Mur (mûri), مشتوى *mechtouy*, مستوى *mestouy*, ناضج *nâddedj*.

Murad (n. pr.), مراد *Mourâd*.

Mure, توتة *toutah*, pl. توت *tout*.

— rouge, توت الاحمر *tout êl-âhmar*.

— blanche, توت الابيض *tout êl-âbyadd*.

Il a Muré, حوّط *haouatt*.

Il a Muri, اشتوى *êchtouey*, نضج *naddadj*, *naddag*.

Murier, شجرة ذا التوت *che-djerah dê-'t-tout*, شجرة التوت *cha-gueret êt-tout*, سجرة ذا التوت *sadjerah dê-'t-tout*.

Murmure, تمرميـر *temermyr*, هدر *heder*, *hedr*.

Il a Murmuré, مرمر *mermer*, هدر *hadar*, *heder*.

Musc, مسك *mesk*, مشك *mechk*, *mouchk*.

Muscade, الجوز الطيب *êl-djouz êt-tayeb*, *êl-gouz êt-tayeb*, كوز ذا الطيب *gueouz dê-'t-teyb*.

Muscat (raisin), عنب المسكى *a'yneb êl-mesky*.

Muscle (*Voyez* Nerf).

Musicien, عوّاد *a'ouâd*.

— (chanteur), (*V.* ce mot).

— (joueur d'instrument), (*Voy.* Instrument).

Musique, موسيقة *moussyqah*, الة *âlah*, *âléh*, علم التغنّى *i'lm êt-teghanny*.

Mustafa (n. pr.), مصطفـى *Moustafä*, *Moustafey*.

Musulman, مسليم *mouslym*, مسلم *mouslem*, pl. مسلمين *mous-lemyn*; مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn*.

— Les Musulmans, اهل الاسلام *âhl êl-islâm*.

Mutation (*Voyez* Change).

Mutilation, تـقطيـع *teqty'*, تفسيد *tefsyd*.

Mutilé, مقطوع *maqtou'*, مفسّد *mofessed*.

Il a Mutilé, قطع *qatta'a*, فسّد *fassad*, *fessed*.

Mutin (*Voy.* Rebelle).

Mutuel (*Voyez* Réciproque).

Mutuellement (*Voyez* Réciproquement).

Myrrhe, مرّ *mourr*.

Myrte, اس *âs*, ريحان *ry-hân*, *rayhân*.

Myry (*Voyez* Impôt).

Mystère, Mystérieux (*Voyez* Secret).

N

N, cette consonne de l'alphabet français correspond entièrement au *noun* (ن), quatorzième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-cinquième de leur alphabet moderne, et dix-septième de celui des moghrebins, نون *noun*.

NABOT (*Voyez* NAIN).

NABUCHODONOSOR (n. propre), بختنصر *Bakhtenessar*.

NACELLE, صندال *sendâl*, pl. صنادل *senâdel* (*Voy*. CANOT).

NACRE de perle, صدف *sadaf*, pl. اصداف *âsdâf*.

NAGE (subst.), (*V*. NATATION).

— A la Nage, بالعوم *bi-'l-eu'oum*.

Il a NAGÉ, عام *a'âm*, عمّ *a'mm*, سبح *sabah*, استلد *ésteled*.

— Il Nagera, يعوم *yeu'oum*, *ya'oum*.

NAGEOIRE, جوانح *djouânèh*, *gouânèh*.

NAGEUR, عوّام *a'ouoûâm*.

NAYL (trib. de l'Atlas), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl*.

NAIN, قمبور *qambour*, plur. قمبورين *qambouryn*; وشفون *ouchefoun* (en berbere وزّيل *ouezzyl*, pl. ايوزلان *îyouezlân*).

NAISSANCE, ولادة *oulâdéh*, ميلاد *mylâd*, مولود *mouloud*, ولاد *ouilâd*, تولّود *teouelloud*, مولد *moulad*, *mouled*, توليد *toulyd*.

— Le jour de la Naissance du Prophète, ميلاد النبي *mylâd én-Naby*.

NAPHTE, نفط *naft*.

NAPLOUSE (v. de Syrie), نابلوس *Nâblouss*, *Nâboulouss*.

NAPPE de table, ملايه *melâyah*, *melâyéh*, pl. ملايات *melâyât*.

NARCISSE, نرجس *nardjiss*, *nerdjess*, *nerguess*, نسرى *nesry*, رنجس *rendjess*, الورد الابيض *él-ouerd él-âbyadd*.

— jaune, حنزق *hanzaq*, بنزق *banzaq*.

NARD, ناردين *nârdyn*.

NARINE, منخر *monkhar*, plur. مناخر *menâkher* (*Voyez* NEZ).

NARRATEUR, حكاوتي *hikâouaty*, pl. حكاوتيه *hikâouetyéh*; راوى *râouy*.

Narration, حكى *heky* (*Voyez* Histoire, Historiette).

Il a Narré, حكا *hakâ*, خصّ *khass*, وصّف *ouassaf* (*Voyez* Il a Raconté).

Nasillard, اخنّ *âkhann*.

خنّ Il a Nasillé, خمخم *khamkham*.

Pays Natal, بلد التوليد *beled êt-touelyd*.

— J'aime mon pays Natal, نحبّ البلد الى تولّدت فيه *ne-hobb êl-beled êlly touelledt fy-hi*.

Natation, عوم *a'oum*, *eu'oum*.

Nation, ملّه *millah*, *mellah*, pl. ملّات *mellât*; امّه *ômméh*, *ômmah*, pl. امم *âmam*; فيه *fyéh*, *fyah*, pl. فيات *fyât*.

National, متاع الامّه *metâ' êl-ômmah*, بلدى *beledy*.

Nativité (*Voyez* Naissance).

Natolie (Asie mineure), اناضول *Anâdoul*.

Natroun, ناطرون *nâttroun*, نطرون *nattroun*.

—Lac de Natroun (en Egypte), بركة نطرون *birkét-Nattroun*.

Natte de sparterie, حصره *hasserah*, حصيره *hassyrah*, pl. حصرا *hosrâ*, حصير *hassyr*, *hassayr* (en b. تغرتيلت *teghertylt*, تكرتيل *taguertyl*, pl. تيكرتيال *tyguertyâl*).

— Il dort sur la natte, هو نايم على الحصير *houe nâym a'lä êl-hassyr* (c.-à-d. il est pauvre).

— Fabricant de Nattes, حصّار *hassâr*, pl. حصّارين *hassâryn*.

Naturaliste, طبعى *taba'yy*.

Nature, طبيعه *tebya'yéh*, *tebya'yah*.

Naturel (subt.), طبع *toba'*, *teba'* (*V.* Nature, Caractère).

— (adj.), طبيعى *tabya'yy*, طبعى *teba'yy*.

—La liberté du langage est Naturelle à l'homme, حرّية اللسان هى طبيعيّة الانسان *harryét êl-lissân hye tabya'yyét êl-ênsân*.

—Fils Naturel (*V.* Illégitime).

—Parties Naturelles de l'Homme (*Voyez* Verge, Testicules).

— de la femme (*Voy.* Vagin, Vulve, Matrice, Partie).

Naufrage, تكسير *teksyr*, انكسار *înkissâr*, غرق *gharq*.

— Il a fait Naufrage, تكسّر *tekasser*.

Combat Naval, حرب فى البحر *harb fi-'l-bahar*.

Navet, لفت *left*, *loft*,

المحفور اللفت *él-left él-mahfour.*

Navette de tisserand, مقوق *maqouq*, نزق *nezq.*

Navigable, سهل السفر *sehel és-sefr.*

— Ce détroit est partout Navigable, هذا البوغاز سفره يسهل كلّه *hadá él-boughâz sefr-ho yessehel koll-hou.*

Navigation, سفر بالبحر *safr bi-'l-bahar.*

Il a Navigué, سفر بالبحر *sâfar bi-'l-bahar*, سفر *safer.*

Navire, مركب *merkeb*, plur. مراكب *merâkeb;* سفينه *sefynah*, شقف *chiqaf, cheqof, cheqef* (d'où le fr. *esquif*), pl. شقوف *cheqouf* (en berbere شقف *cheqaf*, plur. شقوف *cheqouf*), (*V.* Vaisseau).

— Navire à deux mâts, شطيه *chittyah*, شيطيه *chayttyah*, بطاش *battâch* (d'où le fr. *patache*).

— marchand, شقف بازركان *cheqef bâzergân.*

Nayl (tribu d'Afr.), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl.*

Nazareth (bourg. de Syrie), ناصره *Nâssurah*, نصره *Nassaréh.*

Ne (part. nég.), (*V.* Non).

— Je Ne veux pas, ما باريدشي *mâ bêryd-chy*, ما احبّ شي *mâ âhobb-chy.*

— Je Ne sais pas, ما اعرفشي *mâ â'raf-chy*, ما بعرفشي *mâ ba'-raf-chy.*

— Ne le fais pas! ما تعملهُ شي *mâ ta'mel-hou-chy!*

— Il N'a que cela, لهُ بس هذا *le-ho bess hadâ.*

Il est Né, ولد *ouled*, تولّد *touelled*, دزد *dezad*, ازداد *ézdâd.*

Néanmoins (*V.* Cependant).

Néant, لاشي *lâ-chy.*

— Il a réduit au Néant, هلّك *hallak, hellak* (*Voy.* Il a Anéanti).

Nébuleux, مغيّم *mogheyyem.*

Nécessaire, لازم *lâzem.*

— Il a été Nécessaire, لزم *lazam, lezem* (*Voyez* Il a Fallu).

Nécessairement, بلزوم *be-lazoum*, باللزوم *bi-'l-lazoum*, لازم *lêzem.*

Nécessité (*Voyez* Besoin).

Nécromancien (*V.* Magicien).

Nedjd (province de l'Arabie), النجد *ên-Nedj, ên-Negd.*

Nef d'église ou de mosquée, بلاطه *belâttah*, pl. بلاطات *belattât.*

Négatif, منكري *monkery.*

Négation, نكره *nokrah*, انكار *inkâr.*

Il a Négligé, غفل *ghafal*, عطل *a'ttal*, استهزا *éstehezâ*, فرط *ferott.*

Négligence, اغفال *ighfâl*, غفلة *ghafléh*.

Négligent, غافل *ghâfel*, غفلان *ghafelân*.

Négoce (*Voyez* Commerce).

Négociant, تاجير *tâdjyr*, *tâgyr*, *tâguyr* (*Voyez* Commerçant, Marchand).

Il a Négocié, تجر *tadjer* (*Voy.* Il a Commercé).

Nègre, اسود *âssouad*, plur. سودان *soudân*; وصيف *oussyf*, pl وصفان *oussefân*; عبد *a'bd* (en berbere اقلي *âqly*).

Négresse, سودا *soudâ*, خادمه *khâdeméh*, pl. خدم *khedem*, *khodom* (en berbere تقليت *taqlyt*).

Neige, ثلج *tseldj*, *theldj*, *thelg*, *thildj* (en berb. ادفل *êdfil*, *âdfel*).

— Blanc comme Neige, ابيض زي الثلج *âbyadd zay êt-tseldj*.

Il a Neigé, ثلج *thaladj*, *thalag*, *tsaladj*.

Nénufar blanc, نوفر *neoufar*, نيلوفر *nyloufar*.

— bleu, بشنين *bachnyn*.

Nerf, عرق *eu'rq*, pl. عروق *ou'rouq*; عرقوب *a'rqoub*, عصبه *a'sbah*, pl. عصب *eu'sb* (en berbere ازار *âzâr*, pl. ايزوران *iyzourân*).

— L'excès du vin affaiblit les Nerfs du corps, كثرة النبيد ترخي عصب الجسم *katrét ên-nebyd terkhy eu'sb êl-djessem*.

Nerveux, معصوب *ma'ssoub*.

Net, نظيف *naddyf*, نضيف *neddyf*, *naddyf*, صافي *sâfy*.

Nettoyé, منظوف *mandouf* (*Voyez* Lavé).

Il a Nettoyé, مسح *messêh*, نظف *naddaf*, *neddef*, نقى *naqqä* (*Voyez* Il a Lavé).

Nettoyage, Nettoiement, مسح *meshh*, تمسيح *temsyh*, تنقيه *tanqyah* (*Voy.* Lavage).

Neuf (nouveau), (*V.* ce mot).

— (nombre), تسعة *tessa'h*, *tessa'ah*, تسع *tessa'*, تسعد *tessou'd* (en berb. دزع *deza'*, تزعو *teza'ou*).

— Neuf à Neuf, تساع تساع *tasâa' tasâa'*.

— Neuf cents, تسع مايه *tesa' mâyéh*, تسعميه *tesa'myéh*.

— Neuf mille, تسعة الاف *tesa't-êlâf*.

— Neuf dixièmes, تسع اعشار *tesa' âa'châr*, تسع عشور *tesa' ouchour*.

Neuvième, تاسع *tâssé'*, *tâssa'*, fém. تاسعه *tâssa'h*.

— Un Neuvième, تسع *tousea'*.

Neveu, حفيد *hafyd*, plur. حفادان *hafâdân*; ابن اخو *êbn*

âkhou (m. à m. fils du frère), (en berbere ميس اغنا *myss-îghnâ*); ابن اخت *êbn ôkht* (fils de la sœur), (en berbere ميس بوولتمه *myss bououeltemah*).

Nez, مناخير *manâkhyr*, منخار *mounkhâr*, *minkhâr*, منخر *menakher*, pl. مناخر *manâkher*; انف *ênf*, pl. اناف *ânâf*, *ênâf*; نيف *nyf*; خشم *khâchem*, pl. خشام *khechâm* (en berb. تنزرت *tanzart*, pl. انزارن *ênzârenn*; خنفور *khonfour*).

Ni, لا *lâ*, ولا *ou-lâ*, *oue-lâ*.

— Ni grand, Ni petit, لا كبير ولا صغير *lâ kebyr*, *ou-lâ soghéyr*.

— Ni bien, Ni mal, لاخير ولا شرّ *lâ kheyr*, *oue-lâ cherr*.

Niais, قليل النيه *qalyl ên-nyéh* (*Voy.* Imbécile, Nigaud).

Niaiserie (*V.* Imbécillité).

Il s'est Niché (*V.* Il a fait un Nid).

Nid, عش *ou'sch*, pl. عشوش *ou'chouch*.

— Il a fait un Nid, عشش *a'chach*, , حشش *hachich*.

Nièce, حفيده *hafydah*, pl. حفيدات *hafydât*; بنت اخو *bent âkhou* (m. à m. fille du frère), (en berb. ايلس اغنا *tyless-îghnâ*); بنت اخت *bent-ôkht* (fille de la sœur); (en berbere ايليس بوولتمه *iylyss bououeltemah*).

Nié, منكور *mankour*.

Il a Nié, نكر *nakar*.

Nigaud, قليل الحدقه *qalyl êl-hidqah*, قليل الشتاره *qalyl ês-chetârah* (*Voyez* Niais).

Nil (fl.), نيل *Nyl*, بحرالنيل *bahar ên-Nyl*, بحر *bahar*.

— La crue du Nil a été complète, وافا النيل *ouâfâ ên-Nyl*, النيل كان وافيا *ên-Nyl kân ouâfyânn*, وافا البحر *ouâfâ êl-bahar*.

Nisan (*Voyez* Nysan).

Nitre, نطرون *nattroun*, ملح ذا البارود *milh dê-'l-bâroud*.

Nizlah (ville d'Afr.), النزله *ên-Nizlah*.

Noble, شريف *cheryf*, plur. شرفا *chorfâ*, *chorefâ*.

— Le plus Noble des hommes est celui qui est utile aux hommes, اشرف الناس من ينفع الناس *âcheraf ên-nâs men yenfa' ên-nâs*.

Noblesse, شرف *chof*, *cherf*.

Noce, عرس *ou'rss*, *ou'rouss*, *e'ress*, *eu'ress*, *eu'rs*, pl. عرسات *ou'roussât*, *eu'ressât* (en berbere تمغارا *themghârâ*).

Nocturne, ليلى *leylyy*.

Noé (n. pr.), نوح *Nouh, Nouah.*

Nœud, عقد *a'qd, a'qod,* عقدة *eu'qdah,* pl. عقد *ou'qd, ou'qoud* (en berbere ثيرسي *thyersy*).

Noir, أسود *âsouad, êsoued,* fém. سودا *soudâ;* اكحل *âkehal, êkehal, âkehel,* كحل *kahal,* fém. كحلة *kahlah* (en berbere ابركان *âberkân*), دابركان *dâbrikân,* fém. تبركنت *tebrikent*).

— Le Noir des yeux (*V.* Yeux).

Noiratre, اسمر *âsmar,* متسود *motsaoued,* متكحل *motkehel.*

Noirceur, سوادة *souâdéh, souâdah,* كحولة *kohoulah.*

Il a Noirci (v. a.), سوّد *saouad,* كحّل *kahhal.*

— (v. n.), اسودّ *êssouadd,* اكحلّ *êkehall.*

Noisetier, شجرة البندق *chadjerat él-bendoq, chaguerét él-bendoq,* شجرة ذا البندق *chadjerah dê-'l-bendoq,* سجرة ذا البندق *sadjerah dê-'l-bendoq.* سجرة البندق *sedjerat él-bendoq.*

Noisette, بندق *bendoq.*

Noix, جوزة *djouzah, gouzah,* جوز *djouz, gouz,* pl. اجواز *édjouâz, égouâz;* ڭوز *gueouz, gouz,* كركاع *guergâ'a.*

— muscade, الجوز الطيب *él-djouz-ét-tayib, él-gouz ét-tayeb,* ڭوز ذا الطيب *gueouz dê-'t-teyb,* جوز طيّب *djouz teyyb.*

— de galle, عصفة *a'asfah,* pl. عصف *a'asf* (*Voyez* Galle).

Nolis, نولون *nouloun.*

Nom, اسم *îsm, êsm, êssem,* pl. اسما *êsmâ,* اسامي *âssâmy* (en berb. اسم *îsm,* pl. اسماون *îsmâouenn*).

— Au Nom, بسم *bi-sm,* باسم *be-îsm.*

— Au Nom de Dieu, بسم الله *bi-sm Illah.*

— Quel est ton nom? كيف اسمك *kyf îsm-ak?* ايش اسمك *êy-ch îsm-ak?*

Arabes Nomades, عربان *ou'rbân* (*V.* Bédouin).

Nombre, عدد *a'aded,* pl. اعداد *ê'dâd.*

— Ils nous ont accablés par le Nombre, تكاثروا علينا *tekâtherou a'lay-nâ.*

— En petit Nombre, قليل *qalyl.*

Il a Nombré (*V.* Il a Calculé).

Nombreux, كثير *kethyr, ketsyr,* fém. كثيرة *kethyréh, ketsyrah;* عدّد *a'dded,* عديد *a'dyd.*

Nombril, سرّة *sorrah, serrah,* pl. سرّات *sorrât* (en berbere ثيمط *tsymett,* pl. ثيطن *tsimittinn;* تجعبوت *tedja'bout*).

Nommé, مسمّى *mossemmy.*

Nomination, تسمية *tesmyéh*, *tesmyah*.

Il a Nommé, سمّا *semmá*.

— Comment Nommes-tu ceci? كيف تسمّى هذا *kyf tessemmey hadâ?* كيف تسمّى دى *kyef tessemmy dy?*

— Comment le Nommes-tu? اسمهُ *ism-hou?* كيف اسمهُ *kyef ism-hou?*

— Je me Nomme Joseph, اسمى يوسف *ism-y Youssouf*.

Non, لا *lâ*, ما *mâ*, لم *lam*, لالا *lâ-lâ* (en b. واه *ouâh*, ور *ouer*).

— Ne dis pas Non! ما تقول لا *mâ teqoul lâ!*

— Viendras-tu ou Non? تجى اولم تجى *tedjy âou lam tedjy*.

— Non je ne boirai pas, لا ما نشربشى *lâ mâ necherob-chy*.

— Sa bouche est celle d'un honnête homme, où le oui est le oui et le non est le non, لهُ فمّ الصالح عندهُ ايوا نعم ولا لا *le-ho foumm ês-sâlèh, a'nd-ho éyouâ na'am ou-lâ lâ*.

Nonante (*V.* Quatre-Vingt-dix).

Nonchalance (*Voyez* Négligence, Paresse).

Nonchalant (*V.* Négligent).

Nonobstant, ولوكان *ou-lou-kân*.

Nopal (arbuste), صبر *sabar*, شجر الناصر *chadjar ên-nassâr*, سجرة كرموس ذا النصرى *sedjerét kermous dê-'n-nassarü* (m. à m. figuier des chrétiens).

Noradin (n. pr.), (*Voy.* Noureddin).

Nord, شمال *chemâl*, بحرى *bahry*, جوف *djouf*.

— Vent du Nord, جرج *djerdj*, *djeredj*, *gerg*, شمالى *chemâly*.

— du Nord-ouest, سماوى *semâouy*, *samâouy*.

— du Nord-est, شرقى مجرّج *cherqy medjerredj*, *charqy moudjerredj*.

Nos (pr. poss.), (*Voy.* Notre).

— Nos livres, كتب متاعنا *koutoub metâ'-nâ*, كتبنا *koutoub-nâ*.

— Nos ames, انفوسنا *ónfous-nâ*.

Notaire, شاهد عدالة *chahed a'dâlah*, pl. شواهد عدالة *chouâhid a'dâlah*; عادل *a'âdel*.

Note, علامة *a'lâméh*, *a'lamah*.

Il a Noté, اعلم *â'alam*, رسم *rassam*, *ressem*.

Notification, اعلام *i'lâm*.

Il a Notifié, علّم *a'llam*, اخبر *âkhbar*, استخبر *éstakhbar*.

Notre, نا *-nâ*, لنا *lé-nâ*, ديالنا *dyêl-nâ*, بتاعنا *betâ'-nâ*, متاعنا *metâ'-nâ*, بتوعنا *betou'-nâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— Notre père, ابونا *âbou-nâ*.

— Notre mère, امّنا *ômme-nâ*.

— Notre maison, دارنا *dâr-nâ*, بيتنا *béyt-nâ*.

— Notre armée, عسكرنا *a'as-ker-nâ*.

— Voilà votre porte, et voici la Nôtre, ذاك بابكم و ده بابنا *dak bab-koum, ou-déh bâb-nâ*.

— Votre ennemi est le Nôtre, عدوكم عدونا *a'dou-koum a'dou-nâ*.

Nouayl (tribu d'Afrique), بني نوايل *Beny-Noouâyl*.

Noué, معقود *ma'aqoud*.

Il a **Noué**, عقد *a'aqad, a'qed*.

— Il Nouera, يعقد *ya'qod, ya'qed*.

Noueux, كثير العقد *ketsyr êl-ou'qoud, kethyr êl-ou'qd*.

Noureddin (n. pr.), نورالدين *Nour-êd-dyn*.

Il a **Nourri**, قات *qâtt*, طعم *ta'am*.

— Il Nourrira, يقوت *yqoutt*, يطعم *ytta'am*.

Nourrice, دايه *dâyah, dâyéh*, ديه *dyah, dyéh, dayah, dayéh*, رضاعه *reddâa'ah*, رطاه *rettâah*, رطعه *retta'ah*, رتّابه *rebbâyah, rebbâyéh*, ربيبه *rebybah, rebybéh*, (en berbere تسطود *tessottoud*).

Nourrissant, قايت *qâytt*.

Nourriture, طعمه *ta'amah, ta'améh*, عيشه *a'aychah, a'ychéh* (*Voyez* **Aliment**).

Nous, نحن *nahana, nahann*, احنا *êhanâ, âhnâ*, حنّا *hannâ*, نحنا *nahnâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— (régime), نا *-nâ*.

— De Nous, نا *-nâ*.

— A Nous, لنا *le-nâ, li-nâ*.

— Avec Nous (*Voyez* **Avec**).

— Nous écrivons, نكتب *nektob*, منكتب *menektob*, نكتبوا *nekteboû*.

— Nous avons écrit, كتبنا *katabnâ*.

— Ayez pitié de Nous! ارحمنا *êrehm-nâ!*

— Pardonne-Nous! اغفور لنا *êghfour le-nâ!*

— Donne-Nous la permission! اعطينا الاجازه *â'tty-nâ êl-êdjâzéh!*

— Il Nous a battus, ضربنا *da-rab-nâ*.

— Ceci est à Nous, هذا متاعنا *hadâ metâ'-nâ*.

— Nous-mêmes (*Voy*. **Même**).

Nous-Mahboub (monnaie d'or d'Egypte), (*V*. Demi-Mahboub).

Nous-Soultany (monn. d'Alger), (*Voy*. Demi-Sultanin).

Nous-Boudjou (monn. d'Alger, en argent, qui vaut 90 cent.), نصّ بوجو *nouss-boudjou*.

Nouveau, جديد *djedyd, gue-*

dyd, fém. جديدة *djedydah*, *guedydéh*, pl. جدد *djoudoud*, *goudoud*.

— De Nouveau, عود *a'oud*, *a'oued*, ايضا *âyddânn*.

— Nouvelle lune, اوّل القمر *âouel êl-qamar* (*Voy*. Croissant de la Lune).

NOUVELLE (s. f.), خبر *khabar*, pl. خبورات *khebourât*.

— Quelle Nouvelle y a-t-il? اى شى خبر *êy-chy khabar?* اش خبر *êch khabar?*

— Il n'y a pas de Nouvelles, ما فيه شي خبر *mâ fy-hi chy khabar*, ما فيش خبر *mâ fy-ch khabar*.

— Avez-vous des Nouvelles? عند كم خبر *a'nde-koum khabar?*

— Ne nous laissez pas ignorer les Nouvelles? لا تغيب عنّا خبورات *lâ tegheyb a'n-nâ khebourât*.

NOVEMBRE, تشرين الثانى *techryn êt-thâny*, تشرين الاخر *techryn êl-âkher*, هتور *hatour*, هاتور *hâtour*, نونبر *nouenber*, نوّنبر *nououenber*, نونبريس *nouenbrys*.

NOVENAIRE, تساعى *tessâa'y*.

NOVICE, متعلم *mota'allem*.

NOYAU, بزر *bezr*, لبّ *lebb*, عضم *a'ddom*, قلب *qalb*, عجمة *a'djemah*, *a'djeméh*, *a'gueméh*.

— de datte, نوا *neouâ*, *niouâ*, نواية *neouâyah*, *neouâyéh*.

NOYÉ, مغرّق *mogharreq*.

Il a NOYÉ, غرّق *gharraq*.

— Il s'est Noyé, غرق *gharaq*, *ghoreq*, جيف فى الما *djeyeffy-'l-mâ*.

NOYER (arbre), شجرة الجوز *chadjerat êl-djouz*, *chaguérét êl-gouz*, شجرة ذا الكوز *chadjerah dê-'l-gueouz*, سجرة ذا الكوز *sadjerah dê-'l-gueouz*, سجرة الجوز *sedjerat êl-djouz*.

NU, عرّى *aryy*, عريان *a'ryân*, *eu'ryân*, fém. عريانة *a'ryânéh*, *eu'ryânah*; معرّى *mo'arry*.

— Nu-pieds, حفيان *hafyân*, حافى *hâfy*.

— Il a été Nu, عرى *a'rä*, *a'rey*, تعرى *te'arrä*.

— Il a mis à Nu, عرّى *a'rrä*, *a'rrey*, زلّط *zallatt*.

— Tout à fait Nu, عريان بالزلط *a'ryân be-'z-zelt*.

NUAGE, سحابة *sehâbah*, *sehâbéh*, *sohâbah*, pl. سحاب *sehâb*, *sahâb*, *sohâb*, سحابات *sehâbât*; غيمة *gheymah*, *gheyméh*, pl. غيم *gheym*, غيام *ghyâm* (en berb. اسيكنة *âssyguenah*, اسيغنا *êssyghnâ*).

— L'air est rempli de Nuages, هوا مغيم *haouâ moughaym*.

Nubie (pays d'Afr.), النوبيه *èn-Noubyéh*, بلد النوبا *beled èn-Noubâ*.

Nubien, نوبى *nouby*, pl. نوب *noub*, نوبا *noubâ*.

L'âge **Nubile**, البلوغ *êl-belough*, *êl-balough*.

— Elle est Nubile, هى فى البلوغ *hya fy-'l-belough*.

Nudité, عريه *o'ryah*, *eu'ryéh*, عرّى *o'rrey*, زلط *zelt*.

Nue, **Nuée** (*Voy.* **Nuage**).

Il a **Nui**, ضرّ *darr*, *derr* (*Voyez* Il a fait Tort).

— Il Nuira, يضرّ *ydderr*.

Nuisible, ضار *dârr*, ضارر *dârer*.

Nuit, ليله *leyleh leylah*, *lylah*, *lyléh*, pl. ليلات *leylât*; ليل *leyl*, *lyl*, pl. ليالى *leyâly*, ليال *leyâl* (en b. ايط *iytt*, دكيظ *degguydd*, اظ *idd*).

— De Nuit (*V.* **Nuitamment**).

— Cette Nuit, عند الليل *a'nd êl-léyl* (en berbere اظا *iddâ*).

— Pendant toute la Nuit, طول الليل *toul êl-léyl*.

— Il fait Nuit, يمسا *yemsâ*.

— Il a passé la Nuit, بات *bât*.

— Où passerons-nous la Nuit? احنا الليله فاين راحين نبات *êhanâ êl-leylah fâyn râhyn nebât?*

Nuitamment, ليلا *leylân*, بالليل *bi-'l-leyl*, فى اليل *fy-'l-léyl*.

Nuitée, بيت *byt*.

Nul, لا احد *lâ âhd*, ما احد *mâ âhd*.

Nulle part, لا فى احد موضع *lâ fy âhd moudda'*.

Nullement, لا با لكل *lâ-bi-'l-koll*, لا البتا *lâ êlbetânn*, لا البته *lâ êlbetah* (*Voyez* **Aucunement**).

Numération, حساب *hissâb*.

Numéro, رسم *ressem*, pl. رسوم *roussoum*, نمره *noumréh*, *noumeroh*, نمرة *noumrét*.

Nuptial, متاع العرس *metâ' êl-ou'rouss*.

Nuque du cou, قفا *qafâ*, نقرة الرقبه *noqrat êr-roqbah*.

— Coup à la Nuque, شكطيه *chekttyah*.

— Coup du plat de la main sur la Nuque, ززّه *zezzah*.

Nutritif (*Voyez* **Nourrissant**).

Nutrition, تربيه *terbyah* (*V.* **Nourriture**).

Nymphea (pl.), (*V.* **Nénufar**).

Nysan (huitième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'avril), نيسان *nyssân*.

O

O, cette voyelle de l'alphabet français n'a pas de correspondante dans l'alphabet arabe ; mais on l'exprime par le signe appelé *dammah* (ُ), placé au-dessus de la consonne avec laquelle ce son s'articule.

En conséquence, ce signe placé sur l'*élif* (ا) de cette manière أُ, lui donne la valeur de *ô* long : lorsque le *a'yn* (ع) en est ainsi accompagné (عُ), il prend alors le son d'un *o* guttural, presque semblable à notre *eu* français.

Du reste ce signe, comme tous les autres signes-voyelles, est toujours négligé par l'écriture vulgaire.

O ! (interj.) يا *yâ !* ايها *éyhouâ !* fém. ايتها *aythâ ;* اى *éy !*

Oasis, الواح *élouâh*, pl. الواحات *élouâhât.*

Obbad (mont. près de Trémecçn), العبّد *él-O'bbad.*

Il a Obéi, طاع *tâ'a,* انطاع *éntâ'a* (*Voyez* Il a Cédé).

—Il Obéira, يطوع *yttou',* يطيع *ytty'a.*

Obéissance, طاعه *tâ'ah ;* اطاعه *ittâ'ah.*

Obéissant, طايع *tây'.*

Obélisque, مسله *messallah*, pl. مسال *messâl ;* ابره *ibréh*, عمود *a'moud* (*Voyez* Luxor).

Obéré de dettes, غارق فى الدين *ghâreq fy 'd-deyn.*

—Il a été Obéré, غرق فى الدين *gharaq fy 'd-deyn.*

Obéyd (n. pr.), عبيد *O'béyd.*

Il a Objecté, قابل *qâbal*, اعترض *è'terad.*

Objection, مقابله *moqâbelah, moqâbeléh*, اعتراض *i'tirâdd.*

Objet, شى *chy, chey,* حاجه *hâdjèh, hâguéh*, امر *âmr.*

—Souviens-toi de l'Objet dont nous avons parlé, افتكر انت فى الامر الى كلمنا فيه *éfteker énte fy él-âmr élly kellem-nâ fy-hi.*

— Ne parlons plus de cet Objet, ما نقول شي اكثر في هذا *mâ neqoul-chy âkthar fy hadâ.*

— Emporte les Objets que j'ai vendus, شيل الحو ايج الي بعتهم *chyl êl-haou âydj êlly ba't-houm.*

Obligation (*Voyez* Contrat, Contrainte, Devoir).

Il a Obligé (forcé), اجبر *êdjbar, êgbar,* كلف *kallaf, kellef* (*V.* Il a Contraint).

— (fait du bien), احسن *êhssân.*

Obligeant (*Voyez* Bienveillant).

Oblique, عاوج *a'âouadj, a'âouedj, a'âouag.*

Obole, جديد *djedyd, guedyd.*

Obscur, مظلوم *medloum, madloum,* مظلم *mozzallem.*

Il a Obscurci, اظلم *êzlam, êdlam.*

Obscurité, ظلام *zalâm, zelâm, delâm, dalâm,* اسلاس *êssellês,* ظل *zall, zell, dall, dell,* ظلمه *zoulméh, doulmah* (en berb. تلاس *telâss*).

Obsèques (*V.* Enterrement).

Observateur, مناظر *menâzer, menâdder.*

Il a Observé, نظر *naddar, nazzar,* ناظر *nâddar, nâzzar* (*Voy.* Il a Examiné).

Obstacle, منع *mena'.*

Obstination, قسوحة الراس *qassouhét êr-râss.*

Obstiné, معكس *moakkess, moakkiss,* قسيح الراس *qassyh êr-râss.*

Il s'est Obstiné, قسح راسهُ *qassah râss-ho.*

Obstinément, بقسوحة الراس *beqassouét êr-râss.*

Il a Obtempéré (*V.* Il a Obéi).

Obtention, نيل *nyl.*

Il a Obtenu, نال *nâl,* بلغ *belagh.*

— Il Obtiendra, ينال *ynâl.*

— Elle a Obtenu, à force d'instances, ce qu'elle demandait, ما طلبت هي بكثرة الرغب نالتهُ *mâ talabét hya be-kethrét êr-roghb nâlét-ho.*

Obtus, مدواخ *madouâkh.*

Obus, قمبرة *qombarah.*

Occasion, فرصة *forsah, forséh,* موجبة *moudjebah, moudjebéh,* موجدة *moudjedah, moudjedéh.*

— Tu me les enverras par la première Occasion, ترسلهم ليلي مع اوّل موجبه

tersel-houm lyl-y mâ âouelah moudjebah.

— Profite de l'Occasion! امسك الفرصه *êmsik êl-forsah!* املك الفرصه *êmlik êl-forsah!*

L'Occident, الغرب *êl-gharb*, المغرب *êl-Moghreb.*

Occidental, غربى *gharby*, مغربى *moghreby*, *mogharby*, متاع الغرب *metâ' êl-gharb.*

Occipital, قفاى *qafây.*

Occiput (*Voyez* Nuque).

Occulte, خفى *khaffy*, خفيان *khafyân* (*Voyez* Caché, Secret).

Occupation, شغل *choghl*, *choghel*, pl. اشغال *êchghâl*, شغول *choghoul.*

Occupé d'affaires, مشغول *mechghoul*, لاهى *lâhy*, مشطون *mechttoun.*

Il a Occupé, شغل *chaghal*, لهى *lahhä.*

—Il a été Occupé, اشتغل *êchteghal*, لها *lahâ*, استغل *êstaghal.*

— Je suis Occupé, انا مشغول *ênâ mechghoul.*

— Pourquoi viens-tu quand je suis Occupé? لمّا انا مشغول لاى انت جاى: *lammâ ânâ mechghoul lây ênte djây?*

Occurrence, استقبال *îstaqbâl* (*Voy.* Occasion).

Océan, بحر *bahar*, *bahr*, البحر المحيط *êl-bahar êl-mohyt*, البحر الكبير *êl-bahar êl-kebyr* (m. à m. la grande mer).

Octave d'une fête, سابع العيد *sab'-êl-i'yd* (m. à m. le septième de la fête).

Octobre, تشرين الاوّل *techeryn êl-âouel*, بابه *bâbah*, *bâbéh*, اكتوبرس *ôktoubriss*, اقتوبر *ôqtouber*, اكتوبر *ôktouber.*

Octonaire, ثمانى *thoumâny.*

Il a Octroyé, نعم *na'am* (*Voy.* Il a Accordé).

Odeur, ريحه *ryhah*, نشق *nechq*, بنّه *bennéh*, *bennah*, plur. بنان *benân.*

Odieux (*Voyez* Détestable).

Odorat, شمّ *chemm*, *chimm* (en berbere ايتفوح *tytfouh*).

Odoriférant (*V.* Parfumé).

Œil, عين *a'yn*, pl. عيان *a'yânn*, عيون *ou'youn*, *eu'youn* (en berbere تيط *tytt*, ثيط *tsytt*, pl. ثيطاون *tsyttâouenn*, *tsyttâouinn*).

— Les deux yeux (*V.* Yeux).

— Œil pour Œil, العين بدل العين *êl-a'yn bedel 'l-a'yn.*

Œillet (fleur), قرنفل *qoronfoul*, *qaronfoul*, *qoronfel.*

— (petite boutonnière ronde), عيينه *o'yaynah.*

Œuf, بيضه *beyddah*, pl. بيض *beydd, baydd;* بيطه *beyttah*, pl. بيط *beytt;* اولاد ذا الدجاج *âoulâd dê-'d-dedjâdj* (en berbere تهلالت *tème-lêlt, tamelâlt*, pl. تيملالين *tymel-lâlyn*).

— Jaune d'Œuf, صفرا ذا البيض *sofrâ dê-'l-beydd*, فص ذا البيض *fass dê-'l-baydd*, صفار البيط *sefâr êl-béyt* (*Voyez* Jaune).

— Blanc d'Œuf, بياط البيط *byôtt êl-béytt* (*Voyez* Blanc).

Œuvre (*Voyez* Ouvrage).

— Il a mis en Œuvre, خدم *khadam*.

Offense, اذا *âdâ, êdâ* (*Voyez* Injure, Tort).

Il a Offensé, اذى *âdä, êdey*, سبّ *sebb* (*Voyez* Il a Insulté, Il a fait Affront).

Offert, مقدّم *moqaddem*.

Il a Offert, قدّم *qaddam*, خير *khayer*.

Office (charge), وظفه *ouazzy-féh*, pl. وظايف *ouzzâyf*.

Offrande, عرض *a'rd*.

Offre, تقديم *teqdym*.

Il a Offusqué, ضرّ البصر *darr êl-bassr*.

Ogre, غول *ghoul*.

Ogresse, غوله *ghoulah, ghouléh*.

Oie, وزّة *ouezzah, ouizzah*, pl. وزّ *ouezz, ouizz, ouzz;* بطّه *battah*, وزّ *ouezz*, pl. وزّون *ouezzoun*.

Oignon, بصل *bassal, basl, bes-sol*, pl. بصال *bassâl* (en berbere ازليم *êzlym*).

Oing (*Voyez* Graisse).

Oint, مدهون *medehoun*, مدهّن *modahhenn*.

Il a Oint, دهن *dahann*.

Oiseau, طير *tyr, téyr, tayr*, pl. طيور *tyour;* طاير *tâyr* (en berbere يلال *ylâl*, افروخ *âfroukh*).

— Il a donné la becquée à un Oiseau, رقق *ra'qaq*.

Oiseleur, طيّار *tayyâr*, plur. طيّارين *tayyâryn*.

Oisif, فاضي *fâddy*, بطّال *battâl*.

Oisiveté, بطّاله *battâléh, bat-tâlah*.

— Ne vous laissez pas corrom-pre par l'Oisiveté, ما تفسدوا في البطّالة *mâ tefsedoû fy-'l-battâlah*.

Okel, وكاله *oukâléh*, pl. وكالات *oukâlât*, وكّال *oukkâl*, خان *khân*, هوش *houch*.

Olive, زيتون *zeytoun* (en berb. ازمّور *êzemmour*).

Olivier, زيتونه *zeytounéh, zey-tounah*, شجره ذا الزيتون *chedje-rah dê-'z-zeytoun*, سجره ذا الزيتون *sadjarah dê-'z-zeytoun* (en berbere تازمّورت *tâzzemmourt*, plur. تيزمّورين *tyzimmouryn*).

— Le mont des Oliviers, طور زيتا *Tour-zéytâ.*

OMAR (n. pr.), عمر *O'mar.*

OMBELLE, مظل *moudall.*

OMBILICAL, سرّاني *sourrâny.*

OMBRAGÉ, مظلول *madloul, mazloul,* مظلل *modallel, mozallel.*

Il a OMBRAGÉ, ظلل *zallal, dallal, dollel.*

OMBRAGEUX, جفيل *djefyl,* جفلان *djeflân.*

OMBRE, ظل *dell, dall, zall, zell, zill,* pl. ظلال *delâl, zelâl;* ظلام *zalâm, zelâm, dalâm* (en berbere ثيلي *tsyly*).

— Un bon roi est l'Ombre de Dieu sur la terre, ظل الله على الارض السلطان المليح *zill Allah alä êl-ârdd ês-soultân êl-melyh.*

— Ombres chinoises, خيال *kheyâl.*

OMELETTE, عجا *a'adjâ.*

Il a OMIS, ترك *turak, terek.*

OMMIADES (descendans d'Ommyah), بني امّية *beny-Ommyah.*

OMMYAH (n. pr.), امّية *Ommyah.*

OMOPLATE, لوح *louh, louèh.*

ON a dit, قالوا *qâloû,* زعموا *za'moû,* قال الناس *qâl ên-nâs.*

— On dit, يقولوا *yqouloû.*

— Qu'a-t-on dit? اى شي قالوا *êy-chy qâloû?*

— Que dit-on? ايش يقولوا *êy-ch yqouloû?*

ONCE, وقيه *ouqyah, ouqyéh,* pl. وقيات *ouqyât;* اوقيه *ôuqqyah,* pl. اوقات *âouqât.*

ONCLE paternel, عمّ *a'mm, a'amm,* pl. عمام *ê'mâm* (ce titre se donne souvent par politesse et sans parenté).

— maternel, خال *khâl,* plur. خول *khaoul.*

ONDE, موجه *moudjah, mougah, moudjéh, mouguéh* (*V.* FLOT).

ONDÉE de pluie, شطا *chittâ.*

ONÉREUX, ثقيل *theqyl, tseqyl* (*Voyez* PESANT, INSUPPORTABLE).

ONGLE, ظفر *dafr, doufr, defer,* ظافر *dâfar,* pl. اظافير *âdâfyr,* اظفار *âzfâr, êdfâr,* ظفار *defâr,* ظفرين *dafryn* (en berb. ايشر *îycher, îychir,* pl. ايشارن *âychârenn*).

ONGUENT, دهن *dehen.*

ONZE, احد عشر *âhad-a'acher, êhd-a'cher,* حد عش *had-a'ch* (en berb. يان دمراو *yân-demrâou*).

— Onze cents, الف وميه *âlf ou-myah.*

— Onze mille, احد عشر الف *êhed a'cher âlf, êhd a'cher âlf,* احد عش الف *êhd-a'ch âlf.*

ONZIÈME, حادي عشر *hâdy*

a'cher, fém. حادية عشر *hâdyét a'cher*.

— La Onzième partie, الجز الحـــــاى عـــــشـــــر *él-djouz él-hady a'cher*.

OPÉRATION, عمل *a'ml*, فعل *fi'el*, pl. افعال *ifâal*.

— manuelle, عمل باليد *a'ml be-'l-yd*.

Il a OPÉRÉ, فعل *fa'al*.

OPHTALMIE, رمد *ramed*.

Il a OPINÉ, حكم *hakam*.

OPINIATRE (*Voy*. OBSTINÉ).

OPINIATRETÉ (*Voy*. OBSTINATION).

OPINION, ظـــن *denn*, *zenn*, تخمين *takhmyn*, حكم *houkm*.

OPIUM, افيون *âfyoun*.

OPPORTUN, لايق *lâyq*.

OPPORTUNITÉ, فرصه لايقه *forsah lâyqah* (*Voyez* OCCASION).

OPPOSÉ (*Voyez* CONTRAIRE, ADVERSAIRE, ENNEMI).

— Le noir et le blanc sont des couleurs Opposées, الاسود والابيض هم الوان اضداد لبعضهم بعـــض *él-assouad ou-él-âbyadd houm âlouân iddâd li-ba'dd-houm ba'dd*.

Il a OPPOSÉ, عارض *a'âradd*, *a'âredd*.

— Il s'est Opposé, عرض *a'aredd* (*Voyez* Il a CONTRARIÉ).

OPPOSITION, تعريض *ta'rydd*, تردّد *tereddoud* (*Voyez* CONTRARIÉTÉ).

OPPRESSEUR, ظالم *dâlem*, *zâlem*, pl. ظالمين *dâlemyn*, *zâlemyn*.

OPPRESSION, ظلم *zoulm*, ظلمه *zoulméh*, *zoulmah* (*V*. TYRANNIE).

OPPRIMÉ, مظـلـوم *madloum*, *mazloum*, مبلوص *mablouss*.

Il a OPPRIMÉ, بلص *balass*, ظلم *zalam*, *dalam*, *delem*.

Il a OPTÉ (*Voyez* Il a CHOISI).

OPTION (*Voyez* CHOIX).

OPULENCE, كثرة المال *kethrét él-mâl* (*Voyez* RICHESSE).

OPULENT (*Voyez* RICHE).

OR (métal), ذهب *deheb*, *dahab* (en berb. ويرغث *ouyrght*).

— à vingt karats, ذهـــب متاع عـــشـــرين قـــيـــراط *deheb metâ' a'cheryn qyrâtt*.

— D'Or, ذهبي *dahaby*, fém. ذهبيه *dahabyéh*.

OR (part.), امّا *âmmâ*, وامّا *ou-âmmâ*, امّا بعد *âmmâ ba'd*.

ORAGE, شدّة الشتا *chiddét ésch-tâ* (*Voyez* TEMPÊTE, OURAGAN, TONNERRE).

—Il fait de l'Orage, تشدّ الشتا *techedd ês-chetâ.*

Oraison (*Voyez* Prière).

Oran (v. d'Afr.), وهران *Ouhourân, Ouharân.*

Orange, لجين *ledjyn.*

—douce, برتقال *borteqâl, bortegâl,* برتوقان *bortouqân, bourtougân,* ليم چينا *lym tchynâ.*

— amère, نارنج *nârendj,* لارنج *lârendj,* لرنج *lerendj,* جينا *djynâ,* نارنجه *nârendjah* (en esp. *naranja*).

— Eau de fleur d'Orange, ما زهر *mâ zahar.*

Orangé, نارنجى *nârendjy,* لارنجى *lârendjy.*

Oranger, سجرة ذا الچينا *sadjerah dê-'l-Tchynâ* (m. à m. arbre de Chine); شجر البرتغان *chadjar êl-Bortougân* (arbre de Portugal); شجرة الچين *chadjerat êl-Tchyn.*

Orateur, متكلّم *motkellem,* متكلّمان *motkellemân,* خاطب *khâtteb,* خطيب *khattyb,* خطّاب *khettâb.*

Ordinaire (adj.), معتاد *mi'-tâd, me'etâd* (*Voyez* Habituel).

— (subst.), (*Voyez* Habitude).

—A mon Ordinaire (suivant ma coutume), كيف عادتي *kyfa'âdét-y.*

Ordinairement, بالعادة *be-'l-a'âdéh,* بعادة الناس *be-a'âdét ên-nâss* (*Voyez* Habituellement).

Ordonnance (*Voyez* Ordre).

— Conformément à notre Ordonnance, بموجب امرنا *be-moudjeb âmer-nâ.*

Commissaire Ordonnateur, دفتردار *defterdâr,* الوكلا ريس *réyss êl-ôukelâ.*

Il a Ordonné (*Voy.* Il a Commandé).

Ordre (*V.* Commandement).

— (rang), صفّ *saff,* plur. صفوف *sefouf;* مرتبه *mortebah, mertebéh* (*Voyez* Arrangement).

— du jour, الامر اليومى *êl-âmr êl-youmy.*

— Je suis sous ses Ordres, انا تحت حكمه *ânâ taht houkm-ho.*

— Conformément à vos Ordres, زى ما امرتوا *zay mâ âmertoû,* بامركم *be-âmer-koum.*

Ordure, زابله *zâbeléh, zâbelah,* وسخ *oueskh, ouessikh,* pl. اوساخ *âoussâkh, ôussâkh* (*Voyez* Immondice).

Oreille, اذن *êdn, êzn,* وذن *oudn, ouzn, oudenn,* pl. اذان *êdân, êzân* (en b. امزوغ *âmezzough,* pl. امزوغن *âmezzoughinn*).

— Les deux Oreilles, وذنين *oudenéyn*, *oudnéyn*, *ouznéyn*, *oudnyn*.

— Le gras de l'Oreille, le bout de l'Oreille (*Voyez* Bout).

— Il a prêté l'Oreille (*Voyez* Il a Ecouté).

— Pendant d'Oreilles (*Voyez* Pendant).

Oreiller, مخدة *mokhaddah* (en berbere تسومتة *tassoumtah*, pl. تيسومتيون *tyssoumtyouenn* (*Voyez* Coussin).

Orfèvre, صايغ *sâygh*, pl. صياغ (*V.* Joaillier).

Orfévrerie, صياغة *syâghah*.

Orge, شعير *cha'yr*, *che'yr*, *cha'eyr* (en berbere ثمزين *tsamzyn*, ثيمزين *tsymzyn*).

— Sac à Orge (*Voyez* Sac).

Orgue, ارغان *ôrghân*.

Orgueil, تكبر *tekebbour*, طغاية *taghâyah* (*Voyez* Fierté).

Orgueilleux, متكبر *motekabber* (*Voy.* Fier).

Orient (*Voyez* Est).

— Le pays de l'Orient, بلاد الشرق *belâd ês-Cherq*.

Oriental, شرقي *charqy*, *cherqy*, متاع الشرق *metâ' ês-cherq*.

Origan, زعتر *za'ter*, *za'tar*.

Original (adj.), اصلي *âsly*.

— (qui n'a pas de pareil), فريد *feryd*, واحيد *ouâhyd*.

— C'est une chose Originale, هذا شي مالوش اخت *hadâ chy mâlou-ch ôkht*.

Origine, اصل *âsl*, *âssel*, pl. اصول *ôussoul*; منصب *menseb*.

Il a Orné, زين *zayyan* (*Voyez* Il a Décoré).

— Il Ornera, يزين *yzeyyn*.

— Elle a Orné sa maison, برقشت دارها *berqachét dâr-hâ*.

Ornement, زين *zéyn*, تزيين *tezyyn*, زينة *zeynah*, *zeynéh*.

Orphelin, يتيم *ytym*, *yetym*, pl. ايتام *éytâm*; محجور *mahdjour* (en berbere اكوجيل *âgoudjyl*, pl. ايكوجيلن *tygoudjylenn*).

— Il a été Orphelin, يتم *yetam*, *yetem*.

Orpheline, يتيمة *ytymah*, *yetymah*, *ytyméh*, *yetyméh*, محجورة *madjourat* (en berbere تكوجيلت *tagoudjilt*, pl. تكوجيلن *tagoudjylenn*).

Orteil, بنّة دا الرجل *bennah dê-'r-ridjl* (en berbere تيفدنت *tyfedent*, pl. تيفدنين *tyfedenyn* (*V.* Doigt du pied, Doigt du Pied).

— Le gros Orteil, البنّة لاولى *êl-bennét êl-âoulâ* (en berbere تيفدنت تمقران *tyfedent tameqrân*).

Ortie, حرّيق *harryq*, نسيه *nessyeh*, *nessyah*, كلاب *kelâb*, قريص *qaryss*.

Os, عضمه *a'admah*, pl. عضم *a'addem*, *a'adm*; عضم *a'dm*, pl. اعضام *é'ddâm* (en berbere ايغس *ïyghess*, pl. ايغسان *ïyghsân*).

Il a **Osé**, جسر على *djassar a'lä*, *guessar a'lä*, اجتر *édjter*, *édjtar*, *égtar*.

— Oseras-tu affirmer cela? عندك وجه تصحح ذالك *a'nd-ak oudjéh tessehyh zâlek?* (m. à m. as-tu le visage d'affirmer cela? comme on dit en fr. *as-tu le front?*)

Oseille, حميضه *hammayddah*, حميض *homéydd*, كويرسه *kouyrsah*.

Osier, بيلم *bylem*, *beylem*, عود ذا الما *o'oud dé-'l-mâ*.

Ossement (*Voyez* Os).

Ossuna (v. d'Espagne), اشونه *Achounah*, *Ochounah*.

Otage, رهن *rehenn*, pl. رُهُن *rouhoun*.

Il a **Oté**, اخرج *ékhradj*, قام *qâm*, شال *châl*, رفض *refedd*, نحّا *nehhâ* (*Voyez* Il a **Enlevé**).

— Il Otera, يشيل *ychyl*, يقيم *yqym*, يرفض *yerfedd*.

— Ote-lui la bride! فوك لهُ اللجم *fouk le-ho él-ledjam!*

— Ote le pain de dessus la table! قيم الخبز من فوق السفره *qym él-khobz minn fouq és-sofrah!*

Othman (n. pr.), عثمآن *O'thmân*, *O'tsmân*, *O'smân*.

Ottoman, عثمانى *o'thmâny*, *o'tsmâny*, عثمالى *o'thmally*, *o'tsmally*, pl. عثماليه *o'tsmâllyah*.

Ou (conj.), او *áou*, ام *âm*, والا *ouêlâ*, *oullâ*, ولا *ouêllä*.

— **Où** (adv. de l.), الّذى فيه *éllady fy-hi*, التى فيها *âllaty fy-hâ*, الى فيه *élly fy-hy*, الى فيها *élly fy-hâ*.

— (avec mouvement), الّذى لهُ *âllady le-ho*, الذى اليه *âllady ïlay-hi*, الى لهُ *élly le-ho*, التى لها *él-laty le-hâ*, الى لها *élly le-hâ*.

— La maison Où il demeure? الدار الى هو ساكن فيها *éddâr élly houe sâken fy-hâ*.

— Le port Où je vais, المرسا الّذى انا جاى لهُ *él-mersâ âllady ânâ djây le-ho*, الميـنـا الى انا ماشى اليه *él-mynâ élly énâ mâchy ïlay-hi*.

— Où? اين *éyn?* فاين *fâyn? fêyn?* اين ما *éyn-mâ?* فين *féyn?*

— Où est-il? اين ما كان *éyn-mâ kân?* فينهُ *féyn-ho?*

— Où vas-tu? فاين تروح *féyn terouh?* فاين تمشى *féyn temchy?*

— Où as-tu été? كنت فاين *kont fêyn?* كنتى فاين *konty fêyn?*

— Où allez-vous? انتها راحين فاين *êntoumâ râhyn fêyn?*

— Où est le chemin? فاين السكه *fêyn ês-sekkah?* فاين الطريق *fêyn êt-taryq* (*Voyez* Chemin).

— Où est-il allé? فين هوساير *fêyn houe sâyr?* راح فينه *râh fêyn-ho?* فينه ساير *fêyn-ho sâyr?*

— D'Où, الذى منه *âllady min-ho*, التى منها *êllaty min-hâ*, الى منه *êlly min-hu*, الى منها *êlly min-hâ*.

— La ville d'Où tu es sorti, المدينه الى خرجت منها *êl-medynéh êlly kharadjét min-hâ*.

— Le pays d'Où je reviens, البلد الذى نرجع منه *êl-beled âl-lady nerdja' min-ho*.

— D'Où? من اين *men êyn? men îyn? min-âyn?*

— D'Où viens-tu? من اين تجى *men-îyn tedjy?*

— D'Où est-il sorti? من اين خرج *men-êyn kharadj?*

— D'Où vient le vent? من اين الريح *men-êyn îr-ryh?*

— Par Où? من اين *min âyn?*

Ouady-Chaheb (vallée d'Af.), وادى الشهب *Ouâdy ês-Chaheb.*

Ouady-Dera (vallée d'Afr.), وادى درعه *Ouâdy-Dera'ah.*

Ouady-Mezzab (*V.* Mezzab).

Ouady-Souf (*Voyez* Souf).

Ouaguin (tribu d'Afrique), بنى واقين *Beny-Ouâqyn, Beny-Ouâguyn.*

Oubli, نسى *nessy;* نسيان *nessyân.*

Il a Oublié, نسا *nassâ,* نسى *nessä, nessey.*

— Il Oubliera, ينسى *yensy, yensey, ynsä.*

— J'ai Oublié son nom, انا نسيت اسمه *ânâ nessyt îsm-ho.*

Ouerguelah (ville d'Afrique), ورقله *Ouerqelah,* وركله *Ouerguelah.*

Ourguemah (tribu d'Afrique), ورقمه *Ouerqemah,* ورقمه *Ouerguemah.*

Oueslah (signe orthographique de l'arabe littéral, qui ne se place que sur l'*êlif* de l'article), وصل *ouesl,* وصله *oueslah.*

Ouest (*Voyez* Occident).

— Vent d'Ouest, غربى *gharby.*

— du nord-Ouest (*V.* Nord).

— du sud-Ouest (*Voy.* Sud).

— Habitant du pays de l'Ouest (*Voyez* Occidental).

OUI (part. d'affirmation), أوه *éouah*, أيوا *áyouá*, أيوه *éyouah*, نعم *na'am*, أييه *éyyh*, هي *hy*, اي *éy*, اي نعم *éy-na'am*.

— Oui, c'est mon ami, نعم هو حبيبي *na'am houe habyb-y*.

Il a OUI (*Voy*. Il a ENTENDU).

OUIE (action d'entendre), سمع *semaa*, استماع *ìstimaa* (en berbere ايسّل *ýyssel*).

OULAD-NAYL (*Voyez* NAYL).

Il a OURDI, سدّا *saddâ*, سدّى *saddä*, *saddey*.

Il a OURLÉ, لفق *lafuq*.

OURAGAN (*Voy*. ORAGE).

OURS, دبّه *dabbéh*, *dabbah*, pl. دبوب *deboub*; دبّ *debb*, pl. دباب *debâb*.

OURSIN, قديره *qadyrah*, غزّال *ghezzâl*.

OUTARDE, حبارى *hobârä*.

OUTIL, ماعون *mâ'oun*, اله *âléh*, *âlah*, pl. الات *âlât*.

OUTRAGE, شتامه *chetâméh*, *chetâmah* (*Voy*. INSULTE).

Il a OUTRAGÉ, بهدل *behdel* (*Voyez* Il a INSULTÉ).

—Il Outragera, يبهدل *yebehdel*.

OUTRAGEANT, OUTRAGEUX, شتّام *chettâm* (*Voy*. INJURIEUX).

OUTRE (subst.), قربه *qerbéh*, *qerbah*; pl. قراب *qerâb*; كربه *kerbah*, pl. كراب *kerâb*; گربه *guerbah*.

matbara

OUTRE (prépos.), غيرمن *ghayr minn*, خلف *khalf*.

— cela, en Outre, غير من ذا *ghayr minn dâ*, حلف ذالك *khalf zâlek*, بغير ذلك *be-ghayr zelyk*, ايضاً *âyddânn*.

OUVERT, مفتوح *maftouh*, *meftouah*.

Il a OUVERT, فتح *fatah*, حلّ *hall*, نحل *nehel*.

— Il Ouvrira, يفتح *yeftah*, يحلّ *yhell*.

— Ouvre! افتح *éftah!*

OUVERTEMENT, ظاهرا *dâhirânn*, علنان *è'lnân*.

OUVERTURE, فاتحه *fâtehah*, فتح *fatèh*, *fetèh*, pl. فتوح *fetouh*, *fotouh*.

— dans un mur, منفس *menfess*.

OUVRAGE, شغل *chogl*, فعل *fa'l*, *fe'el*, *fi'el*, pl. افعال *éfa'âl*, *ìfa'âl*; خدمه *khidméh*, *khidmah*.

— littéraire, تصنيف *tesnyf*, pl. تصانيف *tessânyf*; تاليف *tâlyf*.

OUVRIER, فعال *fa'âl*, شغّال *chogghél*, شايال *châyâl*, صنايعي *sanâya'y*.

P

P, cette consonne de l'alphabet français n'a point d'équivalent dans l'alphabet arabe, et même une grande partie des peuples orientaux ne peut articuler la prononciation forte et dure que cette lettre représente;

En conséquence, les Arabes la remplacent par l'une des autres labiales; c'est-à-dire, tantôt par la seconde lettre de leur alphabet, le *bê* (ب), B, tantôt par le *fê* (ف), F, dix-septième caractère de leur ancien alphabet, vingtième de leur alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabet moghrebin.

Cependant, en adoptant l'alphabet arabe, les Turks et les Persans, dont les idiomes ont l'articulation P, ont modifié pour la peindre le *bê* arabe, en plaçant au-dessous trois points, de cette manière (پ), et la langue arabe vulgaire suit de même cet usage pour écrire les mots qu'elle a adoptés des idiomes étrangers, et dans lesquels la lettre P se rencontre.

Pacificateur, مصالح *mossâlèh, mossâlik.*

Il a Pacifié, صالح *sâlah.*

— Il Pacifiera, يصالح *yssalah.*

Pacifique, صاحب الصلاح *sâheb ês-salâh* (*Voyez* Paisible).

Pacte, معاهدة *mo'âhedah,* عهد *a'hed, a'hd,* pl. عهود *ou'houd, eu'oud* (*Voyez* Convention).

— Il a fait un Pacte, تعاهد *te'âhed.*

Paganisme, جاهليه *djahelyah, gâhelyéh,* عبادة الاصنام *i'bâdét él-âsnâm.*

Page (fém.), صحفه *sahafah,* صحيفه *sahyfah,* pl. صحف *souhouf;* ورقه *ouaraqah,* فروغ *ferough.*

— (masc.), غلام *gholâm,* plur. غلمان *gholemân, ghalemân.*

Pagne, فوطه *fouttah.*

Pagre (poisson), بغار *baghâr.*

Paillard (*Voyez* Libertin).

Paillasse, فرش من تبن *farch minn tebn.*

Paille, تبن *tebn, tibn, tebenn* (en berbere اليم *âlym*).

Paillette, نجم *nedjm.*

Pain, خبز *khobz*, عيش *a'ych, e'ych* (en berbere اغروم *âghroum*).

— de sucre, قرصة السكر *qorsét ês-soukker*, راس السكر *râssés-soukker*, راس ذا السكر *râs dê-'s-soukker*, قالب ذا السكار *qâleb dê-'s-soukkâr.*

— Sucre en Pain, سكار ذا القالب *soukkâr dê-'l-qâleb.*

— Pain sec, خبز حاف *khobz hâf.*

Une **Paire**, زوج *zoudj, zoug*, جوز *djouz, gouz* (*Voy.* **Couple**).

— Deux Paires, زوجين *zoudjéyn, zoudjyn*, جوزين *djouzéyn.*

Paisible, ساكن *sâkenn* (*Voy.* **Pacifique**, **Tranquille**).

Il a fait **Paître**, رعا *ra'â* (en berbere انربصوطف *ânrysouttef*).

Paix, صلح *soulh*, سلام *selâm*, راحه *râhah*, سكون *sokoun.*

— Que la Paix vous accompagne! يشاعكم السلام *ychêa'-koum ês-selâm!* معكم السلام *ma'a-koum ês-selâm!*

Pal, خزقه *khozaqah*, خزوق *khazouq.*

Palais (château), قصر *qasr*, pl. قصور *qoussour;* قصابة *qassâbah, qassôbah*, سرايه *serâyéh*, دار *dâr.*

— de justice, دار العدل *dâr êl-a'del* (*Voyez* **Tribunal**).

— de la bouche, حلق *halq*, سقف الفم *saqf êl-foumm* (en berbere اناغ *ânâgh*, pl. انغاون *inghâouenn*).

Palanquin, قبّه *qobbéh, qobbah* (*Voyez* **Litière**).

Pale, اصفر *âsfar.*

Palefrenier, سايس *sâys*, pl. ساسه *sâssah*, سيّاس *syyâss.*

— Eh, Palefrenier! étrille mon cheval, يا سايس اسوس عودى *yâ sâys! îsous a'oud-y!*

Il a **Pali**, أصفار *êsfâr.*

— En me voyant ils ont Pâli de crainte, لمّا نظرونى لون وجههم اصفار من خوفه *lammâ naddarou-ny, loun oudjéhhoum âsfâr minn khoufah.*

Palme, جريد *djeryd.*

— Le pays des Palmes, بلد الجريد *Beled êl-djeryd, Beledou-'l-djeryd.*

Palmier, نخله *nakhlah, nakhléh*, pl. نخل *nakhl, noukhl.*

— Branche de Palmier (*Voyez* **Palme**).

Palmyre (ville de Syrie), تدمر *Tadmor.*

Il a **Palpé**, لمس *lemess.*

Palpitation, خفق *khefq.*

Il a **Palpité**, خفق *khafaq*, رفرف *rafraf, refref.*

Il s'est **Pamé** (*V.* **Évanoui**).

Pamoison (*Voy.* **Evanouissement**).

Pampelune (v. d'Esp.), بنبلونه *Benbelounah.*

Panais, جزر *djezer, guezer*, جعله *dja'dah*, سفرانيه *sefrâniah.*

Panache, ريش *rych.*

Panaris, معريّق *ma'ryyeq*, معريق *ma'ryq*, بو دحّاس *bou dehhâss.*

Panier, سلّه *sellah*, سلّ *sell* (*Voyez* **Couffe**, **Corbeille**).

— Petit Panier, قفيفه *qoufyfah, qoufyféh* (*Voyez* **Cabas**).

— Faiseur de Paniers, سلّال *sellâl* (*Voyez* **Vannier**).

Panse (*Voyez* **Ventre**).

Il a **Pansé**, دوا *daouâ.*

— Il Pansera, يدوى *ydaouy.*

Pantalon, سروال *seroual.*

Pantoufle (*Voy.* **Babouche**).

— Fabricant de Pantoufles, بوابيجي *beouâbydjy*, pl. بوابيجيه *beouâbydjyah, beouâbydjyéh.*

Panthère, نمر *nemr*, ثلثي *thulthy, tsoultsy.*

Paon, طاووس *tâouous*, طاوس *tâouss*, pl. اطواس *éttouâss.*

Paoni (dixième mois de l'année cophte, correspondant au mois de juin), باونه *bâounéh*, بوونه *baouounah.*

Paophi (deuxième mois de l'année cophte, correspondant à octobre), بابه *bâbah, bâbéh.*

Pape, البابا *él-Bâbâ.*

Papier, كاغيط *kâghytt*, كاغد *kâghid*, كاغيد *kâghyd*, كاغط *kâghott*, وراق *ouarâq* وراقه *ouarâqah*, ورقه *ouaraqah*, قرط *qart.*

— commun pour envelopper, قرطاس *qartâss*, pl. قراطيس *qerâttyss.*

— à écrire, كاغيط كتّابي *kâghytt kettâby.*

— lissé, كاغيط مدلوك *kâghytt medlouk.*

— Feuille de Papier (*Voyez* **Feuille**).

—Main de Papier, يدّ ذا الكاغيط *yedd dê-'l-kaghytt* (*Voyez* **Main**).

— Cahier de Papier (*Voyez* **Cahier**).

Papillon, واسا *ouâssâ*, فرططوا *fertettoû, fortottô.*

Papyrus (plante), ابردي *êberdy.*

Paquebot, نقيرة *noqeyrah*:

— hasard, بمصادفه *be-messâde-* *féh*, ساوان *sâouân* (*V.* Hasard).

Paquet, حمل *haml*, بقجه *boq-djah, baqdjéh*, pl. بقاج *baqâdj* (d'où vient *bagage* en fr.), رزمة *rizmah*.

— de lettres, مخالف *mokhâlef*.

— Gros Paquet, فردة *fardah*, *ferdah, ferdéh*, صرّة *serrah*.

Par, من *minn*, ب *be-, bi-*, من عند *minn-a'nd*.

— ici, من هني *min-heney*, من تمّا *min-temmâ* (*Voyez* Ici).

— là, من هناك *min-henâk*, من هنّاك *min-hinnâk*, من تمّاك *min-temmâk*.

— où (*Voyez* Ou).

— cœur, حفظا *hafezzânn* (*Voy.* Cœur).

— le moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'Entremise).

— force, بقهر *be-qaher* (*Voyez* Force, Contrainte).

— Par terre et Par mer, بالبرّ وبالبحر *bi-'l-berr ou-bi-'l-bahar*.

— Par Dieu! بالله *bi-'llah!* الله بالله تالله *Allah bi-'llah ti-'llah!*

— Par ce que, Par la raison que, بسبب الّذى *be-sebeb âllazy*, بسبب الّى *be-sebeb â'lly* (*Voyez* Parce que).

— Il a passé Par ici, تعدا هنا *te'addâ henê*, جاز هني *djâz heney*.

Paradis, جنّه *djennah, djin-nah, gennéh, guennéh*, فردوس *ferdous* (en berbere جنّه *djennah*).

Parage, ناحيه *nâhyéh*, هديه *he-dyéh, hadyah*, pl. هديات *hedyât*.

Ligne **Parallèle**, خط متوزى *khatt moteouazy*.

Paralysie, خلاع *khilâ'a*.

Paralytique, مخلع *mokhela'*.

Parasange, فرسخه *farsakhah*, pl. فراسخ *ferâssekh*.

Parasite, طمّاع *tammâ'a*.

Parasol, مظلّ *mouddell, moud-dall*, شمسيه *chemsyéh*, ستر *sitr*.

Parat (monn.), نص *nouss* (*V.* Médin).

— Deux Parats, نصين *nous-séyn, noussayn*.

Parcelle, قطعة صغيرة *qetta't saghyrah, qotta'at sogheyrah*.

Parce que, بسبب ان *bi-se-beb ân, be-sebeb ênn*, لاجل ما *li-âdjel-mâ, li-âguel-mâ*; من اجل *minn-âdjel, minn-âguel*.

Il a **Parcouru**, تعدى *te'adü*.

Parchemin, رق *roqq*.

Pardon, عفو *a'fou*, غفرة *gha-ferah, ghaferéh*, سماح *semâh*.

Il a **Pardonné**, غفر *ghafar, gha-*

fer, سمح *samah*, *semèh*, عفو *a'fou*.

— Pardonnes-moi! اسمح لى *êsmèh l-y!* اغفر لى *êghfer l-y!* عفو علىّ *a'fou a'lay-y!* عفو عنّى *a'fou a'nn-y!*

Il a Paré (*V.* Il a Orné).

Pareil, شبيه *chebyh*, مساوى *mossâouy*, متسل *metsel* (*V.* Egal, Semblable).

Pareillement, سوا *saouâ*, سوا سوا *saouâ-saouâ*, كدلك *kezlek*, زى ذا *zay-dé*.

Parent, قريب *qaryb*, *qeryb*, pl. قرايب *qorâyb*; نسيب *nesyb*, fém. نسيبة *nesybéh*.

— Les Parens (le père et la mère), واليدين *ouâlydyn*, *ouâlydéyn*.

— (la famille), (*Voy.* ce mot).

Parenté, نسيبة *nessybéh*.

Paresse, كسل *kesl*.

Paresseux, كسلان *kaslân*, *keslân*, كسّال *kassâl*, بليد *belyd* عجزان *a'djezân* (en berb. ابوخلى *âboukhely*, pl. تيبوخلين *tybaukhelyn*), (*Voyez* Indolent).

Parfait, خالص *khâless*, تميم *tamym* (*Voy.* Fini, Complet).

Parfaitement, بالتمام *bi-'t-temâm*.

Parfum, بخر *bekher*, pl. بخور *bokhour*, عطر *o'ttr*, طيب *tayb*.

Parfumé, معطر *mo'atter*, مبخر *mobakkher*.

Il a Parfumé, بخر *bakhar*, عطر *a'ttar*, بخر *bakkhar*.

Parfumeur, عطّار *a'attâr*, pl. عطارين *a'ttâryn*.

Pari, رهان *rehân* (*V.* Gageure).

Il a Parié, راهن *râhann* (*Voy.* Il a Gagé).

Pariétaire (pl.), حرّيق الملسا *horryq êl-melsâ*.

Paris (v. de France), باريس *Bâryss*, باريز *Bâryz*, بريس *Baryss*, پاريس *Pârys*, پهريس *Pahrys*.

— Il demeure à Paris, يسكن فى بريس *yeskonn fy Bâryss*, هو ساكن بباريس *houe sâkenn be-Bâryss*.

Parité, شبه *chebah* (*V.* Égalité).

Il a Parlé, قال *qâl*, حكى *hakä*, حدث *hadets*, كلم *kellem*, تكلّم *tekellem*.

— Il Parlera, يتكلّم *yetkellem*.

— Parle! اتكلّم *êtkellem* (en berbere اتمسلاى *êtimsilay*).

— Je Parle un peu l'arabe, بتكلّم شويه بالعربى *betkellem choyéh bi-'l-a'araby*.

— Dis-moi, parles-tu français? قل لى اى تتكلّم با لفرنسيس *qoul-l-y, tetkellem bi-'l-fransyss?* (*Voy.* Français).

Parleur, قوّال *qaouâl*.

PARMI, بين *bayn* (*V.* ENTRE).

— nous, بيننا *bayn-nâ.*

— vous, بينكم *bayn-koum.*

— eux, بينهم *bayn-houm.*

— les hommes, بيـن الناس *bayn ên-nâss.*

PAROLE, كلمه *kilmah*, تكلّم *te-kelloum*, هدره *hedrah* (en berbere اوال *ãouâl*), (*Voyez* MOT).

PAROXYSME, برحـا *borhâ*, برحان *borhân.*

PARRICIDE (criminel), قاتل ابوه *qâtel-âbou-h.*

— (crime), قتل الابو *qatl êl-âbou.*

Il a PARSEMÉ, رمى *ramü*, ذرا *darâ*, دردر *dardar*, *derder.*

PART, قسم *qesm*, pl. اقسام *êq-sâm*; حصه *hessah*, pl. حصص *hes-sess* (*Voyez* PARTIE).

— De la Part de, من عند *min a'nd*, من *minn*, من جهة *minn djehet.*

— De ma Part, من عندى *minn a'nd-y*, من جهتى *minn dje-het-y.*

— De ta Part, منك *minn-ak*, من عندك *minn a'nd-ak.*

— Saluez-le de notre Part, سلّم عليه من جهتنا *sellem a'lay-h minn djehet-nâ.*

PARTAGÉ, مقسوم *maqsoum.*

Il a PARTAGÉ (*V.* Il a DIVISÉ).

PARTI (faction), طايفه *tâyféh*, حزبه *hazbah.*

— (résolution), (*V.* DESSEIN).

— Il a pris son Parti, حط في بال *hatt fy bâl.*

Il est PARTI, ذهب *dahab* (*V.* Il s'en est ALLÉ).

— Il Partira, يسفر *yessafer.*

— Vous Partez, انتما مسافرين *êntoumâ messâferyn.*

— Nous Partons, احنا مسافرين *âhnâ messâferyn*, نحنا راحيين *nahnâ râhyn.*

— Pars! روح *rouh!*

— Partons! نروح *nerouh!*

PARTICIPANT, مشترك *moch-terek* (*Voyez* ASSOCIÉ).

PARTICIPATION, اشتراك *ich-tirâk* (*Voyez* ASSOCIATION).

Il a PARTICIPÉ (*Voyez* Il s'est ASSOCIÉ).

PARTICULIER (adj.), خصّ *khass*, pl. خصوص *khossouss*, خصوصى *khoussoussy.*

— Le divan Particulier, الديوان الخصوصى *él-dyouân él khossoussy.*

— Un Particulier (*Voyez* Un Individu).

Particulièrement, خصوصا *khossoussânn*.

Partie (portion), قسمة *qesmah*, حصّة *hethah*, قطعة *qotta'ah*, طرف *terf*, pl. طروف *terouf*; جز *djiz*, *guiz*, *djouz* (*Voyez* Part).

— (région), جهة *djehah*, *djehéh*.

— La Première Partie, الجز الاول *él-djiz él-âouel*.

— Tu paieras Partie comptant, Partie à crédit, تدفع البعض بالحاضر والبعض بالطلوق *tedfa' él-ba'dd bi-'l-hâdder, ou-él-ba'dd be-'t-telouq*.

— Nous visiterons toute la Partie du sud, نزور الجهة القبلية كلّها *nezour él-djehet él-qabelyét kolle-hâ*.

—Parties sexuelles de l'homme, ذكر *zakr*, عورة *a'ourah*, اير *éyr* (*V.* Verge, Testicules, Parties Honteuses).

— de la femme, فرج *ferdj*, *ferg* (*Voy.* Vulve, Vagin, Matrice, Parties Honteuses).

Partout, فى كلّ مطرح *fy koll matrah*, في كل موضع *fy koll moudda'*.

Il a Paru, بان *bân*, ظهر *dahar*, صدر *sadar*, تل *toll*.

— Il Paraîtra, يظهر *yedehor*, يتل *ytoll*.

—Il Paraît que, باين ان *bâyn énn*.

Il est Parvenu, ورد *ouered*, وصل *ouessel*, بلغ *balagh*.

— Il a fait Parvenir, بلغ *ballagh*, تبلّغ *teballagh*.

Parure (*Voyez* Ornement).

Parvis (*Voyez* Vestibule).

Un Pas, قدم *qadam*, خطوة *khattouah*, *khettouah*, pl. خطوات *khattouât*.

— Mauvais Pas, وحلة *ouhalah*, *ouheléh*, pl. وحل *ouehel*.

—Dieu nous a tirés de bien des mauvais Pas, من وحل كثيرة فكّنا الله تعالى *minn ouehel kethyrét fekkenâ Allah ta'âlä*.

Pas (négation), ما *mâ*, لا *lâ*, ماشي *mâ-chy*.

— Je n'en ai Pas, ما فيّ شي *mâ fy-y-chy*, مافيش *mâ fy-ch*, ماعنديش منّه *mâ a'nd-ych minn-ho*.

— Ce n'est Pas lui, ماش هو *mâ-ch houe*.

— Ce n'est Pas moi (*V.* Moi).

— Ne fais Pas cela, ما تعمل شي ذه *mâ ta'mel-chy déh*.

— Pas même, حتى *hattä.*

— Pas même une dragme, حتى درهم *hattä derhem.*

Paschons (neuvième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de mai), بشنس *bachons*, باشنس *bâchons.*

Passage, مجاز *medjâz*, *magâz* (*Voyez* Traverse).

— (action de passer), جاوزة *djâouzéh*, *gâouzéh.*

— (prix du passage), كرا *kerâ.*

— Combien me prendras-tu de Passage d'Alger à Marseille? كم تاخذ كرا علي من الجزاير الى مرسيليا *kiam tâkkhod kerâ a'lay-y minn êl-Djezayr ilä Marsylyâ?*

Passager (subst.), راكب *râkeb*, pl. ركاب *roukkâb*; بساجير *bassâdjyr.*

Passant, جايز *djâyz*, *gâyz*, مسافر *mossâfer.*

Il a Passé par, مرّ *marr*, تعدى *te'adä*, *te'adey*, فات *fât*, جاز *djâz*, *gâz* (*Voy.* Il a Traversé).

— l'eau, عدى *a'ddä*, *addey.*

— (en parlant du temps), صار *sâr*, جرى *djerä*, *guerey.*

— Il Passera, يجز *yedjouz.*

— Il Passe pour un brave homme, حسبوا انّه رجل مليح *hessebou énne-ho rudjel melyh.*

— Apprends-moi ce qui se Passe, اعلمني بما يصير *a'allemny be-mâ yssyr.*

— Le temps se Passe, تجري الزمان *tedjery êz-zemân.*

— La journée entière est Passée, صارت النهار كلها *sârét ên-nahâr koulle-hâ.*

Passeport, بسابورط *bassâbourt*, پساپورت *passâpourt*, اجازه *êdjâzah*, *êgâzéh.*

Passereau (*V.* Moineau).

Passion, دودة *doudéh* (*V.* Désir).

Passionné, شاهي *châhy*, مدود *medoud.*

Passionnément, بالشهوة *bé-'s-chahouah*, بالدودة *bé-'d-doudéh.*

Passoire, كسكاس *keskâss.*

Pastèque (*V.* Melon d'eau).

Pasteur, راعي *râ'y*, سارح *sârihh*, *sârahh.*

Patache, بطاش *battâch.*

Pate, عجين *a'djyn*, *a'guyn*, عجان *a'djân*, عجن *a'djen.*

— de dattes, عجوة *a'djouéh.*

Paternel, ابوي *âbouyy.*

Paternité, ابوة *âbouah*, *abouéh.*

Pathétique, مستخف *mos-sakkhef.*

Patiemment, بالصبر *be-'s-sabr.*

Patience, صبر *sabr, sobr.*

— Il a pris Patience, صبر *sabar.*

— Prends un peu Patience, اصبر قليل *ôsbour qalyl*, ازبيتا شويه *êzbeytâ chouyéh.*

Patient, صابر *sâber.*

— Il a été Patient (*Voyez* Il a pris Patience).

Patisseries, خمور *khomour*, سنبوسق *sonbousseq.*

Patissier, سنبوسقى *sonbousqy.*

Patriarche, بطرك *battrak*, pl. بطاركه *battârikah.*

Patrimoine, مال ابو *mâl-âbou.*

— Cela fait partie de mon Patrimoine, هذا من مال ابوى *hadâ minn mâl-âbou-y.*

Patron, مولى *moulii, mouley.*

— de barque, ريس *reyss.*

Patte, رجل *ridjl* (*V.* Griffe).

Paturage, مرعاه *mera'âh*, مرج *mourdj*, رعى *ra'y*, غيط *gheytt*, خلا *khalâ.*

Il a Paturé, رعا *ra'â.*

Paul (n. pr.), بولص *Bouloss*, *Baouloss.*

Paume de la main, راحه *râhah*, راحه ذا الكف *râhah dê-'l-keff.*

Paupière, هدب *hedeb*, جفنه *djefnah, guefnéh*, شعر ذا العين *cha'ar dê-'l-a'yn*, شفر ذا العين *chefer dê-'l-a'yn* (en berbere شفر *chefar*, pl. شفور *chefour*).

Pauvre, مسكين *meskyn*, فقير *faqyr*, pl. فقارا *foqârâ*, فقرا *foqarâ*; بوفقير *bou-faqyr* (en berbere دغليل *daghallil*).

— Le Pauvre homme! يا مسكين *yâ meskyn!*

Pauvreté, فقره *foqrah*, شقا *cheqâ.*

Pavé (s.), بلاط *balâtt.*

— (participe), مبلط *moballett.*

Il a Pavé, بلط *ballatt.*

Paveur, مبلط *moballatt*, بلاط *ballâtt*, حجار *haddjâr.*

Pavillon de marine, بنديـر *bendyer* (en it. *bandiera*), (en berb. علام *a'lâm*), (*V.* Bannière).

— Petit Pavillon, فرص *fors.*

— (bâtiment, kiosque), ايوان *éyouân* (*V.* Kiosque).

Pavot, خشخاش *khachkhach*, ابو النوم *âbou-'n-noum* (m. à m. père du sommeil).

Il a Payé, دفع *defa'a*, اندفع *êndefa'a*, خلص *khallass.*

— Il Payera, يخلص *yekhallass*, يدفع *ydfa'.*

— Paye - moi deux écus !

ادفع لي شكوطين *édfa' l-y chekout-téyn!*

— Demain je te Payerai, غدوة انا ماشي ادفع لك *ghadaouah énâ mâchy édfa' l-ak.*

PAYE (*Voyez* PAYEMENT).

— par mois, par jour (*Voyez* APPOINTEMENT).

PAYEMENT, دفعه *defa'ah*, pl. دفعات *defa'ât.*

— Tu additionneras tous les Payemens, تجمع الدفعات كلها *tedjema' éd-defa'ât koulle-hâ.*

PAYEN, عبد الصنم *a'bd és-senam*, جاهل *djâhel, gâhel*, plur. جهّال *djehhâl, guehhâl.*

PAYEUR, خزنادار *khaznâdâr*, خزناجي *khaznâdjy* (*V.* CAISSIER).

— Le Payeur-général, الخزندار العام *él-khazendâr él-a'âm.*

PAYS, بلاد *belâd*, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân;* ارض *ârd*, ناحيه *nâhyéh* (en berbere ثمرت *tsamourt*).

— En tous Pays, في كلّ البلاد *fy koll él-belâd.*

PAYSAN, فلّاح *fellâh*, pl. فلّاحين *fellâhyn;* فحّاسي *fahhâssy*, plur. فحّاسيه *fahhâssyah.*

PEAU, جلد *djeld, djild, gueld*, pl. جلود *djeloud, gueloud* (en berbere اكولم *âgoulem*, pl. ايكولمان *îygoulmân*).

PEAUSSIER, دبّاغ *debbâgh*, صانع الجلود *sânè' él-djeloud.*

PÊCHE (fruit), خوخ *khoukh*, خور *khour*, خورة *khourah.*

— de poissons, صيادة السمك *sayâdat és-samak*, اصطاد *îstâd.*

PÉCHÉ, خطا *khattâ*, خطيه *khattyah*, pl. خطايا *khattâyâ.*

Il a PÉCHÉ, خطا *khattâ*, اخطا *ékhtâ.*

Il a PÊCHÉ du poisson, صاد *sâd*, اصطاد السمك *éstâd és-samak.*

PÊCHER (arbre), شجرة الخوخ *chadjerat él-khoukh, chaguerét él-khoukh*, سجرة ذا الخوخ *sadjerah dê-'l-khoukh.*

PÉCHEUR, خاطي *khâtty.*

PÊCHEUR, حوّات *haouât*, *hououât*, صيّاد *sayyâd*, صيّاد السمك *sayyâd és-samak.*

PEIGNE, مشط *mocht, moucht*, pl. مشاط *mechâtt* (en berb. تيمشط *tymechidd*, pl. تيمشطين *tymecheddyn*).

Il a PEIGNÉ, مشّط *maschatt*, تمشّط *temeschett.*

— L'action de Peigner, تمشيط *temchytt.*

— Il s'est Peigné, سرح *serah.*

PEINE (chagrin, fatigue, punition, difficulté, embarras), (*Voy.* ces mots).

— A Peine, اتبس *âtbess, êtbess.*

— Avec Peine, بالمشقه *bi-'l-mouchaqqah.*

— J'ai eu beaucoup de Peine à faire cela, صعب علي كثير ان اعمل ده *sa'ab a'lay-y kethyr ênn â'mel déh.*

— J'ai à Peine le temps de manger quelque chose, اتبش ليلي الوقت ان اكول شي *âtbech lyl-y êl-ouaqt ên âkoul chy.*

Il a PEINT, نقش *naqach,* زوق *zaouaq, zouaq.*

PEINTRE, نقّاش *naqqâch,* زوّاق *zeouâq, zaouâq.*

— de portraits, مصوّراتي *mes-saouarâty,* مصوّر *messaouer.*

PEINTURE, تصوير *tessouyr,* pl. تصاوير *tessâouyr,* نقشه *naqchah,* تزويق *tezouyq,* pl. تزاويق *tezâouyq.*

Il a PELÉ, قشر *qachar* (*Voyez* Il a ÉCORCHÉ).

PÉLERIN, حاجّ *hâddj,* pl. حجّاج *heddjâdj;* حاجي *hâdjy, haguy.*

— Lac du Pélerin (en Egypt.), بركة الحاجي *Birkét êl-hâdjy.*

PÉLERINAGE, حجّ *haddj,* حجّه *haddjéh, haddjah, haguéh.*

PÉLICAN, رخمه *rakhmah,* رحمه *rahmah,* غيهب *ghyheb,* غهيب *ghiheyb.*

PELISSE, بنش *benich,* كرك *kourk* (*Voyez* FOURRURE).

PELISSIER, فـــرواي *farouây,* فرواجي *ferouâdjy* (*Voyez* FOURREUR, PEAUSSIER).

PELLE, لوح *louèh, louh,* مغرافه *magharâfah,* مجرفه *medjrefah,* پاله *pâlah* (en berb. ثلواحت *tsilouâht*).

PELURE, قشره *qecherah, qecheréh* (*Voyez* ÉCORCE).

PENCHANT (pente), (*Voyez* DÉCLIN, DÉCLIVITÉ).

— (inclination), (*Voy.* ce mot).

Il a PENCHÉ (v. a.), ميّل *meyyel.*

— (v. n.), مال *mâl* (*Voyez* Il s'est Incliné).

— Il Penchera, يميل *ymyl.*

PENDANT d'oreilles, حلق *halaq,* حلاق *halâq,* pl. حلق *houlouq;* جواجن *djeouâdjen,* خرصه *khorsah,* خرص *khors, khers,* pl. خرسان *khersân, khorsân.*

PENDANT (prép.), في *fy,* بملّه *be-meddéh.*

— Pendant le dîner, فى الغداء *fy-'l-ghodâh.*

— Pendant deux jours, بمدّة يومين *be-meddét youméyn.*

— Pendant un jour et une nuit, طول الليلة والنهار *toul êl-leylét ou-ên-nahâr.*

— Pendant que, لمّا *lammâ,* فى زمان الّذى *fy zemân âllady.*

PENDARD (*Voyez* COQUIN).

PENDU, معلّق *mo'allaq.*

Il a PENDU (*V.* Il a ACCROCHÉ).

— à la potence, شنق *chanaq.*

— Il a été Pendu, انشنق *ên-chaneq.*

PENDULE (*Voyez* HORLOGE).

PÉNÉTRATION d'esprit, قوّة العقل *qououèt êl-a'ql.*

Il a PÉNÉTRÉ, دخل *dakhal.*

PÉNIBLE, ثقيل *theqyl, tseqyl* (*Voyez* DIFFICILE).

PÉNITENCE, توبه *toubéh,* ندامه *nedâméh.*

PÉNITENT, نادم *nâdem,* تايب *tâyb.*

PENNA-FIOR (ville d'Espagne), حصن الزهر *hosn-êz-zaher.*

Il a PENSÉ, ظنّ *zann, dann,* حسب *hessab,* فكر *fakar, feker,* حكم *hakam,* خمّن *khammem.*

— Il a Pensé tomber, بشوية الّا وقع *be-chouyéh êllâ ouaqa'.*

PENSÉE, فكر *fekr,* تفكّر *tefek-kour,* فكره *fekréh* (*Voy.* OPINION, IDÉE).

— Cela ne m'est pas venu dans la Pensée, هذا ما جاشي فى بالي *hadâ mâ djâ-chy fy bâl-y.*

PENSIF, غايص *ghâyss.*

PENSION, مرتبه *martebah, mer-tebéh,* جمكيه *djamkyah, djamkyéh.*

— d'éducation (*Voyez* ECOLE, COLLÉGE).

— Il leur a fait une Pension, اقام لهم جمكيه *âqâm le-houm djamkyah.*

PENTAGONE, مخمّس *mokham-mess.*

PENTATEUQUE, توراة *Tourâtt.*

PENTE (*Voyez* DÉCLIN, DÉ-CLIVITÉ).

PÉPIN, بزر *bezr,* pl. بزور *bezour,* بزّ *bezz.*

PERCÉ, منقوب *manqoub.*

Il a PERCÉ, نقب *naqab,* خرق *kharaq,* ثقب *thaqab, tsaqab.*

PERCHE, قضيب *qaddyb,* pl. قضبان *qeddbân.*

PERÇU (*Voyez* PRIS, REÇU).

Il a PERÇU (*Voyez* Il a PRIS, Il a REÇU).

PERCUSSION (*V.* FRAPPEMENT).

Perdrix, حجلة *hadjléh, hadjlah*, pl. حجل *hadjel, haguel*, سمّان *semmân* (en berb. تسكورث *tassegourt*, pl. تيسوكرين *tyssougryn*).

Il a Perdu, ضيّع *dayyaa*.

— au jeu, au commerce, خسر *khassar, khesser*.

— Nos chevaux ont Perdu leurs fers, خيلنا من غير نعلهم *khayl-nâ min ghayr na'l-houm*.

— Il a Perdu beaucoup dans le commerce, خسر كثير في التجارة *khassar kethyr fy-'t-tedjârah*.

— On m'a Perdu dans ton esprit, سقّطوني من عينك *saqqat-tou-ny minn a'yn-ak*.

Père, اب *âb, êb*, ابو *âbou*, pl. ابون *âboun*; بابا *bâbâ*, والد *ouâlid* (en berbere بابا *bâbâ*).

— As-tu ton Père? عندك والد *and-ak ouâlid?* عندك ابو *a'nd-ek âbou?* (en b. باباك ما زال ايدار *bâbâ-k mâ zâl âydâr?*)

— Beau-Père, حمو *hamou*, pl. احما *êhmâ* (V. Beau-père).

— Grand-Père, جدّ *djedd*, pl. جدود *djedoud* (Voy. Ayeul).

Perfection, كمالة *kemâlah*, اتما *itmâm* (Voy. Achèvement).

Perfectionné (V. Achevé).

Il a Perfectionné (V. Il a Fini).

Perfide, غدّار *ghaddâr* (Voyez Traître).

— Il a été Perfide, غدر *ghadar*.

Perfidie, غدر *ghedr* (Voyez Trahison).

Il a Perforé (V. Il a Percé).

Il a Péri, هلك *halak*, تلف *telef*, فني *fenä, feney*, ضاع *dâ'a*.

— Il a fait Périr, فنّى *fannä*, ضيّع *dayya'*.

Péril, خطر *khatter*, pl. اخطار *êkhtâr* (Voyez Danger).

— Y a-t-il là quelque Péril? فيه شي خطر *fy-hi-chy khatter?*

Périlleux, تحت الخطر *taht êl-khatter* (V. Dangereux).

— Cette affaire est très Périlleuse, هذا الشغل خطر كثير فيه *hadâ ês-choghl khatter kethyr fy-hi*.

Perle, لولو *loulou*, درّ *dorr*, جوهر البحر *djeouher êl-horr* (en berbere ثياقاين *tsyâqâyn*).

— de verre, جوهر الليل *djeouher êl-léyl* (m. à m. bijou de nuit).

— Huître à Perles, nacre de Perle (Voyez Nacre, Coquille).

Permanence, بقا *baqâ, beqâ, biqâ*, بقي *baqy* (V. Perpétuité).

Permanent, دايم dâym, ثابت thâbett, tsâbett, باقي bâqy (Voy. Perpétuel).

Permis, مجوز medjeouez, مسروح mesrouh (Voy. Licite).

Il a Permis, اجاز êdjâz, جوز djaouaz, سرح sarah, serah.

Permission, اذن êdn, îdn, تجويز tedjouyz (Voyez Licence).

— Par la Permission de Dieu, باذن الله bi-îdn Allah, be-êdn Allah.

— Avec votre Permission, باذنكم be-îdne-koum.

Permutation (V. Change).

Il a Permuté (Voyez Il a Échangé).

Il a Perpétué, دوم daouam.

Perpetuel (V. Éternel, Permanent, Continuel).

Perpétuellement (V. Éternellement).

Perpétuité, دوامه deouâmêh (Voyez Éternité).

Perquisition, تشويش te-chouych (Voyez Recherche).

— Il a fait Perquisition, شوش chaouach (V. Il a Recherché).

Perroquet, درة dourrah, بابغان bâbaghân, باباغي bâbâ-ghy, طوطي toutty, طير النطق tayr-ên-nouttq, بابغيوا bâbghayyoû (en ital. papajo; en v. fr. papegai).

Persan, فارسي fârsy, عجمي â'djemy.

La Perse, فارس Fâres, ديار عجم dyâr A'djem, بلد الفارس beled êl-Fârs, ايران Iyrân.

Persécuté, منحوس menhouss, مظلوم mazloum.

Il a Persécuté, ظلم zqlam, نحس nahass (V. Il a Poursuivi).

Persécuteur, ظالم zâlem.

Persécution, نحس nèhs, ظلم zelm, zoulm.

Persévérance, مواظبه mouâz-zebah (Voy. Constance).

Persevérant, مواظب mouâz-zeb (Voyez Constant).

Il a Persévéré, وظب ouad-dab, دام على dâm a'lä (Voyez Il a été Constant).

Persil, بقدونس baqdounes, مغدونس maghdouness; معدنوس maadnouss, كرافس kerâfess.

Il a Persisté (V. Il a Persévéré, Il a Insisté).

Une Personne, بن ادم ben-Êdem (Voy. Un Individu).

— Personne n'est venu, ما جاش احد mâ djâ-ch âhd.

— Personne n'est mort de la contagion, ما مات شي

احـــد مـــن الـــوبـــا *má mât-chy âhd minn él-ouebâ.*

Il a **Persuadé**, شار *chár*, حقق *haqqaq* (*V*. Il a **Convaincu**).

Perte, هلاك *helâk* (*Voyez* **Dommage**, **Destruction**).

Pervers (*V*. **Méchant**).

Perversité (*V*. **Scélératesse**).

Il a **Perverti**, قبح *qabbah*.

Pesage, وزن *ouezn*.

Pesant, ثاقل *thâqel*, *tsâqel* (*Voyez* **Lourd**).

Pesanteur (*V*. **Gravité**).

Il a **Pesé** (v. a.), وزن *ouezenn*.

— (v. n.), ثقل *theqel*, *tseqel*.

— Ce baril Pèse deux quintaux, ذا البرميل ميزانه قنطارين *dê 'l-barmyl myzân-ho qontaréyn*, هذا البرميل موزون زوج قناطير *hadâ él-barmyl mouzoun zoudj qenâttyr*.

Peseur, قبّاني *qabbâny*.

Peste, كبّة *kobbéh*, *kobbah*, حبّة *habbah*, حبوبة *heboubéh*, *haboubah*, تاعون *tâ'oun* (en berbere تركة *tergah*, تركة *tirkéh*, تحبوبت *tehaboubt*), (*V*. Maladie contagieuse, **Contagion**, **Épidémie**).

— Il a été atteint de la Peste, اوبا *âoubâ*.

Pestilentiel, طاوني *tâ'ouny*, مفسّد بالوبا *mofessed bi-'l-oubâ* (*V*. **Contagieux**, **Épidémique**).

Pet, ظرط *daratt*, ضراط *darâtt*.

Il a **Pété**, ضرط *daratt*.

Il a **Pétillé**, تكتك *taktak*, *tektek*.

Pétillement, تكتيك *tektyk*.

Petit, صغير *seghyr*, *seghayr*, *saghyr*, *soghayr*, *sagheyr*, pl. صغار *soughâr* (en b. مزّي *mezzy*, امزيان *âmezyân*, f. تامزيانت *tâmezyânt*, تمزيانت *tamezyânt*, pl. امزيانن *âmezyânenn*), (*V*. **Médiocre**).

— de taille, قصير *qassyr*, *qessyr* (en berbere اوزلان *âouezlân*, pl. ايوزلانن *tyouezlânenn*).

— Petit-Fils (*Voyez* **Fils**).

— Petit enfant, ولد صغير *ouled sogheyr*, غلام *gholâm*, غليم *gholaym* (en berbere اقشيش امزيان *âqchych âmezyân*; آرش *êrrech*, pl. ورّاش *ouarrach*; شظن *chaddenn*), (*Voy*. **Enfant**).

— Petite fille (jeune fille), فتاة *fetâh* (*Voyez* **Fille**).

— esclave, عبيد *o'beyd*, fém. عبيدة *o'beydah*.

— Petite tour, بريج *boreydj*.

— fort, قليعة *qoley'ah*.

— Petit chien, كليب *koléyb*.

— Petite-Vérole, جدری *djedry, guedry, guedrey,* ذا الجدری *dâ-êl-djedry, dâ-êl-guedrey.*

Pétition, وليد *oulyd,* عرض حال *ardd hâl* (*V.* Placet, Requête).

Il a Pétri, خمّر *khammar,* عجن *a'djann.*

— Il Pétrira, يعجن *ya'djenn.*

Pétrifié, مجّر *moaddjer.*

Il a Pétrifié, حجّر *haddjar.*

Pétrissage, تخمير *takhmyr.*

Peu, un Peu, شويه *chouyah, chouyéh, chauyéh,* قليل *qalyl* (en berbere ادروس *êdrouss*).

— Attends un Peu! استنّى قليل *êstannä qalyl!* اصبر شويه *ôsbour choyéh!* ازيبطاه *ezbeyttâh!*

— Peu après, بعد شويه *ba'ad chouyah, ba'd-chouyéh.*

— Peu auparavant, قبل شويه *qabl-chouyah.*

— Peu s'en est fallu que, قراب انّ *qarâb ênn* (*V.* Fallu).

— Peu à Peu, شويه شويه *chouyah-chouyah, chouyéh-chouyéh,* قليلا قليلا *qalylâ-qalylâ,* بشويه *bechouyéh.*

— Dans Peu, sous Peu, من قريب *minn-qaryb* (*Voyez* Peu après).

Peuple, اهل *âhl, êhl, êhel,* pl. اهال *êhâl* (*Voy.* Nation, Populace).

Peuplé (*Voyez* Habité).

Il a Peuplé, عمر *a'mar.*

Peur (*Voyez* Crainte, Épouvante).

— Il a eu Peur (*Voyez* Il a Craint, Il s'est Effrayé).

— Il a fait Peur (*Voy.* Il a Effrayé, Il a Épouvanté).

Peureux, خوّاف *khaououâf, khoouâf* (*V.* Craintif, Timide).

Peut-être, ربّما *robbemâ,* يمكن *yemken,* الله يعلم *Allah-ya'alem,* يعلم الله *ya'alem Allah,* بلكي *bilkey.*

Phamenoth (septième mois de l'année cophte, correspondant au mois de mars), برمهات *barmehât, bermehât.*

Pharmacie (art), علم العطار *i'lm êl-a'ttâr,* صناعة المعجونجي *senâ'at êl-madjoundjy.*

— (boutique), دكان العطّار *doukkân êl-a'ttâr,* عطاريه *a'ttâryéh.*

Pharmacien, Pharmacopole, عطّار *a'ttâr,* pl. عطارين *a'ttâryn* (*Voyez* Apothicaire, Épicier, Droguiste).

Phare, برج *bourdj, bourg*, pl. بروج *bouroudj, bouroug;* منارة *menâréh*, pl. منارات *menârât.*

Pharmouti (huitième mois de l'année cophte, correspondant au mois d'avril), برموده *bermouduh, bermoudéh.*

Phénicoptère, نحاف *nihâf.*

Phénomène. شي غريب *chy-gharyb* (*V.* Merveille, Prodige).

Philantrope, محب الناس *mohheb én-nâss* (*V.* Bienfaisant).

Philosophe, فيلسوف *fylsouf*, pl. فيلسفه *fylsafah,* فلسفه *felsefah,* فلاسفه *felâssefah.*

Philosophie, فيلسفيه *fylsoufyah, fylsofyéh,* فلاسفه *felâsseféh, filâssifah.*

Philosophique, متاع الفيلسفه *metâ' él-fylsafah.*

Phlegme, Phlegmatique (*V.* Flegme, Flegmatique).

Phthisie, المرض الرقيق *él-maradd ér-raqyq,* المرض الزين *él-marad éz-zéyn,* سلال *selâl.*

Phthisique, مسلول *masloul.*

Physicien, عالم الطبيعه *a'alem ét-taby'ah,* مجتهد في علم الطبيعه *modjtehed fy i'lm ét-taby'ah.*

Physique (s. f.), علم لطبيعه *i'lm ét-taby'ah.*

— (adj.), (*Voyez* Naturel).

Physiquement, بالطبع *bi-'t-teba'.*

Piastre (monnaie), ريال *ryâl,* pl. ريالات *ryâlât;* غروشه *ghou-rouchah, ghrouchah,* pl. غروش *ghourouch.*

— Deux Piastres, ريالين *ryâ-lynn.*

— Tu me dois mille Piastres, ليلى الف غروش عليك *lyl-y âlf ghourouch a'lay-k.*

— Piastre-Boudjou (valant à Alger 1 fr. 86 cent.), ريال بوجو *ryâl-boudjou.*

— Draham, ou Pataque-Chique (valant à Alger 62 cent.), ريال دراهم *ryâl-derâham.*

— Demi-Piastre-Boudjou (*V.* Nous-Boudjou).

— Quart de Piastre (piècette, valant à Alger de 46 à 47 cent.), ربيع بوجو *reby'a-boudjou,* ربع بوجو *roub'-boudjou.*

— Huitième de Piastre (valant à Alger de 23 à 24 c.), ثمن بوجو *themienn-boudjou, thoumn-boudjou, themin-boudjou.*

— Piastre de double-boudjou (val. 3 fr. 72 c.), دوروا *douró,* دورو *dourou,* زوج بوجو *zoudj-boudjou.*

— Piastre d'Espagne (valant au Kaire environ 5 fr. 35 cent.), الريال الـــدور *ér-ryâl éd-dour*, الريال الاسپانيولي *ér-ryâl él-Êspânyouly*, كلوناطه *kolounâttah*.

— Piastre turke de 100 médins (valant au Kaire 3 fr. 50 cent.), غروشه ميّه *ghrouchah mayyéh*.

— de 80 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 80 cent.), غروش ثمانيـن *ghourouch-themênyn*, ثمانينيه *themânynyéh*.

— de 60 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 10 cent.), غروش ستّيـن *ghourouch-settyn*, ستّينيه *settynyéh*.

— de 40 médins (valant au Kaire environ 1 fr. 40 cent.), غروش اربعين *ghourouch-ârba'yn*, اربعينيه *ârba'ynyéh*.

— Demi-Piastre, نصفيه *nousfyéh*.

— Pièce d'un quart de Piastre, ربعيه *roubayyéh*.

— d'un huitième de Piastre, ثمنيه *thoumnyéh*.

Pic (mes. de longueur, valant environ un demi-mètre), ذراع *derâ'*, اذرع *âdra'* (*Voyez* **Brasse**, **Aune**, **Coudée**).

Pie, عقعق *a'qa'q*, قعقع *qa'qa'*.

Pièce (*V.* **Morceau**, **Lambeau**).

— de marchandise, فصله *fasléh*, *faslah*.

— d'artillerie (*Voyez* **Canon**, **Mortier**).

— de monnaie (*V.* **Monnaie**).

— de 100 médins, de 80, de 60, de 40 (*Voyez* **Piastre**).

— de 20 médins (*Voy.* Demi-Piastre).

— de 10 médins (*Voyez* Pièce d'un quart de Piastre).

— Pièce à Pièce, قطع قطع *qatta'-qatta'*.

Piècette (*V.* Quart de Piastre).

Pied, رجل *ridjl*, *rigl*, *redjel*, *ridjel* (en b. اطار *âddâr*, *êddâr*, *îddâr*, pl. اطارن *îddârann*, *îddârenn*).

— de bœuf (*V.* **Bœuf**).

— d'alouette (fleur), لحكم *lahhkoum*.

— d'une montagne, جدر الجبل *djedr él-djebel*, اسفل الجبل *âsfel él-djebel*.

— d'un arbre, اسفل الشجرة *âsfel és-chadjaréh*.

— (mesure de longueur), قدم *qadam*, pl. قدوم *qoudoum*, اقدام *êqdâm* (*Voyez* **Long**, **Longueur**).

— Cette échelle est longue

de dix-huit Pieds environ, هذه السلم طولها نحو ثمنتعش قدوم *hadéh ês-soullem toul-hâ nahou themant-a'ch qoudoum.*

— Pied de chèvre (espèce de levier), (*Voyez* LEVIER).

— Coude-Pied, قصبة ذا الرجل *qasbah dê-'r-ridjl* (en berbere تيمشيط اظار *tsymchytt âddâr*), (*V.* COUDE-PIED).

— Coup de Pied, ركله *roklah* (en berbere تـقودميت *taqoud-myt*), (*Voyez* RUADE).

— Doigt du Pied, بنّه ذا الرجل *bennah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl;* اصبع الرجل *âs-ba' êr-rigl*, pl. صبعين الرجل *sa-bi'yn êr-rigl* (*Voyez* ORTEIL).

— Cheville du Pied, كدم *guedem* (en berbere تيوروزّيت *tyou-rouzzyt*), (*Voyez* CHEVILLE).

— Plante du Pied, قدم *qa-dam.*

— Les deux Pieds, رجلين *ri-djléyn, ridjlyn, rigleyn, riglyn.*

— Nu-Pieds (*Voyez* NU).

— Il est allé à Pied, مشى *machâ.*

— Iras-tu à Pied ou à cheval? تروح اى ماشى اى راكب *terouh ây-mâchy ây-râkeb?*

— Ils sont tombés à mes Pieds, وقعوا بين رجليي *ouaqa'ou bayn redjley-y.*

PIÈGE, حيالة *heyâléh, hayâlah*, مكنة *meknéh, meknah* (*Voy.* EMBUCHE, FOURBERIE).

— à prendre les oiseaux, فخ *fakh.*

— à prendre les animaux, حيالة الصايد *heyâlét ês-sâyd.*

— Il a tendu un Piége (*V.* Il a dressé des Embuches, Il a ABUSÉ).

PIERRE (n. pr.), بطرس *Bot-trouss, Bouttrouss.*

— (s. fém.), حجر *hadjar, ha-djer, hagar*, حاجر *hâdjer*, pl. حجارة *hedjârah;* حجرة *hadjerah*, pl. حجر *hadjer* (en berbere ادغغ *âdghagh, êdghâgh*, pl. ادغغن *âdghaghenn*).

— dure, صلب *solb.*

— à bâtir, تبزة *tabzéh.*

— de taille, حجر نحت *hadjar-nahatt.*

— équarrie, الحجر المنجور *êl-hadjar êl-mendjour.*

— à aiguiser, ارحا *êrhâ*, رحا ذا الحجم *rahâ dê-'l-hadjam*

Pierre infernale. نار بارد

(en berbere امسد *âmsed*, ميلاك *mylâk*), (*V.* Pierre à Aiguiser).

— à fusil, حجره *hadjerah*, صوان *souân*, صوانه *souânéh*, *souânah*, شفر *chefer*, قدّاح *qaddâh* (en berbere تنيشه *tenychah*, pl. تينيشون *tynychouenn*).

— de touche, حجر الحك *hadjar êl-hak*, حجر المحاس *hadjar êl-mahâss*.

— ponce, حجر الاسفنج *hadjar êl-âsfandj* (m. à m. pierre d'éponge).

Pierrerie (pierre précieuse), جوهر *djouher*, *djouhar*, *djouaher*, pl. جواهر *djouâher*.

Piété, عباده *i'bâdah*, *è'bâdéh*.

Pieu, وتد *oueted*, pl. اوتاد *ôutâd*.

Pieux, عابد الله *a'âbed-Allah*.

Pigeon, حمام *hamâm*, *hemâm*, حمّام *hammâm*, pl. حامام *hâmâm*; فراخ *ferâkh* (en berbere اتبير *itsbyr*), (*Voyez* Colombe).

— ramier, لمام *limâm*.

— sauvage, الحمام الخلوى *êl-hamâm êl-khalouy* (*Voy.* Colombe sauvage).

Pigeonnier (*V.* Colombier).

Pile, كومه *koumah*, *kouméh*.

Pilé, مسحوق *masschouq* (*V.* Broyé). مدرس

Il a Pilé, درس *deress*, سحن *sahan* (*Voyez* Il a Broyé).

— Il Pilera, يدرس *ydress*.

Pilement (*V.* Broyement).

Pilier, ساريه *sâryah*, pl. سوارى *saouâry* (*Voyez* Colonne).

Pillage, نهب *nehb*, *nihb*, غصب *ghasb*.

Pillard, نهّاب *nehhâb*, pl. نهّابين *nehhâbyn*.

Pillé, منهوب *menhoub*, مختوف *makhtouf*.

Il a Pillé, نهب *nahab*, *neheb*, ختف *khataf*.

— Il Pillera, يختف *ykhtof*.

Pilon, مدقه *madaqqah*, رزّه *rezzah*, يد الهاون *yed êl-hâoun*.

Pilote, ريس *reyss*, *rayss*, بلوطه *bilouttah*.

Pilule, حبّ من دواه *hebb minn daouâh*, pl. حبوب من دواه *heboub minn daouâh*.

Pin, صنوبر *senouber*, *sanoubar*, pl. صنابر *senâber*, *senâbir*; شوح *chouah* (en berbere ازمباى *âzoumbây*, pl. تيزومبيون *tyzoumbyoun*).

Pince (pour soulever des masses), ملاويه *mellâouyah*.

Pincé, مقروص *maqrouss.*

Il a Pincé, قرص *qarass*, *qaress.*

— Il Pincera, يقرص *yqoross.*

Pinceau, قلم نقاش *qalam-naqqâch*, ريش *rych*, شتة *chitah*, زيف *zyf.*

Pincettes, مشيك *machyk*, لقاط ذا العافيه *laqqâtt dê-'l-a'â-fyah*, مكوسة النار *mekoussét ên-nâr.*

Pinson, موش *mouch* (en berb. ايتبير *ytbyr*, pl. ايتبيرن *ytbyrenn*).

Pioche, منكش *menkech*, pl. مناكش *menâkich*, طوريه *touryah*, جزمه *djezméh*, معول *ma'oul*, فاس *fâss*, فاس العربى *fâss êl-u'reby.*

Pipe, شبوك *chouhouk*, سبسى *sebsy*, *sibsy*, pl. سباسى *sibâssy.*

— persane, نرجيله *nardjyléh*, *narguyléh*, نرجيل *nardjyl*, *ner-guyl.*

— Tuyau de Pipe, قصاب *qassâb.*

— Fourneau de Pipe, داوايه *dâoudyéh.*

— Fabricant de Pipes, غاليونجى *ghâlyoundjy.*

Il a Piqué, شاك *châk*, ابر *âber*, تشكك *techekk.*

— la langue, حرّ اللسان *harr êl-lessân.*

— Il Piquera, يتشكك *ytchekk.*

Piqure, ابر *ibr.*

Pirate, حرامى البحر *harâmy-'l-bahar* (*Voyez* Corsaire).

Pire, اشرّ *âcharr.*

— Ce qui vaut mieux que le bien, c'est de le pratiquer; et ce qui est Pire que le mal, c'est de le faire, اخير من الخير فاعله واشرّ من الشرّ فاعله *akheyr minn êl-kheyr fâi'l-ho*; *ou âcharr minn êch-cherr, fâi'l-ho.*

Piscine, صهريج *saharydj*, *sehrig.*

Pissat (*Voyez* Urine).

Il a Pissé, بال *bâl*, شخ *chakh.*

— Il Pissera, يبول *yboul.*

Pistache, فستق *fistaq*, *fistoq.*

Pistachier, شجرة الفستق *chadjerét êl-fistoq.*

Pistolet, طبانج *tebândj*, طبانجه *tabândjah*, *tobândjah*, پيشتولا *pychtoulâ*; بشتله *bechto-lah*, pl. بشاتل *bechâtol*, كابوس *kâbouss* (en berbere تخرّاست *ta-kharrâst*, pl. تيخرّاسين *tykharrâs-syn*).

Pitié, رحم *rahm* (*Voyez* Miséricorde).

— Il a eu Pitié (*Voyez* Il a Compati).

— Dieu ait Pitié de toi! رحمك الله *rahm-ak Allah!*

Pituite, تخمه *tokhmah* (*Voyez* **Flegme**).

Pituiteux (*V.* **Flegmatique**).

Piverd, شرّاقراق *cherrâqrâq*, هدّاد *haddâd*.

Place (*V.* **Lieu**, **Endroit**).

— publique, زنقه *zanqah*, محجّ *mahaddj*, وسعه *ouassa'ah*, درب *darb*, *derb*, ساحه *sâhhah*, فسحه *fushhah*.

— fortifiée (*V.* **Chateau**, **Citadelle**, **Forteresse**).

— d'armes, ميدان العساكر *meydân él-a'ssâker*.

— (emploi), (*Voy.* **Charge**).

— Petite Place entourée de cahutes, حوش *houch*.

— A la Place de (*V.* Au Lieu de).

Il a **Placé**, وضع *ouadda'*, جعل *dja'al* (*V.* Il a **Mis**).

— Il Placera, يحطّ *yhott*.

Placet, حال *hâl*, عرض *a'rd* (*Voyez* **Mémoire**).

Plafond, سقف *seqof*, *seqaf*, pl. سقوف *seqouf*.

Plage, حديه *hedyéh*, *hedyah*, شطّ *chott*, *chatt* (*V.* **Rivage**).

Il a **Plaidé**, خاصم *khâssam*.

Plaie, جراحه *djerâhah*, pl. جراحات *djerâhât* (*Voyez* **Blessure**).

Plaine, سهل *sehel*, pl. سهول *souhoul*, خلا *khalâ*; وطا *outtâ*, وطيه *outtyah*, pl. وطايات *outtâyâtt*; صحرا *sahharâ* (en berbere وطا *outtâ*, pl. وطيات *ouattyât*; تغزوه *taghzouh*).

Il s'est **Plaint**, شكي *chekkü*, اشتكي *échtekü* (*Voyez* Il a **Gemi**).

— Il se Plaindra, يشتكي *yechteky*, يشكي *ychekky*.

Plainte, اشتكا *ichtikâ*, شكوه *chekouah* (*Voyez* **Gémissement**).

Plaisanterie, مزاح *mizâh*, ملاغه *melâghah*.

Il a **Plaisanté**, ضحك *dahak*, كحكح *kahkah*.

— Il Plaisantera, يضحك *yddehak*, يكحكح *ykahkgh*.

Plaise à Dieu! s'il Plaît à Dieu! ان شا الله *énn châ Allah!* (*Voyez* Il a **Plu**).

Plaisir, لذه *leddah*, *leddéh*, *lezzéh*, pl. لذات *leddât*, *lezzât*.

— (bon office), مزيّه *mezyyah* (*Voyez* **Service**, **Bienfait**).

Plan (adj.), ساهل *sâhel*.

— (subst.), (surface Plane), سطح *sattah.*

— (dessein, projet), (*Voy.* ces mots).

PLANCHE, لوح *louh*, *louèh*, لوحه *louhah*, pl. لوح *louh.*

PLANCHER, طوبق *taoubaq*, طبقه *tabaqah.*

PLANE (outil), رشبه *rachbah.*

PLANÈTE, كوكب *koukab*, *koukeb* (*Voy.* ASTRE).

PLANEUR (terme de monnaie), رقاق *raqâq.*

PLANTATION, غرس *ghars.*

Une PLANTE, نبت *nebt*, نبته *nebtéh*, pl. نبات *nebât*; غرس *ghars*, *ghers*, pl. غروس *ghourouss*; نقله *noqelah*, pl. نقلات *noqelât.*

— marine, حشيش البحر *hachych êl-bahar.*

La PLANTE du pied, قدم *qadam*, pl. قدمين *qadmyn*, اقدام *âqdâm* (*Voyez* PIED).

Il a PLANTÉ, غرس *gharass*, نبت *nebet*, *nabat.*

— Il Plantera, يغرس *yeghrass.*

PLAQUEMINIER (arbre), سدره *sedrah*, *sidrah.*

PLAT (adj.), (*Voyez* PLAN).

— (subst.), طبق *tabaq*, تبسى *tebsy*, صحن *sahan*, pl. صحون *souhoun*; صينيه *seynyah.*

— Grand Plat, غطار *ghouttâr*, مخفيه *mokhfyah.*

— Tu dresseras les viandes sur les Plats, تسقى اللحم فى صحون *teseqqy êl-laham fy souhoun.*

PLATEAU en cuivre, سموه *semouah.*

— de balance, كفه *keffèh*, *keffah*, pl. كفوف *kefouf*, *kofouf.*

PLATINE de fusil, زناد *zenâd.*

PLATON (n. pr.), افلاطون *Iflâttoun.*

PLATONIQUE, افلاطونى *iflâttouny.*

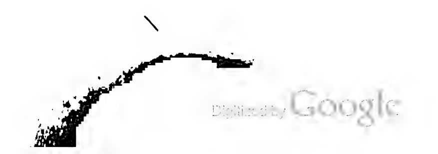
PLATRE, جصّ *djess*, جبس *djibss*, *gibss*, جپس *djips*, كبص *guebss.*

Il a PLATRÉ, جبّس *djebbass*, *guebbass*, جصّص *djessass.*

PLATRIER, جبّاس *djebbâss*, *guebbâss*, جصّاص *djessâss.*

PLEIN, ملان *melân*, مليان *melyân*, مالى *mâly* (en berbere ايتشور *iytchour*, pl. ايتشورن *iytchourenn*; يچور *ytchour*, pl. يچورن *ytchourenn*).

— Pleine lune (*V.* LUNE).

PLÉNIPOTENTIAIRE, مفوض *mofaouedd.*

PLÉNITUDE, املا *îmlâ.*

Il a PLEURÉ, بكا *bekâ*, دمع *dama'a.*

— Il Pleurera, يبكي *yebky.*

PLEURÉSIE, برسام *bersâm.*

PLEURS, بكا *bikâ* (Voyez LARME.

Il PLEUT, كيمطر *keyomtour*, يمطر *yomttar* (Voyez Il a PLU).

Les PLEYADES, تريا *touryâ*, *tourayâ.*

PLI, تكميش *tekmych*, كماش *koumâch*, طية *tyah*, هزة *hezzah.*

Il a PLIÉ, طوى *taouä*, *taouey*, *touä.*

— (il a courbé), (V. ce mot).

— Il Pliera, يطوي *yettouy.*

PLISSÉ, مكمش *mokemmich.*

Il a PLISSÉ (V. Il a PLIÉ).

PLOIEMENT d'une étoffe, تكميش *tekmych.*

PLOMB, رصاص *ressâss*, رصاص اسود *ressâss-âssouad*, خفيف *khafyf*, ارصاص *êrsâss.*

Il a PLOMBÉ, رصص *ressass.*

PLONGÉ, مغروق *maghrouq*, مغرق *mogharreq.*

Il a PLONGÉ (v. a.), غرق *gharaq*, غطس *ghattass.*

— (v. n.), غاص *ghâss*, اغتاص *êghtâss.*

— Il Plongera, يغوص *yghouss*, يغطس *yeghtess.*

PLONGEUR, غواص *ghaouâss.*

Il a PLU (été agréable), عجب *a'djeb.*

— Cela te Plaira, هذا يعجبك *hadâ ya'djeb-ak.*

— Cela ne me Plaît pas du tout, هذا ما يعجبني شي *hadâ mâ ya'djeb-ny chy.*

— Plaît-il? نعم *na'am?*

— S'il Plaît à Dieu! ان شا الله *ên châ Allah!* ان شا الله تعالى *ên châ Allah ta'âlä!*

— Plût à Dieu! ياليت *yâ-leyts!* من صاب *minn-sâb!* (V. PLAISE à Dieu!)

— A Dieu ne Plaise! استغفر الله *êstaghfour Allah!* (m. à m. Dieu pardonnes!)

Il a PLU (tombé de la pluie), مطر *mattar*, تصوب *tessaouab*, *tessaoueb*, تصاب *tessâb.*

— Il Pleuvra, يتصوب *yetsaoueb*, يتصب *yetseb.*

PLUIE, مطر *mattar*, pl. امطار *âmtâr*; شتا *chittâ*, شطا *chittâ*, *chetuâ* (en berbere هوا *haouâ*).

— Il a tombé beaucoup de

Poing, كف *keff;* دبزة ذا اليد *debzah dé-'l-yedd*, قبضة *qabdéh.*

— Coup de Poing, لكزة *lek-zah, loukzah* (en berbere طفان *dofân*).

Un **Point**, نقطة *noqtah.*

— Deux Points, نقطتين *noq-tétyn, noqtétéyn.*

— Il a été sur le Point de (*Voyez* Peu s'en est Fallu, Il a Failli).

— Il est sur le Point de Partir, هو راح يسافر *houe râh yssâfer*, حضر روحه للسافر *hadder rouh-ho li-'s-sâfer.*

Point (compl. de négation), شي *chy*, ش *ch.*

— Je n'en veux Point. ما باردهُ شي *mâ bérid-ho chy.*

— Il n'est Point à la maison, ما فيش هو في الدار *mâ fy-ch houe fy-'d-dâr.*

Le **Point** du jour (*Voy.* Aube, Aurore, Lever du Soleil).

Pointe, حد *hadd*, طرف *tarf*, ابرة *ibréh.*

Pointé (marqué de points), (*Voyez* Ponctué).

— (dirigé), (*Voyez* ce mot).

Il a **Pointé** un canon (*Voyez* Il a mis en Joue).

Pointu, مضي *maddy*, محدود *mahdoud*, مسنون *mesnoun*, سنان *senân.*

Poire, كمثري *kamethry*, نكاص *neggâss*, منجاز *mandjâz*, اجاص *édjâss, idjâss*, نجاص *nedjâss.*

— sauvage, اجاص بري *idjâss berry.*

— à poudre (*Voyez* Poudre).

Poireau, كراث *korrath*, خرات *khorrât*, بيبروز *beyberouz*, ركل *rikl.*

Poirée, سلق *selq*, سلك *silk, selk.*

Poirier, شجرة ذا النكاص *che-djrah dé-'n-neggâss*, سجرة النجاص *sedjerat én-nedjâss* (en berb. تيفيرسة *tyfyrsah*, pl. تيفيرسين *tyfyrsyn*).

Pois, بسيله *bessyllah*, جلبان *djoulbân*, جلبانه *djilbânah.*

— chiche, حمص *hims, houms*, حمص *hommoss*, حموص *hom-mouss.*

— de senteur, محمد ولي *mo-hammed-oualy.*

Poison, سم *semm* (en berb. اسم *ésoumm*).

Poisson, سمك *semek, samak*, pl. اسمك *âsmak*, سموك *sou-mouk;* حوت *hout, haout*, pl. حيتان *haytân* (en berb. اسلم *éslimm*).

— Les Poissons (signe du zodiaque), برج ذا الحوت *bourdj dê-'l-hout*, برج الحوت *bourdj êl-hout*, *bourg êl-hout*.

Poitrail (*Voyez* Poitrine).

— (de harnois), صدرية *sadryah* (en berbere الدير *êd-dayr*).

Poitrine, صدر *sadr*, *sadar*, *sidr*.

Poivre, فلفل *felfel*, *foulfoul*.

— rouge, الفلفل الاحمر *êl-foulfoul-êl-âhmar*, *êl-filfil êl-âhmer*.

— en poudre, concassé, الفلفل الرومى *êl-foulfoul êr-roumy*.

Poivron (*Voy*. Poivre rouge).

Poix, زفت *zeft*, *zift*, كفر *kafr*, *kafer* (*Voy*. Bitume, Goudron).

— Il a enduit de Poix (*Voy*. Il a Goudronné).

Pôle, قطب *qotb*.

— du monde, قطب العالم *qotb êl-a'âlem*.

— de l'écliptique, قطب فلك البروج *qotb felek êl-bouroudj*.

— Les deux Pôles, قطبين *qotbéyn*.

Poli (au pr.), مصقول *masqoul*.

— (au figuré), (*Voyez* Civil).

— (n. s.), (*Voyez* Brillant, Polissage).

Il a Poli, صقل *saqal*, نعم *naam*.

Polichinelle, قراقوش *Qarâqouch*.

Polissage, تصقيل *tesqyl*.

Polisseur, صقال *saqqâl*.

Polissoire, مصقل *mesqel*.

Politesse (*Voyez* Civilité).

Poltron (*Voyez* Lache).

Pomme, تفاح *teffâh*, *tuffâh*.

— d'amour (*Voy*. Tomate).

Pommier, شجرة التفاح *chadjrét êt-toffah*, سجرة ذا التفاح *sadjerah dê-'t-toffah*.

Pompe (*Voyez* Magnificence).

— funèbre (*V*. Funérailles).

— (machine), مغرفة *maghrefah*.

Il a Pompé, غرف *gharaf*.

Pompeux (*Voy*. Magnifique).

Ponceau (s. m., couleur rouge foncée), وشنه *ouecheneh*.

Ponctuation, تنقيط *tenqytt*.

Ponctué, منقوط *manqoutt*.

Il a Ponctué, نقط *naqqatt*.

Elle a Pondu, باضت *bâddét*.

— Elle Pondra, تبيض *tebydd*.

Pont, قنطرة *qantarah*, *qontrah*, pl. قناطر *qenâtter*, *qonâtter*, قنطرات *qantarât*; جسر *djesr*.

Ponton, طريك *tarydah*, pl. طرايد *tarâyd*, طراد *tarâd*.

Populace, جعيد *dja'yd*, سفيله *sefyléh*.

— Homme de la Populace, ابن الناس *êbn-ên-nâs*, جعيدى *dja'ydy*.

Populaire, متاع الاهل *metâ' êl-êhel* (*Voy.* National).

Population, اهل *êhel*, *âhel*, *êhl*, معمورة *ma'mourah*.

Porc (*Voyez* Cochon).

— Petit Porc (*V.* Cochonnet).

— Groin de Porc, hure de Porc (*V.* Groin).

— Viande de Porc (*Voyez* Viande de Cochon).

— Soie de Porc, زغب ذا الحلوف *zaghb dê-'l-hallouf.*

Porc-Epic, ضربان *dourbân*.

Porcelaine, صينى *syny*, فرفورى *ferfoury*.

Pore, نقب *neqb*.

Poreux, ذو نقب *zou-nouqoub*.

Port de mer, بندر *bender*, مينا *myná*, pl. موان *mouân*; اسكلة *ês-kalah*, مرسى *marsä*, *mersä*, مرسا *marsâ*, *mersâ*, pl. مراسى *merâssy* (en berbere مرسه *marsah*).

— Il est arrivé au Port, بلغ المينا *balagh êl-mynâ* (en b. بكشم الهرسه *bakchem êl-mersah*).

Portatif, سهل حملة *sahel-hamle-ho*.

Porte, باب *bâb*, pl. ابواب *âbouâb*, *âbaouâb*, بيبان *bybân*; دفة *deffah* (en berbere ثبتورت *tsabbourt*, pl. ثبورا *tsabbourâ*).

—Ferme la Porte (*V.* Il a Fermé).

— Porte de la Victoire, au Kaire, باب ألنصر *Bâb ên-Nasr.*

— de la Conquête, au Kaire, باب الفتوح *Bâb êl-Fotouhh.*

—de fer, au Kaire, باب الحديد *Bâb êl-Hadyd.*

— de Bab-Azoun, à Alger, باب ازون *Bâb-Azoun.*

— de la Marine, à Alger, باب البحر *Bâb êl-Bahar.*

— du Torrent ou de la Vallée, à Alger, باب الود *Bâb êl-Oued.*

—Neuve, à Alger, باب جديد *Bâb-Djedyd.*

Porté, محمول *mahmoul.*

Il a **Porté**, حمل *hamel.*

— Comment te Portes-tu? ايس حالك *éyss hâl-ek?*

—Comment se Porte monsieur un tel? كيف حال سيدنا فلان *keyf hâl syd-nâ foulân?*

— Comment se Porte madame une telle? كيف حال ستى فلانه *kyf hâl sett-y foulânéh?*

— Comment vous Portez-vous, monsieur? كيف حالكم سيدى *keyf hâl-kom, syd-y?*

— Je me Porte bien, grâces à Dieu, انا طيب لله الحمد *ând tayeb li-'llah êl-hamd.*

Porte-Drapeau, بيراقتار *bey-râqtâr,* سنجاقجى *sandjâqdjy* (en b. اعلام *â'allâm*), (*V.* Drapeau).

Portefaix, شيّال *chayyâl,* حمّال *hammâl,* pl. حمّالة *ham-mâlah,* عطال *aattâl,* نقال *naqqâl.*

Portefeuille, محفظة *maha-faddah.*

Porte-Manteau, شراب ذا الجلد *cherrâb dê-'l-djeld* (*V.* Havresac).

Porte-Morts, صحّاف *sahhâf.*

Porteur (*Voyez* Portefaix).

— d'eau (*Voyez* Eau).

Portier, بوّاب *baouâb, beouâb.*

Portion (*Voyez* Part).

Portique, سطوان *sattouân,* ايوان *âyouân, îyouân,* دهليز *dehlyz.*

Portrait, صورة *sourah, souréh.*

— Ce Portrait lui ressemble, تشبّه له هذه الصورة *techebbah le-ho hadah ês-sourah.*

Portugais, برتوغالى *bortou-ghâly,* برتوغانى *bortoughâny.*

Portugal (roy.), برتوغال *Bor-tougâl,* برتوغان *Bortoughân.*

Il a Posé (*Voyez* Il a Placé).

Position (*Voyez* Etat, Site).

— critique, بلا *belâ.*

Il a Possédé, تملّك بـ *temel-lek be-,* تغلّب *teghallab.*

Possession, تغلّب *teghalloub,* ملكة *melkéh,* ملك *moulk.*

— Il a mis en Possession, ملّك *mellek.*

Possibilité, امكان *îmkân.*

Possible, ممكن *memkenn.*

Distance d'une Poste, ابردة *âberdah.*

Postérieur, اخير *âkhyr,* اخرانى *âkhrâny.*

Postérité, ذرية *deryah, deryéh.*

Postillon, رقاص *raqqâss* (*V.* Courrier).

Postulant, طالب *tâleb.*

Il a Postulé (*Voyez* Il a Demandé).

Pot, بلّاص *ballâss,* بلاط *bal-lâtt,* انية *ânyah,* برّادة *berrâdah, berrêdah,* بقرج *baqradj,* قلّوش *qallouch* (*Voyez* Marmite).

— de terre, فيخر *fykher,* plur. فياخر *fyâkher,* بوكالة *boukâlah.*

— à fleurs (*Voy.* Fleur).

Potasse طرنيس

— de chambre, حلاب *hallâb.*

— à l'eau, كلّه *kollèh*, قلّه *qolléh*, pl. قلل *qolal* (*V.* Aiguière).

Potage (*V.* Bouillon).

Potence, مشنقه *mechenqah*, pl. مشانق *mechâneq.*

Potier, كلّاس *guellâss*; كدّار *gueddâr*, فخار *fakkhâr.*

— Atelier de Potier, دار العمل *dâr êl-a'mel.*

Potion (*V.* Boisson, Médecine).

Potiron, قرّاع *qarâ'a*, يقطينه *yoqtynah* (en b. تاخسيت *tâkhessayt*).

Pou, قمله *qamlah, qamléh, qomlah*, pl. قمل *qaml, qemel, qomel*; هيبوش *heybouch* (en berb. تلكيت *telkyt*).

— Petit Pou, Pou inguinal, قميّل *qomeyyl.*

Pouce, ابهام *âbhâm, êbhâm, îbhâm*, pl. اباهيم *îbâhym*; كرسوح *kersouh*, pl. كراسيح *kerâssyh*; الفوقى *êl-fouqy* (en berbere اذاض امقران *âdzâdd âmeqrân*; m. à m. le grand doigt).

Poudre (poussière), (*V.* ce mot).

— de bureau, رمله *ramléh.*

— à canon, بارود *bâroud*, برود *baroud.*

— Poire à Poudre, جرا *djerâ.*

Il a Poudré (couvert de poussière), غبّر *ghabbar.*

Poudreux, مغبّر *moghabber.*

Poulain (jeune cheval), مهر *meher*, فلوا *feloud*, جدعه *djeda'ah.*

—(tumeur), قيح *qyh* (*V.* Abcès).

Poule, فرخه *farkhah*, pl. فراخ *ferâkh*; دجاجه *dedjâdjah, degâgah, dégâguéh*, pl. دجاج *dedjâdj, degâg*, دجاجات *dedjâdjât, dedâgât*; جدده *djedadah*, pl. جداد *djedâd*, ججه *djedjah* (en berbere تيزيط *tyzytt*, pl. تيوزاط *tyouzâtt*).

— d'eau, دجاجه ذا الماء *dedjâdjah dê-'l-mâ* (*Voy.* Mouette).

— d'Inde (*Voyez* Dinde).

Poulet, فرّوج *ferroudj*, plur. فروايج *feroudydj*; فرّوخ *ferroukh*, pl. فراخ *ferâkh*; فلوس *fellouss.*

— d'Inde (*Voy.* Dindon).

— Petit Poulet, قطقوط *qattqoutt*, pl. قطاقيط *qattâqytt.* (Ce nom s'emploie aussi comme terme de caresse aux petits enfans).

Poulie, بكاره *bakârah.*

Pouliot (herbe), افليّوا *êfleyyoû.*

Pouls des artères, نبض *nebd.*

Poumon, فواد *feouâd*, ريه *ryyéh, ryyah, reyyah.*

— On a trouvé que le Poumon était adhérent aux côtes, لقاوا الريه ملصوقه مع الضلوع *la-qâoû êr-ryah malsouqah ma' êd-delou'a.*

Poupe, قج *qaddj,* موخر المركب *mouakher êl-merkeb.*

Pour, من اجل *minn-âdjel, minn-âguel,* لاجل *li- âdjl, li-âdjel, li-âguel, li-âgl,* لـ *li-,* ميشان *mychân,* منشان *minchân.*

— Pour moi, لي *l-y,* ليلي *l-yly,* ميشاني *mychân-y,* لاجلي *li-âdjel-y.*

— Donne-moi des dattes Pour déjeûner, اعطيني تمر باش نفطر *â'tly-my themr bâch neftour.*

— Pour que, على شان ان *a'lü chân ên,* من شان ان *min chân ên* (*Voyez* Afin de).

— Pour rien, بلاش *belâch.*

Pourpier, رجله *ridjlah, ridj-léh, rigléh, roudjlah, ridjiléh.*

Pourpre, واردي *ouârdy,* حمار *hamâr.*

Pourquoi? على ايش *aalä êych?* عليش *a'l-eych?* لاي شي *li-ây-chy?* لايش *l-êych?* لاش *l-êch?* لاي *l-êy?* لاي سبب *l-êy sebeb?*

— Pourquoi me bats-tu? لاي تضربني *l-êy tedrab-ny?*

— Pourquoi n'est-il pas venu? على ايش هو ما جاش *a'lä-êych hou mâ djâ-ch?*

— C'est Pourquoi, لاجل ذالك *li-âdjel dâlek,* على هذا *a'lü hadâ.*

— Dis-moi le Pourquoi de l'affaire, قل لي اسباب الامر *qol l-y âsbâb êl-âmer.*

Pourri, معفن *maafen* (*Voyez* Gaté).

Il a Pourri (v.a.), (*V.* Il a Gaté).

— Il s'est Pourri, فسد *fessed* (*Voyez* Il s'est Gâté).

Pourriture, عفن *ou'fn, eu'fn,* فساده *fessâdah, fessâdéh* (*Voyez* Corruption).

Poursuite, تعقب *ta'qqoub,* تبع *tebe',* ملاحقه *melâhaqah.*

Poursuivi, متبوع *matbou',* مطرود *mattroud,* ملاحق *molâheq.*

Il a Poursuivi, تبع *taba'a.,* لاحق *lâhaq,* طرد *tarad, tered.*

Pourvoi d'un jugement (*Voy.* Appel).

Pourvu que, بس *bess.*

Il a Poussé (v. a.), دفع *defaa.*

— à faire une chose (*Voy.* Il a Excité).

Poussée, اغرا *ighrâ.*

Poussière, تراب *terâb, to-*

râb, غبرة *ghabrah* (en berbere اغبار *âghabbâr*).

Poussif (*Voy.* Asthmatique).

Poutre, خشبه *khachabah*, *khachabéh*, جزيه *djezyah*, ركيزة *rekyzah*, كايزة *guêyzah* (en berbere ثميوى *tsimyouay*, اقوط *âqoutt*, pl. اقوطن *âqouttenn*).

Pouvoir (s. m.), قدر *qadr*, قدرة *qodrah*, *qodréh*, مكن *makan* (*Voyez* Force).

Prairie (*Voy.* Pré).

Praticable (*Voyez* Possible).

Il a Pratiqué (*V.* Il a Fait).

— la vertu, تقرّب للفضل *tequarreb li-'l-fadl.*

— (il a fréquenté), (*V.* ce mot).

Pré, غيط *ghaytt*, خلا *khalâ*, مرج *mourdj, merdj, merg*, pl. مروج *mouroudj.*

Précaution, حذر *heder, hadr*, حذار *hedâr.*

— Lorsque le sort tombe sur nous toute Précaution est vaine, اذ نزل علينا القدر بطل الحذر *éz-nezel alay-nâ êl-qudr battal êl-hadr.*

Précédemment, قبل *qabl*, سابقا *sâbeqânn*, فى السابق *fy-'s-sâbeq.*

Il a Précédé, سبق *sabaq*, تقدم *teqaddem.*

Précédent (*V.* Antécédent).

Précepte, وصيه *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ* (*Voy.* Avis, Commandement).

Précepteur (*Voyez* Maître).

Précession, سبق *sebeq, sebq.*

Il a Prêché, خطب *khattab*, درس *daress.*

— Chaire à Prêcher (*Voyez* Tribune).

Précieux, عزيز *a'zyz*, نفيس *nefyss* (*Voyez* Cher).

— Pierre Précieuse (*V.* Pierrerie).

Précipice, قعر *qaar*, حافه *hâfah*, خافه *khâfah.*

Précipitamment, بالعجل *bi-'l-a'djel, bi-'l-a'guel.*

Précipitation, عجل *a'djel.*

Précipité, مرمى *mermy.*

Il a Précipité, هبط بـ *habatt be-.*

— Il les a Précipités dans la mer, هبط بهم على البحر *habatt bi-him a'lä êl-bahar.*

— Il s'est Précipité, رمي نفسه *ramä nafse-ho.*

Précis (subst.), (*V.* Abrégé).

— (adj.), مقتضى *moqteddy.*

Fruit Précoce, باكور *bâkour.*

Prédestination (*V.* Destin).

Prédicateur, مدارس *medâress* (*Voyez* **Orateur**).

Il a **Prédit**, اخبر من قبل *âkhbar minn qabl.*

— Depuis long-temps je vous l'avais Prédit, من مدّة زمان انا كنت اخبرتهُ لكم *minn meddét zemân ênâ kont âkhbert-ho le-koum.*

Préface, مقدامه *miqdâméh.*

Préfecture, ولايه *oulâyéh*, *oulâyah*, بيليك *beylyk.*

Il a **Préféré** (aimé mieux), حبّ اكثر *hobb âkthar*, حبّ احسن *hebb âhssann* (*Voyez* Il a **Aimé**).

— Je Préfère la vérité à la louange, انا نحبّ الحقه اكثر من الشكر *ênâ nehobb êl-haqqah âkthar minn ês-chokr.*

Préfet, والى *ouâly*, *ouêly.*

Préjudice (*Voyez* **Dommage**).

Préjudiciable, مخسّر *mokhasser* (*Voyez* **Nuisible**).

Il a **Préjudicié** (*Voyez* Il a **Nui**, Il a causé du Dommage).

Préjugé, عاده *a'âdah*, *e'êdéh.*

Il a **Préjugé**, حكم قبل ما يلاق *hakam qabl mâ ylâq.*

Prélude, ابتدا *ibtedâ.*

Premier, اوّل *âouel*, *êouel.* اولى *âouly*, اولاني *âoulâny*, *oulâny* (en berbere دامزوار *dâmezouâr*).

— Première, اولى *âoulä*, وله *âouléh*, اولانيه *âoulânyah*, *âoulânyéh* (en b. تامزوارت *tâmezouârt*).

Préparation, تداركك *tedârouk.*

Préparé, محضّر *mohadder*, مهيى *moheyy.*

Il a **Préparé**, حضّر *haddar*, *hadder*, هيّا *heyyâ.*

— Il s'est Préparé, تجهّز *tedjehhez*, استحضر نفسه *êstehadder nafse-ho*, هيا *heyâ.*

Il a **Préposé**, جعل على *dja'al a'lä.*

— Il l'a Préposé aux affaires du pays, جعلهُ على امور البلد *dja'al-ho a'lä ôumour êl-beled.*

Prépuce, غرله *gherlah*, غلفه *gholfah*, قلفه *qolfah.*

Prérogative, قايده *qäydah.*

Près, قريب *qaryb*, *qeryb*, قرايب *qorâyb*, في قريب *fy-qaryb.*

— Y a-t-il un village Près d'ici? فيه شي بليدة قريبه من هنا *fy-hi-chy beleydah qarybah minn-honâ?*

— J'étais Près d'entrer, كنت حاضر روحى للدخول *kont hâdder rouh-y li-'d-dakhoul.*

PRÉSAGES (*Voyez* AUSPICES).

— malheureux, طير *tayr* (*Voyez* Mauvais Augure).

Il a PRESCRIT (*V.* Il a ORDONNÉ).

PRÉSÉANCE, سبق *sebaq*.

PRÉSENCE, حضرة *hadderéh*.

— En ta Présence, بحضرتك *be-hadderét-ak*.

PRÉSENT (adj.), حاضر *hâdder*, *hâddir*, موجود *moudjoud*.

— Il est Présent, هو حاضر *houe hâdder*.

— Il a été Présent à l'affaire, حضر على الامر *hadder a'lä êl-âmer*.

PRÉSENT (don), هديه *hedyah*, pl. هديات *hedyât*, هدايا *heddâyâ*; عطا *a'ttâ*, اعطا *i'ttâ*.

PRÉSENTÉ (*Voyez* OFFERT).

Il a PRÉSENTÉ (*V.* Il a OFFERT).

Il a PRÉSERVÉ, حفظ *hafezz*, عافا *a'âfâ*.

— Dieu vous Préserve de malheur pendant toute votre vie! الله يعافيكم من المصايب بطول حياتكم *Allah ya'âfy-koum minn êl-messâyb be-toul hayât-koum!*

Il a PRÉSIDÉ, تقدم *teqaddem*.

PRÉSIDENT, حكم *hakem*, متقدم *motqaddem*, ريس *réyss*.

PRÉSOMPTION, توكيل على نفسه *touekkyl a'lä nafse-ho*.

PRÉSOMPTUEUX, متوكل على نفسه *metouakkel a'lä nafse-ho*.

PRESQUE, الا قليل *ellâ qalyl*.

PRESSE (foule), زحمة *zahhmah*.

Une PRESSE, ملزمة *melzemah*, تخت *toukht*, معصرة *ma'asrah*.

PRESSÉ (comprimé), معصور *ma'assour*, مزموق *mezmouq*.

— (foulé), (*Voyez* ce mot).

— (prié instamment), ملزوم *melzoum*.

— (urgent), معجل *mo'addjel*.

— Cette affaire est très-Pressée, هذه الشغله بالعجل قباله *hadah ês-choghlah be-'l-a'djel qobâlah*.

Il a PRESSÉ (sous une presse ou avec les mains), عصر *a'ssar*, *a'sser*.

— (il a foulé), (*Voy.* ce mot).

— (il a hâté), (*Voyez* ce mot).

— (il a prié instamment), الزم *êlzem*, قرط *qarratt* (*V.* Il a INSISTÉ).

— Il m'a Pressé de rester chez lui, الزمني بالمقام عنده *êlzem-ny bi-'l-maqâm a'nd-ho*.

— J'ai un Pressant besoin de cela, انا عيزان من ذا كثير *ânâ a'yzân min dê kethyr*.

PRESSION, عصر *a'sr*.

PRESSOIR (*V.* PRESSE).

PRESSURÉ (*Voy.* PRESSÉ).

il s'est pressé عزم

Il a PRESSURÉ (*V*, Il a PRESSÉ).

PRESTE (*Voyez* LESTE).

PRESTIGE, سحر *sahar*, *sahr*, pl. سحور *sehour*.

Il a PRÉSUMÉ (*V*. Il a PENSÉ).

PRÊT (adj.), هيي *heyy*.

Il a été PRÊT, هيا *heyd*.

— Je suis Prêt à combattre, هيي روحي للقتال *heyy rouh-y li-'l-qittâl.*

PRÊT (subst.), مسلوف *mas-louf.*

Il a PRÊTÉ, سلف *salaf*, سلّف *sallaf*, *sellef*, اسلف *éslaf.*

Il a PRÉTENDU, دعا *da'á.*

— Il Prétendra, يدعى *yda'y.*

— Il ne te reste plus rien à Prétendre légitimement, ما بقا لك حق ما تدعى *mâ baqâ l-ak haqq mâ teda'y.*

PRÉTENTION, دعوة *da'ouah.*

PRÉTEXTE (*V*. MOTIF, EXCUSE).

— Tu allègues toujours de faux Prétextes, دايما عندك سبب كذاب *dâymânn a'nd-ak sebeb kaddâb.*

PRÊTRE, قسيس *qassyss*, قس *qass*, pl. قسوس *qoussouss.*

— Grand-Prêtre, قسيس الكبير *qassyss él-kebyr*, امام *imâm.*

PREUVE, بينه *baynah.*

— C'est une Preuve que tu ne m'aimes aucunement, هذا الشي يبين انك ما تحبنيش واصل *hadâ és-chy ybayn énn-ak mâ te-hobbe-ny-ch ouâssel.*

Il a PRÉVALU, استغلب *és-taghlab.*

PRÉVARICATEUR, فسّاق *fassâq.*

Il a PRÉVARIQUÉ, فسق *fassaq.*

PRÉVENU (devancé), مسبوق *masbouq* (*Voyez* DEVANCÉ).

— (accusé), متهم *motehem.*

Il a PRÉVENU (*V*. Il a DEVANCÉ).

— (il a averti), (*Voy*. ce mot).

Grand PRÉVÔT, مزوار *mezouâr.*

PRÉVOYANCE, معرفه *maarefêh* (*Voyez* PRUDENCE).

PRÉVOYANT (*V*. PRUDENT).

Il a PRÉVU, نظر في *naddar fy.*

— Je l'avais bien Prévu, انني كنت نظرت فيه *énne-ny kont naddart fy-hi.*

Il a PRIÉ, رغب *ragheb.*

— humblement, ضرع *dera'a.*

— Dieu, صلى *sallî*, صلا *sallâ.*

— Il Priera, يصلي *yessally.*

— Prie! ارغب *érgheb!* اصلى *ésly!* (en berbere زال *zâl!*).

PRIÈRE, رغب *raghb.*

— à Dieu, صلا *salâ*, *selâ*, صلوة *salaouah*, تصليه *teslyah*, صلاة *salât*, صلواة *salouât*, pl. صلوات *selaouât* (en berb. تزليت *tezallyt*).

— Il a fait l'appel à la Prière, اذن *ézenn*.

— Celui qui fait l'appel à la Prière, موذن *mouezzin*.

Il a Primé, استغلب *éstaghlab* (*Voy.* Il a Devancé).

Primeur, باكور *bâkour*.

Primitif, متاول *motâouel*.

Prince, امير *émyr*, pl. امرا *ômrâ*.

— Il y a trois choses auxquelles il ne faut pas se fier : le temps, la mer et la faveur d'un Prince, ثلاثة ليس لها امانه الزمان و البحر و خاطر السلطان *thelâthét lys le-hâ îmânéh : éz-zemân, ou-él-bahar, ou-khattr és-soultân*.

Principal (subst.), اصل *âsl*.

— d'une créance, راس الهال *râss él-mâl*.

— (adj.), اصلي *âsly*.

— Votre Principal commerce est avec Marseille, اصل سببكم هو مع مرسيليا *âsl sebeb-koum houe ma' Marsylyâ*.

Principalement, اصلا *âslânn*, اكثر كل شي *âkthar koll chy*, على كل شي *a'lä koll chy*, لابد *li-âbed*, لاسيما *li-âssymâ*.

— Fais attention Principalement à faire ton devoir, ردّ بالك على كلّ شي باش تعمل حقك *redd bâl-ak a'lä koll chy bêch ta'amel haqq-ak*.

Principauté, امارة *îmârah*, *îmâréh*.

Principe (*V.* Commencement, Origine).

— moral, قاعد *qâ'id*, pl. قواعد *qaouâ'id*.

— Dans le Principe, في الاوّل *fy-'l-âouel*, اولا *âoulânn*.

Printemps, ربيع *rebya'a*, *raby'*, ربيعة *rabya'ah*, فصل ذا الربيع *fasl dé-'r-reby'* (en b. تفسوت *tsafsoutt*).

Pris, موخوذ *mouakhoud*.

Il a Pris, اخذ *âkhad* (*Voy.* Il a Oté, Il a Enlevé, Il a Saisi).

— Prends! خذ *khod!* امسك *êmsek!* (en berbere اطّف *âttaf*, اواغ *âouâgh*).

— Il a Pris garde, وعا *oua'â*, حذر *hadar* (*Voyez* Il s'est Gardé).

— Prends garde! وع *oua'a!* عندك *a'nd-ak!* خذ عليك *khod a'lay-k!*

— Il a Pris une prise de tabac, شمّ النشوق *chemm ên-nechouq* (*Voy.* Tabac).

Prise, أخذ *âkhd*, زول *zoul*, رفد *refd*, قبض *qabd*.

— (butin), (*Voyez* ce mot).

— de tabac, شمّة ذا النشوق *chemmah dê-'n-nechouq*, تنشيق *tenchyq* (*Voyez* Tabac).

Il a Prisé (*Voy.* Il a Estimé).

Prison, حبس *habess*, *habs*, سجن *sedjenn*, pl. سجون *soudjoun*.

— La bouche est la Prison de la langue, الفم للّسان سجن *el-foumm li-'l-lessann sedjenn*.

Prisonnier (*V.* Emprisonné).

— de guerre (*Voyez* Captif).

— Il a fait Prisonnier de guerre, اسر *âssar*.

Privation, عدم *e'dm* (*Voyez* Manque, Besoin, Abstinence).

Privé, عادم *a'âdem*, عديم *a'dym*.

Il a Privé, أعدم *â'adam*.

— Il a été Privé, عدم *a'dem*.

— Il s'est Privé de (*Voyez* Il s'est Abstenu).

Privilége, تفريد *tefryd* (*Voyez* Franchise, Exemption)..

— Il a joui du Privilége de, تفرّد ب *teferred be-*.

Prix (valeur), حقّ *haqq*, سعر *sa'ar* (*Voy.* Marché).

— (récompense), (*V.* ce mot).

— courant, سعر جايز *sa'ar djâyz*.

— Bas-Prix (*Voyez* Bas).

— A vil Prix (*V.* à bon Marché).

— Fixation de Prix تقدير *teqdyr* (*V.* Appréciation, Tarif).

Probe (*V.* Honnête, Intègre).

Probité, صلوح *selouh* (*Voyez* Honneur, Intégrité).

Procès, نزعة *nazaah* (*Voy.* Altercation, Appel, Citation).

— Il a intenté un Procès (*Voy.* Il a eu une Altercation, Il a Intenté, Il a Appelé en Justice).

— C'est un Procès à ne jamais finir, هذا خصام ما يوفا شي ابدًا *hadâ khessâm mâ youfâ-chy âbadânn*.

Prochain, Proche, قريب *qaryb*, *qeryb*, *qorayb*.

— Tu aimeras ton Prochain! تحبّ قريبك *tehobb qaryb-ak*.

Proclamation, تفصيح *tefsyhh*, بريح *beryh* (*Voyez* Avis).

Il a Proclamé, برح *barah*.

Procuration (*V.* Commission).

— Il a donné sa Procuration, وكل *ouekel* (*Voyez* Il a Commis, Il a donné une Commission).

— Il donnera sa Procuration, يكيل *yekyl*.

Procureur, كليل *kelyl* (*Voyez* Agent).

Prodigalité, تلــف *telf*, اسراف *isrâf*.

Prodige, حاجة غريبة *hâdjéh gharybéh* (*Voyez* Miracle).

Prodigieux (*Voyez* Etrange).

Prodigue, مسرف *mossaref*.

Il a Prodigué, سرف *saraf*.

Production d'un pays, مجبور *medjbour*.

Il a Produit (en parlant des animaux), (*V*. Il a Engendré).

— (en parlant du sol), جبر *djeber*, رمى *ramä*.

— Le sol d'Alger Produit tout ce qui est utile à la vie de l'homme, ارض الجزاير ترمي منها جميع مــا يــنــفع لحياة الانسان *ârd êl-Djezâyr termy minn-hâ djemy' mâ yenfa' li-hayât êl-ênsân*.

Profanation, تنجيس *tendjyss*.

Profané, منجس *moneddjess*.

Il a Profané, نجس *neddjess*.

Profit, مكسابة *maksâbah*, فايدة *fâydah*, pl. فوايد *faouâyd*; مكسب *mekseb*, pl. مكاسب *mekâsseb* (*V*. Gain, Utilité).

— Il se contente d'un petit Profit, هو مستقنع بفايدة قليلة *houe mostaqni' be-fâydah qalylah*.

— Le salut de la main ne fait ni mal ni Profit, ســلام الاصبع لا يضر و لا يــنــفــع *selâm êl-âsba' lâ ydourr ou-lâ yenfa'*.

Il a Profité de (*V*. Il a Gagné).

— à, نفع *nefa'*, فاد *fâd* (*Voyez* Il a été Utile).

— Il Profitera, يفيد *yfyd*.

Profond, غاويــط *ghâouyit*, خاميك *khâmyk*, غاريق *ghâryq*, عميق *a'myq*, غموق *ghamouq*.

— Il a été Profond, عمق *è'meq*, غرق *ghereq*.

Profondeur, عمــق *eu'mq*, *eu'mq*, غرق *ghorq*.

— Les eaux de cette rivière n'ont qu'une Profondeur de quatre pieds, مياة هذا الواد عمقها بس اربعة اقدام *myâh hadâ êl-ouâd ou'mqe-hâ bess ârba't êqdâm*.

— Ce puits a moins de dix-huit toises de Profondeur, هذا البير غارق اقل من ثمنتعش قامات *hadâ êl-byr ghâreq âqall min themant-a'ch qâmât*.

Profusion (*V*. Prodigalité).

Progrès (*V*. Avancement).

— Il a fait des Progrès, زاد في *zâd fy*.

— Il a fait des Progrès dans cet art, هو زايد في هذه الصنعه *houe zâyd fy hadah-ês-sena'ah*.

PROHIBÉ (*Voyez* INTERDIT).

Il a PROHIBÉ (*V.* Il a INTERDIT).

PROHIBITION, امتناع *îmtinâ'* (*V.* DÉFENSE).

PROIE (*Voyez* BUTIN).

PROJET (*Voyez* DESSEIN).

Il a PROJETÉ (*Voy.* Il a formé le Dessein).

PROLONGATION, مد *medd*, تطويل *tattouyl* (*Voyez* DÉLAI).

Il a PROLONGÉ (*V.* Il a ALLONGÉ).

PROMENADE (action de se promener), تفرّج *teferroudj*, سيره *syrah*, تماشا *temâchâ*, تمار *temârr*.

— (lieu pour se promener), متمار *metmârr*.

Il a PROMENÉ, تمشّى *temaschä*, *temasch y*.

— Il s'est Promené, سيّر *sayyar*, تمار *temârr*, خوص *khaouass*, *khaouess*.

— Vas te Promener! (phrase d'impatience), روح على روحك *rouh a'lä rouh-ak!* امشي اعمل شغلك *êmchy â'mel choghl-ak!* (m. à m. vas faire ton affaire!)

PROMESSE, عهد *a'uhed*, وعد *oua'd*, وعده *oua'dah*, *oua'déh*, pl. وعدات *oua'dât*.

Il a PROMIS, وعد *oua'ad*.

— Tu nous Promets cela, mais tu cherches à nous abuser, توعد لنا هدا الشي اما تزبلحنا *teouad le-nâ hadâ ês-chy âmmâ tezbelah-nâ*.

PROMONTOIRE (*Voyez* CAP).

PROMPT (*Voyez* AGILE).

PROMPTEMENT, طغيا *tâghyâ*, ظغيا *daghyâ* (*Voy.* AGILEMENT).

PROMPTITUDE, سرع *sera'*, *ser'*, سرعه *sera'ah* (*Voyez* AGILITÉ).

PROMULGATION, بريح *beryh*.

PROMULGUÉ, مبروح *mebrouh*.

Il a PROMULGUÉ, برح *barah*.

Il a PRONONCÉ, لفظ *lafadd*, نطق *nattuq*.

PRONONCIATION, منطق *manteq*, نطق *netq*, لفظ *lefd*.

PROPENSION (*V.* INCLINATION).

— Il a une grande Propension pour l'indulgence, هو يميل كثير الى السامحه *houe ymyl ketsyr îlä ês-sâmehah*.

PROPHÈTE, رسول *ressoul*, نبي *naby*, *neby*, pl. انبيا *ônbyâ* (en berbere نبي *neby*).

PROPHÉTESSE, نبيه *nabyéh*.

Prophétie, نبوة *nebouéh.*

Propice (*V.* **Favorable**).

— Il a été Propice (*V.* Il a été Favorable).

— Je prie Dieu qu'il vous soit Propice, نضرع الله باش ينعم بكم *nedra' Allah bâch yna'm be-koum.*

Proportion, مناسبة *menâssebah, menâssebéh.*

— A Proportion de, بحسب *behèsb.*

Proportionné, مناسب *menâsseb.*

Proportionnément, بالمناسبة *bi-'l-menâssebah.*

Propos (*V.* **Discours**, **Parole**, **Bavardage**).

— A Propos, بالقانون *bi-'l-qânoun.*

— Il a parlé à Propos, كلّم بالقانون *kellem bi-'l-qânoun.*

— Il est à Propos que, الصواب ان *ès-souâb ènn.*

Il a **Proposé**, عرض *a'radd.*

— Il m'a Proposé un emploi, هو عرض لي منصب *houe a'radd l-y menseb.*

— Il s'est Proposé une chose, قصد الى شي *qassad ilä chy.*

Proposition, عرض *a'rd*, عرضة *a'rdah, a'rdéh.*

Propre (net), نظاف *naddâf* (*Voyez* **Net**).

— (particulier), (*Voy.* ce mot).

— Propre à, مصلح ل *meslèh li-.*

Proprement (nettement), بالنظافة *be-'n-neddâfah.*

— (particulièrement), (*Voy.* ce mot).

Propreté, نظافة *neddâféh.*

Propriétaire, مالك *mâlek*, ملتزم *moltezzem.*

Propriété, ملك *molk, melk*, pl. ملاك *melâk*, املاك *âmlâk*; ملكة *melkéh.*

— (qualité particulière), خاصّة *khâssah*, pl. خواصّ *kheouâss.*

Proscrit, منفي *monfy.*

Il a **Proscrit**, نفا *nefâ, nafâ.*

Prospère, مفلح *moflih* (*Voyez* **Heureux**).

Il a **Prospéré** (*V.* Il a **Réussi**).

Prospérité, فلاح *felâh* (*Voy.* **Bonheur**).

— La vie est mélangée de Prospérité et d'adversité, حياتنا فيها خير و شرّ *hayât-nâ fy-hâ khéyr ou-cherr.*

Il s'est **Prosterné**, سجد *sedjed, segued.*

Prosternement, تطبيح *tattyyh.*

Prostituée, مراة قبيحة *marâh*

qobbyhah, امراة قحبه *imrâh qahabah* (*V.* Femme publique, femme Débauchée).

Prostitution (*V.* Débauche, Libertinage).

Prote d'imprimerie, مقدم المطبعه *moqaddem êl-matba'ah*.

Protecteur, حامي *hâmy*, ناصر *nâsser*, مولا *moulâ*, مولي *mouley*.

Protection, عون *a'oun*, توفيق *toueffyq*, صيانه *syânah*, حاميه *hâmyah*, *hamayah*.

Il a Protégé, توفق *teoueffeq*, درّق *derreq* (*V.* Il a Défendu).

— Que Dieu vous Protège! الله تعالي يحفظكم *Allah taalü yahfezz-koum!*

Proue, بروّه *broouah*.

Il a Prouvé, دلّ *dall*.

Proverbe (*Voy.* Adage).

Province, اقليم *âqlym*, ولايه *oulâyéh*, عمالة *a'mâléh*.

Provision de voyage, عوين *a'ouyn*, مونه *mounéh*, عويل *a'ouyl*, كمّانيه *koummânyéh*.

— d'armée (*Voy.* Munitions).

Provocation (*V.* Attaque).

Il a Provoqué (*V.* Il a Attaqué).

Prudence, فطنه *foutlnah* (*Voy.* Sagesse).

Prudent, فاهم *fâhim*, حادق *hâdeq* (*Voyez* Sage, Habile).

Prune, برقوق *barqouq*, *berqouq*, مليص *mollyss*, عين *a'yn*.

Prunelle de l'œil, بوبو العين *boubou êl-a'yn*, نونو *nounou*, مومو ذا العين *moumoû dê-'l-aayn*, بلوطه ذا العين *belloutah dê-'l ayn* (en berb. امخروش *âmekhrouch*, امّموين ثيط *âmmemouyn tsytt*).

Prunier, شجرة ذا البرقوق *chedjrah dê-'l-barqouq*.

Prurit, حكّه *hakkah* (en berb. امزاغ *âmzâgh*, ايتشاي *iytchây*, اچاي *iitchây*), (*V.* Démangeaison).

Pseaume, مزمور *mizmour*, pl. مزامير *mezâmyr*.

Pseautier, زبور *zebour*, كتاب زبور *kitâb zebour*.

Psylle, حاويّ *hâouyy*.

Ptolémaïs (*Voy.* Acre).

Ptolémée, Ptolomée (n. pr.), بطلميوس *Battalmyouss*.

Il a Pu, قدر *qadar*, بلغ *balagh*.

— Je ne l'ai pas Pu, ما قدرتهُ شي *mâ qadert-ho-chy*, ما بلغتهُ شي *mâ balaghet-ho chy*.

— Je n'ai Pu être soldé, ما قدرت شي اخلص *mâ qadert chy êkhlass*.

provisoirement — على اجل — اعارةً

— Fais comme tu Pourras, اعمل كيف تـقدر *â'mel kyf teqdar.*

— Qui Peut tout, veut tout, من على كل شى قادر على كل شى طامع *minn a'lä koll-chy qâder, a'lä koll-chy tâmè'.*

Puant, منـتـن *mentinn*, pl. مناتن *menâtènn;* ناتن *nâtenn.*

Puanteur, نـتن *netn.*

— de bouche, بخار *boukhâr.*

Puberté, بلغه *baleghah.*

Public (adj.), (*Voy.* Commun).

—Le domaine public, المال العامّ *êl-mâl êl-a'âmm.*

Le Public, العامّ *êl-a'âmm* (*V.* le Commun des hommes).

— Qui est à la connaissance du Public, ظاهر *dâher* (*V.* Publié).

— En Public, ظهرا *daharânn.*

Publication, شهر *chehr* (*Voy.* Promulgation).

Publié, مشهور *mechehour* (*V.* Promulgué).

Il a Publié, علن *a'lunn*, شهر *chahar* (*Voyez* Il a Promulgué).

Publiquement (*V.* En Public).

Puce, برغوت *barghoutt*, *berghoutt*, برغوطه *berghouttah*, plur. براغيت *berâghyit* (en berb. اكورد *âkoured*, pl. ايكوردان *iykourdân*).

Pucelage (*Voyez* Virginité).

Pucelle (*Voyez* Vierge).

Pudeur, حيا *hayâ.*

Pudibond, Pudique, حيى *hayy*, fém. حيه *hayéh.*

Il a Pué, نـتن *netenn.*

Puéril, صغير *saghyr*, متاع الصغر *metâ' ês-soghr.*

— Action Puérile, فعل صغير *fe'el saghyr.*

Puérilement, كيف الصبيان *kyf ês-sabyân.*

Puérilité, صغر *soghr.*

Puis (*V.* Ensuite, Après cela).

Il a Puisé, ملا *melâ*, غرف *gharaf.*

Puisque, حين *héyn.*

Puissance (*Voyez* Pouvoir).

Puissant, قادر *qâder*, قدير *qadyr*, عزيز *aazyz*, جليل *djelyl*, جبّار *djebbâr* (*Voy.* Fort).

Puits, بير *byr*, *beyr*, pl. ابيار *âbyâr*, بيار *byâr*, ابار *âbâr;* جبّ *djebb*, سريج *sirydj*, *siryg* (en berb. تنونفيت *tanoutfyt*), (*V.* Citerne).

Pulvérisé (*V.* Pilé, Broyé).

Il a Pulvérisé (*V.* Il a Pilé).

Punaise, بقّه *baqqah*, *boqqah*, pl. بقّ *baqq*, *boqq;* بكّ *bakk.*

Puni, معاقب *ma'âqeb*, معذّب *mo'addeb.*

Il a PUNI, عـــذب *a'addab*, عاقب *a'âqab* (*Voy.* Il a CHATIÉ).

PUNITION (*Voy.* CHATIMENT).

PUPILLE (*Voy.* ORPHELIN).

PUR, صافي *sâfy*, fém. صافيه *sâfyah*, pl. اصفيا *âsfyâ*; صاف *sâf*, طاهر *tâher*, pl. اطهار *êttehâr*; خالص *khâless*, *khâliss* (en berbere صوفي *soufy*), (*Voyez* PURIFIÉ, NET).

— Il a été Pur, طهر *tahar*, صفا *safâ*.

PURETÉ, صفا *sefâ*, *safâ*, طهاره *tehârah*.

PURGATIF (adj.), منقّي *monqyy*.

—Potion Purgative, مشروبه منقيه *machroubéh monqyyéh*, pl. مشروبات منقيّات *machroubât monqyyât* (*V.* MÉDECINE).

PURGATION (*V.* NETTOYAGE, Potion Purgative).

PURGATOIRE, العرف *êl-a'araf*.

Il a PURGÉ (*V.* Il a NETTOYÉ).

—Il s'est Purgé, تنقّي *tenaqqey*.

PURIFICATION (*Voyez* PURETÉ, NETTOYAGE).

PURIFIÉ, مطهّر *mottahher* (*Voy.* PUR, NETTOYÉ).

Il a PURIFIÉ, طهّر *tahhar* (*V.* Il a NETTOYÉ).

PURULENT, قايح *qâyh*.

PUS, قيح *qyh*, *qeyh*, لوعي *loui'y*, صديد *sadyd*.

PUSILLANIME, قليل القلب *qalyl êl-qalb* (*Voyez* CRAINTIF, LACHE, POLTRON, FAIBLE).

PUSILLANIMITÉ, قلّة القلب *qillét êl-qalb* (*Voy.* CRAINTE, FAIBLESSE, LACHETÉ).

PUSTULE, بو شوك *bou-chouk* (*Voyez* BOUTON, ABCÈS, APHTE).

PUTAIN (fille de mauvaise vie), (*Voyez* PROSTITUÉE).

PUTRÉFACTION, عفونه *a'founéh* (*V.* CORRUPTION, POURRITURE).

PUTRÉFIÉ (*V.* POURRI, GATÉ).

Il s'est PUTRÉFIÉ, تعفّن *ta'affenn*, تفسّد *tefassad* (*V.* Il a été Corrompu, Il s'est Gâté, Il s'est Pourri).

PUTRIDE, معفون *ma'afoun* (*V.* GATÉ, POURRI, CORROMPU).

— Fièvre Putride, بو نقطه *bou-noqtah*.

PYGMÉE (*Voyez* NAIN).

PYRAMIDES, هرم *heram*, *haram*, هرام *herâm*, pl. اهرام *êhrâm*, هرامات *herâmât*.

— Les deux Pyramides, الهرمين *êl-haraméyn*.

Q

Q, la prononciation de cette lettre française peut être assez exactement rendue dans l'écriture arabe par la lettre *qâf* (ق), dix-neuvième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième du moderne, et vingt-troisième du moghrebin.

Je dois ici faire observer que ce caractère ne porte, dans l'alphabet moghrebin, qu'un seul point supérieur, de cette manière (ڧ), tandis que cette forme est affectée au *fe* par les autres peuples qui se servent de l'écriture arabe, cette dernière lettre (F) étant distinguée, chez les Barbaresques, par un point inférieur, de cette manière (ڢ).

Du reste, l'écriture moghrebine néglige également de ponctuer les lettres *qâf* (ق) et *fe* (ف) lorsquelles sont finales.

J'ajouterai enfin que le *qâf*, au lieu de se prononcer Q suivant son énonciation régulière, est prononcé comme un G dur dans une partie de l'Égypte et dans le royaume de Marok; et même au Kaire on supprime tout-à-fait son articulation, en la remplaçant par un son saccadé, se rapprochant beaucoup du son donné au *a'yn* (ع). Ainsi le mot سقا (porteur d'eau), est prononcé par les uns *saqâ*, par d'autres *sagá*, par d'autres enfin *sa'â*.

Qabès (v. d'Af.), قابس *Qâbess*, *Gâbess*.

Qadour (n. pr.), قدور *Qaddour*.

Qali (*Voyez* Kali).

Qamous (dictionnaire arabe), قاموس اللغة *qâmous el-loghat* (*V.* Dictionnaire).

Qandjah (*Voyez* Kange).

Qara-Meydan (*V.* Meydan).

Qaraqouch (*V.* Polichinelle).

Qenéh (v. d'Eg.), قنة *Qenéh*, *Qanah*, قنا *Qená*, *Qené*.

— Natif de Qenéh, قناوى *qenâouy*.

Qoreychite (n. de trib.), قريشى *Qoreychy*, pl. قريش *Qoreych* (*Voy.* Koreychite).

Quadrangulaire (*V.* Carré).

Il a Quadré, طبق *tabaq* (*Voy.* Il a Convenu).

Quadrupède, بهيمه *behymah*, *behyméh*, pl. بهايم *behâym* (en berbere حوايش *heouâych*).

Quadruple, مربّع *morabba'*.

Quadruplement, اربعه اضعاف *ârba'h adda'âf*.

Qualifié, مكيّف *mokeyyef*.

Il a Qualifié, كيّف *keyyef*.

Qualité, فضيله *faddyléh*.

Quand, اذا *izâ*, كان *ka-ênn*, لمّا *lammâ*, لما *lamâ*, متى *metä*, *metey*, حين *héyn*, *hayn*.

— Quand? امتنسا *émttâ*? امتّا *émattâ*? امتى *émtä*? *émtey*?

— Quand partez-vous? امتى مسافرين انتوما *êmtey moussâferyn ântoumâ*?

Quant à, على ما *a'lä-mâ*.

— Quant à cela, بموجب ذل *be-moudjeb del*.

— Quant à ce que tu me demandes? وعلى ما تطلبني *ou-a'lä mâ totlob-ny*.

— Quant à ce que tu dis relativement à toi-même, و قولك على نفسك *ou-qoul-ak a'lä nafs-ak*.

Quantième du mois, عدد الشهر *a'ded ês-chahar*, كيفية الشهر *kyfyét ês-chahar*.

Quantité, قدر *qadar*, *qadr*, مقدار *miqdâr*.

— Grande Quantité, كثرة *kothrah*, *kethréh*.

Quarante, اربعين *ârba'yn* (en berbere قوز دمراوينن *qouz demrâouynin*).

— Quarante-un, واحد واربعين *ouâhed ou-ârba'yn*, (en berb. قوز دمراوينن يان *qous demrâouyninn-yân*).

— Quarante-et-unième, احدى واربعين *âhdy ou-ârba'yn*.

— Quarante-deux, اثنين واربعين *êthnéyn ou-ârba'yn* (en b. قوز دمراوينن ثنات *qouz demrâouynin thenât*).

Quarantième, اربعين *ârba'yn*.

Quarreau de pierre, بلاط *ballatt* (*Voy.* Carreau).

— de terre, طوب *toub*.

— de verre, جزاز *djezâz*, *guezâz* (*Voyez* Carreau de vitre).

Quart, ربع *roubeu'*, *roubou'*, *roubè'*, *roub'*, pl. اربع *êrba'*; ربوع *roubou'*, *rouba'*, *roub'*, رب *roub*, روب *roub*.

— d'heure (*Voyez* Heure).

— Trois Quarts, ثلاث ارباع *thelâth êrbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rebâa'*.

— Trois Quarts d'heure, ثلاث اربع ساعه *thelâth êrba' sâ'ah* (*V.* Une Heure moins un quart).

— Quatre heures moins un

Il a Questionné (*Voyez* Il a Demandé).

Queue, ديل *dayl*, *deyl*, pl. اديال *âdyâl*; ذنب *denb*, plur. اذناب *êdnâb*; شوال *cheouâl*, جرّيمه *djerrymah*, زقه *zaqah* (en berbere اجهانيد *êdjahânyd*).

— La Queue du chien ne se redresserait pas, quand on la tiendrait dans un calibre pendant quarante ans, ذنب الكلب ما يتقوّم و له حطّوه في القالب اربعين سنه *denb êl-kelb mâyetqaouem, ou le-ho hattou-ho fy 'l-qâleb ârba'ynn seneh*.

Qui, اللي *êlly*, من *men*, لي *ly* (*Voyez* Lequel, Laquelle).

—Qui que ce soit, من اللي يكون *men âlly yekoun*, كل من *koull-menn*, كلمن *koull-menn*, اي *êy*.

— Celui Qui, من *menn*.

— Ce Qui, ما *mâ*.

Qui? من *menn? minn?*

— Qui a fait cela? من عمل ده *minn a'mel déh?*

Quiconque (*V.* Qui que ce soit).

— A Quiconque m'apportera ta tête, je lui donnerai cent piastres, كل من يجيب لي راسك نعطي له مية ريال *koull-menn ydjyb l-y râss-ak na'tty le-ho myét ryâl*.

Un Quidam (*V.* Un Certain).

Quincaillerie, خرده *kherdah*.

Quincaillier, خرداجي *kherdâdjy*.

Quintal, قنطار *qontâr*, pl. قناطير *qanâtyr*.

— Deux Quintaux, قنطارين *qonttârynn*.

Quinte de toux, قهره *qahrah*.

Quintenaire, خماسي *khoumâssy*.

Quintessence, الاقصير *êl-êqsyr*.

Quinze, خمسة عشر *khamsét-a'acher, khamsét-a'char*, خمستعش *khamsét-a'ch* (en b. ستمست دمراو *soummost demorrâou*, ستمس دمراو *soummous demrâou*).

Quinzième, خامس عشر *khâmiss a'cher*; fém. خامسة عشر *khâmissét a'cher*; خمتعش *khemsét-a'ch*.

Quittance, خلاص *khelâss*, سلاك *selâk* (*Voyez* Acquit).

Quitte (adj.), خالص *khâless*.

Il a Quitté, خلي *khallä*, *khalley* (*Voyez* Il a Abandonné).

— Quitte! خلي *khally!* (en berbere اجي *êddjy!*)

Quoi? اي *ây?* اي شي *ây-chy?* ايش *âych?* (*Voyez* Que?)

— Quoi que ce soit, كل شي *koll chy*, اي شي كانت *êy chy kânét*.

Quoique, ولو *ou-lou*, حتى لوكان *hattä lou-kân*.

Quotidien, يومي *youmy*.

R

R, cette lettre de l'alphabet français correspond parfaitement au *râ*, ou *rê* (ر), vingtième lettre de l'ancien alphabet arabe, dixième de l'alphabet moderne et de l'alphabet moghrebin.

Rabat (v. d'Afr.), رباط الفتح *Rabâtt-êl-fath.*

Rabbin, ربّين *rebbyn.*

Rabot, مصحه *messahah*, فراه *farâh* (en berbere ثلوكامت *tsaloukâmt*, pl. ثيلوكامن *tsyloukâmenn*).

Il a Raboté, ملس *melless.*

Raboteux (*Voy.* Difficile).

Raby-el-akher (*V.* Raby-el-tany).

Raby-êl-aouel (troisième mois de l'année lunaire des musulmans), ربيع الأوّل *raby' êl-âouel, raby' êl-êouel*, مولود *mouloud.*

Raby-êl-tany (quatrième mois de l'année lunaire des musulmans), ربيع الثانى *raby' êt-thâny, raby' êl-tsâny*, ربيع الاخر *raby' êl-âkher*, شايع المولود *chây' êl-mouloud.*

Raccommodage, ترقيع *terqy'.*

Il a Raccommodé un habit, رم *ramm*, رقّع *reqqa'a, raqqa'.*

Il a Raccourci, قصر *qosser.*

Race, نسل *nesl*, اصل *âsl.*

Racine, جدر *djedr, djidr*, عرق *a'arq*, عروق *eu'rouq* (en berb. ازر *âzar*, pl. ازوران *tzourân*).

Il a Raconté, حكا *hakâ*, حكى *hekä.*

Rade, مورده *maouradah.*

Radeau, معدّيه *ma'addyéh, ma'addyah, mo'addyah.*

Radis, مشتى *michety.*

Il a Radoté, خرف *kheref.*

Il a Rafraîchi, برّد *berred.*

Raie (ligne), خط *khatt*, pl. خطوط *khouttout.*

— (pli), (*Voyez* ce mot).

— (poisson), سمك الترس *semek êt-ters*, رايه *râyah.*

Raifort, فجل *fidjl, fedjel, fidjoul, figl.*

Il a Raillé, تهزّا *tahazzâ* (*Voy.* Il a Ri, Il s'est Moqué).

Raillerie (*V.* Moquerie).

Raisin, عنب *a'aneb, eu'neb,*

عينب *a'yneb* (en b. اضيض *ádd ydd*, تيزورى *tyzoury*, تزورين *tezouryn*).

— Grappe de Raisin, عنقود *a'neqoud*, pl. عنقيد *a'neqyd* (en b. اكازى *ágázy*, pl. ايكوزا *ïygouzâ*).

—Raisin muscat, عينب المسكى *a'yneb êl-misky*.

— sec, زبيب *zebyb*.

Raison, عقل *a'ql*.

— Age de Raison, سنّ بلوغ العقل *senn balough êl-a'ql*.

— Il a atteint l'âge de Raison, وصل الى سنّ البلوغ *ouessel îlä senn êl-balough*, بلغ سنّ كامل عقله *balagh senn kâmel a'qli-hi*.

— Il n'y a pas de chemin pour les animaux sauvages, à plus forte Raison pour les hommes, لا سبيل للوحش فضلاً عن الناس *lâ sabyl li-'l-ouahech, fadlân a'n ên-nâs*.

Il a Rallié, لمّ *lemm*.

Ramadan (neuvième mois de l'année lunaire des musulmans), رمضان *Ramaddân*.

Il a Ramassé, لمّ *lemm*.

Rame, مقداف *miqdâf*, *mouqdâf* (en berbere امقداف *âmaqdâf*), (*Voyez* Aviron).

— de papier, رزمه *rezméh*.

Il a Ramé, قدّف *qaddaf*, *qaddef*.

Rameau, (*Voyez* Branche).

Ramier (pigeon), لمام *limâm* (*Voyez* Pigeon).

Ramléh (v. de Syrie), الرّمله *êr-Ramléh*.

Il a Rampé, دبّب *debbeb*.

Rance, متعفن *mota'fen*.

Rançon, فديه *fedyéh*.

Rang, ترتيب *tertyb*, منصب *manseb*.

— (ligne), صف *saff*, pl. صفوف *soufouf*.

Il a Rangé en bataille, صفّ *saff*.

Rangement, ترتيب *tertyb*.

Raoudah (île), روضه *Raouddah*.

Il a Rapé, برد *barad*, حكّ *hekk*.

Rapide, مستسرع *mostesaraa*, مستعجل *mosta'djel*.

Rapidement, بالزربه *be-'z-zerbah*.

Rapport, مناسبه *monâssebah*.

— Il a eu Rapport, تعلّق *ta'allaq*.

Il a Rapproché, تقرد *teqarad*.

Rapt, نهب *nehb*.

Rare, غريب *gharyb*, نادر *nâdir*.

Rarement, غريباً *gharybân*, نادراً *nâdirânn*.

Ras-êl-Chab (station en Afr.), راس الشعب *Râss-ês-Cha'b*.

Rasé, محسّن *mohassin*.

Il a Rasé, حلق *halaq* (en b. شطل *sattal*).

Il a Rasé la barbe, حفّف *haffef* (*V.* Barbe, Il a Tondu).

Rasoir, موس *mouss*, حفافه *haffâfah* (en berb. موس *mouss*, pl. اموأس *âmouâss*).

Rassasié, شبعان *chaba'ân*, *cheba'ân* (en berbere ايروا *îyrouâ*, pl. ايرواون *îyrouâouen*).

Il a **Rassasié**, اشبع *êchba'*, شبّع *chebba'a*.

— Il a été Rassasié, Il s'est Rassasié, شبع *chabaa*.

— Je suis Rassasié, انا شبعان *ânâ chaba'ân* (en berb. يروا اعبوظيو *yerouâ âbouzzyou*).

— Rassasie-toi! اشبع *êchba'!* (en berbere ارو *êrouou!*)

Rat, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*, تبع *tubba'* (en berb. اعرده *â'erdah*, plur. ايعردايين *îye'rdâyenn*). +

Rate, طيحان *tyhân*.

Rateau, كماشه *kemâchah*, *kemâchéh* (en berb. مدود *medoued*, pl. مداود *medâoued*).

Ratière, فخ *fakkh* (*V.* **Souricière**).

Ratifié, مقرر *moqerrer*.

Il a **Ratifié**, قرر *qarar*.

Rations de troupes, مرتب *moretteb*, تعين *taayn*.

— Donne-lui sa Ration, اعطى له عليق *â'atty le-ho a'alyk*.

Rauque, منبحبح *monbahbah*.

Il a **Ravagé**, خرب *khereb*.

Ravaudeur, تراف *tarrâf*.

Rave, اللفت البلدي *êl-left êl-beledy*, فجل *fidjl*, *figl*.

Il a **Ravi**, نهب *nahab*, خطف *khattaf*.

Ravissement (*Voy.* **Rapt**).

Il a **Rayé**, سطر *satar*.

Rayon de miel (*Voyez* **Miel**).

— du soleil, شاع ذا الشمس *châ'-dê-'s-chems*.

— de bibliothèque (*Voyez* **Tablette**).

Il a **Rayonné**, شعشع *cha'cha'*.

Rebelle, عاصي *a'âssy*, خارجي *khâredjy*, مريد *meryd*.

Rébellion (*V.* **Révolte**).

Récemment, جديداً *djedydân*.

Recent, جديد *djedyd*, طري *tary* (*Voyez* **Nouveau**).

Recette, تحصيل *tahassyl*.

Recherche, تفتيش *teftyeh*, تفحص *tefahhouss*.

Réciproque, مجاوب *medjâoueb*, *megâoueb*, موافق *mouâfeq*, مطابق *mottâbeq*.

Réciproquement, مجاوبا *medjâoubânn*, *megâoubânn*.

Il a **Récité** par cœur, حفظ *hafezz*.

Réclamation, تكرار *tekrâr*.

Il a **Réclamé**, عرض *aared*.

Réclusion, حبس *hubs*.

Récolte (*Voyez* **Moisson**).

rat d'Egypte, [illegible] زردي gerdi —

Recommandation, وصيه *oussyah.*

Il a Recommandé, واصى *ouâssä.*

Récompense, أجر *âdjr, âgr.*

Il a Récompensé, اجر *âdjar,* واجر *ouâdjar.*

Reconnaissant, معروف *maarouf,* جميل *djemyl.*

Reconnaissance (action de reconnaître), اعتراف *i'tirâf,* معروفه *maaroufah.*

Il a Reconnu, اعترف *é'tiraf.*

Récréation, تنزه *tenezzouh.*

Reçu (adj.), رجعا *radja'â,* وصول *ouessoul.*

Il a Reçu, اخذ *âkhad,* نال *nâl,* سلم *salam.*

Recueil, جمع *djema'.*

Il a Reculé, وسع *ouassa.*

Reddition, ردّ *redd,* اعطا *i'ttâ.*

Il a Redit, عاد بالقول *a'âd bi-'l-qoul.*

— Il a trouvé à Redire, حرج *haradj* (*V.* Il a Blamé).

Il a Réduit, اجبر *édjbar, égbar.*

Réellement, دغرى *daghrä,* بلاشك *bi-lâ-chak,* حقّا *haqqân.*

Il a Réfléchi les rayons, شع *chaa.*

— (fait des réflexions), تخمّن *tekhammen.*

Réflexion (*V.* Méditation).

Reflux de la mer, البحر هربان *él-bahr harbân,* جزر *djezr.*

Refouloir de canon, مدك ذا المدفع *medekk dâ-'l-medfa'.*

Il a Réfroidi, برّد *barrad.*

Réfroidissement, تبريد *tebryd.*

Refuge, التجا *iltidjâ,* حرمه *hormah.*

Refus, امتناع *imtinâa',* انكار *inkâr.*

Regard, نظر *nadar, nadr.*

Il a Regardé, نظر *nadar.*

— Regarde! انظر *ândour!* (en berbere موقال *mouqqâl!*)

Regeb (septième mois de l'année lun. des musulmans), رجب *redjeb, regueb,* ارجب *érdjeb.*

Région, ارض *ârd,* pl. اراضى *ârâdy;* بلد *beled,* ناحيه *nâhyét,* pl. نواحى *naouâhy;* اقليم *âqlym,* pl. اقاليم *âqâlym.*

Registre, دفتر *defter.*

Règle, ناموس *nâmous,* قانون *qânoun.*

— (instrument à tracer des lignes), مسطره *mastarah,* قالب *qâleb* (d'où le mot français *calibre*).

Réglisse, عرق سوس *a'rq souss.*

— Jus de Réglisse, ربّ سوس *rebb souss.*

Règne, ملك *moulk*, ملكوت *melakout*, *melkout*.

Il a **Régné**, ملك *malak*, *melek*, استولى *éstouellä*.

— L'abondance Règne dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكلّ شي *hadâ él-beled fy-hi ér-rekhâ bekoull chy*.

Regret, رغب *reghb* (en berb. عارور *a'ârour*).

Régulier, قياسي *qyâssy*.

Les **Reins**, كلوة *kelaouah*, *kelouéh*, pl. كلا *kelâ*; خاصرة *khâsserah*, pl. خواصر *khouâsser*.

Rejet, طرد *tard*, *terd*.

Il a **Rejeté** (annulé), بطل *battal*, طرد *tarad*.

Il s'est **Réjoui**, فرح *farah*.

— Nous nous Réjouissons de vous voir bien portant, فرحنا بالنظر الى وجهكم السعيد *ferah-ná bi-'n-nazr ílä oudjhi-koum éssa'yd* (m. à m. nous nous réjouissons de voir votre visage heureux).

Réjouissance publique, زينة *zeynéh*.

Relachement, ارخا *írkhâ*.

Relatif, موصول *mouessoul*, متعلق *mota'alleq*.

Il a **Relégué** (*V.* Il a **Exilé**).

Relieur, سفار *seffâr*.

Religion, دين *dyn*.

— Dis aux hommes: vous avez votre Religion et moi la mienne, قل للناس لكم دينكم ولي ديني *qoul li-'l-nass le-koum dyn-koum ou-l-y dyn-y*.

— La Religion de Dieu, دين الله *dyn Allah*.

— La parole de l'homme est sa Religion, دين الرجل حديثه *dyn êr-radjel hadyth-ho*.

Remède (*Voy.* **Médicament**).

— local, علاج وضعي *è'lâdj ouda'yy*.

Il a **Remercié**, شكر *chakar* (*V.* Il a rendu Grâces).

— Je te Remercie! كثّر الله خيرك *khatther Allah kheyr-ak!* (en berbere يكثّر ربّي الخيرك *ykettser Rabb-y él-kheyr-ak!*)

Remou, فرخ ذا الما *ferkh dé-'l-mâ*, موجه *moudjah*, *mougah*, *mougéh*.

Rempart, سور *sour*.

Renard, ثعالب *tha'âleb*, *tsa'âleb*, pl. ثعلب *tsa'leb*, *tha'leb*; دربن *doréyn*, اكعاب *ék'aâb* (en berbere اباراغ *âbârâgh*, pl. ايبوراغ *íybourâgh*).

Il a Rendu, ردّ *redd.*

— Il a Rendu service, احسن *êhhsann..*

Renouvellement, تجديد *tedjdyd.*

Renversement, هدم *hedm.*

Renvoi, طرد *tard, terd.*

Il a Renvoyé, طرد *tarad.*

Il a Répandu, صبّ *sabb.*

Repas, ماكله *mâkeléh, mêklah.*

Repentir, ندم *nedem, nedm.*

Il a Répondu, جوب *djaouab.*

— S'il me parle je lui Répondrai, ان كلم لى اردّ لهُ جواب *ên kellem l-y âredd le-ho djaouâb.*

Réponse, اجابه *îdjâbah,* جواب *djaouâb.*

Repos, استراحه *îstirâhah (Voy.* Tranquillité).

Il a Repoussé, طرد *tarad,* ابعد *êbaad,* دفع *defaa.*

Il a Réprimandé, وبّخ *ouabbakh,* عتب *a'teb (V.* Il a Blamé).

Reproche, عتاب *i'tâb,* منه *minnah.*

Il a Reproché, لام *lâm.*

République, جمهور *djemhour, guemhour,* مشيخه *mechaykhah.*

Répulsion, طرد *terd,* دفع *defa'.*

Réputation, حساب *hissâb.*

Requena (v. d'Esp.), ركوان *Rekouân.*

Réservoir, مطفيه ذا الما *mattfyah dê-'l-mâ,* صهريج *sahrydj, sehryg,* سقايه *siqâyah.*

Il a Résidé (*Voy.* Il a Habité).

Résine, زفت *zeft, zift,* سمغ *semgh,* رجينه *redjynah.*

Respect, تكريم *tekrym,* توقير *teouqyr.*

Il a Respecté (*V.* Il a Honoré).

Respiration, نفس *nefs.*

Il a Respiré, نفّس *neffes.*

Ressemblance, شبّهه *chebbahah,* تشبيه *techbyéh.*

Il a Ressemblé, شبه *chabah,* تشابه *techâbah,* انشبه *ênchabah.*

Il s'est Ressouvenu, تذكّر *tezakker.*

Il est Ressuscité, انبعث *ênbaath,* قام *qâm.*

Le Restant, الفاضل *êl-fâdel,* الباقى *êl-bâqy.*

Au Reste, غير ذلك *ghayr zelyk,* و امّا بعد *ou-âmmâ ba'd.*

Il est Resté, وقف *ouaqaf,* قعد *qa'ad,* بقى *baqä.*

—Si tu as mal fait par le passé, fais au moins bien ce qui te Reste à faire, يا من اسا فيما مضى كن محسنا فيما يبقى *yâ menn âsâ fymâ maddä, konn mohassenân fymâ yebqä.*

Il a RESTITUÉ (*V.* Il a RENDU).

Il RÉSULTE de cela que, لزم من ده ان *lâzoum minn déh énn.*

RÉSUMÉ (*Voyez* ABRÉGÉ).

RÉSURRECTION, قيامة *qyâméh.*

RETARD, تاخير *teêkhyr,* تعطيل *ta'ttyl,* بطا *battâ.*

Il a RETARDÉ, اخر *âkhar,* عوق *aouaq,* بطا *battâ.*

RÉTENTION d'urine, حصر ذا البول *hasr dê-'l-boul* (*Voy.* STRANGURIE, DYSURIE).

Il a RETIRÉ, شال *châl,* فك *fak.*

— Retire cela! شيل ذل *chyl dol!*

RETOUR, رجوع *roudjou', redja', rega'.*

Il est RETOURNÉ, رجع *redja', rega'.*

— Retourne! ارجع *êrdja'! êrga!* (en berbere وغل *oughal!*)

RETRAITE (asile), (*V.* REFUGE).

Il a RÉTRÉCI, ضيق *dayaq.*

RÉTRIBUTION, مجازاه *modjâzâh.*

Il a RETROUVÉ (*V.* Il a TROUVÉ).

RETS (filets), شبكه *chebkah,* pl. شوباك *choubâk.*

Il a RÉUSSI, خلص بالخير *khalass bi-'l-kheyr.*

RÊVE, حلم *hilm.*

Il a RÉVEILLÉ, استقظ *êstaqazz.*

— La discorde est endormie, maudit soit qui la Réveille parmi les peuples! الفتنه نايمه لعن الله من ايقظها بين الامام *êl-fitnéh nâyméh la'an Allah minn êyqazz-hâ baynn êl-îmâm.*

Il a RÉVÉLÉ, بيّن *bayyan.*

REVENDEUR, بايع *bâyaa.*

REVENU (rente), اوايد *âouâyd,* محصول *mahassoul,* جامكيه *djâmkyah.*

Il est REVENU, رجع *redjaa, rega'a.*

— Reviens! ارجع *êrdja'! êrga'!*

REVÊTEMENT d'un mur, بشره *bechrah.*

RÉVOLTE, عصى *a'ssy,* طغى *taghy,* مرده *mourdah* (*V.* SÉDITION).

RÉVOLTÉ (*Voy.* REBELLE).

Il s'est RÉVOLTÉ, تمرّد *temerred,* طغا *taghâ.*

REVUE d'une armée, تفتيش *teftych.*

RHINOCÉROS, كركدان *kerkedân,* كركدن *kerkeden,* كركند *kerkend.*

RHODES (île), ردوس *Rodouss,* رودوس *Roudouss.*

RHUBARBE, ريواند *ryouând.*

RHUE cultivée, روطه *routtah.*

— sauvage, اورم *âourem.*

RHUME, استروح *êsterououh* (en berbere ثوسوت *tsoussoutt,* ادمارن *îdmârenn*).

— de cerveau, زكام *zekâm*.

Il a Ri, ضحك *dahak*.

— Ris! اضحك *éddehak* (en b. دس *dess*).

Riant, ضحاك *dahâk*.

Riche, غني *ghany*, صاحب مال *sâheb mâl*.

— Le Riche est le trésorier des pauvres! الغني هو خزندار الفقرا *él-ghany houe khazendâr él-foqarâ*.

Richesses, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*.

Ricin (plante), خواع *khaouâa'*.

— (insecte), قراد *qorâd*.

Ride, كمس *kemss*.

Rideau, شتارة *chitârah*, سترة *starah*, شمسية *chemsyéh*.

Ridé (*Voy*. Plissé).

Ridicule (risible), مضحك *modahak*.

Rien, ولّاش *ouellach*, ما *mâ*, فيش *fych*, بلاش *belâch*, ولاشي *ouelâ-chy*.

— Sans Rien, بلاشي *belâ-chy*, بلّاش *bellâch*.

— Homme de Rien, رجل رخيص *radjel rekhyss*.

Rigole, ساقية *sâqyah*, مجرا *medjrâ*, *midjrâ*.

Rigueur, عنف *ghanf*.

Rime, سجع *sedja'*, رديف *redyf*, قافيه *qâfyah*.

Ribe, Ris, ضحك *dahak*, *dahk*.

Risque (*V*. Péril, Danger, Hasard).

Rivage, Rive, ساحل *sâhel*, pl. سواحل *souâhil*; شاط *châtt*, pl. شطوط *chettoutt* (en berb. ريف *ryf*).

Rival, رقيب *reqyb*, غيور *ghayour*.

Rivière, نهر *nahar*, *neher*, وادي *ouâdy*, واد *ouâd* (en berbere اغزر *âghzar*, *ighzâr*, pl. اغزوران *ighzourân*; اسيف *âssyf*, pl. اسافين *issâfyn*, اسافن *issâfan*).

Rixe (*V*. Altercation, Querelle).

Riz, روز *rouz*, ارز *ôrz*, ورز *ourz* (d'où vient *oryza*), (en berb. اروز *érouz*).

Robe, حايك *hâyk* (*V*. Habit).

— (de drap ou de soie), قفطان *qaftân*.

Robinet, حنفيه *hanefyah*, عنبوب *a'nboub*.

Robuste, ابو زيت *âbou-zéyt* (*Voyez* Fort).

Roc, Roche, Rocher, حجر *hadjar*, جبل حجر *djebel hadjar* (en berb. ازراو *âzrâou*).

Roi, ملك *melik*, مالك *mâlek*, pl. ملوك *moulouk*; سلطان

soultân, pl. سلاطين *selâttynn* (en berb. وكليد *ouguelyd*).

— Un Roi juste est l'ombre de Dieu vers laquelle se réfugient tous les opprimés, السلطان العادل ظل الله ياوى اليه كل مظلوم *ês-soultân êl-a'adel zil Allah yâouy ilay-hi koull mazloum*.

Romain, روماني *roumâny*.

Romaine (salade), خاس فرنجى *khâss frendjy*, خاس رومى *khâss roumy*.

Romarin, ازير *âzyr*, كليل *kelyl*.

Rome (v. d'Italie), رومه *Roumah*, روميه *Roumyah*.

Romélie (province de Grèce), ارض الروم *ârd êr-Roum*.

Il a Rompu, كسر *kassar*, *kasser*, فسخ *fassakh* (*V.* Il a Brisé).

Ronce, صبارة *sabbârah*, سجرة ذا العليق *sedjerah dê-'l-i'llyq* (en berbere ابيجل *ânydjel*).

Rond (adj.), مدور *madouar*, مداور *medâouer*, داير *dâyr*.

— (s., cercle), دايرة *dâyrah*.

Ronda (v. d'Esp.), رندة *Rondah*.

Il a Ronflé, شخر *chakhar*.

Rosalie (n. pr.), وردة *Ouerdéh*.

Rose, ورد *ouerd*, وردة *ouerdéh*, *ouerdah*, pl. ورد *ouerd*.

— La saison des Roses, وقت الورد *ouaqt êl-ouerd*, وقت ذا الورد *ouaqt dê-'l-ouerd*.

— Rose (n. pr.), وردة *Ouerdéh*.

— Essence de Rose, عطر *o'ttr*.

Rosé, وردى *ouerdy*.

Roseau, قصبة *qassabah*, pl. قصب *qassab*.

Rosée, ندا *nadâ*, *nedâ* (en berb. ندا *nadâ*).

— Goutte de Rosée, قطر الندا *qottr ên-nedâ* (en b. تيمقيت ندا *tymeqqyt-nadâ*).

Rosse, قدار *qidâr*.

Rossignol, بلبل *boulboul*, *bolbol*, ام الحسن *omm êl-hassenn* (en berbere اقور *âqqour*, pl. اقورن *âqqourenn*).

Rôt, تكريعة *tekrya'ah* (en berb. اينكوروع *îyngourrouè'*, اينكوروعان *îygourrou'ân*).

Rota (v. d'Esp.), روطه *Routtah*.

Rôti (viande), كباب *kebâb*, مشتوى *mechtouy* (en berb. اكناف *âkanâf*).

Il a Rôti, شوى *chouey*.

Rôtisseur, كبايبى *kebâyby*.

Rotle (poids), رطل *rottl*, pl. ارطال *êrtâl*.

— Deux Rotles, رطلين *rottléyn*.

Roue, عجل *aadjel*, دولاب *doulâb*.

Rouge, احمر *âhmar*, fém. حمرا *hamrâ* (en berbere ازڭاغ *âzeggâgh*, *ézouggâgh*).

Rougeole, حمرة *homrah* (en berbere تبوزڭاغت *tabbouzeggâght*, *tebouzzougâght*).

Rouget (poisson), سلطان الحوت *soultân él-hout* (m. à m. le roi des poissons).

Rougeur, حمورة *homourét*.

Rouille, صدا *sadâ*, صدّا *saddâ*.

Rouillé, مصدّى *mosaddy*.

Rouissat (village en Afrique), رويسات *Rouyssât*.

Il a Roulé, دحرج *dahradj*.

Rouleau, شباك *chobâk*.

Route (*Voyez* **Chemin**).

— frayée (*Voy*. Chemin frayé).

Roux, اشقر *âchqar*.

Royaume, **Royauté**, مملكة *memlekah*, ملكوت *melakout*, *melkout*, ملك *moulk*.

Ruade, ركلة *rouklah* (en berbere تقودميت *taqoudmyt*).

Ruban, شريط *cherytt* (en berbere اسارو *âssârou*).

Rubis, ياقوت *yâqout*, ياقوت احمر *yâqout-âhmar*.

Rude, خشين *khachyn*, صعب *sa'ab*.

Rue, سكة *sikkah*, *sekkah*, حارة *hârt*, *hârét*, طريق *taryq*, محج *mahaddj*, درب *darb*, *derb* (en berbere ابريد *âbryd*, pl. ايبرادن *ïybrâdenn*).

— Petite Rue (*V*. **Ruelle**).

Il a Rué, ركل *rukal*.

Ruelle, حوش *houch*, هوش *houch*, عطفة *a'tféh*.

Ruine, خرابة *kherâbéh*.

Ruiné (démoli), مهدوم *mehdoum*, خراب *kherâb*.

Il a Ruiné, خرب *kharab*.

— Je suis Ruiné, انا مضمحل *énâ medmehel*, انا مفلس *énâ mefelless*.

Ruisseau, تسراع *teraa*, واد *ouâd*, مجرا *medjrâ*, *midjrâ*.

Il a Ruisselé (*V*. **Il a Coulé**).

Rupture, هرس *hors*, *hers* (*Voy*. **Cassure**, **Brisement**).

— d'amitié (*Voyez* **Discorde**, **Dissension**, **Querelle**).

Ruse, حيلة *hylah*, *heylah*.

Rusé, حيل *heyl*, شاطر *châtter*, *châttir*, *châttar*.

Russe, روس *rouss*, مسقوبي *mosqouby*, pl. مسقوب *mosqoub*.

Russie, ارض الروس *ârd ér-Rouss*, ديار مسقوب *dyâr-Mosqoub*, روسية *Roussyah*, روسيا *Roussyâ*.

le Ruminement جلج

S.

S, cette lettre de l'alphabet français s'exprime communément par deux lettres de l'alphabet arabe :

1° Le *syn* (س), quinzième lettre de l'alphabet ancien, douzième de l'alphabet moderne et vingt-quatrième de l'alphabet moghrebin, équivalant à notre S dans les mots *savoir*, *silence*, etc.

2° Le *sad*, (ص) dix-huitième lettre de l'ancien alphabet, quatorzième du moderne et dix-huitième de l'alphabet moghrebin ; sa valeur est d'un S fortement articulé et pour ainsi dire doublé, comme dans notre mot *assassin*.

3° Il est à remarquer aussi que le *the* ou *tse* (ث), vingt-troisième lettre de l'ancien alphabet, quatrième du moderne et du moghrebin, qui a régulièrement la prononciation du TH anglais, de T en Égypte, de TS dans les régions barbaresques, y prend aussi quelquefois la prononciation d'un S, et alors se confond presque avec l'articulation du *sad* ou du *syn*.

Sa (pron. poss. fém.) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, ها *hâ*, suivant le genre de la personne qui possède. (*Voy*. Son.)

— Sa main, يده *yd-ho* (en parlant d'un homme); يدها *yd-hâ* (en parlant d'une femme).

— Sa mère, امه *ómm-ho* (en parlant du fils); امها *ómm-hâ* (en parlant de la fille).

— Sa fille, (en parlant du père) بنته *bent-ho*; (de la mère) بنتها *bent-hâ*.

— Sa maison, بيته *béyt-ho*, داره *dâr-ho*; بيتها *béyt-hâ*; دارها *dâr-hâ*.

—dans Sa bouche, بفيه *be-fy-hi*.

Saa (mesure de capacité d'Alger, contenant 60 litres) صاع *sa'â*, pl. صعان *se'ân*, صيعان *sy'ân*.

Saadeny (station en Afrique), السعادني *és-Sa'âdeny*.

Sable, رمل *raml*, *remel*, *reml*, pl. رمال *remâl*, *roumâl* (en berbère رمل *remel*, تغزة *tefzah*).

Sablier, ساعة الرمل *sâ'at ér-reml* رملية *ramlyah*, *ramlyéh*.

Sablon. (*Voyez* Sable.)

Sablonneux, مرمّل morammel, رملي ramly.

Sabord طاق tâq.

Sabot (de cheval, de mulet), حافر hâfer, hâfir.

— (de chameau), خف khouff, ظلف dilf.

— (chaussure), قبقاب qabqâb, pl. قباقيب qabâqyb.

Sabourah (port des Naplousains, en Syrie), مينا صبوره Mynâ-Sabourah.

Sabre, سيف seyf, syf (en grec ξιφος); سكين sekkyn, باطغان yâttaghân. (Voyez Cimeterre, Épée.)

Sac, Saccoche, كيس kyss, شقاره cheqârah, pl. شقاير cheqâyr; وعا oua'â, pl. أوعيه âou'ayéh; اقراب âqrâb تليس tellys. غراره ghirârah. (V. Poche, Havresac.)

— Sac (à orge), خيشه kheychah, زكيبه zekybah.

— Cul-de-Sac, عطفه a'tféh.

Sacrifice, ذبح debh.

Il a Sacrifié, ذبح dabèh, dabah.

Sady (n. pr.), سعدى Sa'ady.

Safar (deuxième mois de l'année lunaire des musulmans), صفر safar, شايع العاشور chây' él-a'âchour; شايع عاشوره chéy' a'âchourah.

Safet (v. de Syrie), صفد Safed.

— Natif de Safet, صفدى safedy, صفادى sefâdy.

Safil êl-fyad (station en Afrique), سافل الفياض Sâfil él-fyâdd.

Safourah (ville de Syrie), صفوره Safouréh, Safourah.

Safran, زعفران za'afrân (d'où vient le mot français).

Safrané, زعفرانى za'ferâny.

Safranon, Safranum, قرطوم qartoum, قرطم qartam, قرطام qartâm, عصفوره a'asfourah, عصفور a'sfour.

Safy (ville d'Afr.), اسفى Ésfy.

Sage, حكيم hakym, عاقل aâqel, شاطر châtter شاتر châter, كيّاس kyyéss (en ber. سلعقلس sala'qless, pl. سلعقلسن sala'qlessen, سلعقلنسن sala'qlensenn). (V. Prudent.)

— Le cœur de l'insensé est dans sa bouche, la langue du Sage dans son cœur, قلب الاحمق فى فيه ولسان العاقل فى قلبه qalb él-âhamaq fy fy-hi, ou-lesân-él-a'âqel fy qalb-hi.

Sage-Femme, قابيله qâbylah, قبله qabilah, qabiléh, qablah, pl. قوابل qouâbel. (V. Accoucheuse.)

Sagesse, حكمة hikméh, حداقه hedaqah, hedâqéh, كياسه kyâsséh, عقل a'ql. (Voyez Prudence. Habileté.)

— Ce prince a gouverné avec Sagesse هذا الامير دبر الامور بكياسه *hedâ él-émyr daber él-ôumour bekyâsséh.*

Sagittaire (signe du Zodiaque), برج القوس *bourdj él-qaous, bourdj él-qouss, bourg él-qouss.*

Sahara (désert d'Afrique), الصحره *és-Saharah,* السحرا *és-Sahârâ,* الصحرا *és-Saharâ.*

Sahary (tribu d'Afrique), الصحارى *és-Sahâry.*

Il a Saigné (v. a.) (la veine), فصد *fassad, fessed, fessod.*

— (A la gorge), ذبح *dabèh, dabah.*

— (v. n.), انهر *énhar.*

— du nez, خوى راسهٌ من الدمّ *khaouâ râssho minn éd-damm.*

Saignée, فصاد *fessâd,* فصاده *fessâdah, fessâdéh,* مبزق *mebzaq.*

Saignement du nez, خــوى *khaouy, khaouey.*

Sain, صحاح *sahâh.*

— et sauf, عافى *a'âfy,* ساغ *sâgh,* سالم *sâlem,* ساليم *sâlym, sélym.*

— Il a été Sain, صح *sahha, sahh.*

— Il est arrivé Sain et sauf, وصل صحاح و سالم *ouessel sahâh ou-sâlem.*

Saint, قديس *qadyss,* قدوس *qadouss.*

— Saint-Augustin, مار اغوستينوس *Mâr-Aghoustynouss.*

— Sainte-Croix (ville d'Afrique), اكادير *Agâdyr, Agâdeyr.*

— Saint-Jacques-de-Galice. (*Voyez* Compostelle.)

— Saint-Jean-d'Acre. (*Voyez* Acre.)

— La Sainte-Vierge. (*Voyez* Marie.)

Sainteté, قداسه *qoudâsséh,* قدس *qouds.*

Il a Saisi, قبض *qabadd,* مسك *messek.* (*Voyez* Il a Pris.)

— Il s'est Saisi, تملّك *temellek.*

Saisie, قبض *qabd, qobd.*

Saison, فصل *fasl,* pl. فصول *foussoul;* وقت *ouaqt,* pl. وقات *ouaqât;* زمان *zemân.*

— Les quatre Saisons, اربعه فصول *érba'ah foussoul.*

Salade, سلطه *salattah,* سلاطه *salâttah,* شلاده *chelâdah.*

Saladin (n. pr.), صلاح الدين *Salâh éd-dyn,* ابن ايوب *Ebn-Ayoub,* صلاح الدنيا والدين *Salâh éd-dounyâ ou-éd-dyn.*

Salah (station en Afr.), عين سالح *A'yn-Sâlah,* ان سالح *An-Sâlah.*

Salahyéh (v. d'Ég.) صلاحيه *Salâhyéh.*

Salaire, أجرة *âdjerah*, كـرة *kerah*. (*V*. Gages, Paye, Payement.)

— mensuel, journalier. (*Voyez* Appointemens.)

Salaisons, بسطرمه *bastormah*.

Salamanque (ville d'Espagne), شلمنقه *Chelmenqah*.

Sale, وسـيخ *ouessykh*, وسـخ *ouessekh*, وسخ *ouassèk*, دنس *dones*, نجـس *nedjess*, نجيس *nedjys*, موسخ *mouessekh*. (*V*. Malpropre.)

Salé (adj.), مملوح *memlouh*, ملاح *mellâh* (en berbère مرّاغ *marrâgh*).

— (ville d'Afr.), سلا *Salâ*, *Selâ*.

— Il a **Salé**, ملح *melah*, *melèh*.

Saleté, زفرة *zafarah*. (*Voyez* Ordure, Immondice.)

Il a **Sali**, وسخ *ouassakh*, *oussekh*.

— Il Salira, يوسخ *youssekh*.

Salière, مملحه *memlahah*, ملاحه *mellâhah*.

Salive, ريق *ryq*, (en berbère ايسوسفان *îyssousfân*, نخمه *nakmah*, ايخنشران *îykhincherân*.) (*Voyez* Crachat.)

Il a **Salivé**. (*Voyez* Il a Craché.)

Salomon (n. pr.), سليمان *Souleymân*.

Salpêtre, ملح البرود *melèh él-baroud* (m. à m. sel de la poudre), مـلـح بـسـارود *melh-bâroud*.

Salubre, صحيح *sahyh*, نافع *nâfé'*.

Il a **Salué**, سلم *sallem*, سلم *selem*.

— Il Saluera, يسلم *ysselem*.

— Je vous Salue, السلام عليكم *és-selam a'ley-koum*.

— Je vous Salue à mon tour, و عليكم السلام *ou-a'léy-koum és-selâm*.

— Salue-le de ma part! سلم عليه من عندى *sellem a'lay-hi minn a'nd-y!* (en berbère تسلم فلس *tessellem felless!*)

Salut (salutation) سلام *salâm*, *selâm*, تسليم *teslym*.

— (conservation), عافيه *a'âfyah*, *a'âfyéh*, خلاص *khelâss*. (*Voyez* Conservation.)

— Que le Salut soit sur lui! عليه السلام *a'lay-h és-selâm!*

—Sur elle! عليها السلام *a'lay-hâ és-selâm!*

— Sur eux! عليهم السلام *a'lay-houm és-selâm!*

—Sur toi! عليك السلام *a'lay-k és-selâm!*

— Sur vous! عليكم السلام *a'lay-koum és-selâm!*

Salutaire. (*Voyez* Salubre.)

Salutation. (*Voyez* Salut.)

Samarie (ville ancienne de Syrie), قلعة صانور *Qala't-Sânour*.

Samaritain, سامرى sâmery, fém. سامره sâmerah, pl. سامريين sâmeryynn.

Samedi, يوم السبت youm és-sebt, نهار السپت nahâr és-sept, السبت és-sebt (en berbère اسا السبت âssâ és-sebt).

Samuel (n. pr.), شموبل Chemouayl, Chemouyl.

Samyl (tr. d'Afr.), بنى صهيل Beny-Samyl.

Sanctifié, مقدس moqaddess.

Il a Sanctifié, قدس qaddass.

Sanction, فرض fard, تقرير teqryr. (Voyez Approbation.)

Sandal, عود الصندل a'oud és-sandal, عود القمارى eu'oud él-qomâry.

Sandale, قبقاب qobqâb, pl. قباقيب qabâqyb.

Sang, دم damm, demm, domm (en berbère ادمان îdemmân, ادمن îdemminn.)

— Mouvement du Sang, حركة الدم harakat éd-damm.

— Il a versé le Sang, سفك الدم safak éd-damm.

Sanglant, دموى damaouy, دامى dâmy.

Sangle, حزام hazâm, hezâm, (en berbère اكوس âgouss, pl. ايكوسين îygoussyn).

Il a Sanglé, حزم hazzam, hazzem.

— Il Sanglera, يحزم yhazzem.

Sanglier, حلوف الوحش hallouf él-ouehech, حلوف الغابه hallouf él-ghâbah, خنزير الوحش khanzyr él-ouehech, خنزير برى khanzyr berry (en berbère ايلاف îylâf, pl. ايلفان îylfân.)

Sanglot, فواقه feouâqah, fououâqah, شهقه chahaqah.

Il a Sangloté, شهق chahaq.

Sangsue, علقه a'alqah, eu'lqah, pl. علق e'leq, علوق eu'llouq.

Sanguinaire, صاحب الدم sâheb éd-damm, سافك الدم sâfek éd-damm.

Sanguinolent. (V. Sanglant.)

Sans, بلا be-lâ, غير ghayr, دون doun, بغير be-ghayr, من غير minn ghayr.

— Mis Sans dessus dessous, الفوقانى تحتانى él-fouqâny tahtâny

Santarem (ville de Portugal), شنترين Chenteryn.

Santé, صحه sahhah.

— Il a rendu la Santé, il a recouvré la Santé. (Voyez Il a Guéri.)

— Que Dieu lui donne la Santé! (Voyez Que Dieu le Guérisse!)

Santon, مربوط meraboutt, شيخ cheykh, مدفن madfann.

SAOUD (n. pr.), سعود *Sa'oud*, *So'oud*.

SAOUL. (*Voy*. IVRE et RASSASIÉ).

SAPHIR, سافير *sâfyr*, ياقوت ازرق *yâqout-âzraq*.

SAPIN, شاح *châh*, شاحه *châhah*, سنوبر *senoubar*, صنوبر *senoubar*.

SARA (n. p. de fem.), سارة *Sârah*.

SARAGOSSE (v. d'Esp.), سرقسطه *Serqostah*, *Sarqostah*.

SARCOPHAGE. (*Voyez* CERCUEIL, TOMBEAU.)

SARDAIGNE (île), سردينيه *Sardynyah*, سردينيا *Serdynyâ*.

— Natif de Sardaigne, سردني *sardeny*, سردى *sardy*.

SARDINE, سردين *serdyn*, pl. سرادين *serâdyn*, سردينات *serdynât*; سارده *sârdah*, pl. ساردات *sârdât*.

SAREPTA (bourg de Syrie), صرفند *Sarfend*.

SARGO (poisson), كحيله *kohylah*, *koheylah*.

SATAN, شيطان *Cheytân*, ابليس *Eblyss*. (*V*. DIABLE.)

SATIÉTÉ. (*Voyez* SATURATION.)

SATIN, اطلس *âtlass*.

SATISFACTION. (*V*. CONTENTEMENT.)

—Le plus grand avantage c'est la Satisfaction, مكسب الاكبر هو الرضا *mekseb él-âkbar hou ér-riddâ*.

SATISFAIT. (*Voyez* CONTENT.)

Il a SATISFAIT. (*V*. Il a CONTENTÉ.)

— Il a été Satisfait. (*V*. Il a été CONTENT.)

SATURATION, اشبع *íchba'*, شبع *cheba'*.

Il a SATURÉ. (*V*. Il a RASSASIÉ.)

SATURNE (planète), زحل *Zehel*, *Zahel*.

SAUCE, مرقه *maraqah*, *merqah*, صبغ *sabgh*, pl. اصباغ *ésbâgh*. (*V*. JUS.)

SAUCISSE, مركاز *mergâz*.

SAUF (adj.). (*Voy*. SAIN.)

—(prép.) (*V*. HORMIS, EXCEPTÉ.)

SAUGE, مريميه *merymyah*, مريمه *merymah*, سلمه *selmah*, سالمه *sâlmah*.

SAULE, خلاف *hallaf*, صفصاف *safsâf*, *soufsâf*.

SAUT, رقص *reqs*.

Il a SAUTÉ, نط *nâtt*, رقص *raqass*, نكز *negguezz*, كفز *kefezz*.

— Il Sautera, ينكز *ynegguezz*.

—Saute! ارقص *órqoss* (en berbère ارقص *érqess!* اقر *âqqir!*).

SAUTERELLE, جراده *djerâdéh*, pl. جراد *djerâd*; ابزيز *âbzyz*.

SAUTEUR, رقاص *reqqâss*, *raqqâss*.

Il a SAUTILLÉ, نطط *nattatt*.

Sauvage, وحش ouahech, ouehech, بدوى bedaouy, برّى berry.

Sauvé, مخلص mokhless.

Il a Sauvé, خلّص khallass, سلّك sellek. (V. Il a Conservé.)

— Il Sauvera, يخلّص yekhalless, يسلّك yssellek.

—Il a été Sauvé, خلص khalass.

— Il s'est Sauvé. (V. Il a Fui, il a Échappé.)

— Ils ont dit : Sauve qui peut ! قالوا الفرار الفرار qâloû él-firâr él-firâr! (m. à m. La fuite, la fuite!)

Sauveur, خلاص khelâss, مخلّص mokhalless.

Savant, عالم a'âlem, a'âlim, pl. علما eu'lemâ, علّامه e'llâmah.

Savetier, خـــــرّاز kherrâz, سكافى skâfy, رفاع الصبابيط raffâ' és-sabâbytt, مقفولجى moqfouldjy.

Saveur. (V. Gout.)

Savoir (subst.). (V. Science.)

— (adv.), يعنى ya'any,

Savon, صابــــــون sâboun, sâbaun, صبون saboun.

— Marchand ou fabricant de Savon, صبــــــوانى sabouâny, صابونجى sâboundjy.

Savonnage. (V. Lavage.)

Il a Savonné. (V. Il a Lavé.)

Savonnette, كسه kessah.

Savonnier. (V. marchand ou fabricant de Savon.)

Sayd (n. pr.), سعيد Sa'yd.

— (Haute-Égypte), الصعيد és-Sa'yd, صعيد مصر Sa'yd-Mesr.

Sayde (n. pr.), سعايده Sa'ây-dah, سيده Saydéh, Seydéh.

— (V. de Syrie) صعيدا Sa'ydâ.

Says (palfrenier). (V. ce mot.)

Scabreux, صعب sa'ab (en berbère ايوار îyouâr). (V. Difficile.)

Scandale, مثل قبيح metsl qobbyh (mot à mot : mauvais exemple).

Scarabée, خنفوسه khounfoussah, khanfoussah, فسّاسه fessâssah, خنفسه khonfesséh.

Sceau (cachet), خاتم khâtem, طبع teba'.

Scélérat, خبيث khabyth, khabyts, khabyss, حرامى harâmy.

Scellé (subst.). (V. Sceau.)

—(part.), مطبوع matbou', مختوم makhtoum, مقرر mouqerrer.

Il a Scellé, طبع taba', ختم khatam, كتم katam, قرر qarar.

Schaaban. (V. Chaaban.)

Schaamber. (V. Kaléah.)

Schaheb. (V. Ouady-Chaheb.)

Schaoual. (V. Chaoual.)

Scharif (station en Afrique), الشارف és-Chârif.

Schella (v. d'Afr.), شالّه *Chêllah, Châllah.*

Schenguita (contrée d'Afrique), الشنقيطه *és-Chenguytiah.*

Schlague (fustigation), شلاق *chelâq* (l'allemand a pris ce mot des Turks et nous l'a transmis).

Schott (contrée d'Afrique), الشط *és-Chott, és-Chatt.*

Sciage, نشر *necher, nechr.*

Scie, منشار *mounchâr, menchâr.*

Scié, منشر *monascher.*

Il a **Scié**, نشر *naschar, nescher.*

Science, علم *i'lm, i'lm, è'elm*, pl. علوم *ou'loum, eu'loum* (en berbère سينت *syenett*).

— Les Sciences abstraites, علوم واعرين *ou'loum ouâ'eryn.*

— N'est pas orphelin celui dont le père est mort; l'orphelin est celui qui n'a ni Science ni éducation, ليس اليتيم من قد مات والدهٗ بل اليتيم الذى لا علم لهٗ و لا ادب *leyss él-yetym menn qad mât ouâlid-ho; bel él-yetym âllazy lâ e'lm le-ho ou-lâ âdeb.*

Scieur, نشّار *naschâr.*

Sciure, نشارة *noucharah*, نشّارة *nouschârah.*

Sclavonie, صقلاب *Sqlâb.*

Scorbut, تنفسيخ *tenfykh*, صيد القــم *sayd él-foumm.*

Scorpion, عقرب *a'qrab, a'qreb*, عقربه *a'qerbah*, pl. عقارب *a'qâreb* (en berbère تيغردمث *tyghardemt*, pl. تيغردميون *tyghardemyouenn*).

— Le Scorpion (signe du Zodiaque) برج العقرب *bourdj él-a'aqrab, bourdj él-a'qreb, bourg él-a'qrab.*

Scrupule, شكّ النيه *chekk én-nyéh.*

Sculpté, منقش *mounqach.*

Il a **Sculpté**, نقش *naqach.*

Sculpteur, نقاش *naqqâch.*

Sculpture (art), نقش *naqch*, نقاشه *naqqâchah, neqqâchéh.*

Séance, مقامه *moqâmah*, pl. مقامات *meqâmât, moqâmât*; مجلس *medjlis, meglis* pl. مجالس *medjâless*

Séant. (*V.* **Convenable**.)

Seau, دلو *delou*, صــق *saff*, بليون *bilyoun*, pl. بلاين *belâyn* (en berb. ابليون *âbelyoun*, pl. ايبليان *ybelyân*).

— Fabricant de Seaux, دلاّى *dellây.*

Sébo (fleuve d'Afrique), واد سبوا *Ouâd-Seboû.*

Sec, جاف *djâf*, شايح *châyh* (en berbère ايكيو *tyguyou*, pl. ايكيون *tyghyoun*). (*V.* **Desséché**.)

— Il a été Sec, جف *djaff*, شاح *châh*. (*V*. Il a été DESSÉCHÉ.)

— Raisin sec, زبيب *zebyb*.

SÈCHE (poisson), لواين *leouâyen*.

Il a SÉCHÉ (v. a.), ناشف *nâchaf*, نشف *nechef*, جفف *djeffaf*, شيح *chayyah*.

— Il s'est Séché (v. n.). (*Voyez* Il a été DESSÉCHÉ, Il a été SEC.)

SÉCHERESSE, يبس *youbs* (en berbère تقور *tsaqqour*. (*Voyez* DESSÈCHEMENT.)

SECOND, ثاني *tsâny*, (fém.) ثانيه *thânyéh* (en berbère وبس سين *ouyss-syn*).

— La Seconde partie, الجز الثاني *él-djouz ét-thâny*, *él-guiz ét-thâny*.

Il a SECONDÉ, عان *a'ân*. (*Voyez* Il a AIDÉ, Il a FAVORISÉ).

— Il Secondera, يعون *ya'oun*.

SECONDEMENT, ثانيا *tsânyânn*, *thânyânn*.

SECOUÉ, مهزوز *mahzouz*, محرك *moharrek*.

Il a SECOUÉ, هز *hezz*, حرك *harrak*.

SECOURS, عون *a'oun*.

Il a SECOURU, عان *a'ân*, نصر *nassar*. (*Voyez* Il a AIDÉ.)

— Il Secourra, يعون *ya'oun*, ينصر *yonsor*.

SECOUSSE, هز *hezz*, *hizz*.

SECRET (subst.), سرّ *serr*, pl. اسرار *âsrâr*.

—(adj.), سرى *serry*, خافي *khâfy*, مكتوم *maktoum*.

Secrétaire (écrivain), كاتب سرّ *kâteb-serr*, كاتب السرّ *kâteb és-serr*, كاتم سرّ *kâtem-serr*.

— (meuble), خزانه *khezânéh*. (*Voyez* BUREAU.)

SECRÈTEMENT, بالحس *bi'l-hess*, *bi'l-hess*, *bi'l-hiss*, خفيا *khaffyânn*, بالخفا *bi-'l-khefâ*.

SECTAIRE, خارجي *khâredjy*.

SECTATEUR, تابع *tâbé'*, *tâbi'*.

SECTE, مله *melléh*, *mellah*. (*V*. RELIGION.)

SÉCURITÉ, وثاق *ouethaq*, *ouetsâq*, *outhâq*. (*Voyez* CONFIANCE, TRANQUILLITÉ.)

SÉDITIEUX, مفتن *mouften*. (*Voy*. REBELLE.)

SÉDITION, قيمه *qeyméh*, *qeymah*, فتنه *fetnéh*, *fetnah*, شطه *chamatah*, شوشره *chaoucharah*. (*Voy*. RÉVOLTE, DISCORDE.)

SÉDUCTEUR, مغوى *moghaouy*. (*Voyez* TROMPEUR.)

SÉDUCTION, غي *gheyy*. (*Voyez* CARESSE, TROMPERIE.)

Séduisant. (*Voyez* Agréable, Caressant, Séducteur, Trompeur.)

Il a Séduit, غوى *ghaouä, ghaouey*. (*Voyez* Il a Alléché, Il a Caressé, Il a Trompé.)

— Tu as Séduit cette fille par une promesse de mariage, غويت هذه البنت الّى وعدتها بالزواج *ghaouey hadéh él-bent élly oua'dte-hâ bi-'l-zouädj*.

Ségovie (ville d'Esp.) شقوبية *Chaqoubyah*.

Segura (ville d'Esp.) شقورة *Chaqourah*.

Seigneur, سيد *seyd, syd*, pl. سادات *sadât*, ربّ *rabb*, pl. ارباب *ärbâb*.

— Mon Seigneur, سيدى *syd-y*, سيدى المكرم *syd-y él-mokarrem*.

— Notre Seigneur, ربّنا *rabbe-nâ*, سيدنا *seyd-nâ, syd-nâ*.

Votre Seigneurie, جنابكم *djenâb-koum*.

Sein, حجر *houdjr*, شون *choun*. حضن *hedn*, pl. احضان *éhdân*. (*Voyez* Poitrine.)

— de femme. (*Voyez* Mamelle.)

— Il a pressé contre son Sein, حضن *haddann*.

Seize, ستة عشر *settét-a'char*, ست عشر *sett-a'cher*, ستعشر *sett-a'cher, sitt-a'cher* ستعش *sitt-a'ach*, ستاش *sett-ăch* (en berbère سوڤست دمرّاو *soutsest de-morrâou*).

Seizième, سادس عشر *sâdiss-a'cher, sâdess-a'cher*, ستعش *sitta'ch*.

Séjour, تقيم *teqeym*, منزل *manzel*. (*Voyez* Demeure.)

Il a Séjourné, اقام *âqâm*.

— Il Séjournera, يقيم *yqym*.

Sel, ملح *melèh, melah, melh, milh* (en berbère تسنت *tissint*.

— ammoniac, نشادر *nechâder, nouchâdir*.

— minéral, gemme, ملح الكبير *milh él-kebyr, mèlh él-kebyr*.

Selle (de cheval), سرج *serg, serdj*, pl. سروج, *souroudj, souroug*, (en berbère تريخت *tarykht*).

— (d'âne ou de mulet), سرجة *seridjah*, بردعة *barda'ah*. (*V.* Bat.)

Il a Sellé, سرج *saradj, sarag*.

— Selles mon cheval! اسرج حصانى *ésrag hossân-y!* حطّ السرج لعودى *hott és-serdj li-a'oud-y!* (en berbère سكورس تريخت عوديو *sekouress tarykht a'oud-you!*)

Sellier, سرّاج *serrâdj*, *serrâg*, سروجى *seroudjy*, *souroudjy*, pl. سروجيه *souroudjyéh* (en berbère امعلّم تزيخت *âma'allem tarykht*).

Selon, كك *ka*, كما *kamâ*, مثل *methl*, *metsl*, على قدر *a'lă-qadr*, على قد *a'lă-qadd*, حسب *hasb*, *hesb*.

— l'usage, حسب الخوالى *hasb él-khaouâly*.

— que, حسبما *hasb-mâ*, *hesb-mâ*, مثلما *methle-mâ*, كما *ka-mâ*.

Semailles, زريعه *zerya'ah*.

— Temps des Semailles, وقت ذا الزريعه *ouaqt dé-'z-zerya'ah* (en berbère زمان تحرّات *zemân taherrâts*).

Semaine, جمعه *djouma'ah*, *gouma'ah* (en berbere السبعة ايام *és-seba'ah iyâm*).

— La Semaine dernière, اخرة الجمعه *âkherét él-djouma'ah*.

— prochaine, داخلة الجمعه *dâkhelét él-djouma'ah*.

Semainier, جامعى *djâma'y*.

Semblable, شبيه *chebyh*, *chebyah*. (*Voyez* Egal, Pareil.)

— Il a été Semblable, شبه *chebah*. *V*. Il a Ressemblé.)

Il a Semblé, ظهر *dahar*.

— Cela me Semble facile, هدا يظهر لى سهل *hadâ yddehar l-y sehel*.

— Vas où bon te Semblera! امشى فاين يظهر خاطرك *émchy féyn yddehar khâttr-ok!*

— Je ferai ce qui me Semblera convenable, نعمل ما يظهر لى لايق *na'mel mâ yddehar l-y lâyq*.

— Il Semble que, يبان أن *yebân-én*.

Il a Semé, زرع *zara'*, *zera'*.

Semence, زرعه *zera'ah*, زراع *zerâa'*.

— génitale, منى *many*, لبن *lebenn*, *labenn*.

Sempiternel. دايم *dâym*. (*V*. Éternel.)

Sendyanéh (rivière de Syrie), نهر السنديانه *nahar és-Sendyâneh*.

Séné, سنا *senâ*, اصناب *âsnâb*, صنامكه *sanâmkah*.

Sens (signification), معنا *ma'nâ*, معنى *ma'aney*, *ma'âny*.

— (faculté naturelle), حاسه *hâsseh*, *hâssah*, pl. حواس *haouâss*.

—(situation, côté). (*V*. ces mots.)

— Bon-Sens, رزنه *reznéh*. (*V*. Sagesse, Intelligence.)

— Qui a du bon-Sens, رزنان *reznân*.

— En tout Sens, بكل جانب *be-koll djânb.*

Sensibilité, حس *hâss.*

Sensible (qui éprouve de la sensibilité), حساس.

— (qui tombe sous les sens), محسوس *mahsouss.*

— Il a été Sensible, حس *hass.*

— Je ne suis pas Sensible à la chaleur, انا ما نحس شي الحر *énâ mâ nehess chy él-harr*, ما نيش حساس للحر *mâ nych hassâs li-l-harr.*

Sentence, قضا *qoddâ*, pl. اقضيه *âqdyah, âqdyéh.* (*V.* Arrêt, Jugement.)

— Il a rendu une Sentence, قضي *qaddâ* (*V.* Il a Jugé, Il a Condamné.)

Il a Senti (v. a.) (Compris). (*V.* ce mot.)

— (par les sens). (*V.* Il a été Sensible.)

— (par l'odorat). شم *chemm*, *chamm, choumm.* (*V.* Il a Flairé.)

— (v. n.) (Il exhale une odeur) نفح *nafah.* (*Voy.* Il a Exhalé.)

— Cela Sent mauvais, هذا ريحتة رديه *hadâ ryét-ho redyéh.* (*V.* Il a Pué.)

— Cela Sent bon, ذا ريحته طيبة *dâ ryhét-ho taybéh*, هذا ريحتة لطيفة *hadâ ryhét-ho lattyfah.*

Sentier. (*Voyez* Chemin.)

Sentine, سنتينا *sentynâ.*

Sentinelle, خفير *khafyr.* (*Voy.* Garde.)

Séparation, فرق *farq*, فرز *ferz*, تقسيم *taqsym*, فكك *fekk*, فرقة *ferqéh, ferqah.* (*V.* Division.)

Séparé, مفروق *mafrouq.*

Il a Séparé, فرق *faraq.* (*V.* Il Divisé.)

— Il s'est Séparé de, انفرد عن *énfered a'nn.*

Séparément, على حدة *a'lâ hadét.*

Sept, سبع *saba'a, séba'a*, سبعه *saba'h*; (fém.), سبع *saba'* (en berbère ست *sett*, سات *sât*, سد *sad*, ساد *sâd*).

— Sept cents, صبع مايه *seba' mâyéh* سبعميه *seba myéh.*

— Sept mille, سبعة الاف *sébat élâf.*

— Sept huitièmes, سبع اثمان *seba' éthmân.*

Septante. (*V.* Soixante et dix.)

—Sept à sept, صباع سباع *soubâa' soubâa'.*

Septembre, ايلول *éyloul, âyloul,*

ايلون *éyloun;* توت *thout,* سبطنبر *sebtenber,* سبطنبريس *sebtenbryss.*

Septenaire, سباعى *soubâay.*

Septentrion. (*V.* Nord.)

Septentrional, شمالى *chemâly.*

Septième, سابع *sâbè, saba'a, sâbe'è,* (fém.), سابعه *sâba'ah.*

— Un Septième (la septième partie), سُبع *soub', soba', soubea.*

Sépulcre. (*V.* Tombeau.)

Sépulture. (*V.* Ensevelissement, Enterrement.)

— Lieu de Sépulture. (*Voyez* Cimetière, Tombeau.)

Sequin. (*Voyez* Mahboub, Sultanin.

Sérail, حاريم *hârym,* حارم *harem.*

Serein, صافى *sâfy,* pl. اصفيا *âsfyâ.*

— Jour Serein. (*V.* Jour.)

— Il a été Serein, صفّا *saffâ.*

Sérénité, صفا *sefâ.*

Sergent, اون باشى *ôun-bâchy.*

Sérieux, مهيب *mohayb.*

Serin, قناريه *qanâriah.*

Seringue, حقنه *hoqnah.*

Serment, يمين *ymyn,* حليفه *halyféh.*

— Il a fait Serment, il a prêté Serment. (*V.* Il a Juré.)

Sermon, حديث *hadyth,* خطبه *khotbah.*

Serpe, شرشره *charcharah,* معشه *ma'chah.*

Serpent, حيّه *hayyah, hayyéh,* ثعبان *ta'abân* (en berbere الفعا *élfa'â,* ازرام *âzrâm,* pl. ايزرمان *îyzermân.*)

Serpette, منجل *mendjel,* شوكروف *choukrouf* (en berbere ثيمزبرت *tsymezbart,* pl. ثيمزبرين *tsymezbryn*).

Il a Serré, شد *chédd,* زور *zaouer,* حصر *hassar.*

— (Il a caché, enfermé), خبّا *khabbâ,* خزن *khazann, khazenn.*

— Il Serrera, يزور *yzouer,* يشد *ychedd.*

Serres (d'oiseau), مخلاب *moukhlâb,* pl. مخاليب *mokhâlib.*

Serrure, لوبه *loubah,* بويته *bouytah,* قفل *qafel, qafl, qofl,* pl. قفلال *qaflâl* اقفال *éqfâl* (en berb. قفل *qoufel.*)

— (de fer), كالون *kâloun.*

— (de bois), ضبه *dobbah,* فرخه ذا العود *farkhah dé-'l-ou'oud.*

Serrurier (forgeron), حداد *haddâd,* pl. حدادين *haddâdyn.*

— (fabricant de serrures), قفال *qaffâl,* قفايلي *qafâyly,* اقفالى *éqfâly.*

Servante, خدّامه *khoddâméh*, جاريه *djârryah*, *gârryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr* (en berbere تشريخت *tacherykht*, pl. تشريخين *tacherykhyn*).

Il a Servi, خدم *khadam*.

— (rendu Service). (*V*. ce mot.)

Serviable. (*V*. Bienveillant, Bienfaisant.)

Service (action de servir), خدمه *khidmah*.

— (bon office), حصان *hessân*, مزوه *mezouah*, مزيّه *mezyyah*. *mezyyéh*, pl. مزايا *mezâyâ*.

— Il a rendu Service, صلح *salah*, شكر *chakar*, احسن *éhsann*.

— Il t'a rendu Service, قضى حاجتك *qaddâ hâdjét-ak* (mot à mot : Il a fait ton affaire).

— Vous me rendrez Service, تشكرلي *techker-l-y*.

— Nous sommes à votre Service, احنا بالخدمه لكم *éhnâ bi-l-khidméh le-koum*.

Serviette, فوطه *fouttah*, pl. فوط *foutt*; منديل *mandyl*, pl. منادل *menâdel*, مناديل *menâdyl*; شكير *chekyr* (en berbere فوظه *fouddah*.)

Servile, دليل *delyl*.

Serviteur, خادم *khâdem*, pl. خدّام *khoddâm*; عبد *a'bd*, pl. عبيد *o'byd*. (*V*. Domestique.)

Servitude, خدمه *khidmah*, اسر *ôsr*. (*V*. Esclavage.)

Sésame, سمسم *semsem*, زنجلان *zendjelân*.

— Huile de Sésame. (*Voyez* Huile.)

— Moulin d'huile de Sésame, سيرجه *syrdjah*, *syrdjéh*, *syrguéh*.

Seuil (de la porte), طرف *tarf*, عتبه *a'tbah*, *o'tbah*, طرف الباب *tarf él-bâb* (en berb. امنار *âmnâr*).

Seul, واحد *ouâhed*, وحد *ouahed*, *ouahid*, واحيد *ouâhyd* مفرد *mefred*.

— Lui Seul, واحله *ouâhid-ho*, وحدهُ *ouâhed-ho*.

— Toi Seul, وحدك *ouahed-ak*.

— Moi Seul, وحدى *ouahed-y*.

— Eux Seuls, واحدهم *ouâhid-houm*.

— On l'a trouvé Seul, لقاوهُ وحدهُ *loqâou-ho ouahed-ho*.

Seulement, بسّ *bess*, انما *én-ne-mâ*.

— Apporte-moi Seulement un morceau de pain! جيب لي رغيف وحله *djyb l-y reghyf ouahid-ho!* جيب لي بسّ رغيف *guyb l-y bess reghyf!*

— Non Seulement, mais encore, ما بسّ الّا حتى *mâ bess éllâ hattâ.*

— Non Seulement il est grand de taille, mais encore grand d'âme, ما هوشى بسّ طويل الّا حتى عزيز *mâ hou chy bess taouyl, éllâ hattâ a'zyz.*

Sévère, عابس *a'âbess.*

Sévérité, عبس *a'bs.*

Séville (ville d'Esp.), اشبيليه *Échbylyah.*

— Natif de Séville, اشبيلى *échbyly.*

Sevrage, فطامه *fettâméh, fattâmah.*

Il a **Sevré**, فطم *fattam, fattem, fettom.*

— Il Sévrera, يفطم *yftom.*

Si (Autant.) (*Voy.* ce mot.)

— Je ne suis par Si âgé que toi, انا مانيشى قدك فى العمر *éna mâ-ny-chy qadd-ak fy él-a'mr.*

Si (conj. cond.), لو *lou,* ان *énn, înn,* اذا *édâ, izâ,* لوكان *loukân,* ان كان *în-kân,* اذا كان *izâ-kân.*

— Si tu veux boire, je t'apporterai un peu de vin, اذا تحب تشرب نجيب لك شوبة نبيد *îzâ tehobb iecherob, nadjyb l-ak chouyét nebyd.*

— Si je l'avais trouvé, je l'aurais pris, لوكان وجدته كنت امسكه *lou-kân oudjedét-ho, kont émsek-ho.*

— Son armée est Si nombreuse qu'on ne peut la compter, جيشهُ عديده حتى ما نقدرشى نحسبها *djych-ho a'dydéh hattâ mâ neqdar-chy nehesseb-hâ.*

Siamoise (étoffe), سياموبس *syâmouys.*

Sibille, جفنه *djefnah,* قصاع *qassâ'.* (*Voy.* **Jatte.**) +

Siccité. (*V.* **Sécheresse.**)

Sichem (ancienne ville de Syrie) (*V.* **Naplouse**).

Sidéral, نجمى *nedjmy, negmy.*

Sidon (ville de Syrie), صيدا *Saydâ.*

Siècle, جيل *djyl,* دهر *deher,* pl. دهور *douhour,* دهرين *deheryn.*

Siége (pour s'asseoir), كرسى *koursy,* شليه *choulyah, chilyah.*

—(d'une ville), محاصره *mohâserah.*

— (action d'assiéger), حصر *hesr, hisr.*

Sien, ه *hou,* بتاعه *betâ'-hou.* (*V.* **Son.**)

Sieste. (*V.* **Méridienne.**)

Il a **Sifflé**, صفر *safar, sofer.*

—Il Sifflera, يصفر *yssofer.*

Sifflement, صفار *sefâr.*

+ dérivé de سبيل sébil [illegible] mots inscrits sur la sébile des mendiants arabes في سبيل الله dans le sentier de Dieu —

Sifflet, صفارة seffârah.

Signalement, صفه sefah.

Signature, خط اليد khatt él-yd, خط ذا اليد khatt dé-'l-yd, خاتمه khâtemeh.

Signe (marque), اشعار icha'âr, علامه a'lâmah.

— (geste), رمز ramz.

— Par Signes, رمزًا ramzan.

— Il a fait Signe, شيّر chayyar, chayyer.

— Je lui ai fait Signe de venir me trouver, شيّرت عليه باش يجى عندى chayyert a'lay-hi bâch yddjy a'nd-y.

— Les Signes célestes du zodiaque بروج السمآ bouroudj és-semâ.

Signé, ممضى memdy, مختّم mokhattem.

Il a Signé, مضى maddâ, maddey, حط الخط hatt él-khatt, ختم khatam, khatem.

— Il Signera, يحط خطّه yhott khatt-ho.

Signification, معانا ma'ânâ, معنى ma'any.

Il a Signifié, عنى a'nâ, a'ney.

Silence, سكوت soukoutt, سكت sekett, سكتة saktah.

— Silence! اسكت óskoutt! (au sing.) اسكتوا óskotou. (au pl.)

Silencieux, ساكوت sâkoutt, ساكت sâkett.

Silex. (V. Pierre a feu).

Sillon, تلم telem, اخدود ékhdoud, pl. اخاديد ékhâdyd.

Silves (ville de Port.), شلب Chelb, شلف Chelf.

Simple, مفرد moufered.

— (imbécille). (V. ce mot.)

— (sans ornement), قليل الزينه qalyl éz-zeynéh.

Sina, Sinay, جبل سينا djebel Synâ, جبل طور guebel Tour, الطور ét-Tour, طورسينا tour-Sinâ.

Sincère, صديق sadyq, نسيح nessyh, امين âmyn, اصيل âssyl.

Sincérité, صدق sidq. (Voy. Franchise, Loyauté.)

Sinet d'un livre, رقاس raqqâss.

Singe, قرد qerd, qird, qard, pl. قرود qouroud; ربح rabah, نسناس nesnâs, شادى châdy, pl. شوادى chouady (en berbere ايبكى iybky, pl. ايبكان iybkân; زطط zottot.) (V. Guenon.)

Singulier (nombre), مفرد moufred, moufered.

— (adj.). (V. Étrange.)

C'est Singulier, عجايب adjâyb.

— (particulier). (*V.* ce mot.)

Sinon, والا *ou-éllâ*, او *âou.*

Sinueux. (*V.* Tortu.)

Sirbon (lac et marais d'Égypte), سبخة بردوال *sebkhét Berdouâl* (mot à mot le marais salé de Baudoin.)

Sirop, شربة *chorbét.*

Site, مكان *makân*, pl. اماكن *âmâkenn* (en berbère امكان *âmkânn*, pl. مواكن *mouâkinn*). (*V.* Lieu, Endroit.)

Situation. (*V.* État, Ordre.)

Il a Situé. (*V.* Il a Placé.)

Six, ست *sitt*, ستة *sittéh*, *séttéh*, *sittâh*, *settâh* (fém.), ست *sett* (en berbère سوثست *soutsest*).

— Six à Six, سداس سداس *soudâs soudâs.*

— Six cents, ستمايه *settmâyéh*, ست مايه *sett mâyéh*, ستميه *settmyéh.*

— Six mille, ست الاف *settélâf*, ستة الاف *settét élâf.*

— Six septièmes, ست اسباع *sett âsbâa'.*

Sixième, سادس *sâdis*, سانث *sâtett*, (fém.) سادسه *sâdiséh.*

—Un Sixième, سدس *souds.*

Sixtenaire, سداسى *soudâssy.*

Smyrne (ville), ازمير *Ezmyr.*

Sobre, صاحى *sâhy*, قنيع *qeny'.*

Sobriété, قناعه *qenâ'ah.*

Soc, سكه *sekkah*, pl. سكك *sokkuk.*

Société, مصاحبه *mossâhebah*, شرك *cherk*, pl. اشراك *écherâq.* (*V.* Association.)

Socrate (n. pr.), سقراطيس *Soqrâttyss.*

Sodome (ville), سادوم *Sâdoum.*

Sodomite, لوطان *louttân*, لوطى *loutty*, نياك *nayak*, نجس *nedjess.*

Soeur, اخت *ôkht*, pl. اختايت *ôkhtât*, خواتة *khoquâtét* (en berbère ولتمه *oueltemah*, وستمه *ouestemah*, pl. تيسماتين *teyasmâtyn*). —

Soi (pron. réfl.), نفسه *nafs-ho*, ذاته *zât-ho*, راسه *râss-ho.*

—Nourrir un loup c'est se nuire à Soi-même, من استرعى الذيب ظلم على نفسه *minn éstera'â éd-dyb zalam a'lâ nafse-ho.*

Soie, حرير *haryr*, pl. حراير *herâyr.*

— Soie brute, ابريسم *âberysm*, ابرسيم *âbersym.*

— de porc, زغب ذا الحلوف *zaghb dé-'l-hallouf.*

— Ver à Soie, دود ذا الحرير *doud dé-'l-haryr*, دود القز *doud él-qazz*, قزة *qazzah*, *qazzéh.*

— Marchand de Soie, حرار *harrâr*, pl. حراريا *harrârya.*

Soif, عطش *a'attach*, *a'attech*, *a'tch* (en berbère فوداغ *foudâgh*).

— Qui a Soif, عطشان *a'tchân*. (*V.* Altéré.)

— J'ai Soif, انا عطشان *énâ a'atchân* (en berbère فودغ *foudagh*).

— Il a eu Soif. (*V.* Il a été Altéré.)

Soin, علاج *i'lâdj*, معالجه *ma'ladjeh*, جهد *djéhd*, *djihd*.

— Il a eu Soin, اجتهد *édjtehad*, *édjtêhed*, حرص *harass*.

— Tu auras Soin de m'apporter une réponse! تحرص تجيب لى جواب *tehress tedjyb l-y djaouâb!*

Soir, Soirée, مسا *messâ*, *massâ*, مغرب *moghreb*, عشا *a'achâ*, عشيه *a'achyah*, *a'chyeh* (en berbère تمديت *tamaddyt*).

— Bon-Soir, (à un seul) الله يسعد مساك *Allah yessè'd messâ-k*; (à plusieurs) الله يمسيكم بالخير *Allah yemsy-koum bi-'l-kheyr*. (*V.* Bonsoir.)

— Soir et matin, بالعشى والابكار *bi-'l-a'chy ou él-ibkâr*.

Sois! كن *kon*, *koun!*

Soit! (part. de concession), خيار *khyâr!* نعم *na'am!* مليح *melyh!*

Soit (part. disj.), يا *yâ*, سوا *saouâ*. (*V.* Ou.)

—Je te verrai, Soit à Oran, Soit à Alger, نشوفك يا بوهران يا بالجزاير *nechouf-ak*, *yâ be-Ouahrân*, *yâ bi-'l-Djezâyr*.

— Soit en public, Soit même en secret, بالظاهر سوا ايضا بالمستخفى *bi-'d-dâher*, *saouâ âyddânn bi-'l-mostakhfy*.

Soixante, ستين *settyn*, *sittyn*.

— Soixante et un, واحد وستين *ouâhhed ou-settyn*.

— Soixante-dix, سبعين *seba'yn*, *saba'yn*.

— Soixante-onze, واحد وسبعين *ouâhhed ou-saba'yn*.

— Soixantième, ستين *settynn*.

—Soixante-dixième, سبعين *saba'ynn*, *seba'ynn*.

Sol. (*V.* Terre.)

Solaire, شمسى *chemsy*.

Soldat, جندى *djendy*, عسكر *a'askery*, pl. عسكر *a'sker*, عساكر *a'sâker*.

— (Turc-maure), كولوغلى *kouloughly*, كوروغلى *kouroughly*.

Solde, جمكيه *djamkyéh*, راتب *râteb*. (*Voyez* Salaire, Paye.)

— mensuelle; par jour. (*V.* Appointemens.)

— de compte, تخليص *takhlyss*.

Soleil, شمس *chems*, شمش *chimch*, قايلة *qâylah* (en berbère ثفوكث *tsafoukt*).

—(plante) دارة الشمش *dârt-és-chimch*.

— Éclipse de Soleil, انكساف الشمس *înkissâf és-chems* (en berbère ثفوكشث تفسخ *tefsakh tsafoukt*). (*Voyez* Éclipse.)

— Lever du Soleil. (*V.* Lever.)

— Le Soleil est levé, طلعت الشمس *tele'et és-chems*, شرقت الشمس *charaqét és-chems* (en berbère ثفوكث تشرق *tsafoukt techereq*).

— Coucher du Soleil, غروب الشمس *ghouroub és-chems* (*V.* Coucher.)

— Hauteur méridienne du Soleil ارتفاع الشمس *érteſâa' és-chems*.

— Ardeur du Soleil, رمضا *romdâ*.

— Est bien fou celui qui cherche auprès du feu un abri contre l'ardeur du Soleil, جهل المستفر من الرمضا الى النار *djahel él-mostaffer minn ér-romdâ îlâ én-nâr*.

Solide, ثابت *tsâbét*, شديد *chedyd*, صحيح *sahyh*. (*Voyez* Affermi.)

Soliman (n. pr.). (*V.* Salomon.)

Solitaire, متفرّد *motferred*, منفرد *monfered*.

Solitude, خلا *khalâ*, خلوه *khalouah*.

Solive, Soliveau. (*V.* Poutre.)

Il a Sollicité, رغب *raghab*, *roghob*.

—Il Sollicitera, يرغب *yroghob*.

Solstice, انقلاب الشمس *énqelâb és-chems*.

Solution d'une difficulté, تبيين *tebayyen*.

Sombre, مظلم *mozlem*. (*Voyez* Obscur.)

Il a Sombré (t. de mar.) غطز *ghattaz*. (*V.* Il s'est Englouti.)

Somme d'argent, مبلغه *moblaghah*, جيعه *djemy'ah*.

— (total), جملة *djemléh*, *djemlah*, pl. جمل *djoumoul*; جيعه *djemy'ah*, مبلغه *mablaghah*, يكون *yekoun*, تمت *tamt*.

Sommeil, نوم *naoum*, *noum*, نعس *na'ass*, *nè'ess*, نعاس *na'âss*. (*V.* Assoupissement.)

— Le plus grand soulagement dans tous les maux, c'est le Sommeil, في المصعيب كلها التفريج الاكبر هو النعاس *fy-'l-messa'yb kollehâ él-tefrydj él-âkbar houa én-na'âss*.

Il a Sommeillé, نام *nâm*, نوم

naouam, *naoum*, نعس *na'ass*. إستنعس *éstena'ass*. (*V*. Il a Dormi.)

Nous Sommes, نسكن *nekoun*.

Sommet (d'une montagne), عقبة *a'qbah*, قلة *qellah*, *qelléh*. (*Voy*. Cime.)

Somnolence. (*V*. Assoupissement.)

Somnolent. (*V*. Assoupi.)

Son (bruit), صوت *sout*, رن *renn*.

— (de farine), نخالة *nokhâlah*, *nokhâléh* (en berbère اشليم *âchalym*).

Son (pron. possessif), (quand la personne qui possède est masculine,) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, له *le-ho*, متاعه *meta'-ho*; امتعه *émta'-ho*, بتعه *beta'-ho*.

— (Quand elle est féminine), ها *hâ*, لها *le-hâ*, متاعها *metâ'-hâ*, امتعها *émta'-hâ*, بتعها *beta'-hâ*.

— Son père (en parlant du fils), ابوه *âbou-ho*; (en parlant de la fille), ابوها *âbou-hâ*.

— Son cheval (à lui), عوده *a'oud-ho*; عود متاعه *a'oud meta'-ho*.

— Son chat (à elle), قطها *qott-hâ*, قط امتعها *qott-émta'-hâ*. (*V*. Sa.)

Songe, رويا *rouyâ*, pl. روى *rouey*, *rouy*, *reouey*; حلم *halem*. (*V*. Rêve.)

Il a Songé, فكر *faker*, افتكر *éftaker*, احلم *âhlâm*.

Songeur, احلام *âhhlâm*.

Il a Sonné (rendu un son), رن *rann*, صوت *saouat*.

Sonnette, ناقوس *nâqous*, جلم *djalam*.

Sonore, مصوت *messaouett*.

Ils Sont, يكونوا *yekounoû*.

Sophie (n. pr.), سافيه *Sâfyéh*, سوفيه *Soufyah*, صافيه *Sâfyah*.

— Sainte-Sophie (mosquée de Constantinople), ايه سوفيه *âyah Soufyah* (en grec Αγια Σοφια).

Soporatif, منوم *menaouem*.

Sorcellerie. (*V*. Magie.)

Sorcier, ساحر *sâhar*. (*Voyez* Magicien.)

Soria (v. d'Esp.), سوريه *Souryah*.

Sort (destin), حظ *hazz*, بخت *bakht*, قدر *qadr*. (*V*. Destin.)

— (état, condition). (*Voy*. ces mots).

Sorte, جنس *djins*, شكل *chikl*, نوع *nou'*. (*V*. Espèce, Genre.)

— De Sorte que, حتى *hattâ*.

Il est Sorti, خرج *kharag*, *kharadj* (en berbère فاغ).

— Sors! اخرج *ékhradj*! *ékhrag*! روح برا *rouh barrâ*! (en berbère افاغ *éffâgh*).

— Il a fait Sortir, خرّج *kharradj, kharrag*, استخرج *éstakhradj, éstakhrag*.

Sortie, خروج *khouroudj, khouroug*, خرج *kherdj, khardj*, مخرج *mikhradj, makhradj*, طلع *talaa*. (*V*. Issue.)

Sortilége. (*V*. Magie.)

Sot, مخوخ *mokhaouakh*, احمق *ahmaq*, دمّوقى *demmouqy*, *dommouqy*. (*V*. Imbécile, Niais.)

— C'est un Sot, هو بهيمه *houe beheymah* (m. à m. : C'est une bête de somme), هو حمار ابن حمار *houa homâr, ébn homâr* (mot à mot: C'est un âne, fils d'un âne).

Sottise. (*V*. Imbécillité.)

Souche, جدره *djidrah*, pl. جدور *djidour*. (*V*. Tronc, Racine.)

Souci, همّ *hemm*, غمّ *ghamm*, نكد *nekd*. (*V*. Chagrin, Inquiétude.)

Soucieux. (*V*. Inquiet, Chagrin.)

Soucoupe, زرف *zarf*, pl. زروف *zourouf, zerouf*.

Soudain, للوقت *li-'l-ouaqt*, للساعه *li-'s-sâ'ah*, قوام *qaouâm*. (*V*. Aussitôt.)

— Soudain le général en chef commanda l'assaut, فى الحال امر سارى العسكر بالهجوم *fy-'l-hâl âmer sâry-'l-a'sker bi-'l-houdjoum*.

Soudan (région d'Afrique), بلد السودان *beled és-Soudân* (m. à m. le pays des noirs), السودان *és-Soudân*.

— (empereur musulman). (*V*. Sultan.)

Soude, صونيه *sounyah*, غسول *ghassoul*.

—(plante), قالي *qâly*, قلى *qaly*, سويد *souyed*.

Il a Soudé, لحم *lahdm*, لزق *lazaq*.

Soudure, تلحيم *telhym*, لصاق *lessâq*.

Souf (vallée d'Afr.), وادى سوف *Ouâdy-Souf*.

Il a Souffert (de la douleur), الم *âlem*, تالم *taâlem*, توجع *toucdjaa, toudja', touega', touga'a*.

— (supporté). (*V*. ce mot.)

— Que n'ai-je pas Souffert! اش هو الي ما حملت انا *éch houâlly mâ hamelt énâ!*

—Il Souffrira, يتوجع *ytoudjaa*.

Le Souffle, نفس *nefs, nefes*, pl. نفوس *noufous*, نفح *nefh, nefeh*, نفخ *nefkh*, نفخه *nefkhah*.

Il a Soufflé, نفخ *nafah*, هب *hebb*, نفخ *nefakh*, *nefokh*, نسف *nessef*.

— le feu, نفخ بالنار *nefakh be-'n-nâr*.

— Le vent Souffle, يهب الريح *yehebb ér-ryh*.

— Il Soufflera, ينسف *yansef*, *ynsef*, ينفخ *ynfokh*, ينفخ *yenfeh*.

Soufflet, منفخ *manfakh*, منفاخ *menfâkh*, *minfâkh*, رابوز *râbouz*.

— Grand Soufflet de forge, كير *kyr*, كور *kour*.

— (coup sur la joue), كف *keff*, طرشه *tarchah*, لطمه *latmah* (en berbère اسبيع *assebbye*, pl. ايسبيعان *iysebby'ân*).

Il a Souffleté, لطم *lattam*.

Souffleur (cétacé), دنفيل *denfyl*, درفيل *derfyl*.

Souffrance, وجع *oudja'*, *ouga'*, حريق *haryq*, عذاب *a'dâb*, عذبه *a'dabah*, *a'debéh*.

Soufre, كبريت *kebryt*, *kibryt*.

Souhait, دعاه *do'âh*, شوق *chouq* اشتاق *ichtâq*. (*V*. Désir, Voeux.)

Il a Souhaité, دعا ب *da'â be-*, اشتاق *échtâq*, تمنى *temennâ*. (*V*. Il a Désiré.)

— Il Souhaitera, يدعي *yda'y*, يتمنى *yetmennâ*.

— Il lui a Souhaité une bonne santé, دعا له بعافيه *da'â le-ho be-a'âfyah*.

— Nous vous Souhaitons la paix et la miséricorde de Dieu, السلام عليكم ورحمة الله *és-selâm alay-koum ou-rahmét Allah!*

Il a Souillé, نجس *nedjess*. (*V*. Il a Sali, il a Gaté.)

Il a Soulagé, فرج *farradj*. (*V*. Il a Aidé, il a Secouru, il a Allégé.)

Soulagement, تفريج *tefrydj*.

Il a Soulevé. (*V*. Il a Levé.)

— Il s'est Soulevé. (*V*. Il s'est Levé, il s'est Révolté.)

Soulier, سباط *sebâtt*, *sibâtt*, *soubâtt* (en espagnol *zapato*, d'où le français *savate*), صباط *sabbâtt*, *sebbâtt*, pl. صبابيط *sabâbytt*; بلغه *belghah*, pl. بلاغي *belâghy*; مركوب *merkoub*. (*V*. Babouche.)

— Doré رحيا *rihyâ*.

Soumis, مخضوع *makhdou'*. (*V*. Docile.)

Il a Soumis, طوع *taou'a*, اخضع *ékhda'*. (*V*. Il a Vaincu, il a Conquis.)

— Il s'est Soumis. (*V.* Il a Obéi.)

Soumission, مساعدة الخواطر *messâ'adét él-khouâtter*. (*V.* Obéissance.)

Soupçon, شك *chekk*, تهم *tehem*.

Il a Soupçonné, شك على *chekk a'lâ*.

Soupçonneux, شكيك *chekyk*.

Soupe, شربه *chorbah*.

Il a Soupé, تعشا *ta'aschâ*.

Le Souper, العشية *él-a'achyah*, *él-a'achyéh*, عشه *a'cheh*, عشا *a'châ*.

Soupir, تنفس *teneffess*, تنحيط *tenhydd*, تنحيط *tenhytt* (en berbère نهده *nehdah*.)

Soupirail, منفس *menfess*.

Il a Soupiré, نحط *nahatt*, نحط *nahadd*, تنحط *tenahadd*, تنفس *tenaffass*.

— Il Soupirera, يتنحط *ytnahadd*.

Sour (v. de Syrie). (*V.* Tyr.)

Source, عين المويه *a'yn él-moyéh*, عين ما *a'yn mâ*. (*V.* Origine.)

— (d'eau), نبع *neba'*, مسيل *messyl* (en berbère عنصر *a'nsar*). (*V.* Fontaine.)

Sourcil, حاجب *hâdjeb*, *hâdjib*, *hâgueb*, pl. حواجب *haouâdjeb*, *haouâdjib*, *haouâgueb*.

Souple لين, طب

Sourd, اطرش *âtrach*, اصم *âsamm*, اسمك *âsmek* (en berbère اغزوك *âghezzoug*, pl. ايغزوكن *ïyghazzouguenn*.)

Il a Souri, تبسم *tebessem*.

— Il Sourira, يتبسم *ytbessem*.

Souricière, فخ *fakkh*, مصيده ذا الفيران *messydah dé-'l-fyrân*.

Sourire (s. m.), تبسم *tebessoum*, تبسيم *tebsym*.

Souris, (s. f.), فار *fâr*, فر *fer*, pl. فيران *fyrân*, *fyrén* (en berbère عرده *a'erdah*, pl. ايردايِن *ïy'erdâyenn*). (*V.* Rat.)

— Chauve-Souris عدسيه *a'dsyéh*. (*V.* Chauve-Souris.)

Sous (v. d'Afr.), سوس اقصى *Sous-âqsâ*.

Sous, تحت *taht*, *tahatt*, من تحت *min tahatt*. (*V.* Dessous.)

— prétexte, بالقصد *bi-'l-qassad*.

Soussigné, من خاتمه اسفل *menn khâtem-hô âsfel*.

Soustraction, خصمه *khassmah*.

Il a Soustrait, خصم *khassam*.

Soute (t. de m.) قامره *qâmrah*.

Soutenement, تحمل *tehammoul*.

Il a Soutenu, تحمل *tehammel*, عمد *a'mad*.

Soutien, عهود a'moud, pl. عهد ou'md. (V. Appui.)

Souvenir (s.m.). (V. Mémoire.)

Souvent, مرارا marârân, ربما robbemâ, نوب كثيرة noub-kethyrét.

Il s'est Souvenu, افتكر éfteker, تفكر tefekker, tefokker.

— Il se Souviendra, يتفكر yt-fokker.

— Te Souviens-tu de cela? تفتكر انت من ده tefteker énta min déh?

— Je m'en Souviens, ذا في بالي dâ-fy bâly.

— Tu ne te Souviens pas, ما تفتكرشي mâ tefteker-chy.

Souverain, مليك melyk, عزيز a'zyz.

Soyez! كونو kounou!

Spacieux. (V. Large, Vaste.)

Spart (plante), حلفه halfah.

Corde de Sparterie. (V. Corde.)

— Tapis de Sparterie. (Voyez Natte.)

Spécification, تبيين tebeyyn.

Il a Spécifié, بيّن bayyann.

Spectacle, فرجه ferdjah, fergah.

Il a été Spectateur, اتفرج étfarradj, étfarrag.

Spectre, رويا rouyâ, pl. رويات rouyât (en berbère تريل tsiryel, pl. تسريليون tsirylyouenn). (V. Fantôme.)

Sphère, دوار deouâr, كره korah, koréh.

— La Sphère céleste, كرة الفلك korat él-felek; الكرة الفلكية él-korét él-felekyéh.

— Droite, الفلك المستقيم él-felek él-moustaqym.

— Oblique, الفلك المايل él-felek él-mâyl.

Spirituel (adj.), روحاني rouhâny, عقلي a'qly.

Spleen, غشية القلب ghachyét él-qalb (m. à m. : Couverture ou étouffement du cœur.)

Splendeur (éclat), بها behâ (V. Brillant, Clarté, Beauté, Magnificence.)

Splendide, ضاي dây. (V. Beau, Brillant, Magnifique.)

Squirre, صلابة salâbéh.

Stable, مضبوط madboutt. (Voy. Durable.)

Statue, صنم sanam, pl. اصنام âsnâm; صورة sourah, souréh.

Stérile, عاقر a'âqer, عقيم a'qym.

— Année Stérile, غلا ghalâ.

Il a Stimulé, لجّ leddj, legg, هيّج heyyedj, heyyeg.

Stipulation. (*V.* Convention, Contrat, Acte.)

Il a Stipulé, شــــرط *charatt*, حدّد *haddad*. (*V.* Il est Convenu.)

— Il Stipulera, يشرط *ychert*.

Storax, استرس *éstorass*.

Strangurie, حصران ذا البول *houssrân dé-'l-boul*.

Stratagème, (*V.* Ruse, Fraude, Tromperie.)

Structure. (*V.* Construction.)

Studieux, دريس *derryss*.

Stupéfaction, دهشة *dehchah*.

Stupéfait. (*V.* Étonné.)

Stupide, خشن *khechenn*.

Stupidité, خشن *khechn*, *khochn*.

Style, d'un écrivain, كتابة *kitâbéh*.

— d'un cadran solaire, ابــرة الساعة *ïbrét és-sâ'ah*.

Il a Su, عرف *a'araf*, *a'aref*. (*V.* Il a Connu.)

— Il Saura, يعرف *ya'ref*.

— Sais-tu cela? تعرف دول *ta'araf doul?* انت تعرف هذا *ïnta ta'araf haza?* (en berbère تسينت *tessynt*).

— Je le Sais, بعرفه *ba'raf-ho* (en berbère اسنغت *âsnaght*).

— Je ne le Sais pas, je n'en Sais rien, انا جاهل بكليه *énâ djâhel be-kollyah*, ما اعرفشي فيه وصل *mâ aaref-chy fy-hi ouassel*, انا جاهل فيه *anâ-gâhel fy-hi*, ما بعرف شى انا *ma-ba'raf-chy ânâ*, ما بعرفه شى *mâ ba'raf-hou chy*, ما بعرفش *mâ ba'raf-ch*, *mâ ba'rafou-ch* (en berb. اورتسين غارا *ŏur tessyn ghără*).

— Nous ne Savons pas en ce moment ce qui s'est passé, ما ندرى لان ما حصل *mâ nedry élân mâ hassel*.

— Dieu Sait! الله اعلم *Allah âa'lem!*

— Ne fais pas ce que tu ne Sais pas, لا تفعل فعل وانت به جاهل *la tefa'al feê'l ou enté-bi-hi djâhel*.

Suaire. (*V.* Linceul.)

Suant, عرقان *a'rqân*, *e'rqân*.

Subit, مسرع *mesri'*.

Subitement, للساعة *li-'s-sâ'ah*.

Sublime, عالى *a'âly*, تعالى *ta'âlâ*, *te'alâ*, عظيم *a'zzym*, عزيز *a'zyz*.

Sublimé (drogue), سليمان *selymân*, *souleymân*.

Submergé. (*V.* Englouti, Noyé.)

Il a Submergé. (*V.* Il a Noyé.)

— Il a été Submergé. (*V.* Il s'est Englouti.)

Submersion, اغراق *ïghrâq*.

Subséquent, متابع *metâbè'*.

Subsistance. (*V.* Nourriture.)

66

SUBTIL. (*V*. FIN.).

— Il a l'esprit Subtil, عقله جيد *a'qle-ho djyyd.*

SUBTILEMENT, بالشطارة *be-'s-che-târah.*

SUBTILITÉ. (*V*. FINESSE.)

SUC, عصبارة *a'sbârah.* (*V*. JUS.)

Il a SUCCÉDÉ, ورث من *ouerets minn,* خلف *khalaf,* عقب *a'qab.* (*Voy.* Il a HÉRITÉ.)

— Il Succédera, يورث من *yourets minn.*

SUCCÈS, فلاح *felâh* (*V*. RÉUSSITE.)

SUCCESSEUR, عقيب *a'qyb.* (*V*. HÉRITIER, KHALYFE.)

SUCCESSION. (*V*. HÉRITAGE.)

— Il a renoncé à la Succession, سلم من الورثه *sellem minn él-oueretséh.*

Il a SUCCOMBÉ, انغلب *énghaleb.* (*V*. Il est TOMBÉ.)

— sous un poids, ناخ *nâkh.*

Il a SUCÉ, مص *mess, mass,* سكر *sakkar,* حرك *harak.*

—Il Sucera, يمص *ymess, yemass,* يحرك *yahrak.*

SUCRE, سكر *sokker, soukkar,* سكار *soukkâr.*

—candi, سكر نبات *sokker-nebât.*

— en pain, سكر ذا القالب *soukkar dé-'l qâleb.*

— Canne à Sucre, قصب حلو *qassab halou.*

—Pain de Sucre, قالب ذا السكار *qâleb dé-'s-soukkâr,* سكار ذا القالب *soukkâr dé-'l-qâleb,* راس ذا السكر *râs dé-'s-soukkar.*

SUCRERIES, بقلاوه *baqlâouéh,* حلاوه *halâouéh,* قنافه *qonâféh,* غريبه *ghereybéh.*

— Un cornet de Sucreries, قرطاس حلاوه *qorttâss halâouéh.*

SUD, قبلى *qebly,* جنوبى *djenouby.* (*V*. MIDI.)

— Vent du Sud, قبلى *qably, qebly.*

— du Sud-est, لباج *lebâdj, lebédj* (en italien *libeccio*).

—du Sud-ouest, غديكه *ghadygah.*

Il a SUÉ, عرق *a'raq.*

— Il Suera, يعرق *ya'raq.*

—Je Sue, انا عرقان *ânâ a'reqânn.*

SUEUR, عرق *a'raq* (en berbère ثدى *tsidy*).

— A la Sueur de mon front, بعرق جبينى *be-a'raq djebyn-y.*

Il a SUFFI, كفى *kafâ,* دزا *dezâ,* دزى *dezâ, dezey.*

— Il Suffira, يدزى *ydzy.*

— Cela Suffit, ذل يكفى *dol yekfy,* ذكا بس *dekâ bess.*

SUFFISAMMENT, كفيا *kafyânn*, بكفايه *be-kefâyah*, بس *bess*, يكفى *yekfy*. (*V*. ASSEZ.)

SUFFISANCE, كفايه *kefâyah*.

SUFFOCATION, انخناق *énkhinâq*.

SUFFOQUÉ. (*V*. ÉTOUFFÉ.)

Il a SUFFOQUÉ (v. a.) (*V*. Il a ÉTRANGLÉ.)

— (v. n.), انخنق *énkhanaq*.

SUFFRAGE, مساعده *messâ'adah*.

SUIF, شحم *chahm*.

SUIVANT, كما *ka-mâ*, بحسب *be-hisb*, كيف *kyf*.

— Suivant ce qu'il dira, بحسب ما يقول *bi-hisb-mâ yqoul*.

Il a SUIVI, تبع *taba'a*, تبع *tebba'*.

— Il Suivra, يتبع *ytebba'*.

SUJET (n. subst.), رعى *ra'y*, pl. رعيه *ra'yah*, رعيا *ra'yâ*, رعايا *ra'âyâ* (d'où le mot français *raja*).

— Nous sommes vos Sujets, نحن رعاياكم *nahn ra'âyâ-koum*.

—(motif, cause). (*V*. ces mots.)

— La vie de l'homme est Sujette aux accidens, حياة الانسان مصادفه *hayât él-énsân mossâdeféh*.

SULFATE de fer, جاز *djâz*.

— de cuivre, توتيا *toutyâ*, توتيه *toutyah*, زرقه *zarqah*.

SULFUREUX, SULFURIQUE, كبريتى *kibryty*.

SULTAN, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*.

SUPERBE. (*V*. FIER.)

SUPERFICIE, سطح *sattah*, وجه *oudjéh*.

SUPERFLU, زايد *zâyd*.

SUPERFLUITÉ, زيادة *zyâdéh*, *zyâdah*.

SUPÉRIEUR (n. subst.). (*Voyez* CHEF.)

— (adj.), اقدم *âqdem*, *âqdam*. (*V*. HAUT.)

SUPÉRIORITÉ. (*V*. HAUTEUR.)

SUPPLIANT, ضارع *dâri'*.

SUPPLICATION. (*V*. PRIÈRE, INSTANCE.)

SUPPLICE, عذاب *a'dâb*.

— Il a SUPPLIÉ, ضرع *dara'*, سال *sâl*.

— Je vous en Supplie, انا فى عرضك *ânâ fy ardd-ak*.

Il a SUPPORTÉ, حمل *hamal*, *hamel*, صبر *sabar*.

SUPPRESSION, تبطيل *tebtyl*.

Il a SUPPRIMÉ. (*V*. Il a ANNULÉ.)

SUPRÊME, تعالى *ta'âlä*, عظيم *aazzym*.

— Le Dieu suprême, الله تعالى *Allah ta'âlä*.

Sur (adj.), (en sûreté), سالم *sâlem.*

— (certain), محقق *mohaqqeq*, *mahaqqaq*, معلوم *ma'loum*, صحيح *sahh.* (*V.* Certain.)

—(à qui on peut se fier), مطمن *mottammenn.*

—(aigre), حيص *houmydd*, *houmeydd*, كارس *kâress.* (*V.* Aigre.)

— Cela est Sûr, هذا صح *hadâ sahh*, هذا صحيح *hadâ sahyh.*

— Le chemin est-il Sûr? اى السكة مطمنة *éy és-sekkah mottamenah* (en berbère ابريد داالعافيه *âbryd déla'âfyah*)?

Sur (prép.), فوق *fauq*, *fouq*, على *aală*, *a'ly.*

— Sur moi, علي *aalay-y.*

— Sur toi, (m.) عليك *aalay-k*, (f.) عليكي *a'lay-ky.*

— Sur lui, عليه *aalay-hi.*

— Sur elle, عليها *aalay-hâ.*

— Sur nous, علينا *aalay-nâ.*

— Sur vous, عليكم *aalay-koum.*

— Sur eux (m.), عليهم *aalay-houm*, (f.) عليهن *aalay-houn.*

— Sur-le-champ, قوام *qaouâm.* (*V.* Aussitôt, Subitement, Soudain.)

Il a Surchargé, ثقل *tsaqqal.* (*V.* Il a Accablé.)

Surcroit. (*V.* Accroissement, Excédant, Surplus).

Surdité, ضمم *damem.*

Sureté, طمان *temân.*

Surface. (*V.* Superficie.)

Surintendant des domaines, خوجه *khodjah.*

Il a Surmonté, غلب *ghalab.*

Surnom, لقب *laqab*, *laqb*, كونيه *kounyah* كنيه *keniéh*, كنوه *kenouah.*

— Quels sont leurs noms et leurs Surnoms? كيف اسمهم ولقبهم *kyf ism-houm ou-laqab-houm?*

Il a Surnommé, لقب *laqeb.*

— On le Surnomma un tel, كان لقبه فلان *kân laqb-ho foulân.*

Il a Surpassé, افضل على *âfdal a'lă.*

Surplus, باقي *bâqy.* (*V.* Surcroit.)

— Au Surplus, وغير ذالك *ou-ghayr zélik.*

Surprenant. (*V.* Étonnant.)

Il a Surpris (pris sur le fait), اخذ على فعله *âkhad a'lă fé'el-ho.*

— (trompé). (*V.* Il a Abusé.)

— (étonné). (*V.* ce mot.)

Surprise. (*V.* Étonnement, Piége.)

Il a Sursis, تاخر *teâkkhar*, ابطا *âbtâ.*

— Un Sursis, بطا *battâ.*

Surtout (adv.), خصوصا *khos-soussân*, لاسيما *lassymâ*, بالاكثر *bi-'l-âkthar*, اكثر من كل شي *âkthar minn koll-chy* (m. à m. : plus que toute chose).

— (subst.) (habillement), بنش *benich*, بنيش *benych.*

Il a Surveillé, اجهد على *édjehed a'lä.*

Il est Survenu, أصاب *âssâb*, وقع *ouaqaa.* (*V.* Il est Arrivé.)

Il a Survécu, بقي على *baqä a'lä.*

Survivance, باقيه *bâqyéh*, بقا *beqâ.*

Survivant, باقي *bâqy.*

Susceptible, قابل *qâbel.*

Susdit, مذكور *medkour*, مزبور *mezbour.*

Suspect, مشكوك *mechkouk*, الي شك فيه *élly chekk fy-hi*, متهم *metehem*, مشكك *mochekk.*

Il a Suspendu, دلا *dellâ*, دلي *dellä.* (*V.* Il a Accroché.)

— (différé). (*V.* Il a Sursis.)

— Il Suspendra, يدلي *ydelly.*

En Suspens, متحير *mothayyer.*

Sycomore, شجرة جميز *chadjerat djemmeyz*, *chaguerét guemmeyz*, جميزة *djemmeyzah*, *guemmeyzéh.*

Sydi-Akhoulid (village d'Afrique), سيد اخويلد *Syd-Akhouyld.*

Syène (ville d'Égypte), اسوان *Assouân.*

Syllogisme, قياس *qyâss.*

Symbole, صورة *sourah*, مثل *methel.*

Il a Symbolisé, ناسب *nâsseb.*

Sympathie, مناسبة الخاطر *me-nâssebét él-khâtter.* (*V.* Amitié, Ressemblance, Alliance, Propension.)

Ils ont Sympathisé ensemble, ناسبوا خواطرهم *nâsseboû khouâtter-houm.*

Synagogue, شنورة *chenourah.*

Syncope. (V. Évanouissement.)

— Il est tombé en Syncope. (*V.* Il s'est Évanoui.)

Syntaxe, نحو *nahou.*

Syriaque. (*V.* Syrien.)

La Syrie (n. de pays), الشام *és-Châm*, برّ الشام *barr és-Châm.*

Syrien, شامي *châmy*, شومي *choumy*, pl. شوام *chaouâm*; سورياني *souryâny.*

Systématique, قانوني *qânouny.*

Système, قانون *qânoun* (en grec κανων), ترتيب *tertyb*, تقويم *te-qouym.*

T.

T, cette lettre de l'alphabet français peut s'exprimer par trois lettres différentes dans l'arabe.

1° Le *Te* (ت), 22e lettre de l'alphabet ancien, 3e de l'alphabet moderne et du moghrebin; sa valeur est celle de notre T ordinaire dans les mots *ta*, *temps*, *été*.

2° Le *Tâ* (ط), 9e lettre de l'alphabet ancien, 16e du moderne, et 12e du moghrebin; sa valeur est d'un T prononcé plus fortement que le précédent, et pour ainsi dire avec emphase, à peu près comme notre double TT dans *attesté*, *attouchement*, *Ottoman*.

3° Le *The* ou *Tse* (ث), 23e lettre de l'ancien alphabet arabe, 4e du moderne et du moghrebin, qui régulièrement vaut le TH anglais, et dans les régions barbaresques, ordinairement TS, prend en quelques autres contrées, et surtout en Égypte, la valeur du T simple, se confondant ainsi avec le *te* marqué seulement de deux points (ت).

L'usage le plus vulgaire confond quelquefois dans l'écriture ces trois sortes de T, mais fautivement, leurs rôles dans les inflexions grammaticales et dans les dérivations des racines devant au contraire faire prendre le plus grand soin de ne pas les confondre.

Tabac à fumer, دخان *dokhân*, دخّان *dokkhân*, حاجة الرجل *hadjét-ér-radjel* (mot à mot *besoin de l'homme*).

— en poudre, نشوق *nouchouq*, *nechouq*, شمه *chemmah*.

—doux, دخان تفحي *dokhân tefahy*.

—fort, دخان قوي *dokhân qouy*.

—Marchand de Tabac, دخاخني *dokhâkhny*.

— Prise de Tabac, نشق *nechq*.

—Il a pris une prise de Tabac; نشق *necheq*. (*V*. Il a Pris.)

— Donne-moi une prise de Tabac! انشقني *éncheq-ny!*

Tabatière, حكه *hokkah*, pl. حكك *hekouk*; سنيتكه *senitkah*.

Table (meuble), ميده *meydah*, *mydéh*, *mydah*, pl. موادي *mouâdy*; مايده *mâydah*, *mâydéh*, pl. موايد *mouâyd*; صفرا *sofrâ*, صفره *sofrah*, pl. صفر *sofar*; سفره *sofrah*, مكبه *mokkabah*, طبله *toblah*, *tablah*.

— d'un livre, زمام *zemâm*. (*V.* Index.)

— de comptes, جدول الحساب *djedoul él-hissâb*.

— Les Tables de la loi, الالوح *él-âlouâh* (*V.* Les Commandemens de Dieu.)

Tableau, صورة *sourah, souréh*.

Tablette, لوح *louèh, louh*, رق *reff*, pl. رفوف *refouf*; مرفع *morfah*, pl. مرافا *morâfâ*.

Tablier, فوطه *fouttah*.

— de serrurier, تبانك *tebândah*.

— de bain, وزره *ouezerah*.

Tache, زفر *zafar*, وسخه *oues-khah*, وسخ *oueskh*, عيب *a'yb*, pl. عيوب *ou'youb*, بقعه *beqaah*, بقعه *beqqaah*.

Il a Taché, وسخ *ouessekh*, نجس *nedjess*, نجّس *neddjess*, اتسخ *étessakh*, بقع *beqqu'a, baqqa'a*.

Il a Tâché (il s'est efforcé), جهد *djehed, djehad*, اجتهد *édjtehed*, حرص *harass*.

— Tâche de vendre ta marchandise! احرص تبيع سلعتك *éhress teby' sela't-ak*.

— Tâche de venir chez moi, اجتهد تجى عندى *édjtehed tedjy a'nd-y*.

Tacitement, بالسرّ *be's-sirr, bi-'s-serr*.

Taciturne. (*V.* Silencieux.)

Taciturnité. (*V.* Silence.)

Taffetas, صندل *sandal*, جنفس *djenfess*.

Tafilet (prov. d'Afr.), تافلت *Tâfilét*.

Taie de l'œil, زناد ذا العين *zenâd dé-'l-a'yn*, نجمه ذا العين *nedjmah dé-'l-a'yn*.

Taille, قامه *qâméh*. (*V.* Hauteur, Grandeur.)

— des arbres, زبير *zebyr*.

Taillé. (*V.* Coupé.)

— (façonné), منقوش *manqouch*.

Il a Taillé. (*V.* Il a Coupé.)

— (Il a façonné), نقش *naqach*.

— un habit, فصل لباسه *fassal lebâssah*.

— une plume, برا القلم *barâ él-qalam*, برى *barä*.

— un arbre, زبر *zabar*.

— la barbe, تحسّن *tahassenn*, تحفف *tahafef*.

Tailleur de pierre, حجّار *haddjar*.

— d'habits, خيّاط *khayyâtt*, *khyyâtt*, ترزى *tezry*.

— Dé de Tailleur d'habits, حلقه ذا الخيّاط *halqah dé-'l-khayyâtt*.

Tais-toi! اسكت *oskout!* خليك ساكت *khally-k-sâkett!* (*Voy.* Il s'est Tu.)

— Taisez-vous! اسكتوا *ŏskottou!*

Talavera (v. d'Esp.), طلبيره *Talbyrah.*

Talent, فضل *fadl.*

— doué de Talens, مفضل *mofaddel.*

Talisman, طلسم *telsem*, pl. طلاسم *telâssem*, طلسمات *telsemât*, حرزه *herzéh*, حروز *herouz.*

Talon, عقب *a'qab*, كعب *ka'ab*, pl. اكعاب *âka'âb*, كعبه *kaabah*; قدم *qodem* (en berb. اورز *aourez*, pl. ايورزان *îyouerzân*).

Talus (d'un mur), بدنه *bednéh.*

Tamarin, تمر هندى *tamar-hindy.*

— fruit du Tamarin, حمر *houmar.*

Tamarisque, طرفا *tarfâ.*

Tambour (caisse), طبل *tabl, tabel.*

— Il a battu le Tambour, دق الطبل *daqq ét-tabl.*

— battement de Tambour, نوبه *noubah*, *noubéh.*

— On a battu le Tambour devant lui, ضربوا له النوبه *daraboû le-ho én-noubah.*

Tambourineur, طبال *tobbâl.*

Tamis. (*V.* Crible.)

Tan, دباغ *debâgh.*

Tandis que, لمّا *lammâ*, اذا كان *îzâ-kân.*

Tanger (ville d'Afriq.), طنجه *Tandjah*, *Tandjéh.*

— Nous allons à Tanger, احنا راحين فى طنجه *éhnâ râhyn fy Tandjah.*

Tannage, دبغ *dabgh.*

Il a Tanné, دبغ *dabagh.*

Tannerie, دار الدبغ *dâr éd-dabgh*, مدبغيه *medabghyah*, pl. مدابغ *medâbegh.*

Tanneur, دباغ *dabbâgh.*

Tant (*V.* Autant, Soit).

— Il y a Tant de méchantes gens! فيه ناس كثير قباح *fy-h nâss ketsyr qobbâh!*

— Tant que tu pourras, قد ما تقدر *qad-mâ teqdar.*

— Tu enverras chez moi mille francs, Tant or qu'argent blanc, الف فرنك حبّ الذهب كيف النقره ترسلها عندى *âlf frank, hobb éd-dahab, kyf én-noqrah, tersel-hâ a'nd-y.*

— Tant mieux! احسن *âhssenn.*

— Tant pis شّر *serr!* شافى *châfy!*

— pour moi! يصعب على *yssa'ab a'lay-y!*

— pour toi! يصعب عليك *yssa'ab a'lay-k!*

— pour lui! يصعب عليه *yssa'ab a'lay-hi!*

— pour nous! يصعب علينا *yssa'ab a'lay-nâ!*

— pour vous! يصعب عليكم *yssa'ab a'lay-koum!*

— pour eux! يصعب عليهم *yssa'ab a'lay-him* (*V.* Malheur)!

Tante paternelle, عمه *a'am-mah*, *a'mméh*, عمّة *a'mmét*.

— Maternelle, خاله *khâlah*, *khâléh*, خالة *khâlét*.

Tantôt, بعد شويه *baad-chouyah*, بعد قليل *ba'd qalyl*, من قريب *minn qoreyb*, للوقت *li-'l-ouaqt*. (*V.* Bientôt.)

Taon, دبان ذا الخيل *debbân dé-'l-khayl* (mot à mot : mouche des chevaux).

Tapage, شوشره *chaoucharah*, شماطه *chamâttah*, صياح *syâh*.

— Il a fait du Tapage, صاح *saâh*, تشمط *techammatt*.

Tapis, فرش *farch*, pl. فرش *fourouch*; بساط *bassâtt*, *bessâtt*, pl. بسط *bossott*, *bost*; طنفسه *tenfesséh*.

— de diverses couleurs, تليس *tellys*, *tillys*.

— de sparterie. (*V.* Natte.)

— petit Tapis, زربيه *zerbyah*, *zarbyah*, pl. زرابى *zerâby*.

Il a Tapissé, فرش *farrach*, زين بطنافس *zayyann be-tenâfess*.

Tapisserie. (*V.* Tapis.)

Tapissier, فرّاش *farrâch*, بساط *bassâtt*, بساطى *bassâtty*.

Tard, اخر *âkher* موخر *moukhour*, على المسا *a'lä-'l-massâ*.

— Il n'est pas Tard, ما زال بكرى *mâ zâl bakrä* (mot à mot : de bonne heure, n'a pas cessé).

— Il a Tardé, بطى *battä*, بطا *battâ*, عوق *a'ouaq*, تصدى *teddahyä*.

Tare, نقص *naqs*, وسخ *oueskh*.

Tari (*V.* Desséché).

— Il a Tari (v. a.), نشف *neschef*. (*V.* Il a Séché.)

— (v. n.) تجفف *tedjeffef*, عزل *a'zal*. (*V.* Il a été Desséché.)

Tarif, قايمه *qâymah*, *qâyméh*, تعريف *ta'ryf* (d'où vient le mot français).

Tarragone (v. d'Esp.), طركونه *Tarkounah*.

Tarrière, مثقب *mitsqab*, بريمه *berrymah* (en berb. تبرنينت *tabernynt*, pl. تيبرنينين *tyberny-nyn*). (*Voyez* Vrille.)

Tartare (n. de peuple), تتر *tatar*, pl. تتار *tatâr*.

Tartarie (n. de pays), بلد التتار *Beled él-Tatâr.*

Tartre, دردى *derdy*, ترتير *tartyr*, طرطير *tartyr.*

Tas, جميعة *djamyaah.* (*V.* Amas.)

Tasse, طاسة *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; فنجان *fendjân*, *fengân*, pl. فناجين *fenâdjyn*, *fenâguyn*; فنجل *fendjel*, pl. فنجل *fenedjel.*

Il a Taté دسّ *dess*, لمس *lamass.*

Il a Tatonné, دردس *derdess.*

Taupe, خلدة *khaldah*, *kholdah*, خلد *khold*, pl. خلدات *koldât.*

Taureau, ثور *thour*, *tsour*, *tseour*, *thaur*, pl. ثيران *thyrân*, *tsyrân*; اثوار *âthouâr*, *âtsouâr*, ثوار *thouâr* (en berb. اعجمى *â'djemy*, pl. اعجمين *â'djemyn*).

— Le Taureau (signe du zodiaque), برج الثور *bourdj ét-tsour*, *bourg ét-thour*, *bourdj ét-tseour.*

Taux. (*V.* Prix.)

Taverne, تبرنة *tabernah.* (*Voy.* Cabaret.)

Tavernier, تبرناجى *tabernâdjy.* (*V.* Cabaretier.)

Tavira (v. de Port.), طبيرة *Tabyrah.*

Taxe de prix. (*V.* Taux.)

—(impôt.) (*V.* ce mot).

Il a Taxé le prix, سعّر *sa'ar.*

Taff (v. du Hedjâz), طايف *Tâyef*, *Tâyf.*

Techeryn êl-aouel (deuxième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'octobre) تشرين الاول *techeryn él-âouel.*

Techeryn el-tany (troisième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de novembre), تشرين الثانى *techeryn ét-thâny*, تشرين الاخر *techeryn él-âkhir.*

Tedjemout (village d'Afrique), تجموت *Tedjemoutt.*

Tedles (v. d'Afr.), تادله *Tédlah.*

Teigne (insecte), تونية *tounyah*, سوس *souss*, دود *doud*, عتة *o'ttah.*

—(maladie), جرب *djerb*, *guerb*, تفرتسة *tefertessah*, قراعة *qarâ'ah* (en berb. ايفيريون *ïyfyryouenn*).

Teigneux, اجرب *âdjrab*, اقرع *âqra'*, فرتاس *fortâss*, قرعان *qora'ân.*

Teint (part.), مصبوغ *masbough.*

— (subst.), لون الوجه *loun él-oudjéh*, نول ذا الوج *noul dé-'l-oudj* (en berbère سناف *senâf*).

Il a Teint, صبغ *sabagh.*

Teinture, صبغ *sabgh*, صبغة *sabghah*, صباغة *sabâghah.*

— Atelier de Teinture, مصبغه *masbaghah.*

Teinturier, صبّاغ *sabbâgh*, قصار *qassâr.*

Un Tel, فلان *foulân* (en espagnol *fulano*), fém. فلانه *foulânéh, foulânah;* فلانى *foulâny*, fém. فلانيه *foulânyéh.*

— Monsieur un Tel, سيدى فلان *syd-y foulân.*

— Madame une Telle, ستى فلانه *sett-y foulânah.*

Tel que, كيف *kyf*, مثل *methl, metsl, mesl,* مثلما *methel-mâ.*

— Tel que je le veux, كيف نحبّهُ *kyf nehobbe-ho.*

— Qui pourrait suffire à une Telle besogne? من يقدر يكفى لحملة مثل هذه *menn yeqdar yekfy li-hamlét metsl hadéh!*

Télag (riv. près de Tremecen), وادى تلاغ *ouâdy Telâgh.*

Télescope, مرايه دا الهند *mirâyah dé-'l-Hind.*

Téméraire, مخشم *mokhachem, mokhchem,* مخشوم *makhchoum,* متخشم *motkhachem,* قليل الرشده *qalyl ér-rachedah,* عديم *a'dym.*

Témérité, خشمه *khachemah,* قلة الرشده *qellét ér-rachedah.*

Témoignage, شهاده *chahâdah, chehâdéh,* شهاد *chehâd.*

Il a Témoigné, شهد *chahad.*

Témoin, شاهد *châhed*, pl. شهود *chouhoud,* شهدا *chohadâ.*

— Faux Témoin, شاهد مزور *châhed mezouer.*

Tempe, مصداغه *mesdâghah,* صدغ *sadgh,* مصدغ *masdagh* (en berbère ثبورط *tsabbourt*).

— Les deux Tempes, صدغين *sadgheyn* (en berbère ثبورا *tsabbourâ*).

Tempérament, مزاج *mezâdj.*

Tempérance, قناعه *qinâ'ah.*

— La Tempérance est autant salutaire à l'ame qu'au corps. القناعه تنفع للجسد و ايضًا للروح *él-qinâ'ah tenfa' li-'l-djessed, ouâyddânn li-'r-rouh.*

Tempérant, صاحى *sâhy,* قنيع *qeny',* معتدل *mo'tedel.*

Température, هوا *haouâ.*

Tempéré, مقتصد *moqtessed,* رطب *retteb.* (*V.* Modéré.)

Il a Tempéré. (*V.* il a Modéré.)

Tempête, ورمه ذا البحر *ouermah dé-'l-bahar,* نو *naou,* نوه *nouéh,* فرتونه شدّة الريح *chiddét ér-ryh fortounah,* براشكه *berrâchkah,* هول *houl* (en berb. فرتونه *fertounah*).

Temple, هيكل *heykal, heykel,* pl. هياكل *heyâkel;* بهبه *behbeh.*

— d'idole, بيت الاصنم *beyt él-âsnam.*

— des anciens Égyptiens, بربه *birbah, birbéh*, pl. برابى *barâby.*

— des chrétiens (*V.* ÉGLISE).

— des juifs (*V.* SYNAGOGUE).

— des musulmans (*V.* MOSQUÉE).

TEMPS, زمان *zemân*, pl. ازمنه *âzmenah*, وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât* (en berb. زمان *zemân*).

— des semailles. (*Voyez* SEMAILLES.)

— du labourage, وقت الحرث *ouaqt él-hareth*, وقت ذا الحرث *ouaqt dé-'l-hareth.* (*Voy.* LABOURAGE.)

— des roses. (*Voy.* ROSE.)

— de la moisson. (*V.* MOISSON.)

— de battre les grains, وقت الدراس *ouaqt éd-derâs*, وقت ذا الدرس *ouaqt dé-'d-diras.*

— Fixation de Temps, تارخ *târekh, târkh.*

— Espace de Temps, مــــدّة *meddéh*, حين *héyn*, آن *ân.*

— Beau Temps, دنيا طيب *dounyâ tayeb* (en berb. زمان دلعالى *zemân déla'âly*).

— Mauvais Temps (*V.* MAUVAIS).

— Long-Temps. (*V.* LONG.)

— Peu de Temps, زمان قليل *zemân qalyl* (en berb. دنيا وزيله *dounyâ ouezzylah*).

— Quel Temps fait-il? كيف الوقت *kief él-ouaqt* (en berb. اشو الزمان *âchou éz-zemân*)?

— Il fait beau Temps, الوقت طيب *él-ouaqt tayeb* (en berb. الزمان ايلها *éz-zemân îylehâ*).

— Le Temps est très-chaud, حرّ كثير *harr ketsyr* (en berbère يحم الحال *yehem él-hâl*).

— Le Temps est froid, هوا بارد *haouâ bârid* (en berb. اسميط *âs-semmytt*).

— Le Temps éclaire (il fait des éclairs), يبرق البرقات *yebarq él-barqât* (en berb. تبرّق *tebarraq*).

— Dans l'ancien Temps, فى زمان القديم *fy-zemân él-qadym.*

— En quelque Temps que tu voudras, فى اى وقت اردت *fy éy ouaqt âredét.*

TEMYS (village d'Afr.), تيــمس *Temyss.*

TENAILLES, لقّاط *laqqât*, محابس *mehôbess*, كمّاشه *kemmâchah*, كلّابه *kollâbéh*, كلبتين *kelbeteyn*, سندل *sindel*, زبرره *zobrerah.*

Tendon, عصب *a'sb*, pl. اعصاب *ê'ssâb*. (*V.* Nerf.)

Tendre (adj.), طرى *tary*, رخص *rakhiss*, لديد *ledyd*, رطب *rottob*. (*Voy.* Mou.)

Tendresse du cœur, حبة *hobbah*. (*V.* Amitié, Amour, Affection.)

Il a Tendu (v. a.) شدّ *chedd*, نشر *nacher*, نصب *nesseb*, مدّ *madd*.

— un tapis, des tapisseries, فرش *farach*, بسط *bassatt*. (*Voyez* Il a Tapissé.)

— la main, قدم اليد *qaddam êl-yd*, مدّ يدهُ *madd yd-ho*.

— Il a Tendu vers, قصد الى *qassad îlâ*, توجّه *toueddjah*.

Ténèbres, ظلمه *doulméh*, *zoulméh*, pl. ظلمات *zoulmât*, *dolamât*, ظلم *zoulm*, *doulm* (en berb. ظلام *dalâm*). (*Voyez* Obscurité.)

Teneur d'un acte, داخل الحجه *dâkhel êl-haddjéh*. (*V.* Texte.)

— Ils ont signé le traité dont la Teneur est ci-après, ختموا الشرط وداخلهُ ما مذكور اذناه *khatemoû ês-chart ou-dâkhel-ho mâ-mezkour ouznâ-ho*.

Tensift (fl. d'Afr.), تانسيفت *Tansyft*.

Tentation, فتنه *fetnah*, تجريب *tedjeryb*, تجربه *tedjrœbéh*.

Tente, خيمه *khaymah*, pl. خيمات *kheymât*, خيام *kheyâm*; خزانه *khezânah*, كتونه *guitounéh*.

Il a Tenté, جرّب *djarrab*, فتن *fetenn*, بلا *belâ*.

Il a Tenu, مسك *massak*, *messek*. (*V.* Il a Saisi.)

— Je le Tiens, انا امسكهُ *ânâ émsek-ho*, انا مسكتهُ *ênâ messekt-ho*.

— Tiens! امسك *émsek*, خذ *khod!*

— Il a Tenu à. (*V.* Il a Adhéré.)

— Il s'est Tenu à, مكن *makan*, قام *qâm*. (*V.* Il a Demeuré, il est Resté.)

— Ils se sont Tenus à l'entrée de la forêt, قاموا فى فم الغابه *qâmoû fy foumm êl-ghâbah*.

— Il s'est Tenu à la porte, قام على الباب *qâm a'lâ êl-bâb*.

Térébenthine, بطمه *batmah*, *botmah*, بطعمه *bati'mah*, علك البطم *a'lk êl-bottom*, ترمنتينا *termentynâ*.

Térébinthe, بطم *bottom*.

Terghy (station et puits en Afr.), بير الترغى *byr êt-Terghy*.

Il a Tergiversé, توسّل *teouassel*. (*V.* Il a Hésité.)

Terme (limite). (*V.* ce mot.)

— (fin.) (*V.* ce mot.)

— (temps fixe), ميجال *mydjâl*.

— Le Terme n'était pas échu, المبجال باقى ما طاح شى él-mydjâl bâqy mâ tâh-chy.

Terminé. (V. Borné, Fini.)

Il a Terminé (achevé). (Voyez Il a Fini, il a Achevé.)

— (limité.) (V. Il a Borné.)

Terne, مدبّوب medebboub.

Il a Terni غيّر الضو ghayyar él-daou, فسد البها fassad él-behâ.

— Il s'est Terni, تغيّر teghayyer, تفسّد tefessed, تدبب tedebbeb.

Terrain, Terroir, طين tynn, فدان feddân. (V. Sol.)

— Ce Terrain est terminé par le Nil, هذا الفدان ينتم فى بحر النيل hadâ él-feddân yentamm fy bahar én-Nyl.

La Terrasse d'une maison, سطاح sattâh, settâh, pl. سطوح souttouêh, سطاح الدار sattâh éd-dâr (en berb. سفواه ابو واخام soufoulah âbou ouâkkhâm). (V. Toit.)

Terre, ارض ârd, طين tyn, تراب torâb (en berb. اكل âkal).

—Dieu a créé le ciel et la Terre, خلق الله السمآ والارض khalaq Allah és-samâ ou-él-ârd.

— (l'Univers.) (V. ce mot.)

—(pays, contrée, région.) (V. ces mots.)

—Terre-ferme. (V. Continent.)

— habitable, عمارة i'mâréh.

— ensemencée, أرض مزروع ârd mezrou'.

— (poussière.) (V. ce mot.)

— à foulon, غاسول ghâssoul.

— La Terre des chrétiens, برّ النصرانى berr én-nousrâny, برّ النصارا berr én-nassârâ.

—Le globe de la Terre, كرة الارض korrét él-ârd.

— Tremblement de Terre. (V. Tremblement.)

— Par Terre et par mer, برًّا وبحرًا berrânn ou-baharânn.

— Recouvert de Terre, تحت التراب taht ét-torâb. (V. Enterré.)

Terrestre, ارضى ârdy.

Terreur, فزع feza', رعب ra'ab, رهب rahab. (V. Épouvante.)

Terrible, خوّاف khaouâf, مخيف mokhayf, مفزع mofezzi'.

Terrine de terre, برمه bormah.

Territoire, بر berr, barr.

— Le Territoire français, برالفرنسيس barr él-fransys.

Testament, ميراث mirâts, mi-

râth, وصايه *oussâyah*, *oussâyéh*, وصيه *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ*.

— L'Ancien Testament, العهد القديم *él-a'h ed él-qadym*, توره *tourah*, توراه *tourâh*.

— Le Nouveau Testament, العهد الجديد *él-a'hed él-djedyd*.

Testamentaire, مراثي *mirâtsy*.

— Exécuteur Testamentaire, وكيل الميراث *oukyl él-mirâts*.

Il a Testé وصا *ouassâ*, وصّى *ouessä*. (*V*. Il a Légué.)

— Il Testera, يوصي *youssy*.

Testicules, بيضان *beyddân*.

Tête, راس *râs*, pl. رووس *rououss*, روس *rouss*, ريسان *rys-sân*; (en berb. اقروى *âqarouy*, pl. اقرويين *îqarouyyn*).

— Coup de Tête, كنك *gueng*, *guing* (en berb. ايخف *îykf*, pl. ايخفون *îykhfaouenn*).

— à la Tête, رسيه *roussyah*.

— Mal de Tête. (*V*. Mal.)

— Tête de more (terme de carrousel). (*V*. Poupée de Tir.)

Il a Tété, رضع *reddâ'*, رطع *retta'a*.

— Elle a donné à Téter ارضعت *érda't*. (*V*. Elle a Allaité.)

Téton, بز *bizz*, pl. بزاز *bezâz*, ابزاز *ébzâz*, نهود *nouhoud* (en berb. تبوشت *tabboucht*, pl. تبوشين *tabbouchyn*). (*V*. Mamelles.)

Tetuan (v. d'Afr.), تطوان *Tettouân*.

Texte, متن *metn*, pl, متون *metoun*.

Teyt (village d'Afr.) تيط *Teytt*.

Thabor (m. de Syrie), جبل طبور *djebel Tabour*.

Thamouz (onzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de juillet), تموز *Tamouz*.

Thé, شاي *chây*, ثاي *thây*, *tsây*, اتاي *étây*.

Thériaque, طريقيا *tharyaqyâ*.

Thermomètre, ميزان الهوا *myzân él-haouâ*.

Théyère, براد *berrâd*.

Il a Thésaurisé, خزن المال *khazann él-mâl*.

Thon, تون *toun*.

Thor (mont). (*V*. Sina.)

Thot (premier mois de l'année cophte, correspondant au mois de septembre), توت *tout*.

Thym, نقاش *naqâch*, حشاش *hachâch*, زعتر ذا الحمير *za'tar dé-'l-hamyr* (mot à mot : serpolet de l'âne), زعتر *za'tar*, *za'ter*.

Tibat (village d'Afr.), الطيبات *ĕt-Tybât.*

Tibesbest (village d'Afrique), تبسبست *Tibesbest.*

Tibia, عظم الساق *adam ĕs-sâq*, عرقوب *a'rqoub*, قصبة *qasbah.*

Tiède, دفيان *defyân*, دافي *dâfy*, دفي *defy*, فاتر *fâter.*

Tiédeur, فتورة *fetourah.*

Il a **Tiédi** (v. n.) فتر *fatar, feter.*

Tien, ديالك *dyĕl-ak, dyĕl-ek*, متاعك *metâ'-ak, metâ'-ek*. ك *-ak, -ek.* (*V.* **Ton.**)

Fièvre **Tierce.** (*V.* **Fièvre.**)

Tiers, ثلث *thelt, tselts, thoults, tsoults.*

— Deux Tiers, ثلثين *thoul-théynn, tsoultséynn.*

Tige, جسم *djesm*, غصن *ghosn*, قرمية *qormyah*, قرمة *qormah.*

Tigre (animal), نمر *nemr, nemer, nimr*, pl. نمور *noumour, nemour* (en berbère أيرد *éyred*).

Le **Tigre** (fleuve d'Asie), الدجلة *ĕd-Dedjelah.*

Tillac, ظهر المركب *dahar ĕl-merkeb*, جسر المركب *djesr ĕl-merkeb.*

Timbouctou (contrée d'Afriq.), تنبكت *Tinboktou, Tinbokt.*

Timbre. (*V.* **Sceau**, **Cachet.**)

Timide, حجلان *hadjelân*, مستحي *mostahy.* (*V.* **Craintif**, **Lache.**)

Timidité, خافه *khâféh.* (*Voyez* **Crainte**, **Lacheté.**)

Timon, دفه *defféh.*

Timymoun (ville d'Afr.) تيميون *Timymoun.*

L'oreille me **Tinte**, تدوي الاذن *tedouy ĕl-ŏuzn.*

Tique, قراد *qorâd.*

Tir, d'armes à feu ou de flèches, ميدان *meydân.*

— Poupée de Tir قبق *qabaq.* (*V.* **But.**)

Tire-balle, **Tire-bourre**, برّي *berry*, برغي *berghy*

Tire-pied, پازوين *pâzouyn.*

Il a **Tiré**, سحب *sahab*, جرّ *djérr*, جدب *djadab, djedeb, guedeb*, جبد *djabad, djebed, guebed*, جلب *djalab, djeleb, gueleb*, تلق *telaq*, شحط *chahatt.*

— l'épée سلّ السيف *sell ĕs-séyf*, جرّد السيف *djerred ĕs-séyf.*

— des armes à feu, قوس *qaouass*, ضرب *darab.*

— de l'eau, نزح *nazah.*

Tiroir, دروح *dourouhh*, كجر *kodjer.*

Tisane مندج *mendedj.* (*V.* **Potion**).

Tison, مشهاب *mechehâb*, قسقوشة *qosqouchah.*

Tisserand, نساج *nassâdj*, *nassâg*, حايك *hâyk*, قزاز *qezzâz*, دراز *derrâz*, غزلي *ghazely*.

— en coton ou laine, حــوكي *haouky*.

— en soie, حرار *harrâr*.

— Métier de Tisserand, منسج *mensedj*.

Tissu, (part.) منسوج *mensoudj*, *mensoug*.

Il a **Tissu**, نسج *nessedj*, *nesseg*.

Titre d'un livre, عنـــــوان *a'anouân*, علوان *a'alouân*.

— des métaux, عيار *a'ayâr*.

Tobi (cinquième mois de l'année des Cophtes, correspondant à janvier), طوبه *toubéh*, *toubih*.

Toi, انت *ént*, *ânt*, انتا *énté*; (fém.) انتي *énty*, ك *-ak*, *-ek* (en berb. ايكشني *îykechny*, ايكشيني *îykechyny*.

— de **Toi** (m.), ك *-ak*; (fém.) كي *-ky*.

— Toi-même. (*V.* **Même**.)

—Médecin! guéris-toi Toi-même! يا طبيب طب لنفسك *yâ tabyb tobb li-nafs-ak*.

Toile, قماش *qomâch*, *goumâch*, بز *bezz*.

— de fil, قماش امتاع خيط *qomâch émtâ' kheytt*.

— de coton, قماش امتاع قطن *qomâch émtâ' qotn*. (*V.* **Mousseline**.)

— de lin, كتان *kittân*.

— cirée, مشمع *mochammé'*.

— d'araignée, عنكبوت *a'nkeboutt*.

— Fabricant de Toile. (*Voyez* **Tisserand**.)

Toilette, تحسيــن *tahssyn*, تحفيف *tahfyf*.

Toise, قامه *qâméh*.

— Deux Toises, قامتين *qâmetéyn*.

Toison, صوف *souf* (en berb. ثلست *tsilist*.)

Toît, سقف *saqf*, pl. اسقاف *âsqâf*, سقوف *seqouf*; سطح *sattah*, *sattèh*, pl. سوطــــوح *souttouh*. (*V.* **Terrasse**.)

Tomate, تماطيــن *tomâttéyn* (d'où le français *tomate*). (*Voyez* Pomme d'**Amour**.)

Tombe, **Tombeau**, تربه *torbéh*, *tourbah*, *tourbéh*, pl. تراب *tourâb*; قبر *qobr*, *qabr*, *qober*, pl. قبور *qobour*, *qebour* (en berb. ازكا *âzekâ*, ازكا *azikkâ*. (*V.* **Bière**.)

— Lieu rempli de Tombeaux, مقبره *maqbarah* (en berb. تمقبر *tameqbar*. (*V.* **Cimetière**.)

Il est Tombé, وقــــع *ouqa'a, ouaqa'*, سقط *saqatt*, طــاح *tâah*, *téah* (en berb. ايشد *ýchad*).

— Je suis Tombé وقعت *ouaqa't* (en berb. شدغ *chadagh*).

— Il Tombera يقع *yqa', youqa'*, يطيح *yttyh, yettyh*, يطاح *ytteah*.

— Le jour Tombe انقضا النهار *énqeddâ én-nahâr*.

— Une troupe de brigands est Tombée sur notre caravane, سرية من الحراميا وقعوا على قافلتنا *serbét minn él-harâmyâ ouaqa'oû a'lâ qâfelét-nâ*.

Tome, جــزوه *djezaouah*, pl. جزوات *djezaouât*; طوموس *toumouss*, مجلد *modjelled*.

Ton (pr. poss.), ـك *-ak*, (fém.) كي *-ky*. (*V*. Tien.)

Il a Tondu, قص *qass*, جز *djezz*, *guezz*, كز *guezz*.

— la barbe, تحسن *tehassan*, تحفف *tahhfef*.

Tonne, بتــــه *bettah*, *bottéh*, بتيه *bottyéh*, *bettyéh*, بطيه *bottyah* (en berb. تبتيت *tabattytt*, pl. تبتيين *tabettyyn*). (*V*. Tonneau, Cuve.)

Il a Tonné, رعد *ra'aad*.

—Il Tonne, يرعد *yra'd, yera'd* (en berb. ترعد *tera'ad*).

Tonneau, برميل *barmyl, bermyl*.

— Petit Tonneau, بوش *bouch*. (*Voyez* Baril.)

— Tonneau pour conserver l'eau قرطيل *qartyl*.

Tonnelier, قباب *qabbâb*, براملي *brâmly*, بلاعمجي *blâ'emdjy*.

Tonnerre, رعد *ra'ad* (en berbère رعد *ra'd*, رعود *ra'oud*, تنزلت *tenzilt*).

— Éclat de Tonnerre, صاحقه *sâhaqah*, *sâhqah* (en berb. صعقه *sa'qah*.)

Tonte, جزاز *djezâz*, *guezâz*, جز *djezz*, *guezz*, كز *guezz*.

— Laine d'une Tonte, جــــزه *djezzah*, *guezzéh*.

Toque de turban, كلوطه *kalouttah* (en fr. *calotte*), pl. كلوطات *kalouttât* (en berb. تشاشيت *tachâchytt*, pl. تشوشاي *tachouchây*).

Torchon, نشافه *neschâfah*.

Il a Tordu, برم *barram*, فتل *fetel*.

Torpille (poisson), رعــــاده *ra'âdah*.

Torrent, سيله *syléh*, *sylah*, *seylah*, سيل *séyl*, *syl*, pl. سيول

syoul, *soyoul* (en berb. ثرغـــه *tserghah*, ثرغا *thergâ*).

Tort, باطل *bâttel*. (*V.* Erreur, Abus, Dommage.)

— Il a eu Tort بطل *battal*.

—Je leur ai fait voir qu'ils avaient Tort, اريتهم الى عندهم الباطـــل *ârayt-houm îlä a'nd-houm él-bâttel*.

— Il a fait Tort. (V. Il a causé du Dommage, il a Opprimé).

— A Tort et à travers, بالعوج وبالخلاف *bi-'l-a'oudj ou be-'l-khelâf*.

Tortu, Tortueux, عــــواج *a'ouâdj*, *a'ouâg*, معوج *ma'ouadj*. *ma'oudj*.

— Il a été Tortu, تعــــــوج *ta'ouadj*.

— Il a rendu Tortu, عــــوج *a'ouadj*.

Tortue, سلحفه *selhafah*, *selhefeh*, pl. سلاحف *selâhf*, *selâhaf*; ترسه *tersah*, مقازون *maqâzoun*, افكر *éfker*, *éfkir*, فكرون *fekroun* . *fekraun* (en berb. ايفكروم *îyfekroum*, pl. ايفكر *îyfker*).

— d'eau, افكر ذاالما *éfkir dé-'l-mâ*.

—de terre, افكر الصحرى *éfkir és-sahary*.

Torture, عذاب *a'dâb*. (*Voy.* Tourment.)

Il a Torturé. (*V.* Il a Tourmenté.)

Tôt. (*V.* Bientôt, de bonne Heure, Promptement, en Hâte.)

Total (subst.), جمله *djemlah*, *djemeleh*, pl. جمل *djoumoul*.

— (adj.) كلى *kolly*, جملى *djemely*.

Totalité, تمامه *temâméh*, *temâmah*, كماله *kemâléh*, *kemâlah*. (*V.* Total.)

— En Totalité, بتمامه *be-temâméh*, بكماله *be-kemâléh*.

Touchant (prép.), على *a'lä*.

— Quant à ce que tu m'as marqué Touchant les marchandises, وما ذكرت لى على البضايع *ou-mâ zekert l-y a'lä él-boddâya'*.

— (adj. au propre) متقرب *motqareb*. (*V.* Proche.)

— (au figuré). (*V.* Attendrissant.)

Il a Touché (au propre), مس *mass*, لمس *lamass*.

— (au figuré.) (*V.* Il a Attendri.)

—Ne me Touche pas, ماتمسكني *mâ temsik-ny*, ما تلمسني *mâ telmes-ny* (en berb. ورى طفترا *iourry teftarâ*).

— (complot), زربه *zerbah*, *zerbéh*. (*V*. Conspiration.)

Le Tranchant d'un sabre, شفرة *chefirah*, *chefiréh*, حد السيف *hadd és-séyf*.

Tranche, قطعه *qotta'ah*, برشه *berchah*, فتة *fattéh*. (*V*. Morceau.)

—de viande sans os, هبرة ذااللحم *habrah dé-'l-lahm*.

— de jambon, برشه من فخد متاع حلوف *berchah minn fakhd metá' hallouf*.

Il a Tranché, قطع *qatta'a*. (*V*. Il a Coupé.)

Tranchée. (*V*. Fossé.)

Tranquille, مستريح *moustarèyh*, هاني *hâny*, متاني *metânny*, مرتح *mertah*. (*V*. Paisible.)

Il a Tranquillisé, اني *ânnä*, *ânney*. (*V*. Il a Appaisé, Il a Pacifié.)

Tranquillité, تسكين *teskyn*, هون *haoun*, هنه *henah*.

Transaction. (*V*. Accord.)

Transcription, تنسيخ *tensykh*. (*V*. Copie.)

Il a Transcrit, نقل *neqel*. (*V*. Il a Copié.)

Transe, همّ *hemm*, قهارة *qehârah*. (*V*. Épouvanté.)

Il a Transféré. (*V*. Il a Transporté.)

Il a Transgressé une loi, هتك الشرع *hatak és-chera'*.

Transi, بردان *berdân*, *bardân*. (*V*. Froid.)

Il a Transigé, استوا *ésteouä*. (*V*. Il s'est Accordé.)

Il a Transmis. (*V*. Il a Transporté.)

Transmission. (*V*. Transport.)

Transparent, شاق *chäff*.

Transplanté, منقول *manqoul*.

Il a Transplanté un arbre, نقل الشجرة *neqel és-chadjerah*.

Transport, نقله *neqléh*, نقل *neql*, تنقيل *tenqyl*, مجيبه *medjybah*, *meguybéh*.

— de passion, شدّه *cheddéh*.

— Frais de Transport, صاكه *sâkah*.

Il a Transporté, نقل *naqal*, *neqel*, نقّل *naqqal*.

— Il Transportera, ينقل *yenqel*, ينقّل *yeneqqel*.

Il a Traqué. (*V*. Il a Poursuivi.)

Travail, شغل *choughoul*, *choghl*, خدمه *khidméh*.

Il a Travaillé, اشتغل *échteghel*, خدم *khadam*, *khedem*.

—Il Travaillera, يخدم yekhdem.

—Il aime mieux mourir de faim que de Travailler, يرضا يموت بالجوع ولا يخدم yorddâymout bi-'i-djou' oue-lâ yekhdem.

Traverse, عبور ou'bour, مرور mourour.

Il a Traversé, عدى a'adä, مر marr, تعدى te'addä, te'addey, جزا djezâ, جز djezz.

— une rivière, un gué, un chemin, عبر a'bar, قطع qatta'a.

— La rivière Traverse la ville, الواد يشق المدينه él-ouâd ycheqq él-medynéh.

— Il Traversera, يجز ydjouzz.

Traversin, مخدة mokhaddah, mokhaddéh, سطرميه souttourmyah, اسطرميه óustourmyah.

Trébuchet, فخ fakkh (V. Piége, Balance.)

Trèfle (plante), نفله neflah.

Treillage de jardin, جنايه djenâyéh.

Treille, عريش a'rych, pl. عرايش a'râych.

Treize, ثلث عش tselats-a'ach, ثلثعش thlétha'ch; ثلاثه عشر thelâthah achar, ثلاث عشر thelâth-a'char, ثلاثة عشر thelâthét-a'cher.

Treizième, ثالث عشر thâlith a'cher, (fém.) ثالثه عشر thalithét a'cher, ثلاثعش thelâth-a'ch.

Tremblant, راعش râ'ech, râ'ich.

Il a Tremblé, رعش ra'ach, ارتعش érta'ach, ارتعد érta'ad.

— Il Tremblera, يرعش yera'ch, يرتعد yrta'd.

—La terre Tremble, تزلزل الارض tezelzel él-ârd, تزنزل الارض tezenzel él-ârd.

Tremblement, رعش ra'ch, re'ch. (V. Trémoussement.)

— de Terre زلزله zelzeléh, zelzelah, زنزله zenzeléh, zenzelah.

Tremecen (v. d'Afr.), تلمسن Tlemsenn, تلمسان Tlemsân, Telmessân, Telemsân.

Il s'est Trémoussé, هزهز hezehezz, تهزز tehezzezz.

Trémoussement, تهزيز tehezyz.

Trempé, مسقى mesqy, مشطف mochattef.

— Acier bien Trempé, ذكير مسكي طيب zekyr mesqy tayeb.

Il a Trempé, انبل énbel, سقى saqä, saqey, شطف chattaf.

Trente, ثلاثين tselâtsyn, thléthyn, thelâthyn.

— Trente et un, واحد وثلا ثين ouâhhed ou-thelâthyn.

— Trente et unième, احدى وثلاثين *âhdy ou-tselâtsyn.*

Trentième, الثلاثين *él-thelâthyn, él-tselâtsyn.*

Il a Trépigné, دبدب *dabdab,* بحت *behatt.*

—Il Trépignera, يبحت *ybehatt.*

Très (marque du superlatif), جدّا *djiddân,* بالغاية *bil-ghâyah,* كثير *ketsyr,* قاوى *qâouy,* قباله *qebâléh, qobâlah,* بزاف *bi'z-zéf,* اقباله *âqbâlah,* بزياده *bi-zyâdah.* (*V.* Fort.)

—Tu es un Très brave homme, انت رجل مليح قباله *ént redjol melyh qobâlah.*

— Très-bon, طيب كثير *tayeb ketsyr,* طيب قباله *tayeb qobâlah.*

Trésor, كنز *konz, kanz,* خزنه *khaznah, khaznéh,* مكسب *mekseb.*

Trésorier, خزندار *khazendâr, khaznadâr,* خزناجى *khaznâdjy.* (*V.* Caissier.)

Tressaillement. (*V.* Tremblement, Frémissement.)

Il a Tressailli. (*V.* Il a Frémi, Il a Tremblé, il s'est Trémoussé.)

Tresse, ضفر *defr.* حبكه *hebkah.*

— de cheveux, حمه *hommah,* دوابه *daouâbéh,* ضفيره *dafyrah,* ظغيره *dafyréh,* pl. ظفاير *defâyr;* جديله *djedyléh,* pl. جدايل *djedâyl.*

—Fabricant de Tresses, حباك *habbâk,* pl. حباكين *habbâkyn.*

Il a Tressé, ضفر *dafar.*

— Il Tressera, يضفر *ydfer.*

Trève, مهله ذا الحرب *mehelah dé'l-harb,* هدنه *hednah, hedneh.*

Triangle, مثلث *metsellets, methelleth.*

Tribade, مساحقه *massâhaqah.* سحاقه *sahâqah.*

Tribord, فتاته *fettâtah,* جانب يمين المركب *djânb ymyn él-merkeb,* جانب اليمين متاع المركب *djâneb él-yemyn metâ' él-merkeb,* قريدو اليمين *qorydor él-'yemyn,* كوريدور متاع اليمين *kourydour metâ' él-yemyn.*

Tribu, قبيله *qabylah, qabyléh,* pl. قبايل *qobâyl;* عرصى *o'rdy,* سبط *sebt,* طايفه *tâyféh.* pl. طوايف *touâyf.*

Tribunal, محكمه *mahekamah, mahkemah, mahkeméh, mahkaméh,* مجلس *medjeless, medjeliss, megless, megliss,* شرع *chera'.*

— de commerce, ارباب القبله *ârbâb él-qeblah,* قضاة البهار *goddât-él-behâr.*

– Il a eu un procès au Tribu-

nal, خاصم فى الشرع *khâssem fy 's-cherâ.*

TRIBUNE. (*V.* CHAIRE, ESTRADE.)

TRIBUT, موده *mouddéh*, جزيه *djezyéh*, ذمه *domméh.* (*V.* IMPÔT.)

TRICTRAC, طوله *taoulah.*

Il a TRIÉ, ميز *myyezz*, نقى *naqqä*, (*V.* Il a CHOISI.)

TRINAIRE, ثلاثى *thoulâthy.*

TRIOMPHE. (*V.* VICTOIRE.)

Il a TRIOMPHÉ. (*V.* Il a VAINCU.)

TRIPES, دواره *douârah*, سقاط *saqâtt*, سخاطير *sakhâttir.* (*V.* BOYAU.)

TRIPLE, ثلاثه اضعاف *thelâthéh addâ'af.* (*V.* TRINAIRE.)

TRIPOLI (v. de Syrie), اطرابلس *Attrâblis*, طرابلس *Tarâbolouss*, طرابلس الشام *Tarâboloss és-Châm.*

—(v. d'Afrique), طرابلس الغرب *Tarâbolouss él-Gharb*, طابلس *Tâbeliss.*

TRISTE, مغموم *magmoun*, ضايق الخاطر *dâyq él-khâttr*, *déyeq él-khatter.* (*V.* CHAGRIN.)

— Il a été Triste. (*V.* Il s'est ATTRISTÉ.)

TRISTESSE, ضايقة الخاطر *dâyqét él-khâtter*, ضايقة القلب *dâyqét él-qalb* (m. à m. ressserrement du cœur), (*V.* CHAGRIN, SPLEEN.)

TRITURATION. (*V.* BROYEMENT.)

Il a TRITURÉ. (*V.* Il a BROYÉ.)

TROC. (*V.* ÉCHANGE.)

TROIS, ثلاثه *tselâtsah, thelâthéh, thléthah* (fém.), ثلاث *thelâth.*

— Trois quarts, ثلاث ارباع *thelâth érbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rabâa'.*

— Trois cents, ثلاثمايه *thelâth-mâyeh, thelâts-méyah*, ثلثميه *thelth-myeh, thelth-myah.*

— Trois mille, ثلاث الاف *thelâth élâf.*

— Trois à Trois, ثلاث ثلاث *thalâth-thalâth.*

TROISIÈME, ثالث *thâlith, tsâlets, thâleth, tsâlets;* (fém.) ثالثه *thâlethéh, tsâletsah* (en berbère ويس ثلاثه *ouyss tselâtsah*).

TROMBE, طوفان *toufân.* (*Voy.* TOURBILLON.)

TROMPE d'éléphant خرطم *khartem.*

— d'insecte, متك *metk.*

Il a TROMPÉ, غاش *ghâch*, غوش *ghaouach*, خان *khân*, زلبح *zelbah*, زلبع *zelba'*, زبلح *zebelèh.* (*Voyez* Il a ABUSÉ.)

— Il Trompera, يزبلح *yezbelèh*, يزلبح *yzelbah*, يزلبع *yzelba'.*

— Il s'est Trompé, غلط *ghalatt.* (*V.* Il a ERRÉ, Il s'est ABUSÉ.)

— Il se Trompera, يغلط *yghlott.*

— Qui Trompe pour une aiguille, Trompera pour un chameau, الذى يجون فى الابره يجون فى الجمل *allazy ydjoun fy-'l-ibreh, ydjoun fy'l-djemel.*

— L'un de nous se Trompe, واحد منا غلطان *ouâhed min-nâ ghaltân.*

Tromperie, غش *ghouch,* خيانه *khyânéh, khyânah.* (*V.* Perfidie, Ruse.)

Trompeur, غاش *ghâch.* (*V.* Traître, Perfide, Rusé.)

Trompette, نفير *nefyr,* زرنه *zernah,* بوق *bouq,* pl. ابواق *âbouâq.*

— (celui qui sonne de la Trompette), ضارب بالبوق *dâreb be-'l-bouq,* بوّاق *beouâq, baououaq,* نفار *naffâr,* زرناجى *zernâdjy.*

— Il a sonné de la Trompette, ضرب بالبوق *darab be-'l-bouq.*

— Fanfare de Trompettes, نوبه *noubah, noubéh,* نوبة البوق *noubét él-bouq.*

— On a joué pour lui une fanfare de Trompettes, ضربوا لهُ النوبه بالبوق *daraboû le-ho én-noubah bi-'l-bouq;* ضربوا لهُ النوبه بالنفير *daraboû le-ho én-noubah be-'n-nefyr.*

Tronc d'arbre, جدر *djeder, gueder,* ساق الشجرة *sâq és-chadjerah.* (*V.* Arbre, Tige.)

Tronçon. (*V.* Tranche.)

Trône (siége royal), كرسى *koursy,* تخت *takht,* مصطبه *mostabéh, mastabah,* pl. مصطبات *mestabât,* مصاطب *messâtteb;* عرش *a'rch,* سرير الملك *seryr él-mulk;* منبر السلطان *manbar és-soultân.*

— (royauté.) (*V.* ce mot.)

Trop, كثير *ketsyr,* اكثر *âkthar,* زايد *zâyd,* بزياده *be-zyâdah.*

— Ne dis pas Trop de paroles; tu t'attirerais le mépris de ceux qui te connaîtraient, لا تكن كثير الكلام فيحقروك معارفيك *lâ tekonn kethyr él-kelâm fa-yahqirou-k moa'refy-k.*

Il a Troqué. (*V.* Il a Échangé.)

Trot, هرقل *herql,* تهرقيل *teherqyl,* سحق *sahq.*

Il a Trotté, هرقل *herqel,* خض *khadd,* سار *sâr,* سحق *sahaq.*

— Il Trottera, يهرقل *yeherqel,* يسير *yssyr.*

Trou, نقب *neqb,* pl. نقاب *neqâb;* ثقبة *thouqbah,* نخس *nokhs,* pl. انخاس *énkhâs.* (*V.* Ouverture.)

Trouble, تخليط *tekhlytt,* pl. تخلاويط *tekhlâouytt.* (*V.* Mélange,

Discorde, Dissension, Sédition.)

Troublé, مكدّر *mokadder.*

Il a Troublé, سجّس *sedjess,* كدّر *kaddar.*

Il a Troué, ثقب *thaqab*, *tsaqab.* (*V.* Il a Percé.)

— Il Trouera, يثقب *ythqob.*

Troupe, سرب *serb,* pl. اسراب *ésrâb.*

— de voleurs, سربة حراميه *serbét harâmyéh.*

— de soldats, جيش *djych,* pl. جيوش *djyouch.*

Troupeau, رعاية *ra'âyah,* دوله *doulah.*

— de gros bétail, باقر *bâqer.*

— de menu bétail, ضايـــن *dâyn,* غنم *ghanam.*

Trousseau de mariée, جهـــاز *djehâz.*

Il a Trouvé, لقا *laqâ*, لـــقى *laqä, laqey,* وجد *oudjed*, *ougued,* صاب *sâb.*

— Il Trouvera, يلقى *yelqy,* يجد *yedjed, ydjed,* يصيب *yessyb,* يوجد *youdjed.*

— Je ne l'ai pas Trouvé, ما لقيتهُ شي *mâ laqeyt-ho-chy.*

— Il ne l'a pas Trouvé, ما وجدُش *mâ oudjed-o-ch.*

— Pourquoi te Trouves-tu ici? لاى حصلت هنا *l-éy hasselt henâ?*

— On y Trouve de l'eau, فيه مويه موجوده *fy-hi mouyéh moudjoudéh* (en berbère ايـــلّان ديس اوامان *îllân dyss âouâmân.*)

— Comment Trouvez-vous cela? كيف هذا بان لكم *kyf hadâ bân le-koum?*

Truelle, جرمـــــه *djermah*, ملاسه *mellassah, moullassah,* وشك *ouechk,* ملعقه *mala'aqah, mela'aqah,* مغرفـــه *mogharfah*, *moghrefah*, مسطرين *mestaryn.*

Truffes, ترفاس *tourfâss.*

Truie, ثمودة *tsamoudah,* خنزيره *khanzyréh*, *khanzyrah*, حلوفه *haloufah.*

Truxillo (v. d'Esp.), طرجلّه *Tourdjellah,* ترجاله *Tourdjâlah.*

Tsemad (station en Afriq.), الثماد *ét-Tsemâd.*

Tuariks (peuplades d'Afrique), توارق *Touâreq*, *Touâriq.*

Il s'est Tu, سكت *sakatt.*

— Tais-toi! اسكت *ôskoutt!*

— Taisez-vous! اسكتوا *ôskotoû.*

— Il se Taira, يسكت *yskoutt.*

Tuat (village d'Afr.), التوات *ét-Touât.*

Tube. (*V.* Tuyau.)

houm nebâ'tse-ho li-'l-Djezâyr, ou-âkher-houm li-Ouahrân.

—Ils se sont injuriés l'Un l'autre, شتموا على بعضهم *chettemoû a'lä ba'add-houm.*

— Ils sont mécontens l'Un de l'autre, خاطرهم مصعوب من بعضهم *khattr-houm messa'oub minn ba'add-houm.*

— Ils se sont tués les Uns les autres, انقتلوا بعضهم بعض *énqate-loû ba'dd-houm ba'ad.* (*V.* Autre.)

Unanimement, بجميع الوفاق *be-djemy' él-ouafâq.*

Uni (joint). (*V.* ce mot.)

— (aplani), مملس *momelless*, مملس *memless*, معوط *mo'aouett*, *ma'ouett*, مستوى *mestouy*, fém. مستويه *mestouyah.*

— (poli), منعم *mena'em*, *me-na'am*, مسقول *masqoul.* (*V.* Poli.)

Il a Uni (il a joint). (*V.* ce mot.)

— (il a aplani), استوى *éstaouâ*, ملس *melless*, عوط *a'ouatt.* (*V.* Il a Aplani.)

— (il a poli.) (*V.* ce mot.)

Vingt Unième, Trente Unième. (*V.* Vingt, Trente, etc.)

— Cent Unième, احدى و ميه *âhdy ou-myéh* (en berb. ويس مايه يون *ouyss mîyah youenn*). (*V.* Cent-unième.)

Uniforme (adj.), مساوى *mes-sâouy.* (*V.* Semblable.)

— Ils sont Uniformes dans leurs habillemens, هم كمثل بلبسهم *houm ka-mthel be-libs-houm.*

Uniformément, ساوا *sâouâ*, ساوا ساوا *sâouâ-sâouâ.*

Uniformité, شبهه *chebehah*, تسويه *tessaouyah, tessaouyéh.*

Union (jonction). (*V.* ce mot.)

— (bon accord), اجتماع *îdji-mâ', îgtimâ'*, اتحاد *îtehâd.* (*V.* Accord, Amitié, Alliance.)

Unique, احد *âhad*, fém. احدى *îhdä*, مفرد *moufered, mofred*, وحيد *ouahyd.* (*V.* Seul.)

— Dieu est le dieu Unique, الله واحد *Allah ouâhed*, الله احد *Allah âhad.*

Unitaire, محادى *mohâdy*, مواحدى *mouâhedy.*

Unité, توحيد *touahyd.*

L'Univers, الدنيا *éd-dounyâ*, *éd-denyâ*, الدونيا *éd-dounyâ*, الدنيه *éd-dounyah.*

— L'Univers habitable, المعموره *él-maamourah.*

L'Universalité, الكليه *él-kol-*

lyéh, جمعة كلّها *djema'at kolle-hâ*, جمله كليه *djemeléh kollyéh*.

— des hommes, جمهور الناس *djemhour én-nâss*.

UNIVERSEL, كلّى *kolly*, fém. كليه *kollyéh*, *kollyah*.

UNIVERSELLEMENT, كليًا *kollyân*.

URANOGRAPHIE, ذكر الفلك *zikr él-felek*, فهرسة النجوم *fehressét él-nedjoum*, *fehressét él-negoum*, زيج الكواكب *zydj él-keouâkeb*.

URBANITÉ. (*V*. CIVILITÉ.)

URÊTRE, عرق البول *è'rq él-boul*. (*V*. VERGE.)

URGENCE, عجل *a'djel*. (*V*. BESOIN.)

URGENT, بعجل *be-a'djel*. (*V*. NÉCESSAIRE.)

URINE, شوخ *chokh*, شاخ *châkh*, بال *bâl*, بول *boul* (en berbère ايبزدان *îybizdân*).

— Rétention d'Urine. (*V*. RÉTENTION, STRANGURIE, DYSURIE.)

Il a URINÉ, شاخ *chakh*. (*V*. il a PISSÉ.)

US. (*V*. COUTUME, USAGE.)

— Suivant les Us et coutumes, على عاده والقوانين *a'lâ a'âdét ou-él-qaouânyn*.

USAGE (utilité). (*V*. ce mot.)

— (coutume). (*V*. ce mot.)

— C'est l'Usage, هذه العاده *hadah él-a'âdéh*.

USBECKS (n. de peuples), الازبك *él-Ouzbek*.

USÉ (vieux), ملبوس *melbouss*, قديم *qadym*, بطال *battâl*.

Il a USÉ (v. a.) درس *deress*.

— Il a Usé de (il s'est servi), استعمل *estaamel*, متع *meta'a*.

USINE. (*V*. MANUFACTURE, ATELIER.)

USTENSILE. (*V*. OUTIL, INSTRUMENT, VASE, MEUBLE.)

USUEL, معتاد *mi'tâd*.

USURE, ربا *rebâ*.

USURIER, صاحب الربا *sâheb ér-rebâ*.

USURPATION, تمليك *temlyk*.

Il a USURPÉ (une propriété), تملك *temellek*.

—(un titre) تدعاله *teda'a le-ho*.

— Qui Usurpe le titre de prophête, متنبى *motanabby*.

Frère UTÉRIN, شقيق *chaqyq*.

—Sœur Utérine, شقيقه *chaqyqah*.

UTÉRUS. (*V*. VENTRE, MATRICE.)

UTILE, نافع *nafé'*.

— Il a été Utile, نفع *nafa'a*.

UTILITÉ, نفع *nefa'*, نفعه *nefa'ah*. (*V*. PROFIT.)

V.

V, l'équivalent de cette lettre française n'existe pas dans l'alphabet arabe; cependant les Turcs et les Persans donnent cette prononciation au *Waw* (و) dans les mots qu'ils ont empruntés de la langue arabe. (*V*. W.)

Il Va, راح *râh*, *râha*, هورايح *houe râyh*, هوماشى *houe mâchy*. (*V*. Il est Allé.)

— Va! (imp.) رُح *rouh!* روح *rouh!* امشى *émchy!*

— Où Va-t-il? راح فاين هو *râha féyn houe?*

— Où Vas-tu? تروح فاين *terouh féyn?* فاين انت رايح *féyn ént râyh?* (en b. اروايد اد تروحد *ârouâyd âdterouhèd?*)

— Je Vais à Alger, كياروح فى جزاير *keyârouh fy Djezâyr* (en berb. ادروحا غار الجزاير *adrouhâ ghâr él-Djezâyr*).

— Je Vais à Alexandrie, نروح الى اسكندريه *nerouh ílâ Iskanderyéh*.

Vacance, بطاله *battâléh*.

Vacarme, صياح *syâh*. (*Voyez* Tapage, Tumulte, Bruit, etc.)

Vache, بقرة *baqarah*, *baqrah*, *begrah*, pl. بقرات *baqarât*, *begrât* (en berbère تفونست *tefounest*).

—Le Ventre de la Vache (n. de lieu en Égypte), بطن البقرة *Batn él-baqarah*.

Il a Vacillé, تهززز *tehezzezz*, طاف *tâf*. (*V*. Il a Chancelé.)

Vagabond, هايم *hâym*, سايب *sâyb*, سايح *sâyh*, هارب *hâreb*.

Vague (flot), موج *maudj*, *moudj*. (*V*. Flot.)

Vaillance. (*V*. Courage.)

Vaillant, شجيع *chadjy'*, *cheguy'*. (*V*. Courageux.)

Vain (inutile). (*V*. ce mot.)

— (orgueilleux). (*V*. ce mot.)

Vaincu, مغلوب *maghloub*, مكسر *mokasser*, مكسور *maksour*.

Il a Vaincu, غلب *ghalab*, قهر *qahar*, كسر *kassar*.

— Il a été Vaincu, انغلب *énghaleb*, انكسر *énkesser*.

Vainqueur, غالب *ghâleb*, منصور *mansour*, غازى *ghâzy*, مظفر *mozzaffer*.

Vaisseau, غليون *ghalyoun*, pl. غلاين *gheláyn* (Voyez Navire).

— marchand, de charge, de transport, مركب حمله *merkeb hamléh.*

— de guerre, فركاطه *fergât-tah*, مركب حرب *merkeb harb.*

— Petit Vaisseau, بطاش *bat-tâch* (d'où le fr. *patache*).

— Capitaine de Vaisseau (*Voy.* Capitaine).

Vaisselle, اله *âléh*, *âlah*, pl. الات *âlât;* اوعيه *âoua'yéh*, انا *ânâ*, انيه *ânyéh*, pl. اواني *âouâny* (*Voyez* Meubles, Ustensiles).

— de terre, فخار *fekhâr* (*Voy.* Pot, Plat, Assiette, Ecuelle).

— de métal, طوزان *touzân* (*V.* Marmite, Chaudière, Cafetière).

Valable, صحيح *sahyh*, متقبل *motqabbel*, مقبول *maqboul* (*Voy.* Convenable).

— Cette excuse est Valable, هذه العذره متقبله *hadah êl-e'drah motqabbelah.*

— Motif Valable, سبب مستحق *sebeb mostahaq.*

Valence (ville d'Esp.), بلنسيه *Balansyah*, *Belensyah.*

Valet, خدام *khaddâm*, *khod-dâm*, خديم *khadym* (*Voyez* Domestique).

— à gages, خديم بالكرا *kha-dym bi-'l-kerâ.*

— de chambre, فرّاش *far-râch.*

— d'écurie, سايس *sâys* (en berbere اعزري *â'azry*), (*Voy.* Palefrenier).

Valeur (courage), (*V.* ce mot).

— (prix), سعر *se'er*, قيمه *qey-méh*, ثمن *tsemenn*, *themn*, حق *haqq.*

— Chose de peu de Valeur, حاجه قليله *hâdjah qalylah*, *hâguéh qalyléh.*

— Rendez-nous nos marchandises ou leur Valeur, ردّوا لنا سلعتنا او حقها *réddoû le-nâ se-la'at-nâ âou haqqe-hâ.*

— Treize aunes de drap, à quatre piastres l'aune, font une Valeur de cinquante-deux piastres, ثلاثعش ذراع ملف بسعر الدراع اربع ريالات يوجب حقهم خمسين ريال و ريالين *tselâth-a'ch derâ' melf, be-se'er êd-derâ' ârba' ryâlât, youdjeb haqqe-houm khamsyn ryâl ou-ryâléyn.*

Valide, قادر *qâder.*

Valladolid (v. d'Esp.), بلاد وليد *Belâd-ouelyd.*

Vallée, Vallon, وادى *ouâdy*, pl. اودا *âoudâ, ôudâ;* شعبة *cho'obah, cha'abah.*

Il a Valu, سوا *saouâ.*

— Il Vaudra, يسوى *yssaouy, yssouy, yessouä, yssouä.*

— Il Vaut, كيسوا *keyssouâ.*

— Cela Vaut dix médins, ذل يسوى عشرة فضة *dol yssouä a'cherah faddah.*

— Le blé Vaut quinze piastres, القمح يسوا خمستعش ريال *él-qamèh yssouâ khamst-a'ch ryâl*, القمح سعرة خمسة عشر ريال *él-qamèh se'er-ho khamsét-a'cher ryâl.*

Van, مذرى *medry*, غربل *gharbel, ghirbel* (d'où le fr. *crible*), مصنف *masnaff*, مدرايه *modrâyah, medrâyéh.*

Vanité, فخرة *fekhrah*, فخر *fakhr* (*Voy.* Orgueil).

Il a Vanné, ذرا *darâ.*

— Il Vannera, يذرى *ydry.*

Vanneau, بيبط *bybatt.*

Vannier, سلال *sellâl*, غرابلى *gharâbly*, حلفاجى *halfâdjy.*

Il s'est Vanté, تفخر *tefakkher.*

Vanterie (*Voy.* Vanité).

Vapeur, هوا *haouâ*, ضباب *debâb, dabâb*, بخار *bekhâr* (*Voyez* Exhalaison, Air, Brouillard).

Variation, تبدل *tebeddil* (*V.* Changement).

Il a Varié (*Voy.* Il a Changé).

— (v. n.), تبدّل *tebeddel.*

— Toute chose Varie suivant les lieux, كلّ شي تتبدل على قدّ المواضع *koll chy tetbeddell a'lă qadd él-mouâddè'.*

Vase (s. m.), وعى *oua'ay*, pl. اوعيه *âou'ayah, âou'ayéh;* انيه *ânyéh*, pl. انيات *ânyât.*

— (s. f.), (*Voyez* Limon).

— de nuit, محبسه *mehibsah* (*Voyez* Pot de chambre).

Vaste, واسع قوى *ouâssè' qaouy* (*Voy.* Large, Immense).

Vautour, حضايه *heddâyah*, نسر *nesr, nisr, nesser*, pl. انسر *énsour*, نسور *noussour.*

Veau, عجل *a'adjel, a'guel*, pl. عجول *oudjoul, ougoul*, وكريف *oukryf* (en berb. اكندور *âgandour*, pl. ايكندورن *tyguendourenn*).

— Viande de Veau, لحم ذا العجل *lahm dê-'l-a'djel.*

Il a Vécu, عاش *a'âch*, حيّ *hayä.*

— Qui veut Vivre tranquille

doit Vivre à l'écart des hommes, من يشا ان يعيش سالمًا فليتفرّد من الناس صامتًا *menn ychâ ânn yaych sâlemân fa-lytferred menn ên-nâss sâmetân.*

Végétal, نباتى *nebâty.*

Végétatif, منبّت *monebbett.*

Végétation, نبات *nebâtt.*

Il a Végété, نبت *nebett.*

Véhémence, شدّة *chiddéh.*

Véhément, شديد *chedyd.*

Il a Veillé, سهر *sahar,* انتبه *êntebah.*

Veine, عرق *i'rq*, pl. عروق *ou'rouq.*

Velez (ville d'Afriq.), بادس *Bâdis.*

Velours, قطيفه *qattifah, qattyféh,* قطيفه *qaddyfah.*

Velu, شعرانى *cha'arâny.*

Vendange, قطفه *qatfah, qatféh,* قطف *qetf,* قطاف *qettâf.*

Il a Vendangé, قطف *qattaf.*

Vendangeur, قطّاف *qattâf.*

Vendredi, يوم الجمعه *yom él-djouma'ah, youm él-guema'ah, yaum él-gouma'ah,* الجمعه *él-djouma'ah, él-gouma'ah.*

Il a Vendu, باع *bâa',* بيع *beya'.*

— Il s'est Vendu, تبيّع *tebyya'.*

— Le riz se Vend deux écus le boisseau, الرز يتبيّع بشكوطين الاردب *ér-rouzz yetbyya' be-chqoutteyn él-ârdeb.*

— Denrée qui se Vend bien, حمّار السوق *hammâr és souq* (m. à m. l'ânier du marché).

Vénéneux (*Voy.* Venimeux).

Vénérable, Vénéré, محترم *mohaterem,* موقر *mouaqqer.*

Vénération, وقر *ouqer, oueqr* (*Voyez* Respect).

Il a Vénéré, وقر *ouaqqar* (*V.* Il a Respecté).

Il a Vengé, انتقم *ênteqem.*

— Il s'est Vengé, استنقم *éstanqem.*

— Je me Vengerai de l'affront qu'il m'a fait, استنقم منه على البخسه الذى بخصنى *éstenqem min-ho a'lä él-bakhsah âllazy-bakhas-ny.*

Vengeance, انتقام *întiqâm,* نقمه *neqméh.*

Venimeux, سمّى *semmy,* سامّ *sâmm.*

Venin, سمّ *semm.*

Venise (v. d'Italie), بندقيه *Bendeqyah, Bendeqyéh.*

Vénitien, بندقى *bendeqy.*

Il a **Vérifié**, بيّن *bayyann*, ثبت *tsabatt*, قرر *qarar*.

Véritable, حقيق *haqyq*, صحيح *sahyh* (*Voyez* Vrai).

Vérité, صدق *sidq*, *sodq*, حقّه *haqqah*, *haqqéh*, حقيقه *haqy,éh*, *huqyqah*, حقّ *haqq*, صحه *sihhah*, *sahhah*.

—En Vérité, بالحقّ *bil-haqq*.

Verjus, حصرم *hasram*, *hasrem*.

Vermeil (adj.), (*V.* Rouge, Vermillon).

Vermicelle, فداوش *fedâouch* (en esp. *fideos*), فداويش *fedâouych*.

Vermillon (s. m.), قرمز *qermez*.

— Qui est de la couleur du Vermillon, قرمزى *qermezy* (d'où notre mot *cramoisy*).

Vermoulu, مدود *medoud*.

Il a **Verni**, طلى *talä*.

Vernis, صندروس *senderous*, طلا *telâ*.

Vérole, مبارك *mobârek*, صفرا *sofrâ*, حبّ فرنجى *hebb frandjy*, *hebb franguy* (m. à m. graine franque), (*Voy.* Maladie).

— Petite Vérole, جدرى *djedry*, *djidry*, *guedrey*, دا الجدرى *dâ él-djedry* (en berb. تزرزايت *tazerzâytt*).

—Attaqué de la petite Vérole, مجدور *medjedour*, *megdour*.

Verre, جزاز *djezâz*, *guezâz*, قزاز *qezâz*.

— à patte, كاس *kâss*, *kess*, pl. كيسان *kyssân* (*V.* Calice).

— à boire, جزاز *djezâz*, كوز *kouz*, قبايه *qabâyah*, قبّايه *qobbâyéh*, قداح *qadâh*, قدح *qadah*, pl. قدوح *qoudouh*; طاس *tâss*, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; ميراز *meyrâz*.

Verroterie, عقيق *a'qyq* (*V.* Perle de verre).

Verrou, زكروم *zekeroum*, ضبّه *dabbéh*, تربيزه *terbyzah*.

Verrue, برّقوش *berreqouch*.

Vers (prép.), عند *aand*, الى *ilä*, في *fy* (*V.* A (prép.), Auprès).

— Vers le soir, عند المسا *a'nd él-massâ*.

— Je me mis en marche Vers la ville, انا كنت ماشي الى المدينه *énâ kont mâchy ilä 'l-medynéh*.

— (s. m.), شعار *che'âr*, نظم *nezm*.

— Mètre d'un Vers, قافيه *qâfyéh*, ميزان *myzân*.

Il a **Versé** (v. a.), صبّ *sabb*, كبّ *kabb*, *kebb*.

— (v. n.), بزع *beza'* (*Voy.* Il est Tombé).

— Il Versera, يكبّ *ykobb, yekebb.*

— Il a Versé le sang, شفك الدمّ *chefek êd-damm.*

Le **Verseau** (signe du zodiaque), برج الدلو *bourdj êd-delou.*

Vert (adj., de couleur), اخضر *âkhdar*, pl. خضور *khouddour;* fém. خضرا *khoddrâ*, pl. خضرات *khoddrât* (en b. ازكزاو *âzegzâou*).

—(subst., fourrage printanier), (*Voy.* **Fourrage**).

— Il a mis un cheval au Vert, ربع *reba'a.*

— Mets mon cheval au Vert! اربع عودى *êrba' a'oud-y!*

Vert-de-Gris, جنزار *djenzâr.*

Vertèbres, سنسول ذا الظهر *sensol dê-'d-dahar* (*Voy.* **Articulation**, **Jointure**).

Vertical, منقوس *menqouss.*

Vertu, فضل *fâdl*, فضله *fadlah, fadléh*, فضيله *faddylah, faddyléh*, pl. فضايل *foddâyl.*

— Fuyez le vice, et attachez-vous à la Vertu! يا انتوا تبعدوا عن الخطا و تتقرّبوا للفضيله *yâ êntoû teba'adoû a'nn êl-khettâ, ou-tetqarreboû li-'l-faddyléh!*

— En Vertu de, بحسب *behisb*, بموجب *be-moudjeb.*

Vertueux, فضيل *faddyl*, فاضل *fâddel*, صاحب الفاضيله *sâheb êl-fâddyléh*, ذو الفضل *zou-'l-fadl*, صديق *sadyq*, pl. صديقين *sadyqyn.*

Vessie, مثانه *methânéh, metsânah*, pl. نبابل *nebâbel;* بيت البول *béyt êl-boul*, نبوله *neboulah* (en berb. اللهبولت *êl-lemboult*).

Veste, صدريه *sadryah, sedryah*, pl. صدارى *sadâry*, قميص *qamyss*, منصوريه *manssouryah.*

— Veste sans manches, كسا *kissâ*, جبدلى *djebadoly* (*Voyez* **Gilet**).

Vestibule, دهليس *dehlyss*, سطوان *suttouân*, بوابه *beouâbéh*, مدخل *medkhal*, سكيفه *sekyfah*, pl. سكايف *sekâyf.*

Vestige, اثر *âthar, âtsar*, pl. اثور *outhour, outsour*, اثار *âthâr, âtsâr* (*Voyez* **Trace**).

Vêtement, الباس *îlbâss*, ثوب *thouab, tsouab*, pl. ثياب *thyâb, tsyâb* (*V.* **Habit**, **Habillement**).

Vétérinaire (*V.* **Maréchal**).

Vêtu, ملبّس *molebbess.*

Il a **Vêtu** (v. a.), لبّس *lebbess.*

Veuf, ارمل *ârmel*, pl. ارامل *ârâmel* (en b. اولاش غورس تمطوت *oulâch ghours tamettoutt;* m. à m. auquel n'est plus de femme).

Veuve, ارملة ârmelah, plur. ارامله ârâmelah; هجّالة heddjâluh (en berb. تهجالت tahadjâlt, pl. توحاجال touhâdjâl).

Il a Vexé, ظلم zalam, نحس nahass (Voy. Il a Opprimé, Il a Tyrannisé, Il a Tourmenté).

Viager (Voyez Vie).

Viande, لحم lahm, laham, pl. لحام lahâm; الحم êl-ham, pl. الحام êl-hâm (en berb. اكسوم ágsoum).

— bouillie (Voyez Bouilli).

— rôtie (Voyez Rôti).

— de bœuf (Voyez Bœuf).

— de mouton (Voy. Mouton).

— de porc, لحم ذا الحلوف lahm dê-'l-hallouf.

— Tranche de Viande sans os, هبرة ذا اللحم hebrah dê-'l-lahm.

Vicaire, وكيل oukyl, خليفه khalyféh.

Vice, خطا khettâ, pl. خطايا khettâyâ.

Vicieux, خاطى khâtly, مخطى mokhatty.

Victime, مدبّح modabbah.

Victoire, غلبة ghalabah, نصر nasr, غلب ghalb, نصرة noussrah, nassrah (en b. غلبنتن ghalbentenn).

— La porte de la Victoire, au Kaire (Voyez Porte).

Victorieux (V. Vainqueur).

Vidangeur, صرباتى sarabâty.

Vide, خالى khâly, خاوى khâouy, فارغ fâregh.

Il a Vide, فرّغ farragh.

Vie (état de l'être vivant), حياة hayâh, حياة hayât (en b. روح rouh).

— (durée de la vie), عيش a'ych, عمر ou'mr, ou'mer, a'mr.

— (manière de vivre), معيش ma'ych.

— Sur ma Vie! وحياتى ou-hayât-y! على حياتى a'lâ hayât-y!

— Il y va de ta Vie, حياتك فى الميدان hayât-ak fy-'l-meydân.

— Je ne l'oublierai de ma Vie! انا عمرى ما انسيه énâ a'mry mâ ênsy-ho.

— Toute la Vie, طول العمر toul êl-a'mr, طول عمر toul a'mr.

— Propriété à Vie, ملك طول عمر moulk toul a'mr.

Vieillard, اختيار îkhtyâr, كبير kebyr, شايب chêyb, شيخ chêykh, pl. شيوخ cheyoukh, chouyoukh; مشايخ mechâykh (en berb. امغار âmghâr, pl. امغاران îmghârân).

Vieille (Voyez Vieux).

Vieillesse, شيب chéyb, شيوخه chyoukhah.

— Accablé de Vieillesse, شارف *châref*, *chârif*.

Il a VIEILLI (en parlant des hommes), شاب *châb*, شاخ *châkh*.

— (en parlant des choses), قدم *qadam*.

— Il a bien Vieilli depuis deux années, من سنتين شاخ كثير *minn senéteyn châkh ketsyr*.

— Lorsque mon habit sera Vieilli tu m'en acheteras un autre, لمّا تقدم ثوبي تشتري ليلي غيرهٌ *lammâ teqdem tsouaby techtery ly-ly ghayr-ho*.

VIERGE, بكر *bekr*, بكره *bekrah*, عذرى *a'drä*, عذرا *a'drâ* (en berb. تعزريت *taazryt*, pl. تعزريين *taazryyn*).

— La Vierge (signe du zodiaque), برج العذرا *bqurdj êl-a'adrâ*.

—La Vierge Marie (*V.* MARIE).

VIEUX (en parlant d'un homme), (*Voyez* VIEILLARD).

— (en parlant des choses), قديم *qadym*, *qedym*, عتيق *a'tyq*.

—Vieille femme, عجوز *a'djouz*, *a'gouz*, pl. عجايز *a'djâyz*, *a'gâyz*; عڭوز *a'gouz* (en b. تمغرت *tame-ghart*, pl. تمغارين *tameghâryn*).

VIF (vivant), حيّ *hayy*.

— (alerte), نشيط *nechytt*.

VIGILANCE, حرص *hers*, حذر *hedr*.

VIGILANT, حاذر *hâder*, حريص *haryss*.

— Il a été Vigilant, حرص *ha-ress*, حذر *hadar*.

VIGNE, كرم *kerm*, pl. كروم *kou-roum*, *keroum*; داليه *dâlyah* (en b. ثاره *tsârah*, pl. ثيريوه *tsyryouah*).

VIGNERON, كرّام *kerrâm*.

VIGOUREUX (*Voyez* ROBUSTE).

VIGUEUR, قوه *qouéh*, قوّيه *qouy-yéh* (*Voyez* FORCE).

VIL, ذليل *delyl*, حقير *haqyr*, زميم *zamym* (*Voy.* MÉPRISABLE).

— A Vil Prix (*Voyez* PRIX).

VILAIN, وحش *ouehech*, فاحش *fâhch*, قبيح *qabyh*, مسيخ *mossykh*.

VILEBREQUIN, مثقب *mitsqab*, مشعاب *mecha'âb*.

VILENIE, قباحه *qobâhah*.

VILLAGE, دشره *decherah*, كفر *kafr*, pl. كفور *kofour*; دوار *douâr*, قريه *qoryah*, pl. قرى *qorä* (en b. تدّرت *taddart*, pl. توادّار *touaddâr*).

VILLE, مدينه *medynéh*, *medy-nah*, pl. مدينات *medynât*, مداين *modâyn*; بلاد *belâd*, بلد *beled*, plur. بلدان *boldân* (en berbere تمدينت *tamdynt*, pl. تمدينين *tamdynyn*).

— capitale, بلد التخت *beled ĕl-takht*, راس البلد *râss ĕl-beled*, امّ المداين *oumm ĕl-modâyn*, منبر *manbar* (*V.* MÉTROPOLE).

— Il est à la Ville, هو في المدينه *houe fy-'l-medynéh.*

VIN, خمر *khamr*, *khemr*, نبيد *nebyd*, شراب *chorâb*, *cherâb.*

— Marchand de Vin, خمّار *khammâr.*

— Les terrains frais produisent de bons Vins, المواضع الطريين يطيبوا النبيد *ĕl-mouâddè' ĕt-taryyn yttayboû ĕn-nebyd.*

— L'excès du Vin abrutit, بكثره الشراب توحش العقل *be-ketsyréh ĕs-chorâb teouahech ĕl-a'ql.*

VINAIGRE, خلّ *khall.*

— de vin, خلّ نبيد *khall-nebyd.*

— de dattes, خلّ تمر *khall-thamr.*

VINAIGRIER, خلّال *khallâl.*

VINGT, عشرين *a'acheryn.*

— Vingt-et-un, واحد وعشرين *ouâhed ou-a'cherynn.*

— Vingt-deux, اثنين وعشرين *ĕthnéyn ou-a'cherynn.*

— J'ai Vingt ans, عندي عشرين سنه *u'nd-y a'cheryn senéh.*

VINGTIÈME (m. et f.), العشرين *ĕl-a'cheryn.*

VINGT-UNIÈME, الحادي وعشرين *ĕl-hâdy ou-a'cherynn.*

Il a VIOLÉ, هتك *hatak.*

VIOLENCE, شدّه *cheddéh.*

— (contrainte), قهر *qaher*, *qeher*, غصيبه *ghassybéh* (*V.* FORCE, CONTRAINTE).

VIOLENT, شديد *chedyd.*

Il a VIOLENTÉ, غصب *ghassab* (*V.* Il a FORCÉ, Il a CONTRAINT).

VIOLET, بنفسجي *benafsedjy*, *benafseguy*, مرّ *morr.*

VIOLETTE (fleur), بنفسج *benef-sedj*, *benafseg*, بنفسك *benafsek*, بنفسك *benafseg.*

VIOLON, كمنجه *kemindjah*, *ke-mendjéh*, *kemanguéh*, رباب *rebâb.*

VIPÈRE, افعه *âfa'h*, لفعه *le-fa'ah*, حنش *hinch*, *hench*, *hanech*, حيه *hayéh.*

VIRGINAL, بكري *bekry.*

VIRGINITÉ, بكاره *bekâréh.*

VIRIL, رجلي *radjely*, *raguely.*

— L'âge Viril, البلوغ *ĕl-be-lough.*

VIRILITÉ, رجله *radjeléh*, *ra-gueléh.*

VIRTUOSE, صاحب الصوت *sâheb ĕs-soutt.*

VIS-A-VIS, قدام *qoddâm*, بين يدي *bayn yday.*

— Il se tint debout Vis-à-Vis du prince, قام بين يدى الامير *qâm bayn yday êl-êmyr.*

Visage, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouh;* وج *oudj,* وچ *outch*, وش *ouch* (en berb. اود *ôude*, pl. ادماون *ôudemâouenn*).

— Visage laid, كمّاره *kemmârah*, خنشوش *khanchouch.*

Viscères (*Voyez* Entrailles).

Il a Visé, نوى *naouä*, عين *a'yenn.*

Visible, ظهور *dehour.*

Visir, وزير *ouezyr*, pl. وزرا *ouezérâ;* استاد *ôustâd.*

Visite, زياره *zyârah.*

Il a Visité, زار *zâr.*

— Il Visitera, يزور *yzour.*

— Je suis venu vous Visiter, جيت باش نزوركم *djyt bâch nezour-koum.*

Vite (adj.), (*V.* Leste, Rapide).

— (adv.), بالزربه *be'z-zerbah*, بالعجل *be-'l-a'adjel, be-'l-a'guel*, دغيا *daghyâ*, ظغيا *daghyâ*, قوام *qaouâm*, بسرعه *be-ssera'ah*, بعجل *be-a'djel, be-a'guel*, فى ساعه *fy sâ'ah* (*Voyez* Promptement).

—Ne vas pas si Vite! على مهلك *a'lä mehal-ak.*

Vitesse (*Voy.* Promptitude).

Vitre, ورقه ذا الزاج *ouerqah dê-'z-zâdj* (m. à m. feuille de verre), جزاز *djezâz, guezâz*, قزاز *qezâz*, زاج *zâdj*, زخاج *zedjâdj.*

Vitrier, بياع البلار *byâ'a êl-bellâr.*

Vitriol, زاج *zâdj*, جاز *djâz*, بارودية *bâroudyah.*

Vivacité, نشاطه *nechâttah*, *nechattéh.*

Vivant, عايش *a'âych*, حيّ *hayy*, موجد *moudjed*, *moudjoud.*

Vivement, بشدّه *be-cheddéh*, بنشاطه *be-nechâttéh.*

Vivier, حوض *haoudd* (*Voyez* Bassin, Piscine, Réservoir).

Vivres (*V.* Nourriture, Munitions de bouche, Provision).

Vocabulaire (*Voy.* Dictionnaire).

Vœu, دعاه *do'âh*, وقف *ouaqf*, pl. وقوف *ouqouf.*

— Nous faisons des Vœux pour votre vie, احنا داعيين بحياتكم *êhnâ dâ'yyn be-hâyat-koum.*

Il a Vogué, ركب البحر *rakeb êl-bahar.*

Voici, ها *hâ*, راه *râh.*

— Me Voici, راهى *râh-y*,

— Le Voici, هاهو *hâ-hou, hâ-*

houe, راه هو *râh-hou*, راه واقف *râh ouâqif.*

— La Voici, ها ها *hâ-hâ*, راه ها *râh-hâ*, راه هى *râh-hya.*

— Nous Voici, راهنا *râh-nâ.*

— Les Voici, راه هم *râh-houm.*

— Voici qu'il vient, راه ماجى *râh mâdjy.*

— Le Voici qui entre, راه داخل *râh dâkhel.*

Voie (*V.* Chemin, Moyen).

Voila, هواذا *houâ-dâ*, هذا هو *hadâ houe*, هاهٌ *hâ-ho* (*V.* Voici).

— Le Voilà qui sort, راه خارج *râh khâredj.*

Voile, ستر *sitr*, ستاره *setârah*, (d'où notre mot *store*).

— de femme, برقع *borqeu'*, *borqo'*, برقعه *borqo'h*, pl. براقع *berâqè'*; كنبوش *kenbouch.*

— de navire, قلع *qala'a*, *qela'a*, pl. قلوع *qelou'*, *qoulou'*, *qelou'a.*

— Il a largué la Voile, حل القلع *hall êl-qela'a.*

— Il a mis à la Voile, سافر *sâfer.*

— Mettras-tu bientôt à la Voile? انت قريب شى تسافر *ênte qaryb-chy tessâfer?*

Il a Voilé, ستر *satar.*

Voisin, جار *djâr*, fém. جاره *djâréh*; pl. masc. جيران *djyrân*, pl. fém. جارات *djârât*; قريب *qaryb*, قارب *qâreb* (en berb. جاور *djâour*, fém. تجارت *tadjâréi*; pl. masc. جيران *djyrân*; pl. fém. تجيرتن *tedjyrâtenn*).

— Comment se porte votre Voisin? كيف حال قريبكم *keyf hâl qaryb-koum?*

Voiture, عرابه *a'arâbah*, كدش *koudech*, *kidich.*

Voix, صوت *sout*, *saut*, رنه *rennah*, *rennéh*, حش *hach*, *hech* (en berb. دالحس *dêlhass*).

— Voix perçante, صوت ناطح *sout nâttih.*

Vol (d'oiseau), طير *tayr.*

— (larçin), سرق *serq*, *sirq*, سرقه *sarqah*, *serqah*, لصاص *lessâss*, لصوصيه *lessoussyéh.*

Volatile (subst.), طير *téyr*, *tayr*, pl. طيور (*Voy.* Oiseau).

Volcan, جبل النار *djebel ên-nâr*, بركان *bourkân.*

Il a Volé (avec des ailes), طار *târ.*

— (dérobé), سرق *saraq*, *sereq*, لصّ *lass.*

— Il Volera, يطير *yttyr.*

— Qui Vole un œuf Vole un bœuf, الذى يسرق بيضه يسرق بقره

âllazy ysreq bayddah ysreq baqarah.

Voleur, سارق *sâreq*, *sâriq*, سرّاق *serrâq*, لصّ *less* (en grec ληστης), pl. لصوص *lessouss*, *loussouss*, الصاص *êlsâss*; شفّار *cheffâr*, حرامى *harâmy*, pl. حراميه *harâmyéh*, *harâmyah* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خيّان *khouy-yân*), (*Voyez* Brigand, Filou, Larron).

— Lieu infesté de Voleurs, ملصّه *malassah*.

Voleuse, لصه *lessah*, plur. لصات *lessât*.

Volière, قفص *qafes*, *qafas*.

Volonté, مراد *morâd*, اراده *ârâdé'h*, مشيه *mechyah*, اختيار *îkhtyâr*, غرض *gharad*.

— Que ta Volonté soit faite! يكن مشيتك *yekoun mechyt-ak!*

— La Volonté de Dieu soit faite! ما شا الله *mâ châ Allah!*

Volontiers, طيّب *tayeb*, على راسى و عينى *a'lä rass-y ou a'yny-y* (m. à m. sur ma tête et sur mes yeux), ملح *melèh*.

Volume (livre), مجلد *medje-led* (*Voyez* Livre, Tome).

Volupté (*Voyez* Plaisir, Délice).

Voluptueux (*Voy.* Débauché, Impudique).

Il a Vomi, استفرغ *êstefragh*, تقيّى *teqeyü*.

Vomissement, قىّ *qayy*, *qyy*.

Voracité, بلع *bela'*.

Votre, كم *koum*, لكم *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, امتاعكم *êmtâ'-koum*, متاعكم *metâ'-koum*, بتاعكم *betâ'-koum*.

Il a Voulu, راد *râd*, اراد *ârâd*, شا *châ*, طلب *taleb*, حبّ *hobb*.

— Il Voudra, يريد *yryd*, يشا *ychâ*, يحبّ *yohobb*.

— Dieu fait ce qu'il Veut, الله يفعل ما يشا *Allah yfa'al mâ ychâ*.

Vous, انتم *êntoum*, انتما *êntoumâ*, انتوا *êntoû* (en berbere كونوى *kounouy*).

— (régime), كم *koum*.

— Vous les avez battus, ضربتوهم *darabtou-houm*.

— On Vous a battus, ضربوكم *darabou-koum*.

Voute, قنطره *qantarah*, قبّه *qobbah*, *goubbéh*, كمره *kamerah*, كمر *kemer* (en grec καμερα) قوس اقواس

Vouté, مكمّر *mokemmer*, احدب *âhdeb*.

Voyage, سفره *sofrah*, *sefrah*,

سفر *safar, sefer,* رحل *rahal,* ارتحال *îrtihâl,* سياحه *syâhah,* مسافره *messâferéh.*

— Provision de Voyage, عوين *a'ouyn* (*Voyez* PROVISION).

— Bon Voyage! سفر امبارك *sefer êmbârek!*

Il a VOYAGÉ, سفر *safar,* سافر *sâfer.*

VOYAGEUR, سياح *seyyâh,* مسافر *mossâfer.*

VOYELLE, حركه *harakah,* pl. حركات *harakât.*

VRAI, حقيق *haqyq,* حق *haqq,* صحيح *sahhyh,* صاح *sâh* (*Voyez* VÉRITABLE).

— Homme Vrai, صديق *sadyq* (*Voyez* VÉRIDIQUE).

— Le Vrai (*Voyez* VÉRITÉ).

— Cela est Vrai, حذا حق *hadâ haqq.*

— Il est Vrai que, بالحق ان *bi-'l-haqq ênn.*

— Cette chose paraît Vraie, بسيان ان هذا الشى حق *beyân ênn hadâ ês-chy haqq.*

— Vrai principe, قاعد صحيح *qâ'id sahyh.*

VRAIMENT, بالصحيح *be-'s-sahhyh* (*Voyez* En Vérité).

VRAISEMBLABLE, قابل *qâbil,* معقول *ma'qoul,* محتمل *mohtemil,* ظاهر *dâher.*

VRAISEMBLABLEMENT, باحتمال *be-îhtimâl,* على الظاهر *a'lä êd-dâher,* احتمالًا *îhtimâlânn.*

VRAISEMBLANCE, احتمال *îhtimâl,* نظارًا *nadârân, nezzârân.*

VRILLE, بريمه *berryméh* (*Voyez* TARIÈRE).

Il a VU, شاف *châf,* راى *râä,* نظر *nadder* (*Voyez* Il a REGARDÉ).

— Vu que, بسبب *be-seheb,* لاجل ان *li-âdjel ênn.*

VUE (s. f., sens), راى *rây,* بصر *besr, bassar,* شوف *chouf,* نظر *nadr, nedr* (en berbere ايسكي *îssegguy*).

— (projet), نيه *nyéh,* مراد *morâd.*

— Dans mes Vues, فى مرادى *fy morâd-y.*

VULGAIRE, معموم *ma'amoum,* معروف *ma'rouf.*

— Le Vulgaire,ساير الناس *sâyr ên-nâss* (*Voy.* Le COMMUN des hommes).

VULVE, كوس *kouss,* كس *koss,* pl. اكساس *âksâss, êksâss;* فم الفرج *foumm êl-ferdj, foumm êl-ferg.*

W

W, cette lettre, que nous avons empruntée à l'alphabet anglais, est parfaitement rendue par le *ouaou* ou *waw* (و) des Arabes, sixième lettre de leur ancien alphabet, vingt-sixième de leur alphabet moderne, et vingt-septième du moghrebin.

Consonne devant une voyelle, le *waw* se prononce alors comme le W anglais dans *Washington*, *Williams;* devant une consonne au contraire il devient lui-même voyelle, et a le son de notre ou, dans *cou*, *bout*, *loup*, *sous*, etc.

WADY-KHAZNADJY (petite rivière près d'Alger), وادى خزناجى *Ouâdy-Khaznâdjy.*

WAGUIN (tribu de Berberes), بنى واقين *Beny-Ouâqyn*, *Beny-Ouâguyn*, اولاد واقين *Aoulâd-Waqyn*, *Aoulâd-Ouâguyn.*

WAHABITES (tribus de l'Arabie), عرب الوهب *A'rab êl-Ouahab.*

WAHRAN (*Voy.* ORAN).

WALID (n. pr.), وليد *Oualyd*, الوليد *êl-Oualyd.*

WASET (nom de ville de la Mésopotamie), واسط *Ouâssett.*

WATHEK (n. pr.), واثق *Ouâtheq*, الواثق *êl-Ouâtseq.*

WELILAH (ville d'Afrique), وليلى *Ouelylä.*

WERAGAH (tribu d'Afrique), وراغة *Ouerâghah.*

— Natif de cette tribu, وراغى *ouerâghy*, *ourâghy.*

WLAD-IBRAHIM (tribu de Berberes), اولاد ابراهيم *Aoulâd-Ibrâhym*, بنى ابراهيم *Beny-Ibrâhym.*

WLAD-SESIN (tribu de Berberes), اولاد سسين *Aoulâd-Sessyn*, بنى سسين *Beny-Sessyn.*

WLAD-WAGUIN (*V.* WAGUIN).

WLÈD-MANDIL (tribu de l'Algérie), ولاد مندل *Oulêd-Mendil.*

WLID (montagne d'Afrique), بن وليد *Ben-Oulyd.*

N. B. On cherchera par OU les mots qu'on ne trouvera pas au W.

X

La lettre X n'existe pas dans l'alphabet des arabes : ils pourraient cependant l'exprimer par la réunion des lettres كس (KS) ou قس (QS), كص (KS) ou قص (QS) ; mais dans tous les mots étrangers adoptés par eux, et dans lesquels se trouve cette lettre, ils l'ont toujours rendue par سك (SK), en renversant l'ordre des articulations ; exemples : ALEXANDRE, اسكندر *Iskander;* ALEXANDRIE, اسكندريه *Iskandéryéh;* ALEXANDRETTE, اسكندرونه *Iskanderounah*, etc.

A notre tour nous avons rendu par la lettre double X, les deux lettres KS ou QS dans les mots que nous avons empruntés aux Arabes; exemple : الاقصير *él-êqsyr*, dont nous avons fait *élixir*.

XABEA (port d'Esp.), شابيه *Châbyah*.

XACA (ville de Sicile), جاقه *Djâqah*.

XARAS (montagnes d'Espagne), الشارات *él-Chârât*.

XARSE (district en Espagne), الشرف *él-Charf*.

XATIVA (ville d'Espag.), شاطبه *Châttibah*.

XAVIER (n. pr.), شاوير *Châouyr*, شوير *Chouyr*.

XEDUNA (district en Espagne), شدونه *Chedounah*.

XELSA (v. d'Espagne), قلصه *Qelsah*.

XENIL (rivière d'Espagne), شنجل *Chendjel*, شنيل *Chenyl*.

XERCÈS (n. pr.), قسارساس *Qessârsâss*.

XEREZ de los Caballeros (ville d'Espagne), شريشه *Cherychah*.

— de la Frontera (ville d'Espagne), شريش *Cherych*.

XUCAR (riv. d'Espagne), شقر *Chouqar*.

XYLO-BALSAMUM (arbre du baume), شجرة البلسم *chadjerét él-balsam*, شجرة البلسان *chaguerét él-balsân*.

Y

Y, cette lettre de l'alphabet bet français correspond parfaitement au *yâ* (ى), dixième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-huitième du moderne, et vingt-neuvième du moghrebin.

Cette lettre arabe, comme la lettre française, joue le rôle, tantôt d'une voyelle, tantôt d'une consonne, et a par conséquent les deux prononciations de notre Y dans les mots *physique* et *payen*.

Je ferai observer aussi que quelquefois à la fin d'un mot le *yâ* (ى), se prononce *ey*, ou même *a*; dans ce dernier cas, je l'ai toujours exprimé par *ä*.

Y (adv. de lieu), هنا *henê*, *honâ*, هناك *henâk*, اهنايه *êhnâyah*, *êhnâyêh*, لهن *li-henn*, هني *henë*, *honä*, ثمّا *tsoummâ*, فيه *fy-hi*, فيها *fy-hâ*.

— (à cela), لهذا *li-hadâ*, *li-hazâ*, لهُ *le-ho*, لها *le-hâ*.

— Il Y a, فيه *fy-hi*, *fy-h*, ثمّا *tsoummâ*, *thoummâ*.

— Y a-t-il? ثمّا شي *tsoummâ-chy?* فيه شي *fy-hi chy? fy-h chy?*

— Il n'Y a pas, ما ثمّا شي *mâ tsoummâ chy*, ما فيه شي *mâ fy-hi chy*, *mâ fy-h chy*, مافيش *mâ fy-ch*.

— Qu'Y a-t-il? اش كون *êch koun?* ايش حاجه *êych hâguêh?* اى شي صار *êy-chy sâr?*

— Y a-t-il une caravane qui Y aille? فيه شي قفله ماشيه الى اهنايه *fy-hi chy qafelah mâchyah ïlä êhnâyah?*

— Y a-t-il une ville près d'ici? فيه شي قريبة الى هنا مدينه *fy-hi chy qarybah ïlä honâ medynah* (en berbere ايلا تهدينت تقرب *tylâ temdynt taqreb?*)

— Prends-Y garde! ردّ بالك لهذا *redd bâl-ak li-hadâ!*

— N'envoie pas ton chien à la chasse dans un pays où il n'Y a pas de gibier, لا ترسل كلبك بارض التى ليس فيها صيد *lâ tersel kelb-ak be-ard âllaty léyss fy-hâ séyd.*

— Il Y avait, كان *kân* (masc.); كانت *kânét* (fém.)

— Il Y avait un roi, كان ملك *kân melik.*

— Il Y avait une fille arabe dans la tente, كانت بنت عربيه فى الخيمه *kânett bent a'rabyéh fy-'l-kheyméh.*

— Y a-t-il quelque chose? في شي *fy-chy?* فيه شي *fy-h chy?* فيه شي حاجه *fyh-chy hâguéh?*

— Il n'Y a rien, ما فيه شي *mâ fy-hi chy,* ما فيش *mâ fy-ch,* لم يكن شي فيه *lam yekoun chy fy-hi.*

— N'Y a-t-il pas autre chose que cela? ما في شي اخرمن هذا *mâ fy-chy âkher minn hadâ?*

— Y a-t-il quelque nouvelle? فيه شي خبر *fy-h chy khabar?*

— N'Y a-t-il pas de nouvelles? ما هو شي خبورات *mâ hou chy khabourât?*

— Non, il n'Y en a pas, لا ما فيه شي *lâ, mâ fy-hi chy?*

— Il Y est, هو حاضر *houe hâdder.*

YACOUB, YAGOUB, YAQOUB (n. pr.), ياقوب *Yâqoub* (*Voyez* JACOB, JACQUES).

YAFA (*Voy.* JAFFA).

YAMBO (port d'Arabie), ينبع *Yanbou'.*

YAMOUN (pet. ville de Syrie), يامون *Yâmoun.*

YARMOUK (rivière de Syrie), نهر يرموك *nahar Yarmouk.*

YATAGAN (*Voyez* SABRE, CIMETERRE).

YEMEN, اليمن *él-Yemen.*

— Natif de l'Yemen, يمني *yemeny.*

YEUX (plur.), عيون *ou'youn, o'youn, eu'youn* (en berb. ثيطاون *tsyttâoueun, tsyttâouinn*). (*Voyez* ŒIL).

— Les deux Yeux, عينين *a'ynyn, a'yneyn.*

— Le noir des Yeux, سود العيون *soud él-ou'youn* (en berbere امهوين ثيط *âmemmouyn tsytt*).

YEZYD (n. pr.), يزيد *Yezyd.*

YOUNES (n. pr.), (*Voy.* JONAS).

— Kan-Younes (v. de Syrie), خان يونس *Khân-Youness.*

YOUSEF, YOUSOUF (n. propre), (*Voyez* JOSEPH).

— Koufour-Yousef (arr. de Syrie), كفور يوسف *Koufour-Youssef.*

Z

Z, cette lettre française a plusieurs équivalens en arabe :

1° Elle est exactement représentée par le *zâ* (ز), septième lettre de l'ancien alphabet arabe, onzième du moderne et du moghrebin ;

2° La vingt-cinquième lettre de l'ancien alphabet, neuvième du moderne et du moghrebin, *dzâl* (ذ), prend souvent la prononciation du *zâ* (ز), avec lequel le confond l'écriture vulgaire ;

3° Le ظ, vingt-septième lettre de l'ancien alphabet, dix-septième du moderne et treizième du moghrebin, se prononce tantôt comme un D fort, tantôt comme un Z également articulé avec force et à peu près comme ZZ ;

4° Enfin les Turks et les Persans donnent aussi la prononciation d'un Z doublé au *dâd* (ض), vingt-sixième lettre de l'ancien alphabet, quinzième du moderne et dix-neuvième du moghrebin.

Zacharie (n. pr.), زكريا *Zakaryâ.*

Zagaie, رمح *romh*, جريد *djeryd* (*Voyez* Lance, Javelot).

Zamora (v. d'Espagne), سمورة *Semourah.*

Zanagas (trib. d'Afr.), صنهاجه *Sanhâdjah*, *Sanhâgah.*

Zanguebar (pays d'Afrique), بلاد الزنج *belâd êz-Zendj.*

Zara (v. d'Espagn.), الزهرا *êz-Zahrâ.*

— (n. p.), زهرة *Zahrah, Zaharah.*

Zaratan (pet. v. d'Esp.), سرتان *Sertân.*

Zèbre, الحمار الوحش *êl-homâr êl-ouahech.*

Zéïd, Zéyde (n. pr.), زيد *Zéyd.*

Zèle, خطر *khatter*, *khatr*, خاطر *khâtter*, ناموس *nâmouss*, غيرة *ghayrah*, رغبة *roghbah* (*Voy.* Ardeur, Ferveur, Courage).

— Il n'a pas de Zèle, ما فيه غيرة *mâ fy-hi ghayrah.*

— Vous n'avez pas de Zèle, ما لكم ناموس *mâ le-koum nâmouss.*

— Le Zèle l'a emporté, اخذته الغيرة *âkhadet-ho êl-ghay-*

rah, خطفته الرغبه *khattafet-ho êr-roghbah.*

— Il a eu du Zèle, غار *ghâr*, انغار *ênghâr.*

— Il aura du Zèle, يغير *yghyr*, يغار *yghâr.*

ZÉLÉ, خاطر *khâtter*, مستعجل *mosta'adjel*, غيور *ghayour*, غيور *ghayyouar*, محروق *mahrouq*, غيران *ghayrân.*

ZÉLICA (n. pr.), زليخا *Zelykhâ.*

ZEMZEM (puits sacré de la Mekke), زمزم *Zemzem*, بير زمزم *Byr-Zemzem.*

ZENETES (tribu d'Afriq.), زناته *Zenêtah.*

ZÉNITH, سمت *semitt* (d'où le mot fr.), سمت الراس *semitt êr-râss.*

ZÉPHIR, ZÉPHIRE (vent doux), نسيم *nessym*, نسمه *nessimah*, pl. نسمات *nessymât*; هوا رقيق *haouâ reqyq*, عدب *a'db.*

ZERMABOUB (*V.* MAHBOUB).

ZÉRO, سفر *sefr*, *sifr*, نقطه *noqtah.*

— Deux Zéros, نقطتين *noqtetyn.*

ZESTE d'orange, جلد لارنج *djeld lârendj*, *gueld lâreng*, قشرة نارنج *qecheret nârendj.*

— Entre le Ziste et le Zeste (*Voyez* INDÉCIS).

ZEYNAB (n. pr. f.), زينب *Zeynab.*

ZIBELINE, سمر *sammour*, سامور *sâmour.*

ZIZANIE, زوان *zouân*, plur. زيوان *zyouân*; فتنه *fetnéh* (*Voyez* DISCORDE, DISCUSSION).

— Qui sème la Zizanie, مفتن *mofetten*, فتني *fetny.*

ZOBÉYD (n pr.), زبيده *Zobeydah.*

ZODIAQUE, منطق البروج *manteq êl-boroudj*, فلك البروج *felek êl-boroudj*, طريق الشمس *taryq ês-chems*, منتقه *manteqah*, زنار الشمس *zonnâr ês-chems.*

— Un signe du Zodiaque, برج *bourdj*, برج السما *bourdj ês-semâ.*

ZOOGRAPHIE, ZOOLOGIE, ذكر الحيوان *zikr êl-hayouân.*

ZÔNE, اقليم *âqlym*, ناحيه *nâhyéh*, *nâhyah*, منطق *manteq.*

ZOROASTRE (n. pr.), زرداشت *Zerdâcht*, زردشت *Zerdacht.*

ZUXAR (v. d'Esp.), قرية الصيرة *Qaryat ês-sayrah.*

ZY-L-HAGÉH, بو الجلايب *bou 'l-djelâyb* (*V.* DOU-L-HAGÉH).

ZY-'L-QADÉH, العيد الكبير *êl-i'yd êl-kebyr* (*V.* DOU-L-QAADÉH).

—

ETC., الخ *âlekh*, *âlkh.*

FIN DU VOCABULAIRE.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

SUR

L'ORTHOGRAPHE SUIVIE DANS CE VOCABULAIRE.

Dans l'Introduction placée en tête de ce volume, j'ai suffisamment averti le lecteur (page xiv), que les mots arabes transcrits en nos caractères devaient s'y prononcer absolument *comme le français;* j'insisterai encore en finissant sur cette recommandation.

Ainsi, 1° CH, représentant le ش, doit partout se lire comme dans le mot français *arche,* et non comme dans *archiépiscopal.*

Lorsque le ش est doublé par le *techedyd* (ّ), au lieu de l'exprimer par CHCH, ce qui aurait présenté une articulation barbare, je l'ai rendu par SCH, qui se prononce sans difficulté comme dans *schisme.*

2° Les syllabes *am*, *em*, *im*, *om*, *an*, *en*, *in*, *on*, doivent se prononcer, non en voyelles nasales, comme dans nos mots *empan*, *intention*, *impôt*, *nom*, *champ*, *chant*, etc.; mais comme les trois dernières lettres des mots *dame*, *système*, *crime*, *Rome*, *gêne*, *Chine*, *madone*, etc.

Souvent pour faire éviter toute erreur, j'ai doublé la lettre N dans la transcription, quoique l'arabe ne présentât qu'un seul N (ن).

3° L'accent circonflexe, sur une voyelle quelconque, indique qu'elle est représentée dans l'arabe par l'*élyf* (ا), et alors cette voyelle doit se prononcer longue comme dans *pâte*, *fête*, *gîte*, *apôtre*, etc.

Toutes les voyelles non accentuées se prononcent très-brèves, et souvent d'une manière si légère et si peu appuyée, qu'on a peine à distinguer à quelle voyelle précise appartient l'articulation de la syllabe.

Le tréma placé sur l'*ä*, indique que cette voyelle est alors représentée dans l'écriture arabe par le *yâ* (ى); dans ce cas elle se prononce tantôt *a* bref, tantôt *ai* comme dans notre mot *mai.*

É est notre *é* français dans *vérité;* È, notre *è* dans *accès.*

E sans accent n'est que notre *e* muet, mais senti et articulé comme dans la déclamation et le chant, c'est-à-dire comme *eu* très-bref.

4° En rendant le *a'yn* (ع), suivant les diverses variantes de sa prononciation, tantôt par *aa*, *éé*, *a'a*, *é'é*, *i'i*, tantôt par *a'*, *e'*, *i'*, et même par *eu';* j'ai doublé les voyelles et les ai séparées ou fait suivre par une apostrophe, pour faire sentir approximativement le son gutturalement saccadé de la lettre arabe, dont nos langues européennes n'offrent pas l'équivalent exact.

Ainsi AA se prononce rapidement et d'une manière brève, à peu près comme dans nos mots *brouhaha*, *cahin-caha*: ÉÉ, comme dans

Pag.	Col.	Lig.		Lisez :
104,	1,	28,	فسح	فسخ
129,	1,	26,	الملكله	الملكه
—	—	27,	البند	البلد
141,	1,	23,	علق	غلق
—	—	—	*aalaq*,	*ghalaq*.
153,	2,	25,	متوسّل	متوكّل
—	—	—	*motouessil*,	*motouekkil*.
159,	2,	9,	ضبط	ضبط
166,	2,	21,	صربات	ضربات
170,	1,	30,	*medeyyn*,	*modéyyn*.
189,	2,	14,	نرع	فزع
198,	1,	1,	منضب	منصب
200,	2,	28,	*ilâyeh*,	*ilâhyeh*.
202,	2,	6,	اضول	اصول
—	—	9,	اضابع	اصابع
205,	1,	7,	بالحلاة	بالحلاوة
—	—	—	*be-'l-helâ-meh*,	*be-'l-he-lâouéh*.
217,	1,	13,	مضر	مصر
—	2,	11,	*laltyfânn*,	*lattyfânn*.
—	—	13,	لطيقه	لطيفه
221,	2,	8,	اسعجل	آستعجل
225,	1,	15,	امنفوخ	منفوخ
—	2,	5,	*dakkhaun*,	*dakkhann*.
231,	1,	11,	ضوبوبونا	ضربونا
243,	1,	9,	*hlkâyeh*,	*hikâyéh*.
—	2,	10,	ضعب	صعب

Pag.	Col.	Lig.		L[isez :]
244,	1,	12,	ضشعه	[illegible]
248,	1,	14,	فاورون	ن
—	2,	31,	قحبه	ه
—	1,	22,	مقايل	بل
262,	2,	2,	فندوق	ق
—	—	4,	فندقجي	ى
—	—	24,	*endoqyât*,	*ben*
269,	2,	24,	قتقاب	ب
—	—	—	*qotqâb*,	*qob*
—	—	25,	قتاقيب	يب
—	—	—	*qetâqyb*,	*qebâ*
272,	1,	7,	عاظل	اطل
—	—	8,	خامج	خامج
301,	1,	14,	*tereddou*,	*teredd*
—	—	25,	بجث	بحث
—	2,	4,	*ou-nouf*,	*ou-nou*
—	—	12,	*noufs*,	*nousf*.
308,	2,	3,	فقدق	ندق
347,	2,	3,	يولپوس	يوليوس
—	—	8,	يولپانوا	يوليانوا
352,	1,	3,	قاپيجي	ابيجي
354,	1,	23,	KOREY-CHILET,	KOREY-CHITE
371,	2,	9,	مواضع	مواضع
—	—	29,	غوض	عوض
505,	1,	6,	تشف	نشف
—	—	—	*nechef*,	*neschef*.

تم الكتاب

بحسن توفيق الملك الوهاب

FIN.

Vu ce livre avec le meilleur accord du maître inspirateur.

اهل البلي مني فالواد جريت

اهل البلي عني فالواد جريت

وعرف النبت مني في ناره اكتاويت

J'ai suivi la cascade dans le ruisseau qui court dans la rivière et l'arbre qui y est rôtie, me brule de sa flamme —

Haron el raschid demandait un jour ce que disait une Cafetière dont l'Eau Bouillonnait un poëte répondit par les deux vers plus haut.

Formules des têtes de lettre. 1

الحمد لله وصل الله على سيدنا ومولانا

Louange à Dieu et que dieu répande ses bénédictions

محمد وعلى الله وسلم

Sur notre maître seigneur Mohammed et sur

Salut.

٢

الحمد لله المتعال جل جلاله في جميع الاجيال

Louange à Dieu élevé, que son éclat brille dans tous les siècles

وجعل افضل في روس الرجال

et qu'il inspire l'esprit parfait aux hommes — —

٣

الحمد لله وحده صلى الله من لا نبي بعده

Louange au dieu unique que Dieu bénisse celui après lequel il n'y a plus de prophète.

الحمد الله وحده لا شريك معه

Louange à Dieu aucun être lui est associé

٥ الحمد لله وحده لا معبود سواه

Louange à Dieu unique. Nul autre que lui est adorable.

٦ الحمد لله وبه نستعين

Louange à Dieu c'est de lui que nous devons implorer le secours

٨ الحمد لله وكفى والسلام والصلاة على عبده الذين اصطفى

Louange à Dieu, suffit que le salut et les prières soient sur ceux de ses serviteurs qu'il a élus.

الحمد لله وصل الله على سيدنا محمد وصحبه و سلم

Louange à Dieu, que Dieu répande ses bénédictions sur Notre Seigneur Mohammed et ses compagnons et qu'il leur accorde le salut.

١٥ الحمد لله وحده والسلام على من يتبع طريق الحق

Louange à Dieu unique et salut sur celui qui suit le chemin de la justice.

الحمد لله وحده ولا يدوم الا ملكه

Louange à Dieu unique, il n'y a de durable que son empire.

facias altri quod tibi — شي ما تريد لنفسك لا تريده لغيرك — fuori ...
...itudine agendo non in verbo — الخير في بالفعل ولا بالكلام
Omnia miseros incumbunt mala — اذا نزل علينا القدر بطل الحذر
In sanitate felicitas. — اولا نعمة متعة الانسان هي الصحة
... hominis in freno — سلامة الانسان في حفظ اللسان — linguae
... ducat te — ما يكن شي لعملكم سبب الطمع — aviditas.
... obilissimus — اشرف الناس من ينفع الناس — qui prodest
... scabies — totum inficit gregem — النعجة الجربانة تعدي الاخرى
Occasionem arripias. — امسك الفرصة
المومن بلا صدق حسبه الله بين اهل الجهل
Dulcius gratis ... — خل بلا شي احلا من عسل بحقه — quinque nullis sumptus
حياة الدنيا فيها بحت ابيض واسود
vir probus nil timet. — الجيد ما يخاف شي حاجة
Trahit suaquemque voluptas — كل واحد يعيش على خاطره
Corpore magnus animo — قامة طويلة عقل قصير — parvus.
... laudatorem sperant — من شكر نفسه ذمته الناس — vulgus.
Stultus sapientem sperant — المهبول يسخر على العاقل
non superbia viros decet — الكبار ما حتشي الكبريا
modera te ipsum — اتسلط على نفسك
Labor improbus omnia vincit — بطولة الروح تغلب الكل
spes — الرجه علم الباطن

Bone (Alger) غرفه غرفه

mendacium ex ore veridici veritas — من عرف بالصدق جاز كذبه

veritas ex ore mendaci mendacium — من عرف بالكذب لم يجز صدقه

Omnis bene adveniunt. — من عز ابوه عز نفسو

venerator patris sui ipsius venerator — من عز ابوه عز نفسه

humiles exaltabuntur et humiliabuntur superbi — من وضع نفسه ارتفع وكل من ارفع نفسه اتضع

eras in dubio — غدا يوم مجهول

Irreparabile temporis damnum. — خسارة الزمان هي غير مسترة

Indica te ipsum — احكم ذاتك

Malesnada furor — راي الغضب شر

la lime n'use pas la lime — مبرد ما يحف مبرد

la pierre ne casse pas la pierre. — حجر ما يكسر حجر

Femme sans pudeur, comme un mets sans sel. — امرات بلا حيا كطعام بلا ملح

يوم واحد العالم اخير من الحياة كلها الجاهل — dies unus sapientis plus valet quam vita tota stulti

عالم بلا عمل كسحاب بلا مطر — Savant sans oeuvre nuage sans pluie

غني بلا سخاوة كشجر بلا ثمرة — dives sine beneficii sicut arbor sine fructu.

فقير بلا صبر كقنديل بلا زيت — sine patientia sicut lampas sine olio —

كلمة
اذا تكلمت ملكتك واذا quod dixisti te dominatur
لم تتكلم بها ملكتها qued t

— Verbum in imo pectore servatum, servum tuum,
— Sed verbum divulgatum te dominatur.

— Mot à mot en arabe: اذا si تكلمت si tu parlais à une parole,
— ملكتك maître de toi; اذا si لو pas تتكلم parles
— بها parole, ملكتها toi maître d'elle.

أصعب على انسان معرفة نفس demet ipsum noscere hominis ardeum.

المرء مخبو تحت لسانه فاذا Sub lingua absconditur homo

تكلم ظهر Si loquitur, cernitur

الكيس بالغمزة والمهبول بالدق Sapiens nutu, et stultus baculo

— (ducitur)

حضرة المعظم الاجل والازكى الاسمى

المفاخر الحسنية والقدر الاكمل محبنا السيد

بعد ان صانك الله ورعاك وسلامه تبارك

وتعلى يعمك وبنسالك ورحمته وبركاته

يتملانك ويتحباك وبعد نعم

السيد كذا وكذا ك

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

شهر على الوهب من السراق والقطاع وليس
يملون عملهم فيخجل الرجل من الجبال
وفرج من عنده من حينه ولم يعد لمثلها

تم

للقاضي

a un Cadi

العالم العلامة والقدوة الفهامة بحر العارفين

des Docteurs la mer l'intelligent des Cadis et des Savants le savant

وامام المتقين السيد فلان وبعد الله وسلام عليك

fulan Seid des religieux l'iman

ورحمة الله تعالى وبركاته وتحياته ورضوانه الشامل
الاعم وازكى سلامه وبعد كذا وكذا

للصاحب

a un ami

محبنا الاود وصديقنا الاسعد غاية ودنا
وقصدنا ومرادنا السيد فلان امنك الله وحفظك
وسلام عليك ورحمة الله تعالى وبركاته

حكي انه في زمان الخليفة هارون الرشيد رجل من الفضل الف كتاب في علم ‌الآداب

وهو في غاية الركاكة وبعد تمامه حمله

الى الوزير جعفر البرمكي ليطالعه وليشهد

له بفضله وعلمه فلما طالعه الوزير راى ليس

فيه فايدة فرد له كتابه فقال له الرجل ما

تقول في كتابي هذا ايه الوزير وهل هو حسن

فقال له الوزير ليس عجيب ولا فيه فايدة اجابه

الرجل قايلا ان كان قولك حق وانت تعرف

تميز كتب العلماء والف كتاب مثله لتصرف

دعواك فاجابه الوزير الم ترايد الرجل

ان قاضي بغداد وما كمما يحكمون في كل

قالت له زوجته من يشتري لي الاكول في
غيبتك قال لها اتكل على الفوقاني فقالت
له من يدفع كري الدار فقال لها اتكلي
على الفوقاني فقالت له من يسلك المدايت
فقال لها اتكلي على الفوقاني لما صاحبها سمع
ذلك الكلام ظن الرجل عرفه في الزنبيل وانه
اراد يعرمه كل شي واما نية الرجل كانت على
رب العالمين فمد راسه من الزنبيل و
قال قبلت كل شي من غير دفع الدين لاني
ليس سلطان ولا يكون لي قدرة على ذلك

واحد رجل كان عازم على الانتقال لبلاد بعيدة

وعنده جوزته و نوى يتركها في بيته الى ان يرجع

اليها و ياخذها معه يوادعها وركب حصانه

وراح وزوجته كان لها صاحب تحبه بجيبن غايب

الرجل قدم اليها حبيبها و قعدوا

يتكيفوا مع بعضهم و ينشرحوا و بينما

هم بالفرح قد سمعوا حذيف على الباب

والجاريه المذكوره عقلت زوجها وحارت

اين تخبي صاحبها فكان معلق في سقف

بيتها زنبيل للخبز فوضعت صاحبها فيه

وردته الى مكانه فدخل الرجل عليها لانه كان

نسي حاجة يستنى فيها و بعد ما اخذ الحاجه

العالم في وطنه ميلاده كالذهب في معدنه | doctus in patria sicut aurum in
من كان الطمع له مركبا كان الفقر له صاحبا | [illegible] curriculum cupiditatis ascendit
 | miseria [illegible].
من كتم سره بلغ مراده | qui servat secreta ad finem p[illegible]
كلما تغرس في البدان ينفعك تغرس | Iusera arborem, te ista ali[illegible]
ابن آدام يقلعك | Iusera hominem, iste te [illegible]
حفظك لسرك اوجب به من حفظ غيرك له | nullus tui melior arcani custo[illegible]
 | sin te ipse.
من نقل اليك فقد نقل عنك | qui tibi tulit tibi [illegible] fecit
العالم عرف الجاهل لانه كان جاهلا | vir doctus inscium noscit qu[illegible]
والجاهل لا يعرف العالم لانه لا كان عالما | fuit, sed nescius doctum [illegible]
 | quod doctus non fuit.
الجاهل عدو لنفسه فكيف يكون صديقا | si ignarus sibi noxius, quomodo
لغيره | ceteris amicus.
من مارس الامور ركب العجوب | qui vacat negotiis in mari [illegible]
طول التجارب زيادة في العقل | Longa experientia sapientia [illegible]
من يجرب يزد علما ومن يومن يزد غلطا | qui expertus est scientiam
 | augit, qui credulus credit errorem.
اطلب الجار قبل الدار والرفيق قبل | Emendo domum, quis vicinus
الطريق | et viando quis comes
احسن ان اردت ان يحسن اليك | fac ceteris bonum quod tibi
 | vis fieri
عدو عاقل اخير من صديق جاهل | Inimicus sapiens amico
 | insipiente melior.

الكف عن الشهوات غنى	ambitionis moderatio, opulentia
لسان اخرس اخير لسان ناطق في الكذب	Plus valet muti lingua quam mendacis.
شخص بلا ادب جسد بلا روح	Sine moribus homo, Corpori sine animo similis.
الجاهل يرضى عن نفسه	Stultus sibimet ipsum ducit
القنوع من القليل غني	Beatus cui parvum sufficit
اسمع فاعلم واسكت فاسلم	qui audit doctus, qui tacit se ipsum salvat
الناس اثنتان بالغ لا يكتفي وطالب لا يجد	Sunt homines ambitiosi qui non satiantur, et petitores qui non reperiunt.

Sicut ignis sunt proceres, non proxime non procul ab iis sta.

ليس للملوك اخ ولا لحسود راحة ولا لكذوب مروة	Non amicus regibus, nec otium invidiosis, non veneratio mendaci.
المعتذر بغير ذنب يوجب الذنب على نفسه	qui sine culpa se accusat, reus fit.
افهم الناس من ينظر العواقب	doctior qui finem omnium respicit
ثلاثة لا يعرفون الا في ثلثة مواضع لا يعرف الشجاع الا عند الحرب ولا يعرف الحكيم الا عند الغضب ولا يعرف الصديق الا عند الحاجة اليه	Sunt tria quae in occasione solum noscuntur, virtus in bello, sapientia in iracundia, et amicitia in calamitosis.

جعلت مسكني في الربع الموحشة الخالية

وتركه فلما الزاوش اليه وتقدم ونقر نقرتين ثم قال له

ايها الحبيب اللبيب اراك رابدا في منقارك حبه فقال الها
هلاك الحبة الا الاحمق مثلك فتقدم الزاوش ونقر بمنقاره
في الحبل ووقعت عليه الفخ وسكته من عنقه فخرج اليه صاحب
الفخ الرجل الصياد لانه كان مختبي بنفسه وقال له اني في معيشتي
وانا نتغلب في الشمس على اجلك يا ولد الحرام وانت تتمخى على الفخ
لكن الحمد لله الذي حبستك ببرج ولا يسلكك احد منه فقال له الزاوش
ايه منفعتك في لانني ضعيف الجسم وقليل اللحم فلا اردت تنلوفني
نتلج مع اخوانه الفلاخرين الاهمل [illegible] والحلو غيري صح
ياتوا اليك وتشبع منهم وانا [illegible] ثلاثة [illegible]
تكون لك منفعة كبيرة في ذالك الكلمات فقال له الصياد عليه
بطلاق عني نصرحك حين تعلمني ما ذكرت في فقال له الزاوش
اما الكلمة الاولى لا تاسف على ما فات اصله والثانية لا تصدق [illegible]
الا بعينك والثالثة لا تفعل امر كان الا [illegible] من الشيطان وخلف
الصياد الزاوش مطار وغاب عنه مدة عشرة ميت وجا [illegible]
له لا حلم ولا غير مولات بين نظر الصياد نازل على غصن
شجره فقال له يا بن الزنا يا ولد الحرام يا نظر العلا للقرايا ما عملت
بيه فقال له الزاوش الله يسمع لك لا نظر العاصر ولا فهمته
لانك انت قليل العقل لا تستعمل وما يتبع فلانه قلنا لك الا
ما لا تصح اصله وانت استعملتها للامرية والثالثة [illegible]

بفعل الزاوش ما اكرمك يا هذا . الله يجازيك

خيرا لانى ارى الخاص) على الجود والكرم بمتقدم

الزاوش للفوج ونفر نفرتين ثم نخليو وفيما ارى

ما اعجب خليفتك وما اغربه مجلسك

يوم هلك الخليفة حسبت انك غدار وبقيت

تبعد عنى لانى ما لم نشوف خليفة على خليفتك

يوم اخرى وان صاحب الخبر يتخلى من العالم

وانتم كان يذكر وان اصحاب الخلى

عينيهم للبلا منطف البحر وقال حاشى

يكون ذلك منى انى عابد خايف الله ولى

كراهية في امور الدنيا وبه ورغبة في

عيشة المرابطين ولذلك تضربت و

راى شيخ ممدود على الارض وحوله مدرار

القمح ويجبيه ايضا فمجه باخره فتعجب

من تلك الخليقه الغريبه وقال لا حول ولا

قوة الا بالله العلي العظيم الذي خلق

وفرق على الارض ما شاء واما القمح المذكور

كان يحبو والزاوش لم يدري ولا يعرف فقال

له القمح السلام عليكم يا اخي اهلا وسهلا

بيك [illegible] مدة وانا ارجي قدومك اليك

فقال له الزاوش ومن تكون يا هذا

فقال له انا صاحبك وصديق لجنس

قديم وكلامي القمح المذكور انه

[illegible]

واحد زاوش حرامي كان وضع عشه تحت كتاب

مانع ويلبس فيه لما ابوه رحمه الله كان وصل

قبل توبيته قال عليكم بالاستبعاد من الم

ومن الاوطان العامرة وخصوصًا من بني ادم

ومن الفخوخ الغضارة فلما كبروا اولاده

استنفوا المأكول اراد الزاوش ابوهم يبعـ

ويأتيهم بشي للفوكل بطار وحط على شجرة

يستخبر باحوال البر قبل ان يهبط على الا

ويفتش على الفوكل لولاده فجعل ملاطا نشو

ويمينا ولم يرى في سواحله اثر الخوف

من السجر وبدا يتمشى وينظر ما في

حوله وفي قربه وهو مشتغل في ذلك

حكي في زمن المتقدم انّ ثعلب وديك وكلب

فنام الكلب تحت الشجرة والديك اعلا الشجرة

فاتى الثعلب تحت الشجرة ولم يرى الكلب

واراد ان ياكل الديك فنطق الثعلب وقال للديك

ما تنزل نصلوا الظهر فقال له الديك هذاك

الامام نايم ايقضه فلما رأى الثعلب الكلب

ولّى هاربا وهو يضرط فقال له الديك اما تاتي

نصلوا الظهر فقال له انتقض علي الوضوء

فاصبر حتى اتوضوء ارجع (اه)

قدام الطافة باش ما يخيف خاطري
والعربي قعد على الدلعة ٥٦ بعد
يومين شاف من الطافة مرته مع
واحد الراجل في الغابة ما نجم شي
يحبس روحه و بالغضبة رمى الدلعة
من طافة على واحد القنين الي كان
ياكل كيف شاف الراجل الدلعة
مكسورة والقنين يهرب بالولا الحماز
وقعد يرقي خسارة يا ربي بدا
يكبر الحمار

يقولوا انه كان واحد العربي عقله خشين
مشا واحد النهار في واحد الرحبة
مشكورة وشاف واحد الراجل يبيع
في الدلع ... جاء العربي قالوا واش راك
تبيع كيف الراجل انه العربي راجل
خشين قاله هذا الشي بيض الحمار
وباش تولده لابد تقعد عليه ثلاثة
ايام ما تشرب ما تاكل وما تتكلم شي
جاء العربي شرى واحد الدلاعة
وداها لخيمته كيف وصل لدار
قال لمرته يا مرا واجي لي فراش

يشهد على ان السيد الحاج البداوي يطلق
الفرنك والحلال وما تيسر

Monsieur le capitaine de Rouzé

